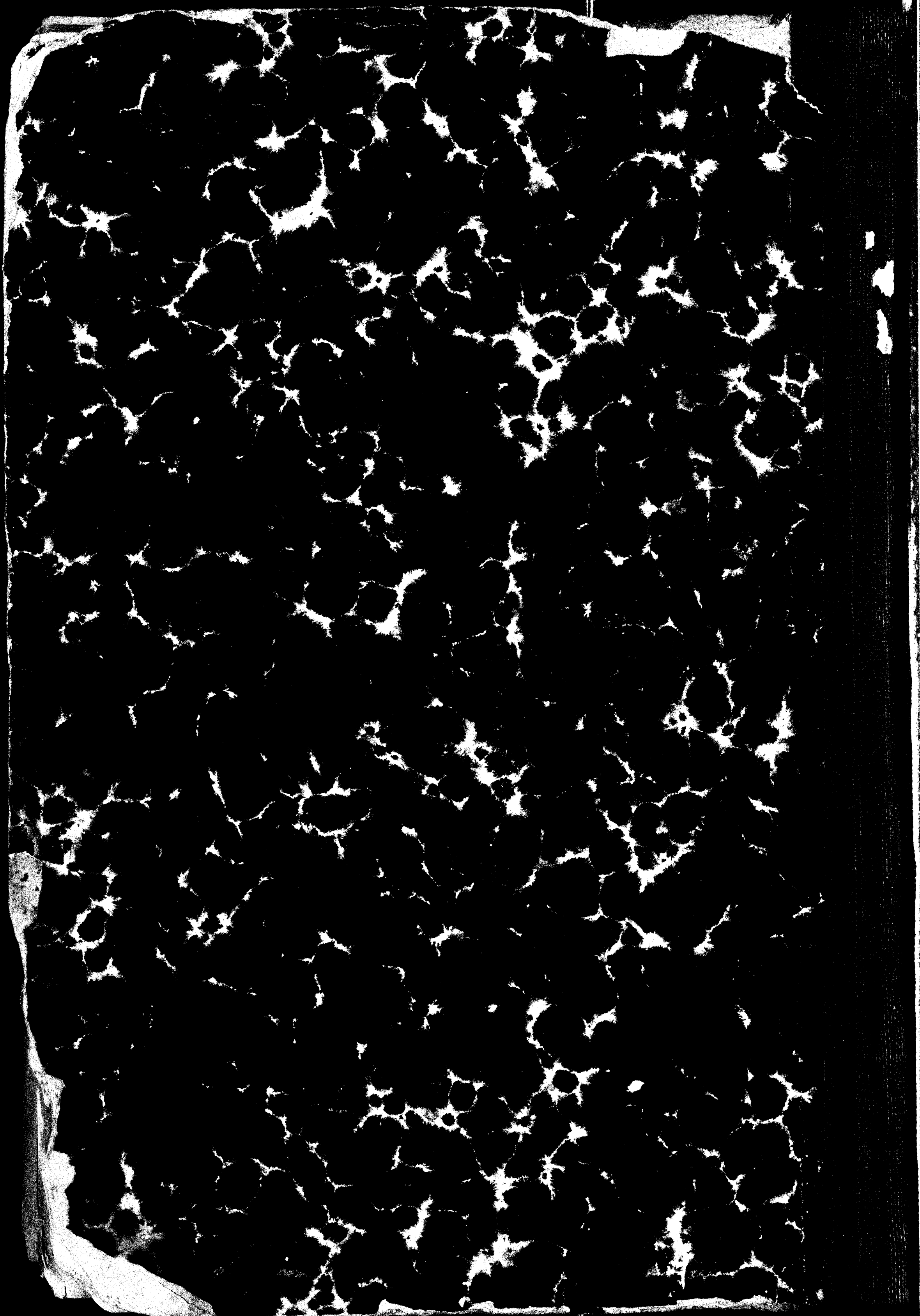

Book published Nowydwor 1782

ספר
יסוד ושורש העבודה
של
התפלה והתורה והמצות

זה ספר תולדות אדם. מעשים טובים לפעולות אדם בדבר שפתיו. ולבו לו נכון עמו לטובה שוים בכוונות פשטיות. נה לכל כטל ורביבים. כל איש מאנשי קדש ישראל לה׳ בכוונותיהם הייבים: והוא חבור לתורה ולמצות לב האדם סלהבים. בכל התפלות של כל השנה כוונות ישרות מבוארים ונקובים. הן בתפלות של חול ושבת קודש ואלה מועדי ה׳ מועדים טובים. והן של ימים נוראים כוונות חשובים. וגודל מעלת הלמוד עם כל פרטיה ובוונותיה. ונדר הלמוד בתורה ובנביאים וכתובים ושם יש סדר למשנה וגמרא ומדרשים וספרי קבלה וספרי יראים לחברים המקשיבים. וגם אלה המצות אשר יעשה אותם האדם בכל השנה הן התדירים או הנהוגים בזמן מזמנים הקצובים. בכולם כוונות ישרות על הלב מתישבין. ולאחרונה ישאו לדגליהם. תקוני הטעות שנפלו בפרש״י של נביאים וכתובים. וביאור גבולי יהושע וגבולי העתיד וביאור בנין שלמה ובנין העתיד שאנו עם קדוש מצפים והאבים. את כל אלה ידי עשתה בעזר שוכן כרובים. בכדי לזכות את הרבים.

מני ר׳ לעיל כת׳פי יהודים הנכלב״ס. הקופה הנזכרת לפני מלדיק סבים הכתבים אלכסנדר זיסקינד במוה׳ משה ז״ל מק״ק הוראדנא הגדולה במדינת ליטא:

ווארשא

20

ЭСОДЪ ВЕШОРЕШЪ ГАВОДА

или о началахъ Богослуженія

ВАРШАВА

Тип. Б. Туршъ, Налевки 7

הקדמת המחבר

ברוך ה׳ כי הפליא חסדו בפליאת חכמתו הנשגבה . בבריאת שמים לרום גובה . וארץ לעפר בצקת עפר למוצק רגבה . וכל הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת בימים וכל אשר בה והאחרון חביבה· כי הוא זה האדם סוף מעשה תחלה במחשבה . והוא תכלית כל הבריאה רבה . ומכל אום ולשון לחלקו ולגורלו הקדוש לקרבה. לעשות נחת רוח לפניו לשמור את כל מצותיו בחר בעם קדוש הישראלי באהבה . כמבואר בתו״הק אמירה כתיבה יזיבה . בפ׳ כי תבא בפסוק את ה׳ האמרת היום להיות לך לאלהים וללכת בדרכיו ולשמור חקיו ומצותיו וגו׳ וה׳ האמירך היום להיות לו לעם סגולה כאשר דבר לך ולשמור כל מצותיו :

הנה בשום שכל והבן במקראי קדש אלו יראה ויראה תוכן ענינ׳ עד״ז כי את זה לעומת זה עשה אלהים לנו חטיבה מול חטיבה לעומת שבא ישראל וקבל עליו אלהותו ועול מלכותו באהבה ויט שכמו לסבול עול מצותיו כמבואר בפסוק הנ״ל את ה׳ האמרת וגו׳ תחת כן הבדיל אותך מכל העמים להיות לו לעם סגולה ולתתך עליון על כל גויי הארץ מגודל אהבתו וא״כ מאי שייכות אומרו ולשמור כל מצותיו שהוא נתינת עלו עליהם בפסוק וה׳ האמירך וגו׳ המדבר בענין חבתו אותם · אך האמת יורה דרכו הוא הדבר אשר דברנו למעלה כי מאהבת ה׳ אותנו בחר בנו לחלקו ולגורלו הקדוש והוא חמד גורלנו בשמירת מצותיו הקדושים וזה״ש משרע״ה וה׳ האמירך וגו׳ להיות לו לעם סגולה וגו׳ הרצון בזה כי לא מחשבותיו ית׳ שמו מחשבותיכם והעולה על רוחכם כי שמירת חקיו ומצותיו ית״ש הוא בהעמסת עול גזירת המלך על עבדיו כמ״ש בפסוק את ה׳ האמרת היום להיות לך לאלהים וגו׳ ולשמור חוקיו וגו׳ ולא כן הוא כי נהפוך הוא בעבור זה עשה לנו ונתן לנו מתנה גדולה לאין ערך ותכלית והוא שמירת מצותיו הקדושים הוא למען גודל אהבתו אותנו ובחר בנו להיות לו לעם סגולה וזהו כוונת אומרו. וה׳ האמירך וגו׳ להיות לו לעם סגולה ולשמור כל מצותיו :

ועתה קורא משכיל שיעור ידידות אך ומה ראוי לאדם ליתן הודאה עצומה בשמחה רבה ולשמוח מאוד באלהותו ית״ש ויתעלה בכל עת ובכל שעה שמקיים איזה מצוה מן המצות שצוה לו הבורא ית״ש כי אות היא בינו ובין בני ישראל שהם עם סגולתו . וראו על כבה אנשי כה״ג לתקן שכל המצות מברך עליהם עובר לעשייתן ברכה והלה לבוראנו ית״ש ע״ז שקידש אותנו בקיום מצותיו ובחר בנו להיות לו לעם סגולה:

והן זאת ראתה עיני ואמרתי מתי אעשה גם אנכי לביתי ונחלת ה׳ בנים אשר חנן אלהים את עבדו להותיר ברכה אחרי לבני את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון להעלות במכתב אשר חנני אלהים אופן התנהגות ואיכות העשיה מראשית השנה ועד אחרית שנה למען אשר אצוה את בני ואת ביתי אחרי ושמרו דרך ה׳ וה׳ הצליח דרכי להוציא מכח אל הפועל ומחשבה טובה לצרפה לידי מעשה לבוא ובשביל בני׳ שיהיו עשיתי לי מהב״ד ואריכו ב״יו ושלהו פארותיו בביאור היותר פרטי בעז״ה : **והנה** שמעתי דבת רבים אומרים מי יורנו חוב המעשה אשר נעשה ואת הדרך אשר נלך בה בתורה ותפלה . באר היטיב בקנה אחת עולה :

ואף כי עיני״ם להם ול״ו יראו קדמונים אהוו שער לה׳ צדיקים יבואו בו מאוד נעלה . אך הוא דבר שאין יד כל אדם בו משגת להבינה ולהשכילה שהמורי״ם מהם כיוצא בהם רב תבונה והשכלה . ואם הרא שוגים כו׳ אנן בדורות האחרונים יתמי דיתמי זולת יחידי סגולה בעולם . אין אתנו יודע עד מה כי אין זכרון לראשונים בכל ספריהם . דרך פרטי בדרכי היראה והאהבה . גם בתורה ותפלה להורות דרכיהם ואבאר בעבודת התפלה ענין אחד בהם ובזה תקיש כל השאר בבללותיהם ופרטותיהם. כי הנה הוא מלא על כל גדותיהם בכל ספרי יראים מוסר ותוכחה כנחלי אש דבריהם . כגודל החיוב להתפלל בכוונה תפלותיהם. אך לא כל אדם יודע כונת התפלה מה הם . ואיכות כוונותיהם וכל הדברים האלה לא על כוונות האר״י ז״ל סובב אמרותיהם . כי לאו כל מוחא סובליהם . ובודאי אין הקב״ה בא בטרוני׳ עמהם . ורחמנא לבי בעי לפי כח שכליהם. אך הען לשוני אמרותיו בצדק המכוון בהם היא על כוונות פשטיות לפי פירוש מלותיהן. של כל התפלות הן של חול הן של שבת ורגלים ימים נוראים וגם כל ברכת הנהנין וברכות המצות וההודאות ובודאי כל מי שיש לו מוח בקדקדו יודה על האמת שמי שאינו מכוון בפי׳ המלות של כל התפלות והברכות וההודאות והכוונות שבא ביאורו בפנים הספר בעז״ה קרוב הדבר להאמר עליו דובר שקרים לא יכון לנגד עיני גם הכתוב בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני :

אחיי ורעי אהובי נפשי ברוכי ה׳ זרע קדש מצבתה אביעה לכם רוחי ואציגה נא לפניכם פת כמה מלות בפסוקי דזמרה ומהם תדין על השאר כגון פ׳ אהללה ה׳ בחיי אזמרה לאלהי בעודי בודאי פי׳ המלות האלו הם לשון קבלה שמקבל האדם על עצמו שיהלל ויזמר להבורא

יתש"ש כל ימי חייו כידוע שדהע"ה אמר כל המזמורים ברוח קדשו בשביל כל ישראל והן עת אוהבי ורעי אדברה נא שלום בך שימו לבבכם לכל הדברים ויבחנו דבריכם האמת והצר אוהבי בדעתכם אם אומר האדם תיבות אלו ולא יכוין כוונה זו שמקבל על עצמו בלב ובמחשבתו שיהלל ויזמר לאלהיו כל ימי חייו הוא דובר שקרים לבטא בשפתים שמקבל זא ע"ע ולבו רחק ממנו שלא קבל בלבו כלל קבלה זו: וכן בפ' ישמח ישראל בעושיו בני צי יגילו במלכם אם האדם לא שמח ביוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה שמחה רבה ועצומה בגוד אלהותו ורוממותו י"ש ויתעלה ושזיכה אותו להיות בחלקו וגורלו חקדוש הנה הוא דובר שקרים שאמר בפיו ישמח ישראל בעושיו ולא הראה בנפשו ובלבו שום שמחה שיש לו יוצר ובורא ומלך גדול כזה כי בודאי מהראוי לכל איש הישראלי מעם קדוש לשמוח בלבו שמחה עצומה בגורל אלהותו בכל רגע ועכ"פ שמחה לאיש במענה פיו ענין שמחה זו בפסוק הנ"ל ואיך לא יכוין לבו ומחשבתו לשמוח בזה עד מאוד כי השמחה אינה אלא בלב כמ"ש ושמח בלבו (שמות ד') גם הוא דובר שקרים כנ"ל וכאלה רבות למאות ולאלפים גם בענין כוונת למוד תורתנו הקדושה שיהא נחשב הלמוד לשמה ובקיום המצוה כתקונה הן מצוה שתלוי במעשה ובדבר הן מצוה שתלוי במחשבה ובאיזהו מקומן של שבחי"ם והודאות רוב בני תמותה נבוכו בזהירתן ובשמירתן כאשר יבוא לפנינו בעז"ה בפנים החבור ועושים כמצות אנשים מלומדה רחמנא ליצלן. וע"כ יראה וגם רעד יבא בי ותכסני פלצות ואומר בלבי אוי לי מיוצרי לבל אמנע ח"ו מיה"ש הנחת רוח שיכול לבוא לו מעבודת בני אדם הפחותים כערכי בעבודת הלב והמחשבה בתמידות בכל עניני העבודה נמרצת: וחשבתי דרכי מניעה זו. למרד ומעל ונאצות ואו לי מיצרי מעללי איש ופקודתי. מי אנכי כי באתי. לאמר קבלי דעתי. במיעוט ערך ידיעתי ונשארתי במבוכתי אוי לי אם אומר באמרתי. ואוי לי אם לא אומר במניעתי אך ה' לנגדי שויתי ישלח עזרו מקדש בטחתי. ואף לילות יסרוני כליותי מה לך נרדם קום לך כתוב זאת זכרון בספר ושים למשמרת. לבל תהיה האמת נעדרת. ומלאני לבי לקרבה אל המלאכה הזאת אמנם כל אלה בהיות כי לא על הכלל כולו יצאתי בדעתי העני. ולא אמרתי אלך לי אל הגדולים אשר בארץ המה אך למי שיח ולמי שיג עריבות. לבני אדם הן בערכן פחות ערכי עלי ובדדמי לי ילפינן להקיצו משינת תרדמת הזמן בוגד לעורר הלבבות הפעם אודה את ה' בסוד ישרים ועדה הנבחרת. ואתן הודאה על העוברת. שההייני וקיימני להוציא חבור הלז לאור עולם בדרך קצרה בצע"ד ארוכה הנארכה בחבור אשר הכינותי לבניי שי' להדריכם ולהעילם. בכדי להקל מעל הקורא עולם ובו יבואר איך יכוין האדם כוונת הראוי בכל תפלות וברכות ובכל העבודות יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה שאנחנו עושים בכל השנה מראשו ועד סופו כפי שנצטוינו ואיך להתנהג ביראה ואהבה לבוראנו ית"ש ויתעלה בכל פרטי עבודתינו עבודת הקודש להיות ליה"ש נחת רוח גדול מעבודתינו פי זה כל האדם. גם איך יכוין בלמוד תורתנו הקדושה בכל למוד ולמוד כפי הערת' וגם ערכנו את ערכה וסדרנו את סדרה בסדר הלמוד. וכל ענין הנמצא הערתו בקדושה בגמרא הקדושה ובפוסקים על מקומו יבא בשלום לשון חכמים מרפא כפי עניננו הנאות המצטרך להחבור הזה. ויותר מהמה בעיני ראיתי ונתון אל לבי אלקטה נא באמרים מאמרי הזוהר הקדוש זהר ישן וז"ח והתיקונים המצטרכי' כל ענין וענין באופן שלא נעדר שום תפלה והוראה גם בגודל חיוב למוד תוה"ק ומעלת הלמוד וכוונת הלמוד וכל עבודה הקודש המבוארים בחבור הזה שנמצא ענין מאמרו בזה"ק ובתיקונים אין נגרע מעבודתינו דבר דבור על אופניו העתקת מאמרו לכל ענין וענין בפ"ע כל מקומו יבא במלות לשונו הקדוש מלות המעיר לאדם אל המעשה ההוא ומכל המאמרים שהעתקתי יבין כל יודע ספר בהשקפה ראשונה כי כבוד אלקים הסתר דבר ע"ד הסוד במדות וספירות העולמות העליונים הקדושים ואף אם נמצא באמצע איזה מאמר ע"ד הסוד במדות וספירות העולמות העליונים הקדושים דלגתי עניננו ותם"ב בצע"ד הקוצרים על צד הזוהר אפשרי למען ירוץ כל קורא בו וגודל התועלת בזה יבין לאשורו כל המעין בעצמו בעו"ה:

והנה ראה ראיתי כי טוב הוא לבאר זאת נחלת עבדי ה': **בגבולי יהושע וגבולי יחזקאל** של עתיד **ובבנין שלמה ובנין יחזקאל** העתיד ב"ב הכל בסדר נבון ממה שלקטתי ואספתי באמרים ביאוריהם הכל אל מקום א' והוספתי בעז"ה נופך משלי לפי שעיקר החבור הזה לבאר פרטי כללי העבודה שאנחנו עם קדוש חייבים לעבוד את בוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד וכלל העבודה הוא היראה והאהבה דבר המסור ללב ומחשבה הנרמזים בפ' הנסתרות לה' אלהינו כמבואר בזה"ק לכן אל מול פני להבי' פניהם קדמה עיקר התבור לקנות התלהבה. להקדים שער אחד מענין עבודת הלב ומחשבה לבד כי היא רבה. והשער הזונה קדימה יאמר עליו כי זה השער לה' צדיקים יבואו בו כי הוא **שער הגדול** ומבוא רחב להרגיל האדם את עצמו לעשות נחת רוח ליוצרו ובוראו ברוך

הוא ובחך שמו הן במעשה הן בדבור ובמחשבה יותר ויותר ובעבודה העיקרית הוי של נחת רוח יכול האדם לעבוד את הבורא ית"ש בכל רגע במחשבתו וכ"ש בעת לעשות לה' בלמוד התורה והתפלה ועשיית המצות:

ומשער הגדול הזה יתבונן האדם גודל מעלת כוונת הפשטיות שהצגתי בכל החבור הזה בכל התפלות וההודא' ובכל עשיית המצות שהם עיקר ושורש עבודת האדם על הארץ בעוה"ז השפל והבזוי שכל עיקר קוטב בריאת האדם יסד אר"ש על מכוניה בל תמוט מלתת נחת רוח ליוצרו ובוראו ית"ש: ויוצרי ובוראי בוחן עשתונות וכליות חוקר. הוא היודע ועד סוקר. אמת יהגה חכי וארחיק מדבר שקר. שאין כוונתי בחבור זה להתגדר ולקנות שם טוב עולה על גביהןח"ו כי מי האדם שיבא אחרי המלך מלכו של עולם אשר כבר עשהו ניצוץ שכלו ונותן השכ"ל ממרומים ואיך יתהלל הכם בחכמתו הנשגבה במה שאינו שלו ומן השמים לו יהיבה. כמאמר דהמע"ה כי ממך הכל ומידך נתנו לך ואומר כי ה' יתן חכמה וגו' כי אם בזאת יתהלל ליתן הודאה עצומה. לתת בטוחות חכמה. איש כי יפלא לחדש בת"הק דבר נפלא או בעבודת הבורא ית"ש ויתעלה. לתת ההתפארות: להמתקן רום בזרת ולהתהי' תפארתך על דרך זה. לחשוב במחשבתו בגדולות ורוממות יוצרו ובוראו ית"ש אם הניצוץ אור שכלו הקטן שניתן לו מאתו ית"ש מעולמות העליונים בטיבו הגדול מחדש חידושים כאלה ומגלה הצפונה והגנוזה. ואיך הם העולמות העליונים בעצמם שמהם ניתן אור ניצוץ השכלי במושכלות וק"ו ב"ב שק"ו כביכול הבורא בעצמו ית"ש ויתעלה זכרו לעד אשר במאמרו ברא כל העולמות העליונים ותחתונים והוא מקור כל השכליות. וכאשר זאת ישיב אל לבו נחת רוח להבורא ית"ש ממחשבתו זו עולות. וזהו פי' הפסוק והדרת פני זקן. לכאורה תיבת פני שפת יתר הוא כי הלא די אמרו והדרת זקן. והנה בט"ש למעלה מובן מאוד כי לשון פני לפעמים נאמר על ענין הפנימי כמו אל מול פני המנורה שפירושו קנה האמצעית והפנימית. כמותו והדרת פני זקן פנימית של זקן זה שקנה חכמה והוא ניצוץ השכלי הקדוש והוך שניתן בו מהבורא ית"ש ונחת מזה להבורא ית"ש במה שמכבדים ומהדרים אותו ית"ש ות"ח צריך נטירותא יתירתא או כשמהדרין וקמים לפניו שלא ילבש גיאות והתפארות ח"ו כי לא בשבילו קימו וקיבלו ההידור רק בשביל ניצוץ אור השכלי הקדוש שניתן בו מהבורא ית"ש ולו נאה ההידור וצריך להעלות במחשבתו בעת הוזאת גדלות והתפארות הבורא ית"ש כנ"ל ומכוונה הזאת יבוא ג"כ נחת רוח גדול להבורא ית"ש. מכל הלין נשמע קולי בבואי אל הקדש שלאו למגדר מלתי אמורה אך מחשבת כוונתי זכה וברה. בחבור זה לזכות אנשים כערכי מאום משבעים בחורה. ולעשות נחת רוח לשמו הגדול אשר ברוחו שמים שפרה והא גליא קמיה שעל קוטב עבודה זו חברתי החבור הזה לתת לו ית"ש בזה נחת רוח בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין ומי שיקיים מ"ע של בצדק תשפוט עמיתך וידינני לכף זכות ידין אותו המקום ג"כ לכף זכות: וחלקתי החיבור הזה לשערים וכל שער חלקתיו לפרקים וקראתי שם החבור הזה יסוד ושורש העבודה כי יסוד נופל על הדבר אשר עליו תסוב כל הבנין והגורה ומבלעדיו שוא עמלו בוניו בו ביפיה ותוארה ושורש הוא כי ישרוש בארץ גזעו ממנו ילכו יונקותיו וענפיו ענף עץ פרי עושה פרי למינו. וכן ימצא להם דמיון בענין כוונות פשטיות שנבאר בעז"ה בכל החבור. כי דבר הלמד מענינו הוא שאין איש מאנשי קדש ישראלי יכול להוציא א"ע ממנה כי דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו ית"ש כאשר הארכנו כזה למעלה באר הטיב. ואף מי שמכוין כוונת האר"י ז"ל במדות וספירות העולמות העליונים הקדושים אין יוצא מידי פשוטו בתחלה ואח"כ נעתק מכוונה אל כוונה פנימית. נמצאת אתה אומר שכוונות הפשטיות הם יסוד לכל עבודת הלב: ומכלל להב' כוונת הפשטיות שיבואר בחבור זה ישמע חכם ויוסף לקח טוב פרטי כוונת הדשים קדושים נצר: משרשיו יפרה לפי שכלו הזך מגודל התלהבות לבבו לגשת אל הקדש ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו נמצאת רואה שכוונות הפשטיות שיבואו לפנינו בעז"ה בפנים החבור הם שורש מסתעף ממנו ענפים הרבה פרטי פרטים כוונות הדשים מקר"ב זכות שכלו וע"כ זה שמו אשר יקראו לו יסוד שורש העבודה כי כשמו כן הוא כאשר בארנו. אחיי ורעי זרע קדש ברוכי ה' אנשים כערכי אני פתחתי לכם פתח קטן כמחט סדקית לבוא לגשת אל הקדש ואל נאדר בקדש. יפתח לכם פתח כפתחו של אולם כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. ויתן לנו רחב ונפש טהורה. ללמוד וללמד ולשמור ולעשות את כל התורה. ובמחשבותינו הטובה והישרה. לאל אשר ברוחו שמים שפרה. יטהר ויחיש משיח צדקנו במהרה. ואז יקיים בנו הפסוק ומלאה הארץ דעה את ה' וגו' ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה כתרגומיה דהאי קרא כיר אמן ואמן:

שער, שער הראשון שער עבודת הלב פרק ראשון הגדול

בו יתבאר עבודת האדם עבודה תמה בלב ובמחשבה ובו

יתבאר רוממות אל יתברך ויתעלה ועיקר כוונת בריאת האדם

דע ידידי והבנת העבודה הגמורה ממנה היא עיקר כוונת הבורא ית"ש ויתעלה בבריאת האדם שיהא האדם עובד אותו יתברך ומעבודתו יגיע נחת רוח להבורא ית' ויתעלה דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים. כתוב בתורה בתחלת בריאת האדם בפ' בראשית ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה ודרז"ל לעבדה זו מצות עשה ולשמרה זו מצות לא תעשה. שנוי בנביאים בישעיה עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. ומשולש בכתובים בקהלת כתיב והאלהים עשה שיראו מלפניו. ופי' החסיד בעל חובת הלבבות שתכלית עשית הבריאה היתה בשביל היראה ומהיראה באה העבודה כי ענין יראה נאמרה בעבד כמ"ש אם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי. גם בחתימת ספר קהלת כתיב סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם ודרז"ל כי לדבר זה נברא כל האדם. ועוד דרשו כל אדם לא נברא אלא לצוות לזה כלומר שתכלית כל הבריאה לא היתה אלא בשביל האדם אשר יעשה המצות הרי זאת לפניך שתכלית בריאת האדם לא היתה כ"א לכוונה זאת. ומה רבו כמו רבו כמה פסוקים המורים מהם כיוצא בהם שתכלית בריאת האדם לכוונה זאת. ובזוהר חדש פ' בראשית ד' י"ז ע"ב ח"ל ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם ר' יוסי ור' חייא אמרו תרוייהו כתיב אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל ראה כמה יש לו לאדם להרהר ולדקדק בלב בכל יום ויום ולפשפש במעשיו ולדקדק בכל עניניו ויהרהר בלבו שלא ברא הקב"ה ונתן בו נשמה עליונה ומעולה על שאר בריותיו אלא להרהר בעבודתו ולהדבק בו ולא ילך אחר ההבל כו'. עוד שם ז"ל א"ר תנחום א"ר הילאי לא עשאו הקב"ה לאדם אלא להשתדל בכבוד קונו הה"ד כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו מאי לכבודי להשתדל ולדעת את כבודי ולשוב ממעשיו שינתן לו חלק טוב לעה"ב ע"כ: ובזוהר פ' בהר ז"ל בד' קי"א ע"ב בר"מ כי לי בנ"י עבדים פקודא לעבוד בכל מיני עבודה במקדש ולבר ממקדש בכל אינון פולחנין דאקרי עבודה בצלותא לאשתדלא בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה כעבדא דאשתדל בתר מארי' בכל מה דאצטריך כו' בתרין גונין אקרון ישראל להקב"ה אקרון עבד דכתיב עבדי הם ואקרון בנים דכתיב בנים אתם לה' אלהיכם בזמנין דידע ליה ב"נ להקב"ה בארח כלל כדין אקרי עבד דעביד פקודא דמאריה ולית ליה רשו לחפשא בגניזו וברזין דביתי'. בזמנא דידע ליה ב"נ בארח פרט כדין אקרי בן רחימא דלי' כבן דחפים בגניזו בכל רזין דביתי' ואע"ג דאקרי בן כו' לא יפוק גרמי' מכללא דעבד למפלח לאבוי בכל פולחנין דאנון יקרא דאבוי והכי אצטריך לכל ב"נ למהוי לגבי אבוי בן לחפשא בגניזו ולמנדע רזין דביתי' ולאשתדלא אבתרייהו ולמהוי לגבי' אבוי עבד כו' בפולחנא דב"נ פלח ליה לקב"ה אית פולחנא דאצטריך ב"נ לאתכללא בתרוייהו למהוי עבד ובן: לאתנטרא בי' בקב"ה ומה איהו דא פולחנא דצלותא דאצטריך למהוי בה עבד ובן לאתכללא בדרגין עלאין אלין למפלח ולאתקנא צלותא ברזא דעבד למפלח פולחנא דתקונא דשלמין ולאתדבקא רעותי' ברזין דחכמתא לאדבקא במארי' בגניזין עלאין כדקא חזי. בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרודא בכל לית מאן דימחי בידוי. עבד עביד פולחנא דמאריה ואתקין תקוני עלמא מאן דהאי תרוייהו בכללא חד במגורא חדא דא איהו בר נש דאתקין רזא דכל מהימנותא בכללא חדא בלא פרודא כלל ומחבר כלא בחדא דא איהו בר נש דקב"ה אכריז עליה בכל אלין חיילין ומשריין דכל עלמין ובכל אינון רקיעין אזדהרו בפלני' מהימנא דבי מלכא דכל גנזי דמארי' בידי' זכאה איהו בהאי עלמא ובההוא איהו בעלמא דאתי מההוא יומא ולהלאה אשתמודע בר נש ואתרשים בעלמין בפתקא דאתמסר על היכלין ומשריין כלהו אזדמנן למהוי גביה וקב"ה לא בעי אלא איהו בגופיה ורזא אתערי יומא סוא ליחד למהוי גביה דיחיד ולאשתכחא יחיד ביחיד ואחד תרין

פי' עכ"ל. ואבל יתלה על לב האדם שהש"י צריך ח"ו לעבודתינו כאדון הצריך לעבד שימשהו והוא נצרך לשמוש ההוא ע"כ גלה לנו בתורתו שיעשה אלו הקרבנות אשה ריח ניחוח לה' ופרש"י נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני. הנה מפורש במוש שכל והכן שמשעבדם אין להשם יתעלה כ"א הנחת רוח וכיון שכן הוא שכל עיקר בריאת האדם הוא לעשות נחת רוח ליוצרו ית' השכל מחייב שישתדל האדם כל ימי חייו להרבות נחת רוח להבורא ית' ויתעלה בכל עת ובכל שעה ובכל רגע. אך מהות הנחת ע"ד כלל הוא היראה והאהבה כמאמר הכתוב ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו' ולאהבה וגו' ופרטי היראה הם מל"ת ופרטי האהבה הם מ"ע וביחוד מעסק תורתנו הק' יש להבורא ית' נחת גדול וגם מה שמהללים ומשבחים אותו ומספרים תהלותיו מגיע לו ית' נחת גדול כמאמר הכתוב עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. ואף שברא הבורא עולמות עליונים ושרפים וחיות ואופנים וגו' אין קץ ותכלית וכולם משבחים ומפארים ומהללים את שם ית"ש כמבואר במזמור הללו את ה' מן השמים עכ"ז ברא ג"כ את האדם התחתון בגוף הגשמי להללו ולשבחו ג"כ להשם ית' ויתעלה: ועיקר זאת תורת האדם הוא אנחנו עם קדוש כמאמר הכתוב אדם אתם וזה מבואר בפ' הן לה' אלהיך השמים וגו' רק באבותיך חשק וגו'. ולא עוד אלא שיש להבורא ית' יותר שעשוע ותענוג משבחיו של אדם התחתון יותר משבחים של כל העולמות כולם: וז"ל הזה"ק פ' אחרי דף ס"ו ע"א תאנא קב"ה כמה רחיכין כמה חילין אית ליה כמה שולטנין ממנן משתכחין בפולחני' כד זמין להו ישראל בהאי עלמא אכתר לון בכתרין קדישין כגוונא דלעילא אמרי לון בארעא קדישא בגין דישתכחון בפולחני' קמיה לכלהו עלאי בהו בישראל והדוון לא שליטין קמיה ופולחנא לא אתעבד קמיה לעילא עד דישראל עבדין לתתא כל זמנא דישראל משתכחין בפולחניה דמאריהון לתתא ה"נ לעילא כביכול בזמנא דישראל בטלי פולחנא לתתא בטלי לעילא ופולחנא לא אשתכח לא לעילא ולא לתתא ועל דישראל בטלי פולחנא דקב"ה כד שראן בארעא ה"ל לעילא כ"ש נבסר. אמר קב"ה ישראל אי אתון ידעין כמה אוכלוסין כמה חולין מתעכבין בגינייהו תדעון דלית אתון כדאי למיקם בעלמא אפי' שעתא חדא ועכ"ד כו' עכ"ל: וז"ל פ' בשלח ד' מ"ו ע"א והנה דסליק מהאי עלמא דאיהו רחוק יתיר דא ניחא לקב"ה מכולא עכ"ל: ואף גם זאת שכל התיקונים של כל העולמות תלוים במאמר ומעשה האדם התחתון כי ע"י מעשיו הטובים ותפלותיו ההגונים וע"י לימוד תורה הקדושה ושארי דבורים הנדברים איש אל רעהו בעבודת הבורא ית' נתקנים ומתעלים כל העולמות גם להיפך ח"ו עושה פגמים בכל העולמות. וז"ל בזוהר ד' מ"ט ע"ד ת"ח בשעתא דישראל זכאין כורסיא יקירא דלעילא אסתלק לעילא בכמה חדון בכנש רחימו ומתחברן עלמין בחדוה וכלהו אתברכין מעמיקא דנחלין ועלמין כלהו אתסקיין ואתברכין ואתקדשין בכמה ברכאן בכמה קדישין קב"ה הדי עמהון בחדוה בשלימא. ובשעתא דישראל לאו איהון זכאין כולא איהו בהפוכא ועכ"ד רחימו דקב"ה לא אתמנע מנייהו וכורסי' דליה יתבא עלייה' כאמא על בנין ולא אתמנעת מלמתבע עלייהו רחמי כו' ע"כ: ובזוה"ק פ' אחרי דף ע"ט ע"א ז"ל אר"ש חייבין עבדי פגימותא לעילא מאי פגימותא כמה דאוקמין פגימותא אמם עכ"ל: ופ' האזינו ז"ל ד' רל"ו ע"א א"ר יצחק כל הני תקונין וכל הני מילי למאלדא תקנא אתמסרן ותניק חייבי' עבדי פגימותא כביכול לעילא כו' דכל הני תקונין לא אשתכחו כדקא יאות עכ"ל: ובפ' תרומה ד' קנ"ה ע"א ז"ל רזא דכורסי' קדישא לא אתקן לעילא אלא מגו תקונא דבני עלמא כד איהון בני נשא זכאין וחסידין וידעי לתקנא תקונין כו' עכ"ל: ובפ' נו ני"א פ"א ז"ל והתקדשתם והייתם קדושים. מאן דמקדש גרמי' מלרע מקדשין ליה מלעילא מאן דמסאב גרמיה מלרע מסאבין ליה מלעילא. מקדשין ליה מלעילא יאות דהא קדושא דמאריה שריא עליה. אבל מסאבין ליה מאן אתר. ואי תימא מלעילא והא מסאבותא שריא לעילא א"ר חייא היינו דתנינן בעובדוי דלתתא אתער עובדא לעילא אי עובדא דלתתא היא בקדושה אתער קדושה לעילא ואתי ושריא עליה ואתקדש ביה. ואי איהו אסתאב לתתא אתער רוח מסאבותא

לעילא ואתי וצריך עליה ואתקשר ביה דהא בעובדא תליא מילתא דהא לית טב וביש קודשא ומסאבותא דלית ליה עיקרא ושרשא לעילא. ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא אלא דתלי בעובדא. בעובדא אתער לעילא אתעביד עובדא. ומה דתלי במלין במלין כד אתגזר במל' אתער הכי לעילא ואי תימא מלה מאי אתער. אלא הכי כתיב ודבר דבר. ההוא דבר אתער מלה אחרא לעילא דאקרי דבר. דבר ה' אשר היה ודבר ה' היה יקר בדבר ה' שמים נעשו דהא תניין ההוא מלה סלקא ובקע רקיעין עד דסלקא בדוכתיה ואתער מה דאתער אי טב טב אי ביש ביש כמה דכתיב ונשמרת מכל דבר רע עכ"ל :

הנה עיניך תחזינה מישרים כי עיקר כוונת הבורא ית' ותכלית הבריאה הוא בעבור האדם לעשות נחת רוח בעבודתו לית"ש ויתעלה ואשרי האיש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד גבור בארץ יהיה לתקן הקומה דלעילא במעשה ובמחשבה ובדבור פיו כל רגעיו וימיו בעולם הזה ודי בהערה זו למשכיל:

פרק שני

הנה כל מלאכת העבודה שאמרנו אינו שוה בכל אדם כי לפי מה שתגדל הכרתו בגדלותו ורוממותו של הבורא ית"ש ויתעלה תגדל נפש חפצו ולב שלימותו בעבודתו ית"ש לעסוק בתורתו ולקיים מצותיו ומדות טובות ונתיב' שבחיו והודיותיו ומי יאיר לו מאור הזוהר הקדוש מרבוי עולמות העליונים לאין קץ ומספר וכל העולמות כגרגיר חרדל לפניו יתברך ויתעלה אזי בודאי יתלהב לבו להללו ולשבחו לית' ויתעלה בהמידות של גדלתו ורוממותו ית"ש בבריאת העולמות שברא לאין קץ ומספר. והעתיק בקצור נמרץ בכל האפשרי קצת מקומות מרבוי העולמות שברא יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד כדי לעורר לבב האדם כערכי ליראתו ואהבתו ית' ולא העתיק ענין המאמרים בעצמם כדי שלא תכבד על הקורא רק העתיק ענין רבוי העולמות הנזכרים בהם בכדי להקל על המעיין. וז"ל בזוה"ח דף מ"ה ע"ד כל נהורין וכל רזין לא סלקין ולא נחתין ולא מתפשטין אלא במשחתא דא בר לעילא לעילא דלית שיעורא ולא קיימי בהאי לאסתכלא ולמנדע כו' קשרא קדמאה תלתא אלפי עלמין קשורין ביה כו' בין עלמא ועלמא אלף עלמין עלמא תתאה מכלהו ארכי' אלף אמין וחמש זרתין. ומפרש בסמוך וז"ל ארכא דההוא זרת שתין רבוא עלמין בהאי זרת אתתקני שמיא בכללא דשתין רבוא עלמין וכל עלמא ועלמא כלול בארבע אלפין עלמין אחרנין הס"ד ושמים בזרת תכן. עכ"ל: (ולפי מספר הזרת יחשוב האדם מספר האמה ויבין מזה גדולתו ורוממותו של הבורא ית' ויתעלה). ונחזור להעתקות להשלים מאמר הקודש וז"ל עוד והאי קשרא אורכי' תלת אלפי אמין וחמש אצבעין פותי' תלת אלפי אמין כו' בעגולא חדא שית אלפי עלמין מהאי קשר' בתרי קו המדה לאתפשטא מדיד אלף דהוא עיזקא חדא ואלף דהוא עיזקא חדא לאתאחדא דא בדא אלין עיזקן אינון מאתן אלף עלמין דכסיף בהו קב"ה כו' בין עיזקא ועיזקא ת"ק אלף עלמין בין עלמא ועלמא טפח עיזקא הגילא רב מתחברת' כו' ומשחתא דקיימא בקו המדה אקרי משחתא דרבוע עומקא דרבוע דא חמשין זרתין כו' קשרא תניינא כו' האי קשרא כגוונא דקשרא קדמאה איהו ושיעורי' דליה ואורכי' ופותי' כההוא גווני ממש (ר"ל ברבוי העולמות הנ"ל) בר דהאי כו' ד' מ"ו ע"א ז"ל קשרא תליתאה קשרא דא לאו איהו כקדמאה כו' וחושב עולמות עד אין מספר וקץ ותכלית והעתיק רק מספר מה שיכול האדם להשיג בשכלו ועוד ז"ל אשתכח בההוא בוצינא במדידו שית מאה אלפין עלמין ושתין רבוא אחרנין כו' קו המדה מדיד וקשר חמש מאה אלפין עלמין כו' בהאי סטרא רומי' ופותי' ברזא דנפיק מבוציניא כו' תלת מאה אלפין זרתין (וכבר נת' לעיל אורך הזרת שהוא שתין רבוא עלמין ולפ"ז יחשוב האדם בתלת מאה אלפין זרתין כמה עולמות בהם) לאתפשט' בתלת מאה עלמין ובין עלמא ועלמא תלת מאה אלף פתחים וכלהו קיימי וכו' ואלין עבדין כו' במשחתא שית מאה אלף עלמין ושית זרתין ושית פתחים כו'. ד' מ"ו ע"ב ז"ל בההוא פשיטו דגוונין קיימין במדידו לאורכא לעילא ותתא שבע מאה אלף עלמין ושית ותליסר זרתין וכן בכל אינון סטרין כו' אשתכחו אלין גוונין במדידו שבעי' ותמנין אלף עלמין ואלף ומאתן מהאי סטרא ומהאי סטרא ותריסר זרתין עד הכי [illegible]

כו' והולך ומונה עולמות לאין קץ ומספר ותכלית . ועוד ז"ל כיון דמטי התם אתפשטת טולגא וקיימא כו' אשתכח ביה אלף אלפין וארבע מאות רבוא עלמין וכמה רזין כו' לבתר אתפשטת מהאי אתר ומדיד ברבוע חמש קטרין וכל קטרא וקטרא אית ביה חמש מאה אלף עלמין כו' אשתכח תמני' אלף עלמין . עוד עמוד ג' ז"ל שבע אלפי עלמין קיימין בנהירו דמשחתא כו' וחושב עוד התפשטות של קו המדה לאין קץ ומספר ותכלית : ועוד ז"ל בעמוד ד' האי פסיעו כו' למעבד משחתא בי' איהו אלפי אלפין רבוון עלמין כו' איהו רזא דכתיב אלף אלפין ישמשוני' ורבוא רבוון קדמוהי יקומון כו' פסיעו תנייגא כו' למעבד ביה משחתא בההוא סטרא אלף רבוא עלמין ושבע מאה אלף וחמשה ושבעין וסימנך ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים דאלין איגון דידעין לאפקא רזין עילאין גו מהימנותא וידעין למיעל לימינא ולשמאלא כדקא יאות בלא כסיפא וע"ד כתיב והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע . ע"כ מאמר קו המדה : ומי שיעיין בפנים במאמר זה יביט ויראה יותר ויותר עולמות עד אין קץ ומספר ותכלית .

גם מי שיעיין באדרא קדישא מרבוי עולמות לאין קץ ומספר ותכלית יתלהב לבו יותר ויותר לעבוד את יוצרו ובוראו ית"ש באהבה עזומה עד מאוד מגודל גדלותו ורוממותו לאין קץ וסוף ותכלית והקצר והעתיק רק מאמר קצר אך לא העתיק כאן הזוהר בעצמו כי לשונו הקדוש במאמר זה נעלם וסתום מאוד אך אעתיק לשונו הקדוש בל' קצורה המורגל לכל אדם בכדי שיוכל כל אדם להבין ולהשיג מאמרו ברבוי העולמות העליונים . וזה התחלת לשונו בפ' נשא באדרא בד' קכ"ח ע"ב תאנא . בגולגלתא דרישא תליין כו' והפרש לאדם שאין עסקו בס' הזוהר ותקונים והנו בעולמות העליונים הקדושים יש עולם א' עליון ונורא מאוד ומעולם זה יוצאין אורות ונוחלאות במספר זה אלף אלפין רבוא ושבעת אלפים והמש מאה וכל אור ואור ממספר זה נחלק עוד לחלקים קטנים לארבע מאות ועשר חלקים כחושבן קדו"ש וכל חלק וחלק מאלו החלקים הקטנים מכל המספר מאיר לארבע מאות ועשר עולמות . ומסיים בזה הל' וכל עלמא ועלמא סתום וגניז ולית דידע לון בר איהו ר"ל לבד עולם העליון ההוא שממנו יוצאין מספר האורות הנ"ל ומי שיעיין בפנים בזה"ק . יראה שלא הטעפתי ולא חסרתי בהעתקה מלבונו הקדוש . עתה אחיי ורעיי יחשוב וימנה האדם אותן עולמות הנזכרים במאמר זה לבד לפי מספר האורות המאירים בהם ויראה משם אפס קצהו מרוממותו וגדלותו של הבורא ית' ויתעלה זכרו לעד בבריאת עולמות נעלמים לאין קץ ומספר ותכלית גם בשאר מקומות בזה"ק מרבוי עולמות וחיילות לאין קץ ומספר ותכלית וכלם מהללים ומשבחים ומפארים בתמידות להבורא ית' ויתעלה זכרו לעד וכשהשיג דהע"ה רבוי העולמות מבריאת הבורא ית' ויתעלה אמר גדול ה' ומהולל מאוד ולגדולתו אין חקר . מלכותך מלכות כל עולמים . גדול אדונינו ורב כח לתבונתו אין מספר . ובודאי ראוי לכל איש הישראלי מעם קדוש ליתן הודאה עצומה בלבו ובמחשבתו בתמידות להבורא ית' ויתעלה על שבחר בו וברא אותו בחלקו ובגורלו הקדוש לעבדו בקיום מצותיו ועסק תורתו הקדושה שעי"ז יוכל להשיג קצת גדלותו ורוממותו של יוצרו ובוראו ית' ויתעלה שזה היתה כוונת הבורא ית' ויתעלה בבריאת האדם בעה"ז להכיר גדולתו ורוממותו של יוצרו ובוראו ית' . וז"ל זה"ק פ' תרומה ד' קנ"ה ע"א ת"ח קב"ה ברא לי' לב"נ ברזא דחכמתא ועבד ליה באומנות סגי ונפח באנפוי נשמתא דחיי למנדע ולאסתכל' ברזין דחכמתא למנדע ביקרא דמארי' כו' . עכ"ל : וז"ל פ' פקודי ד' רמ"ז ע"ב האי חיותא קדישא קיימא כד נשמתא סלקא ואתת לגביה כדין שאל לה ברזא דחכמתא דמאריה וכפום ההיא חכמתא דרדיף אבתרה ואדבק בה הכי יהבי לה אגרא ואי יכול לאדבקא ולא אדבק דחי לה לבר ולא עיילא וקיימא תחות ספא היכלא בכסופא וכד נטלו גדפייהו אילין שרפים דתחותה כדין כלהו בטשי בגדפייהו ואוקדן לה ואתוקדת ולא אתוקדת וקיימא ולא קיימא והכי אתדנת בכל יומא נהירת ולא נהירת ולע"ג דעובדין טבין אית לה בגין דלית לה אגרא בההוא עלמא כאלון דמשתדלי בחכמתא לאסתכלא ביקרא דמאריהון וליה שיעורא לאגרא דאיגון דידעי חכמתא ביקרא דמאריהון ואלא

חלקין בעלמא דין ובעלמא דאתי דכתיב אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה. עכ"ל
ועוד גם זאת מבריאות של עולם זה שאתה יכול אדם להתבונן גדלותו ורוממותו וגודל כחו
ונפלאותיו של הבורא ית' כי יסד ארץ ומלואה תבל וכל יושבי בה על משני הטבע מששת
ימי בראשית שמנפש הרוחה יתהוה במעי הנקבה ולד עם אברים חיצונים ופנימים גבורות ה'
בזה. מלבד אלו גבורותיו ונפלאותיו במעלת הבטן עם הולד בחדשי העבור כאשר בגמ' הקדושה
וז"ל זוה"ק פ' תזריע ד' מ"ג ע"ב ומן יומא דמתעברא אתתא עד יומא דאולידת לא ידעין בני
נשא עובדי דקב"ה כמה אינון רברבין וכמה אינון עלאין הה"ד מה רבו מעשיך וגו'. עכ"ל:
וז"ל פ' תולדות ד' קל"ד ע"ב ת"ח כל מאן דאסתכל באורייתא איהו קיים עלמא וקיים כל עובדא
ועובדא על תקוניה כדקא יאות ולית לך כל שייפא ושייפא דקיימא ביה בב"נ דלא הוי לקבליה
בריה בעלמא דהא כמה דב"נ איהו מתפלג שייפין וכולהו קיימין דרגין על דרגין מתתקנן אלין
על אלין וכלהו חד גופא ה"נ עלמא כל אלין בריין כלהו שייפין שייפין וקיימין אלין על אלין וכד
מתתקנן כלהו הא חד גופא ממש. וכלהו כגוונא דאורייתא דהא אורייתא כלהו שייפין ופרקין
וקיימין אלין על אלין וכד מתתקנן כלהו אתעבידו חד גופא כיון דאסתכל דוד בעובדא דא
פתח ואמר מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך עכ"ל: ובעת יצירתו
נופח בו רוח החיוני שהינו בבהמות. ובאדם רוח יותר במעלה שיהיו בו כח הדבור. ופלאי
פלאות נעשים בענין כח הדבור שבאדם שהכין הבורא ית' באדם חמשה כלי המבטא שמהם
מצא הכ"ב אותיות הקדושים. ומאיכות ומהות הכ"ב אותיות אין לי עסק לדבר בם מרוב
העלמם ואולם הבורא ית' בחכמתו הנפלאה אלו הכ"ב אותיות יצאתם לחמשה חלקים שחלק
אחע"ה יוצא מהגרון גיכ"ק מהחיך דטלנ"ת מהלשון זסשר"ץ מהשניים בומ"ף מהשפתים והנה כי
זה כל האדם ירגיש בעצמו החלוקה הנפלאה ע במבטא. אחי ורעי שקלו האמת בדעתכם דרך
משל אדם רוצה בקו לשונו להוציא מפיו תיבה בת חמשה אותיות שכל אות הוא ממוצא אחר כגון
[י ש ת ב ח] השכל מחייב שקודם שיוציא מפיו תיבה ע צריך ישוב גדול מקודם בדעתו ובשכלו
אלו מקומות שצריכין לנגוע בה תחלה החיך מסיק למהות מוצאות היו"ד מתוכה ואח"כ השיניים
למוצאות השי"ן מתוכה ואח"כ הל' למוצאות התי"ו ואח"כ יפטירו בשפה יגיעו למוצאות הבי"ת
מתוכה ואח"כ הגרון למוצאות החי"ת. והנה כל העם רואים ראיה חושית שהאדם מוצא תיבה
ע ויוצא בלי ישוב סדר כלי המבטא כלל וכלל ולא תיבה אחת בלבד אלא אפילו תיבות הרבה
זא"ז בלי ישוב ודעת להתנועע תחלה כלי המבטא בכל אות ואות של כל תיבה גבורות ה' בזה
וגם לפעמים אדם מדבר מתוך שינתו והחמשה מוצאות המבטא עושים פעולתם מעצמם לדבר
דבר בגזירת אומר ועושה בתקון טבע ע מששת ימי בראשית בכלי המבטא שבאדם גבורות
ה' גבורות ה' בחכמה נפלאה ע ובודאי כל אדם בדברו איזה ענין אף שלא בעסק תורתו
ותפלתו יכול להתבונן במחשבתו גבורותיו ונפלאותיו של יוצרו ובוראו ית' שמו מענין נפלאות
לקול אשר יבטא האדם בעצמו כנ"ל ויוכל להיות בתמידות דבוק ביוצרו ובוראו ית' ויקיים הפסוק
השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך ודי בזה למשכיל גם גבורות הבורא ית' ויתעלה וחכמתו
הנפלאה באשר בריו' וז"ל התיקונים תיקון ס"ע ד' קט"ז ע"א הוא ברא כול' ולית בורא עליה
ולי' אית דיכול למברא הכי' יתוש זעיר אלא הוא כו' עכ"ל והיה אמונת עסק זה סדר זרעים
ואילנות וכל מיני עשבים מה מאוד נפלאות מעשה הבורא בהם כיוצא בהם ע"ד הטבע בגזירת
מאמרו מתחלת בריאת העולם ית"ש ויתעלה זכרו לעד וז"ל הזוהר פ' יתרו דף פ' ע"ב אלו
ידעין בני נשא כל מה דנטע קב"ה בארעא וכל מה דישתכח בעלמ' ישתמודעון חילא דמאריהון
בחכמתא סגיאה כו' ות"ח לית עשבא ועשבא דאתייליד בארעא דלא הוי ביה חכמתא סגיאה
וחילי' בשמיה סגי' כו' עכ"ל ואם אלף שנים יחיה האדם מי יוכל למלל גבורות ה' ישמיע כל
תהלתו וחכמתו הנפלאה מהנהגתו ע"ד הטבע בגזיר' מאמרו מתחלת בריאת העולם. ומה גם
נסים פרסם אין לטבע מה גדלו מאוד מעשה ה' ונפלאותיו במעלה כגון בקריעת ים סוף ומי

כידוע שנעשו והוייה בהם בודאי שהבורא ית"ש עושה נסים ונפלאו' וגבורו' אלף פעמים בכל
יום שנה והוויה בהם בכל שעה ובכל רגע אף בבריאותיו של עה"ז השפל וגם יוכל האדם להתבונן
בשכלו ודעתו שבניצוץ קטן אור השכלי שנתן הבורא ית' באדם עולה שמים ויורד תהום במחשבתו
ברגע אחד ידבר במחשבת שכלו דברים שהם ברומו של עולם בשמים ובשמי השמים ויבא
לארץ מתח' ובתהום הכל ברגע קטן ואל קצוי ארץ ויום רחוקים הכל ברגע א' ויכול האדם לחשוב
ברגע א' מה שלא היה יכול לעשות במעשיו תמידית כל ימי חייו אף אם יהיו הרבה ימיו ומספר
ארוכים לאלפים ולרבבות שניו: גם יכול האדם להשיג בתורה הקדושה שכליו' גדולו' ונפלאו' עד
אין חקר ובחכמות התכונה ובכל החכמו' ואם בניצוץ השכל הקטן הזה שנתן הבורא ית' את
האדם יש חכמה נפלאה כזו ק"ו ב"ב של ק"ו הבורא ית' ויתעלה זכרו לנגד שהוא מקור כל
השכליות והמחשבות שהוא שורש ומקור גם לעולם המחשבה העליונה שמעולם המחשבה
העליונ' בא כל השכליות לכל העולמו' שתחתי' והיך לא יבא יראה ופחד על האדם במחשבתו
שהיא ניצוץ קדוש מעולמו' העליוני' הקדושים והנוראי' יחשוב דברים בטלים ובפרט הרהורים
רעים רחמנא ליצלן והיך לא יבוש האדם מהמחשבה שלו בעצמו שהוא ניצוץ קדוש כנ"ל וז"ל
זח ד' ל"ז ע"א כד סליק במחשבה עלאה לבר' עלמא עלא' ותתאה כלא הוי ברגע חדא כו'
וב"נ לתתא. אית ליה מחשבה סתימאה דלית דידע בה בר קב"ה בלחודוי ויהבה ליה לב"נ
למחשב מלין דאורייתא מלין דמצוה כו' ואע"ג דבסטרא דמחשבה עלאה אתייהב ליה רשותא
למחשב מלין דמצוה מלין דלאו מצוה אסורין כו' דלא יתפני ב"נ לסטרא אחרא כו' ות"ח דהא
מיכן כלהו אמירן סיפא ברישא ורישא בסיפא למנדע לקב"ה במחשבתי' סיפא דלא
לאסטאה מחשבתיה ורעותי' לסטרא אחרא וכד ב"נ מתדבק בהאי כדין כלהו עלמין מתמלאין
ברכאן עלאין דנגדין מן עתיקא סתימאה דכלא עכ"ל. ודי בהערה ע. ובשביל זה מוזהר האדם
מלהסתכל בעיניו בדברים הרעים כמ"ש עוצם עיניו מראות ברע. גם אחז"ל על אוטם השמע
אם ישמע דבר שאינו הגון יכוף אזני' לתוכ' והכוונה בזה כי כל החושים שבאדם באים מהשכל
והוא המחשבה לכן כשרואה או שומע דבר שאינו הגון פוגם מחשבתו הקדושה שבאה משכל
עליון הקדוש ועושה ג"כ פגם בעולם העליון ר"ל ע"כ חיוב על האדם לתת אל לבו בתמידות
גבורותיו וחכמתו הנפלאה של הבורא ית"ש וביחוד בשעה שמסדר שבחו של הבורא ית"ש כגון
בברכת יוצר מה רבו מעשיך ה' כו' וכדומה יש לאדם להתבונן במחשבתו גבורותיו ונפלאותיו
שכל הנ"ל אזי בא בלבו של אדם יראה' הרוממות מעולם התבוננותו ברוממות וגדלות הבורא ית"ש
בתמידות. וז"ל הזה"ק פ' ואתחנן ד' רס"ג ע"ב פקודא ה' ליראה בארח כלל ובארח פרט והא
יראה אוקימנא בגין דאית עלי' דב"נ לדחלא מקמי' קב"ה תדיר ובגין יראה ישתמר בארחוי
ויראה הוא אתר דאקרי יראה כד"א ליראה' את השם הנכבד והנורא הזה את ה' אלהיך בגין
דתמן שריא דחלא דקב"ה כו' וע"ד בארח כלל אית לדחל' ובתר בארח פרט כד ידע ב"נ מאן
איהו יראת ה' ודא איהי דחלא דחביבותא דאיהו עיקר ויסודא למרחם ליה לקב"ה בתר.
שאי יראה עביד לנטרא כל פקודוי דאורייתא למהוי ב"נ עבד נאמן לגבי קב"ה כדקא יאות עכ"ל.
והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע בהערה צא:

פרק שלישי הנה כי יש הכל במשרים להסביר אנוש כערכי מהות יראת הרוממות
על דרך זה הלא עיניכם הרואות את כל היראה והבושה שהאדם
מתביים ומתירא להתקר' אל אדם גדול ומפורסם מאוד בחסידות ופרישות ובתורה כי יפול
מוראו ופחדו על אנשים הפחותים ממנו ומגיע אליהם היראה והבושה מלהתקרב אליו ומכ
כש לגשת לפניו ולדבר עמו איזה ענין. ובודאי אדם גדול זה לא יעניש לא במכות רצח ולא
בשום דבר מחמת חסידותו הגדולה למה ירא לך ולמה נפלו על פניך הפחד והיראה להתקרב
אליו אין זה כי אם מפחד ידיעתך ומכירך בערך רוממותו וגדלותו בתורה ובחסידות ויראתו
מגודלת מגדל הבושה והיראה מלהתקרב אליו ובודאי גדלה התשוקה והרצון של כל אדם

להתקרב אליו בכל היכולת ולדבר עמו איזה ענין אך פשיטא אימה היא הבושה והיראה על פניהם לבלתי התקרב אליו ויראה זו נקראת יראת הרוממות כמלא יראה כמו גורם ההתקרבות להאדם הגדול כי עליך תשוקת החמדה והרצון וקירוב לבך ודבוק שם כל הימים לשבת ההתקרבות לאדם הגדול ולעשות לו רצונו ונחת רוח בכל מה דאפשר אף שלא בפניו הן בדבור הן במעשה ובודאי מקומו של אדם קונות לו בלבו לזכי' גדולה אם יעשה לאדם גדול זה איזה שירות ושמוש בכדי שיעשה נחת רוח לפניו. ובודאי ג"כ האדם הגדול הזה כשיכיר ויודע לו באותו אדם כי הוא זה תשוקתו הגדולה והעצומה להתקרב אליו אך מחמת הבושה על פניו אזי פתח בהרדם המסלקת והמציא לו מזור תרב חבילות תחבולות שיתקרב אליו האדם ההוא וידבר עמו כל צרכו ויגיד לו כל לבו ולעשות רצונו ותשוקתו להיטיב עמו בכל ענינים על צד היותר טוב הנה זאת חקרנוה כן היא וא"כ איפו זאת עשיה לאדם ילוד אשה יחון כי יבחון רוממותו הגדולה אמור מעתה במשרים כי דבר הנלמד מענינו הוא וק"ו ב"ב של ק"ו הוא ביראת הרוממות מלכו ש"ע ממ"ה הקב"ה וב"ש שהוא רב ושליט על כל העולמות שברא שלמות לאין קץ ומספר בודאי אדם שיודע אפס קצהו מרוממותו וגדולתו וגבורותיו וחכמתו הנפלאה של הבורא ית' ויתעלה ואף רק מהנהגת עה"ז השפל ויבט לארץ ובכל מיני הבריות שבו בודאי נופל על האדם הזה יראת הרוממות ומיד יגיע אליו הפחד והבושה גדולה להתקרב אליו ית"ש דהיינו בבחון המוגת את פחיתת ערכו ושפלותו מגוף העכור שלו וממיעוט שכלו ויעים לנגדו גודל רוממותו וגדולתו וחכמתו הנפלאה של הבורא ית"ש ויתעלה אזי אין לו לאדם מקום בית מנוס מפני פחדו והדר גאונו ית' וכשהשיג דהמע"ה יראה זו הרוממות אמר אנה מפניך אברח וגו'. ואף יש לאדם בושה גדולה לדבר איזה דבורים לפניו ית"ש מצרכי ענינו כי ירא מגשת אליו ית"ש אך במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו וחסדו הגדולה של הבורא ית"ש ויתע' ודבר זה מתורת משה למדנו כי שם רמז ואין מספר בכמה מקומות בתה"ק שיתקרב אליו וישאל מאתו ית' כל צרכו ויעשה בקשתו בפ' משפטים כתיב כ"א צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו. וסמוך לו נאמר ושמעתי כי חנון אני. גם בפ' ק"ש קול רמז אשר נלמד מענין ולעבדו בכל לבבכם דר"ז איזה עבודה שהיא בלב הו"א זו תפלה. גם מרומז בפסוק את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד הרצון בזה אף שאמרתי לך לירא מפניו ית' עכ"ז אותו תעבוד וקרא הידיעה מהכיל כמה פסוקים המפורשים בתורה ובנביאים ובכתובים ע"ז. אך בלתי השגה זו היה האדם מתירא מתפחד להתקרב אליו ית"ש לדבר איזה דבורים לפניו מגודל שלטונו ורוממותו ית' כנודע וכנ"ל. ועל היראה זו הרוממות האמתית רמז לנו מרע"ה בתוה"ק במ"ש מה ה' אלהיך שואל מעמך כ"א ליראה את ה' אלהיך וע"ז רמזו רז"ל אין לגבי משה מלתא זוטרתי היא שבשביל שגדלה השגתו ברוממותו וגדלותו של הבורא ית"ש ויתרומם יותר מכל ישראל כמעט לאין תכלית כמ"ש ותחסרהו מעט מאלהים גלל כן מגולה בא אליו היראה והבושה מהבורא ית' ויתרומם: ובודאי אדם שהשיג יראה העיקרית יראת ההתרוממות רחוק הוא מלחטוא כי תפול עליו אימה ופחד ובושה גדולה מהשם יתעלה כי יאמר בלבבו איך אעשה דבר שהיא נגד רצונו ית"ש ויתעלה שהוא רב ושליט כנ"ל. ועל יראת התרוממות הזה אמר הכתוב ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו ודי בזה הערה למשכיל:

פרק רביעי הדרש

אשר עברנו בה להייטיב אותה לאנשים כערכי להבין ולהורות את הדרך מצות ענין יראת ההתרוממות מעתה הגיע שעת הביאור עד מקום שידינו מגעת באיכות הדבר אדם איך יזכה לבוא ליראה זו הרוממות יש א' וכן שני להקימו לבוא לידי יראת ההתרוממות:

הא' באר מעיין עיונו ובינותו בספרים מגדלותו ורוממותו ית"ש ויתעלה כאמור באריכות לעולם:

ב' אפלא ההשגחה וידיעתו ית"ש על כל מעשה בני אדם ויודע מחשבותם כמ"ש אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה'. עוד נאמר קרא. חופש כל חדרי בטן רואה כליות

פיות ולב. עוד נאמר כי הוא יודע תעלומות לב. עוד נאמר משמים הביט ה' ראה את כל בני אדם ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי ארץ היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ואם אדם אינו מאמין ח"ו בכל הכתובים האלה הוא כופר בעיקר ואין לו חלק באלהי ישראל. ואף כל העכו"ם מודים שהבורא יודע מחשבות ורואה כל מעשה בני אדם ובזה אינם מכחישים שבודאי הבורא שברא יודע מסתורם כי מי שיש לו מוח בקדקדו יודע על אמתת הזה והמשיל לו להסבירה בדרך משל ומליצה מדבר גשמי והוא בהיות מעשה ידי אומן כלי השעות שקורין זייגע"ר בודאי האומן מנוס' בהכרח שהוא היודע ומשיג בתכלית הידיעה בהילוך זה הכלי בכל גלגליו שגלגליו וכל מי שיש לו מוח בקדקדו יודע שעל כל אומן ואומן במלאכתו שהכרח להשיג מלאכתו על תכליתו בשלימות. מהיות מזה ראיה מוחשת ועד מאמר יתנו עדיהן ויצדקו בידיעתו ית"ש בהיות כי הבורא ברא את האדם מתחילת יצירתו עד צאתו לאויר העולם בחכמתו הנפלאה לאין קץ ולאין תכלית שאין שכל האנושי משיג אף אפס קצהו בחתוך אברים פנימים וחצונים גבורת ה' בזה ובייחוד במלאכת תבנית הרוחניות שבו שאין שכל האנושי משיג אף מהותו ואיכותו של הרוחניות זו כלל וכלל ואיך היה המחיה את כל האברים הפנימים והחצונים שבודאי היוצר והבורא עשה כל זה בחכמתו הנפלאה וא"כ מן ההכרח ידיעתינו בזה שבורא יודע כל מחשבותינו. לכן בעת הסתת יצרו של האדם להטרידו בהאיזה תאוה אף בספק ספיקא של איסור הן במעשה דהיינו איזה איסור אכילה ושתיה או של גזל רח"ל וכיוצא בהן הן באיזה מחשבה בטלה שאינו נוגע כלל בעבודת הבורא ית' ויתעלה וביחוד בהרהור עבירה רחמנא ליצלן או להליכה בטלה ולדבר בם דברים בטלים רח"ל וכדומה תיכף בבואו רגע שיבוא לאדם התאוה והמחשבה ישים האדם אל לבו שבודאי יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה זכרו לעד משגיח על המעשה או על המחשבה זו אשר לא טובה בעיניו ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת לעיניו ובפניו ית"ש ויתעלה כי מלא כל הארץ כבודו ואוי לי איך אדחוק רגלי השכינה מלפני שעומדים כנגדי ורואה במעשה או במחשבה זו ואיך אעיז פנים נגדו ית' ויתעלה ואיך אשא פני אל המלך ית"ש ויתעלה אחר פעירתי שהשלכתי אחר גוי יראתו ופחדתו וכחשתי השגחתו אוי לי ואוי לנפשי. ובדברים האלה בהעלותו על לבו בודאי ירתע לאחוריו מהמעשה או מהמחשבה ההיא ויתגבר על היצר ואז יהיה עבד נאמן להבורא ית' ויתעלה ויזכה לכל טוב הצפון ונקום כגנא בידך בעבודת הבורא ית' ויתעלה ועל כלל זה היה כוונת הבורא ית' בבריאת האדם בעה"ז השפל וזו היא שבכל עשית מעשה והדבורים והמחשבות של האדם הן בעסקי שמים הן בעסקי העה"ז עיקר הכוונה בהם שיעשה נחת רוח לבורא ית' ויתעלה שזהו עיקר העבודה וגם עיקר כוונת הבורא ית' שצוה אותנו בכל מצותיה הקדושים בתורתו הקדושה הוא רק על טוב זו כמו שדרז"ל ע"פ אשה ריח ניחח אמר הקב"ה נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני וגם כוונת הפסוק אם צדקת מה תתן לו כוונתו אם יצדק האדם במעשיו הטובים מה תועלת להבורא ית' מזה רק הנחת שאמר ונעשה רצונו :

פרק חמישי

הלא יוגד מראש בפרקים הקודמים סיבה המסבב יראת התרוממות והאהבה עזה בעבודת הבורא ית"ש ויתעלה עתה באתי לבאר בעז"ה להאסים כערכי עבודת הלב והמחשבה שהוא העבודה העיקרית שנצטווינו בתוה"ק ולעבדו בכל לבבכם המסובב מיראת התרוממות ומאהבה עזה. ולבאר כמה ענייני עבודות בכדי שיבא מאלו העבודות נחת רוח לבורא ית"ש וכל העבודות שאבאר בעז"ה הוא בא אל האדם בלבו ובמחשבתו מפאת דבקותו ואהבה עזה ביוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה נותן בתמידות אל לבו לעשות להבורא ית"ש איזה נחת רוח בכל עת ובכל רגע ויותר במחשבתו כי אף שאין שום גרמא לעמוד לשרת בפה מוכשר במחשבה הוא כי במחשבה יכול האדם לעבדו ית"ש בכל עת ובכל רגע. ומאלו כמה עניינים שאבאר יכול המשכיל למצוא מעצמו כמה פרטי העבודות לכל. דברים אשר נעשו תחת השמש וה' יתן חכמה. הנה כשרואה האדם בעה"ב שנאמר אדם

אלקי בה"כ שהיה רגיל לבא תמיד ועכשיו לא בא יכניס האדם צער גדול בלבו על שנחסר העבודה והנאת רוח מיוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה שהיה מהראוי לבוא לית"ש מאדם זה דהיינו שמניין קדיש וברכו וקדושה עם הצבור ושארי עבודו' כיוצא בהן ומה גם אם היה רגיל ללמוד שיעור בקביעות ועכשיו מוטל על ערש דוי ר"ל יכניס צער גדול בלבו על שנחסר העבודה ליוצרו ובוראו ית"ש מת"ח זה וכן להיפך כשרואה חבירו מתפלל בכוונה עצומה מאוד או שרואה כוונתו העצומה בכל העבודות שיכלו להיות שמעבודות הללו בא נחת רוח ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה יכניס בלבו ובמחשבתו שמחה עצומה מאוד ע"ז. וכן שמעתי דוגמת עובדא מ של אדם גדול ומפורסם ר' משה הזיער ז"ל כששמע שנולד בן זכר בעירו היה שמח שמחה גדולה ואמר נולד עבד להבורא ית"ש כי מן הסתם יצא מן הילד כשיגדל נחת רוח להבורא ית"ש ברוב עמינו עם קדוש רובם כשרים ועובדי ה' המה. ואף כששמע שנולדה נקבה בעיר יש ג"כ לשמוח שאף מנקיבה בא נחת רוח ליוצרנו ובוראנו ית"ש שמשבחים להבורא ית"ש ויתעלה כשרואים איזה נפלאות וגבורות הנעשים בעולם וגם מתפללים אליו ית"ש אודות פרנסתם ומגדלות בניהם לת"ת ומוליכים אותם ג"כ לתלמוד הקדושים. וגם ברב עם הדרת מלך, ח"ל בזה"ק פ' תרומה ד' קס"ד ע"א ברב עם הדרת מלך אלין אנון ישראל דכתיב בהו כי עם קדוש אתה לה' אלהיך כו'. וכד אנון סגיאין בחושבניהן יקרא דקב"ה איהו דהא עלאין ותתאין משבחין שמיה דמלכא עילאה ומשבחן ליה בגין עמא קדישא דא כו'. וע"ד ברוב עם הדרת מלך הדורא איהו דמלכא עלאה קב"ה עכ"ל. וכ"ש שמוטל על אבי הבן היולד עליו לשמוח שמחה עצומה בלבו וליתן הודאה עצומה להבורא ית' שמו שזיכה אותו בבן להיות עבד ה' ויבא נחת רוח להבורא ית' מיוצאי חלציו וביחוד כשיגדל קצת כשיוכל לחנכו אז במצות וביחוד כשיתן אותו במלמד ללמוד תוה"ק וגם כל ימי חייו בכל עת אשר עולה על לבו של אביו תלמוד תוה"ק ומעשית מצות של בנו יכניס בלבו שמחה עצומה כנ"ל. ויש בעת שבנו מברך איזה ברכה או עושה איזה מצוה וגם אם רואה או שומע מבני אנשים אחרים יש להכניס שמחה בלבו שמזה בא נחת רוח להבורא ית' שמו וכן כיוצא בדברים האלו וכן להיפך כשמת בר מינן איזה ילד יש להכניס צער גדול בלבו על שנעדר הנחת רוח מבוראנו ית"ש שהיה מהראוי לבא מהילד כשהיה נתגדל וגם יש להשתתף ולצער עצמו על צערו של אביו ולחשוב בלבו שאיש הישראלי מעם קדוש יש לו צער כזה על אודות בנו. וביחוד אם בר מינן ימות ח"ו איזה ת"ח שבודאי נעדר נחת רוח גדול מבוראנו ית"ש ויתעלה מלמוד תוה"ק ומעשיות מצותיו יכניס צער גדול בלבו ע"ז ולהוריד דמעות על כוונה הנ"ל כי מה שאמרו בגמרא כל המתעצל בהספדו של חכם ראוי לקברו בחייו בודאי אין כוונת הגמרא הקדושה על העדר האדם כשר כי מה יתן ומה יוסיף להמת בבכיתם והצטערתם על העדרו מהעולם אך בודאי כוונת הגמרא עיקר הבכיה והצער על ההעדר הנחת רוח שהיה בא אל הבורא ית' מאדם כשר הזה שמת ודי בזה. וגם כשיש איזה חולה בעיר ר"ל אף איזה ילד ובפרט ת"ח שנפל למשכב ח"ו צריך האדם לחקור לידע שם אמו ולהתפלל עליו בכל הג' תפלות של יום וכוונת התפלה יהיה רק על כוונה הנ"ל בשביל נחת רוח יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה ומפרטי עבודות שבארתי ילמד סתום מן המפורש ותקיש אל השאר פרטים רבים אחרים, ומכללות עבודה זו הוא ג"כ אם נשמע שאדם אחד מבני הגויה הון רב במו"מ שלו יש להכניס שמחה בלבו ולחשוב שבודאי יצא מפיו כמה הודאות ושבחים להבורא ית"ש ע"ז גם בודאי מן הסתם יתוסף באדם זה כמה מצות מעשיות בצדקה וגמ"ח וכיוצא מן ההון שמתנו השם יתעלה ומכל זה יבא נחת רוח לית"ש ויתעלה, ולהיפך אם שמע שאדם ח' אבד הון רב במו"מ שלו יש להכניס צער גדול בלבו ע"ז על כוונה הנ"ל. ואמרו רז"ל כשם שמברכים על הטובה בשמחה כך חייב לברך על הרעה וא"כ גם מזה אל תנח תפלתו נחת רוח להבורא ית"ש מ"מ יצא בגרשון כסף המצות מעשיות הצדקה וג"ח שהיו רגילים לבא משם וכן יש להצטער ולהשתתף בצרת חבירו באיזה צער המגיע לו שמלבד כשרואה [illegible]

ופים בחוצות בימי חשון וכסליו איש עני ואביון הולך במנעלים קרועים או בעת הקור גדול בימי טבת ושבט לבוש בגדים קרועים ושחופים ראוי להשתתף בצערו ולהכניס בלבו ג"כ צער ויתאבל בלבו איש ישראלי מעם קדוש יסבול צער גדול כזה. גם אם פגע בעת היוקר בעני ואביון ראוי להכניס צער גדול בלבו על צער ודוחק של האביון הזה וכל כיוצא בזה ואף שאין ידו משגת שיהיה בעזרו של האביון בכסות ופרנסה עכ"ז למצוה רבה יחשב לו מחשבה זו. וז"ל זה"ק פ' תרומה ד' ק"כ ע"ב זכאה איהו מאן דמהרהר הרהורין טבין לגבי מאריה דאע"ג דלא יכול קב"ה סליק ליה רעותא כאלו עביד עכ"ל. ובפ' פקודי ז"ל ד' ר"ן ע"ב מלין מן ההרכים שמא דאלין ארבע דאקרון הרכים עירא"ל כו' ואלין אינון קיימין לאשגחא על כל אנון דעבדין עובדין טבין ועל כל אנון דמחשבין מחשבה דמצוה אע"ג דלא יכלי למעבד. עירי"ה קיימא לסטר דרום ולא קיימא לאשגחא לכל אינון דמכחשי למסכנא או דלערי לבייהו עלייהו אע"ג דלא יכלי למיהב ליה כו' עכ"ל. ויש לכוין ג"כ להשתתף בצער השכינה הקדושה כי בודאי יגיע לה כביכול ג"כ צער מזה ומכיוצא כמ"ש עמו אנכי בצרה ובודאי יצא ממחשבה ומכוונה זו נחת רוח לבורא ית"ש ויתעלה: ומכללות עבודה זו הוא ג"כ דבר זה באם ראה או שמע באדם א' שעבר על עשה או לא תעשה ר"ל יכניס מיד צער גדול בלבו על שנעדר מהבורא ית' נחת רוח מזה האדם ומהצער הגדול שמכניס בלבו בא להבורא ית' נחת רוח מזה האדם שמצער עצמו על העדר עבודתו ית"ש ויתעלה וזה עיקר העבודה של האדם בעה"ז שצ"ל לשמוח בתמידות במחשבתו מנחת רוח שבא לבורא ית"ש מעבודת בני אדם ולצער א"ע על העדר הנאה מהבורא ית' לפעמים כנ"ל. גם אם שומע לפעמים שהרשעים מחרפים עם קדוש והמונתם הקדושה יש להכניס צער גדול בלבו מאוד מאוד ולהתפלל במחשבתו רבון כל העולמים עד מתי יחרף צר ינאץ אויב שמך לנצח שמך הגדול והקדוש וכל כיוצא בזה ובודאי מהצער והמחשבה זו בא להבורא ית"ש נחת רוח שמשתתף בצערו כביכול. ומכללות עבודה זו הוא ג"כ זה כשהאדם מצפה שיבוא בקרוב מצוה של ידו לקיימה ישמח ויגל מאוד ע"ז שיבא ע"י בקרוב נחת רוח ליוצרו ובוראו ית' ע"י מצוה זו והנ"ל על איזה מצוה מקריות שהיא ממילא חביבה מאוד על האדם הגם אף על המצות שתלוים בזמן כגון בערב פסח סמוך לערב ישמח האדם מאוד שיקיים לערב כמה מצות דאורייתא ודרבנן וכן בכל ערבי הרגלים וערבי שבתות וכיוצא וכ"ש בעת ובעונה של עשית המצות ישמח ויגל מאוד ומאוד על ביאת נחת רוח מעשייתן ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה וגם מכללות עבודה זו להשכיל לתור דרך באיזה מעשה והנהגה וכוונה טובה ואף שמדרכי הצנוע לכת עם ה' ולהסתיר מעשיו הטובים מב"א מ"מ ראוי לגלות לאדם כשר וצדיק בכדי שיגיע לית"ש נחת רוח מזה ואזי אחר שיגלה לאדם כשר וצדיק ויראה או יבין אשר יעשה אותו האדם הצדיק ההנהגה או כיון אותה הכוונה יגיל וישמח עד מאד על שבא נחת רוח ליוצרנו ובוראנו ית"ש וכן כיוצא בזה ויוסיף דעת יוסיף לקח וראוי לאדם מאד שירגיל א"ע בכל עת ובכל רגע בכל עניני עבודת הלב והמחשבה וז"ל הזה"ק פ' ויצא ד' קנ"ד ע"ב בסתרי תורה. בני עליון קדישי עליונין בריכן דעלמא מוחא דאגוזא כנשו למנדע כו' מאן מנכון די אעל ונפק ואיתתקף באלג' דחיי כו' אסתמר מהרהורא בישא וכו' ווי ליה דאתעקר בההוא הרהורא מאילנא דחיי כו' בגין דההוא הרהורא טבא סליק לעילא אחיד באילנא דחיי כו' כל קודשין וכל ברכאן אפקין מיני' אתכסין חיין לנפשי' ואסוותא לגרמי' עלי' אתמר והי' כעץ שתול על מים וגו' כל מילין דעלמא אלין בתר מחשבה והרהורא כו' בגין דכל קידושין דעלמא אפיק ומשיך בהרהורא כונא כו' תלוי רעותא ומחשבה משיך מניהו ועביד עובדא בכל מה דאצטרך ומ"ד בצלותא דאצטרך רעותא והרהורא לכוונא וכן אמן בכל פולחנין דקב"ה הרהורא ומחשבה עביד עובדא ומשיך מניה בכל מה דאצטרך עכ"ל. ובפ' ויקהל ד' קצ"ה ע"ב ז"ל קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה וגו' ת"ח בשעתא דב"נ שוי רעותי' לגבי פולחנא דמאריה ההוא רעותא סלק בקדמיתא אל לבא דאיהו קיומא ויסודא דכל גופא לבתר סליק ההוא רעותא טבא על כל שייפי גופא

דעושה לכל שייפי גופא ורעותא דלבא מתחברן כחדא ואנון משכין עלייהו אשראה דשכ[ינתא] דיירא עמהון והנה ב"כ איהו חולקא דקב"ה הוי ט' עכ"ל ובפ' תרומה ד' קס"ב ע"ב ג"כ ז"ל כל מלין דעלמא לא תליין אלא ברעותא, עכ"ל. (פי' ברעותא הוא הלב כי כן תרגום אונקלוס ע"פ ויתעצב אל לבו ברעותיה) ע"כ דברנו בענין עבודת הלב והמחשבה נגד ודי בהערה ז:

פרק ששי ועתה אנוש כערכי אערוך לפניך שולחן מלא נחת רוח בעבודה אשר תעבוד לפניו ית"ש ואבאר עוד בעז"ה כמה דברים פרטים בעבוד'

ז השלישית של נתינת נחת רוח ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה ע"י המחשבה והדבור והמעשי' הדברים אשר אבאר יקיש האדם מעצמו אל השאר כיוצא בהם וזהו כשלומד אדם איזה ספר ויש קשה הבנתו באיזה מקום מלבוא אל כוונת הספר ואחר העיון בא אל כוונתו האמתי מהראוי יתן שבח והודיה ליתב"ש במחשבתו וגם בפה מלא ויאמר בשמחה עצומה בזה הלשון רבון כל העולמים אני נותן שבח והודי' לשמך הגדול על שנתת לי שכל ובינה להבין תורתך הקדושה והתמימה: גם כשלומד בתורתנו הקדושה אף בנגלה באיזה דרש נפלא שדרשו רז"ל מיתור איזה אות מהמקרא או מיתור איזה תיבה או מאיזה סמיכות של התיבות והמקראו' קודם וכיוצא ביה נפלאות מתורתנו הקדושה ע"ד הפשט ומכ"ש אם לומד איזה פירוש נפלא בזה"ק והתקונים או בשארי ספרי המקובלים ע"ד הסוד וכיוצא ביה נפלאות מהבורא ית"ש ויתעלה בעצמו כי אורייתא וקב"ה כולא חד כנודע יש לאדם לשמוח בלבו ובמחשבתו שמחה עצומה מאד על חלקו הטוב שהוא מעם קדוש הישראלי שנתן להם כלי חמדה גנוזה קדומה תורה ה' תמימה ונפלאה כזו ואחריהם בפיהם יהללו סלה בהלולי שבח בשמחה גבורות ה' גם יש להכניס בלבו שמחה עצומה ואהבה רבה ביוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה מגודל אלהותו וחכמתו הנפלאה שמגילוי קטן מאור השכלי שנתן הבורא ית"ש לאדם המחבר הספר או הדרשן יכול להמציא כ"כ שכליות והמצאות בפירושי תורתינו הקדושה ק"ו כ"כ שק"ו במקור השכליות שהוא הבורא ית"ש ויתעלה: עד הנה עזרנו ה' אלהינו לבאר כמה ענינים בעבודה זו של נתינת נחת רוח בעניני שכליות ומחשבותיו אל עליון הובת ביאור ג"כ כמה פרטים בעבודה זו בעניני הגשמיות והוא כששומע אדם רעמים או רואה ברקים ובכך ברכה הראויה להם וא"ז שומע ג"כ בשורות טובות אף שאין צריך לברך עוד עליהם עכ"ז ראוי לומר בל' זה גבורות ה' גבורות ה' בשמחה ובהודאה עצומה במחשבתו גם כל המקריות שיקרה לאדם הן דבר גדול הן דבר קטן וקל מאוד הן בדבר טוב הן להיפך ח"ו לא יחשב לו שהוא מקרי רק יתאמת אצלו שכל הדברים הם בהשגחתו הפרטית ית"ש ויתעלה כמבואר במס' ערכין ד' ט"ז ע"ב עד היכן תכלית יסורין כו' רשב"ל אמר אפילו נתכוונו למזוג לו בחמין ומזגו לו בצונן כו' מר בריה דרב אבדימי א' אפי' נהפך לו חלוקו במתניתא תנא אפי' הושיט ידו לכיס ליטול שלש פרוטות ועלו בידו שתים כו' עכ"ל. הנה עיניך לנוכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך דאפילו בדבר קל כמו הושטה ליטול שלש והעלה מלאכה גרוע בגרעון כסף אחת ושתים עלתה לו הוא בהשגחה פרטית לצורך שעו וא"כ צריך להצדיק עליו את הדין בזה ולהודות לית"ש החסד הגדול שנפרע ממנו עונש וממנו תקים במדה טובה המרובה על כל הטובה אשר גמלו ה' מאיזה היזק הנראה לו אפי' בדבר קל מאוד ליתן הודאה בשמחה להבורא ית"ש. ועל הכלל הגדול הזה צריך האדם בתמידות לשקול בפלס ומאזני משפט השכל שלא למנוע ח"ו נחת רוח מהבורא ית"ש מההודאה שהוא מחויב ליתן לו ית"ש. ובודאי יש לאדם להחזיק עבודה זו של עשיית נחת רוח ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה על לוח לבו ואל יליז מעיניו אפילו רגע א' כי על קוטב עבודה זו היא עיקר בריאת האדם בעה"ז כנ"ל ובזה יקיים הפסוק כל הנשמה תהלל יה שדרז"ל על כל נשימה ונשימה תהלל יה ולכאורה הוא מן הנמנע כי אף מי שהוא בעל מלאכה אחת לעסוק תמיד בתורה יומם ולילה הוא מן הנמנע בזה שלא יבטל מעסק בכמה עתים קטנים ויבטל א'

מחשבתו מאמדת הבורא ית"ש ויתעלה ואיך יקיים פסוק כל הנשמה תהלל יה כדרז"ל על כל נשימה ונשימה כאשר עבודה זו של נתינת נחת רוח בתמידות ליוצרו ובוראו ית"ש מפאת השכחו והבוקעו בעוצם באהבת הבורא ית' ויתעלה אז בכל רגע שיבוטל מלמודו יחשוב מחשבה זו בעוצם אופנם הנ"ל מהאמין באמונה שלימה שאתה יחיד ומיוחד וז' תיבות אלו יכול לחשוב בכל עת ובודאי ממחשבה זו יבא נחת רוח גדול ליוצרנו ובוראנו ית"ש. ומכללות העבודה זו השרשיות של נתינת נחת רוח בתמידות לבוראנו ית"ש גם אם יסתכל האדם בדברים הגשמיים של העוה"ז כגון על עצים ואבנים ועל כל דבר הגשמי יכוין במחשבתו חכמתו הנפלאה של הבורא ית"ש ויתעלה בצמיחת עץ זו ובצמיחת פירותיה וחכמתו הנפלאה בבריאת אבן זו וכיוצא בהם וביחוד אם יכוין כוונה האמתית בחכמתו הנפלאה של הבורא ית"ש איך מהעולמות העליונים הקדושים נתהוה מעילה לעילה עד עולם השפל הזה הגשמי ואמר העבור הגס גבורות ה' גבורות ה' וחכמתו הנפלאה בזה שאין שכל האנושי משיג אף אפס קצהו ואז בכוונה הנ"ל מוציא האדם ניצוצות קדושות מדברים הגשמיים הנ"ל והיא שורש העבודה של כל התרי"ג מצות של תורתנו הקדושה כמודע מספרי המקובלים ודי בהערה זו. וזה ברור שע"י עבודה זו של נתינת רוח בתמידות ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה יתאמץ האדם אל כל מ"ע לעשות אותה בשלימות על צד היותר נכון באופן שיגיע יותר נחת רוח ליוצרו ובוראו ית"ש גם יתרחק האדם אף מספק ספיקא של איסור הן של גזל הן של מאכלות אסורות הן של הרהורים בטלים וכ"ש מהרהורי עבירה רחמנא ליצלן כי יאמר האדם בלבו לא די שלא אגרום לו ית' נחת רוח אלא אף אעשה רח"ל פגמים גדולים בעולמות העליונים הקדושים שהוא נגד רצונו ית"ש ויתעלה ובודאי בשעה זו יכתת וישבר היצר וילך מעליו:

פרק שביעי למען

אחיי ורעיי אדברה נא אך הפעם ואודיעה נא אתכם את שאהבה נפשי ותדעו נאמנה שא"א שיבוא האדם לתכלית העבודה השרשיות והעיקרית הנ"ל אם לא כשירגיל את עצמו לקיים בתמידיות שני מ"ע כלליות שבתורה הקדושה האחת מ"ע של ואהבת לרעך כמוך ובאמת אמר עליה ר"ע זה כלל גדול בתורה. ושניה תלויה בה והיא מ"ע של בצדק תשפוט עמיתך ושניהם נאמרו בפ' קדושים כי קדוש אמר לו כשיתמיד האדם בהם בודאי יבוא למדרגה עליונה להקרא קדוש. דהיינו שיאהוב את חברו כנפשו וכגופו בכל עניניו ממש כמו שהוא שמח כשנותן לו הש"י שום טובה לרעהו וכן ח"ו להיפך ישתתף עמו בצרתו ויהא נעצב ודואג במר לבו כאלו ח"ו היה בא עליו ר"ל וכן במעשה שיעשה רצון רעהו ממש כמו שעושה לעצמו כל מה שהוא רוצה. וכן לא יעשה לרעהו שום דבר שהוא נגד רצונו כמו שאינו עושה לעצמו שום דבר שהוא נגד רצונו וזהו עיקר טובת הבורא ית"ש ויתעלה בצווי מ"ע של ואהבת לרעך כמוך ואיתא בזה"ק אף מי שמזכיר איזה ענין משובח של חברו צריך לברכו ואם לא ברך אותו ענשו מרובה וז"ל פ' במדבר דף קי"ז ע"ב ת"ח האי מאן דאמר שבחא דחברי' דבנוי או דממוני' בעי לברכא לי' ולאודאה עליה ברכאן מנלן ממשה דכתיב והנכ' היום ככוכבי השמים לרוב לבתר מה כתיב ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים וגו' תרין ברכאן הוו הא כו' ואי איהו מני שבחא דחברי' ולא אודי עליה ברכאן הוא נתפס בקדמיתא מלעילא ואי איהו מברך ליה הוא מתברך מלעילא וברכתא בעי לברכא ליה בעינא טבא כו' מאן דמברך ליה לקב"ה על אכו"כ דבעי עינא טבא ולבא טבא ורחימותא דלבא בג"כ ואהבת את ה"א בכל לבבך וגו' עכ"ל. ודי בהערה זו. ומ"ע של בצדק תשפוט עמיתך היינו לדין את חברו לכף זכות בכל ענין ובכל מעשה שיעשה חבירו אפי' שהזכות יהיה רחוק מן השכל נוה הבורא ית' לקרב אל לבו דווקא זכות היא תלויה מחוברים שמצות עשה של ואהבת לרעך כמוך כי הדבר ברור הוא באם שידין חבירו לכף זכות אפילו פעם אחת שוב לא יכול לקיים בו מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך של טורי' ושלימותם כפי שאבאר בסמוך בעז"ה ושני מצות אלו יכול האדם לקיימם בכל עת ובכל שעה ובכל רגע דהיינו מ"ע של ואהבת כו' יכול לקיים אותה בכל עת במעשה ובמחשבה

כיון שאם עושה לרעהו איזה טובה בפועל הוא מקיים מ"ע של ואהבת כו' בפועל ואם רואה או שומע על חברו איזה טובה ושש ושמח בלב שלם ממש כאלו בא לו אותה הטובה הרי קיים מ"ע זו של ואהבת כו' במחשבה וכן א"ו להיפך ר"ל נמצא מ"ע זו יכול האדם לקיים בכל עת ושעה אפי' אם הוא במרחץ או באחר מקום שאינו נקי וכן מ"ע של בצדק תשפוט כו' יכול האדם לקיים במחשבתו ג"כ בכל עת שירצה משא"כ בשאר מ"ע ול"ת שבכל התורי"ג מצות ואף במקום שאין נקי יכול האדם להעלות על דעתו לשפוט בטוב חברו הן בחול הן בשבת ויו"ט ובחול יכול ג"כ לצער עצמו בצרת חברו משא"כ שאר מצות התלוים בזמן או במקום וגם זה ברור לכל משכיל כי גדול שכר של שני מצות אלו עד מאוד כנודע מרז"ל לפום צערא אגרא בהיות ששני מצות אלו אין שוי קיומם תלוי רק בטובתו של חברו יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום לתת קנאת איש מרעהו בטובת חברו ונגד זה הזהיר התנא במדה רעה זו וכיוצא בהם יותר מכל העבירות ואמר הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם וכשמתגבר האדם על יצרו מפאת אהבה ויראה של יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה לקיים הני מ"ע אלו על בוריין בשלימות גדול ממש כוונת הבורא ית' ויתעלה בהם כנ"ל מה רב טוב הצפון לו ועין לא ראתה . ודי בהערה זו :

פרק שמיני

ומעתה ראוי לבאר הא כללא דאקימנא לעיל בפ' הקודם שא"א לבוא אל תכלית העבודה העיקרית של נתינת נחת רוח להבורא ית' אם לא תוקדם ברגילות הני מ"ע של ואהבת לרעך כמוך ושל בצדק תשפוט וגו' ואיפה כדי את הדבר . יאמר עליו כי הוא זה ידוע ומפורסם כשיש לאדם ח"ו איזה הצער שנזה והוא מצטער ח"ע מאוד ע"ז . אזי אם רואה אחרים מצטערים ג"כ על צערו יש לאדם זה קצת נחת רוח בזה . אך אם רואה שאין שום אדם מצטער על צערו אז מצטער יותר ויותר כמאמר שאול בהיר ה' ואין חולה מכם עלי פי' על צערי שהיככם חושבין לדאוג בצרתי . וזה ידוע שהשכינה מצטערת כביכול ג"כ בצרתו של אדם כמרז"ל בסנהדרין בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי וא"כ המקום מצטער על דמן של רשעים שנשפך ק"ו על דמם של צדיקים עכ"ל הגמרא . הרי רואה בעיניך מגודל צער השכינה כביכול בצער האדם וא"כ אם האדם מקיים מ"ע של ואהבת כו' . ומצער עצמו בצער של חבירו בזה מיקל ג"כ צער השכינה כביכול ויש לה קצת נחת רוח בזה כאמור ועוד שבבא איזה טובה על האדם ממילא הרבה הנחת ג"כ למקום ב"ה הן ברבוי בנים או ברבוי עושר וכיוצא כנ"ל וכן להיפך כביכול . נמצא כשאדם מקיים מ"ע של ואהבת לרעך כמוך למשל ששומע שנולד בן לרעהו ושמח שמחה ממש כאלו נולד לו אותו בן ושמח שמחה זו כדי לקיים מ"ע של ואהבת וגו' ושמח ג"כ בלבו שמחה עצומה על שבא ג"כ להבורא ית' נחת רוח גדול שנולד מי שיעשה לו ית"ש נחת רוח כשיגדיל בלמוד תורתו ובקיום מצותיו הקדושים נמצא מזאת השמחה של זה האדם מכל הנ"ל מגיע להבורא ית' נחת גדול וזה ששמחים על שמחתו נמצא בשמחה זו עובד האדם להבורא יתברך עבודה גדולה ועצומה לאין קץ ותכלית ומזה יקיש האדם לכל שאר טובות שיגיע לחברו . וכן אף להיפך אם יארע ח"ו איזה טובה מחברו ומצטער עצמו מאוד על צערו של חברו כדי לקיים מ"ע של ואהבת כו' וגם על הצער הנחת מהבורא ית' כביכול נמצא בזה שמצטער עצמו מאוד עושה ג"כ נחת גדול להבורא ית' כנ"ל הרי בארתי שהעבודה של נתינת נחת רוח לבוראו ית' תלוי במ"ע של ואהבת לרעך כמוך ובסמוך אבאר שמ"ע זו של ואהבת תלוי דוקא אל קיום מ"ע של בצדק וגו' ודי בזה : ועתה אבאר ב' וג' דברים מענין מ"ע זו של ואהבת לרעך כמוך מהם יקיש האדם אל כל פרטי הדברים מעצמו . וזה הוא . כשרואה אדם את בן חברו שעשה או שדיבר דבר שאינו הגון יוכיח אותו וקודם שיוכיחו ע"ז יכוין במחשבתו קיום מ"ע של הוכח תוכיח את עמיתך ויכוין ג"כ לקיים מ"ע של ואהבת לרעך כמוך הני תרתי דלאו ג"כ שמי שאלה [illegible] כגון שיודיע לו [illegible] שיוכיח אותו יאמר בפה שלם

הריני מוכן ומזומן לקיים שני מ"ע מן התורה שצוני בוראי ית"ש מ"ע של הוכח תוכיח את עמיתך ומ"ע של ואהבת לרעך כמוך. גם אם שמע שיגיע לחבירו איזה היזק אם לא ישמור א"ע מדבר אחד אז חיוב גדול עליו במ"ע זו של ואהבת וגו' להגיד לחבירו ולגרע שישמור עצמו מדבר ההוא שיוכל להגיע לו ההיזק מזה וקודם שיאמר יזהיר אותו יאמר בשמחה עצומה הריני מוכן ומזומן לקיים מ"ע מן התורה של ואהבת וגו' ובזה יש שורש ג"כ מענין של השבת אבדה כי כל אלו המצות מענין א' וטעונה ופריקה ודומיהם ויזהר האדם מאוד שלא ימנע עצמו מדבורים כאלה וכיוצא. וז"ל הזה"ק פ' תזריע דף מ"ו ע"ב כמה דעונשא דהאי ב"נ בגין מלה בישא כך עונשין בגין מלה טבא דאתי' לידי' ויכול למללא ולא מליל בגין דפגי' כו' ודי בזה.

ובכלל מ"ע זו הוא ג"כ אם רואה בגד חברו מונחת על הארץ יגביה מעל הארץ ויאמר בפה מלא הריני מוכן ומזומן לקיים מ"ע של ואהבת וגו' וגם השבת אבדה כאמור שצוני יוצרי ובוראי ית"ש כי בוודאי אם היה בגד שלו מונח על הארץ ה"ה מגביהו בכדי שלא יפסד. ומדברים שהצגתי לפניך יקיש האדם לכל הענינים. אך זה ברור ופשוט שאין אדם יכול לבא אל קיום מ"ע של ואהבת לרעך כמוך על אמתתה ועל תכליתה בשלימות ובתמידות אם לא עמד על המדרגה של קיום מ"ע זו בצדק תשפוט עמיתך על תכליתה בשלימות ובתמידות כי המה תלוים ואחודים זה בזה. ולהבין זה הוא פשוט דהיינו שרואה בחברו שעשה איזה מעשה או יצא מפיו איזה דבור שלכאורה הוא נגד רצון הבורא ית' יש לדין אותו תיכף לכף זכות ויחשוב במחשבתו בזה"ל הריני מוכן ומזומן לקיים מ"ע של בצדק תשפוט עמיתך ויתאמץ בהתאמצות גדול במחשבתו למצוא לו איזה זכות במעשה או בדיבור ההוא ואז כשהוא צדיק בעיניו בוודאי יתאמץ לו ג"כ לעשות רצונו באיזה ענינים שיהיה ביכלתו ולקיים בזה מ"ע של ואהבת וגו' ואף שהיה טועה בדבר זה במה שדן אותו לכף זכות עכ"ז עשה רצון הבורא ית' שצוה ע"ז במ"ע בצדק תשפוט עמיתך ובוודאי עשה בזה נחת רוח לפניו ית' בקיום מ"ע ו. אך אם לא דן אותו לכף זכות על המעשה או על הדבור ההוא ונתחזק בעיניו בחזקת רשע בוודאי מאז והלאה לא יתאמץ בשבילו לעשות לו איזה טובה בכל יכולתו בעת הצטרכותו אז עבר ג"כ על מ"ע של ואהבת וגו' כנ"ל. גם הגמרא הקדושה והזה"ק מלאים על כל גדותיו מן העבודה שרצון הבורא ית' ויתעלה שילמדו סנגורים בתמידות על בניו עם קדוש אף בשעה שאין עושין רצונו של מקום ב"ה ולמה מגדעון ומהושע ומאליהו כדמיון האב שיש לו בן שאינו הולך בדרך טובה יודה ע"ז כל בר שכל שעכ"ז רצון האב שילמדו בני אדם על בנו זה תמיד סנגורי' ולדון אותו לכף זכות ובודאי אם ישמע מאיזה אדם שלמד עליו חובה דבר זה הוא על אפו ועל חמתו כ"ש בהבורא ית"ש שהוא טוב ומטיב לכל ולא ידח ממנו נדח שרצונו שילמד על בניו סנגורים ולדון אותם בתמידות לכף זכות ושכרו שמן השמים ידונו אותו ג"כ לכף זכות כמרז"ל בשבת ד' קכ"ז ת"ר הדן את חברו לכף זכות דנין אותו לכף זכות. וז"ל ז"ח ד' כ"ח ע"ב א"ר אחא ת"ג דיסוי לזיקא רבא מכל עלמא ויימר ביישא קדם קב"ה או דלטורין על ישראל שאפיה הגי מן כלהון ולא אשכחנא לזיקא טבא כאליהו בכל דרא ומשום דאמר דלטורין על ישראל כו' דכתיב כו' בי' שעתא אתחים סגיא קמיה. ת"ח מה כתיב ביה וימלא מראשותיו עוגת רצפים מהו רצפים אמר קב"ה כדין יאות למיכל מאן דאמר דלטורין על בני כו' א"ר יצחק לא ח אליהו משם עד שנשבע לפני הקב"ה להורות זכותן של ישראל תמיד וכל מי שעושה זכות הוא מקדים ואומר לפני הקב"ה כך וכך עשה פלוני ואינו זז משם עד שיכתבו זכות דההוא גברא דכתיב כו' עכ"ל הזה"ק בקיצור. ונחזור לענינינו שאם אדם אינו מקיים א"ו שתי מ"ע אלו על אמתתם בשלימות לבד מה שהוא מבטל כמעט בכל עת שתי מ"ע אלו מן התורה ממנע גם נחת רוח מהבורא ית' בתמידות כנ"ל ולא עוד אלא שהעבירה גוררת עבירה רח"ל לעבור על כמה לאוין על לא תשנא את אחיך בלבבך ולאו של נקימה ונטירה וכיוצא. ואם ברור אם ירגיל אדם א"ע לקיים שתי מ"ע אלו בתמידות על מכונם ואמתתם בכל הענינים

או בודאי יהיה תפלתו זכה וברורה בלי שום מחשבה זרה ר"ל ודי בהערה זו :

פרק תשיעי אך בזאת נאות לכם אחי ורעי. עבודת הבורא ית"ש ויתעלה שמו זכרונם לטובה בכל הפרקים הקודמים עד צריכין אנו לגודעי ולהשגות של לב תמיד הכלל הגדול שכתב החסיד בעל חובת הלבבות בשער עבודת האלהים פר' ד' והוא זה שכל מעשה בני אדם לא נחלקו רק אל הטוב ואל הרע רצונו לומר שאין לך דבר בעולם בעניני האדם הן במעשי הן בדבוריו הן במחשבותיו הן בשמיעתו שיהיה לפעמים רשות דהיינו לא מצוה ולא עבירה זה מן הנמנע רק כל חמשה עניני האדם המוזכרים אי אפשר להיות רק או מצוה או עבירה רח"ל אף שבעל חובת הלבבות כלל כל הענינים בדרך כלל ע"ש אך אני אפרש בעז"ה בדרך פרטי כל עניני האדם בפ"ע כדי שיהא נחקק על לב האדם כל עניני אופניו בפרטות וכל חוש יהיה לזכרון תמיד בעיני שכלו ועי"ז בנקל יוכל להזהר מחלק הרע שבו. ואפתח דברי יעיר בעניני העשי' מעניני אכילת האדם בהיות כי דבר הגורם הוא לכל חטא אשר יחטא האדם בשביעה ונעלם ממנו יראת הבורא ית"ש כמש"ה פן תאכל ושבעת וגו'. ושכחת את ה' אלהיך וגו'. הנה אכילת האדם לא יצויר כ"א היותו או צווי מהבורא ית' או אזהרה דהיינו אם אוכל מאכלות המותרות וכדי ספוקו לבד ונזהר מכל אזהרות שנזכר בש"ע מהלכות דרך ארץ עושה בזו האכילה מצוה ועבודה להבורא ית"ש כמצות תפילין וציצית כמו שכתב החסיד בעל חובת הלבבות בפרק הנ"ל מפסוק הנה נתתי לכם את כל עשב וגו' ולאכילה ההוא יקרא מצוה מטעם כי צדיק אוכל לשובע נפשו כדי שיהא חזק ובריא לעבודת יוצרו ובוראו ית' ויתעלה כמבואר בשלחן ערוך אורח חיים סי' רל"א ובודאי החיוב גדול על האדם לכוין עכ"פ כוונה זו הפשוטה בעת אכילתו לבל ימשול לבהמות נדמו באכילתו ועל אדם זו נאמר צדיק אוכל לשובע נפשו ואם חסר אחת מכל התנאים הנ"ל אזי עבירה היא בידו. וביחוד אם אוכל יותר מכדי ספוקו כל יתר כנטול דמי מעבוד הבורא ית' כי איבריו כבדים עליו ויבא מזה בטול תורה וכוונת התפלה וגם גורם ח"ו חולת הגוף כידוע והוא מוזהר ועומד השמרו מאד לנפשותיכם ועל אדם זה שלועט אחר המאכלות אמר שהע"ה בחכמתו ובטן רשעים תחסר. היוצא מזה שקוטב אופני אכילת האדם מוסב על א' מאלו השנים או צווי או אזהרה וע"כ צריך האדם להזהר בהם מאוד: וכן בענין ההליכה: אם הולך האדם לבית עולמו בה"כ ובהמ"ד או הליכתו פונים לו לטובת חבירו או אפי' לאיזה הצטרכות הפרנסה על צד ההיתר או לבריאת גופו הליכה זו היא הליכת מצוה אבל אם ההליכה אינה מעניינים הנ"ל אין רצון ית"ש בהליכה זו ועבירה היא בידו ועד"ז תמצא בכל עניני מעשה אדם: וכן בדיבור. אם דבורו בנחת רוח הבורא ית"ש כתורה ותפלה ושבחי הבורא ית"ש ויתעלה או בספור נסים ונפלאות וגבורת הבורא ית' ויתעלה או לעשות איזה טובה לחברו או באיזה מו"מ באמונה. הנה הוא מצוה וכל דבור שאינם מעניינים הנ"ל הם דברים בטלים ועובר על מ"ע מן התורה ודברת בם כנודע. וכן במחשבה אם חושב בתורה הקדושה כו' כנ"ל היא מחשבה של מצוה ונוטל על המחשבה שכר גדול בזה ובבא. ואם מחשבתו אינו מעניינים הנ"ל כלל רק מחשבתו בדברים בטלים שאינם נוגעים כלל לעבודת הבורא ית"ש לעבירה תחשב ועונשו גדול רח"ל: וכן בראיה. אם כוונתו בראות איזה דבר בכדי שיקח איזה יראה ומוסר מד"ז או להבחין מראייתו נפלאות וגבורת הבורא ית"ש בכדי ליתן ע"ז שבח והודאה בפיו במחשבתו להבורא ית"ש. או שכוונתו שמראי' זו יבא לאדם איזה טובה או להזהיר ולהציל מפח יקש רעה לאיזה אדם וכיוצא בזה היא ראיה של מצוה ונוטל עליה שכר גדול אבל אם ראייתו אינו נכנס בסוג הנ"ל היא ראיה של עבירה כי אבד זמנו על דבר בטל ועל"ז נאמר בישעיה סי' ל"ג ועוצם עיניו מראות ברע כי כל דבר שאינה בסוג הנ"ל היא רע בעיני ה'. וכ"ש אם ראייתו ע"ד ערוה רח"ל: וכן בשמיעה אם היא ע"ד הנ"ל הוא שמיעה של מצוה ונוטל עליה שכר גדול. ואם אינה מעניני הנ"ל היא שמיעה של עבירה ועונשו רב ר"ל ואף אם נזדמן פתאום לשמוע דבר שאינו הגון הוסרו רח"ל

שיטף

שיכוף אליה לטובה וכ"ש שאסור לאדם לכוין לשמוע דבר שאינו הגון שאיסה כלל מפניים הנ"ל. ונמלא כל עניני האדם הן מעשיו הן דבוריו הן מחשבותיו הן ראיותיו הן שמיעותיו לא יעבור רק על א' משתי אלה או על דרך הטוב או ע"ד רע ר"ל ואין בכל עניני האדם שיעבור בו דבר הרשות והחסיד בעל חובת הלבבות כלל כל ענינים שבארתי במלות קצרות וז"ל והנה נחלקו מעשי בני אדם אל טוב ואל רע והמשכיל מי ששוקל את מעשיו קודם עשיתם במאזן הזה ויבחון אותם במחשבתו הטובה וכח הכרתו ויבחר בטוב מהם ויעזב זולתו כמ"ש דהמע"ה חשבתי דרכי וגו' וגם הוא מ"ש החכם (קהלת י"ב) כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע הנה הכניס המעשה כולם תחת טוב ורע עכ"ל ור"ל קודם איזה עשיה או דבור או מחשבה או ראיה ושמיעה ישקול האדם בשכלו היטיב על זה הענין יהיה המעשה או הדבור או השמיעה או הראיה או המחשבה אם הוברר הדבר לפניו שהם מענין עבודת הבורא ית' יעשה וידבר ויחשוב ויראה וישמע ואם לאו יחדל וירחיק מהם כמטחוי קשת ואם ילך האדם בתמידות בדרך זו אז יהיה עובד ה' בשלימות כל ימיו ויזכה לראות בנועם ה' ובכל טוב הצפון שעין לא ראתה :

פרק עשירי

אך את זה לא תוכלו אחיי ורעי לקנות כח ההכרה הזו הנזכרת בפרק הקודם כ"א בצירוף קניית מדת ההשתוות דהיינו שיקבע בלבו תחילה מדת ההשתוות על אמתתה ושלימותה שיהיה שוה בעיניו השבח והגנאי ואין מחשב השבח הבריות שמשבחין אותו ואינו ירא מגנותם. כי כל מה שיתענג האדם ממה שישבחוהו ב"א וירא מגנותם לעולם לא יהיה עובד אלהים ית' באמת כי בכל איזה מעשה או פעולה שיעשה בעבודת הבורא ית' יאמר לו יצרו עשה כזה וכזה ויהיה לך תפארת מן הבריות וכל ישעו וכל חפצו להדר עצמו בפני הבריות בהשגת הילל ועושה מעשים שבהם יהיה לו תפארת מן הבריות אף שאין רוח המקום נוח מן המעשה ההוא ואף בשעה שהוא עוסק בתורה ובאיזה מצוה או בתפלה מתגבר עליו יצרו שלא תהיה כונתו רק להתפאר בזה בפני הבריות והתשובה נגד יצרו כתב בחובת הלבבות בשער יחוד המעשה פרק ה' וז"ל השב עליו ומה יועילני שבח בני אדם והשם הטוב שיהיה לי בתוכ' עם ידיעתי בקילורי במה שאני חייב להבור' יתעלה ומה שגלתי בכבוד' והדורם ואין להם יכולת להועילני ולא לדחות הנזק מעלי והנה הם בזה כמו הצמח ובעלי חיים שאינם מדברים ע' ומה הוא העה"ז אפי' אם יתפשט זכרי בכלו (ר"ל בכל העולם) ומה מדת ימי ואם יצא בו שמי. כש"כ שזכרי לא יעבור בו חלק קטן מחלקי הישוב כשיגדל ויפשט ולא יתמיד כ"א זמן מועט (פי' כ"א חיי הבל של שנות האדם שיהיה בעה"ז השפל) וישכח כאלו לא היה ואמר הכתוב אך הבל בני אדם כזב בני איש וגו' ואמר תצא רוחו ישוב לאדמתו. ואמר אין זכרון לראשונים א"כ מרוד נפשי בו ובוטחתי אליו פחיתות נראה וטעות מגונה ממני עכ"ל בקצור : ובוודאי אם אדם לא השיג עדיין מדת ההשתוות בלתי אפשר שיהיה עובד השם יתעלה בשלימות ובתמימות וכלל אחד יקח האדם בדעתו למשל אם יתפלל בכונה עצומה ובהשתלהבות גדול בין שאר אנשים דהיינו בבה"כ וכיוצא יצייר בלבו לענין זה שאין בבה"כ זה כ"א רק שאר בע"ח כי מה הפרש בין בני אדם ובין שאר בעלי חיים בענין המשך זמן קיומם בעה"ז השפל כי כמות זה כן מות זה או ישים על לבו שמתפלל ביער בפני אילנות וצמחים בודאי לא יעלה על לבו שום התפארת מהם ומהמונם. ואם יצרו מתגבר עליו ומביא בלבו התפארות מאנשים יתגבר עצמו ויחשוב איך אכעוס ליוצרי ובוראי ית"ש שמשגיח על מחשבתי משיא חנף ומרע ואיך אשא פני אחר פטירתי מן העה"ז השפל לפני יוצרי ובוראי ית' ובפרט מה שנמצא בזה"ק מגודל מעלת האדם ומגודל שכרו בעה"ב המסתיר מעשיו הטובים ועבודת הקודש מבני אדם ובהיפך המפרסם מעשיו הטובים וז"ל זה"ק פ' חיי שרה דף קכ"ב ע"ב ופ' בלק דף קס"ח ע"א זכאה איהו מאן דאזער גרמי' בהאי עלמא כמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא והכי פתח רב מתיבתא (פי' ראש הישיבה של פמליא של מעלה) מאן דאיהו זעיר איהו

דב ותמן דאיהו רב הוא זעיר דכתיב ט' ת"ח דלא רבי קב"ה אלא לדאזעיר לא אזעיר אלא לדבי זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא כמה איהו רב בעלוי' בההוא עלמא . עכ"ל . והיאך לא יפול אדם על הארץ ויבכה בכי גדול עד שלא ישאר בו ממש כח לבכות על קיום מדה זו של הענוה ושל הסתרת מעשיו מב"א בכל מה דאפשר בכדי שלא יאבד שלמו בעולם הנצחי . וז"ל מהר"ח ויטאל ז"ל בס' שערי קדושה הוראת מעשיו לבריות ידעת מארז"ל ענין אותה האשה שהיתה נענשת בגיהנם על שהיתה מספרת לחברתה שום התעניתי כו' ולא די שאינו מקבל שכר אלא שנדון בגיהנם ואמרו חז"ל לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ויהיה כל דרכיו לשמים ואם אדם יכול שיעשה כל דרכיו לשמים בסתר ולא יפרסם לבריות אפי' אחד מהם שכרו כפול ומכופל מפני שכבוד אלהים הסתר דבר עכ"ל מהרח"ו . ודי בהערה זו . אך אם יפתה היצר את האדם ח"ו בשביל גודל מעלת הסתרת מעשיו לקצר בעבודת הבורא ית' דהיינו שלא יתפלל האדם בתמידות בצבור בכוונה עצומה ובהתלהבות גדול ושלא יברך ברכת הנהנין בכוונה עצומה בעת ישיבתו עם ב"א ושלא ירבה בלמודו וכיוצא בכדי שלא יהא נקרא צדיק וחסיד בין הבריות הגלוה ואם לשמוע אל היצר בזה וכבר הזהיר ע"ז מאוד החסיד בעל ח"ה בשער יחוד המעשה פרק ה' ועיי"ש :

פרק אחד עשר הנה ראיתי בין סיום השער הזה לפתיחת השערים הבאים אחריו בעז"ה שהשער הזה יהיה סגור בסיום עבודה אחת פרטית רמה ונשגבה מאד אשר בעבודה הזאת עושה אדם תקונים גדולים ונפלאים בעולמות העליונים הקדושים לפי שהוצרך להזכיר עבודה הרמה הזו בהרבה מקומות בחבור הזה מהראוי להציגה בסוף השער הראשון בכדי שיהיה זה השער לדיקים יבואו בו להבין בשערים הבאים אחריו שבכ"מ אשר אזכיר את שם העבודה זו בקיצור ישכיל אחרית דבר מראשיתו בגודל מעלתה וציורה בכדי שיזדרז האדם לקיימה לתת בזה נחת רוח ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד . והיא עבודה של מסירת נפש אף אם מוסר עצמו למיתה רק בכח ולא בפועל וגודל מעלת העבודה זו מבואר בזה"ק ובתקונים במקומות הרבה ובכתבי האריז"ל ומביא ג"כ גודל מעלתה והציב ציונים בכמה מקומות בתפלה לצייר בלבו מסירת נפש כאשר יבאר זכרונו למובא בפנים התפלה כ"א על מקומו יבוא בשלום ובעז"ה אעתיק המאמרים מזה"ק בפסוק סיחוד של שמע . ועבודה זו באה לאדם מפאת גודל תשוקתו ואהבתו ליוצרו ובוראו ית' ויתעלה בוער בלבו למסור עצמו למיתה בכחו דהיינו במחשבתו הן באיזהו מקומן של שבחים והודאות בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד הן באיזה מקום של תפלה על העדר כבוד המקום ב"ה וב"ש בגלות הזה וע"י מסירת נפש זו למיתה אף רק בכח במחשבתו לבד בשמחה עצומה מאוד וכוונתו בזה לקדש שמו הגדול בכל העולמות אז נתרומם ונתעלה ונתקדש שמו הגדול של יוצרנו ובוראנו ית' ויתעלה בכל העולמות העליונים והתחתונים ובזה מכניע ומשפיל ספרא אחרא מאוד מאוד עד לעפר וכל העולמות העליונים הקדושים מתגדלים ומתרוממים בזה מאוד מאוד ועושה בזה נחת רוח גדול לאין ערך ותכלית להבורא ית' ויתעלה וזהו עיקר עבודתינו בכל המצות ובודאי המסירה נפש של האדם אף שהיא רק בכח צריך שיהיה בלבב שלם ולא בלבב רחוקה כי הבורא ית' ויתעלה בוחן לבות הוא כי זה דבר פשוט שיחשוב האדם במחשבתו שמוסר עצמו למיתה על קדושת שמו הגדול אך מסירה כזו אינו מועיל כלום רק צריך שיגמור בלבו בהחלט גמור שבודאי יעמוד בנסיון ויעבור עליו כל מיני מיתות משונות ולא יעבור על דת האמונה הקדושה ויצייר ג"כ במחשבתו שעושים לו ברגע זו כמה מיתות משונות ויצייר ג"כ במחשבתו הצער והיסורים של המיתות ועומד בנסיון והבורא ית' ויתעלה שהוא בוחן לבות ורואה מחשבתו והציורים של המיתות והיסורים שבמחשבתו שעושים לו ברגע זו ועומד בנסיון זו היא מסירת נפש גמורה אף שהיא רק בכח אך זה פשוט אצלי שכל בר ישראל אפי' קל שבקלים ימסור עצמו למיתה בפועל ולא יעבור על דת יהודית באמונה הקדושה

כי יש נקראים אנחנו עם קדוש בכלל . ובפרט מי שנגע אף קצת יראת אלהים בלבו צריך יחשוב במחשבתו שלא יאבד עולם עומד שכולו ארוך בשביל עולם עובר ובודאי יש סבול יסורים ומיתה שהם מועט בעה"ז השפל והבזוי ויקנה בזה עולם העליון שכולו ארוך לעולמי עולמים והבורא ית' ויתעלה משתעשע באדם כזה בכל העולמות ואומר ראו מה ברי' בראתי בעולמי שלא חס על גופו וסבל יסורים קשים לכבודי ומסר עצמו על קדושת שמי אשרי לו ואשרי חלקו ובפרט על צדיק אחד בדורנו שחושקה נפשו תמיד מתי יבא לידו שימסור עצמו על קדושת השם בפועל כי חשקה נפשו לעשות נחת רוח גדול להבורא ית' ויתעלה . ונחזור לענינינו שצריך האדם לצייר דוקא במחשבתו הקבלה של המסירת הנפש זה הוא הציור . במיתת סקילה יצייר האדם במחשבתו שהוא עומד על מגדל גבוה מאוד וכנגדו עומדים כמה וכמה מעובדי כוכבים ובידם עכו"ם ואומרים לו השתחוה לעכו"ם זה ואם לאו אנו זורקין אותך מעל המגדל על הארץ והוא משיב להם איני רוצה להשתחוות לפסל ומסכה מעשה ידי אדם כי אלהינו אלהי כל הארץ יקרא הוא אלהי ישראל הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד ולא אכרעה ואשתחוה ויצייר תיכף במחשבתו שדחפו אותו מעל המגדל לארץ ויצייר ג"כ במחשבתו היסורים קשים ומרים שסבל במיתה משונה זו וזהו הציור של מיתת סקילה ויכול לצייר ג"כ בציור מיתה אחרת דהיינו שזרקו עליו אבנים גדולות מאוד . והציור של מיתת שריפה יצייר ג"כ במחשבתו כנ"ל שרוצים לכופו להשתחוות לעובדי כוכבים וגם לפניהם מחתה קטנה עם בדיל ועופרת מהותך על האש ואומרים לו אם אין אתה משתחוה אנו יוצקים הבדיל לתוך פיך ומשיב להם תיכף ומיד ג"כ כנ"ל ויצייר ג"כ תיכף במחשבתו שפתחו בעצמו את פיו ושפכו הפתילה של אבר לתוך פיו ויצייר ג"כ במחשבתו היסורים הקשים והמרים שסבל בזה ויכול ג"כ לצייר מיתה זו בענין אחר דהיינו שזרקו אותו אל מדורת אש גדול ונורא : והציור של מיתת הרג יצייר במחשבתו ג"כ כנ"ל כאלו חרב מונחת על צואריו באם לא ישתחוה לפסל ומשיב להם ג"כ כנ"ל ויצייר במחשבתו שחתכו את ראשו בסייף ויצייר במחשבתו ג"כ היסורים שסבל בזה ויכול ג"כ לצייר שאר מיני מיתות . והציור של מיתת חנק יצייר במחשבתו ג"כ כנ"ל באם שלא ישתחוה יחנקו אותו או יטביעו אותו בנהר ומשיב להם כנ"ל ויצייר תיכף במחשבתו שחנקו אותו עד שיצא נפשו או שהטביעו אותו בנהר הגדול שלפניו ויצייר ג"כ היסורים הקשים שסבל בזה זו היא מיתת חנק אך שיכוין האדם במסירת נפש זו שהיא ממש בפועל לקדש שמו הגדול ית' ויתעלה בכל העולמות ובוחן כליות ולב אלהים צדיק ובודאי שהעבודה זו הרמה יכול אדם לעשות בכל עת ובכל רגע כי ברגע קטן יכול אדם לצייר במחשבתו איזה מיתה עם סבילת היסורים ממנה וכוונתו יהיה ליחד שמו הגדול ולעשות בזה נחת רוח גדול להשם ית' ויתרומם ויתעלה זכרו לעד והכל שלום מתוך המחשבה ויזכו להיות מהעובדים אותו ית' בתמימות אמן :

נשלם שער הראשון בעז"ה ית' ויתעלה :

שער השני שער האשמורת

בו נתבאר סדר של כל האשמורה דהיינו סדר קימת חצות וכו' ברכת השחר וכוונת ציצית ותפילין וקרבנות עם כל הסדר עד ב"ש

פרק ראשון קדמו

עיני אשמורות לשיח במוקד גחל מעלה חלום לעורר לאבירים כערכי עד משי המשכב ומתי תקום משנתך כי כן מן הראוי לעקרים כאמור

סמך והזהיר לחוקי הזמן וסדרו והסדר לפניך בעז"ה כל עבודת הבורא ית' שמתחלת לילה והולך עד הבוקר לילה של מחר: **הנה** קימת חצות לילה לעבודת הבורא ית"ש ידוע ומפורסם גודל מעלתה בזה"ק במקומות הרבה. וכדי לעורר לבב אנוש כערכי לעבודה זו הרמה אעתיק לפניך ב' וג' מאמרים מזה"ק בקיצור נמרץ למען ירוץ הקורא בו ולגודל אהבת הקיצור. וז"ל זה"ק פ' ויקרא ד' י"ג ע"א ס"ח בשעתא דב"נ קם בפלגות ליליא למלעי באורייתא כו' קב"ה אצית ליה כמה דאוקמוהו דכתיב היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני וכל אינון אכלסין לעילא וכל בני תושבחת' דמזמרן למאריהון כולהו משתכחי בגין תושבחת' דאינון דלעי באורייתא ומכרזי ואמרי הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' אתון ברכו את ה'. אתון שבחו למלכא קדישא. אתון אעטרו ליה למלכא וההיא איילתא (פי' השכינה הקדושה) מתעטרא בה בההוא ב"נ וקמת קמי מלכא ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך במאי ברא אתערנא לקמך ומאן אנון דשבחא כלהו דלהון קמי מלכא הדר ואמר העומדים בבית ה' בלילות אלין אקרון עבדי ה' אלין אתחזון לברכא למלכא וברכתא דלהון ברכתא הה"ד שאו ידיכם קדש וברכו את ה' וגו' אתון אתחזון דמלכא קדישא ית' על ידייכו וברכתא דעל ידייכו ברכתא היא עכ"ל. ובד' כ"א ע"ב ז"ל כד אתפלג ליליא כרוזא קאים וכריז ופתחין פתיחו כו' זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא ואשתדל באורייתא וכל מאן דקאים בההוא זמנא אקרי חברי' דקב"ה וכנסת ישראל כו' ומלייהו אתיין וערין בהיק' דמלכא כדין פקיד מלכא ובספר' כתובו כל אינון בני היכלי ותוטא דהסד אתמשך עלייהו דמההוא חוטא אתעטר ב"נ בעטרא דמלכא ומני' דחלין עלאין ותתאין ואפי' בזמנא דמאריהון דדינא קיימא למדין עלמא הוא עאל בכל תרעי מלכא ולית מאן דימחי בידוי ואינון מאריהון דדינא לא דיינין עליה דינא בגין דהא אתרשים ברשימו דמלכא דאשתמודע דאיהו מהיכלי' דמלכא ובג"ד לא דיינון עליה דינא זכאה חולקהון דצדיקיא כו' עכ"ל וז"ל בז"ח במדרש הנעלם ד' י"ז ע"ג א"ר יוחנן א' רב כשהקב"ה יוצא מאותן שלמות דכסיף בהו ובא להכנס עם הצדיקים בג"ע (פי' בחצות לילה) הוא ממתין ורוצה או שומע קול העוסק בתורה דתנן ההוא קלא ניחא קמיה מכל שירין ותושבחן דאמרי מה"ש לעילא הה"ד אל גנת אגוז ירדתי לראות מאי לראות לראות אותם העוסקים בתורה עכ"ל. והשונם ר"ל מי שאינו קם בחצות מבואר ג"כ בזה"ק פ' ויקרא דף כ"ג ע"א וז"ל פתח ר' יוסי ואמר לא אמר איה אלוי עושי נותן זמירות בלילה ת"ח בשעתא דאתער רוח צפון ואתפלג ליליא הא אוקמוה דשלהובא חד נפיק ובטש תחות. גדפא דתרנגולא ואקיש גדפוי וקרי ס' כדין אינון בני מהימנותא קיימין ויהבין גבורא וחילא לכנסת ישראל וכדין אקרי רנה דאורייתא הה"ד ירים דוד מלכותא הוא ובנוי לעלמין ולדרי דרין וכד תרנגולא קרי ובני נשא נייאמי בערסיהו ולא מתערי תרנגולא קרי לבתר ואמר מה דאמר והא אוקמוה לבתר בטש בגדפוי ווי לפלני' כזיף דמאריה' שבקא דמרי' דלא אתער רוחא ולא אשגח ליקרי' דמרי': כד נהיר יממא כרוזא קרי עלי' ואמר ולא אמר איה אלוי עושי נותן זמירות בלילה לסיימא ליה באינון תושבחן דמסוי כלא בסיועא חדא וכד איהו אשתכח באורייתא כו' עכ"ל. ובודאי צריך התלהבות גדול פאם אוכלת לעבודה הרמה זו כי היצר אינו מניח את האדם לקום בחצות ממש אך צריך התגברות גדול כנגדו כדי להנצל מעונש גדול הנ"ל ר"ל. ועכ"פ מי שאינו זוכה לקום בתמידות בחצות ממש ירוץ א"ע להקדים לקום באשמורת כל מה שיוכל ויזהר האדם מאד שלא יתגרה בשינה בלילה כי הרבה שינה עושה. וז"ל זה"ק פ' בראשית דף י"ט ע"ב כו תעשגי בני אדם דמטעמי בשינתא דלילא נפקא מינייהו שדה ושדות עכ"ל. ויזהר האדם מאוד לסכין כלי עם מים סמוך למטתו בכדי שיוכל לטול ידיו תכף אחר שיעיר משינתו ולא ישהה אף טומאה על ידיו. וז"ל הזה"ק פ' וישב ד' קפ"ד צ"ב ר"ש פתח ואמר הרחץ בנקיון כפי כו' אבל ת"ח רזא עלאה דהא לית לבר נש בעלמא דלא טעים טעמא דמותא בליליא ורוח מסאבא שריא על ההוא גופא מ"ט בגין דנשמתא קדישא אסתלקת מניה דב"נ כו' וכד נשמתא אתהדרת לגופא

אתעבר ההוא זוהמא והא אתמר דידוי דב"נ זוהמא דמסאבו אסתלק בהו וע"ד לא יעבר ידוי על עיניו בגין דההוא רוח מסאבא שרי' עלוי עד דנטיל לון וכד נטיל ידוי כדקא חזי כדין אתקדש ואקרי קדוש והיך בעי לאתקדשא בעי חד כלי לתתא וחד כלי מלעילא דיתקדש מההוא דלעילא וההוא דלתתא דיתיב זוהמא דמסאבו ביה ודא כלי לקבלא מסאבו ודא לאתקדשא מיניה דא ברוך ודא ארור ולא בעיין אלין מי' דזוהמא לאושדא לון בביתא דלא יקרב בהו ב"נ. דהא בהו מתכנשי ספרא דלהון ויכיל לקבלא נזקא מאלין מיין מסאבין ועד דיתעבר זוהמא מן ידוי לא יברך ואוקימנא ובג"כ ב"נ עד לא יקדש ידוי בצפרא אקרי טמא כיון דאתקדש אקרי טהור כו' ומאלין מיין אסור למעבד בהו מידי אלא בעי לאושדא לון באתר דבני נשא לא עברין עלייהו ולא יבית לון בביתא דהא כיון דאתושדן בארעא רוחא מסאבא אשתכח תמן ויכיל לנזקא כו' וקב"ה בעי לזכאה לון לישראל למהוי קדישין כו' עכ"ל. ודי בהערה ז. ויטול ג"פ בסרוגין דוקא כמוזכר בש"ע ויטול תחלה ידו הימנית מידו השמאלית וז"ל הזו"ק פ' מקץ דף קצ"ח ע"ב הא תנינן כד ב"נ קם בצפרא בעי לאסחאה ידוי מגו נטלא דמי' כו' והו דבעי ליה לב"נ לנטלא ידא ימינא בשמאלא בגין לשלטאה ימינא על שמאלא כו' בגין דלא יתיב דוכתא לס"א לשלטאה כלל. עכ"ל בקיצור. ותכף אחר הנטילה ילך לפנות הן לקטנים הן לגדולים כי גם זה הוא תקון גדול בעולמות העליונים כמבואר בכתבי האריז"ל שבזה מפריד הקן הקליפות מהקדושה לכן קודם שילך לפנות ראוי לומר בזה"ל בקצור הריני הולך לפנות עצמי כדי להפריד הקליפה מהקדושה ע"כ. ומי שיעיין בכתבי האריז"ל יראה שם כוונה יותר פנימית. ויזהר האדם מאוד לקנח את פי הטבעת היטיב אחר עשיית צרכיו בנייר דוקא והובא בספרים שירחוץ שם כי א"א בקינוח שלא ישאר משהו. ואח' עשיית צרכיו בבהכ"ס קבוע יטול ידיו שנית ג"פ ואף שבשה"י כתב שאין צריך נטילה ג"פ אחר שיצא מבהכ"ס אך הואיל שבזה"ק בחדא מחתא מחתינהו נטילת ידים דבהכ"ס עם נט"י דשחרית ומפליג מאוד ברוח רעה דבהכ"ס השורה על הידים נכון להחמיר ג"כ כמו בנט"י דשחרית. כי ז"ל הזה"ק פרשת בראשית ד' י' ע"ב כד ב"נ קאים בצפרא אית ליה לברכא למרי' כו' ואסור לברכא בידין מסואבות ומזוהמות וכן כל שעתא בגין דבשעתא דבר נש נאים רוחי' פרחא מניה ובשעתא דאיהו פרחא מיניה רוחא מסאבא זמין ושרי על ידוי ומסאב לון ואסור לברכא בהו בלא נטילה ואי תימא אי הכי הא ביממא דלא נאים ולא פרח רוחא מיניה ולא שרי' עליה רוח מסאבא וכד עאל לבהכ"ס לא יברך ולא יקרא באורייתא אפי' מלה חדא עד דיסחי ידוי ואי תימא בגין דמלוכלכין איהו לאו הכי הוא במה אתלכלכו אלא ווי לבני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמריהון ולא ידעין על מה קיימא עלמא רוחא חדא אית בכל בהכ"ס דעלמא דשרי' תמן ואתהני מההוא לכלוכא וטנופא ומיד שרי על אינון אצבען דידוי דב"נ עכ"ל. לכן ראוי לאדם כשיוצא מבהכ"ס לטול ידיו ממש כמו בנטילת שחרית ודי בזה. ואחר הנטילה קודם הברכה יזהר מאוד להגביה הידים פרודות ז מו דווקא על ראשו ויתחיל לברך ברכת ענט"י כי הגבהת הידים בברכה ז הוא ג"כ תקון בפ"ע בעולם העליון ואחר גמר הברכה ישפיל ידיו ויברך תיכף ברכת אשר יצר וברכת אלהי נשמה כי ג' ברכות אלו צריכין להיות על הסדר בזה אחר זה:

פרק שני החכם

מכל אדם במדע. מהימן ודרדע. בל' של זהורית הודע (קהלת ה) אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים וגו':

בכן אהובי נפשי אחיי ורעיי שימו זאת על לבבכם לפני מי ולמי תוציא דבריך ונקוט האי כללא בידך בהיות ברכה שיהיה כשיאמר ברוך אתה יצייר במחשבתו כאלו ממש אומר ברכה ז כנגד הבורא ית' ויתעלה לנוכח כי ל' ברוך אתה מורה על זה וזה חוב גדול על כל אדם בכל התפלות ובכל השבחים והודאות ולא יצא שום דבור יוצא מפיו בעבודת הבורא ית' ויתעלה כמצות אנשים מלומדה ר"ל רק לנוכח הבורא ית' כי מגלה כנ"כ ומי שאינו מבין ומצייר

נתחכמתי כשמשמעות שהברכה שאמר נגד ית' ממש לנוכח ברור לכל בר שכל שהברכה כזו כאלו לא בירך כלל ועונשו גדול שבטל ברכה שתקנו אנשי כנה"ג וגורם העדר השפע מהבורא ית' כי אף ברכות המצות וברכות הודאה הם תקונים גדולים בעולמות העליונים הקדושים ובברכה הנהנין עד שיסיים מה שאכל ושתה בלא ברכה כי ברכה כזו כלא נחשב ונקרא מועל בקדשים וגם נקרא גזלן כמבואר בגמרא ברכות ד' ל"ה א"ר יהודה אמר שמואל כל הנהנה מעה"ז בלא ברכה מעל כאלו נהנה מקדשי הקדשים שנאמר כו' א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מעה"ז בלא ברכה כאלו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל שנאמר כו' וכשעושה ברכה כתיקונה קונה אותו המאכל או המשקה מהבורא ית' בהודאה זו . ולא זאת אלא אף זאת שיש לו עונש שהוציא ש"ש לבטלה ר"ל כי בברכה זו שברך בלא כונת הלב אמר שם הקדוש והנורא בפיו ולבו בל עמו וכדי להלהיב לב אחים לגודל הזהירות בזה אעתיק מעשה רב מה שמצאתי בספר א"ל המחבר זרע יצחק ז"ל אגיד ושמע בבית דין של מעלה קול רעש גדול פנו מקום לצדיק אחד שנפטר וקבלוהו בכבוד גדול ונתנו לו ספר תורה בזרועו ושאלוהו קיימת מ"ע בזה ואמר הן קיימת מצוה ראשונה שהיא מצות פריה ורביה לא להנאתי אלא לשם שמים ואמר כן ואמרו מי מעיד כך ובאו המלאכים שנבראו מהמצות אשר עשה עד אין מספר והעיד בו זה אומר נבראתי ממצוה זו וזה מזו וכן כלם אחר כך הביאו לפניו הרבה סודי של עולם ושאלוהו קיימת תורה שבעל פה ואמר הן ומי מעיד ובאו המלאכים כנ"ל והעידו בו שוב שאלוהו נזהרת מלהוציא שם שמים לבטלה וידום חזרו ושאלו אשתיק ולא אמר להו ולא מידי והכריזו אחר עדות ובאו גדודי מלאכי חבלה לבושים ומתעטפים שחורים והעידו בו זה אומר נבראתי ביום פלוני כשהוציא הזכרות כך וכך בתפלה בלא כונה וזה אומר כך ויקרעו שמלותם כל הב"ד ש"מ וגם אני קרעתי ואמרו מפה סרוחה איך לא יראת כו' ונגמר דינו או לירד לגיהנם או יחזור ויבא בגלגול ובתר גיהנם מבגלגול עכ"ל בקצור : ובפרדס ז"ל אל תדמי בנפשך כמו שאתה מצייר אותיות השמות כן הצורות האותיות למעלה חלילה לומר כן שאתה גשמי ואין לצער ולצייר מהשמות גשמיים בשלם הרוחניים עכ"ל בקצור . ובסדורי האריז"ל כתב בהזכרת השם יתזעזע כל איבריו ויזהר שלא יזכר ש"ש לבטלה אפי' בכל ל' וכ"ש בלשון הקודש וכ"ש במבואות שאינם נקיים . עכ"ל ובס' ש"ה ז"ל דע כי שם הויה ית' הוא שורש ועיקר לכל שמותיו ית' וכל השמות והספירות והעולמות והמרכבות עליונות ותחתונות כולם אחוזות וסדורות ונשואות בו וכל האותיות והנקודות תלויין בו וכל היצור עומד וקיים בו וכמה אתה צריך להתבונן ולהזהר שבעת שאתה מזכירו דע שאתה נושא על פיך כל השמות והמרכבות העולמות ומלואם ונאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי האיך בריה קלה ושפלה תהיה נושאת על לשונה שם הגדול ית' לעד שכל צבאות מעלה ומטה נשואין בו והוא מרעיש העולמות למעלה ומתקוממים כל צבאות מלאכי מעלה ושואלין אלו לאלו למה העולם נרעש ואומרים שפלוני הרשע מזכיר את השם ולפיכך נתרעשו שמים וארץ ואומרים הלא זה הרשע עבר כו' וכמו אילן שמנענע השורש יתנענעו כל הענפים והעלים כך כשמזכיר את השם ב"ה וכ"ש יתרעשו כל צבא מעלה ומטה עכ"ל . ראו אחיי ורעי אהובי נפשי מהרעש הגדול בכל צבא מעלה ומטה בשביל האדם המוציא ש"ש בלא כונה רח"ל ואיך לא יתן האדם אל לבו בבואו אל הקודש להזכיר את השם הנכבד הגדול והנורא הויה ב"ה וכ"ש או שאר שמות הקדושים של יוצרנו ובוראנו ית' ויתעלה זכרו לעד בכל התפלה מראש ועד סוף ובכל ברכות המצות וההודאות והנהנין להוציא מפיו השם הנכבד והנורא בכונה עצומה עכ"פ וכשמתפלל בלא לב ולב כמה שמות הקדושים הוציא מפיו בלא כונה בלא ידיעתו כלל כי חושב שאותו שעה בענין אחר בעניני עוה"ז ר"ל ואף שחושב בד"ת עכ"פ נקרא מוציא ש"ש לבטלה שלא הוציא מפיו שמות הקדושים של בוראנו ית' ויתעלה באימה וביראה עם לב בלא ידיעת מחשבתו כלל אוי לאותו בושה ואוי לאותו כלימה ואיך ישא פניו אחר פטירתו אל יושביה כנ"ל והזכרה זו תועלת גדול לאדם להזהר מאוד להתפלל כל תפלתו

בכונה

בכוונה שלימה כדי להזהר שלא להוציא איזה שם הקדוש של הבורא ית' ויתעלה בתפלת הפלגו בלא כוונה ח"ו גם יזהר האדם מאוד כשיאמר באיזה ברכה אלהינו מלך העולם שלא יחטוף ג' תיבות אלו רק שיחשוב פי' הלע"ז של תיבות אלו ולשמוח בשמחה עצומה בתיבת אלהינו על אלהותו ית' ויתעלה עלינו עם קדוש ובתיבות מלך העולם על גודל מלכותו כי בודאי מה שאמרו בגמרא הקדושה כל ברכה שאין בה שם ומלכות אינה ברכה אין כוונתם שיאמר שם ומלכות בפיו ולבו בל עמו להבין פי' הלע"ז עכ"פ כי מה בזה שאומר האדם ה' אלהינו אם לא חשב בלבו ממש לנוכח האמת ה' אלהינו אך יחשב זה לשם ב"ה וב"ש שחייבנו רז"ל להזכיר בברכה גם תיבות מלך העולם אם יאמר מלך העולם רק בשפתיו והוסף מיד לומר תיבות אחרות של הברכה ולא כיון בלבו לנוכח פיו הלע"ז עכ"פ שאתה הוא מלך על כל העולם איך יחשב זה למלכות בברכה זו שחייבנו רז"ל או לאותה בושה ומכלאי לשמוח ג"כ בלבו שמחה עצומה בג' תבות אלו על אלהותו ית' ועל גודל מלכותו כנ"ל. זכור ואל תשכח אחי ורעי אהוב כערכי שלא אצטרך אזהרה אחר אזהרה בכל שאחרי ברכות ע"ז די בהערה זו ונחזור לענינינו לענין נט"י שחרית כלל זה יהיה בידו של אדם שכל מצוה אפי' מצוה קלה דרבנן מרומז בתוה"ק ונתקנה ע"י אנשי כנה"ג שבהם היו כמה נביאים ע"פ סודות גדולות ונוראות לתקונים גדולים בעולמות העליונים הקדושים גם לתקון נשמתו וגופו כי נט"י של שחרית נזכר מפורש בזה"ק שהעתקתי לעיל שקודם שנטל אדם ידיו שחרית נקרא טמא ואחר שנטל נקרא קדוש ובודאי אם האדם נותן אל לבו ירגיש בעצמו כי קודם שנטל. אפילו ידיו כבדים ואחר שנטל ג"פ בסרוגין כדינו נעשו עליו ידיו קלים ובודאי תקן במצוה זו של נט"י נשמתו וגופו לבד התקון הגדול בעולמות העליונים לכן שייך שפיר הלשון בברכה זו של נט"י אשר קדשנו במצותיו כי במצוה זו נעשה האדם קדוש כנ"ל בזה"ק ובודאי חיוב על האדם לברך ברכה זו על נט"י בשמחה רבה ועצומה שבמצוה זו קדש אותנו עם ישראלי הבורא ית"ש ויתעלה וכונה זו יכוין האדם ג"כ בנ"י של אכילה בהיות כי גזרו רז"ל טומאה על הידים ועי"כ כשמקדש ידיו לאכילה יכוין בברכתו כנ"ל. ודי בזה למשכיל:

פרק שלישי הלא המה בכתבים כתב מפורש בס"ע א"ח כוונת ברכת אשר יצר אף ע"פ כן לא מנעתי פרי עטי עט סופר מקצר לגודל אהבת הקצר ומה גם שאין מדרש בלא חידוש בביאור קצת יותר וזה הוא כל האדם כשיתבונן החכמה נפלאה וגבורת הבורא ית' ביצירת האדם ואף בכל הבריות שבעולם האברים והגידים איך הם נצטיירו ונבראו בחכמה נפלאה ובפרט אברים הפנימים של כל בריה בודאי ראוי להלהיב ולעורר לבו ליתן שבחים והודאות להבורא ית' ע"ז לכן כשאומר אדם התיבות אשר יצר את האדם בחכמה יכוין במחשבתו גבורות ה' כמה פעמים בשמחה עצומה מאוד על שאנחנו עם קדוש עבדים לאלוה ובורא כזה וגם בתיבות ומפליא לעשות יכוין במחשבתו ג"כ גבורות ה' גבורות ה' כמה פעמים וישמח שמחה עצומה על גודל אלהותו ית' ויתעלה ובודאי הברכה בכוונה כזו רצויה לפני הבורא ית' ויתעלה ויתפאר הבורא ית' בכוונה זו של האדם בכל העולמות כידוע מכל הספרים ובפרט מס' הזה"ק שהמחשבה של אדם עומדת ברומו של עולם וגדולה היא בחשיבות יותר ויותר מהדבור כפי שהעתקתי בשער הא' מאמרי הזה"ק בזה לכן המעשה והדבור לבד זולת המחשבה המעשה והדבור ההוא אינה נחשבת לכלום. ועד נאמן בזה כתב בעל חובת הלבבות שההורג נפש במזיד חייב מיתה בב"ד אך אם הוא שוגג תחת ידו פטור ואף שראינו שהרגו בידים ולמה יפטר אלא הטעם משום שאנו רואים שלא היה מחשבתו לכך לכן פטור אבל זה שהרג במזיד הואיל שכוונתו ומחשבתו היה ג"כ להרוג ועי"כ נהרג על המעשה הרי לפניך שעיקר האדם הוא המחשבה וכן אמרו רז"ל האדם בשבועה צריך שיהא אדם בשבועה ר"ל הכוונה שלו תהיה בשבועה פרט שלא במתכוין ומי שיש לו מוח בקדקדו יוכל להבין שתפלה או ברכה בלא כוונה שהיא המחשבה אינה כלום ולא נחשב כלל לתפלה או לברכה ולמשל אדם

בשגג ברכת סלח לנו אבינו כי חטאנו ולא ידע כלל שבקש בקשה זו בהיותו טרוד במחשבת דרך. אחיי ורעי איך ימחול לו הקב"ה עלי עונותיו בתפלה ברכה זו שבקש סלח לנו שחטא כשלנו לא ידע כלל שבקש בקשה זו אך פשוט לכל בר שכל אם האדם מבקש סליחה וכפרה מהבורא ית' בלבו ובמחשבתו לבד בודאי בקשה ותפלה זו עושה פעולה גדולה לפני הבורא ית' ונקראת תפלה אך שלא הוציא בשפתיו כי בוחן לבות וכליות אלהים צדיק וכבר העתקתי לעיל בשער הא' סוף פ"ה ל' הזוה"ק שכתב ז"ל כל מלין דעלמא לא תליין אלא ברעותא וז"ל פ' מקץ דף קצ"ה ע"ב כל עלמא וכל עובדוי דעלמא לאו איגון אלא ברעותא דלבא עכ"ל. זכרו זאת והתאוששו שימו לבבכם לכל הדברים ואל תשכחו אחיי ורעי אהובי נפשי שעיקר האדם הוא המחשבה שלו ולא הדבור ועכ"ז צריך לתפלה או לברכה ג"כ הדבור כי זה מתקוני עולמות העליונים. וז"ל הזוה"ק פ' האזינו ד' רצ"ד ע"ב כל צלותא ובעותא דבעי ב"נ מקמי קב"ה בעי לאפקא מלין בשפותיה דאי לא אפיק לון לאו צלותי' צלותא ולא בעותיה בעותא וכיון דמלין נפקין מתבקעין באוירא וסלקין וטסין ואתעבידו קלא ונטיל לון מאן דנטיל ואחיד לון לאתרא קדישא ברישא דמלכא. עכ"ל. אך המחשבה היא העיקרית כנ"ל כי עולם המחשבה יותר גבוה מעולם הדבור כנודע ודי בהערה זו. ואחר ברכת אשר יצר יאמר תכף ברכת אלהי נשמה בהתלהבות גדול וביחוד בתיבות כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך ה' אלהי רבון כל המעשים אדון כל הנשמות יותר ויותר ובחתימת הברכה המחזיר נשמות לפגרים מתים יתאמת בלבו של אדם אמונה שלימה ואמתית שהקב"ה יחיה מתים יתבונן בלבו גבורות ונפלאות הבורא ית' בזה שיחי' כל המתים מאדה"ר עד סוף כל הדורות יש מי שיהיה לדראון עולם ויש מי שיהיה לחיי עולם עכ"פ גבורות ה' בזה שיכיר הבורא ית' ויתעלה כל נשמה ונשמה ליתן בגוף שלו אף שהגופים נרקבו כבר מכמה אלפים שנה לכן יתבונן האדם במחשבתו גבורות ה' כמה פעמים בשמחה עצומה ובברכת מחיה מתים א"כ צריך יותר בזה בעז"ה:

פרק רביעי

לפי כתבי האר"י ז"ל יסדר האדם תכף אחר ג' ברכות אלו הח"י ברכות המתוקן לשכוי בינה עד אחר ברכת התורה. אחיי ורעי בודאי כל הברכות צריך כוונת הלב וצריך שבח והודאה לכן באתי להאיר עיני אנשים כערכי השבח והודאה שיכוין בכל ברכה וברכה מאלו הח"י ברכות ושלא יברך הברכות כמצות אנשים מלומדה רח"ל: ונקוט האי כללא בידך שכל ברכות המצות וההודאות והנהנין שתקנו אנשי כנ"ג הטעם פשוט בתקנתם לבד גודל תקונם ופנימיות סודם בעליונים הוא הדבר הזה שיזכור האדם בכל עת ובכל רגע בהבורא ית' ובאלהותו וז"ל הרמב"ם הל' ברכות פ"א הלכה ג' וכשם שמברכין על ההנייה כך מברכין על כל מצוה ואח"כ יעשה אותה וברכות רבות תקנו חכמים דרך שבח והודיה ודרך בקשה כדי לזכור את הבורא תמיד אע"פ שלא נהנה ולא עשה מצוה. ובהלכה ד' ז"ל נמצאו כל הברכות כולן שלש מינים ברכת הנייה וברכת המצוה וברכת הודאה שהן דרך שבח והודיה ובקשה כדי לזכור הבורא תמיד וליראה ממנו, ובהל' ה' ז"ל ונוסח כל הברכות עזרא ובית דינו תקנום. עכ"ל הרמב"ם א"כ בודאי יש לאדם להזהר בכל ברכה שתצא מפיו בברכות הודאה כגון בברכת השחר וכיוצא שיתן בלבו במחשבתו שבח והודיה להבורא ית' מענין הברכה. והנה מפיו תצא ואז ממילא בא בלבו אהבתו ויראתו ית' ויתעלה כמ"ש הרמב"ם שזהו עיקר תקון הברכות כנ"ל משא"כ אם אין האדם נותן אל לבו כלל שבח והודאה מענין ברכותיו שיצא מפיו והחכמה תאין תמצא לאהבה וליראה מאלהותו ית' ויתעלה ודי בזה למשכיל. ומעתה אתחיל לבאר בעז"ה כוונה הפשוטה של ברכת השחר שאי אתה בן חורין להבטל ממנה כי זולת כוונה זו פגול הוא לא ירצה ולא יחשב כלל לברכה: כי כל ברכה מורה שהאדם מברך ומשבח להבורא ית' בהודאה זו. וזה החילי. בעזר אלי במלתי אלי:

ברוך הנותן לשכוי בינה לפי' הטור שכתב בסי' מ"ו וז"ל דה"נ בברכות כו' כי שמע קול

תרנגול בינה בא"י כו' הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה פי' הלב נקרא שכוי בל' במקרא דכתיב או מי נתן לשכוי בינה והלב הוא המבין וע"י הבינה אדם מבחין בין יום ובין לילה ומפני שהתרנגול מבין וגם בערבי' קורין לתרנגול שכוי תקנו ברכה זו לאומרה בשמיעת קול התרנגול עכ"ל הטור והאבודרה"ם כתב וז"ל ואנו מברכין על בינת התרנגול מפני שהוא מגלה בני אדם שהם עומדים ממטתם לקולו וזהו שאומר להבחין כלומר שיבחינו הבריות וידעו כי אז מתחיל היום וזהו דבר פלא שאין בעולם מי שיודע להבחין בין יום ללילה ואפי האדם שהוא בעל דעה והשכל אלא התרנגול וגם בחצות לילה הוא מרגיש וקורא עכ"ל ולפי פירושים אלו מהראוי לאדם בברכה זו להכניס שמחה עצומה בלבו על גודל אלהותו ית' ויתעלה בנפלאותיו הגדולים שנתן בתרנגול כ"כ הבחנה כנ"ל ויותר גבורות ונפלאות הבורא שנתן בלב בשר של אדם כ"כ שכל ובינה להתבונן שכליות נפלאות כפי שבארתי בשער הא' ויחשוב במחשבתו גבורת ה' בזה וישמח באלהותו ית' שמו שמחה עצומה: **וברכת** שלא עשני עכו"ם שנתקנה על תחלת בריאתו וז"ל האבודרה"ם נשאל הרמ"ה גר אם יכול לברך ברכת שלא עשני עכו"ם והשיב כך ראינו שאין הברכה אלא על תחלת בריאתו של אדם לפיכך אין הגר מברך שלא עשני עכו"ם אלא כ"ז שהורתו ולידתו בקדושה עכ"ל . ולע"ד כי יתן האדם אל לבו גודל השמחה והחדוה במה שיצר וברא אותו היוצר והבורא ית' ויתעלה בתוך עדת בנ"י עם קדוש הישראלי ולא יצר וברא אותו בין עם מן העו"ג והיה עובד ומשתחוה לכוכבים ומזלות ולא היה יודע כלל מהבורא ומאלהותו ית' ויתעלה זכרו לעד גם לא היה יודע כלל מתוה"ק והתמימה ומגבורותיו ונפלאותיו וחכמתו הנפלאה שאנחנו עם קדוש יודעים מתורתו הקדושה שנתן לנו ולא על עם אחר כ"כ הגדל שמחתו עד שכמעט תתבטל מציאותו הגשמי מרוב התשוקה וההתלהבות מאהבה באלהותו ית' ויתעלה זכרו לעד . ואיך לא יבער לב האדם ממש כאש בוערה בברכתו ברכה זו מרוב החדוה והשמחה ויתן שבח והודאה עצומה במחשבתו ע"ז להשם יתעלה מתוך עמקא דלבא על שבחר אותו בחלקו ובגורלו הקדוש בעם קדוש הישראלי ולהדבק באלהותו ובמלכותו ואדעתו יתעלה ויתרומם זכרו לעד ובודאי שאף בשאר שעות היום אף לא בעת אמירת הברכה זו ראוי וישר לכל מי אשר בשם ישראל יכונה לשום על לבו דבר זה תמיד שמחה עצומה לאין ערך וליתן שבח והודי' עצומה בלבו ובמחשבתו להשם יתעלה ע"ז ובודאי עבודת הלב של כונה זו רצוי' היא לפני הבורא ית' ויתעלה מכל העבודות שאנחנו עם קדוש עובדים אותו ית"ש כי כוונה ושמחה זו כולל כל האמונה הקדושה וקל להבין לכל בר שכל ודי בזה: גם בברכת שלא עשני עבד שהוא כנעני אף שהוא במעל' יותר חשוב בעיני המקום מעכו"ם אך לקדושת בר ישראל לא בא שאינו חייב רק במצות שהאשה חייבת בה וביחוד נולד מזרע טמאה ע"כ יתן הודיה גדולה במחשבתו בשמחה עצומה בברכה זו: **גם** בברכת שלא עשני אשה אף שהיא ג"כ בת ישראל ונולדה מטיפה קדושה אך בשביל שפטר אותה הבורא ית' מלמוד תורתו הקדושה וגם היא פטורה ממ"ע שהז"ג לכן נתקנה ברכה זו ג"כ ליתן שבח והודי' עצומה במחשבתו להשם יתעלה שקדש אותנו הבורא ית' יותר מאשה במצות ובלמוד תורתו הקדושה:

וברכת פוקח עורים יפקח את עיניו בחתימת הברכה אף שיאמר האדם כל הברכות בעינים סגורות אך בחתימת הברכה זו פוקח עורים יפתח את עיניו ויכון בזה להראות גבורתו ית' בבריאת העינים שיכול להעלים עיניו כשירצה ולפתוח כשירצה שהיא חכמה נפלאה בחבר זה לבד מהחכמה הנפלאה העצומה של העינים שהם עיני בשר ומאירין מאור נפלא כזה לכן יחשוב במחשבתו בחתימת ברכה זו גבורות ה' בשמחה עצומה:

וברכת מלביש ערומים ומתיר אסורים . וזוקף כפופים יכוין הכונה ע"פ הגמרא דברכות והש"ע כשלובש כו' ע"ש אך יהיה לאדם האמונה אמתית כי כל התפלות והברכות תקנו אנשי כנה"ג ע"פ סודות גדולים ונפלאים ותקונים גדולים בעולמות העליונים והרוצה לרוות צמאונו יעיין בכתבי האר"י ז"ל ואני לא באתי בחבור זה רק לעורר את האדם

על פסוק של השבחים והתפלות לכוין בשם הכתוב בפסוק שאין אתה בן חורין להבטל ממנו וגם יעין שמובא בברכה זו או בתפלה זו תקון גדול בעולמות העליונים ומי שבא בסוד ה' ראוי לכוין בברכת זוקף כפופים גם על השכינה הקדושה וישמח על זקיפתה לעתיד ב"ב וד"ל:

ובברכת רוקע הארץ על המים יכוין האדם במחשבתו כמה פעמים גבורות ה' בברכה זו איך הארץ צף על התהום במאמרו ית' ויכנים האדם שמחה עצומה בלבו בחתימת הברכה באלהותו ית' ובגבורותיו כי עיקר העבודה היא השמחה:

ובברכת שעשה לי כל צרכי היוצ על האדם לברך ברכה זו בשמחת הלב מאוד ויאמין אמונה גדולה בה' יתברך ויתעלה שיספיק לו צרכו. וביחוד האדם שחננו ה' יתעלה בלחם ושמלה ובית דירה וכי יש לו כל יברך ברכה זו בשמחה עצומה מאוד ויתן שבח גדול והודאה על העבר והאמנה על העתיד ואף שנתקנה ברכה זו על לבישת מנעלים בודאי צריך האדם ליתן הודאה במחשבתו בברכה זו על כל הטוב שחננו השם יתעלה. וכתב האבודרה"ם ז"ל והטעם לברכה זו שכל זמן שהוא הולך יחף אינו יכול לצאת ולעשות צרכיו וצרכי ביתו וכיון שלבש מנעליו כאלו נעשו לו כל צרכיו עכ"ל:

ובברכת המכין מצעדי גבר יכוין האדם במחשבתו החכמה הנפלאה של הבורא ית"ש שברא באדם אברים וחוליות ופרקי חוליות שברגלים שמהם באו הנענוע והסילוק ויתבונן במחשבתו בהתימת ברכה זו כמה פעמים גבורת ה' בשמחה עצומה מאוד:

ובברכת אוזר ישראל בגבורה. ועוטר ישראל בתפארה. העתיק ל' אבודרה"ם ז"ל אומר בגמרא כי אסר המייני' מברך אוזר ישראל בגבורה פי' הראב"ד המייני' פי' לבישת המכנסים והרמב"ם פי' על חגורתו והוא ע"ש נאזר בגבורה וע"ש אזור נא כגבר חלציך והוא רומז למה שנאמר כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי בית ישראל ואמר בגבורה כי באזור תלויה גבורת הגבור כי בו תולה כלי זיין שלו עכ"ל לכן בברכה זו יתן האדם שבח והודאה גדולה במחשבתו בשמחה עצומה מאוד להשם יתעלה שהדביק אותנו עם קדוש אליו לאלהותו ית' ויתעלה כדבוק האזור במתני האיש וישמח האדם בברכה זו שמחה עצומה מאד על אלהותו ית' ויתעלה זכרו לעד:

ובברכת עוטר ישראל בתפארה כתב ז"ל ע"ש המעטרני חסד ורחמים וע"ש ישראל אשר בך אתפאר והטעם לברכה זו לפי שהיו עוטרים מצנפת כדי שלא ילכו בגלוי הראש ואמר כאן ישראל לפי שהשכינה שורה עליהם ולא על הגוי' עכ"ל. לכן בברכה זו יתן האדם הודאה עצומה במחשבתו בשמחה עצומה מאד להשם יתעלה ע"ז שמתפאר בנו עם קדוש בתמידות כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר ומשרה שכינתו הקדוש' עלינו לבד ולא על עם אחר:

ובברכת הנותן ליעף כח העתיק לשון הטור ז"ל ונתקנה על שהאדם מפקיד נשמתו בערב ביד הקב"ה עייפה מעבודה קשה כל היום ומחזירה לו בבקר שקטה ושלוה וע"פ המדרש הדשים לבקרים רבה אמונתיך בו"ד מפקיד פקדון ביד חבירו ומחזירו לו בלוי ומקולקל אבל אדם מפקיד בכל ערב נשמתו ביד הקב"ה והיא עייפה ומחזירה לו חדשה ורגועה עכ"ל הטור. לכן בברכה זו ראוי לאדם להתבונן כ"ז במחשבתו וליתן הודאה עצומה להבורא ית' על זה:

ובברכת המעביר שינה מעיני נתקנה על רחיצת פניו וז"ל בגמרא כי משי אפיה לימא המעביר שינה מעיני כו' וכתב אבודרה"ם וז"ל כשרוחץ פניו מברך המעביר חבלי שינה ותנומה מעפעפי לפי שכשהעביר ידיו על עיניו וברך פוקח עורים העביר קצת שינה מעיניו וקצת מעפעפיו ועדיין שוס עיניו לא העבירו כולו עד שירחצם במים עכ"ל והנה הפסוקה ג"כ נכון מאוד שבודאי הוא תועלת גדול לאדם שהעביר הבורא ית' השינה מעיניו כי זה מרגיש האדם בעצמו בשעה שרוחץ פניו בשחרית אחר השינה נעשה כבריה חדשה לכן יתן האדם שבח והודאה להשם יתעלה בשמחה עצומה ע"ז:

אחר ורפי לא יאמר האדם שכל שנאמר עד הנה הוא עבודה קשה עד מאוד וא"א לעמוד בה. אדרבא באמונה ידידי נפשי כ"א ידבר האדם התיבות בהתלהבות אז בא הבושה והשמחה ממילא במחשבתו ברגע מועט ואף גם זאת לפעמים האדם בעצמו אינו יודע למשוך א"ע מכוונה א' מחמת

בהתלהבות

שהתלהבות והשמחה רבה ועצומה שיהיה בלבו באיזה כוונה של גבורותיו ית"ש וחכמתו הנפלאה או מאלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ובודאי שכל הכוונות הנ"ל שכתבתי אין אדם יכול עצמו לפטור מהם שבלתי כוונת הנ"ל הפשוטים אינה נקראת ברכה כלל כנ"ל של' ברכה מורה ע"ז כנ"ל לכן ראוי לאדם אחר שסיים ברכה א' לא יחטוף לומר תכף ברכה שני' אלא ימתין ויתן שבח והודאה לגבורתו ית"ש בענין הברכה שסיים בלב שלם ובדעה מיושבת ואח"כ יתחיל ברכה שני' ולמשל אם אמר האדם ברכה שעשה לי כל צרכי ותכף חטף והתחיל ברוך אתה כו' של הברכה המכין מצעדי גבר ולא שיער כלל בלבו ובמחשבתו שבח והודאה להשי"ת ע"ז שנתן לו כל צרכו וצרכי ביתו הכי נחשב זה לברכה שלא נתן שבח והודאה להשי"ת ע"ז בלבו כלל רק שאמר התיבות בשפתיו ע"ז נאמר בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני וכיוצא בכל הברכות אך לאחר שסיים ברכה א' צריך להמתין מלהתחיל ברכה שני' עד שיתן ג"כ בלבו ובמחשבתו שבח להשי"ת מענין הברכה שסיים ומתוך השבח שבמחשבתו בא לו ג"כ שמחה בלבו ובמחשבתו ע"ז וככל ברגע א' ודי בהערה זו : **ויהי** רצון כו' שתרגילנו בתורתך כו' יהי רצון שתצילנו היום כו'. שני תפלות אלו נתקנו לתקון הנפש. וז"ל האריז"ל יהי רצון הראשון הוא להרחיק קליפת החצונים מפנימיותינו : יהי רצון השני להרחיק החיצונים מחיצוניותינו עכ"ל. ובודאי ראוי לאומרם בכוונה עצומה ובתחנון. אח"כ ברכת התורה ובודאי צריך האדם לאומרם בכוונה גדולה ובשמחה עצומה ובפרט בברכה שני' אשר בחר בנו מכל העמים צריך האדם ליתן הודאה גדולה בשמחה רבה ועצומה במחשבתו להשם ית' ויתעלה על שבחר בנו לחלקו בעם קדוש הישראלי לעבדו במצותיו הקדושים וללמוד תורתו הקדושה וז"ל הטור בסי' מ"ז ועוד יש ברכה אחרת על התורה בא"י כו' אשר בחר בנו כו' בא"י נותן התורה ויכוין בברכתו על מעמד הר סיני אשר בחר בנו מכל האומות וקרבנו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש ונתן לנו את תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו שהיה משתעשע בו בכל יום עכ"ל. ובודאי ראוי לאדם ליתן אל לבו גודל מעלת ברכת התורה במה שפרשו בגמרא הקדושה ע"פ על מה אבדה הארץ ויאמר ה' על עזבם את תורתי ופירשו על שלא ברכו ברכת התורה והובא ג"כ בטור. ואיך לא יתלהב לב האדם באמירתם ליתן הודאה גדולה בשמחה עצומה מאוד במחשבתו להשם יתעלה ויתרומם על שבחר אותו לעבודתו ולתורתו הקדושה ודי בהערה זו :

פרק חמישי תיקון חצות ואחר הח"י ברכות הנ"ל יעורר האדם לסדר תקון חצות כפי שמסודר בשערי ציון ובסדורים לאומרו ולקונן על גלות השכינה הקדושה ועל חרבן בהמ"ק. ואף אם לא עמד בחצות ממש יזהר מאוד לסדר לתקון אחר שיקום משנתו קודם הלימוד כי הקינות והבכיה על גלות השכינה הקדושה ועל חרבן בה"מ היא עבודה גדולה ועצומה להבורא ית' ואף הצדיקים שבג"ע וכל פמליא ש"מ גם הקב"ה בעצמו כביכול כולם בוכים בכל לילה על חרבן בה"מ. וז"ל בז"ח דף מ"ג ע"א כד עייל קב"ה בפלגי ליליא (פי' בג"ע) כלהו קיימין כו' וקלא אתער מאמצעית גינתא דרקיע וקארי בקל תקיף ואמר זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה כדין ערטירו (פי' ערבוביא גדולה) וקרקורא דיליה וכל צדיקיא דתמן אתערו בבכיה וקלא אתער מאמצעות גינתא דרקיע דאשתמע בתלת מאה ושתין רקיעין כו' כד נפיק מתמן וסליק ובטש ברקיעין ושאג שאגין עד דכל חילא שמי' כלהו בערבובי' כדין נשבא רוחא כו' עכ"ל. ובד' ס"א ע"ב ז"ל משמרה שני' תמן אגון ממנן אחרנין דאקרון אבילי ציון דקא מתאבלא על חבהמ"ק ובכאה שעתא דקריאת כגבר כו' קרי בחיל ואמר אתערו לבכיה דבי מקדשא כל אנשי מלכותא דשלם דכתיב מלאכי שלום מר יבכיון כלהו מתכנשין לבכיה דבי מקדשא מאן אתר ערבובי' דכל חילי שמי' וכל רתיכין קדישין געו ובכו והקב"ה געי ובכי כ' כדין איהו בשית רקיעין כלהו וכל אילין וכל רתיכין בכתן ומתאבלן עלי קאמרי אלהים באו גוים בנחלתך וגו'

נהפו את נבלת עבדיך וגו' על נהרות בבל וגו' כו' עכ"ל. ומבואר בכתבים לפי שהשכינה כביכול בוכה ומקוננת בכל לילה אחר חצות על צערה לפיכך חיוב על האדם שגרם לה זה הצער במוט להשתתף עמה בצערה גם חיוב האבלות והאנינות על צער השכינה הקדושה מפורש בפסוק בישעיה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה ובזוה"ק ח"ל פ' ויגש ד' ר"י ע"ב כיון דמטא מטרונא קדישא מלכו שמיא אתכפיא ומלכות חייבא אתגבר אית ליה לב"נ לאתאבלא עמה ולאתכפיא עמה בגין דכר איהי אזדקפא ועלמא יחדי יתחדי איהו בהדא דכתיב שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה עכ"ל. וח"ל בפ' בשלח דף נ"ה ע"ב קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו קול צופיך מאן אינון צופיך אלא אלין אינון דמצפאן אימתי ירחם קב"ה למבני ביתי' נשאו קול ישאו קול מבעי ליה מאי נשאו קול אלא כל ב"נ דבכי ואריס קלי' על חרבן ביתא דקב"ה זכי למאי דכתיב לבתר יחדו ירננו וזכי למחמי ליה בישובא בחדוותא עכ"ל. לכן יזהר האדם מאד בהמידות בעבודה זו אף בלילות הקצרים וח"ל האר"י ז"ל ובימות החמה שאין אחר חצות לילה פנאי לעשות התקון וללמוד קודם שיאיר היום מוטב שיניח הלמוד מלעשות התקון האמ ודי בהערה זו ויחשוב האדם שהשכינה כנגדו שנאמר שפכי כמים לבך נכח פני אדני. מצאתי:

פרק ששי אחר שעוררנו בפועל טוב סדר תקון חצות ממאמרי הזוה"ק הנ"ל עתה באתי להאיר עיני האנשים כערכי בטעות פשוטות כפירושן במזמורי ובפסוקי תקון חצות:

במזמור על נהרות בבל יתאונן ויבכה על החרבן ועל גלות השכינה הקדושה ובתיבות איך נשיר את שיר ה' ראוי לכוין דרז"ל שקצצו הלוים בעצמם בהונות ידיהם כדי שלא יוכלו לנגן בידיהם על כנורות ונבלים וזהו איך נשיר כי אין לנו בהונות הידים. וראוי לבכות ע"ז בכי רב ועצום מאוד ובפרט בפסוק אם אשכחך ירושלים וגו' תדבק לשוני וגו':

ובמזמור אלהים באו גוים בנחלתך וגו' ראוי לאדם לבכות בכי רב ועצום על חלול שמו הגדול ית"ש שהיה אז ביז עם טמא חיל נבוכדנאצר שנכנסו בקדשי הקדשים ועשו שם כל חפצם. ובפסוק נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים וגו' ראוי לבכות בכי רב ועצום על הריגת הצדיקים והחסידים שהיו באותו הדור וסבלו יסורים קשים ומרים בהריגתם ושער ויצייר האדם במחשבתו גודל צערם בעת הריגתם וגם צער השכינה הקדושה שהיתה לה אז כביכול על הריגת בניה הנאמנים הצדיקים והחסידים ההם ובודאי אין שכל אנושי יכול לשער צערה כביכול. ובפסוק למה יאמרו הגוים איה אלהיהם ראוי לאדם לבכות בכי רב מאוד על חלול שמו הגדול בין העמים:

ובקינה זכור ה' מה היה לנו בפסוק שרים בידם נתלו פני זקנים וגו' ראוי לאדם לבכות בכי עצום על צערם של הזקנים שהם הסנהדרין החסידים הגדולים שהיה להם אז בעת החרבן כמבואר בגמרא הקדושה ובמדרשים ופסוק בחורים טחון נשאו וגו' ראוי לאדם לצייר במחשבתו כאלו היו הם בניו ממש ורואה בעיניו שנתנו על כתפיהם רחיים כבדים לטחון ובודאי יעורר לבו לבכי עצום מאוד. ובפסוק נפלה עטרת ראשינו יכוין האדם אל השכינה הקדושה שהיא עתה עמנו בגלות וראוי לבכיה ע"ז בכי רב ועצום מאוד. ובפסוק על הר ציון ששמם שועלים הלכו בו ראוי ג"כ לבכות בכי רב ועצום ע"ז שבמקום שהיתה שם משרה השכינה הקדושה יצוצו עתה במקום זה שועלים ובודאי ראוי לבכות בזה עד שלא ישאר לאדם עוד כח לבכות:

ובתקון לאה במזמור למנצח משכיל לבני קרח כאיל תערוג וגו' בפסוק צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבא ואראה פני אלהים ראוי לאדם לבכות בכי רב ועצום מאוד על התשוקה זו הנעלמה. ובפסוק היתה לי דמעתי וגו' באמור אלי כל היום איה אלהיך על חלול שמו הגדול בין העכו"ם שמחרפים ומגדפים ושוחקים בנו תמיד ואומרים איה אלהיך

אלהיך ויעזרך מהגלות. ובפסוק אלה אזכרה וגו' כי אעבור בסך אדדם עד בית וגו' על ההוד הכבוד הגדול מיולדנו ובוראנו ית' ויתעלה בעליית לרגלים כל עם ישראל הקדושים לירושלים לראות פני השכינה הקדושה:

במזמור שפטני אלהים וגו' בפרט בפסוק שלח אורך ואמתך וגו' ואבואה אל מזבח אלהים אל אל שמחת גילי יבכה בכי רב ועצום על התשוקה העצומה ׃ והמקומות אלו שרמזתי יקים האדם אל כל מקום שיגיע ענין הדר הכבוד של השכינה הקדושה בחרבן בית מקדשה או בהריגת בניה עם קדוש הישראלי. ובפרט הצדיקים והחסידים או בחיזה מקום של חרוף וגדוף של העכו"ם שמחרפי' אותנו עם קדוש בשכינת עוזנו או להיות תשוקה עצומה אל יוצרנו ובוראנו ית' ויתעלה כנ"ל יבכה האדם בכי רב ועצום כי הבכיה של ענינים אלו וכיוצא היא עבודה עצומה לאין תכלית להבורא ית' ויתעלה זכרו לעד ודי בהערה ׃ **ותמיד** אחר התיקון יעסוק בתורה עד אור הבוקר וז"ל בפ' אחרי מות ד' ס"ח ע"א נפשי אויתיך בלילה כו' לאתדבקא בך ברחימותא סגיאה בלילה דהא ב"נ מרחימותא דקב"ה למיקם בכל ליליא לאשתדלא בפולחני' עד דיתער צפרא ויתמשך עליה חוטא דחסד דתניא זכאה חולקי' דהנהו ב"נ דרחימותא דלהון ליה לקב"ה והני אינון זכאי קשוט דמרחמין ליה לקב"ה הכי בגין דעלמא מתקיים בגיניהון ושלטין על כל גזרין קשין דלעילא ותתא בגין דיתקיים עלמא בגיניהון עכ"ל. וכבר העתקתי לעיל מאמרי הזה"ק מגודל מעלת הלמוד אחר חצות לילה ובכתבי האריז"ל כתב ג"כ שילמוד אחר התקון עד אור הבקר דוקא והנה עוד אם אינו יכול להעמיד עצמו מלישן ילך לישן אחר שלמד מעט אך יזהר מאוד לקום משנתו באשמורת ויחבר לילה עם יום בלמוד עכ"ל כי גודל מעלת וחיוב חבור לילה עם יום בלמוד מבואר בזה"ק בכמה מקומות. וז"ל בפ' תרומה ד' ק"ל ע"ב כד אתי האי בוקר עמודא חד נעיץ כו' כדין כרוזא קדים וקרי אתעתדו קדישי עליונין אינון דמשבחן למריהון אתתקנו בשבחא דיממא כדין אתפרשו יממא מן ליליא זכאה חולקיה מאן דקם מגו תושבחתא דאוריתא דלעי בליליא בההוא זמנא לנוהא דצפרא עכ"ל. ובז"ח דף י"ז ע"ג במדרש הנעלם וז"ל דתאנא כשהקב"ה נכנס עם הצדיקים בג"ע (פי' בחצות לילה) כו' והוא עת רצון לעסוק בתורה כו' ויש חובה לישראל בשעה שעולה עמוד השחר לקום ולהתגבר בשירות ותשבחות לפני הקב"ה מ"ע כו' הה"ד ומשחרי ימצאונני וא"ר יהודה ובלבד שלא יפסיק משיתחיל עד שיתפלל כשהחמה זורחת עכ"ל. וכשהאיר היום אף שנטל ידיו קודם אור היום יטול ידיו ג"פ בסרוגין בלא ברכה מספק כמבואר בש"ע:

פרק שביעי ובשיגיע זמן התפלה יכין עצמו ללכת אל בית האלהים לבה"כ או לב"המד דוקא ולא יתפלל בחיזה בית אף בצבור כמו שנזכר בהזהרה בגמ' כל מי שיש לו בה"כ בעירו ואינו נכנס שם להתפלל נקרא שכן רע וז"ל הזה"ק פ' תרומה דף קס"ד ע"א בזמנא דקב"ה אתי לבי כנישתא דאיהו מקדש מעט וכל עמא אתיין כחדא ומצלאן ואודן ומשבחן ליה לקב"ה כדין הדורא דמלך איהו כו' וכד איהו אקדים לבי כנשתא ועמא לא אתיין לצלאה ולשבחא ליה לקב"ה כדין כל ההוא שולטנותא דלעילא וכל אינון ממנין ומשריין עלאין כלהו אתבור מההוא עלויא דמתתקני בתקוני ההוא מלך. מ"ט דבגין דבההיא שעתא דישראל לתתא קא מסדרי צלותהון ובעותהון משבחן למלכא עילאה כל אינון משריין עלאין מסדרין שבחין ואתתקן בההוא תקונא קדישא בגין דמשריין עלאין כנסין חברים אינון בישראל לתתא לשבחא לקודשא בריך הוא כחדא למהוי סלקא דקודשא בריך הוא עילא ותתא כחדא כו' ואפי' לא אשגיחו בבי כנישתא אלא עשרה באינון עשרה מתחבר משריין עלאין למהוי עמהון חברים עכ"ל. ובפ' בלק דקצ"ו ע"א ז"ל פתח ר"א ואמר מי בכם ירא ה' וגו' מאי שומע בקול עבדו באי קרא אוקמוה חברי' והכי הוא מאן דרגיל למיעל לבי כנישתא לצלאה ויומא חד לא אתי קב"ה שאיל עליה ואמר מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו

אחר כל הבכי' ואין נגה לו מאי שומע בקול עבדו כו' אלא ההוא דלאי לצפרין בכל יומא איהו שמע בההוא קול דקרי ליה קב"ה והשתבח בי' ואמר דאיהו עבדו כו' שבחא עלאה איהו דנפיק עליה קול דאיהו עבדא. ותו דקלא אשתמע בכל אינון רקיעין דאיהו עבדי' דמלכא קדישא והא איהו שומע בקול עבדו ש' אבל עד לא יתכנשון ישראל לבתי כנסיות ולצלאה שירתא אחרא קיימא וסגיר כל נטורין עלאין דלא יתפשטון ולא יפקון על עלמין כו' בגין דהא; אזלין למפשטא בטורי חשך וכד נשפא כדין פתיחו סי נהורין עלאין ונפקין ושריאן על בתי כניסיות ברישיהון דלאי לצפרין ומתפלגין נהורין על רישיהו וקב"ה שאול על ההוא דלא אשתכח תמן ואמר אבל על פלני' דהוה רגיל הכא והשתא דהלך השכים ואתעבר מקמי נהורין והלך למפשטא בטוריא בעלמא ונפק מההוא נגה נהורא דנהיר ולית לי' בי' חולקא אין נגה לו. כמה דאתפלג ושרי' על אחרנין דתמן. כמה עבין אתאבידו מני' ס' ואלו הוה תמן יבשא בהם ס' עכ"ל הרי מבואר שאין תקון התפלה אף בצבור אלא דוקא בבה"כ וכשמתפלל בבה"כ עם הצבור הרי כל המעלות נקבצו באו לו שזוכה גם להקרא עבד ה' וכ"ש שלא יתפלל ביחידות בביתו כי מגודל תפלת הצבור נזכר בגמרא הקדושה ברכות ד"ח אמר ר' יוחנן משום רשב"י מ"ד ואני תפלתי וגו' עת רצון וגו' אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפללים ר"י בן חנינא אמר מהכא הן אל כביר לא ימאס כו' ארשב"י אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובג"ח ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאלו פדאני לי ולבניי מבין האומות כו' עוד כמה מאמרים בגמרא הקדושה המורים על גודל מעלת תפלת הצבור ומבואר ג"כ בזה"ק בהרבה מקומות. ח"ל פ' וישלח ד' קס"ז ע"ב ת"ח דאר"ש צלותא דסגיאין סליק קמי' קב"ה ומתעטר בההוא צלותא בגין דסלקא בגוונין סגיאין. אתכלילת מכמה סטרין ובגין דאתכלילת בכמה גוונין אתעבידת עטרה ומנחא על רישא דצדיק חי העולמים וצלותא דיחיד לאו איהי כלילא ולאו איהי אלא בגוון חד וע"ד צלותא דיחיד לאו איהי מתקנא לאתקבלא אלא כצלותא דסגיאין עכ"ל. וז"ל ג"כ פ' ויחי ד' רל"ד ע"א כל צלותין דעלמא צלותין וצלותא דיחיד לא עאל קמי מלכא קדישא אלא במילא תקיפא דעד לא עאלת ההיא צלותא לאתעטרא בדוכתא אשגח בה קב"ה ואסתכי בה ואסתכי בחובוי ובזכותי' דההוא ב"נ מה דלא עביד כן בצלותא דסגיאין כו' בג"כ פנה אל תפלת הערער מהפך ואסתכי בה ואסתכי במה רעותא אתעביד ומאי ההוא ב"נ דצלי צלותא דא ומאן אינון עובדוי בג"כ לבעי לי' לב"נ דיצלי צלותיה בצבורא עכ"ל ובפ' פקודי ד' רמ"ה ע"ב וז"ל ההוא ממנא קדים' דקיימא על ההוא פתחא כל אינון צלותין דבקטין אוירין ורקיעין למעיל קמי מלכא אי צלותא דסגיאין אינון פתח פתחא ואעיל ההוא צלותא עד דאתעבידו כל צלותין דעלמא עטרה ברישא דצדיק כמה דאוקמוה ואי צלותא דיחיד סלקא עד דמטא לפתחא דהיכלא דא דהאי ממנא קיימו בי' אי יהי ההיא צלותא לאעלא קמי מלכא קדישא יאות מיד פתח פתחא ואעיל לה. ואי לא יאי דחי לה לבר ונחתא כו' עכ"ל ומכאן תוכחה מגולה לבעלי חניות או לשארי אנשים שדיוריהם רחוקים מבה"כ שמזלזלים בתפלת מנחה וערבית להתפלל ביחידות או בחנותיהם או בביתו אוי לאותה בושה אף אם אדם יודע בנפשו שהוא צדיק גמור גם במוח שתפלתו תהיה זכה וברורה. קשה נבחר ל' צדיק כשהוא מתפלל עם הצבור כמבואר בזה"ק פ' וישלח הנ"ל וצלותא דיחיד לאו איהי כלילא כו' ומכ"ש פן יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי וידע אינש בנפשו אם הוא צדיק גמור אם לא בחיזה פנים יעלה לרצון לפני ה' תפלתי זאת לפי מ"ש הזה"ק פ' ויחי הנ"ל וע"ש היטיב ודי בהערה ז. ועוד בהרבה מקומות בזה"ק ולא רציתי להאריך בהם לגודל אהבת הקיצר. גם יזרז אדם עצמו מאוד להיות מעשרה ראשונים בבה"כ וגודל מעלתו נזכר ג"כ בגמרא הקדוש ובזה"ק בהרבה מקומות. וז"ל פ' נשא ד' קכ"ו ע"א ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ועשו לי מקדש סתם דכל בי כנישתא דעלמא מקדש אקרי והא אוקמוה שכינתא אקדימת לבי כנישתא זכאה ההוא ב"נ דאשתכח מאינון קדמאי בבי כנישתא בגין דבהו אשתלי' מה דאשתלים ואינון מתקדשי

קדמיתא בשכינתא כו' עכ"ל ח"ל פ' פקודי ד' ר"ן ע"א משגיח מן החלונות אלין קיימא לאסתכלא כל אינן דמצלין לגוייהו דמקדמין לבי כנישתא ואתמנון מאינון עשרה קדמאי בדין סלקין וכתבין לון לעילא בגין דאלין אקרון חברים לגבייהו הה"ד חברים מקשיבין לקולך השמיעני כו' עכ"ל. ומכ"ש מי שזוכה להיות ראשון בבה"כ אין ערך ותכלית לשכרו וסובא בזה"ק פ' תרומה ד' קל"א ע"א וע"ב משל נפלא ע"ז ע"ש אך לנקל אני אליך. ודי בשעה זו יזהר אדם מאוד שלא יתפלל בגוף משוקץ מנקבים ח"ו כי אז תפלתו תועבה ר"ל כדאיתא בפרק מי שמתו דכ"ג ועוד שם ג"כ ע"פ שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים רב אשי ואי תימא ר' חנינא בר פפא אמר שמור נקביך בשעה שאתה עומד בתפלה לפני ע"כ. גם זה תיקון גדול מתקוני התפלה וז"ל הזה"ק פ' במדבר קי"ד ע"ב ת"ח רזא דמלה אע"ג דצלותא אלי' במלולא ודבורא דפומא כלא תלי' בעקרא דעובדא בקדמיתא ולבתר בדבורא ובמלולא דפומא מאן עובדא אלא הכוא עובדא דעביד ב"נ בקדמיתא כגוון' דצלותא הוא ולא יצלי ב"נ צלותא עד דיתחזי עובדא בגוי' כגוונא דצלותא. בקדמיתא עובדא בשעתא דב"נ קאים בעו לדכאה גרמי' בקדמותא (פי' לעשות צרכיו) לבתר יקבל עלי' האי של לפרשא על רישוי פריסו דמצוה ולבתר יקשר קשורא דיחודא דאינון תפילין כו' עכ"ל. גם יזהר בחלוקו שיהא נקי משכבת זרע ח"ו כנזכר בש"ע: וצורך הטבילה במקוה וגודל מעלתה יבוא בשערים הבאים בע"ה וכשמגיע זמן ההליכה לבה"כ להתפלל יזהר האדם מאד מלדבר עם שום אדם אף דבר הכרחי פן ואולי ע"י יאחר איזה עניי' של איס"ר או ע"י יתאחר תפלתו בלחש מעט יותר אחר שיום הצבור ולא יוכל לענות קדושה עם הצבור או יכול להיות שלא יוכל כלל להתפלל עם הצבור בשביל איחור מעט הדבור ההוא ונמצא דבור מעט יאבד טובות הרבה וע"כ צריך לזהר בזה מאוד:

פרק שמיני מה

מאוד נהדר בכבוד וליאתו עושה רושם בעולמו' נגליונים כשהוא יוצא מביתו לבה"כ מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין כי מפליג בזה בזה"ק בכמה מקומות ואעתיק מקום א' פ' ואתחנן ד' רס"ה ע"א ז"ל אר"ש בשעת' דב"נ אקדים בצפרא ואנח תפילין בריש' ותפילין ברשימו קדיש' בדרועי' ואתעטף בעטוף' דמצוה ואתי לנפקא מתרעא דביתי' אערע במזוזה רשימא דשמא קדישא בתרעא דביתי' ארבע מלאכין קדישין מזדווגן עמי' ונפקין עמי' מתרעא דביתי' ואוזפי ליה לבי כנישתא ומכרזי קמי' הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדיש' הבו יקרא לברי' דמלכא לפרצופא יקרא דמלכא. רוחא קדישא שרי' עלי' אכריז ואמר ישראל אשר בך אתפאר כדין ההוא רוחא קדישא סלקא לעילא ואסהיד עליה קמי' מלכא קדישא כדין פקיד מלכא עלא' למכתב קמי' כל אינון בני היכלי' כל אינון דאשתמודען קמיה הה"ד ויכתב כו' ולא עוד אלא דקודשא בריך הוא משתבח בי' ומכריז עלי' בכלהו עלמין חמו מה ברי' עבדית בעולמי ומאן דיעול קמי' לבי כנישתא כד נפיק מתרעי ולא תפילין ברשי' וציצית בלבושיה ואומר אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך קודשא בריך הוא אמר אן הוא מוראי הוא סהיד סהדותא דשקרא עכ"ל הזה"ק. אך אין ידי כל אדם שוה בג' מצות אלה שתהיינה מחוברות אחת אל אחת דהיינו שביציאתו מביתו יהיה מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין ומזוזה על פתחו כמבואר בזה"ק הנ"ל שאינו יכול לקיים זה אם לא שדירתו סמוך לבה"כ או לבהמ"ד. ואם שלא אלה לא יעשה לו כתקונה מעט שזכרנו עכ"פ אחת מהנה לא נעדרה שיקיים מצוה א' אשר בידו לקיים אותה כתקונה והיא מצות מזוזה שכתב במאמר הנ"ל ואתי לנפקא מתרעא דביתי' אערע במזוזה רשימו דשמא קדישא ארבע' מלאכין כו' שבודאי כוונת הזה"ק שיכוין האדם כוונת המזוזה וכוונתה הפשוטה מפורש בר"מ בפ' ואתחנן ד' רס"ג ע"ב ח"ל פקודא למקבע ב"נ מזוזה לתרעי' כו' דלא יתנשי ב"נ דוכרנא דקב"ה לעלמין ודא איהו כגוונא דציצית כד"א וראיתם אותו וזכרתם את וגו' כיון דשמי ב"נ להאי דוכרנא אדכר בגרמי' למעבד פקודא דמארי' וראה דמהמנותא

פ' עכ"ל. הרי מבואר בזה"ק הנ"ל סוג' מצות מזוזה לכן יזהר האדם מאד בכוונתה ולא דוקא ביציאתו מביתו לילך לבה"כ אלא בכל עת אשר עינו רואה את המזוזה בכניסתו או ביציאתו מאיזה בית אשר יהיה מזוזה בפתחו יניח ידו השמאלי' על המזוזה ויקבל עליו עול מלכות שמים ועול מצות שנכתבו בפ' שמע ובפ' והיה אם שמוע שבמזוזה ויכוין במחשבתו בזה"ל בשמחה עצומה אני מאמין באמונה שלימה והאמיתית שהשם יחיד ומיוחד ומקבל עלי לקיים מצותיך הקדושים ע"כ כנ"ל בזה"ק. וכבר נדפס בסדורים כמה פסוקים שיאמר האדם בשעה שמניח ידו על המזוזה בעת הליכתו לבה"כ ועכ"פ באם שאינו יכול לומר כל הפסוקים יאמר פ' שמע לבד. אך בכוונה. הנ"ל בזה"ק כי טוב מעט כו'. ובעת הליכתו לב"ה ילך בזריזות ויכוין במחשבתו בזה הלשון אני הולך לבה"כ לעבוד את בוראי ית"ש ויכוין זאת כל עת ההליכה בשמחה עצומה. ויזהר האדם מאוד להתפלל בתמידות מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין דוקא ובעו"ה קצת עוברי דרכים אינן נזהרים בזה ומתפללים בלא טלית גדול וז"ל הזה"ק פ' בראשית ד' כ"ג ע"ב ואי צלותא לאו איהי שלימתא כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה פ' ואי צלותא סלקא שלימתא בעטופא דמצוה ותפילין על רישא ודרועא אתמר בהו וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך וגו' עכ"ל וגודל העונש מי שאינו נזהר בעטופא דמצוה מבואר בזה"ק פ' שלח לך ד' קע"ד ע"ב וז"ל כל ב"נ דלא זכי בהאי עלמא לאתעטפא בעטופא דמצוה ולאתלבשא בלבושא דמצוה כד עייל בההוא עלמא קאים בלבושא טנופא דלא אצטרך וקאים בדינא עליה כו' וההוא לבושא ווי למאן דאתלבש ביה כו' עכ"ל. הנה האדם יראה לעיניו ממאמר הזה"ק הנ"ל כיצד מלבישין לעתיד לבוא אחר פטירתו וכדי שמתבר כדעי דלא אזיל בעטופא דמצוה בשעת התפל' בודאי יכנוס מרך בלבבו להזהר עוד להתפלל בתמידות מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין בשבתך בביתך ובלכתך בדרך: ראוי לאדם להזהר שיעשה ציציותיו חוליות חוליו' כל חוליא מג' כריכות כי כן הוא מבואר בזה"ק בר"מ פנחס ד' רכ"ח ע"ב וז"ל בקיצור ושיעור ארכה דציצית כו' תרין עשר אצבען שלים גדיל ושני שליפי ענף וכל חולי' משולשת כל משלש מסטרא דקדושה הה"ד כו' חולי' כלילא מתלת כריכות משלשין דא שכינת' כו' זכאה גופא דהכי איהו רשים בשכינת' וקב"ה על כנפי דמצוה כו' י"ג חוליין (ר"ל בכל ציצית כן הוא החשבון משיעור הכריכות שהנו עושים ז' וח' וי"א וי"ג) אית בהון תשעה ותלתים כריכן כחושבן ט"ל ותלתה עשר חוליין בחושבן אח"ד סלקין ב"ן והאי איהו בן י"ה כו' עכ"ל. ובתקונים תיקון י"ח ד' ל"ג ע"ב ז"ל בקיצור ואלין אנון דמצלין קדם מלכא בהאי (פי' בתפלת י"ח) ושאלין מיני' בשתהון בהאי כו' נייד הא מטרוניתא אחודת בהון ואוליפ זכו בגינייהו כו' ואמרת רבון עלמין אלין אנון דהוו מכסיין לי בעטופא דמצוה דציצית בחמש קשרין ותלת עשר חוליין לכל סטר כו' עכ"ל: מכאן יראה אדם גודל מעלת עשית הציצית בחוליות דוקא וכן כתב האר"י ז"ל. וטוב לזהר בזה: וגם מזה אל תנח ידך שיהיו הציציות חוטין כפול שמנה כנזכר בספרים וסודן כמוס ליודעי מדע ושיהיו יפים ולבנים כי בכל המצות הדור מצוה עד שליש ובפרט במצוה זו ששקולה ככל התרי"ג והזהיר בה זוכה ורואה פני השכינה כנזכר בש"ע סי' כ"ד: ויזהר האדם מאוד בנקבי הטלית שחוטי הציצית תלוים בו שלא יהיו למעלה מג' אצבעות ולא למטה מקשר אגודל כי ראיתי רבים שאינם נזהרים בזה. גם בתפילין יזהר האדם מאוד להדר אחר תפילין שיותר כשרים שנכתבו בקדושה ובטהרה וכתיבה תמה כי גודל מעלת תפילין רבו בזה"ק ובתקונים במקומות הרבה והעתיק מאמר קצת מתקונים תיקון מ"ז ד' פ"ג ע"ב וז"ל ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו ת"ח כל מאן דאנח תפילין על רישי' ועל דרועי' קלא סליק בכל יומא לכל חיון מרכבות ואופנים ושרפים ומלאכין דממנן על צלותין הבו יקר לדיוקנא דמלכא דאיהו מאן דאנח תפילין דעליה אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו בצלמו בתפילין דרישא כגוונא דתפילין דמרי עלמא עכ"ל. ובודאי אשרי ודעי לנהגא האדם דיוקנא

דמלכא

דמלכא בהנחת התפילין צריכין שיהי' כשרים בתכלית גם גודל מעלת ציצית ותפילין מבואר בז"ח ד' ע"ג ע"א וז"ל ובוצינא קדישא אמר כל מאן דאנח תפילין וציצית כאלו מקיים תרי"ג מצות דאורית' עכ"ל ודי בהערה זו : **וקודם** הנחת טלית ותפילין יזהר האדם מאוד לומר פסוק ויהי נועם עד כוננה עלינו וכן מן הנכון לומר פסוק זה קודם עשית כל מצוה ומצוה וזהו תועלת גדול בעשית המצוה להתחבר כלא בהיותו הכוונה הראוי' לה כמבואר בזה"ק פ' יתרו ד' נ"ג ע"ב וז"ל ברעותא תלי' מלה לשמה : ובעובדא דלתתא לשמה אסתלק עבדא לעילא ואתתקן כדקא יאות כו' דהא קב"ה בעי לבא ורעותא דב"נ ואפ"ה אי לית תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא ע"ד צלי דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו' דהא לית כל ב"נ חכים למעבד רעותא ולבא לתקנא כלא ויעביד עובדא דמצוה ע"ד צלי צלותא דא ומעשה ידינו כוננה עלינו . מאי כוננה עלינו . כוננה ואתקין תקונא לעילא כדקא יאות. עלינו אע"ג דלית אנן ידעין למעבד רעותא אלא עובדוי בלחודוי מעשה ידינו כוננהו למאן להוות דרגא דאצטריך לאתתקנא כו' עכ"ל . ואם דוד מלך ישראל אשר רוח ה' דבר בו מלתו על לשונו התפלל בשביל כלליות ישראל שיהא מעשה ידינו במצות כוננה לתקן תקונים בהדרגת העליונים כאלו נתכוונו בכל מצוה ומצוה כל הכוונות הראוים לתקון כל מדרגה ומדרגה בעולמות העליונים כנ"ל בזה"ק, ואם הראשונים כו' כ"ש בדורות האחרונים אשר שם עניות יהלכון עני בדעת ע"ז יתפלל תפלה לעני כי יעטוף מלתו ולפני ה' ישפוך שיחו זו התפלה שהתפלל דוד המלך ע"ה קודם כל עשית מצוה ומצוה וכן הובא בספרים :

פרק תשיעי (סדר הנחת טלית ותפילין) הנה כי כן יברך גבר ירא ה' קודם עשית המצוה ברכה הראוי' לה אך קודם הברכה יאמר לשם יחוד כו' וגודל חיוב אמירתה הובא בזה"ק פ' תזריע ד' נ"א ע"ב וז"ל א"ר אלעזר בכל עובדוי דב"נ ליבעי ליה דלהוון כלהו לשמא קדישא מאי לשמא קדישא לאדכרא בפומיה שמא קדישא על כל מה דאיהו עביד דכלא הוא לפולחני' כו' עכ"ל בקיצור ובספר הכולל ביארתי שם בעז"ה כל הראוי באריכות ואחר אמירתו לשם יחוד יזכר מה שנזכר בש"ע סי' כ"ד להסתכל בציצית בשעת עטיפה והכונה בזה לפי שבציצית נרמזו כל התרי"ג מצות שיקבל עליו האדם בעת הסתכלותו קבלה אמתית בלבו ובמחשבתו שישמור אותם כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם וגו' ויזהר האדם מאד בכונה זו ואח"כ יברך הברכה בשמחה עצומה מאוד שזכה אותו השם יתעלה במצוה זו . ושמעתי מאנשים כשרים שנהגו להוציא שני הציצית שלפניהם של הטלית קטן מתוך חיקם של הבגד העליון ותלוים על החגורה כדי להסתכל בהם תמיד שזה עיקר מצותן של הציצית כמ"ש וראיתם אותו וגו' ומנהג ישר הוא ואשרי חלקם : **ואחר** עטיפת הטלית יאמר לשם יחוד וכו' של כוונת התפילין והובא מפורש בש"ע סי' כ"ה ובודאי חיוב על האדם לאומרו ולכוין עיקר הכונה ואח"כ יניחן ויברך ברכת התפילין בשמחה עצומה מאוד ויכוין תחלה בשמחה עצומה במחשבתו בזה הל' אני מקיים בהנחה זו מ"ע בצווי יוצרי ובוראי ית"ש וקשרתם לאות וגו' וגם יכוין הכונה הנזכר בנוסח לשם יחוד שעיקר הכוונה הוא בעת הנחתן אך קודם ההנחה צריך האדם לפרש הכוונה בפה . ובעת הנחת תפלה של יד יפשוט זרוע שמאלו היטיב וז"ל הזה"ק פ' מצורע ד' נ"ה ע"א מאן דאנח תפילין כד מנח תפלה של יד בעי לאושטא זרוע שמאלא לקבלא לה לכנסת ישראל ולקשרא קשרא כו' עכ"ל . וכ"כ האר"י ז"ל . גם בעת שיכרוך ג' כריכות באצבע צרדה לא יעשה זה כמצות אנשים מלומדה רק יכוין שבזה עושה תקון גדול בעולמות עליונים וז"ל בתקונים ד' פ"ג ע"ב תקונא ת"ז תפילין דיד דא שכינתא כו' רצועה כרוכה באצבעא שמאלא דא קדושין דילה דאיהו טבעת כריכא באצבע דילה ובה איהי קשירה עמי' ואיהו עמה עכ"ל. וזה סוד שאנו אומרים לשם יחוד קב"ה ושכינתי' . וז"ל פ' פנחס ד' רכ"ח ע"ב וכאלו גופא דהכי איהו רשים בשכינתא וקב"ה רשים ברצועה דאיהו תפלה דיד בתלת כריכין באצבע צרדה כו' עכ"ל. ודי בהערה זו : **ויזהר** האדם מאד שיהיו התפילין של ראש מונחים

במקום

באמצע הראש ממש וגם למעלה מהמצח מהתחלת עיקרי השער. אף שדין זה מפורש בגמרא ובש"ע סי' כ"ז מ"מ לא מנעתי פרי עטי בזה לפי שראיתי רבים מבני עמינו אינם משימין דעתם ע"ז וכמעט הגי הקיצה מונח על מצחן ר"ל לכן באתי כמזכיר אזהרה ע"ז וגם יהיה זהר על הקשר שיהיה באמצע העורף ולא יטה לכאן או לכאן ולמעלה בעורף דוקא כי כן זה הוא הלכה למשה מסיני ואיך ומה מאוד צריך האדם להזהר בכל מיני זהירות לעשות המצוה כתקונה וז"ל זה"ק פ' בהעלתך ד' קנ"ב ע"א וכל מאן דאחזי עובדא לתתא כדקא יאות כמא עבוד ליה לעילא דהא בגיני' אתער ההוא מלה כביכול כאלו הוא עביד לי' עכ"ל:

ויזהר האדם מאוד ומאוד מלהסיח דעתו מתפילין כי הוא דינא דגמרא ק"ו מציץ וכל הספרים מלאים מאזהרה זו ומגודל עונשה ר"ל רק בשעת תפלת י"ח ובשעת הלמוד אין צריך היסח הדעת בתפילין בעוד שהוא מכוין כוונת התפלה ומעיין בלימודו האר"י ז"ל **וראוי** ויפה לאדם בעת שימשמש התפילין הן בק"ש בפסוק וקשרתם לאות וגו' גם בכל התפלה יעת שימשמש אותן או שיחשוב במחשבתו שמונחים תפילין על זרועו ועל ראשו יחשוב במחשבתו כוונה כוללת שתפילין אלו הם אות שאתה יחיד ומיוחד שהוצאתנו מארץ מצרים אף יכוין כונה זו הקצרה בשמחה עצומה וישמח מאוד באלהותו ית' ויתעלה זכרו לעד ודי בזה: **ויזהר** האדם מאוד במ"ע זו של תפילין דהיינו להניחם תמיד אף בעת הלמוד: **וענין** שני זוגות תפילין נזכר בז"ח ד' ע"ז ע"ב וז"ל ובגין דלא בקיאין אינון דדרא בתראה שויין ב' זוגי תפילין דלא ידעין ברזא כו' עכ"ל:

פרק עשירי הנה בשעה שהאדם הולך לבה"כ יקבל על עצמו שלא ישיח בבית הכנסת שיחת חולין ח"ו כי השח שיחת חולין בבית הכנסת הוא עון פלילי רחמנא לצלן וז"ל הזוהר הקדוש פרשת תרומה דף קל"א בוה מאן דמשתעי' בבי כנישתא במילין דחול ווי לי' דאחזי פרודא ווי לי' דגרע מהימנותא ווי לי' דלית ליה חולקא באלהא דישראל דאחזי דהא לית אלהא ולא אשתכח תמן ולית לי' חולקא ביה ולא דחיל מני' ואנהיג קלנא בתקונא עלאה דלעילא עכ"ל וקודם התפלה יטול ידיו כמבואר בש"ע סי' צ"ב סעי' ד' וה': **ובבואו** לפני המלך מלכו של עולם אל החצר הפנימית אל פתח בית הכנסת ימליך באבות תחלה כמבואר בזה"ק פ' בראשית ד' י"א ע"ב וז"ל קם מצפרא בעי לברכא למרי' ולמיעל לביתי' ולאסגד קמי' היכלי' בדחילו סגי' ובתר כן יצלי צלותיה ויסב עיטא מאינון אבהן קדישין דכתיב ואני ברוב חסדך וגו' הכי אוקמוה לא לבעי לי' לב"נ לאעלא בי כנישתא אלא אי אמליך בקדמיתא באברהם יצחק ויעקב בגין דאינון תקינו צלותא לקמי קב"ה הה"ד ואני ברוב חסדך אבא ביתך כו'. ובפ' ויקרא ד' ח' ע"ב כן הוא הגרסא אבא ביתך דא אברהם אשתחוה אל היכל קדשך דא יצחק ביראתך דא יעקב ובעי לאכללא לון ברישא ובתר כן ייעול לבי כנישתא ויצלי צלותי' כדין כתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר עכ"ל הזה"ק וכבר נדפס דפוסת מרובה באריכות קצת בספרים גם בסדורים. ואציג לפניך הנוסח' בקצור נמרץ בכדי שיוכל כל אדם לקיים אזהרות הזה"ק להמליך באבות תחלה קודם בואו לבה"כ זה הוא בעומדו בפתח בה"כ יאמר בזה הלשון ואני ברוב חסדך אבא ביתך בזכות אברהם אשתחוה אל היכל קדשך בזכות יצחק ביראתך בזכות יעקב רבש"ע בזכות שלשת אבות אני הבא לבה"כ להתפלל לפניך ובזכותם תעלה תפלתי לכתר על ראשך ע"כ. ובודאי נוסח זו הקצרה יוכל כל אדם לאומרה על פה ואח"כ כשיבא כנגד ההיכל יאמר אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך וישתחוה השתחוי' גדולה ויכוין שמשתחוה להגבורה ית' ומיראתו אותו כנ"ל בפ' שמיני במאמר הזה"ק ועיי"ש. ואח"כ יעמוד במקום קביעת תפלתו ויתחיל להתפלל וקודם התחלת התפלה יזכר האדם מאוד לקבל על עצמו מ"ע של ואהבת לרעך כמוך. ויכניס אהבת חבירו בלבו לאהוב כל אחד מישראל כגופו וכנפשו כדי שתעלה תפלתו כלולה מכולם האריז"ל: **ואם** קודם סדר התקון חצות לא סדר ברכת השחר מהמוכן לשנוי בינה עד הגומל חסדים

טוב לסדרם בבה"כ עם שאר התפלה כדי שיענו אחריהם אמן אחר ברכותיו, כי מה מאד גדלה מעלת הברכה כשעונין אחריהם אמן וז"ל פ' עקב ד' רע"א ע"א כד סלקין אמן ברכאן פתחא לון פתחא ופתחא לעילא ולית ממנא לעילא דלא פתח כל אנון פתחין ומכרזי ואמרי בכל אנון רקיעין דא איהו דורנא דמלכא דשדר פלוני דא הוא דורנא בקיומא כדקא יאות ומאן איהו ברכה דאתיבו עליה אמן דכל ברכה דאתיבו עליה אמן דא איהו בקיומא כדקא יאות כו'. אמן הא רזא דקשרין דכל יהודא וקדושא ברזא דמהימנותא ומעטר לההיא ברכתא בעטרין עלאין כדקא יאות וקב"ה אתרעי בהו באינון דמברכין ליה ואתוספאן בברכתא דלתתא כו' ועל רזא דא כתיב כי מכבדי אכבד כו' עכ"ל. ועכ"פ מן הנכון שיזהר האדם להשמיע ברכותיו כל מה דאפשר בפני אחרים כדי שיענו אמן אחר הברכה:

ואחר ברכת השחר יאמר פרשת העקידה וגודל מעלת אמירתה טובא בתיקונים וכבר נדפס המאמר בסדורים ויאמר התפלה שקודם אמירתה ושל אחריה כפי שנדפס בסדורים. וגם בשבת וי"ט יאמר פ' העקידה אך אין לומר התחנה כ"כ בש' שתי ידות. אח"כ יאמר הנוסח לעולם יהא אדם כו' עד פרשת התמיד וכל הנוסח הוא בטור א"ח סי' מ"ו:

ובק"ש ראשונה דקרבנות יזהר האדם שיקרא פסוק שמע ובשכמל"ו בכוונה עצומה ממש כמו בק"ש דיוצר גם פסוק ואהבת עד ובשעריך כפי שיבא לפנינו בעז"ה בשערים הבאים. וק"ש זו חיוב גדול על האדם לקרותה אף שמתפלל כותיקין וקורא ק"ש בזמנה קודם הנץ החמה אעפ"כ מחויב לקרות ק"ש זו דקרבנות כ"כ האר"י ז"ל כי ד' ק"ש חיוב על כל אדם לקרות בכל יום ראשונה ק"ש זו והיא נקראת ק"ש דקרבנות ולכן אף שסדר אדם ברכת השחר עד פ' התמיד קודם אור הבוקר עכ"ז אחר הנחת עלית ותפילין קודם שיתחיל פרשת התמיד ראוי שיקרא ק"ש זו מן שמע עד ובשעריך כי היא נקראת ק"ש דקרבנות וק"ש שניה נקראת ק"ש דיוצר וק"ש שלישית היא ק"ש של תפלת ערבית ונקראת ק"ש דערבית וק"ש רביעית היא ק"ש שעל המטה. וכל הג' ק"ש האחרונות החיוב לקרות כל הג' פרשיות זולת ק"ש דקרבנות א"צ לקרות רק פ' הראשונה כנ"ל. אך אם ישמר האדם שיעבור ח"ו זמן ק"ש דיוצר דהיינו בימים הארוכים ובפרט בשבת קודש ויו"ט מי שאינו מתפלל כותיקין בוודאי עובר זמן ק"ש לכן יזהר האדם לקרות בק"ש דקרבנות כל הג' פרשיות ויכוין לצאת בזה הקריאה מ"ע דק"ש של שחרית. וראוי לאדם להתנהג בזה אף בכל ימות השנה לקרות בק"ש דקרבנות כל הג' פרשיות מספק שמא ח"ו לא יקרא ק"ש דיוצר בזמנה ויהיה מעוות לא יוכל לתקן ובוודאי ראוי ויפה שיאמין האדם בכל יכולתו לקרות ק"ש דיוצר תמיד בזמנה כי בוודאי זה דוחק גדול לצאת בק"ש דקרבנות ידי חובת ק"ש ובפרט בלא ברכותיה שלפניה ושלאחריה אך אין דיין אפשר משאי אפשר. וגודל שכר ק"ש עם דמדומי חמה מבואר בז"ח ד' פ"ד ע"א ועי"ש:

אח"כ יאמר השבחים של אתה הוא ה' ושל אתה הוא ב' בכוונה ובשמחה כי הם נכללים משבחים נפלאים ותפלות. גם בשבחים אלו מעיד האדם על אלהותו יתברך ויתעלה ואתה הוא א' נתקנה ע"פ הירושלמי הובא בטור ואתה הוא ב' הוא מאמר אליהו ז"ל והובא בתנא דבי אליהו ולענין חתימה בשם באתה הוא הא' הטור בסי' מ"ו כתב הנוסחא של החתימה בשם אך הב"י לא הכריע בזה ועי"ש. ובשם האריז"ל מצאתי שאין לחתום בשם אלא ברוך המקדש את שמו ברבים:

פרק אחד עשר גודל מעלת אמירת הקרבנות

אם אמרתי אספרה לא כמו שהם מבוארים בזה"ק ובתקונים בכל מקומות מושבותיהם תקצר היריעה ולא יכילו אך אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב אפס קצת ממאמריו הקדושים כדי להלהיב לב אנשים כערכי באמירתם ואף גם זאת נקיטנא כפשטי בקצרה לגודל תשוקת הקצור. וז"ל הזה"ק בפ' ויקרא ד' ק' ע"א א"ר כרוספדאי האי מאן דמדכר בפומיה בבה"כ ובב"מ ענינא דקרבנות ותקריבתא ויכוין בהן ברית כרותה הוא דאינון מלאכיא דמדכרי חוביה לאבאשא ליה דלא יכלין למעבד ליה אלא טיבו עכ"ל. ושרשי המדריגות של קרבנות

שיאמר אדם בכל יום נדפסו כבר בסדורים ומפורסים ג"כ בזה"ק. וז"ל בז"ח ד' ל"ד ע"ג תא חזי בשעתא דב"נ אקדים בצפרא אנח תפילין ברישי' כו' ואוזפו ליה לבי כנישתא כו' עד הכריז ואמר ישראל אשר בך אתפאר בתר הכי אית לי' למקרי פרשתא דבראשית עד יום ה' דאיהו שעתא ותושבחתא דכללא ובתר יתעסק בפרשת קרבנות לכפרא עלוי וכל אנון קרבנין דיומא צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה בגין לכפרא על כל איינון הרהורין ומחשבין דלילא כו'. עכ"ל (והיא פ' של תרומת הדשן): וגודל מעלת פ' התמיד מבואר בתקונים תקון י"ח דף ל"ד ע"א וז"ל אלין נפקין הא אתרין אעלין אנון מארי דצואר דהוו מברכי לקב"ה של מאכלין ומשתיין דקרבנין דאמרין בכל יומא צו את בנ"י ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי דהוו מקרבין לקב"ה ושכינתיה בכמה קרבנין דצלותין עכ"ל. הנה מזה יראה האדם גודל מעלתם ואיך ראוי לכוין בקריאתם ועיקר לקרותן במתון גדול ולדקדק בתיבות ככתוב בתורה. ודי בהערה זו: **ואחר** פרשת התמיד יאמר פסוק ושחט אותו על ירך וגו' בכוונה גדולה וגודל מעלת קריאת פסוק זה הובא בב"י סי' א' וז"ל וכתב הר"י בר יקר טוב לומר עם הקרבנות פסוק זה ושחט אותו וגו' כדאמרינן בויקרא רבה אמר הקב"ה מעיד אני עלי שמים וארץ בין נכרי בין ישראל בין עבד בין אמה בשעה שהן קוראין מקרא זה צפונה לפני ה' אני זוכר עקדת יצחק בן אברהם. עכ"ל: **ואחר** פסוק זה יאמר פרשיות של קטורת כנדפס בסדורים ויתחיל מן אתה הוא ה' אלהינו שהקטירו לפניך את קטורת כו' וגודל מעלת קריאת פרשיות של קטורת רבו ג"כ בזה"ק במקומות הרבה ואעתיק לפניך רק מקום אחד בכדי להלהיב לבות בני אדם להביאם לשעבוד הכוונה בשעת קריאתם וז"ל פ' ויקהל דרי"ח ע"ב מלה דא גזרה קיימא קמי קב"ה דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא עובדא דקטורת ישתזיב מכל מילין בישין חרשין דעלמא ומכל פגעין בישין ומהרהורא בישא ומדינא בישא וממותנא ולא יתזק כל ההוא יומא דלא יכיל סטרא אחרא לשלטאה עלי' ובעי דיכוין בי' אר"ש אי בני נשא הוו ידעי כמה עלאה איהו עובדא דקטורת קמי' קב"ה הוו נטלי כל מלה ומלה מני' והוו סלקי לה עטרה על רישייהו ככתרא דדהבא ומאן דאשתדל בי' בעי לאסתכלא בעובדא דקטורת ויכוון בי' בכל יומא אית לי' חולקא בהאי עלמא ובעלמא דאתי ויסתלק מותנא מיני' ומעלמא וישתזיב מכל דינין דהאי עלמא מסטרין בישין ומדינא דגיהנם. עכ"ל בקצור. וכד' רי"ט ע"א מסיים בזה"ל. ת"ח האי מאן דדינא רדיף אבתרי' אצטריך להאי קטרת ולאתבא קמי מרי' דהא סיועא איהו לאסתלקא דינין מני' ובהאי ודאי מסתלקין מני' הוא רגילא בהאי אדכרא תרין זמנין ביומא בצפרא וברמשא דכתיב קטרת סמים בבוקר בבוקר וכתיב בין הערבים יקטירנ' ודא איהו קיומא דעלמא תדיר דכתיב קטורת תמיד לפני ה' לדרתיכם ודא הוא קיומא דעלמא לתתא וקיומא דעלמא לעילא בההוא אתר דלא אדכר בכל יומא עובדא דקטורת דינין דלעילא שריין בי' בגין דכתיב קטורת תמיד לפני ה' תמיד איהו קיימי לפני ה' יתיר מכל פלחנין אחרנין חביבא איהו עובדא דקטורת דהוא יקיר וחביב קמי קב"ה יתיר מכל פולחנין ורעותין דעלמא כו' ובג"כ עובדא דקטורת אצטריך לאקדמ' לצלותא כו' ולבתר שירין ותושבחן: (ר"ל פסוקי דזמרה) וצלותין כלא כדקאמרן. עכ"ל בקצור ודי בהערה זו לאדם לזהר באמירת פרשיות הקטורת בבוקר ובערב במתון גדול ובדקדוק התיבות היטב ככתוב בתורה ובכוונת הלב. ודי בזה. וכתב האריז"ל שאמירות פרשיות הקטורת וסממני' יסייענו לחזור בתשובה גם מזהיר שימנה אחד עשר הסממנים באצבעותיו בכדי שלא יטעה ח"ו ע"כ. וגודל התקון של אמירת הקרבנות בכל יום של סדר התפלה מבואר פ' תרומה קל"ג ע"ב וז"ל מטה ושולחן וכסא ומנורה. ארבע אלין כלהו בשכינתא איינון ואיהי כלא וכל תקונין אלין מתתקנן לגבי עלמא עלאה בסדורא דאנן מסדרין. בסדורא דצלותא דערבית אתתקנא דיוקנא דא מטה. בסדורא דאנון קרבנין ועלוון דאנן מסדרין בצפרא ואנון שירין ותושבחן הא שלחן. ובההוא סדורא דצלותא דמיושב ובתקונא דק"ש בההוא יחודא דאנן מתתקנין

את כשא . בשבוא סדורא דצלותא דמעומד ובאמן קדושא ותוספת קדושה ׃ברכאן דאנן
מסדרין את מנורה . וכאשר איהו ב"נ דלא שוי ברעותי' לאשלמא לגבי מארי' בכל יומא
ולאתתקנא לגבי' שאי תקונין כדין ודאי קב"ה יהא אושפיזי' בכל יומא . וכאשר איהו בשבוא עלמא
חכאה איהו בעלמא דאתי עכ"ל . ובפ' במדבר ק"כ ע"ב ז"ל כד'אתי לפרא ותב לגבי' פקודי'
בפי לברכא לי' לקב"ה דאיהו מסימנא עלאי ׃ לבתר דקש עאל לבי כנישתא מעטר בטוטפי .
אתכשי בכשויא דציצית אעל ומדכי גרמי' בקורבנין בקדמיתא . לבתר קביל עלי' עול מלכותא
בסדורא דשבחי דדוד דאנון סידורא דעול מלכותא . ובסדורא דשבחא דא אשרי עלי' ההוא עול
לבתר סדורא דצלותא לקשרא נון כחדא עכ"ל . ודי השערה בזה , ומכל הפרשיות של קרבנות
שנזכר בש"ע סי' א' שיאמר אדם בכל יום יזהר עכ"פ במה שנזכר שם סעיף ט' כי טוב מעט
בכוונה כו' ויאמר על הסדר כפי המבואר בזה"ק הנ"ל דהיינו שמקודם יאמר פ' בראשית עד
יום אחד . ואח"כ פ' הכיור ואח"כ פ' תרומת הדשן . כמבואר בז"ח הנ"ל גודל מעלתו
ואח"כ פ' התמיד ואח"כ פ' הקטורת וכמניה על הסדר שנדפס בסדורים והעתיק מאבודרה"ם
פי' על כמה תיבות מסמני הקטורת . וז"ל בורית כרשינא שני דברים הם . השעה קבין
פי' משפיהם אם חסר אחת מכל סמניה חייב מיתה פי' כהן גדול שמביא לפני ולפנים שהרי
בא ביאה ריקני' שכן כתוב וכסה ענן הקטרת וגו' אבל אם חסר א' מכל סמני' שאין ענן
הקטורת כהלכתו חייב . עכ"ל ׃ **ואחר** אמירת הקטורת יאמר הפסוקים ה' צבאות עמנו
וגו' כל פסוק ג"פ בהתלהבות גדול ובכוונה עצומה וגודל מעלתה הובא באבודרה"ם ובב"י
וז"ל גרסינן בירושלמי פ' אין עומדין ר' חזקיה בשם ר' יעקב בר אחא בשם ר' אסא בשם
ר' יוחנן לעולם אל יהי פסוק זה זז מפיך ה' צבאות עמנו משגב לנו וגו' ר' יוסא ב"ר
בון בשם ר' אבוה בשם ר' יוחנן וחברי ה' צבאות אשרי אדם וגו' עכ"ל ומזה יראה אדם גודל
מעלתם ויתלהב בכוונת אמירתם . ודי בזה . ותכף אחר פסוקים אלו יאמר פסוק וערבה לה'
מנחת וגו' האריז"ל ׃ ואח"כ באר פסוקים כמו שנדפס בסדורים ׃ **ואח"כ** אביי הוה מסדר
ט' ׃ **אח"כ** תפלת ר' נחוניא בן הקנה אנא בכח כו' ויזהר האדם לאומרם בכוונה עצומה
ובמתון גדול ויחלק באמירתו כל שתי תיבות בפ"ע האריז"ל . ותפלה זו הוא מתקוני התפלה
המיוסדים על סדר תקון עולמות העליונים ועיקר כוונה הפשוטה לכוין היטיב פי' המלות
של תפלה זו ומי שיעיין היטיב בז"ח ד' ע"ד ע"ב יראה גודל מעלת תפלה זו . ויראה לומר
אחר סיומה בשכמל"ו כי כן הנוסחא בתקונים תקונא ד' ד' י"ט ע"א . **ואח"כ** יאמר הרבון
כנדפס בסדורים . **ופרק** איזהו מקומן יעיין האדם בכתבי האריז"ל ויראה גודל מעלתה
שכל משנה ומשנה של פרק זה הוא תקון בפ"ע בעולמות העליונים . לכן יזהר לאומרה
בהבנת פירושה ובמתון ובכלל הכוונות של כל הנזכר עד הנה ומה גם פרק זה יכוין האדם קודם
אמירה של איזה ענין שבזה האמירה אני רוצה לעשות נחת רוח ליוצרי ובוראי ית' ויתענה
ואז בודאי יעשה אמרתו רושם ותקונה בעולמות העליונים אף שאינו יכול לכוין כוונת האר"י ז"ל
כי רחמנא לבא בעי . וכוונה זו של עשית נחת רוח לבוראנו ית' היא כוונה נפלאה ועצומה
בכל העבודות ובפרט באמירת תקוני התפלות ולמוד תוה"ק . גם בתוך אמצע התפלה או
בשבת או הלמוד יתעורר האדם אל כונה זו ודי בהערה זו . **ואחר** ברייתא דר"י אומרים
קדיש וקדיש זה הוא ג"כ מתקוני התפלה . האר"י ז"ל . ונוסח של עושה שלום כן הוא הנוסחא
בזה"ק פ' תרומה ד' קס"ט ע"א עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו כו'.
אם לא אמר האדם פ' קדש כו' והיה כי יביאך תיכף אחר הנחת תפילין אם ישער בעצמו
שלא יאחר תפלת הצבור יאמר אותן שתי הפרשיות כאן קודם ב"ש כדי שיאמר כל הד'
פרשיות על סדר הכתוב בתורה ובתפילין . מקודם יאמר כאן קדש והיה כי יביאך ובק"ש
שמיה מרע והיה אם שמוע מאח"כ אם יאמר השתי פרשיות קדש והיה כי יביאך אחר התפלה
לא יאמר על הסדר שמעתי ע"כ תקוני תפלות של עולם השביה ׃

פרק שנים עשר נעים זמירות מלך ישראל כהבטיג ברוח קדשו גודל מעלת ותקון התפלה ואיכי כראותו שבני אדם מזלזלין בו דבר

ברוח קדשו ומלתו על לשונו לשון חכמים מרפא שימו לבבכם לכל הטוב הזה שאבדתם ואמר כרום זלות לבני אדם כדרז"ל דברים שהם עומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם ואת כל זה ראיתי ונתתי את לבי טרם אחלה לדבר על שער התפלה וכוונתה להביא מן המאמרים מאמרי הזה"ק ותקונים. פרק תקיע אלפא ביתא בגודל מעלת ותיקון התפלות בעולמות העליונים. ואם אמרתי אספרה את כמו הם בזוה"ק לשנים יאריכו אחרותיו כי הם לערך ק"כ מאמרים נמנים. אך לזאת אספה לקטתי אספה א' קטנה מקלת מאמרים מהזה"ק ותקונים. המבארים גודל מעלת התפלה וגודל תקונה בכל העולמות העליונים ובכדי לעורר את האהבה עד שתהפך לבב אנוש כערכי לבוא אל שעבוד כוונת התפלה יהיו נכונים ולגודל אהבת הקצור נקיטנא נפשאי בקולא בהמתקת המאמרים על צד היותר אפשרים. ופרקו נאה הי' להעמידו בין הפרקים הקודמים טרם ביאורי התחלת התפלה אך אין מפסיקין בין הפרקים כי דרך הלוכו הוא קרב לגשת אל הקדש סדר הנאות בעשייתן לעבודת האשמורה כל אחד חברו אל עמק שוה בלי הפס' בנתים עד השלום תקון תפלת עולם העשיה ויהי השער לסגור אמרתי כל מן דין סמוכ' לגאה לעשות לו סמוכין בסגירת השער הזה. וגודל מעלות התפלה דרך כלל סובא בגמרא הקדושה ברכות פ' אין עומדין דף ל"ב א"ר א' גדולה תפלה יותר ממע"ט שאין לך גדול במע"ט כמשה רבינו ע"ה ואפ"ה לא נענה אלא בתפלה דכתיב כו' וא"ר א' גדולה תפלה יותר מכל הקרבנות שנאמר כו' ועוד כמה מאמרים: וז"ל זה"ק פ' ויחי רכ"ט ע"ב ת"ח כל ב"נ דאתי למפלח ליה לקב"ה בצפרא ופנייא בעי למפלח ליה לקב"ה בצפרא כד סליק נהורא כו' כדין בעי ב"נ לאתקשרא בימינא דקב"ה ולמפלח קמי' בפולחנא דצלותא בגין דצלותא אחסין תוקפא לעילא ואמשיך ברכאן מעומקא עלאה לכלהו עלמין ומתמן אמשיך ברכאן לתתאי ואשתכחו עלאין ותתאין מתברכין בההוא פולחנא דצלותא דקא בעי ב"נ למפלח קמי קב"ה בשמחה וברננה לאכללא כו' עכ"ל בקיצור. ובדף ר"ל ע"א ז"ל השתא דקרבנא לא אתעביד צלותא דב"נ אתער שלימו לעילא ותתא ובברכתא דבריך לקב"ה מתברכין עלאין ותתאין וע"ד בצלותא דישראל מתברכין עלמין מאן דמברך לי' לקב"ה יתב' ומאן דלא מברך לי' לקב"ה לא יתברך הס"ד כי מכבדי אכבד וגו' עכ"ל. וז"ל פ' פקודי ד' ר"ל ע"א חברים מקשיבים לקולך השמיעני זכאין אינון צדיקיא דידעי לסדרא צלותהון כדקא יאות בגין דכד האי צלותא שרית לאסתלקא אלין סלקין בהאי צלותא (פי' מלאכין ממנן) ואעלין בכל אינון היכלין עד תרעא דפתחא עלאה ועאלת ההיא צלותא קמי מלכא לאתעטרא כמה דאתמר ת"ח כל אינון דמללאן צלותין ומקדשין למאריהון ברעותא שלים האי צלותא בעי מגו מחשבה לאפקא לה וברעותא דרוחא מעולה שלים וכדין אתקדש קמי' דקב"ה וכד מטא לגבי אלין חבריא (פי' המלאכים) כלהו נטלי לההוא צלותא ואזלין בהדה עד היכלא רביעאה בההוא פתחא כו' בגין דאצטריך לי' לב"נ לברכא לקב"ה ולצלאה צלותי' כדקא יאות בגין דיתברך שמיה קדישא כו' ולא יפגום צלותי' בגין דימנע ברכאן מעלמא והכא בסטרא דקדושה' עכ"ל בקיצור. וז"ל בפ' ויקהל ד' ר' ע"ב צלותא דב"נ דדחיל למרי' אתקין תקונא דלעילא כמה דאוקימנא בקדמיתא בשירין ותושבחן דקאמרין מלאכין עלאין לעילא ובההוא סדירא דתושבחן דקאמרין לתתא איהי קיימת כו' ובעי בר נש לשואה לבי' ורעותי' ולכוונא בכל הני תקונין וסדורין דצלותא פומי' ולבי' ורעותי' כחדא כו' ואי ב"נ יכוין לבי' ורעותי' לכל דא ס' כדין קב"ה קארי לי' שלום לסטרא כד"א ויקרא לו ה' שלום וכל יומוי הכי קראן לי' לעילא שלום ס' וכד אסתלק ההוא ב"נ מהאי עלמא נשמתי' סלקא ובקעי בכל אינון רקיעין ולית מאן דימחי בידה וקודשא ב"ה קרי לה ואמר יבוא שלום ושכינתא אמרה ינוחו על משכבותם וגו' ופתחין לה תליסר טורי דאפרסמונא דכיא ולא יהא מאן דימחי בידה כו' עד בדף ר"א

ע"ה ז"ל פתח ואמר ויאמר לי עבדי אתה וגו' הכא בצלותא דבעי ב"נ לצלאה קמיה דקב"ה דאיהי פולחנא חדא רבא ויקירא מאינון פולחנין דמרי' אית פולחנא דקב"ה דקיימא בעובדא כו' ואית פולחנא דקב"ה דאיהו פולחנא פנימאה יתיר דאיהו עקרא דכלא כו' צלותא דב"נ דאיהו פולחנא דרוח' איהי קיימי ברזין עלאין ובני נשא לא ידעין דהא צלותא דב"נ בקעא אוירין בקע רקיעין פתח' פתחין וסלקא לעיל' כו' מל' סלקא ואנון ממנון דקיימין באוירא אתמנן לד' סטרי עלמא לסטר מזרח אתמנא ממנא חד בכמה ממנין וסרכין עמי' דקיימין באוירא גז"רדיא"ל שמי' ועמיה סרכן ממנן אחרנין דאנון מחכאן לההיא מלה דצלותא וסלקא באוירא ונטיל לה האי ממנא אי היא מלה כדקא יאות הוא וכל אנון סרכין נשקין להאי מלה וסלקין עמה עד ההוא אוירא דרקיע לעילא דתמן ממנון סרכין אחרנין בפעתא דנשקי לההיא מלה יתחי ואמרי זכאן אתון ישראל דידעיתו לעטרא למריכון בעטרין קדישין זכאה איהו פומא. מלה דעטרא דא נפקא מני' כדין פרחין אתון דקיימין באוירא דבשמא קדישא דתריסר אתון דההוא שמא שליט באוירא כו' ואנון אתוון פרחין וסלקין בההיא מלה וההיא ממנא דמפתחן דאוירא בידי' וכל אנון ממנין אחרנין כלהו סלקין בי' עד רקיעא ואתמסר בידא דממנא אחרא וסלקא לעילא כו' סלקא צלותא ומטת לגבי חד ממנא דאתמנא לסטר מערב ותמן קיימין תשעה פתחין והכו קיימין כמה סרכין וכמה ממנן ועלייהו ממנא חד די שמי' זבוליא"ל כו' וכד נטור ימינא עלאין כלהו בפתחא חדא דאנון ע' פתחין דאיהו פתחא עילא' על כלהו וכד צלותא סלקא עאלת בההוא פתחא וכלהו סרכין וכלהו ממנן נפקין מההוא פתח' ועלייהון זבוליא"ל ההוא רב ממנא ונפקי כלהו ונשקי לה ומטן עמה עד רקיע תנינא סלקת צלותא עד ההוא רקיע ואתפתחו תריסר תרעין דההוא רקיע ובההוא קבעא דתריסר קאים ממנא חד דשמיה ענא"ל והאי ממנא על כמה חילין על כמה משריין וכד צלותא סלקא קאים האי ממנא וכריז על כל אנון פתחין ואמר פתחו שערים וגו' וכלהו תרעין פתיחן ועאלת צלותא בכל איכון פתחין כדין אתער חד ממנא כו' דאתמנא על שיתין רבוא משריין כו' כל אנון שתין רבוא משריין וכל איכון מארי דעיינין וכל אנון דלייתין מארי דאודנין כלהו נפקי ונשקי לההוא מלה דצלותא דסלקא הה"ד עיני ה' אל צדיקים ואזניו אל שועתם כו' רקיע תליתאי ההוא צלותא סלקי ומטי לההוא רקיע כו' וכד צלותא סלקא נחית ההוא שרביטא וסגיד קמי' ההיא צלותא ואקרי האי רקיע רקיע דשרביטא כו' דא היא צלותא דסלקא על כל אנון רקיעין כדין סגדין לגבה מכאן ולהלאה צלותא מתעטרא בעטרין עלאין וסלקא לגו רקיע רביעאה כו' וכלהו מעטרין לההיא צלותא בעטרין דבוסמין דגנתא דעדן ותמן אתעכבת צלותא עד דכלא משריין סלקין עמה לגו ההוא רקיע חמשאה ותמן איהו ממנא חד גדריא"ל שמי' והוא מארי קרבין דעו"ג וכד צלותא סלקי כדין אזדעזע הוא וכל משריין דלי' ואתבר חילייהו ונפקי וסגדי ומעטרין לההיא צלותא וסלקין עמה עד דמטו לשבעין תרעין דתמן קאים חד ממנא דשמי' ענפיא"ל רב ממנא והוא מעטר לההיא צלותא בשבעין עטרין וכיון דמתעטרא צלותא בכל הני עטרין כדין מתחברין כל אנון חיילין דכלהו רקיעין וסלקין לההיא צלותא דמתעטרא בכל סטרין לגבי רקיע שביעאה וכדין עאלת צלותא וסנדלפון רב יקרא עלאה דכל מפתחין דמר' בידי' אעיל לההיא צלות' לגו שבעה היכלין אלין אנון היכלין דמלכא והאי צלותא כד מתעטרא בכל הני עטרין כו' זכאה חולקי' דב"נ דידע לסדרא צלותי' כדקא יאות בהאי צלותא דמתעטרי בי' קב"ה כו' עד הכא מלין למנדע רזין עלאין מכאן ולהלאה אית פקודא אורייתא כו' ואנון בית פקודין דקיימין אוף הכי בצלותא. חד ליראה את השם הנכבד והנורא. תנינא לאהבה אותו. תליתאה לברכו רביעאה ליחדו. חמישאה לברך כהנא ית עמא. שתיתאה למסור נשמתי' לי' כו' ואנון בית פקודין דקיימין בצלותא דמלה בר אנון פקודין דקיימא בעובדא כגוונא דציצית ותפילין. ליראה את השם פקודא דא קיימי באלין תושבחן דקאמר דוד מלכא (פי' בפסוקי דזמרה) ובאלין קרבנין דאורייתא (פי' פרשיות

הקרבנות וקטורת) דתמן בעי ב"נ לאהלא מקמי מרי' בגין דאנון שירין קיימין בהסוא אתר דאקרי ירא"ה כו' ובעי ב"נ לשווא"ה רעותי' באנון שירין בירא"ה כו' כיון דמטי ב"נ לישתבח ישוי רעותי' לברכא לי' לקב"ה כגון יוצר אור יוצר המאורות לאהבה אותו כד מטי לאהבת עולם (ר"ל אהבה רבה) ואהבת את ה' אלהיך דדא איהו רזא דרחימו דקב"ה והא אוקמוה ליחדא לי' שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד דהכא קיימא רזא דיחודא דקב"ה ליחדא שמי' ברעותא דלבא כדקא חזי ומתמן ולהלאה אדכרותא דיציאת מצרים כו' לברכא כהנא ית עמא כו' למסור נפשי' לגבי' ולאיישב לי' נשמתי' ברעותא דלבא כד נפלין על אנפין ואמרין אליך ה' נפשי אשא דיכוין לבי' ורעותיה לגבי' לממסר ליה נפשי' ברעותא שלים אלין אנון שית פקודין דקיימין בצלותא דסלקין לגבי שית מאה פקודין דאורייתא' ואי תימא תליסר אחרני יתיר כו' זכאה חולקי' מאן דישוי לבא ורעותיה לדא ולאשלמא לון בכל יומא ובאלין תליין אחרנין סגיאין אבל כד מטי ב"נ לאתרין אלין אצטרך לי' לכוונא לבי' ורעותא לאשלמא ההוא פקודא דקיימא בההוא מלה וכדין מכרזי עליה ואמרי ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר עכ"ל בקיצור נמרץ: **אח"ז** ורבי אף מקצת מאמרים הלו שהעתקתי יכול אדם להתבונן גודל מעלת התפלה שעולה ברום רקיעים והיכלות בין כמה חיילין ומשריין עלאין להעשות כתר ועטרת תפארת למלך מלכי המלכים הקב"ה וב"ש וכל הכבוד שעושין לה בנשיקין והשתחואות כנ"ל וכל העולמות מתברכין בתפלתו כנ"ל בזוהר ויחי ותמשיך ברכאן מעומקא עלאה לכלהו עלמין ואשתכחו עלאין ותתאין מתברכין בההוא פולחנא דצלותא וכלילן בה גם כל התרי"ג מצות כנ"ל מפורש ובוודאי הערות הזה"ק לבד הן די עולה לשרר לבות בני אדם אל גודל הכוונה בה כנ"ל בזוהר פקודי האי צלותא בעיא מגו מחשבה לאפקא לה וברעותא דרוחא מלולא שלים כו' ולא יפגום צלותיה בגין דימנע ברכאן מעלמא. גם בזוהר ויקהל כנ"ל כתב ובעי ב"נ לשווא"ה לבא ורעותי' ולכוונא. פומי' ולבא ורעותי' כחדא כו' ליחדא לבי' בתקונא דפולחנא דמרי' ולשווא"ה לבי' ורעותי' בההוא פולחנא דאינון מלין דקאמר דהא מלה סלקא כו' ודי בזה ת"ל בתיקונים דף ק"ו ע"א תיקון ס"ט האי איהו דאוקמוה מארי מתניתין דב"נ דאשתדל בפולחנא דמרי' דכל בריין דעלמא בסייעתא דלי' כמה דאוקמוה כל העולם כלו לא נברא אלא לצוות לזה ואפי' שרפים וחיות ואופנים לא אתבריאו אלא לסייעתי' וכד ב"נ אפיק הבלים ודבורים בצלותי' כמה עופין פתחין גדפייהו ופומייהו לקבל לון הה"ד כי עוף השמים יע' וגטיל קב"ה אלין מלין ובני בהון עלמין דאתמר בהון כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה ורזא דמלה ואשים דברי בפיך וגו' ולאמר לציון עמי אתה אל תקרי עמי אלא עמי בשותפ' עכ"ל בקיצור. ובתיקון כ"א דמ"ה ע"ב ז"ל פתח ר"ש ואמר זכאה איהו מאן דמצלי וידע לסלקא רעותיה לעילא דהא פומי' אפיק שמהן ואגבעו כתבין רזין וכד סלקין שמהן מפומוי כמה עופין פתחין. גדפייהו לעילא לקבלא לון וכמה חיון דמרכבתא כלהו מזדמנן גדפייהו לנטלא לון כו' עכ"ל בקיצור. ובתקון ע' ד' קל"ב ע"א ז"ל ת"ח כד ב"נ מתעטף בעטופא דמצוה כו' ובתפילין איהו מעטר ליה כו' וקרא ליה דיתבי על כרסיא דתקן ליה שמע ישראל הכי קב"ה מתקן ליה בההוא עלמא כרסיא ועטרה כו' ואמליך לי' על כל מלאכין ומשריין דתמן כו' וכמה דנגנין ליה בכמה נגונין דשירות ותשבחות והודאות הכי כד סליק לעילא כלהו חיון דמרכבות ומשריין דמלאכין קדישין דחיות ואופנים ושרפים פרשין גדפיהו בחדוה בנגונא לקבלא לי' הא הכא הגרא דצלותא ותקונין דילי' דאיהו פקודא חדא כו' וכמה דאיהו מקבל עליה כל פקודין דעשה בדחילו ורחימו הכא אמליכין ליה לעילא חיילין ומשריין על אלין עלמין דתקן ליה קב"ה לעילא ומקבלין לון עלייהו בדחילו ורחימו דמאריהון ובזמנא דב"נ אשתדל באורייתא דאיהו אור ובמצוה דאיהו נר כאלו נהיר בעמודא דענגא ביממא קדם ה' ובעמודא דאשתא בלילה הכי כגוונא דא כד אזיל להאוא עלמא מה כתיב ביה וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם למהך לנשמה ורוחא ונפשא דיליה כו'

מרי אגרא דאלין פקודין דתליין באלין אברים הוא מאן דמייחד לקב"ה בשכינת בהאי עלמא קב"ה מזווג ליה בבת זוגיה בההיא עלמ' ומאן דקריב ליה לשכינתי' קרבני' קב"ה מקרב ליה בבת זוגי' מאן דעבד ליה בית מקדשא הה"ד ועשו לי מקדש קב"ה עביד ליה בההוא עלמא בית לדיירה בי' שמן דאיהו קדש קדשין ומאן דעביד ליה סוכה קב"ה מסכך עליה בההוא עלמא ואגין עליה מכל מלאכי חבלה כד נפיק מהאי עלמא ואזיל לההוא עלמי' וכל מאן דמברך לקב"ה ומקדש ליה בצלותא בהאי עלמא קב"ה מברך ליה בההוא עלמא ומקדש ליה ולית קדושה פחות מעשרה אוף הכי עביד ליה קב"ה עשרה חופות בגן עדן דקדושה דקב"ה עם שכינתי' איהון ק' ק' ק' ושבע ברכאן דלי' איהון בק"ש בשחר שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב שתים לפניה ושתים לאחריה הא שבע ויחוד דיליה שמע ישראל והכי קב"ה מברך ליה ולכלה דיליה ומקדש ליה עמה בקדושה ומייחד תרוייהו וכלא מדה כנגד מדה סוף סוף בכל מה דאשתדל ב"נ בפקודוי דקב"ה בגופי' ובגין שכינתי' הכי אשתדל קב"ה בגין ב"נ ובת זוגי' בההוא עלמא זכאה חולקיה מאן דישתדל למעבד רעותיה דלית פומ' יכול למימר אגרא דילי' בההוא עלמא דאיהו לדרי דרין ב"נ עביד לקב"ה רעותיה דאיהו לפום שעתא בהאי עלמא ובני ליה בנינא בי'. קב"ה בני לי לב"נ בעלמא דילי' בנינא לדרי דרין כו'. **אחי** ורעי אהובי נפשי אתה הראת לדעת ממאמרי קדש האלו גודל המעלה ותקון התפלה. בכל העולמות העליונים ובכדי לזכות את הרבים שלא יצטרכו לחפש ולחקור באיזה מקומן של הזה"ק והתקונים מעניני עבודות יוצרנו ובוראנו ית"ש וזכרו לעד יתעלה. גודל שכן ונושא ע"כ העתקתי המאמרים האלה, ובודאי המאמר קונה ההתלהבות בלבם הטהור לעבוד אותו ית' ברחימא ודחילא. הן בשירי' ותשבחות הן בתפלה. הן בכל מ"ע ול"ת כולו ובזה יזכו לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכל'. כולה. ודי בזה הערה:

שער השלישי שער השיר פסוקי דזמרה

השער הזה יהיה כלול כל פסוקי דזמרה ושירת הים מב"ש עד יוצר אור וע"כ זה שמו אשר יקראו לו שער השיר ובו יבואר גודל מעלות זקיפת הידים בתפלה ושבחים ותהלות ואח"כ דקדוק התיבות והמלות. וכוונת פסוקי דזמרה על הסדר עולות:

פרק ראשון

טרם נבוא שעריו בתודע כוונת פסוקי דזמרה צריכין אנחנו להודיע ידיעה בתחלה מכלל מפי העבודה הצריך לכלל כל פרטי עבודה והעובד בעבודתו ית"ש והיא גודל מעלת זקיפת הידים בתפלה או בהודאה ושבח לגבורה ית"ש וגודל מעלת עבודה זו לאין ערך ותכלית כמבואר בזה"ק פ' יתרו ד' ס"ז ע"א ח"ל עשרה שליטין אשר היו בעיר. אלין אנון עשרה די ממנן על פרישו דידין לעילא לנטלא ההיא לטתא או ההיא ברכתא ויהבי ביה חילא לאתיקרא שמא קדישא ואתברך מתתא. כיון דמתתא אתברך מההוא פרישא דידין לעילא כדין אתברכא מעילא ואתיקר מכל סטרין ואלין עשרה אנון ממנן לנטלא מאמן ברכאן דלעילא ולארקא לתתא ולברכא ההוא דמברך ליה דכתיב ואני אברכם. בג"כ יסתמר ב"נ בשעתא דירים ידוי לעילא למהוי בצלו או בברכן או בבעותא ולא ירים ידוי למגנא בגין דאלין עשרה אנון זמינן ומתערין לגבי' ההוא פרישו דידין ואלי סוף למגנא

כמגנא אגן טבריה לשרין ליה במאתן וארבעין ותמניא עופין וסאי הוא דכתיב ביה ויהא גלגל ותהו ובהו וכדין רוח מסאבא שרי׳ על אנון ידין דאינון ארחיש למשרי על אתר רקניא וברכתא לא שרי׳ באתר רקניא וע״ד הרמותי ידי אל ה׳ אל עליון מתרגם בצלו׳ . ובגין פריש ידין אית רזין עלאין . בשעתא דאתפריסו ואזדקפו לעילא אוקיר ב״נ לקב״ה בכמה רזין עלאין. אתחזי ליחדא רזא דעשר אמירן בגין ליחדא כלא ולאתברכא שמא קדישא כדקא חזי אתחזי ליחדא רזא דרתיכין פנימאין ורתיכין דלבר בגין דית׳ שמא קדישא בכל סטרין ויתיחד כלא כחדא עילא ותתא כו׳ ובהא כל סטרא דקדושא אתאחד לעילא לארמא כדין כל סטרין אחרנין אתכפין כלהו ואודן למלכא קדישא . עכ״ל. אחיי ורעי איך לא יתלהב האדם אל העבודה השלמה הזאת ובנקל לעשותה שאין ערך ותכלית לגודל מעלתה שכל העולמות העליונים הקדושים מתיחדים ומתקדשים ע״י עבודה זו וכל הס״א מתכפיין ומתבזין ועי״ז נתברך ומתייקר שמא קדישא מכל סטרין כמבואר בזה״ק הנ״ל לבד מהשכר הגדול והנפלא שאמר בזה״ק הנ״ל לאדם שגורם כל זה בזקיפות ידיו בתפלה או בהודאה אך יזהר האדם מאוד שלא ישים כף אחת מחוברת אל חברתה והיו לאחדים בעת הזקיפה רק מרוחקים זה מזה קצת. זה מבואר בזה״ק פ׳ נשא דף קמ״ו ע״ב ע״ש ושם ד׳ קמ״ב ע״א מבואר שיד ימין רוממה ביתר שאת מעט למעלה מיד שמאל בעת הזקיפה. ושלא בשעת תפלה או שבח והודאה יזהר האדם מאוד שלא יזקוף ח״ו ידיו כי האדם יראה לעינים גודל העונש כמבואר בזה״ק הנ״ל. אך בשעת התפלה לא יתרשל בעבודה זו הרמה כי כל כוונת הבורא ית׳ בבריאת האדם בעה״ז הוא שיעשה האדם רצונו ית׳ ולעשות לו נחת רוח בכל מה דאפשר . ושלמה המלך ע״ה אמר בחכמתו כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה וגו׳ ודי בהערה זו :

פרק שני דקדוק המלות

אחר שהקדמנו בפרק הקודם דבר כללי הצריך לפרט של כל התפלה אמרנו כל מן דין סמכו לנא להוסיף עוד פרק א׳ כללי הצריך לכל התפלה ולכל ברכה והודאה והוא ענין **דקדוק המלות** שכל תיבה אשר יוציא מפיו תהיה שלימה דהיינו שיתן ריוח בין הדבקים כמ״ש בטור ובש״ע סי׳ ס״א אף בפסוקי דזמרה צריך לדקדק בכך . וכתב הרמ״א וה״ה הקורא בתנ״ך צריך לזהר עכ״ל : והוא בהיות כי תיבה שאינה שלימה במתכונתה לא תעשה פעולה ולא תעלה לרצון לפני הבורא ית״ש ויתעלה כי הינה נחשבת לתיבה כלל ולפעמים יראה כחורף וגודף ר״ל . כמבואר בזה״ק פ׳ פנחס ד׳ רמ״ו ע״א . וז״ל מאן דאפיק מלין דצלותין או דאוריתא מפומיה בעי לאפקא לון בשפתיה שלימים ולא בהבלעה חסרים עכ״ל . ובדף רל״ו ע״א מסיים בזה״ל ואינון מלין אתקריאו שלמים (פי׳ קרבן שלמים) ואוחרנין דאנון שפיין דאכלין מלין בהבלעה מה כתיב בהו הבשר עודנו בין שיניהם ואף ה׳ חרה וגו׳ ר״ל עכ״ל ובודאי יחרד האיש וילפת האדם בראותו דברי הזה״ק הנ״ל ותסמר שערות ראשו כששמע בעלמא שאינו מוציא התיבה כמות שהיא צריכה ח״ו כן בלמוד כן בתפלה:

ולתועלת אנשים כערכי עמדתי בזה הפרק להכריז כל מריע אישם בדבורי׳ להזהר בהם וביותר בהם **הנה** ארז״ל בגמרא דברכות דף ט״ו ע״ב וז״ל תני רב עובדי׳ ולמדתם שיהא למודך תם שיתן ריוח בין הדבקים ענה רבא בתרי׳ כגון על לבבך . על לבבכם בכל לבבך. בכל לבבכם. עשב בשדך. ואבדתם מהרה. הכנף פתיל. אתכם מארץ. עכ״ל הגמרא:

תוספות ד״ה בין הדבקים רב אלפס מוסיף כגון וחרה אף כו׳ וכן נוסיף, וראיתם אותו, וזכרתם אתם , ועשיתם אתם , שצריך ליתן ריוח בין מ״ם שבסוף תיבה לאל״ף שבתחל׳ תיבה שאחריה כו׳ עכ״ל התוס׳ : והובא בטור ובש״ע סי׳ ס״א סעיף כ׳ כ״א : **ועוד** נוסף שם בכלל גדול אמנו המדקדקים שאף גם זאת בכל אות נח נראה שבסוף תיבה ואל״ף בתחילת תיבה שלאחריה צריך ליתן ריוח ביניהם שלא תתבלע אחת בחברתה : **ואף** גם זאת בהיות שהם אמרו והיינו בנגלה הנה ליזהר באל״ף שאחר נח נראה ליתן ריוח שלא תתבלע . דבר [illegible]

פעמים שהוא צריך לזהר מאוד גם בין כל נח נראה שבסוף תיבה ובין אותיות הע״י שבתחלת תיבה שלאחריה ליתן ריוח ביניהם ואחד שממה הוא שלא תתבלע. כפי אשר יבואו לפנינו כמה תיבות להראות דוגמתן שלא יבינו וישכילו זאת ולמראה עיניו ישפוט שכלו הך יהא פידיכן וילדקו וישמעו ויאמרו אמת: ואני טרם אחלי לדבר בפרטיות שדבר אקדים כלל צריך לפרש להסביר ענין נח נראה למי שלא ראה מאורות ספרי הדקדוק מימיו ואינו יודע בטוב נח נראה ונח נסתר:

דע כי כל אותיות אלפ״א בית״א זולת אותיות והי״א תמיד הן מורגשות במבטא אפילו בהיותן נחות בלא תנועה כמו אַךְ הֵן יֵשׁ שָׁם אֵת האות האחרונה שבתיבות אלו הם נחים בלא תנועה והם מורגשים במוצא וזהו הנקרא נח נראה לפי שהאות הנחה בלא תנועה היא נורגשת במבטא ומזה תקיש אל השאר מאותיות האלפ״א בית״א כשהם נחים בלא תנועה הם נחים נראים ומורגשים במבטא זולת אותיות והי״א שעומדת נחה בלי תנועה. הם לפעמים נחים נסתרים ואינם מורגשים במבטא כמו קָרָא בְּנוּ עָנָה אָבִי שאות האחרונה בתיבות אלו הם נחים בלא תנועה ואינם מורגשים במוצא וזהו הנקרא נח נסתר שהאות הנחה בלא תנועה היא נסתרת במבטא ואינ׳ מורגשת ולפעמים אותיות הי״ן נחים ונראים כמו עֵינַי עֵינָיו עֵינָהּ במפיק ה׳ זולת האל״ף שתמיד כשהוא נח בלא תנועה הוא נח נסתר

עוד כלל אחר אמרו המדקדקים שבינוי המבטא יסבול שינוי המכתב וע״כ שני אותיות שהם ממוצא אחד בעבור שהם קרובים במבטא לפעמים מתחלפים במכתב כמו מאמר אכזרי את גאון יעקב דינו מתעב נשפת ברוחק דינו נשבת וכן בדרז״ל הבקר לעניים הבקר דינו הפקר ודומיהם רבים. בהיות מזה יראה האדם לעיניים ששתי אותיות הבאים ממוצא א׳ הם בנקל להתחלף או להתבלע במהירות המבטא וע״כ צריך האדם להזהר בזה עד מאוד שלא יחליף ולא ימיר דתו של התיבה אות א׳ עם חברתה במוצאה ובין שתי תיבות שסוף תיבה הראשונה ותחלת תיבה האחרונה הן ממוצא א׳ ליתן ריוח ביניהן שלא תתבלע אחת בחברתה: אחרי הודיעך כל אלה עלינו להביא ראיה בכמה תיבות להראות דוגמתן בכדי שישים האדם על לבו להזהר בהם וכיוצא בהם כגון תיבת דַּבֵּר אֶל אם לא יתן ריוח בין שתי התיבות יחטוף הרי״ש של דַּבֵּר לתיבת אֶל ויהיה דַּבֵּ רֶל ונמצא שלא אמר הב׳ תיבות אלו ככתבן כלל כי על תיבת קריאתו אמר דַּבֵּ ועל תיבות אֶל אמר רֶל לכן צריך האדם להפריד בין דַּבֵּר מדקדקים בכדי שיוגים בעלנו שילאו מפיו ב׳ תיבות אלו בשלימות אֶל וכן וַיְדַבֵּר ה׳. וַיְדַבֵּר אֵלָיו. וַיֹּאמֶר ה׳. בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ אם לא יתן ריוח ביניהם יאמר וַיְדַבֵּ רַדֹנָי. וַיֹּאמֶ רֵלָיו. וַיֹּאמֶ רַדֹנָי. בָּרוּ כַתָּה אַדֹנָי יֶלֹהֵינוּ. כן אמת יהגה חכי שרוב העולם מהרים בתיבות בָּרוּךְ אַתָּה ליתן ריוח ופירוד ביניהם אך בכל שאר הנחים נראים שבא אחריהם תיבה שמתחלת באות א׳ או באות ה׳ או באות י׳ או באות ע׳ אינם מהריט כלל ובזה עיניהם רואות באות ה׳ שמתבלע אחר נח נראה ועיניהם מזהירות ממהרים משפט אותיות הע״י ג״כ להתבלע אחר נח נראה שבסוף תיבה במהירות המבטא כגון הָאָרֶץ הַטֹּבָה. מֶלֶךְ הָעוֹלָם שמפלת מכיר׳ המבטא יקרא הָאָרֶ צַטֹּבָה מֶלֶ כָעוֹלָם וכו׳

באות ע׳ שבתחלת תיבה שבאה אחר נח נראה שבסוף תיבה כגון בין עיניך אוהב עמו ישראל עמך. וכתבתם על. מפלת מהירת המבטא יקרא בי ניניך אוה במו ישרא למך וכתבת מל וכן באות י׳ שאחר נח נראה שבסוף התיבה כגון למען ירבו עבודת ישראל. מגן ישענו מפלת מהירת המבטא יקרא למע נרבו עבוד תשראל מג נשענו והאות תמיד על זה. וכלל זה יהיה בידו של אדם שכל תיבה שבסופה נח נראה ואחריה תיבה המתחלת באות א׳ או באות ה׳ או באות י׳ או באות ע׳ צריך ליתן ריוח ופירוד בין הב׳ תיבות לבלתי ישמעו ויתבלעו אותיות אהי״ע שאחר הנח נראה. וזה דבר השמעה והבלעה של אות ע׳ או אות א׳ אחר נח נראה נוהג גם באמצע תיבה אחר שו״א נח נראה כגון תפארת שתחת הפ״א שו״א נח ותחת האל״ף סגו״ל במהירת המבטא בלי הרגשה יקרא תפרת הפ״א בסגו״ל ותתבלע הא׳ וע״כ צריך לחטוף מקודם הפ״א לתי״ו שלפניו ויאמר תף ואח״כ בתוכו רגע בלי הפסקה כלל יאמר ארת רגילי בזה שוגגים במבטא היטיב אות האל״ף שאחר הפ״א וכן באות ע׳ שבאמצע תיבה אחר שו״א נח נראה כגון תיבת שועתם ובשעריך וכן אחר שו״א נע כגון שבענו קוראיו אם לא יהא נזהר בהם יקרא שותם ובשרך. שבנו קורין ומצות זה שבאמצע תיבה אחר שו״א אינו נוהג כי אם באות א׳ ובאות ע׳ אבל לא באותיות הי״ן

וע״כ בכל הדברים האלה אשר ראו עיניך צריך האדם מאוד ליזהר שיתן ריוח ביניהן ובכוונתן וכן במוצא האותיות אם לא יהא זריז ונזהר להזהר בכל אות ואות במוצ׳ יהא חלופו אות אחר ממוצאו כגון וְאָהַבְתָּ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ בְּשִׁבְתְּךָ וּבְקוּמֶךָ וּכְתַבְתָּם וכיוצא יהא נזהר שלא יחליפנו במוצא בומ״ף עם הפ״א שהם קרובים במבטא ויקרא וְאָהַפְתָּ בכל לְבָפְךָ וּפְכָל נַפְשְׁךָ בְּשִׁפְתְּךָ וּפְקוּמֶךָ וּכְתַפְתָּם וכיוצא ובמוצא דטלנ״ת כגון תיבות יֶדְכֶם יקרא יֶטְכֶם וכן בשתי תיבות שסוף תיבה ראשונה ותחלת תיבה האחרונה הם ממוצא א׳ כגון בְּיַד טְהוֹרִים מְעַט דְּבַשׁ אם לא יהא נזהר יקרא בִּי טְהוֹרִים מְעַ דְבַשׁ וכן במוצא זסשר״ץ כגון תיבות וְלִכְבוֹד שְׁמֶךָ מפלת מהירת המבטא יקרא וְלִכְבוֹצְמֶךָ וכן אֶפֶס זוּלָתוֹ במהירת המבטא יקרא אֶפֶ זוּלָתוֹ וכן במוצא גיכ״ק כגון עֹנֶג קָרָא במהירות המבטא יקרא עֹנֶקָרָא ודומים רבים והאות תמיד על הכל וכן בתיבה שסופו ט׳ או ד׳ נח נראה ואחריה תיבה המתחלת באות צ׳ או באות ז׳ כגון מְעַט צֳרִי. בְּיַד צַדִּיקִים בְּיַד זֵדִים אם אינו נזהר בהם ליתן ריוח ופירוד בין הדבקים יקרא מְעַצְרִי. בְּיַצַדִּיקִים: בְּיַזֵדִים. והאות והנסיון תמיד ע״ז ומובן בטעמו לכל משכיל. וע״כ צריך האדם להזהר בזה עד מאוד ולהרגיל את עצמו בכל התפלה והרגל׳ נעשה טבע להוציא מלין דכשרין בשלימותם אלא שתסור כל בה כי שלא זה ידוע מהר״ק שבכל אות ואות ובכל קו וקוץ תלוין כמה וכמה

רבבות עולמות עליונים ונעלמים כמבואר בזה"ק פ' אחרי ד' פ"ג ע"א. וז"ל ת"ח מלה קדמאי דאורית' דיהבין לינוק' אל"ף בי"ת דא מלה דלא יכלי בני עלמא לאדבקא בסוכלתנו ולסלקא ליה ברעותא וכ"ש למללא בפומיהו ואפילו מלאכי עלאי ועלאי דעלאי לא יכלין לאדבקא בגין דאנון סתימין דשמא קדישא ואנף וארבע מאה וחמש רבבן דעלמין כלהו תליין בקוצא דאל"ף ושבעין ותרין שמהן קדישין גליפין בהאי רשימין דקיימו בהו עלאי ותתאי שמיא וארעא כורסיא יקרא דמלכא תליין מסטרא חדא לסטרא חדא דפשיטותא דאל"ף (פי' קו האמצעי של הא') קיומ' דעלמין כלהו וסמכין דעלאין ותתאין ברזא דחכמתא ושבילין סתימין ונהרין עמיקין ועשר אמירן כלהו נפקין מההוא קוצא תתאה דתחות אל"ף מכאן ולהלאה שארי לאתפשטא אל"ף בי"ת עכ"ל: היוצא מזה כשהאדם מוציא מפיו התיבה באותיותיה כתקונה מנענע כל העולמות העליונים התלוים בהם. אך כשאין האדם נותן דעתו ולבו אל הרגשת המבטא היטיב מחליף תיבה זו לתיבה אחרת שאינה כלל בתקון סדר התפלה וגורם פגמים גדולים ר"ל באותן העולמות העליונים הקדושים התלוים באותן האותיות של תיבה זו כנזכר בזה"ק בהרבה מקומות דבאתערות' דלתתא תלי' אתערות' דלעילא. כמבואר בזה"ק פ' בחקתי דקי"ב ע"ב וז"ל בקילור ובמלה דפומא תליא עובדא לאתערא לעילא. ובפ' מצורע דנ"ג ע"א: וז"ל האי נמי תפלתי בלא שפתי מרמה מאי בלא שפתי מרמה אלא הכי תנינן כל מלה ומלה דאפיק ב"נ מפומיה סלקא לעילא ובקעא רקיעין ואעלת לאתר דאעלת ותמן אתבחנת ההיא מלה אי היא מלה דכשרא אי לא אי היא מלה דכשרא אעלין לה קמי מלכא קדישא למעבד רעותא ואי לאו שאטין לה לסטרא אחרא לאתערא בההוא מלה רוחא אחרא עכ"ל. אחי"י ורעי אם תיבות אלו שנאמר בהם הבשר עודנו בין שיניהם אף ה' חרה וגו' ר"ל כנ"ל בזוהר פנחס שהעתקתי יהיה מלה דכשרא ואיך תעשה תקונה בעולמות העליונים הקדושים ואיך יעמדו לפני הבורא ית"ש ויתעלה אוי לאותו בושה שטאסין אותה לסטרא אחרא כאמור בזה"ק הנ"ל ע"כ לכך ינהג אימה ולבך תהיה לדעת הרגשת המבטא היטב הן בתפלה הן בקריאת הפ' שמו"ת בכל ערב שבת קדש להוציא כל תיבה ותיבה בשלימותא כדקא יאות. וז"ל זה"ק פ' וישלח דקע"ו ע"א רמ"ה כל אנון מלין דאורייתא וכל ההיא אורייתא דאשתדל בה בר נש בהאי עלמא אנון מלין וההיא אורייתא קיימא קמי קב"ה כו' עכ"ל. ובוודאי מלין כאלה שאינם שלימות שנאמר בהם הבשר עודנו בין שיניהם ואף ה' חרה כו' כנ"ל איך יכולים לבוא לפני הבורא ית"ש כנזכר בזה"ק הנ"ל אלין מלין קיימא קמי קב"ה כו' וכל אשר בו מום לא יקרב כי לא לרצון יהיה לפני ה':

גם בברכת הנהנין אם ימהר להוציא דבר לפני האלהים ולא ישים ריוח בין הדבקים כגון אומר **בָּרוּ הַתָּה אֲדֹנָ יְלֹהֵינוּ מֶלֶ הָעוֹלָם** בודאי שלא אמר שם תיבות של עיקר הברכה שהן ב"א ושם ומלכו' נמצא שהכל או שהוא בלא ברכה ונקרא גזלן ומועל ר"ל שנהנה מעוה"ז בלא ברכה כידוע מהגמרא הקדושה ואוי לאותו בושה. וכן בק"ש אם לא נזהר בדקדוק המלות במבטא היטב כמבואר לעיל איך השלים רמ"ח תיבות בק"ש כי בוודאי רוב תיבות של ק"ש יחסרו מפאת הבלעת התיבות זו בזו זולת תיבות מיוחדים שלא יקרא אותם כלל ככתוב וישנה לתיבה אחרת כמבואר למעלה ובודאי אינה נחשבת כלל לתיבה ובעו"ה בק"ש על מקומה יבא בשטם באריכות יותר קצת לכן חיוב גדול על האדם להרגיל עצמו בזה ובתחלת הרגלו יעשה כמ"ש בד"מ שיוציא התיבות של כל התפלה מפיו כמונה מעות ממש בכדי שירגיל מעונש הנזכר בזה"ק הנ"ל עד שירגיש בעצמו שבוודאי לא יכשל בזה ולא יוכל לדבר התיבות אף במהירות קצת ויזהר האדם בדקדוק התיבות בכל סדר התפלה אף בפ' איזהו מקומן ובברייתא דר"י כי הם ג"כ מתקוני עולמות העליונים כנ"ל. גם בקריאת הפ' שמו"ת בכל עש"ק וגם בלמוד תנ"ך כמ"ש רמ"א בש"ע והבאנו למעלה. וביחוד בברכת הנהנין ויבא עליהם ברכת טוב: ואי כשירה ז. פ"ב

תקוני תפלות של עולם העשיה:

פרק שלישי הנה אחיי ורעי בודאי בזמירות ושבחים אין צריך זירוז אל הכוונה והתלהבות כי התיבות בעצמם באמירתם ובינת אדם בפירושי המלות מלהבים לב האדם לעשותו אל הכוונה ובהיות שאין מזרזין אלא לזריז ונזכר הלוכו שלום לו בקדש ע"כ היום יגיעתי עושה רושם לרמוז לאדם בכמה מקומות של שבחים איזה כוונה יתרות ותן לחכם ויחכם עוד בעצמו אל השאר: **מזמור שיר חנוכת הבית לדוד** הוא תקון גדול מתקוני התפלות לאומרו קודם ב"ש ע"פ האר"י ז"ל. ובמזמור זה ראוי לכוין כוונת ישרות וזה הוא כשיהיה לאדם איזה מיחוש או חולאת ר"ל בבריאותו או בבני ביתו ח"ו ויתרפאו בעז"ה אז כשיאמר אלו התיבות שועתי אליך ותרפאני יתן בלבו ומחשבתו שבח והודאה גדולה בכוונה עצומה להבורא ית' על ששלח רפואה לו או לבני ביתו מהמחוש והחולי ר"ל. ובפסוק ה' העלית מן שאול נפשי וגו' יתן בלבו שבח גדול בשמחה עצומה להבורא ית' על שנתן חלקו וגורלו בתוך מכירי ועובדי אל אמת ויכוין ממש הכוונה של הברכה שלא עשני עו"ג כנ"ל וצריך האדם לידע שכל ספר תהלים חבר דוד המלך ע"ה ברוח הקודש על כללות ישראל וגם התיבות שמורים שדבר בשביל עצמו מרומז בהם גם על כל איש בפני עצמו כי כל דבר הנאמר ברוח הקודש נאמר על כלל ישראל ועל כל יחיד פרטי. ובפסוק מה בצע בדמי יתפלל אדם במחשבתו שלא ימות הוא ולא אחד מבניו ולא שום אדם מעם קדוש הישראלי קודם זמנו כי בודאי כל אחד מעם קדוש הישראלי מרומם ומשבח להבורא ית' בעודו בחיים כל אחד לפי שכלו יהלל איש ואחד המרבה ואחד הממעיט לא החסיר מלשבח ומלרומם ליתב"ש אך משימות היודך עפר היגיד אמתך: ובפסוק שמע ה' וחנני וגו' יכוין ויתפלל על עצמו ועל כלל ישראל. ונקוט האי כללא בידך באיזו פסוק שמדבר איזה ענין תפלה בל' יחיד ומדבר בעדו לא יהיה כוונת האדם על עצמו לבד רק על כללות ישראל, ובתיבות ה' אלהי לעולם אודך יקבל עליו במחשבתו קבלה אמתית בשמחה עצומה בישבה ויודה להבורא ית"ש הוא ובניו וג"כ ע"י שיחנך אותם לזה כל ימי חייהם: **ואחר** מזמור זה יאמר האדם בעמידה דוקא ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד ב' פעמים ואח"ז יאמר פסוק והיה ה' למלך וגו' פעם אחד ג"כ מעומד האר"י ז"ל. וגודל מעלתם מרומז בתקונים תיקון ע' דף קל"ו עמוד א' לכן יזהר האדם לאומרם בכוונה בשמחה עצומה מאוד כי זה הוא מתקוני התפלה ג"כ מסדר התקונים בעולמות העליונים. אח"כ יאמר פסוק הושיענו כו' על הסדר שנדפס בסדורים. **ואח"כ** יאמר השבח הגדול של ברוך שאמר ויתלהב לב האדם לומר אותו בכוונה ובשמחה עצומה מאוד כי שבח הגדול הזה תקנוהו אנשי כנסת הגדולה ע"פ פתקא דנפל מן שמיא כנזכר בט"ז סי' נ"א ותקון של שבח הגדול הזה בעולמות העליונים הובא בזה"ק פ' ויקהל ד' רע"ו ע"ב וז"ל צלותא איהי תקונין מתקן דמתקנין כלהא ואנון ארבע' כו' תקונא קדמאה תקונא דגרמי' בגין דאצטרך לאתתקנא גרמי' במצוה וקדושה (פ' בציצית ותפילין) ולאתתקנא בקרבנין ועלוון לאתדכאה (פי' באמירת הקרבנות וקטורת) תקונא תניינא בתקונא דקיומא בהאי עלמא בעובדא דבראשית לברכא לקב"ה על כל עובדא ועובדא לקיימא קיומא דהאי עלמא ועל דא בברוך שאמר ברוך על כלא. תקונא תליתאה דאיהו תקונא לעלמא לעילא בכל אנון חיילי חיילין ומשריין באנון הללויה ס'. תקונא רביעאה תקונא דצלותא בתקונא דרזא דשמא קדישא עכ"ל בקצור. לכן ראוי לכל משכיל שיאמר השבח הגדול הזה במתון גדול ולא במהירות ויתבונן בכל שבח של כל ברוך חכמתו הנפלאה וגבורותיו ית"ש וליתן במחשבתו הודאה ושבח להבורא ית"ש כמ"ש בזה"ק הנ"ל לברכא לקב"ה על כל עובדא ועובדא ולשמוח שמחה עצומה על גודל אלהותו ית"ש ויסתכל בבריאת מעשה בראשית ובגודל רחמנותו על בריותיו וגודל אלהותו הנצחיית לעולמי עד. היינו בברוך שאמר והיה העולם ובברוך עושה בראשית ובברוך אומר ועושה ישמח שמחה עצומה בגודל אלהותו ית"ש במאמרו לבד עשה כל הבריאה כמפורש בתו"הק ויאמר אלהים

ויאמר ויאמר ובברוך מרחם על הבריות יכוין האדם על עצמו ג"כ שברוב רחמנותו ית' סובל עונותיו ומאריך אפו עליו ויתן במחשבתו הודאה ושבח לו ית' ע"ז שעושה עמו חסד בשביל רחמנותו הגדולה ולא בשביל זכיותיו ובברוך חי לעד וקים לנצח ישמח שמחה עצומה באלהותו הנצחיות לעד ולעולמי עד ויתלהב בשמחה עצומה בגודל אלהותו ית' שמו ויתעלה זכרו לעד עד סוף השבח הגדול הזה. ודי הערה בזה:

פרק רביעי הודו לה' קראו בשמו כו' הנה אחר שכבר מוזהר ועומד בפרקי' הקודמי' לומר התיבות כתקונן וגם יתבונן המלות בפירושן יזהר ג"כ מאוד לאומרם בהתלהבות גדול ובשמחה עצומה ולכוין עיקר המכוון מהמלה ודמות להבנה הוא לך מפסוק של התהללו בשם קדשו אחר שיכוין פירושם שהאדם אומר לזולתו התהללו והתפארו בשם קדשו של הבורא ית"ש ויתעלה צריך לכוין עיקר המכוון מהמלות האלו שעיקר הכיוון הוא שיתפאר האדם בהבורא ית"ש ויתעלה זכרו לעד דהיינו שישמח בלבו שמחה עצומה לאין תכלית על זה שיש לו אלוה ואדון ופטרון כזה. וכדי להסביר הענין דוגמת דבר זה אדם שיש לו אב שהוא גדול מאוד בתורה בנגלה ובנסתר וממולא חכמה לב בכל החכמות וכל רז לא אניס לי' והוא חסיד גדול קדוש וטהור ועושר מופלג בכל המעלות אלו אין כמוהו בכל העולם ובשביל רום מעלתו הגדולה בכל הנ"ל נעשה חשוב בכל העולם כי בוודאי כי זה כל האדם בשיעורו יכול לשער ההתפארות וההענוג שיש בלב בנו תמיד על שיש לו אב כזה בכל המעלות שאין כמוהו בכל העולם ובוודאי מתפאר תמיד בפני בני אדם ע"ז ומספר תמיד בשבחיו של אביו את כבוד עשרו ורב ענייני גדולתו וחכמתו וחסידתו וגבורתו ומדותיו. והנה אחי ורעי אהובי נפשי ואם כמה באדם כך שמתפאר בנו בו בתמידות בכל המעלות הנ"ל אף כי כל מה שיש לו אינו שלו כי מי ברא את אביו ומי ילד לו את כל אלה המעלות לאביו הלא הבורא ה' המלמד לאדם דעת ולו הגדולה והגבורה והעושר עכ"ז מתפאר בו בנו בתמידות כנ"ל ואיך לא ישעה האדם אל עושהו שהוא מקור כל המעלות והשכליות להתפאר בו ית"ש תמיד בכל עת ובכל רגע שיש לו אב ופטרון כזה. ומה גם בעת לעבות לה' שמדבר האדם מענין זה מהתפארות הבורא ית"ש דהיינו שאומר התהללו בשם קדשו האיך יעלה על הדעת להוציא את עצמו מן הכלל המתפארים והמתהללים בשם קדשו מלהיות בלבו שמחה עצומה לאין תכלית על זה שיש לו אלוה ואדון ואב ופטרון כזה וכדומה לזה בפסוק בה' תתהלל נפשי איך הוא מוציא מידי מחשבה בהתפארות הבורא ית"ש לחטוף תיכף ומיד לומר תיבות אחרות שאחריהם ולא יתן אל לבו התפארת הבורא ית"ש ויתעלה וישמח בלבו ובמחשבתו שמחה רבה ועצומה שיש לו אלוה ואב ופטרון כזה. ואיך לא יהיה האדם כמעט בטל ממציאותו הגשמי מרוב החדוה והשמחה בלבו מגודל התפארות הבורא ית' ויתעלה ולא יהיה ח"ו דובר שקרים ר"ל שאומר בעצמו התהללו בשם קדשו או בה' תתהלל נפשי ולא מקיים בלבבו מה שאומר בפיו כי עיקר ההתפארות היא השמחה שבלב כמ"ש ושמח בלבו ואיך לא יבוש האדם לפני הבורא ית"ש ע"ז גם בתיבות ישמח לב מבקשי ה' וביחוד בתיבות זכרו נפלאותיו אשר עשה כו' הוא ה' אלהינו שירו לה' כל הארץ כו' ספרו בגוים את כבודו בכל העמים נפלאותיו כי גדול ה' כו' וכיוצא בוודאי ראוי להתלהב לב האדם באמירתם אל שמחה עצומה על גודל אלהותו ית"ש. ודי בהערה זו:

ובתבות הבו לה' כבוד ועוז הבו לה' כבוד שמו בכדי שלא יהיה ח"ו כדובר שקרים ראוי לאדם לקבל עליו מסירת נפש במחשבתו בציור איזה מיתה כי במסירת נפש של האדם התחתון בעה"ז נתגדל כבוד שמו הגדול ית"ש ויתעלה בכל העולמות העליונים והתחתונים. כמבואר בשער הא' ע"ש ודי בזה. **ובפסוק** חילו מלפניו כל הארץ יכניס בלבו יראה עצומה לפני הבורא ית' שלא יהיה ג"כ דובר שקרים ח"ו: **ובפסוק** אל נקמות ה' אל נקמות הופיע יתפלל אדם במחשבתו שהשם יתעלה ינקום דמם של הרוגי מלכות מהאומות

האר"י

האר"י ז"ל ועושה בכונה תיקון גדול בעולם העליון :

מזמור לתודה הוא שבח גדול מאוד ובודאי ראוי לאומרו בהתלהבות גדול ובשמחה עצומה מאוד . והגם שבמזמור זה מבואר שעבודת הבורא ית' ויתעלה יהיה דוקא בשמחה כמ"ש עבדו את ה' בשמחה ודבר זה נתפרש מפי משה רע"ה למדנו במ"ש במשנה תורה תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב ואיידי דאתי מדכתי' בזה"ק חביבא מלי' ע"כ אעתיק לפניך ג"כ מאמר קצר מזה"ק פ' ויקהל ד' רי"ו ע"א וז"ל מאן דפלח מגו אהבה אתדבק באתר עלאה לעילא ואתדבק בקדוש' דעלמא דאתי כו' ואי תימ' דפולחנ' דאיהו מסטרא דירא לאו איהו פולחנא פולחנא יקירא איהו אבל לא סליק לאתדבקא כו' וכד פלח מאהבה סליק ואתעטר לעילא ואתדבק בעלמא דאתי ודא איהו ב"כ דאזדמן לעלמא דאתי זכאה חולקי' עכ"ל בקיצור ובק"ש בפסוק ואהבת אאריך בעז"ה בזה יותר . והצירוף להשמחה והאהבה בעבודת הבורא ית' הוא יראת הרוממות שייכנס באיש בלב האדם ובמחשבתו כאלו אם מתן לבו ודעתו על זה וז"ל התקונים תיקון ו' ד' כ"ג ע"א ואלמין דאתחשיבו כקרבנין אם לא סליק לון ב"כ בדחילו ורחימו מה כתיב בי' כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא . וז"ל עוד שם מאן די משתמע קל' בין באוריתא בין בצלות' בין בצעקה בלא דחילו מיד וישמע ה' ויחר אפו ותבער בם אש ה' כו' ואוריתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא ומצוה בלא דחילו ורחימו לא יכלת לסלקא ולמיקם קדם ה' כו' עכ"ל . לכן יזהר האדם מאוד בפרט בתפלה שיוציא הדבורים מפיו ביראה ואהבה עצומה מאוד . ואם הרגיש בעצמו שהוציא איזה תיבה מפיו הן בתפלה הן בברכת הנהנין בלא דחילו ורחימו אף שיצא מפיו בלא מחשבה זרה אך הרגיש שלא יצא מעומקא דלבא יחזור לומר שוב שנית התיבה כתקונה . ודי בהערה זו בקצרה . **ובפסוק** דעו כי ה' הוא האלהים הוא עשנו ראוי לקבל על עצמו מסירת נפש בכוונה בזה קבלת מלכותו ואלהותו ית"ש ויתעלה . **פסוקים** של יהי כבוד מי שיעיין גודל מעלתם של י"ח פסוקים אלו בכתבי האריז"ל בודאי יתלהב לבו לאומרם בכוונה עצומה ובמתון כי הי"ח פסוקים אלו והי"ה אזכרות שבהם והקל"ח אותיות שבהם ומספר ר"ת וס"ת שבהם הכל הוא במספר ובמפקד על סדר שמות הקדושים ומדות ועולמות עליונים הקדושים גם ענין גודל השבח של הפסוקים אלו בעצמם מולידים התלהבות גדול ושמחה עצומה בלב האדם מגודל אלהותו ומלכותו ית"ש ויתעלה . ודי בהערה זו . **ובפסוק** כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו ראוי לאדם ליתן במחשבתו הודאה בשמחה עצומה לו ית' ויתעלה על זה שבחר אותנו לחלקו ולגורלו הקדוש :

פרק חמישי מודיע זאת מאמר רז"ל בגמרא דברכות גודל מעלת תהלת המזמור של **תהלה לדוד** דאר"א א"ר אבינא כל האומר תהלה לדוד ג"פ בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב ואיתא נמי בפרק כל כתבי והובא ג"כ בטור אר"י יהא חלקי עם גומרי הלל בכל יום ומסקינן כי קאמר בפסוקי דזמרה ומאי ניהו תהלה לדוד עד כל הנשמה תהלל יה . והובא באבודרה"ם בשם המדרש וז"ל ואומר במדרש למה כל פסוקי האלפא ביתא של תהלה לדוד באמצע הפסוקים אחרי שהתנחתות מתחילין בוי"ו חוץ משני פסוקים שהם חנון ורחום ה' וגו' קרוב ה' לכל קוראיו לומר לך חק אל לאומרו בכל יום ח"י פעמים דחנון קו"ף דקרוב הרי ח"ק . אל"ף דארך למ"ד דלכל הרי א"ל עכ"ל : אחיי ורעי בודאי אין הבטחת הגמרא הקדושה אל האדם שהוא בודאי בן עוה"ב באמירת מזמור זה בכל יום על מי שאומרה בלא כוונת הלב ובלתי כוונת ההודאות בלבו לו ית"ש ויתעלה כפי הוראת התבות של כל המזמור הזה וגם בודאי אין כוונת הבורא ית' ויתעלה שעשה עלינו שם קדוש חק לומר מזמור זה בכל יום כנ"ל באבודרה"ם בשם המדרש שיאמר אותו כנלמד מלומדה בלתי שום שכל והבן במקרא לתת הודאה עצומה בלבו ובמחשבתו מענין כל פסוק ופסוק אך בודאי אחר כוונת הלב הן הן הדברים האמורים וע"כ יזהר האדם במאד

מאד בכוונת מזמור זה כפי ענין המלות והפסוקים המורים עליו . ובפסוק אשרי שיאמר האדם בכוונה עצומה ובשמחה גדולה בלבו כשאומר אשרי יושבי ביתך וגו׳ ישמח בלבו שמחה עצומה על שזכה אותו ית׳ להיותו מן העומדים בבית המלך מלכו של עולם ולברך בשמו ובפסוק אשרי העם שככה לו וביחוד באשרי העם שה׳ אלהיו יכוין האדם שמחה עצומה בלבו על אלהותו ית״ש ויתעלה ויתן הודאה עצומה בלבו לית״ש על שזכה אותו להיות בחלקו הקדוש מעם הקדוש ישראלי . ובפסוק ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד . ובפסוק בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד פי׳ המלות של שני הפסוקים אלו מורים שמקבל האדם על עצמו שירומם ויברך ויהלל שמו הגדול ית׳ כל ימי חיותו לכן יזהר האדם מאד בקבל״ע על עצמו בשמחה עצומה עד מאוד בב׳ פסוקים אלו שלא יהיה ח״ו דובר שקרים . ואחר שקבל על עצמו שישבח ויהלל שמו הגדול ית׳ בתמידות אח״כ מתחיל לשבח אותו ית״ש בפסוק ג׳ גדול ה׳ ומהולל מאוד כו׳ עד סוף פסוקי דזמרה . ובפסוק גדול ה׳ ומהולל מאוד ולגדולתו אין חקר יחשוב האדם במחשבתו בשמחה עצומה מגדולתו של הבורא ית״ש ויתעלה בבריאת העולמות העליונים עד אין חקר וסוף ותכלית וכלם נותנים לו ית׳ גדולה והתפארות לאין תכלית כמבואר לעיל קצת בשער הא׳ . גם בכל פסוק של המזמור העיקר הוא שיכוין האדם השבח של בוראנו ית׳ ויתעלה הנאמר בענין הפסוק אך אבאר על כמה פסוקים פרטים מה שראוי לכוין בהם כונה פרטית :

בפסוק הדר כבוד הודך ודברי נפלאותיך אשיחה . ועזוז נוראותיך יאמרו וגדולתך אספרנה יכוין פרש״י והוא שיקבל על עצמו שיסיח ויספר בתמידות בכבודו ונפלאותיו העצומים ובגדולתו של יוצרנו ובוראנו ית׳ ויתעלה : ובפסוק טוב ה׳ לכל ורחמיו על כל מעשיו ראוי שיתפלל האדם בלבו תפלה עצומה שירחם השם יתעלה על כלל עמו להטות לבבם אל עבודתו ית״ש לבלתי ידח ממנו נדח ח״ו . גם ראוי שיתפלל האדם בלבו באם יש איזה חולי בתוך ביתו ר״ל או על אחר אולי ר״ל יתפלל בזה במחשבתו שירחם עליו וישלח רפואה לאותו חולה . ובפסוק להודיע לבני האדם גבורותיו ראוי לאדם לקבל במחשבתו על עצמו להודיע לבניו גם לאחר בנ״א גבורותיו ית׳ שמו וגודל מלכותו : ובפסוק סומך ה׳ לכל הנופלים וגו׳ ראוי לאדם להכניס בלבו שמחה עצומה בהבטחה על העתיד שיסמוך השם יתעלה את השכינה הקדושה שנקראת סוכת דוד הנופלת ויקים אותה מנפילתה לנצח כמרומז בגמרא דברכות דף ד׳ ע״ב שפסוק זה קאי על השכינה הקדושה ויתפלל במחשבתו שהקמתה תהיה ב״ב , וראוי שיקבל עליו תיכף מסירת הנפש באיזו מיתה ויכוין שמוסר עצמו בשביל השכינה הקדושה לקרב בזה סמיכתה וקימתה . ובפסוק עיני כל אליך ישברו . ובפסוק פותח את ידיך יכוין האדם בשמחה עצומה גבורותיו ית׳ ויתעלה על זה . מי כה׳ אלהינו המגביהי לשבת . המשפילי לראות בהשגחה פרטית על כל בריותיו וזן ומפרנס ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים כל א׳ וא׳ בעתו ובזמנו גבורות ה׳ בזה . גם יכוין בפסוק פותח את ידך הכוונה הנדפס בסדורים . ובתבות ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד יתפלל במחשבתו שיתגדל כבודו ית׳ בקרוב בביאת המשיח לעבדו כולם שכם אחד וזהו ויברך כל בשר שם קדשו שכל דרי תבל יכירו וידעו כי לה׳ המלוכה : אחיי ורעיי בודאי ראוי לאדם לכוין בכל הנ״ל כי בודאי בכל כוונה האלו עושה אדם נחת רוח גדול ליוצרו ובוראו ית״ש ויתעלה ודי הערה בזה : הללויה שבין המזמורים תהלה וסוף והם עשרה הללויה יאמר אותם בהתלהבות גדול ובשמחה עצומה ובמתון דהיינו שיכוין פי׳ המלה של הללויה שפירושו הללו י״ה וישמח בלבו שמחה עצומה על אלהותו ית״ש ויתעלה וזכו לעבד ביה לנו אלוה כזה שראוי להללו ולשבחו בכל השבחים המוזכרים במזמור זה ושבח זה של שבות הללויה שבוא שם ושבח כאחד עולה על כל השבחים . ח״ל הגמרא בפרק ע״פ ד׳ קי״ז ע״א ריב״ל בעשרה מאמרות של שבח נאמר ספר תהלים בנצוח בנגון במשכיל במזמור בשיר

באשרי

באמרי בתהלה בתפלה בהודאה בהללויה. גדול מכולם הללויה שכולל שם ושבח כבת אחת עכ"ל הגמרא וז"ל הזה"ק פ' תרומה ד' קע"ג ע"ב פתח ר"א ואמר הללויה אודה ה' בכל לבב וגו' הא אתמר ואתערו ביה חבריא והכי איהו דדא איהו שבחא דקא סלקא על כל אינון שירין ותושבחן דאמר דוד כעבר תושבחן דאיהו אמר. דכליל שם ושבחא כחד ואיהו כללא דשמא קדישא עלאה. עכ"ל ודי בהערה זו : ועשרה **הללויה** אלו שבין המזמורים שתחלה וסוף הם תקון בפ"ע בעולמות העליונים מתקוני התפלה לבד התקון של המזמורים וז"ל זה"ק פ' במדבר ד' ה' ע"א אתי ב"נ בצפרא מקבל עליה עול מלכות שמים כמה דאתמר מסדר שבחא באנון תושבחן דקאמר עם תהלה לדוד וכלהו הללויה דאנון סדורא דעשרה תושבחן דעשרה כתרין קדישין דשמא קדישא ובגין כך עשרה אנון הללוי' כו' ומאן אנון עשרה הללויה הא חמשה אנון הלא שרי שבחא בהללויה וסיים בהללויה עכ"ל. וכן בפ' תרומה ד' ר"ב ע"ב מחלק המזמורים והללויה שביניהם לשני תקונים ז"ל וכל אנון רזין דשירי ותושבחן כל אנון רזין דהללויה עכ"ל בקיצור ודי הערה בזה : **מזמור** הללי נפשי כו' הנה בתיבות הללי נפשי את ה' יכוין פי' המלות שתיבת הללי הוא צווי שהאדם מצוה לנשמתו שתהלל ותודה את ה' וראוי לאדם לומר בהתלהבות גדול. ובתיבות אהללה ה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי יזכור האדם לקבל במחשבתו על עצמו בשמחה עצומה עד מאוד שיהלל ויזמר לאלהיו כל ימי חייו בכדי שיאמת בלבו מה שמוציא בשפתיו ולא יהיה דובר שקרים ח"ו לפני הבורא ית"ש יודע כמובא למעלה בארוכה בהקדמת החבור ועיי"ש : **ובפסוק** אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על ה' אלהיו. ע"פ פי' הזה"ק יכניס בלבו של אדם מוסר גדול להשתדל בעבודת הבורא ית"ש אף בדברים שהם קשים לגוף ומפחד זה היצר מונע עשייתם כגון רבוי טהרת טבילה במקוה וסגופי תעניתים וביחוד להתפלל בכל עוצם כחו כי ז"ל הזה"ק פ' ויקהל דף קל"ח ע"א שברו על ה' אלהיו שברו ולא אמר תקותו ולא בטחונו אלא שברו א"ת שברו (ר"ל השי"ן שמאלית) אלא שברו (ר"ל השי"ן ימנית) דיאתא לכו לצדיקיא לתברא גרמייהו ולאתברא תבירו על תבירו וכלא על ד' אלהיו. כד"א כי עליך הורגנו כל היום כי עליך נשאנו חרפה עכ"ל. ודי בזה. ובתיבות ה' פוקח עורים יכוין הכונה שמבואר לעיל בברכת פוקח עורים : ובתיבות ה' זוקף כפופים יכוין הכונה גכ באמירת כפס שמבואר לעיל בפסוק סומך ה' לכל הנופלים. וזוקף לכל הכפופים ובפסוק ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון ישמח האדם בשמחה עצומה מאוד שעל אשר אדם לא יכנה אלהותו ית"ש יתגלה רק עלינו עם הקדוש הישראלי במה שאמר אלהיך ציון גם על אלה יפסוק אלהותו ואדנותו מעלינו עם הקדוש לעולמי עד במה שאמר ימלוך ה' לעולם : **מזמור** כי טוב זמרה בתיבות כי טוב זמרה אלהינו ראוי לאדם לשמוח בשמחה עצומה כנ"ל וליתן הודאה עצומה בלבו להבורא ית"ש ויתעלה על שזיכה אותו ג"כ לזמר ולשבח לית"ש : **ובפסוק** הרופא לשבורי לב וגו' יכוין הדרש של הגמרא הקדושה שבפסוק זה מרמז על תחית המתים כי כן דרז"ל בתחלה בונה כו' ויכוין האדם במחשבתו בשמחה עצומה כמה פעמים גבורת ה' בזה כנ"ל בחתימת ברכת אלהי נשמה. **ובפסוק** מונה מספר לכוכבים וגו'. ושני לו גדול אדונינו וגו' יכוין האדם במחשבתו גבורת ה' בזה בשמחה עצומה שאף שאין מספר לכוכבים הוא ית' ויתעלה מונה אותם ויודע מספרם וז"ל הזה"ק פ' תרומה ד' קצ"ח ע"ב מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא אי כל בני עלמא מיומא דאתברי קדם יתכנשון לממני כוכבים לא יכלין לממני כד"א וספור את הכוכבים אם תוכל לספור אותם וקב"ה מה כתיב בי' מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא מ"ט בגין דכתיב גדול אדונינו ורב כח וגו' כמה דלית מספר לכוכבי שמיא בר מיני'. אוף הכי איהו כתיב ביה ולתבונתו אין מספר. ת"ח כתיב המוציא במספר צבאם וגו' כלהו חיילין ומשריין וכוכביא קב"ה אפיק לון בשמא כל חד וחד לא גרע אפי' חד עכ"ל ובודאי ראוי לאדם להלהיב לבו אל שמחה עצומה עד מאוד על גודל אלהותו ית"ש ויתעלה. **ובתיבות** אם הבנים שמחה יכוין על יציאת השכינה מהגלות ועל ביאה

ביום השמיח ויכנים בלבו תשוקה גדולה ותוהלא עצומה ע״ז ובמדומה פסוקים [illegible] בספר . ובפסוק שבחי ירושלים וגו׳ ראוי לאדם לשמוח שמחה עצומה בגלגולו יתש׳ ויתעלה כנ״ל ובפסוק ישלח דברו וימסם ישב רוחו יזלו מים ראוי לאדם להתבונן שבשעת החורף יהיה על הארץ כפור כאפר יפזר וזרם מים נגמרו וקודרים מפני השלג וכרגע קטן עד מהרה ירוץ דברו ויעבר אלהים רוח על הארץ וישוקו המים כמשק גבים כאל שוטף ותולים מן השגות והמה ימס כדונג הקרח הגדול והכפור גבורות ה׳ גבורות ה׳ בזה. ובפסוק מגיד דבריו ליעקב וגו׳ יכנים האדם שמחה עצומה בלבו שבחר ית״ש ויתעלה אותנו לחלקו וגורלו ונתן לנו תורתו הקדושה וחקיו ומשפטיו מה שלא עשה כן לכל גוי. מזמור הללו את ה׳ מן השמים ראוי עד בהתלהבות יותר עצומה כי מזמור זה עיקר פסוקי דזמרה לפי פרש״י בגמרא דשבת ובמזמור זה רמוזים עולמות עליונים ונעלמים מאוד כנודע להמעיין בזה״ק ובכתבי האר״י ז״ל והאדם בעולם השפל כזה מלוה לעולמות הקדושים העליונים שיהללו וישבחו להבורא ית״ש ב״ה וב״ש זכרו לעד כי תיבות הללוהו הוא נוטריקון . ובתבות חק נתן ולא יעבור יכוין בשמחה עצומה גבורות ה׳ בזה שלא שינו את תפקידם לעולם מה שחקק להם הבורא ית׳ שמו ויתעלה במעשה בראשית כפרש״י יחשוב גבורות ה׳ בזה . ומן פסוק הללו את ה׳ מן הארץ וגו׳ תלוה האדם לכל הברואים של עולם התחתון שיהללו להבורא ית״ש ויתעלה ובתבות לבני ישראל עם קרובו יתלהב לב האדם ויתן הודאה עצומה במחשבתו להבורא ית״ש על שבחר אותנו עם הישראלי לחלקו ולגורלו הקדוש וקראים עם קרובו וישמח בזה שמחה עצומה :

מזמור שירו לה׳ בפסוק ישמח ישראל בעושיו בני ציון יגילו במלכם חיוב על האדם שיכנים שמחה גדולה ועצומה בלבו עד מאוד על שיש לו אדון גדול גבור ונורא מלך גדול כזה ולא יהיה ח״ו דובר שקרים יודע כמובא למעלה בארוכה בהקדמה ועי״ש וגודל ההתלהבות לבו בשמחה עצומה ו ראוי לקבל עליו מסירת נפש בציור איזה מיתה על ק״ש להראות גודל אהבתו ביוצרו ובוראו ית״ש ויתעלה. מזמור הללו אל בקדשו במזמור זה ראוי להתלהב לבו אל שמחה עצומה יותר כי הוא ג״כ עיקר פסוקי דזמרה לפי פרש״י כנ״ל. ובתבות הללוהו בגבורותיו יכוין בשמחה עצומה מי ימלל גבורות ה׳ שעושה אף בעולם השפל בכל רגע . ובתבות הללוהו כרוב גודלו יחשוב בשמחה עצומה מגדולתו ורוממותו הגדולה בעולמות שברא עד אין קץ למספרם וכולם מגדלים ומפארים ומשבחים אותו ית״ש ויתעלה זכרו לעד בפסוקים של ברוך ה׳ לעולם אמן כו׳ ראוי להתלהב לב האדם אל שמחה עצומה באלהותו ית״ש ויתעלה . ובתבות וימלא כבודו את כל הארץ ראוי לאדם להעלות על לבו צער גדול ועלוס מאוד על חילול כבודו ית׳ של שבעו״ה עתה בגלות נתחלל כבודו ית׳ בגוים ובשביל זה ראוי לאדם לקבל על עצמו תיכף מסירת נפש בציור איזה מיתה ויכוין שע״י מסירת נפש ע יתגדל ויתקדש שמו הגדול בכל העולמות ואח״כ יאמר אמן ואמן ויכוין כונה עצומ׳ במחשבתו מקירות לבו מאוד בזה הל׳ אמן ואמן שימלא כבוד ה׳ את כל הארץ ויתגדל ויתקדש שמו הגדול בכל העולם: פסוקי ויברך דוד כו׳ שבח גדול הוא מאוד מאוד מורה על אלהותו ית״ש ויתעלה ועל ממשלתו בכל העולמות והוא מהו׳ כל העולמות ובפסוק לך ה׳ הגדולה ראוי לאדם להפסיק בין תיבה לתיבה ולהכנים בלבו שמחה עצומה על כל שבחי המוזכרים בפסוק זה כי בפסוק זה רמז דוד הע״ה מדות וספירות העליונים הקדושים כנודע להמעיין בספרים . ובתיבות ובידך לגדל ולחזק לכל ראוי לאדם להתפלל בלבו תפלה עצומה שיחזיק לבו ולבב כל ישראל לעבודתו ית״ש . ובתיבות ועתה אלהינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך אתה הוא ה׳ לבדך כו׳ ראוי לאדם לומר אותם בנגון ובכונה ולהכנים שמחה עצומה בלבו על גודל אלהותו ית״ש ויתעלה ועל שבחר אותנו עם קדוש לחלקו ולגורלו הקדוש להודות ולהלל לשם תפארתו ובתיבות אתה הוא ה׳ לבדך כו׳ ראוי לאדם לקבל על עצמו [illegible] להראות לעמת אמונתו בהאמנת יחודו ית״ש ויתעלה זכרו לעד . ובתיבות [illegible] את השמים שמי השמים כו׳ ראוי לאדם לכוין אמי אמונת באמונה שלמה [illegible]

שבראת עולמות עליונים לאין קץ ותספר ותכלית אף שלא נאמר מפורש במקרא אך ויתלהב האדם בשמחה עצומה באלקותו ית"ש ויתעלה באמירת התבות עד שירת הים :

פרק ששי הנה

לא הואלתי וגמרתי בדעתי טרם אחלה לדבר בביאור השירה הזאת עד תמם על סדר הפסוקים ע"ז סדרך יתכון הערה . להלהיב לבות בנ"א אל שונה הישרה . כמלא אורה מאורות ספוני מאמרי הזה"ק ולא מה שנמצא בספרים מגודל מעלתה שמכפרת כל עונותיו של אדם וז"ל זה"ק פ' בשלח דף נ"ד ע"ב תניא כל ב"נ דאמר שירתא דא בכל יומא ומכוין בה זכי למימרה לזמנא דאתי דהא אית בה עלמא דין. ואית בה עלמא דאתי . ואית בה קשרי מהימנותא ואית בה יומא דמלכא משיחא עכ"ל ועוד שם ז"ל ויאמרו לאמר דא הוא לדרי דרין בגין דלא יתנשי מניהו לעלמין וכל מאן דזכי להאי שירתא בהאי עלמא זכי לה בעלמא דאתי וזכי לשבחא בה ביומי דמלכא משיחא בחדוותא דקב"ה דכתיב לאמר. לאמר בההוא זמנא . לאמר בארעא קדישא בזמנא דהוו ישראל בארעא. לאמר בגלותא. לאמר בפורקנא דלהון דישראל . לאמר לעלמא דאתי . ובפ' תרומה ד' קל"א ע"ב ז"ל בההוא זמנא דמסיימי ישראל שבחי דאינון תושבחן דדוד כדין תושבחתא דשירתא דימא כמה דאוקימנא כו' והאי תושבחתא מעלי מכל שאר תושבחן דעלמא ס' בגין דא בעי ב"נ לשווחה רעותי' בהאי שירתא וכל מאן דזכי לה בהאי עלמא זכי למחמי למלכא משיחא בתקוני ההוא כתרא ובחגירות זייני' וזכי לשבחא האי שירתא תמן והא אוקימנא מלי. עכ"ל ובפ' בא ד' מ' ע"ב ז"ל כל ב"נ דאשתעי ביציאת מצרים ובההוא ספור חדי בחדוה זמין איהו למחדי בשכינתא לעלמא דאתי דכו' חדו מלכא דהאי איהו ב"נ דחדי במאריה . וקב"ה חדי בההוא ספור . בי' שעתא כניש קב"ה לכל פמלי' דלי' ואמר לון זילו ושמעו ספורא דשבחא דילי דקא משתעו בני וחדון בפורקני כו' עכ"ל בקיצור ובהגדה של פסח העתיק בעז"ה המאמר בשלימות . הנה עיניכם הרואות את כל המאמרים הנ"ל והאמת יורה דרכו והשכל מעיד ע"ז שכל הפלגת מאמרי הזה"ק הנ"ל באמירת השירה וספור השבח של הבורא ית' ויתעלה שבה אינו במי שאומר רק התיבות של השירה בפיו ובשפתיו לבד ולא שם לבו כלל אל ההודאה ושבח להבורא ית' ויתעלה בעת אמירת התבות בפיו על התשועה הגדולה והנפלאה שעשה לנו עם קדוש אז על הים והצילנו מיד המצרים ועל נפלאותיו וגבורתיו היוצאים מדרך הטבע שכן הראנו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו אז אין זה כ"א בודאי גודל הפלגת אמירתו בכל יום . הוא כדי לזכור ולספר בתמידות גודל גבורותיו ונפלאותיו אשר עשה לכל עם הישראלי במצרים ועל הים ובעת הספור יגיל וישמח ישראל בגודל אלהותו ית"ש ולתת שבח והודאה לשמו ית' בלבו ובמחשבתו ע"ז כמפורש בל' מאמרי הזה"ק הנ"ל בפ' בשלה ביאר בלשון הקדוש תניא כל ב"נ דאמר שירתא דא בכל יומא ומכוין בה זכי כו' : ובפ' תרומה חלק ל' זהורית להזהיר בגין דא בעי ב"נ לשווחה רעותי' בהאי שירתא כו' ומפרש ויותר נ"כ בפ' בא שהעיקר הוא החדוה והשמחה של האדם בשעת הספור כנ"ל שם ובההוא ספור חדי בחדוה כו' והחדוה והשמחה אינה כי אם בלב . וע"כ מהראוי לאדם אשר נתן לו ה' חכמה ותבונה לדעת לעשות כוונה הוגנת בעת ישיר את השירה הזאת עלי באר ענין השבח של בוראנו ית"ש הנאמר בפסוק להבין בו וליתן הודאה עצומה במחשבתו ע"ז דהיינו בכל פסוק שמדבר בענין תשועה לישראל ושפטים במצרים יתן האדם במחשבתו הודאה עצומה בזה הל' בקצור אני נותן לך ית"ש שבח והודאה ע"ז אך תהיה ההודאה ע"ז בכל עוז כחו ומעומקא דלבא ובשמחה רבה ועצומה עד מאד ובאיזה פסוק שמדבר באיזה גבורה ונפלאות ונפלאות הבורא ית"ש ויתעלה כגון בפסוק וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים שפלט הים על שפתו אשר אל עבר פניהם וכגון פסוק וברוח אפיך נערמו מים נצבו כמו נד נוזלים כו' ובזאת יחשוב כמה פעמים גבורות ה' גבורות ה' בשמחה עצומה מאוד ובכל עוז כחו והנה בספרים שצריך האדם לכוון בשעה אמירת שירה ע"ז כאלו הוא יצא ממצרים

ועומד

ושמד על שפת הים ואמר שירה ע"ש עם כלל ישראל אזי בודאי בוער לבו בקרבו מגילת אל האלקה עלומם בשמחה שלימה להבורא ית'. ונחזור לרחשונות אל הכוונה הכללית הנ"ל בכדי שיעלה לזכרון תמיד אל האדם והוא בפסוק שמדבר בענין תשועה לישראל יחשוב במחשבתו בזה"ל אני נותן לך ית"ש שבח והודאה ע"ז ובפסוק שמדבר באיזה גבורה נפלאה מנפלאות הבורא ית"ש ויתעלה יחשוב במחשבתו בזה"ל גבורות ה' גבורת ה' ודי בהערה זו:

פרק שביעי

אחרי הודעי אליך אחי ורעי הערות הזה"ק והכוונה הכוללות אבינה לאחריה היכה ירדוף לבב אדם בהתלהבות הכוונה הראויה בשירה הזאת עד תומם על סדר הפסוקים בעז"ה. בתבונה ויאמינו בה' ראוי לאדם לכוון בלבו ובמחשבתו בזה"ל אני ג"כ מאמין באמונה שלימה ואמתית באלהותו ית"ש ויתעלה וראוי תיכף ומיד לקבל על עצמו מסירת נפש על ק"ה להראות אמתת אמונתו. ובמשה עבדו ראוי לכוין בשמחה עצומה בזה"ל ואני ג"כ מאמין בנבואתו ובתורה הקדושה שנתנה על ידו ואני מקבל עלי ללמוד וללמד לשמור ולעשות תורתו הקדושה. **אז** ישיר משה יכוין שאני מאמין בתחית המתים לעתיד כמשרז"ל שר לא נאמר אלא ישיר מכאן כו': אלהי אבי וארוממנהו מפה' גודל התשוקה הבוער בלבו בגודל אלהותו ית"ש יקבל על עצמו מסירת נפש בציור ובזה יתרומם שמו ויתעלה בכל העולמות כי באיזה יוכל לרומם לית"ש ויתעלה באותו רגע שאמר וארוממנהו אך במסירת נפש במחשבתו שע"י עבודה זו ית"ש יתרומם ויתעלה ויתקדש בכל עולמות עליונים ותחתונים וע"כ בגמר דבריו תיכף יצייר במחשבתו מסירת נפש איזה מיתה כדי לרומם ית"ש בזה. בפסוק ה' איש מלחמה ה' שמו יכוין פרש"י בחומש וישמח שמחה עצומה באלהותו ית"ש ויתעלה. ובפסוק וברוב גאונך תהרוס קמיך יכוין ג"כ מה שפירש"י בחומש שהקמי' על ישראל כאילו קמים עליו ית' כביכול וישמח במחשבתו שמחה רבה ועצומה על גודל אהבתו ואיך לא יתלהב לב האדם בזה לאהבת הבורא ית"ש ויתעלה. פסוק וברוח אפיך נערמו מים נצבו כמו נד נוזלים. איתא במדרש שקמו המים כחומה גבוה כמה מאות פרסאות למעלה עד שראו כל מלכי מזרח ומערב אותן החומות של מים וגם אז נבקעו כל מימות שבעולם ואף מים שבכלים ואיך לא יתלהב לב האדם אל ההודאה עצומה במחשבתו על גבורותיו ונפלאותיו הגדולים והנוראים ההם בעת שאומר התיבות המורים ע"ז ולכוין במחשבתו כמה פעמים גבורות ה' בשמחה עצומ': ובתבות נאדר בקדש יכוין האדם פי' הפשט של התיבות כפי שת"א את אדיר בקודשא. נורא תהלות יכוין מה שפרש"י בחומש יראוי מלהגיד תהלותיך פן ימעטו כמ"ש לך דומי' תהלה ולא יאמר בפיו ובשפתיו לבד כי הוא שבח גדול ועלום מאוד לפי פי' רש"י. ובתבות עושה פלא ובתבות תבלעמו ארץ. יכוין במחשבתו בשמחה עצומה גבורות ה' גבורות ה'. ובתבות נחית בחסדך עם זו גאלת יתן האדם במחשבתו הודאה עצומה בשמחה רבה להבורא ית"ש על הגאולה שגאל אותנו מארץ מצרים. **ובתבות** נהלת בעזך אל נוה קדשך יתן במחשבתו ג"כ הודאה עצומה לית"ש על שהביא אותנו לארץ הקדושה ונתן אותה לנו למורשה ירושת עלמין. **ובפסוק** שמעו עמים ירגזון וגו' עד כל יושבי כנען יכוין ויכניס במחשבתו שמחה גדולה ועצומה עד מאוד על שבשעת ההוא נתגדל ונתקדש שמו הגדול ית' בכל העמים אשר ישמעון את שמעו בכל גבורותיו ונפלאותיו אשר עשה בכל חיל מצרים לסוסיו ולרכבו ואשר הציף את מי ים סוף על פניהם ברדפם ואשר עשה במדבר וע"כ נפל עליהם אימתה ופחד ומפני הדר גאונו רגזו וחלו ונבהלו ורעדה נמוגו כולם וישמח בזה כשמחת הבן חביב על גדולת אביו ודי הערה בזה. **ובתבות** עד יעבור עמך ה' ישמח שמחה רבה ועצומה במחשבתו על אהבתו עם היהודאי נבחרים מכל ע' אומות להקרא בשם עם ה' ית' ויתעלה. **ובתבות** עם זו קנית יכוין כמו שפרש"י בחומש שפי' חבבת וישמח ג"כ כנ"ל. ובפסוק מקדש אדני כוננו ידיך יתפלל במחשבתו ברוח נשברה שיבנה בהמ"ק ב"ב ותשרה שכינה הקדושה בתוכה. **ובפסוק** ה' ימלוך לעולם ועד ישמח שמחה רבה ועצומה עד מאוד במלכותו ית"ש הנצחית. ובתבות כי לה' המלוכה וגו' והיה לה' המלוכה

המלוכה

המלוכה וביחוד בפסוק והיה ה' למלך על כל הארץ יכוין בלבו בשמחה עצומה כנ"ל. **ויזהר** לומר פ' ה' ימלוך שנים מקרא ואחד תרגום. גם יזהר לומר פ' כי בא סוס פרעה. **ומאוד** מאוד ראוי לזהר בכל הכוונות הנ"ל. ובודאי אם ישים אדם עליו נפשו ולבו בזה שבא הכוונה מגילא באמירת התבות ויוכל להתפלל עם הצבור אחר שהרגל אך יכוין לנחת בזה נחת רוח ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה כי זה כל האדם כפי שהארכתי בזה בשער הא'. אחיי ורעיי אהובי נפשי אמירת התבות בלבד זולת כוונת הלב בודאי אינה נחשבת לשירה כלל ולא היה מתפאר הזה"ק בכמה מקומות בגודל מעלתה כנ"ל באריכות קצת ודי בהערה זו **ישתבח** שמך כו' גודל מעלת השבח הגדול והנפלא הזה מבואר בזה"ק פ' תרומה ד' קל"ב ע"ב וז"ל כיון דמטי ב"נ לישתבח נטל הקב"ה ההוא כתרא ושוי ליה קמי' וכ"י שריאת לאתתקנא למיפי קמי מלכא עלאה ואצטרך לאכללא לה בתליסר מכילן עלאי (פי' בי"ג מדות עליונות) דמניהון אתברכת ואנון תליסר בוסמין עלאין כד"א נרד וכרכום קנה וקנמון וגו' והכי אנון, שיר. ושבחה, הלל, וזמרה, עז, וממשלה, נצח, גדולה, וגבורה, תהלה, ותפארת, קדושה, הא תליסר, ולבתר לחברא לה בהדייהו ולומר ומלכות בגין דאיהי מתברכא מנייהו, ועל דא אצטרך בשעתא דאתכללית בינייהו לשוואה לבא ורעותא בהאי ולא לאשתעי כלל דלא לפסוק בינייהו. ואי פסיק בנייהו מאחות גדפי כרוביא נפיק חד שלהובא וקרי בחילא ואמר פלני' די פסוק גאותא דקב"ה ישתלי ויתפסק דלא יחמי גאותא דמלכא קדישא כד"א ובל יראה גאות ה' בגין דאנון תליסר איקון גאות ה'. מכאן ולהלאה אל ההודאות וכו' דא מלכא עלאה די שלמא כלא דילי' בגין דכל הני שבחין איקון לגביה דכ"י כד משתכחא בשריותא דלתתא כד"א שיר השירים אשר לשלמה למלכא דשלמא דילי'. מתמן ולהלאה יוצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא את הכל והא אתערנא בי' ואתערו חברי' דהני אנון תקונין דעלמא עלאה עכ"ל הנה זה המאמר קונה בינה לאדם גודל מעלת השבח הזה כי כל תיבה ותיבה משבח זה מרמז לעולם עליון קדוש ונורא מאוד ובשעה שמזכיר האדם השמות שלהם בכוונה עצומה מעורר למעלה כל עולם ועולם כנ"ל בפרקים הקודמים. **והנה** אף שנמצא בספרים בשם הזה"ק שצריך לומר כל הי"ג שבחים אלו בנשימה א' אינו מוכרח כלל מלשון הזהר, ובתיבת אל מלך גדול בתשבחות יכוין האדם במחשבתו בשמחה עצומה שאין יכולת בכל ברי' לספר כל שבחיו ית"ש. **ובתיבות** אל ההודאות יכוין ג"כ בשמחה עצומה שאין בכל ברי' יכולת לספר כל הודאותיו. **ובתיבות** אדון הנפלאות יכוין ג"כ בשמחה עצומ' שאין בכל ברי' יכולת לספר כל נפלאותיו שעושה בכל עת ורגע ובתיבו' הבוחר בשירי זמרה יתן בלבו שבח והודאה עצומה ליה"ש בשמחה רבה ועצומה על שבחר בנו עם קדוש לזמר לשמו הגדול **מלך** אל חי העולמים ד' תיבות אלו לא יאמר אותם האדם במהירות בפיו ובשפתיו לבד רק יכוין בכל תיבה כוונתה הראוי' וסוף בתבת מלך יכוין בשמחה עצומה שאתה מלך גדול ונורא. ובתבות אל יכוין בשמחה עצומה שאתה אלהינו תקיף ובעל היכולת וישמח בשמחה עצומה באלהותו ית"ש ויתעלה. ובתיבות חי העולמי' יכוין במחשבתו אני מאמין באמונה אמתית שאתה מחיה כל העולמות עליונים ותחתונים וישמח בשמחה עצומה בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ובעניית אמן יכוין אמן הראוי וישר להלל ולשבח אותך ית' שמך בשבחים אלו ויהיה כוונה של אמן ג"כ בשמחה עצומה עד מאוד. ע"כ מתקוני תפלות של עולם סליקה :

הודה ע״כ יתרון האור מן החשך ניכר בהיות הבקר אור והאנשים שלחו פיהם בקול רנה והודה בהאיר המזרח מעטיר עטרה לראש צדיק חי עולמים בק״ש וברכותיה וע״כ מן השם הוא זה בקוראי שמו **שער המזרח** לסיבה המבוארת ובזה השער יבואר **ק״ש וברכותיה. והיחוד בכוונותיה. ודקדוקי המלות.** של כל הק״ש עריכותיה ואת זה לעומת זה כל תיבה שקולטתו המעות במבטותיה אשר לא שם לבו בשמירה מעולה בזהירותיה. ובזה השער נכלל ג״כ **כוונת איש״ר וגודל מעלותיה:**

פרק א׳ הנה גודל מעלת אמ״ר ידועה מגמרא הקדושה בפ׳ כל כתבי כל העונה אמ״ר בכל כחו קורעין לו גז״ד של שבעים שנה. אר״י אפי׳ יש בו שמץ ע״ג מוחלין לו כו׳ ולגודל שבחו אומרים אותו בלשון תרגום בכדי שלא יתקנאו בו המלאכים שאינו משבחים שבח נאה כזה. וז״ל הזה״ק פ׳ תרומה דקכ״ט ע״ב ת״ח קדושתא דא (ר״ל דאמ״ר) לאו איהו כשאר קדושאן דאנן מצלאין אבל קדושתא דא איהו סלקא בכל סטרין לעילא ותתא ובכל סטרי מהימנותא ותברא מנעולין וגושפנקן דפרזלא וקליפין בישין לאסתלק׳ יקרא דקב״ה על כלא ואנן בעינן למימר לה בלישנא דסטרא אחרא ולאתבא בחילא תקיף אמ״ר מברך בגין דיתבר חילא דסטרא אחרא ויסתלק קב״ה ביקרי׳ על כלא וכד אתבר בקודשתא דא חילא דסטרא אחרא קב״ה אסתלק ביקרי׳ ואדכר לבנוי ואדכר לשמי׳. ובגין דקב״ה אסתלק ביקרי׳ בקודשתא דא לאו איהו אלא בעברה ובלישנא דא על כרחי׳ דס״א אתכפי׳ ואתחבר חילי׳ ואסתלק יקרא דקב״ה ותבר מנעולין גושפנקין ושלשלאן תקיפן וקליפין בישין ואדכר קב״ה לשמי׳ ולבנוי. זכאין אנון עמא קדישא דקב״ה יהיב לון אוריתא קדישא למזכי בה לעלמא דאתי עכ״ל, ומאמר זה הובא ג״כ בב״י בטור א״ח סי׳ נ״ו. ובפ׳ פנחס דף ר״כ ע״א ז״ל פתח ואמר נשמי׳ דר׳ פנחס כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה וגו׳ כו׳ ע״ד תנינן כל העונה אמ״ר מברך בכל כחו דא איהו כחו ודאי אצטריך לאתערא כל שייפוי בחילא תקיף בגין דבאתערותא תקיף דאתקף אתער הוא כה קדישא עלאה ואסתלק גוי קודשא ואתבר חילא ותוקפא דס״א וע״ד בכחך אצטריך למעבד רעותא דמארך. עכ״ל בקיצור. אחי ורעי מנואמרים אלו יכול אדם להתבונן איך ראוי לכוין בעניית אמ״ר ואיך ישתדל האדם בתמידות לענות אותו כי בעניה זו משבר כל הקליפות וסטרא אחרא ומשפילם עד לעפר וכבודו של יוצרנו ובוראנו ית״ש ויתעלה נתגדל ונתקדש ונתעלה בכל העולמות ואזכר את השכינה הקדושה לבניו לגואלם כדאי׳ בפ״ק דברכות בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונים אמ״ר בכל כחו הקב״ה מנענע בראשו ואומר כו׳. ול׳ בכל כחו הנאמר בגמר׳ הקדושה בודאי כולל ב׳ פרושים פי׳ רש״י בכל כחו בכל כוונתו גם פי׳ התוספות שמביא התוספת שבכל כחו משמע בכל כחו ממש. וכן מפורש בזה״ק הנ״ל ולאתבא בחילא תקיף (פי׳ בכח גדול) גם בזהר פנחס הנ״ל ז״ל ודאי אצטריך לאתערא כל שייפוי בחילא תקיף (פי׳ שצריך האדם לעורר כל אבריו בכח גדול בעניית אמ״ר). ומכאן מודעה רבה לבוראנו בקדושת אמ״ר שבודאי צריך האדם שיתעורר כל אבריו וחושיו ומחשבותיו ויענה בקול גדול ועתה אנו כערכי אלף דינה להבין ולהשכיל גודל פעולת אמ״ר והוא בהיות ידוע שעתה בעוה״ר בגלות המר נתמעט ונשפל כביכול כבוד יוצרנו ובוראנו ית״ש ויתעלה. בין האומות שע״ג כי היינו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו כי אלינו עם קדוש יאמרו הגוים איה אלהימו צור חסיו יקומו ויעזרכם יהי עליכם סתרה. ראו עתה כי עונותינו הטו כל אלה וחטאתינו מנעו הטוב ממנו ואנחנו הגרם בנזקין כי בעונות שאנו עושין מתגברים כח הקליפות וחוטפים כל השפע הנמשך לנו מעולמות העליונים ונותנין אותו לאומות העולם. לכן כל הגוים יושבים

שלוים ושקטים בשביה ושלוה מהם אפרכים מהם דוכסים מהם מלכים ובזה נתגבר כח הקליפות ביותר ואנחנו עם קדוש בנים לה' ב"ה וב"ש עתה עניים ודווים וסחופים נבזים ושפלים בין האומות בזוזי דבזוזי כל היום וכל הלילה לא יחשו מאומללת דברים לנו. ובודאי ראוי נמי שנגע יראת ה' בלבו ישב בדד ויבכה שעה אחת בכל יום ויפול מלא קומתו ארצה ויתן בעפר פיהו ובכו הרבה בכה עד שלא ישאר בו כמעט כח לבכות עוד ולזעוק את פני המלך ה' צבאות על חילול שמו הגדול והנורא בין העמים עובדי אלילים ופסל מסכה וביחוד בשעה שאומר תפלות ותחנונים המדברים מענין זה וביחוד במזמורים של תקון חצות ואף מי שאין ביכולת טבעו להיות זולף דמעות עכ"פ יתאונן בתחמ' ואנ' במענה, כתנין ובנות יענה. ויהי לבו דוה עליו בצער גדול ואנינות ע"ז אוי לנו ואוי לנפשנו כי בעונותינו נתחלל ג"כ שמו הגדול והנורא ית' ויתעלה והצער הגדול שמגיע להשכינה הקדושה כביכול ע"ז.

אך זה ידוע שבכל התפילות שאנחנו מתפללים להבורא ית' ובכל השבחים שאנחנו משבחים אותו ית"ש ויתעלה בזה אנו משברים ומשפילים כח הקליפות מאד ומאד ונתגדל ונתקדש כבודו של הבורא ית' בכל העולמות עליונים ותחתונים ובפרט בתפלה מיוחדת זו של איש"ר אנו מתפללים ומשבחים ומפארים אותו ית"ש ויתעלה בשבחים גדולים ונפלאים ולכן נתקנו בל' תרגום נופי המלאכים שלא יתקנאו בנו שאנו משבחים שבח גדול ונאה כזה ויקטרגו עלינו ע"כ אומרים בל' תרגום שאין המלאכים מבינים אותן כנ"ל ולפי שעיקר התיקון של השבח הזה הוא שעל ידה יתגדל ויתקדש שמו הגדול מכל העולמות כמבואר לעיל בזה"ק הנ"ל אבל קדושתא דא כו' תברא מנעולין וגושפנקין דפרזלא וקליפין בישין לאסתלקא יקרי' דקב"ה על כלא כו'. לכן איתא בכתבי האריז"ל שבעניית איש"ר יקבל אדם על עצמו מסירת נפש כי ע"י עבודה זו של מסירת נפש במאהבה יתגדל ויתקדש שמו הגדול בכל העולמות יותר ויותר כנ"ל שער הא' לכן האדם הגורם בעניית השבח הזה כ"כ כבוד וגדולה להבורא ית"ש בכל העולמות כנ"ל הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו גדול מאד וז"ל זה"ק פ' בראשית דף ל"ח ע"ב היכלא תניינא היכלא דא קיימי לגו מהאי היכלא קדמאה כו' בגו האי היכלא אית נהירו חד כליל מכל גוונין ואיהו נהיר מעילא לתתא. בהאי היכלא קיימין אנון דסבלי יסורין ומרעין בהאי עלמא בגין לאתתקנא והוו מודן ומשבחין למאריהון כל יומא ולא הוי מבטלין צלותייהו לעלמין. לגו מהאי היכלא קיימין כל אנון דמקדשין בכל חילא שמא דמריהון ואתיבו איש"ר מברך בכל חילא ואלין אינון קיימין לגו בגו האי היכלא וההוא נהורא דכליל בכל גוונין נהיר לחון כו' ועילא מנהון משיח דאיהו אעיל וקאים בינייהו ונחים לון כו' עכ"ל ומוכח בל' הזה"ק שכתב ועילא מנהון משיח דאיהו אעיל וקאים בינייהו ונחים לון שהיה להם צער ואנינות גדול בעניתם לכן משיח מנחם אותם. לכן יזהר האדם מאוד בזה שיכניס בלבו אנינות וצער גדול בעניית איש"ר ויחשוב עד מתי יהיה שמך הגדול מחולל בין הגוים עובדי פסילים ואחר שיסיים תבות יתברך יקבל עליו מסירת נפש כנ"ל ואח"ז יסיים עד דאמירן בעלמא ויענה אמן אחר סיום הש"ץ כשיאמר ואמרו אמן. וראוי להתבונן שהזה"ק בפ' תרומה הנ"ל קורא לעניית זו של איש"ר קדושה בהיות כי בעניי' זו מקדשים שמו הגדול בכל העולמות לכן יזהר האדם מאוד לענות קדושה העצומה זו בכוונה עצומה מאד ובכל עוזו כחו ודי בהערה זו ומכלל מאמרי הזה"ק הנ"ל מגודל מעלת איש"ר יקחו בינה איך שיזהר האדם מאד להתפלל בתמידות עם הצבור ולא יתפלל ביחידות בביתו כלל בשום אופן אם לא אונס גדול של חולי ח"ו כי יאבד טובות הרבה של עניית איש"ר כמה פעמים בבה"כ עם הצבור וגם מונע טוב מבעליו בהיות לאל ידו לעשות טובה ע"י ענייתו לרשעים בגיהנם וימנע מרשעים אורם בזה וז"ל הזה"ק פ' נח ד' ס"ב ע"א בתוספתא מאן אנון דהמאן ולא המאן אטימין אודנין סתימין עיינין לא חמאן ולא שמעין לא ידעין בסובלתנא כו' לא אכתבו בספרא דוכרניא אתמחון מספרא דחיי כד"א ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו. ווי לון כד יפקון מהאי עלמא

ווי

זי' לון מלין יתבע לון כד יתמסרון בידא דדומה ויתפקדון בנורא דדליק ולא יפקון מנין כו'. באמנא דישראל אתיבו בקול רם איש"ר מברך קב"ה אתמלי רחמין והיים של כלא ורמיז למלאכא דממנה על תרעא דגיהנם כו' ואתיבו תנגא לאחורייהו ורווחין בשעתא ופלגית שעתא ולבתר תייבין לאתייהו וכן תלת זמנין ביומא ובכל זמנין דאמרי ישראל איש"ר מברך וכו' אינון רווחין לון. זכאין אינון צדיקיא דאורחיהו מהכן בהאי עלמא לכל סטרין כד"א וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום עכ"ל ודי הערה בזה. **הנה** פי' כמעט של קדושה זו רובה ככולה בנקל להבינו אך לתועלת אנשים כערכי אעתיק לפניך פי' אבודרה"ם להטור באיזהו מלות הקשים שבתוכו בהשקפ' ראשונה. וימליך מלכותי' כלומר שירא' מלכותו עלינו. האבודרה"ם. לעילא מן כל ברכת' ושירת' תושבחת'. כלומר למעלה מכל שירות ושבחות שהאדם מהלל ומשבח למלך ב"ו יהיה שבחיו של הקב"ה. נחמתא. כלומר יתנחם בנחמות ציון יותר מאשר נחמות של בנ"א עכ"ל האבודרה"ם ובטור א"ח סי' נ"ו כתב וז"ל ותקנו לומר ונחמתא משום מאי דכתיבנא שהקב"ה כביכול מתאונן על גלותינו ע"כ אנו מתפללים שיתנחם בקרוב וימהר לגאלינו עכ"ל הטור. דאמירן בעלמא ז"ל אבודרה"ם. כלומר שאמורות בעולם לבנ"א לשבחם בהם עכ"ל. וכתב עוד וז"ל כתב רב נחשון גאון שיש בקדיש ז' כריעו' של חובה ואחת של רשות. יתגדל ויתקדש כורע. בעגלא ובזמן קריב כורע. יתברך וישתבח כורע. שמי' דקודשא בריך הוא כורע. אבל בעושה שלום כריעה של רשות היא. וכן כתב רבינו סעדי' עכ"ל. עוד ז"ל שם פי' הפורס על שמע. המברך ברכות שמע כי ע"פ הוא יברך את הזבח תרגום ירושלמי ארי הוא מפרס על ככתה עכ"ל אבודרה"ם. ואחר שאמר הש"ץ ברכו את ה' המבורך יענה ברוך ה' המבורך לעולם ועד בשמחה רבה ועצומה: עד נאה כי הוא שבח גדול ועלוי מאד כמבואר בזה"ק גם תקון גדול בנשמות העליונים כמבואר בכתבי האריז"ל וז"ל זה"ח ד' פ' ע"ב תאן אחרא דבסטר צפון בי' קיימן כו' ותמן אית חד היכלא מרקמא בכמה גוונין ובי' קיימין כל אינון דמקדשין שמא דמאריהון באמירה בכל יומי' דמברכין לי' ואמרין ברוך ה' המבורך לעולם ועד ומקדשין ליה לבתר בקדושה משולשת כו' וכחזן אומר ברכו את ה' והוא אומר ברוך ה' המבורך לעולם ועד וכיון דמברך למארי' מתמן שרותא דצלותא לגלאה ועל דא שריאן קודשאן זכאין אינון דמברכי (פי' עניית ברוך ה' כו') ומקדשי (פ' עניית הקדושה) למאריהון בכל יומא ברעותא דלבא בההיא שעתא אוליפנא דלית רשו לגלאה צלותא בעשרה עד דמברכין לקב"ה בשרותא דצלא (פי' עניית ברוך ה' כו') וכיון דמברכין ליה אלו צלותיהון. עכ"ל בקצור ודי בהערה זו:

פרק שני ברכות יוצר אור

וממנה ואילך ראוי להתפלל בהתלהבות יותר עצומה כי ק"ש וברכותיה הם תקונים בשלמות יותר עליונים מתקוני הזמירות כמבואר בכתבי האריז"ל. ואעתיק ההיכלות דזהר מז"ק בכדי שלהיב לב האדם אל גודל כונתם וז"ל פ' פקודי ד' ר"ס ע"ב זכאין אינון דידעין לסדרא יחודא דמאריהון כדקא יאות ולמיהך באורח קשוט בגין דלא יטעון ברזא דמהימנותא ס"ח בהיכלין אית רזא עילאה גוי מהימנותא כו' בשבעה היכלין אלין שלימו דלעילא כד אשתלים דא בדא ואתעבידו צלותין ובעותין דמאן דידע לסדרא לון לאתקבלא לון לעילא כו'. היכלא קדמאה יוצר אור ובורא חשך נהירו דאבן טבא ספירו דאבן טבא כו' מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית כלהו אופנים וגלגלים מלאה הארץ קניניך וגו' המלך המרומם שמא קדישא יאהדונה"י כגונא דשמא שליט בתרין שמהן ודא הוא כליל באוירא ומתהפכא נימוס עולם. היכלא תניינא אל ברוך גדול דעה אורפני"אל רזין דכליל אתוון זעירין דאלפא ביתא הכא אינון דקאמרי קדוש וברוך והכא איכו. קדוש וברוך כבוד ה' ממקומו. היכלא תליתאה לאל ברוך נעימות יתנו. היכלא רביעאה המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית בגין דהכי מתגלגלין תדירין ודינין דעלמא מאן דאיהו לחיים מתחדש כמה דאתמר להתקיימא בעלמא בגבורה דימינא

דאקרי אל. היכלא תמינאה היכלא דא דאקרי אהבת עולם (ובנוסח אשכנזים אהבה רבה) ולא איהו מעיכאן דרחימותא דהיכלא דאקרי אהבת עולם אהבתנו ה' אלהינו בא"י הבוחר בעמו ישראל באהבה. היכלא תשיעאה אמת ויציב ונכון וקיים ובעיין דלא לאפסקא בין היכלין אלין לאלין דהא במעיכו דצלותא ורעותא מתחברן כחדא ואתקשרן אלין באלין ברזא דשמהן קדישין דעליהון בכל חד וחד. היכלא עשיראה רזא דרזין בלחישו ולא אשתמע (פי' תפלת י"ח) אלא ככה איהו רעותא כו' עכ"ל. ומכאן ואילך מפרש והולך תפלת י"ח ע"ש הכוד מאמר זה יתבונן האדם גודל התקון של ברכת ק"ש בעולמות העליונים וצורך הכוונה בהם שכתב הזה"ק הנ"ל דהא במעיכו דצלותא ורעותא (פי' כונת הלב) מתחברן כחדא כו'. ודי בשעור ז. הנה פי' המלות של ברכה ז נקל הבנתו אך יאמר האדם התיבות במתון אשר יתלהב לבו ממילא אל אהבת הבורא ית"ש ויתעלה בשבח גדול כזה. כשיאמר תיבת יוצר אור ראוי שיפתח עיניו ויכוין במחשבתו בשמחה עצומה גבורת ה' במאורי אור שברא וע"ל בברכת פוקח עורים. וכשיאמר ובורא חשך ראוי שיסגיר עיניו ויחשוב גבורת ה' של בריאת החשך. **ובתיבות** ובורא את הכל יכוין במחשבתו בשמחה עצומה בזה הלשון אתה הבורא כל העולמות עליונים ותחתונים וישמח שמחה עצומה בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. וזולת כוונת האריז"ל ראוי ג"כ לאדם לכוין כל כוונות אלו הפשטיות ובשעה שאומר יוצר אור ימשמש בתפילין דיד ובבורא חשך ימשמש בתפילין של ראש כהאריז"ל וכבר כתבתי לעיל הכוונה בעת משמוש התפילין ויזהר האדם בה. בתבות ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית יחשוב האדם במחשבתו כמה פעמים גבורות ה' גבורות ה' בשמחה עצומה ע"ז שלא ישנה הפקידים של השמש וירח גם בסבוב הליכתם בגלגל כמ"ש ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור גבורות ה' בזה. גם בפסוק מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית יחשוב במחשבתו החכמה הנפלאה שבכל הברואים דרך כלל ויחשוב בזה גבורות ה' כמה פעמים בשמחה עצומה. ובתבות המלך המרומם לבדו מאז המשובח והמפואר כו' ישמח שמחה עצומה בגודל מלכותו ית"ש ויתעלה. אל ברוך גדול דעה שנתקן על סדר א"ב טובא בזה"ק גודל מעלתה ותקונה בעולמות העליונים ויזהר האדם לאומרה במתון ובכוונה עצומה ואעתיק מאבודרה"ם פי' על כמה תבות. וז"ל גדול דעה על שם גדול העצה. טוב ע"ש וירא אלהים כי טוב ועל שם הודו לה' כי טוב. יצר כבוד לשמו ע"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כלומר שהוא מתכבד עם בריותיו שיצר וכאלו יצר הכבוד לשמו. מאורות נתן סביבות עוזו על שם והנורא עמו' שרי'. פנות צבאיו קדושים. כלומר שנקרא קדושים ופי' פנות שרים מל' גשו הלום כל פנות העם. על השבח מעשה ידיך על שם כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך והוא תואר על מה שלמעלה הימנו. כלומר שהוא מבורך בשמים ובארץ על כל שבח מעשה ידיו שעשה למעלה ולמטה. בורא קדושים אלו המלאכים עכ"ל האבודרה"ם ועל פירוש יוצר משרתים ואשר משרתיו איתא בטור סי' נ"ט ז"ל יוצר משרתים אותם המתחדשים בכל יום ואשר משרתיו משלם כגון מיכאל וגבריאל כולם עומדין לפניו כו' עכ"ל הטור:

לאל ברוך נעימות יתנו כו' כל האומרים מתבות כי הוא לבדו כו' אפי' תיבת א' נתקנו על סדר מדות וספירות העליונים הקדושים ויזהר האדם מאוד לאומרם במתון ובכוונה עצומה ואם יש לאדם איזה חולי בבני ביתו ונתרפא ראוי שיתן בלבו שבח והודאה להבורא ית' על רפואתו כשאומר בורא רפואות. בתיבות נורא תהלות יזהר לכוין הפסוק כמ"ש למעלה בשירת הים. ובתבות אדון הנפלאות יכוין ג"כ הכוונה שבאלפי בישתבח. ובתבות המחדש בטובו בכל יום כו' יחשוב הכוונה ממש מ"ש בתחלת הברכה בתיבות ובטובו מחדש בכל יום. גם בתיבות כאמור לעשה אורים גדולים כל"ח וביחוד בחתימת הברכה בא"י יוצר המאורות יחשוב בשמחה עצומה כמה פעמים גבורות ה' בזה בהלל של המאורות. ובעניית אמן של ברכה ז יכוין ג"כ כוונה ז [illegible] של חתימת הברכה

בשמחה עצומה:

פרק שלישי אהבה רבה אהבתנו

להעתיק לשון מהרח"ו בשער הקדושה בענין מ"ע דאורייתא שמבוא' שם וז"ל

מ"ע ה' ויקבל ד' ר"ה ע"א אך בזהר מאריך ונשום הקל ז"ל ליראה את ה' בקרבנות בשחר ובזמירות. לאהבה את ה' בברכ' אהבת עולם (בנוסח האשכנזים אהבה רבה) ובפסוק ואהבת את ה' אלהיך. לברכו בישתבח וביוצר המאורות ובכל ז' ברכות של ק"ש בבוקר ובערב. לקדש את שמו ית' במסיר' נפשו במחשבה בפסוק שמע ישראל ה' אחד. לקדש את שמו בנקדישך (פי' בקדושה נקדש את שמך בעולם כו') למסור נפשו במחשבה כנ"ל מהרח"ו ז"ל: והסביר לאנוש מערכי מ"ש הזה"ק שמ"ע של יראת השם הוא בזמירות ומ"ע של אהבת השם הוא בברכת אהבה רבה לכאורה הסברא להיפך שפסוקי דזמרה צריך האדם לומר בשמחה עצומה מאוד כשמו כן הוא פסוקי דזמרה ובודאי השמחה והחדוה באה מחמת אהבה וברכת אהבה רבה היא תפלה נוראה ושייך בה יראת השם. אך האמת יורה דרכו ע"פ שכל פשוט והוא זה בהיות כי מה שמזמרים לפני המלך שבחיו ותהלותיו לפעמים יצוייר בזה שהוא מפחת גודל יראת המלכות אף שבלבו אין אהבתו שלימה כ"כ אך שהיה יראתו על פניו ע"כ הוא בא אל שולחן המלך לומר לפניו תהלותיו ושבחיו ובודאי מי שאינו חושש כ"כ ליראתו אינו בא לזמר עם אותם המזמרים לפניו תהלותיו מחמת גודל יראתם אותו כי הולך הוא אחרי תאוותיו באותו שעה בהיות שאינו חושש ליראתו כ"כ. ולא כן האיש אשר יחשב לו ענין עבודת המלך לזכייה גדולה וע"כ הוא בא אל המלך ויפול לפני רגליו ויבך ויתחנן לו להעביר אליו השקפת חכמתו הגדולה לטובה לקרבו אל עבודתו ובתחבולות יעשה לו המלאכה באיזה כונה איזה הדרך ישכון אור איך לירא מפניו יראת אמתית ואיך לאהוב אותו אהבה עצומה ואיך יכול להזהר במצות המלך לקיימם כדברים דברי אמת כי בקשת תחנתו זו באה מפחת גודל אהבת המלכות וגודל תשוקתו לעבודתו ולעשות לו נחת רוח בתמידות ומגודל הבקשה והתחנה והבכי' שאנו רואים שנפשו בשאלתו ופלגי מים ירד עיניו בבואו לפני המלך בתפלה ותחנו' על כל הנ"ל מזה ניכר אמיתי' הדברים גודל תשוקת אהבתו אל המלך מש"כ האדם שאינו נותן דעתו כ"כ אל גודל הבקשה מלפני המלך אל כל הנ"ל ודבר זה א"צ ראי' כי תום השכל יעיד ע"ז. הנה כמו כן על דרך זה ישכון אור של קיום מ"ע של אהבת השם ית' ויתע' שנזכר בתורתינו הקדושה כמה פעמים תקנו לנו אנשי כנה"ג ברכה זו של אהבה רבה לומר בכל יום להראות בזה גודל אהבת האדם אל המקום ב"ה יתעלה ויתרומם זכרו לעד המבקש ומתחנן לפניו ית"ש שימציא לו תחבולות לעבודתו וליראתו ולאהבתו בנוסח אבינו מלכנו בעבור אבותינו כו' כן תחננו ותלמדנו כו' המרח' רחם עלינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים כו' והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך ויחד לבבינו לאהבה וליראה כו' כדי לקיים בזה מ"ע של יוצרנו ובוראנו שצוה בתורתו הקדושה לאהוב את השם יתעלה ויתרומם זכרו לעד אמן. ודי בזה למבין. לכן בהתחלת הברכה כשאומר האדם אהבה רבה אהבתנו ה' אלהינו צריך להכניס בלבו אהבה רבה ועצומה להבורא ית"ש ויתעלה מאחר שמודעת זאת שחביבין ישראל לפני המקום וחבה יתירה הוא שנודעת להם האהבה רבה שאהב אותנו ה' אלהינו ית"ש לכן את זה לעומת זה צריך האדם ג"כ בעולותו הדברים האלה מפיו לבראותם בלבו עולם אהבתו אל הבורא ית"ש ויתעלה ויזהר מאוד בזה כי הוא מ"ע דאורייתא כנ"ל ואחר זה מתוך תשוקת אהבת הבורא שבוער בלבו יתפלל מלפניו בנוסח הברכה שיתן לו לב להבין ולהשכיל ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולאחד לבבו לאהבה וליראה אותו ית"ש. וכונתו יהיה בכל נוסח הברכה שיוכל בתמידות לעשות לו ית"ש נחת רוח וביחוד בחתימת הברכה בא"י הבוחר בעמו ישראל באהבה יזהר האדם מאוד בקיום מ"ע זו של אהבת השם דהיינו שיכניס בלבו אהבה עזה ועצומה בכל עוצם כחו אל [illegible]

ית"ש ויתעלה כפי גודל אהבת הבורא ית' אלינו עם קדוש כמו שאומר הזוהר בשמו ישראל באהבה כן החיוב עלינו עם קדוש להכניס בלבנו גודל אהבת יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה ז"ל בתקונים תיקון א' דף י"ח ע"א כי עזה כמות אהבה תקיפא איהי אפרשותא דקב"ה ושכינתא מישראל כפרישא דרוחא ונפשא מגופא והו כי עזה כמות אהבה כד ישראל מיחדין שמא דקב"ה ברחימו' ואמרי הזוהר בשמו ישראל באהבה עכ"ל התקוני' לכן יזהר האדם אחד כשיסיים הזוהר בשמו ישראל באהבה יתן בלבו ובמחשבתו שבח והודאה עצומה בשמחה רבה עד מאוד להבורא יתב' שמו על שזיכה אותו ג"כ להיות בחלקו וגורלו הקדו' בשמו בישראלי הקדושים ויכניס שמחה עצומה בלבו עד מאוד באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד אמן. ודי בהערה ז :

פרק רביעי

הנה קודם שאבוא לבאר ביאור הק"ש אעתיק כמה מאמרים מזה"ק בקיצור נמרץ המבארים גודל מעלת ק"ש וגודל החיוב ליחד היחוד בפסוק שמע בכדי להשיב לבב אנוש כערכי בקריאתה וז"ל בפ' ויחי ד' רמ"ב ע"א הכי אוליפנא בשעתא דשמעתא נחתא לעלמא כנסת ישראל עלת עלה בקיומא דאומאה' ליחדי למלכא ויודע לי' רחימותא דילה לגבי' בגין לאתפייסא בהדי'. ובמה בגין דחובא על ב"נ ליחד שמא קדישא בפומא בלבא ובנפשא ולאתקברא כולא כשלהובא דאתקברא בטפסא (פי' כשלהבת הקשורה בגחלת) ובההוא יחודא דעביד גרים לאתפייסא מלכא במטרוניתא ואודע לי' למלכא רחימותא דילה לגבי' עכ"ל. ובפ' תרומה ד' קל"ג ע"ב ז"ל בשעתא דקא מיחדי ישראל יחודא דרזא דשמע ישראל ברעותא שלים כדין נפיק מגו סתימא דעלמ' עלאה חד נהירו ובההוא נהירו בטש גו בוצינא דקרדוניתא ואתפלג לע' נהורין ואינון ע' להטין ע' אנפין דאילנא דחיי כדין ההוא אילנא סליק ריחין ובוסמין וכל אילני דגנתא דעדן כלהו סלקי ריחין ומשבחן למאריהון דהא כדין אתתקנת מטרוניתא כו' עכ"ל. ובדף קל"ט ע"ב ז"ל בשעתא דישראל קא מיחדי יחודא בהאי קרא ברזא דכ"ה אתוון דאינון שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ובשכמל"ו דאינון כ"ד אתוון ליכוין כל חד בהו ט' כדין אתפתחו תרעין ואהיב קב"ה להאי ב"נ כאלו קיים אורייתא כלא דאיהי אתי' בת"ע פנים בכלא ועל דא אצטריך לכוונא לבא ורעותא בכ"ה ובכ"ד ולסלקא לון ברעותא דלבא למ"ע תרעין דקאמרן כו' זכאה חולקי' מאן דיתכוין בהו דודאי כללא איהו דכל אורייתא דעילא ותתא ודא איהו רזא דאדם שלימא בדכר ונוקבא ורזא דכל מהימנות' עכ"ל. ויקרא פסוק היחוד בקול רם כמבואר בש"ע גם בז"ח ד' ע"ז ע"ב: וקודם התחלת ק"ש יחשוב במחשבתו קבלת קיום מ"ע ז של ק"ש ויחשוב במחשבתו בזה הלשון הריני רוצה לקיים מ"ע של ק"ש דשחרית או של ערבית שצונו יוצרי ובוראי ית"ש ע"כ. ויאמר תמיד קודם שיתחיל פסוק שמע ישראל ג' תיבות אל מלך נאמן להשלמת רמ"ח תיבות של ק"ש כי אם כשאדם רוצה לקרות ק"ש כתקונה בכוונה עצומה בלתי אפשרי לסיים בתמידות בשוה עם הש"ץ שיוכל לכוין ג' תיבות שאומר הש"ץ ה' אלהיכם אמת. והשלמת הרמ"ח תיבות דק"ש בג' תיבות אלו אל מלך נאמן מרומז ג"כ בתקונים תיקון י' דף כ"ז ע"א: וצריך האדם לשום כל עוצם כחו ביחוד זה דהיינו שיאמר הפסוק שמע ובשכמל"ו בכל עוצם כחו ואיבריו ומוחו. וז"ל הזה"ק פ' ואתחנן ד' רס"ג ע"א בר"מ שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. פקודא דא ליחדא שמי' דקב"ה בכל יומא דהא כמה דמיחדי שמא דקב"ה לתתא, הכי אתיחד שמי' לעילא אשתכח קב"ה יחידאי עילא ותתא. מאן דמיחד שמי' דקב"ה ישוי לבי' ורעותי' בההוא יחודא דקאמרן ויחבר כל שייפוי (פי' איבריו) בההיא יחודא בההיא כיוונא למהוי כלא אחד כמה דשוי כל שייפוי ברזא דחד הכי לעילא מחבר כל שייפין עלאין בההוא יחודא למהוי כלא חד. בשעתא דאתי ב"נ ליחדא שמא דקב"ה כל חילי שמיא כלהו קיימין שורין בגין לאתתקנ' ולאתכללא כלהו בההוא יחודא למיקם ברזא דחד ביחודא חד. כלהו מתתקן בתקוניהון כדקא יאות. פי' כיון דאתיחדן שייפין תתאין ברזא חדא

ליחדא

דיהודה הלא . כדין אקרי קרבן שלים עכ"ל :

הנה אחי ורעיי על יחוד זה נצטוינו אנחנו עם קדוש בתורתינו הקדושה ליחד יוצרנו ובוראנו יתב"ש ויתעלה זכרו לעד תמיד בכל יום פעמים באהבה בפסוק שמע ישראל שעיקר מצות היחוד הוא בפסוק זה . ואף שלכאורה היה נראה שיוצא האדם ידי חובתו של מצוה היתה בכונת פי' התיבות לבד שאומר בשפתיו שמ' אלהינו הוא ה' אחד אך בודאי צריך שיקבל בלבו מה שמוציא בשפתיו כי עיקר מצות היחוד הוא בלב ובמחשבה כמו שמפורש במשנה לענין קדמה שמע לוהי' אם שמע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות ואין קבלה אלא בלב כמו שיבא באורו בעז"ה בפרקים הבאים :

פרק חמישי

אתה הראת לדעת בפרק שלפניו שעיקר עבודת היחוד הוא בלב והמחשבה . ועתה הגיע שעת הביאור בעז"ה לבאר איכות היחוד בכוונתו . הנה הכוונה הפשוטה של תבות שמע ישראל כתב אבודרה"ם ז"ל וזה הוא דרך עדות כאלו כל אחד אומר לחברו שמע שאני מאמין שה' אלהינו הוא יחיד בעולמו לכן תמצא ע' של שמע וד' דאחד אותיות גדולים שהוא סי' ע"ד רמז לעדות . עכ"ל . ובזוהר חדש דף ס' ע"א ז"ל פתח ואמר האי קרא תינח בשעתא דאמרו בנין דיעקב לאבוהון או משה לישראל אבל השתא כלא עלמא אמרו שמע ישראל למאן ישראל אמרין אלא הא תנינא יעקב אבינו לא מת וקב"ה הקים לי' גו כורסא יקרי' למהוי תדיר סהדא על בנוי דקא מיחדי שמי' דקב"ה כדחזי בכל יומא תרי זמנא וכד אינון מיחדין שמי' דקב"ה אמרי שמע ישראל הוי סהיד עלן דאנן מיחדי שמי' דקב"ה כדקא חזי בההיא שעתא נטלי לי' ליעקב בארבע גדפין פריחן לארבע סטרי עלמא וסלקי לי' לקמי קדישא עלאה ומברך לי' בשבע ברכאן פתח ואמר זכאה איהו אבא דזרע דא אוליד בארעא זכאין אנון בנין דקא מעטרין לאבוהון הכי . בהכי' שעתא כל אינון חילי דשמי' פתחי ואמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ויעקב מתעטר בתליסר נהרי אפרסמונא דכיא וקאים תדיר כקרתא מקפא שור על בנוי ולא שבק דינא תקיפא לשלטא עלייהו כו' עד כאן לשונו . ויש עוד כוונה בזה"ק שתבות ישראל קאי על הקב"ה שנקרא ישראל שבכמה שמות נקרא הבורא ית"ש ויתעלה הוי"ה ב"ה אדני אלהים צבאות ואחרי שמות ונקרא גם כן ישראל שפירושו יש"ר א"ל והכוונה בשתי תבות שמזכירים שמע ישראל כאלו האדם מדבר לנוכח הקב"ה שמע אתה הקב"ה שנקראת ישראל שאני מאמין באמונה שלימה ואמתית שאתה הוא ה' אלהינו ואתה הוא ה' אחד ואף שבזה"ק כוונה זו עמוק עמוק מי ימצאנה אך אני לא באתי לגלות מסתורין רק לפרש תיבת ישראל ע"פ הזה"ק ע"ד פשוטו הנה יודע כמבואר למעלה הסבה שאתן שני התיבות שמע ישראל ב' פירושים והבוחר יבחר ובלבד שיכוין לבו :

ועתה בעז"ה נבאר הד' תבות ה' אלהינו ה' אחד שבהם עיקר היחוד . הנה שורש היחוד הוא שני דברים הא' האמונה והב' הקבלה . האמונה הוא בשעה שיאמר האדם תבות ה' אלהינו ה' אחד יאמין אמונה שלימה ואמתית שכן הוא באמת שה' אלהינו הוא ה' אחד יחיד ומיוחד . והקבלה הוא שיקבל על עצמו עול מלכות שמים בשלימות והוא קבלת עול מלכותו ואלהותו ואדנותו ית"ש ויתעלה עליו ועל בניו אחריו והיינו תיכף כשיסיים תיבת אחד יכוין במחשבתו בשמחה עצומה עד מאוד בכל עוז כמו בזה"ל אני מאמין באמונה שלימה וברורה ואמתית שאתה יחיד ומיוחד ושאתה בראת כל העולמות עליונים ותחתונים לאין תכלית למספרם ושאתה היה הוה ויהיה ואני ממליך אותך ית"ש על כל אבר ואבר שלי לשמור ולעשות מצות שלך הקדושה וגם אני ממליך אותך על בניי ועל בני בני' עד סוף כל הדורות שאצוה את בניי ובני בניי שיקבלו עליהם את עול מלכותך ואלהותך ואדנותך וגם אצוה להם שיצוו גם הם את בניהם ובניהם לבניהם עד דור אחרון שכולם יקבלו עול מלכותך ואלהותך ואדנותך עליהם ויזהר האדם מאוד בכוונה זו להמליך אותו ית"ש על כל אבר ואבר שלו ש

פי' מגנ' סוכה בתקונ' תיקון ע"ד קל"א ע"ב וז"ל בקצור תמנין תרעין אלין דכיא ותא שיראין כ"כ כ"ה אתוון תרין זמנין בכל יומא כו' ובכל אבר ואבר דאיהו כו דכל פקודא כמי כ"כ לאמלכא לקב"ה ולאסגאה לי' אבר דכי' וקיימא לבריא לי' אמן ובגין דא צריך ב"נ לנטרא מני' מכל אבר ואבר כל מחשבין והרהורין בישין דסטופין דאמן קליפין כו' ומאן דאמליך לקב"ה על כל אבר ואבר כאלו אמליך לי' על כלא עלמא ואגר דב"נ דאמליך לי' על כל אבר ואבר לא אתיהב רשו לגלאה דאלין אנון טעמי מצות דלא אתיהבו לגלאה בגין דלא יהא ב"נ עובד לקב"ה ע"מ לקבל פרס כו' עלייהו אתמר לאכול לשבעה ולמכסה עתיק מלין עתיקין דלא אתמסרו לגלאה, עכ"ל, ודי הערה בזה, גם יזכר מאד ומאד בקבלת מלכותו ואלהותו עליו ועל זרעו דוקא ממש כמ"ש למעלה בנוסח של קבלת עמ"ש כי גודל מעלת קבלה זו מפורש בתורתינו הקדושה בפ' וירא בעת שהזכיר הבורא ית"ש ויתעלה גודל אהבתו של אברהם אבינו באומרו כי ידעתיו וגו' מכל צדקותיו אשר עשה לא הזכירה כי אם צדקת ה' אשר עשה למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' וגו' שהרי מפורש בתורה שקיים א"א כל התורה כדכתיב בפ' תולדות עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורתי ואז"ל בגמרא הק' קיים א"א כל התורה כולה אפי' ערוב תבשילין הנה כל מעשיו הטובים גם העשר נסיונות שנתנסה א"א ועמד בכולם לא הזכיר הבורא ית"ש כ"א בזאת יתהלל למען אשר יצוה לזרעו אחריו שיקבלו עול מלכותו ואלהותו עליהם ועל זרעם כאשר קיים א"א ע"ה. ומזה יראה כל אדם בעין שכלו גודל מעלת קבלה זו. ובודאי מלתא דפשיטא הוא לכל משכיל שיעור ידידות אהבתו ית"ש שבקבלה זו יכיר אהבת הבורא ית' ויתעלה בלב האדם יותר מבכל קיום מצותיו ית"ש שבתורה הקדושה. ודי בזה למשכיל:

ויזכר אחר שיגמור במחשבתו כוונת עול מ"ש בשלימות כנ"ל יקבל על עצמו מסירת נפש במחשבה שהבאתי בסוף שער האהבה. ומסירת נפש בפסוק זה של היחוד חיוב על האדם כמבואר בזה"ק בהרבה מקומות וז"ל בפ' פקודי ד' רס"ג ע"ב בהיכלא דא אית תרין ממנן ממנן כו' ואלין קיימין לאשגחא על כל אינון דמיחדי יחודא דמאריהון ברחימו ומסרי נפשייהו עלי' ברחימו וסלקי ואסהידו לעילא עכ"ל בקיצור. ובפ' בלק ד' קצ"ה ע"ב וז"ל לבתר נשוהא גרמי' גו אמן דמסרי נפשייהו על קדושת שמי' והיינו ביחודא דשמע ישראל דכל מאן דשוי הכי רעותי' בהאי קרא אתחשב לה' כאלו מסר נפשי' על קדושת שמי' עכ"ל וז"ל בפ' חיי שרה במדרש הנעלם דף קכ"ד ע"ב אמר ר' שלום בר מניומי אין לך כל צדיק וצדיק מאותם העוסקים בתורה שאין לו מאתים עולמות כסופין בשביל התורה הק' ומאתים לנוטרים את פריו ומאתים על שמוסרי' עצמם בכל יום כאלו נהרגו על קדושת שמו דגלאי בהאי פסוקא למסור נפשו על קדושת שמו שעלה עליו הכתוב כאלו נהרג בכל יום עליו הה"ד כי עליך הורגנו כל היום א"ר נחמן כל המוסר נפשו בהאי פסוקא נוחל ארבע מאות עולמות לעוה"ב עכ"ל: וז"ל פ' ואתחנן ד' רס"ז ע"ב בקצור דהשתא סלקא נפשי והמית יקרא מאנון דמסרי גרמייהו על קדושה דמאריהון דהוו אלין בהליסר נסרי דאפרכמונא דכי' וקב"ה משתעשע בהו כו' עכ"ל, הנה עיניך רואות מגודל עוצם פלא השכר יעשה למחכה לו של מסירת נפש בפסוק היחוד גם מכל המאמרים האלו נשמע גודל החיוב למסור נפשו במחשבה בפסוק זה ובודאי שאחרית ישראל לא יעשו זה ע"מ לקבל פרס השכר במאמרים הנ"ל כ"א מגודל אהבתו לית"ש ואכרו לעד כדי שיתקדש שמו הגדול בזה בכל העולמות וסוף הכבוד לבוא. ודי בזה. ואת למודעי שאף שמלשון זה"ק בכמה מקומות משמע שחיוב של מסירת נפש בפסוק זה דוקא בתיבת אחד דבפ' משפטים ד' קי"ט ע"א וז"ל ומיחד לקב"ה בכל יומא לנטוי מיתתי' באחד כגוונא דאתיעת בשמה באריכו דיקא דהכין ובהכין דאנון אה"ד כו' עכ"ל גם בפ' נח דף ל"ג ע"א וז"ל בכל יום ויום צריך ב"נ לאהדרא בתיובתא ולאמסר רוחי' לגבי' דיפוק באחד כו' עכ"ל. ובהקדמת תקונים ד' י' ע"ב וז"ל בקיצור וכלהו אינו רחימו דמארי' מאן דמסר נפשי' באחד ברחימו דמאריה

פי' עכ"ל. הנה משמעות לשונו זה שיהיה המסירת נפש בתיבת אחד דוקא אך צריכין אנו לומר שבודאי אין הכוונה בזה שיאריך בהברת התיבה דאחד עד שיכוין המסירת נפש הנ"ל כי מן הנמנע הוא ובלתי אפשרי שיאריך באות ח' דאחד כ"כ עד שיכוין פי' המלה של אחד שפירושו שהוא יחיד ומיוחד ולצייר במחשבתו איזה מיתה של מסירת נפש כי לא תושלם הברת המלה באות ח' אלא בהברת אות ח' כי כשאדם מתחיל הברת אות ח' בקמ"ץ הייא לא ירגיש הברת ח רק בהתחלת המבטא אך אח"כ כשיאריך יותר לא ירגיש כלל הברת ח רק ירגיש [ד] הברת א והוא עם הקול תמיד ע"ז ומגלה שלא יסיים בתיבת אחד רק יסיים אד וכאלו [ד] אמר אחאד וכן משמע מפרש"י בגמרא דברכות ד' יג ע"ב אהא [ד] דתני' סומכוס [ד] אומר כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו א"ר אחא בר יעקב ובדל"ת א"ר אשי ובלבד שלא יחטוף בחי"ת עכ"ל הגמרא. וז"ל רש"י ובדל"ת. ולא בחי"ת דכל כמה דאמר א"ח בלא דל"ת לא משתמע מידי ומה בלא בהאריכו אבל בדל"ת יאריך עד כשיעור שיעשנו בלבו יחיד בשמים ובארץ ולארבע רוחותיה כדמפרש לקמן. ובלבד שלא יחטוף בחי"ת בשביל אריכות הדל"ת לא ימהר בקריאתה שלא יקראנה בחטף בלא פתח ואין זה כלום עכ"ל רש"י ז"ל: הרי מבואר בלשון רש"י ז"ל שלא יאריך באות חי"ת כלל שעיקר ההארכה הוא באות דל"ת ולא באות חי"ת. אך בודאי שהכוונה הזאת למסור נפשו באחד רצונו לומר בהארכת כוונת תיבת אחד. ולכן צריך שתצא מפיו תיבת אחד מפורש היטב במבטא ויכוין פי' המלות של אחד שפירושו שהוא יחיד ומיוחד ולקבל עליו עול מלכות שמים כנ"ל ובגמר מחשבתו יקבל על עצמו מסירות הנפש כנ"ל וכמו שאבאר בעז"ה למטה אך בכדי להוציא גם דעת היש מפרשים שמביא הטור ודעת הב"י יאריך קצת בחי"ת ועכ"ז יראה לזהר שלא יחטוב שום טועה בהברת אות ח' כי דבר ברור הוא אם יכוין קצת טועה בודאי ע"י ההארכה ז לא יאמר הברת אות חי"ת אלא בהתחלת המבטא ואח"כ ע"י אריכות ההברה קצת יסיים באות ח' אחאד [ד] כנ"ל. אך באות ה' יזהר שלא יאריך בה כלל וז"ל הזה"ק פ' שלח לך ד' קס"ב ע"א [ד] מאן דפסק יתפסק מאן דפסק מלין דאוריתא על מלין בטלין יתפסקון חיוי מהאי עלמא ודיני' קיימא בההוא עלמא מאן דקצר יתקצר מאן דקצר אמן ולא מאריך בי' גו כייחא יתקצר מחיין דהאי עלמא מאן דקצר יתארך מאן דאמר אחד יצטרך לחטפא אלף ולקצרא קריאה דילי' ולא יעכב בהאי אות כלל ומאן דעביד דא יתארכון חייו עכ"ל: והנה ממאמרי הזהר הקודמים משמע מלשונם שיקבל מסירת נפש בפסוק שמע ישראל ע"כ זהו הדרך ישכון אור לנאת ידי שניהם שתיכף אחר אמירתו שמע ישראל ה' אלהינו ויכוין בכוונה עצומה בשמחה עצומה שאתה הוא ה' אלהים אזי יקבל עליו מסירת נפש בציור איזה מיתה ויכוין במסירת נפש ז שהמוסר עצמו למיתה להראות קבלת אלהותו ית' עליו באהבה עצומה ואחר שיסיים השני תיבות ה' אחד מפורש היטיב ויכוין פירושה היטיב שאתה יחיד ומיוחד בשמחה עצומה מאוד ויכוין כל הכוונות הנ"ל דהיינו חיוב האמונה האמתית וקבלת עול מלכות שמים עליו ועל זרעו אחריו כנ"ל יקבל עליו עוד מסירת נפש בציור של ג' מיתות האחרים. אך ובמסירת נפש יהיה בשמחה עצומה עד מאוד ויכוין שבמסירת נפש ז יתגדל ויתקדש שמו הגדול בכל העולמות וזהו דרך הנכון. ויזהר האדם בכל הטעמים של פסוק זה עם המסירת נפש בכל הד' ק"ש של יום כנ"ל ואף שבתחלת ההרגל בהם יהיה האדם מוכרח להאריך בזה במחשבתו כי כל ההתחלות קשות ועל ידי זה לא יוכל להגיע לתפלות י"ח להתפלל עם הצבור אין בכך כלום כי בודאי תפלת הצבור נדחה מפני זה. אבל אחר ההרגל בקל יכול האדם לכוין כל הכוונות הנ"ל עם המסירת נפש של כל הד' מיתות באהבה עצומה מאוד בשעה מועט אך אחיי ורעיי דעת לנפשכם יצעם שקודם כל הכוונות יזהר האדם מאוד במה שמבואר בש"ע א"ח הי' ס"א סעיף י"ח וז"ל ידגיש י"של שמע ישראל שלא יבלע ובלא תרלה אל"ף ט' ע"ש. והשתדלתי לזה שיתן דעתו במחשבת

אמירת תיבה זו לנקוט הלשון ויפיל אותו קלת לבין השניים אז בוודאי ילא מפיו הברת אות סו״ד אך אם לא יתן דעתו לזה קרוב הדבר מאוד שילא אות א׳ לסיבת התחלפות אותיות באו״י והאו״ק לקלות מולאה הגרונית קופלות ברא״ס וזה ברור וע״כ יזהר מאוד מאוד בזה . גם יזהר מאוד ליתן ריוח להפרי׳ בין שם הוי״ה ב״ה לשם אלהינו כי אם לא יתן פירוד ביניהם ויאמר שני תבות אלו בהבלעה אחת ה׳ אלהינו יתחטף היו״ד של השם אדני שסיפו נח כראה לתיבת אלהינו שבתחלתה באל״ף ויאמר במבטא יאלהינו כאשר בא זה באזהרה לעיל בשער הב׳ בפרק דקדוקי המלות . וגם שני תיבות ה׳ אחד אם לא יתן ריוח ופירוד ביניהם יתחטף היו״ד של השם אדני שסיפו נח כראה לתיבות אחד ויקרא יאחד כנ״ל וכן איתא להדיא בטור סי׳ ס״א ז״ל כתב רב עמרם וצריך להפסיק בין תיבה לתיבה דעל שהוא דאנשי יריחו היו כורכין את שמע שלא ברצון חכמים מפורש בירושלמי שלא היו מפסיקין בין תיבה לתיבה . עכ״ל הטור . ובפרט בד׳ דאחד צריך האדם להזכר מאוד להרגיש במבטא היטיב כי בכח ההדגשה בנקל להתחלף עם הט׳ במוצאו דטלנ״ת מהלשון כידוע ואם לא יתן דעתו אל ההרגש׳ לא יאמר אחד אלא אחט . ובסמוך בעז״ה אליג הטעות של כל הק״ש שיוכל האדם לטעות בהם . ואחר שיזהר לומר התיבות של פסוק זה ככתוב יזהר ג״כ מאוד לומר התיבות בכל עוז כחו של מוחו ואבריו וירגיש בעלמו שלא נשאר בו כח יותר ליתן באמירת תיבות אלו של היחוד כמ״ש במאמר הנ״ל דפ׳ ואתחנן דף רס״ג ויחבר כל שייפוי בההוא יחודא כו׳ ובזה יעשה תקונים גדולים ונפלאים בעולמות העליונים הקדושים כמו שמבואר שם ג״כ כמה דשוי כל שייפוי ברזא דאחד הכי לעילא מחבר כל שייפין עלאין בההוא יחודא למהוי כלהו חד כו׳ ודי בהערה זו ומיד שיסיים הפסוק של שמע בכל הכוונות הנ״ל יאמר בלחש בשכמל״ו בכל עוז כחו ג״כ ממש כמו בפסוק שמע ובשמחה עלומה עד מאוד על שיש לו מלך גדול כזה שלא תכוב מלכותו לעד ולעולמי עולמים כי שסה תבות אלו הם גם כן מעיקר היחוד כמבואר במאמר דפ׳ תרומה הנ״ל בשעתא דישראל קא מיחדי יחודא בהאי קרא ברזא דכ״ה אתוון ובשכמל״ו דאינון כ״ד אתוון ויתיין כל הד בהו כלהו אתוון מתחברין כחדא וסליקין . גם במקומות רבים בזה״ק ובתקונים מגלים מזה . גם הפוסקים ס״ל כמו שצריך לחזור בפסוק שמע אם לא אמרו בכוונה כן צריך נחזור בתבות בשכמ״לו לכן יזהר האדם מאוד בכוונתם ודי בהערה זו . ומעתה נבוא שיעוריו בתודס

כוונת פסוקי ק״ש על סדרן כיד ה׳ הטובה עלי :

ואהבת את ה׳ אלהיך בכל לבבך . בה׳ תיבות אלו חיוב על האדם להכניס בלבו אהבה עזה ועלומה לאהבתו ית״ש ויתעלה ואהבה זו היא מ״ע עלינו עם קדוש מפסוק זה של ואהבת וגו׳ . ואם יתרשל האדם בזה מלבד מה שבטל וסילק מעליו מ״ע זו של אהבת השם יתעלה הנה גם הוא דובר שקרים רחמנא ללן . והתחבולה לזה הוא שיתעורר כל איבריו ומוחו עם שאר חושי כחו בכח עלום ולהכין עלמו לזה להכניס אהבה עלומה בלבו אזי כפי השתדלותו להראות בו עוזם כחו כן יתוסף בלבו התלהבות האהבה עזה יותר ויותר ולהמשיל בעניין הזה הוא במה שעינינו רואות באשה שמשקת בנה הקטן הנלמד בקירות לבבה מפלא אהבה העלומה התקועה בלבה אליו משקה אותו בכל עוזם כחה ומשימת באהבת נשיקה זו כל כח מוחה ואבריה . כן הדבר הזה באהבת השם יתעלה ויתרומם זכרו . וז״ל הזה״ק פ׳ ואתחנן דף רס״ז ע״א ואהבת דבעי ב״נ לאתקשרא ביה ברחימותא . דכל פולחנא עלאה דבעי ב״נ למפלח לקב״ה דיפלח ברחימו דלית לן פולחנא כמו רחימותא דקב״ה . ר׳ אבא אמר הכי כללא דאורייתא איהו בגין דעבר אמירן דאורייתא בהא אתכלילו דא אוקמוה חברים ות״ח לית לך מלה בחביבותא קמי קב״ה כמאן דרחמיס ליה כדקא יאות ומה הוא כמה דכתיב בכל לבבך פי׳ הכ״ל בקלור . ובכה אין לא יתלהב לב האדם לגכניס בלבו אהבה עזה אל השם יתעלה בכל עוזם כחו כנ״ל ודי בהערה זו :

ובכל נפשך כדרז"ל אפי' הוא נוטל את נפשך . וע"כ שלא יהא דובר שקרים ח"ו צריך לקבל בזה על עצמו מסירת נפש בציור איזה מיתה מד' מיתות : ובכל מאודך כדרז"ל בכל ממונך וע"כ שלא יהא דובר שקרים יצייר במחשבתו שאומרים לו השתחוה לעכו"ם ואם לאו אנו נוטלים את ממונך והוא אומר להם קחו את ממוני ולא אכרע ולא אשתחוה ויצייר במחשבתו שנוטלין את ממונו תיבה מלא דינרי זהב והלכו להם ונשאר בערום ובחוסר כל מפני אהבת ה' יתעלה ויתרומם . והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך . כשמסיים על לבבך יחשוב בזה הלשון אני מקבל עלי להיות בהתמידות על לבבי האהבה הנ"ל . ושננתם לבניך יקבל על עצמו במחשבתו מ"ע זו בזה הלשון אני מקבל עלי ללמוד עם בניי תורתך הקדושה . וקשרתם לאות על ידך וגו' בשעת משמוש התפילין של יד ושל ראש בפסוק זה כמבואר בש"ע יכוין במחשבתו בזה"ל אלו התפילין לי אות שקבלתי עלי כל מה שאמרתי מפסוק שמע עד כאן . וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך בפסוק זה יכוין במחשבתו בזה"ל אני מקבל מ"ע זו להיות על מזוזת פתחי פרשה זו לאות על קבלת אלהותו ומלכותו עלי . וכל כוונות האלו יהיו על לבבך בשמחה עצומה מאוד. וז"ל הזוה"ק פרשת תרומה דף קס"ב ע"ב תליסר פקודין הכא בימינא . ואהבת את ה' אלהיך הא חדא . בכל לבבך תרין . ובכל נפשך ג' . ובכל מאודך ד' ושננתם לבניך ה' . ודברת בם הא שתא . בשבתך בביתך הא שבעה . ובלכתך בדרך הא תמניא . ובשכבך הא תשעה . ובקומך הא עשרה . וקשרתם לאות על ידך הא חדסר והיו לטוטפת בין עיניך הא תריסר . וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך הא תליסר . עכ"ל . ואיך לא יתלהב לב האדם בקריאת כל התיבות של פרשה זו כי כמעט כל תיבה הוא מצוה בפ"ע ודי הערה בזה :

פרשת והיה אם שמע בתיבות לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם יתעורר ג"כ בכל עוצם כחו באהבת הבורא ית"ש ויתעלה כנ"ל בפרשה ראשונה בתיבות בכל לבבך . ובכל נפשכם יקבל עליו מסירת נפש כנ"ל בתיבות ובכל נפשך ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם יכוין במחשבתו בזה הלשון בקיצר נמרץ בשמחה עצומה מאוד אני מקבל עלי עול מצותיו . וקשרתם אתם לאות כו' בעת משמוש התפילין בפסוק זה יכוין ג"כ כנ"ל בפ' ראשונה . גם בפסוק ולמדתם אתם את בניכם . ובפסוק וכתבתם על מזוזות כו' . יכוין כנ"ל בפרשה הראשונה :

פרק ששי פ' ויאמר כתב הש"ע יסתכל בציצית בשעה שאומר וראיתם אותו כ"כ האריז"ל . ומהרח"ו בספרו שער הקדושה חושב זאת למ"ע מן התורה . וכן פרש"י במנחות דף מ"ד ע"א אהא דאמר רב ששת כל שאין ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה וחושב רש"י ז"ל וראיתם אותו למ"ע אחת . וע"כ צריך האדם להסתכל בציצית ולכוין בהסתכלות זו לקיים מ"ע של וראיתם אותו . וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם . בתיבות ועשיתם אותם יכוין במחשבתו בזה"ל אני מקבל עלי לעשות כל המצות שיש ביכלתי לעשות וקבלה זו יהיה קבלה אמתית במחשבתו בשמחה עצומה מאוד . ולא תתורו אחרי לבבכם יקבל על עצמו האזהרה שדרז"ל מפסוק זה אחרי לבבכם זו מינות שלא יפנה מחשבתו אחרי האפיקורסות ח"ו . ואחרי עיניכם . ישק הציצית וישימם על עיניו כהאריז"ל ויקבל על עצמו כדרז"ל ואחרי עיניכם זו עריות שלא יפנה מחשבתו בעריות ח"ו . אשר אתם זונים אחריהם דרז"ל זו עכו"ם ויקבל על עצמו שלא יפנה מחשבתו אחרי ע"ג ח"ו . ועשיתם את כל מצותי . יכוין מ"ע דזכרון שבת ששקולה ככל המצות כהאר"י ז"ל . אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים . בכאן יתן האדם הודאה גדולה ועצומה להשם יתעלה בשמחה רבה ועצומה במחשבתו בזה"ל אני נותן לך ה' שבח והודאה גדולה ע"ז שהוצאתנו מארץ מצרים . ומ"ע זו של זכירה יצ"מ שצונו הבורא ה' אותנו עם קדוש שלא תשכח מלבנו כל ימי חיים כמ"ש למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך . ובודאי כוונה הגדולה יתברך בלוי מ"ע זו וכבר מגידים הזקנ[illegible]

כדי שישים האדם אל לבו תמיד גודל הניסים והנפלאות והאותות והמופתים שהראה לנו מגודל הטובה שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים ואח"כ לנו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים וגם לשום על לבנו תמיד קבלת אלהותו ואדנותו ומלכותו בשמחה עצומה ולשמור מצותיו כל הימים וליטע בלבנו אהבתו ויראתו מגודל טובו העודפת עלינו בהוציאנו ממצרים כמפרש"ל בתורתנו ע"פ אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי. וכן בפ' שמיני בפסוק כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים פרש"י ע"מ שתקבלו מצותי העליתי אתכם וכן בפ' אמור בפסוק המוציא אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים פרש"י ע"מ כן. וכן בפ' ש' של ציצית בפסוק אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים פרש"י ע"מ כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזירותי. ועוד כמה פסוקים המורים ע"ז. גם מכל התרי"ג מצותיו הקדושים לא קבע עליהם התורה הק' בכ"ע להרשימם אות תמידי בפועל על ידינו ובין עינינו רק הפרשיות של יציאת מצרים שהם קדש והיה כי יביאך ופרשה של קבלת אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ופרשת קבלת עול מצותיו שהם שמע והיה אם שמע שד' פרשיות אלו הם פרשיות תפילין הרי אנו רואין שעיקר קבלת אלהותו ית"ש ויתעלה ועול מצותיו עלינו עם קדוש הוא ע"י זכרון י"מ. ומה גם כשיהיה האדם בתמידות אל לבו האותיות והמופתים והנפלאות של י"מ כנ"ל בא האדם בזה אל מדת היראה והאהבה להבורא ית"ש מפאת גודל אלהותו בגבורותיו ונפלאותיו אשר הראה אותנו אלהים בי"מ כנ"ל. אך בשביל שלא יבא האדם לידי שכחה בכ"ע ז קבעו לנו אנשי כנסת הגדולה להזכיר בכ"מ שמסדר האדם שבחיו של מקום ב"ה וב"ש דהיינו בכל יום בשירת הים ובפ' ציצית ובברכות ק"ש שלאחריה באמת ויציב ובאמת ואמונה ובתפלת שבת בנשמת ממצרים גאלתנו כו' ובכל תפלת י"ח באתה בחרתנו ובנוסח הקידוש של שבת וי"ט ובברכת המזון ואז כשיזכיר האדם ענינים אלה בכל הענינים הנ"ל יתן אל לבו גודל אלהותו ית"ש ויתעלה בגבורותיו ונפלאותיו כנ"ל ויתן ע"ז הודאה ושבח עצום בלבו ובמחשבתו להבורא ית"ש ויתעלה זה ברור שהחיוב של השבח וההודאה להבורא ית"ש ויתעלה על גודל הטובה שעשה עמנו עם קדוש ביציאת מצרים חובה על כל אדם מישראל עם קדוש ליתן הודאה בשביל עצמו כאלו יצא הוא ממצרים ולא בשביל הדור ההוא בלבד שמחויב כל אדם לצייר במחשבתו שהבורא ית' ויתעלה הוציא ממש אותו ואת אשתו ובניו ממצרים כנזכר בהגדת פסח בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו כו' ואלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים. עתה אחיי ורעיי אהובי נפשי איך לא יבוש האדם ופניו לא יחורו בעת הזכירו ענין י"מ בכ"מ שהוא מוזכר ולא יתן שום שבח והודאה בלבו ובמחשבתו בשמחה עצומה להבורא ית"ש ויתעלה על זה ויאמר רק המלות והתיבות בפיו ובשפתיו לבד כמצות אנשים מלומדה ועליו נאמר בפיו ובשפתיו כבדוני וגו' אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה לכן יזהר האדם מאוד ומאוד בזה ודי בהערה ז וכשיסיים התיבות להיות לכם לאלהים יקבל על עצמו בשמחה עצומה מאוד אלהותו ית' שמו ויתעלה בזה"ל במחשבתו אני מקבל עלי מלכותך ואלהותך ועל זרעי וראוי גם כן לקבל על עצמו מיד מסירת נפש באיזה מין מיתה להראות אמתית קבלתו ואח"ז יסיים תיבות אני ה' אלהיכם אמת בשמחה עצומה עד מאוד בקבלת אלהותו יתברך ויתעלה עליו כנ"ל:

פרק שביעי אמרתי

אעלה בתמר לבית יעקב אלו האנשים כערכי לשום לפניהם דרך כבושה וסלולה בדקדוקי התנועות. שם ישלטון בתיבות ובתנועות. ונהרים המכשול מדרך עמי בכל שלש אלה הפרשיות של ק"ש כמ"ש לעיל בשער ג' פ"ב ומקומו מוזכר לו ג"כ התיבות בד"ע כגון תיבות שמע ישראל. וכיון שמוסר נפשו לתיבה לדקדק בו שלא יאמר אִשְׂרָאֵל. וְהָאִו ע"ש בכדי שיהי' ריוח לפני האלף ויהא בין שנים לפניו למשמרת בלבו. ובקודם להפסיק מלומר הי'

שמ"ק. וז"ל הזוה"ק בז"ח ר"פ פ"א א"ר פרחיה כאלהים כד אסתכלנא בכפרא חנניא קרי'
שבא ממנא ועמ"אל שמי' די ממנא בתרעא דבסתר דרום א"ל קום בקיומך והאי כאי שלן
בלים רשו לאעלא תמן ולא למחמי ביה בר אנון דלעאן ק"ש כדקא יאות דבג אנון דלעאן
ק"ש כדקא יאות שאין ממנין אעלין קמי' ומכתירין ליה בכתרין קדישין ואמרין ליה דא שוש
בגלה דפלני דלעא בק"ש כדקא יאות שאילנא ליה ואמרים מארי קריאה שמע כדקא יאות
מאי שית אמר לי אי חסיד רזא עלאה איהו ככא בק"ש ואית בה ארבע פרשין. פרשה קדמאה
דיחודא דאיהו יחודא בתריסר תיבין שית תיבין ביחודא עלאה (פי' פסוק שמע) ושית תיבין
ביחודא אחרא (פי' בשכמל"ו) פרשה תנינא כו' א"ל אי חסידא תא חמי יקר דאנון דמייחדין שמא
קדישא כדקא יאות ולעאן ק"ש כגוונא דא. אילנא בחד היכלא ובשבות היכלא תו שס"ה
היכלין כחושבן יומא שתא אברהם יצחק ויעקב שליטין בשבות היכלא ואדכ"ד בגוייהו ואמינא
כמה חבילי נשמתן מתלבשין ברקימו דאילנא דחיי וכמה גוונין דיקרא עלאה ועיילין גו
היכלא ויופי"אל רב ממנא על כלא רב ממנא דאור' בהדייהו פתחי ואמרו אתעטרי קדישי
עלמא (פי' האבות) הא בניכון קדישן דקא מיחדי שמא קדישא ומכוונה ברעותא דפרשיין
דק"ש ואדה"כ קא חמינא דמשתדל בה ובשעתא דאעלת ק"ש דקרי ב"נ סליקת בקדמיתא
לגבי היכלא ואדא בה הד"כ אי חסיר אות א' מק"ש לא מקבל לה דהא חסר נגידה
דאדם דאנון רמ"ח באנון תיבין דאזול ש"ך ואי אשכח יתיר כדקא יאות מקבל לה ומעלין גב
אברהם יצחק ויעקב מני' ובקין לה מאן אמי ערבובי בכל אנון לדיקיה דבגינתא
דעדן דקא אתיין בשבות הדוס. ובשעתא דייתא לשבות עלמא (פי' אדם זה שקרא ק"ש
בשלימות בלי חסרון אות א') מאן יחמי הדוס דלי' דאוקבין לי' אבהן לגבייהו שרי זמנא ביומא
ובכל יומא נחים עלי' טלא מרים' דמל' ובשבות טלא ידעי ואכלין מיכלא די מלאכי עלאי
אכלין וידעי מה דהוה ומה דיהוי ומה דזמין למ הוי עד זמנא דקב"ה יוקים לגופו דשריין
בגאי עלמא ויוקים לון קב"ה בבניינא מתתקנא כדקא יאות כו' זכאה חולקי' דמאן דאתער
לן בכל יומא ברעותא דלבא. עכ"ל. ואחי ורעי אהובי נפשי איך ראוי לאדם לישב בדד ולידום
כי נטל בלבו לזכור ימים מקדם שנות עולמים אלף אלך לו כמה יכמה ק"ש שקרא עד הנה
שבדאו ממאילאם ולא יתקבלו מפאת שלא שיה נזהר לדקדק באותיותיה ותיבותיה של ק"ש
במבואר בזה"ק הנ"ל אי חסיר אות א' מק"ש לא מקבל לה כו' בשומו על לבו ככה. שלך
יך ובכה הרבה בכה תסמר שערות בשרו מרוב דינון והאהה. וע"כ להועלה אנשים כערכי
ערכתי מערכה מול מערכה. את זה לעומת זה כל טעות המצויים במבטא התיבות של
ק"ש בתיבה הישרה והנכוחה, ואחריו מקול שקריאה בהרגל ל' שהיה של זהירים משרכת
דרכה בכדי לזכות את הרבים שאו לבם יכירו וידעו האמת והטעות שיה הפוכה והאדם ידע
להזהר וישנו שפתיו לסיות בוהר בחבבה באמת מולאו ודי בהערה הערוכה: ועלה תגבר
וגואלנו יבא ברכה. יה ההאי בעזר אלי. צורי וגם גואלי:

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן	נֶמָן
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל	אִשְׂרָאֵל
ה' אֱלֹהֵינוּ	אֲדֹנָ יְאלֹהֵינוּ
ה' אֶחָד	אֲדֹנָ יֶחָד אֶחָד
בשכמל"ו וָעֶד	וָעֶט
וְאָהַבְתָּ	וְאָהַפְתָּ

אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ	אֶהֲדֹנָ יֶאלֹהֶיךָ
בְּכָל לְבָבְךָ	בְּ כָלְבָבְךָ לְבָפְךָ

והנה הרד"ק בחלק הדקדוק מה שאמרו רבותינו שצריך ליתן ריוח בין הדבקים כגון בְּכָל לְבַבְכֶם · בְּכָל לְבָבְךָ לא אמרו להפסיק אלא ליתן מקף בין שני הלמדי"ן כאשר הוא אלא אע"פ שנקראים במקף יתן ריוח והבדל ביניהם בל' ידמה כי שני למדין קרא כי אם בְּכָל הוא נקוד בקמ"ץ מפני המקף ואם יקראו אותו בלא מקף יהיה נקוד בחולם בְּכֹל וזה לא הרגיש להחליף התנועות אשר נתנו למשה בסיני עכ"ל. וק"ל דבריו וע"כ יזהר בזה מאוד. ונחזר להשגות לבאר התיבות שעדיין עלינו חובת ביאור:

וּבְכָל נַפְשְׁךָ	וּפְכָל נַבְשְׁךָ
וּבְכָל מְאֹדֶךָ	וּפְכָל
וְהָיוּ	וְאָהוּ
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה	הַדְּבָרִי מָאֵלֶּה
אֲשֶׁר אָנֹכִי	אֲשֶׁ רָנֹכִי
מְצַוְּךָ	מְצַפְּךָ
הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ	הַיּוֹ מַלְבָבֶךָ
בְּשִׁבְתְּךָ	בְּשִׁפְתְּךָ
וּבְלֶכְתְּךָ	וּפְלֶכְתְּךָ
בַדֶּרֶךְ כנ"א רפה	
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ	וּפְשָׁכְבְּךָ וּפְקוּמֶךָ
לְאוֹת עַל	לְאוֹתַל
וְהָיוּ	וְהָאוּ
בֵּין עֵינֶיךָ	בֵּי נֵינֶיךָ
וּכְתַבְתָּם עַל	וּכְתַבְתָּ מַל
וּבִשְׁעָרֶיךָ	וּבְשָׁרֶיךָ

פרשת והיה

וְהָיָה אִם	יִם
אֲשֶׁר אָנֹכִי	אֲשֶׁ רָנֹכִי
מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם	מְצַוּתְכֶ מַיּוֹם

ז סמ"ע סי' ס"א סק"ו צריך להפסיק בין היום על לבבך ובין **היום לאהבה** כדי שלא יהא נראה היום ולא למחר עכ"ל :

אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם	אֶתְדָנָ יֶאלֹהֵיכֶם
וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם	וְּלָבְדוֹ בְּכָ לְבַפְּכֶם
וּבְכָל	וּפְכָ
מְטַר אַרְצְכֶם	מְטַרְרְצְכֶם
דְגָנֶךָ סגול כסגול	דְגָנֶךָ
וְיִצְהָרֶךָ	וְאִצְהָרֶךָ
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ	וְנָתַתְ יֵשֶׂ בְּשָׂדְךָ
וְשָׂבָעְתָּ סג' כקמ"ץ	וְשָׂבַעְתָּ
פֶּן יִפְתֶּה	פֶּנִפְתֶּה
לְבַבְכֶם	לְבַפְּכֶם
וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים	וַעֲבַדְתֶּ מְלֹהֵי מַחֵרִים
וְחָרָה אַף ה'	וְחָרַפַּדֹנָי
וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם	וְעָצַרֶת שָׁמַיִם
וְלֹא יִהְיֶה	וְלֹ אִיֶה
תִּתֵּן אֶת	תִתֵּנֶת
וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה	וַאֲבַדְתֶּ מְהֵרָה
מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה	מֵעַלְרֶצַטֹּבָה
אֲשֶׁר ה'	אָשֶׁ רַדֹנָי
וְשַׂמְתֶּם אֶת	וַשַׂמְתֶּ מֶת
דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם	דְבָרַי יֵלֶ עַלְבַפְּכֶם
וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם	וּקְשַׁרְתֶּ מֹתָם
לְאוֹת עַל יֶדְכֶם וְהָיוּ	לְאוֹ תַלְיֶטְכֶם וְהָיוּ
בֵּין עֵינֵיכֶם	בֵּינֵינֵיכֶם
וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת	וְלִמַּדְתֶּ מֹתָ מֶת
בְּשִׁבְתְּךָ	בְּשִׁפְתְּךָ
וּבְלֶכְתְּךָ	וּפְלֶכְתְּךָ

בְּדַרְכְּךָ (הבית רפה)
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ
וּכְתַבְתָּם עַל
וּבִשְׁעָרֶיךָ :
לְמַעַן יִרְבּוּ
בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה
הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ

וּפְשָׁכְבְּךָ וּפְקוּמֶךָ
וּכְתַפְתָּ מַר
וּבִשְׁרֶיךָ :
לְמַנְרְבּוּ
בְנֵיכֶ מַלְאֲדָמָה
הַשָּׁמַ מַלְאָרֶץ

פרשת ויאמר

וַיֹּאמֶר ה' אֶל
דַּבֵּר אֶל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
צִיצִת עַל
כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם סגו"ל רפה
צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל
וּרְאִיתֶם אֹתוֹ
וּזְכַרְתֶּם אֶת
מִצְוֹת ה'
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם
לְבַבְכֶם
וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם
אֲשֶׁר אַתֶּם
זֹנִים אַחֲרֵיהֶם
לְמַעַן

וַיֹּאמֶ רַדָּ יֶל
דַּבֵּ רֶל
בְּנֵי אִשְׂרָאֵל
וְאָמַ תְּלֵהֶם
צִיצִ תַל
צִיצִ תַכָּנָ פְּתִיל
וּרְאִיתֶ מֹתוֹ
וּזְכַרְתֶּ מֶת
מִצְוֹ תְּדֹנָי
וַעֲשִׂיתֶ מֹתָם
לְבַפְכֶם
וְאַחֲרֵי יֵנֵיכֶם
אֲשֶׁ רַתֶּם
זוֹנִי מַחֲרֵיהֶם
לְמַן

תִּזְכְּרוּ ח"ל הס"ע צריך לכתוב הזיין של תזכרו דלא לשתמ' **תִּשְׁקְרוּ** או **תִּשְׁבְּרוּ** והם כעבדים המשמשין כו' וכן צריך לכתוב זיין של **וּזְכַרְתֶּם** עכ"ל :

עֲשִׂיתֶם אֶת	עֲשִׂית מֵת
וִהְיִיתֶם	יִיתֶם
אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם	אֲנִ יַדְנָ יֶלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי	אֲשֶׁ רוֹצֵאתִי
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם	הוֹצֵאתִי יֶתְכֶם
אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ	אֶתְכֶ מֵאֶרֶץ
לִהְיוֹת	לִיוֹת

לֵאלֹהִים אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת לֵאלֹהֵ מְנִי יַדְנָ יֶלֹהֵיכֶ מֶמֶת וְיַצִּיב

עד הנה עזרונו רחמי הבורא ית"ש ויתעלה להגיע לידי הטעמות של תיבות ק"ש מפאת מסירות הנפש והסדר ההרגש וההשגחה ועתה אם הנלבב וירא האלהים סור מרע בינה להקים על שער התפלה ובקשה וברכת המזון וברכת הנהנין ובקריאת שמו"ת כפרשה בכל ערב שבת קדש אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלהים שלא בדקדוק מבלי תת ריוח בין הדבקים כי האלהים בשמים לא יקבל אותה וידעו מתהלתם ע"כ יהיו דבריך במתון גדול ובזהירות היותר עצום . ודי בהערה זו :

ברכת אמת ויציב אחיי ורעיי אם יעלה על לבב רואה ואוזן שומעת דברי הזה"ק גודל מעלות שני התיבות אמת ויציב ואיך הם מרומזים ברום עולמות עליונים הקדושים מעלמך תקנה עולם הזהירות לאומרם בכוונה עצומה ובמתון ולא יאמר אותם במהירות ובבהלה וז"ל ז"ח ד' נ"ה ע"א כיון דמטי ליוצר אור דאיהו שירותא דצלותא דמיושב כו' ואומר כולם אהובים כלם ברורים כלם גבורים לבתר אהבה רבה לסלקא ולאתקשרא בימינ' ויחודא דשמע ואנן פרשיין וכדין אקרי מקטרת מור לבתר אמת ויציב דאיהו ולבונה כיון דאמר אמת אמאי ויציב דאיהו תרגום ומה אצטריכא הכא אלא ודאי כל אמת כו' ויציב כו' ואצטרך לאתדבקא בתרוויהו ובגין דפ' ניצים רזא כו' מיד אנן אמרי תרווייהו אמת ויציב כו' הכא כו' מאי תרגום אלא בגין כו' עכ"ל בקיצור נמרץ ע"כ ומי שחלקו לו ה' בבינה יתבונן כאדם גודל ההפלגה של שש תיבות אלו או.. ויציב ודי הערה בזה . וקים וישר ונאמן כו' הדבר הזה עלינו לעולם ועד ז"ל האבודרה"ם הדבר הזה עלינו לעולם ועד כלומר הדבר הזה שזכרנו בק"ש (פי' עול מ"ש ועול מלות) הוא אמת ויציב ונכון כו'. והתו' פרשו פירש אחר עיין בב"י . וראוי לאדם לשמוח בתיבות אלו שמחה עצומה על אלהותו ומלכותו ית' ויתעלה עלינו . ובייחוד בתיבות וטוב ויפה הדבר הזה עלינו לע"ו ישמח שמחה עצומה במחשבתו של שלא יכזב אלקותו ית"ש מעלינו עם קדוש לעולם ולעולמי עולמים ביחוד באומרו אמת אלקי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו כו'. ומלכותו ואמונתו לעד קיימת ישמח שמחה עצומה כנ"ל

אמת שאתה הוא ה' כו' אחיי ורעיי שבח עצום זה צריך אדם לומר במתון גדול ולקבל עליו אלקותו ית"ש ויתעלה בשמחה עצומה בתיבות אמת שאתה הוא ה' אלקינו ואלקי אבותינו וקבלת מלכותו ית"ש בתיבות מלכנו מלך אבותינו וליתן לו שבח והודאה עצומה במחשבתו בתיבות גואלנו גואל אבותינו כו' פודנו ומצילנו מעולם שמך על שהוא ית"ש פודה ומציל אותנו מהמידות מיד הקמים עלינו . אין אלקים זולתך ראוי לקבל ע"ע מסירת נפש בציור איזה מיתה נסרות אמיתת לבם בהאמנת יחוד ית"ש ויתעלה שאין אלקים זולתו . על דבר אמת נמסלים משפטים מאמת ויציב עד עזרת ומעזרת ולהלן וגדל מעלתם הובא בזה"ק וז"ל פ' ויקהל

רי"ו ע"א ועל דא אית לאדכרא בשירותא גאולה אמת אמת אמת אמת ד' זימנין עד עזרת אבותינו דדא הוא עזרת וסמוך לישראל כלהו ומתמן ולהלאה ד' זימנין אחרנין אמת אמת אמת אמת לקבל ד' גאולות אלין בקומא תקיף בתוקפא תקיף דגושפנקא דמלכא כו' עכ"ל והוא נוסחת הספרדים שאומרים גם מעזרת ולהלן ד' פעמים אמת. אמת אשרי איש שישמע כו' אמת אתה הוא אדון כו' אמת אתה הוא ראשון כו' אמת ממצרים גאלתנו כו' וכן הוא בקצת נוסחי סידורי האשכנזים. אשרי איש שישמע למצותיך כו' ראוי לאדם שיתפלל במחשבתו להשם יתעלה שיחזק לבבו ג"כ לעבודתו ית"ש ויקבל ע"ע לשמור תורתו ומצותיו הקדושים. ומבלעדיך אין לנו מלך ראוי לקבל ע"ע מלכות שמים במסירת נפש בציור איזה מיתה בשמחה עצומה עד מאוד להראות אמיתת לבבו באהבת מלכותו ית' עליו ממצרים גאלתנו ה' אלקינו ומקומו הוזכר לו בק"ש כלל כוונת י"מ בכ"מ ודי בזה. וים סוף בקעת צריך האדם לכוין בכאן שגחה פרטית ויתן להשם יתעלה שבח והודאה עצומה במחשבתו על גבורותיו ונפלאותיו שבראה לנו בים סוף. **עוזר** דלים כתב האר"י ז"ל שיכוין האדם על השכינה הקדושה שיעזור לה השם יתעלה שתצא מהגלות כביכול ויעשה האדם פה עצמו ג"כ עני עם השכינה הקדושה לכן ראוי לאדם להתפלל במחשבתיו תפלה עצומה בתיבות אלו על השכינה הקדושה כנ"ל שתצא ב"ב מהגלות וראוי לקבל על עצמו מסירת נפש ע"ז. מי כמוך באלים כו' כבר בא זכרונו לטובה בשירת הים כוונתו בזה: צור ישראל תפלה קצרה זו יאמר אדם בשברון לב ובכוונה עצומה מאוד. בא"י גאל ישראל יזהר האדם בחתימת ברכה זו ליתן במחשבתו הודאה עצומה בשמחה עצומה להשם יתעלה ע"ז שגאלנו וגואל אותנו עם קדוש תמיד, כי לאחר ענין נקרא ברכה שפירושו שמברך להבורא ית' ויתעלה אם יאמר תיבות הברכה בפיו ובשפתיו לבד כמצות אנשים מלומדה ולא יכוין כלל במחשבתו הודאה ושבח ודי בזה. עד כה דברנו מתקוני התפלות בעולם הבריאה בעז"ה:

שער החמישי שער הקרבן תפלת י"ח

מודעת זאת בכל הקרב הקרב אל משכן ה' בתקוני עולם האצילות ערב ובוקר וצהרים ישיחו זו תפלת י"ח והיא העולה במקום קרבן עולת התמיד בזמן הבית, וע"כ זה שמו נאה לו **שער הקרבן** ובו יבאר תפלת י"ח והכוונה הראוי' לה. ושארית התפלה דשחרית עד גמר הסדר כנ"ה:

פרק ראשון טרם נשמע קולי בבאי אל הקדש בביאור כוונת תפלת י"ח באתי להסיר המכשול מדרך עמי באלו דברים הנאמרים שמונעים התפלה ואין תפלתו של אדם נשמעת ח"ו. ועלי' תסוב גם שארי אזהרות שצריך לזהר בתפלתו: הנה בכל מניעות התפלה עומד בראש כולם הוא הגזל כי כל מי שיש בידו עון גזל ר"ל גם כי יזעק וישוע שתם תפלתו. כי ידיו דמים מלאו כדאי' באגדה שמות רבה, והארכנו לבארם בשער כפים בחלק אלול פ"ב מגודל כבד עון הגזל אשר כל השומע תצילנה אזניו וירעדו כל אבריו פי"ש. עוד מצאתי בספרים בשם המקובלים. אחד ממניעות התפלה שאין תפלתו של אדם מתקבל אף אם יתפלל כראוי כתפלה למשה איש האלהים כמנין תקצ"ו ובכוונות הראוים. אך אם האדם איננו מסיר ממלבוש שעטנז בשעת התפלה אין תפלתו נשמעת כי אותיות שעטנז

בוה״כ״ן פ״ו וע״ז יראו כל הדווים עכ״ל. ויחדנו לזה פרק מיוחד בשער השלג פרק י״ח. אחר״פ ראיתי האומר בה בש״ע א״ח סי׳ צ״ה ז״ל ויחשוב כאלו עומד בבהמ״ק ט׳ והוא דינא דגמ׳ לכן קודם התחלת תפלת י״ח יצייר במחשבתו שעומד ממש בבהמ״ק ורוצה להתפלל שם לפני הבורא ית״ש. ומה טוב אם יעלה על דעתו כמה פעמים באמצע התפלה כזה ז. ומה מאד צריך האדם ליזהר במ״ש שם סי׳ צ״ח וז״ל המתפלל צריך שיכוין בלבו פי׳ המלות שמוציא בשפתיו ויחשוב כאלו שכינה כנגדו וזהו ג״כ דינא דגמ׳ ויצייר אדם במחשבתו שעומד ממש לפני הבורא ית״ש ויתעלה כי מלא כל הארץ כבודו ואומר התפלה לפניו ית׳, וראוי לאדם לעי׳ לפרקים עכ״פ פעם א׳ בכל שבוע בש״ע סי׳ צ״ח מענין כוונת התפלה שכולם הם מדינא דגמרא הקדושה כדי לעורר לבבו לכל הנזכר שם, ואיך צריך האדם להזהר ממחשבה זרה ומבלבול הדעת ח״ו בתפלה, וז״ל ז״ח דף פ״א ע״ג צלותין הכרין עליי׳ אתמר תקיל תקילתא במאזניא והשתכחת חסיר אע״ג דהאי קרא באתר אחרא אוקמוה, ע׳ שנפין לתורה. בגין דשכינתא עלה אתמר כלך יפה רעיתי ומום אין בך ולא קבילת צלותא דאית בי׳ מומא הה״ד כל אשר בו מום לא יקרב וכי אית צלותא דאית בי׳ מומא אין הכיא דסלקא פגימא בלא מחשבה ובלבולא דדעתא ע״ש כו׳ וכד צלותין סלקין כדקא יאות כרוזא נפק ואמר שאו שערים ראשיכם כו׳ ואם צלותא לאו איהי שלימתא כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה ואתמר בה כל רודפי׳ השיגוה בין המצרים ובג״ד מצלין והוא רחום וגו׳ עכ״ל בקיצור, אחי ורעי ידיד נפש וידיד נפשי אתה ראית לדעת גודל העונש והפגם במחשבה זרה בתפלה וכבר נתבאר גודל מעלת התפלה במאמרים מזוה״ק שהעתקתי למעלה בשער הב׳ בגודל מעלתה ומהתקונים הגדולים והנוראים הנעשים בעולמות העליונים מתפלות היוצאים מלבות בני אדם וכבוד והדר תעטרם מכל פמליא של מעלה לתפלה ההגונה לכן שמירתן עליך לזהר בזה מאד שקודם התפלה להסיר ממך עקשות המחשבה הטורד׳ ומבלבלת הדעת אף מחשבת הלמוד כי זמן תורה לחוד כו׳ עד שתטהר המחשבה זכה וברורה, וז״ל האבודרה״ם פירש הרב אברהם בר יצחק אב ב״ד ועבדתם את ה׳ אלקיכם לשון עבודה היא להכריע המחשבה הטרודה בעסקי העולם ולהביאה בשיעבוד הטובה ותמצא כי תפלה בגי׳ בכוונת הלב ט׳ עכ״ל בקיצור, וקודם כל תפלה יכין האדם את לבו לכך שרצונו להתפלל תפלה זו בכוונה עצומה אזי הבורא ית״ש ויתעלה שהוא בוחן לבות יסייע אותו בדבר זה כנודע שבדרך שאדם רוצה לילך שם מוליכין אותו. ואלה המה מעיתי סעד לאדם ומועילים שינצל ממחשבות זרות ומבלבול הדעת בתפלה:

אחת היא ופרסומה נודע בגודל תועלתה אל כוונת התפלה שינענע ראשו וגופו לפניו ולאחריו בכח גדול כל התפלה מראש ועד סוף, ומצאתי בשם המדרש וז״ל חייב האדם לנענע עצמו בתפלה ע״ש כל עצמותי תאמרנה ה׳ מי כמוך, עכ״ל, ושני להקימו אל כוונת התפלה הוא שיוציא התיבות של התפלה ממש כאלו מונה מעות דהיינו שיתן הפסקת נשימה בין כל ב׳ או ג׳ תיבות ועכ״פ שלא יאמר יותר מג׳ תיבות בנשימה א׳. דוגמא הסקתו בברכה ראשונה מי״ג ברכות האמצעות והיא אתה חונן יתחיל אתה חונן לאדם ויפסיק רגע מועט ויאמר דעת ויפסיק מעט ויאמר ומלמד לאנוש ויפסיק מעט ויאמר בינה ויפסיק מעט ויאמר חננו מאתך ויפסיק מעט ויאמר דעה בינה והשכל ויפסיק לפי הצעות הענין קטן או גדול כן יתנו וכן יוציאו התיבות וממנה יקיץ האדם אל שאר התפלה ובפרט בק״ש יזהר האדם בכ המבטאות הנ״ל, ועוד השלישי לו בא בתועלת עצום עושה דברו הכוונה בלבו שידבר האדם התפלה או בקשה בל׳ תחנונים כעני העומד בפתח כמשרז״ל בברכות דף כ״ט ע״ב מאי קבע רבנן אמרי כל שאינו אומרה בלשון תחנונים וז״ל הש״ע סי׳ צ״ח ס״ג ויתפלל דרך תחנונים כרש המבקש בפתח וכוונתם שיעקם אדם שפתותיו שושנים נוטפות מר לנו ופני עצבות בשעה שאומר תיבות התפלה והבקשה ממש כבן המתחטא אצל אביו באיזה בקשה גדולה מאד שודאי עושה כפשר בשאלתו עקימת שפתים ופניו בכדי לעורר רחמי האב על הבן כן יעשה

האדם

האדם ממש בתפלה י"ח מברכת אתה חונן עד סוף התפלה או באמר תפלות ובקשות ושם עקימת שפתיו הוי מעשה בגופו להוריד גשם למטה מאין הסוגיא שם ע"י שאומר בעקימת שפתים יסק ויבא לידי ירידות דמעות בתפלות ובקשות ושומע ה' קול בכיו חס ברור , עוד ראה זה מצאתי בשל"ה דף רל"ט ע"ב וז"ל יעשה אדם סגולה שיכריח א"ע לבא לידי בושה בכל תיבה ותיבה יעשה מוסכם כשיזכיר את השם שיזכירנו באימה וביראה וברתת וזיע ואין אל קריאתו ואל כתיבתו כמ"ש הטור סי' ה' וידעו כל אבריו כמ"ש הרוקח וז"ל ויאמר כשיברך הברכות את ה' אלקיך תירא בהזכרת שמו ידעו כל אבריו ליראה את השם הנכבד והנורא הזה עבדו את ה' ביראה וכן כל שמותיו הקדושים ע"כ ומי שאינו עושה מוסכם בדעתו נמצא הוא מורד באדונו מסלק את היראה ומוב לו שלא נברא . ולא כשיהיה הדבר הזה אצלו מוסכם קיים אז בהכרח צריך לזרוק כל מחשבות חוץ מכל תיבות התפלה דאל"כ ויהיה מחשבתו חולה נמצא כשבתוך התיבות יבא הזכרת השם ישכח מלכוין בו ויעבור על הנ"ל וערום יעשה בדעה עכ"ל השל"ה . ובודאי תחבולה זו הוא זהירות גדול לאדם אל כוונת התפלה כי יהיה מוכרח לומר כל התיבות של התפלה בכונה כי יחשוב בלבו איך לא אזכר בכל התיבות לומר אותם בכונה עצומה פן יהיה בתוכם איזה שם מן השמות של הבורא ב"ה וב"ש ואזכיר אותו ג"כ בלי כונה הלב ח"ו , וז"ל זה"ק פ' יתרו דפ"ז ע"ב תנינן אסור לי' לב"נ לאדכרא שמיה דקב"ה בריקנא דכל מאן דאדכר שמי' דקב"ה בריקניא טב לי' דלא אברי , עכ"ל הזה"ק ובודאי אין לך יותר הוצאת ה' הקדוש של הבורא ית"ש בריקניא ממי שמוציא אות' מפיו בלא כונה כלל וכלל ולא ידע והרגיש כלל בעת שיצא מפיו , כי הלב באותו העת בענין אחר אוי לאותה בושה שהזה"ק מעיד עליו טב לי' דלא אתברי ובודאי אם פותח אדם פיו בתפלה לומר התיבות במהירות בלי מתון בלתי שום הכנת איזה תחבולה מתחבולות הנ"ל מקודם בלתי אפשרי להנצל מפח יוקש מחשבות זרות בתפלה זו אף מי שתורתו אומנתו ומכ"ש אם הוא עסקן בדברי העוה"ז ומה גם אם רגיל על לשונו לדבר בדברים בטלים בלתי אפשרי להנצל שלא יבא במחשבתו בתפלה מחשבת חוץ או מעניני הדברים שעסק או מעניני הדברים בטלים שדבר ויש לאדם לידע שקרוב לששה מאות שמות הקדושים של יוצרינו ובוראינו ית"ש ויתעלה זכרו לעד שמות שאינם נמחקים ואלו הן הוי"ה אדנ"י א"ל אלו"ה אלק"י אלקים שד"י צבאו"ת י"ה יש בתפלת שחרית של חול ובתפלת והוא רחום שמוסיפין בב' וה' שמונים וארבעה שמות הקדושים הנ"ל ובשבת קדש נתוספו כמה וכמה שמות הקדושים בזמירות של שבת ברכות ובנשמת והכל יודוך ובתפלת מוסף . לכן אחיי ורעיי שימו לבבכם לכל הדברים האלה ובתחבולות תעשה מלחמה לזהר בזה מאוד ומאוד להכין עצמו בתחבולות קודם התפלה בכדי להביא נפשו אל שעבוד הכונה בכל תיבות התפלה שיהיה תפלתו זכה וברורה לפני אדון כל ושיוכל לעשות מתפלתו עטרה בתר למלכו של עולם מלך מלכי המלכים הקב"ה וב"ש וזכרו לעולמי עד ואז ינצל ממילא ג"כ מהוצאת ש"ש בתפלה לבטלה היינו בלי כונה ר"ל ובפרט במקומות מהתפלה שיש שם הרבה שמות הקדושים אח"ז יזהר בהם מאוד ואז יקרא שמך בצדק בן להבור' ית"ש ויתעלה ויעל בכל גנזי דמלכא ולית דימחי בידי' ודי בהערה ✦ :

פרק שני ועתה אמרתי אגלה אוזניך אנוש כערכי שכל סדר התפלות הם מסודרים ע"ד השתלשלות מדריגות וספירות העולמות העליונים הקדושים

אמנם כה"ג ברוח קדשם הלבישו הסוד בתיבות התפלה בלשון שיהיה סובל ג"כ פי' הפשוט של התפלה לפני רוב המון עם אף כשאדם מתפלל בכונה עצומה אף שאינו יכול להבין ולכוין ע"ד הסוד אזי המלאכים הממונים על התפלה כדי להעלות לרצון לעשות עטרה מהתפלה למלך מל"ה הקב"ה מכוונין תפלה ✦ של אדם שהתפלל בכונה כפי שכלו הקט ע"ד הסוד ומתקנין את התפלה מנגלה לנסתר ומכוונה אל כונה פנימות יותר מזה ומקבלין דין מן דין כאמור הוא מוליך ומעלה למלך שלמעלה הימנו כמבואר במאמר הזה"ק שהעתקתי בספר

הב' פ"ים וגם הוא מתקן התפלה מכוונה פעמים לכוונה יותר פנימית ובדרך זה תעלין את התפלה ממדרגה למדרגה ומעילה לעילא עד שתעלה ותבא ותראה ותרצה לכתר ועטרה לממ"ס הקב"ה וכ"ם והרי זה דומה למי שצריך בקשה מאת פני המלך ואינו יכול לדבר בלשון צחה ונקי והולך ואומר בקשתו לפני סופרי המלך והם מעתיקים ומיפים מלשונו הגם לשון נא ורך מאוד הראוי לשרות ולקרות לפני המלך ומוליך ומביא מגילה זו אל המלך והמלך מקבל בסבר פנים יפות נמחלה משאלותו כן כתבו ספרי המקובלים יסוד אמתי. וקודם שתבא אל ביאור תפלת י"ח בעז"ה אעתיק כמה אזהרות מזה"ק השייכים בתפלת י"ח. א יזהר האדם בתפלת י"ח שלא יכסו שערותיו של שפתות את אזניו כמבואר בז"ח דכ"ז ע"ב וז"ל שערא איהו דיקא כ' בצלותא צריך לבערא לון מן בתר אודנין דלא יהון מכסין תרעין דשמיעה לאעלא בהון צלותא ואי לאו מתקיי"ש ביה קרא אז יקראונני ולא אענה ובזמנא דשמיעה איהי פנויה מאילן דינין אתקיים ביה אז תקרא וה' יענה עד כאן לשונו בקיצור. ובתקונים תקון ע' ד' קכ"ב ע"ב ז"ל בגין דא צריך לבערא שערה מעל אודנין דלא יהון אטימין תרעין דשמיעה דצלותא דבהון שמע צלותין כהוא דאתמר ביה שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו עכ"ל. וז"ל ג"כ קכ"ד ע"ב ושערין אחרנין דב"כ צריך לבערא לי' תחות אודנין בגין דלא יתקרבו ביה מארי דדינין לגבי תרעין דשמיעין בהו צלותין עכ"ל בקיצור. וראוי להזהר בזה גם בכל התפילה כולה. ב' שלא ישמע אחר קולו בתפילת י"ח וז"ל זה"ק פ' ויקהל דר"ב ע"א האי צלותא סלקא ולייטן לה כל אינון דאקרון מארי דאודן ואי ההיא צלותא אשתמע לאודנין דב"נ לית מאן דלייט לה לעילא ולא לייטין לה אחרנין בר מאן דשמע בקדמיתא בגין כך בעי לאסתמרא דלא ישמעון להאי צלותא בני נשא ותו כו' עכ"ל בקיצור. ג' שלא יפתח עיניו ח"ו בשעת תפלת י"ח וז"ל זה"ק פ' ואתחנן ד' ר"ס ע"א בשעתא דצלותא סיימי כל אינון מלין דאפיק ב"נ מפומי' בההוא צלותא כלהו סלקין לעילא ובקעין רקיעין עד דמטו לההוא אתר דמטו ומתעטרי ברישא דמלכא ועביד מנייהו עטרה כו' ובספרא דרב המנונא סבא אמר מאן דפקח עייניו בשעתא דצלותא או דלא מאיך עייניו בארעא אקדים עליה מלאך המות וכד תיפוק נפשי' לא יסתכל בנהיר' דשכינה' ולא ימות בנשיקה מאן דמזלזל בשכינת' מתזלז' הוא בההיא שעתא דאצטריך ביה הס"ד פי' מכבדי אכבד כו' האי מאן דאסתכל בשכינתא בשעתא דאיהו מצלי והאיך יכיל לאסתכל' בשכינתא אלא למנדע דודאי שכינתא קיימי קמי' עכ"ל הזה"ק והנה איך לא יהיה האדם נזהר בזה בראותו את העונש הגדול הזה מדוע לא יבער לבבו בקרבו להשמר בזה לעצום עיניו מראות ומכ"ש אם מתפלל האדם מתוך הסידור איך צריך להזהר שלא יסתכל חוצה להודיע בזה כדי הערה למשכיל:

פרק שלישי קודם שיאמר אדני שפתי תפתח ימשמש בתפילין של ראש והוא ע"פ סוד גדול האריז"ל ועיקר לכוין הכוונה של התפילין בעת המשמוש בזה"ל בקצור זה האות שאתה יחיד ומיוחד והוצאתנו ממצרים. ויזהר מאוד לסמוך גאולה לתפלה ולא יפסיק רק במשמוש התפילין כנ"ל: ז"ל האבודרה"מ: אדני שפתי תפתח וגו' פסוק הוא והוא ע"ד לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון והוא מבקש מאת הש"י לבוא מענה בפיו בתפלתו עכ"ל. אח"כ יכרע בברכיו לבד ויאמר ברוך ואח"כ ישתחוה בראשו עד שיתפקקו כל החוליות שבשדרה ויאמר אתה האריז"ל וכן מבואר בזה"ק פ' עקב דף רע"א ע"ב וז"ל ברוך דצלותא בר נש כורע ביה בברכו' ובחין רישי' בהאי בגין ס' עכ"ל ויזהר האדם מאוד לכוין הכוונה שנדפסה בסדורים בכריעות וזקיפת דתפילת י"ח וכוונה זו מבואר בתקונים תיקון י"ח דף ל"ז ע"א וז"ל ובזמנא דאלין תמנין לסיבלא שכינתא אליפם זכו עליהון ומאת רבון עלמא כל אלין מארי דקומה דקא סגדין בצלותא ארבע זמנין בתלת קדמאין הכי ובתלת בתראין הכי לקבל ארבע אתוון דלך (ר"ל הוי"ה ב"ה) וזקפין ארבע זקיפות בהון לארבע אתוון של דאיכון אדנ"י לסלקא ארבע דאיכון אדנ"י בארבע דאיכון הוי"ה עכ"ל. וכוונה זו שלא יש

ברכה

ברכת בני עמינו הסדורים הנדפסים וכי"ש קודם תפלת י"ח ויזהר האדם בזה מאד. ואח"כ ויזקוף בשם. גופו תחלה ואח"כ ראשו והוא על פי סוד גדול כתבי האריז"ל. ושמעתי פי' אמתי בלאות לבון הגמרא הקדושה. שרמזו ברמז נפלא כמ"ש האריז"ל דצריך ב' כריעות וב' זקיפות דז"ל הגמרא כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם. ולכאורה תיבת הכורע והזוקף שפת יתר הוא דמהראוי אומרו דרך קצרה בברוך כורע ובשם יזקוף אלא ודאי שם רמז וכן מספר ב' כריעות בכל כריעה וב' זקיפות בכל זקיפה כנ"ל בשם האריז"ל. וזהו כל הכורע כורע פי' ב' כריעות בברוך דהיינו כריעה א' ובאתה כריעה ב' וכל הזוקף זוקף פירש ב' זקיפות בשם זקיפות הגוף וזקיפת הראש כנ"ל. ואחר שיזקוף בשם יקבל על עצמו מסירת נפש על קדושת השם כהאריז"ל ויזהר האדם מאוד בזה לקבל עליו מסירת נפש תיכף אחר אמירת השם בכאן כי עושה בזה תקונים גדולים בעולמות העליונים ויזהר האדם מאוד שמר השם ב"ה וב"ש באימה וברתת גם השם אלהינו. ובשם זה ישמח במחשבתו שמחה עצומה באלוהותו ית"ש ויתעלה זכרו עלינו עם קדוש:

ואלהי אבותינו. אלהי אברהם. אחי ורעי אהובי נפשי מה טוב ומה נעים אם יחשוב האדם פי' בלע"ז על כל תיבה או על שתי תיבות כא' או לפעמים על ג' תיבות כאחת בהאריך הענין בהמשך אחד אך על ארבעה לא יוסיפו כאחת אף שנראה בעיניך שאלו הארבעה תיבות לפי המשך הענין נקראין בהמשכם כאחת מ"מ תעמיד ברחוק תעלם פירושם בלע"ז על ג' תיבות ולא יותר. וכמה מעלות טובות ותועלת עצום עושה דברו הא' שלא יבא לו מחשבה חוץ בעוד שהוא עורך תמיד במחשבת קדם פי' המלות. הב' שבודאי יאמר הדבורים לפני הבורא ית"ש ויתעלה כאלו עומד ממש כנגדו ולפניו ית"ש מדבר התיבות. ובודאי מי שרגיל בזה א"ל לזה אריכות גדול כי המחשבה נמשך ממילא על הרגל לשונו ונעשה הרגל טבע מוטבע בלבו אם אדם מרגיל עצמו בכך. האל הגדול. יזהר האדם ליתן ריוח ופירוד בין תיבת האל ובין תיבת הגדול לבל יראה מפלת מהירות המבט' כאלו אומר האלגדול ונמצא שאינו אומר ואין דברים בלי נשמע קולו בבואו אל הקודש בתקון עולמות העליונים הקדושים אלו השני תיבות האל הגדול ואיך יעשה שני תיבות אלו תיקוני' גדולים ונוראים בעולמות העליונים הקדושים כפי המבואר בכתבי האריז"ל והרי לא אמר אלו שני תיבות ככתבן וע"כ צריך לזהר בזה מאוד. ונמצא כתוב בספר וז"ל חסיד אחד העיד בנראה אליו אליהו ז"ל במערה ושאלו מדוע אחרו פעמיו לבוא והשיב לו בשביל שלא ידעו להזהר בתפלתם בקריאת האותיות והנקודות עכ"ל. אחיי ובניי אהובי השם וידיד נפשי אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבור בסך ביחה א תפלה העומדות ברומו של עולם הבנוי' על יסוד תקוני עולמות העליונים הקדושים הנעלמים ומראה כאחת הודעה שכל תיבה קולעת תקון גדול בעולמות העליונים והאדם לא ידע להזהר להפריד בין הדבקים ונמצא תקנתו קלקלתו וע"כ לזכות את הרבים ותועלתם לא ימיש מעשות פרי קדש הלולים לה' כראוי היום בהתי בכתב רשום יותר דברי אמת בפסוק בין תיבה לתיבה כדי שיהא רשומו ניכר בין שתי תיבות שיש להפריד ביניהם עכ"פ בתפלת י"ח כפי דקדוק המלות שבארתי לעיל בספר הנ' בכדי שיהיה לזכרון תמיד בעיני האדם להזהר בזה. ואחלי יכונו דרכי מגולי ומלכי במעגלי צדק ידרוכי ובעזרו אתחיל מתפלת י"ח אין ערכי ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול. הגבור יחשוב במחשבתו בזה"ל מי ימלל גבורותיך ויחשוב שמחה עצומה על גודל אלהותו ית"ש. והנורא יחשוב שאתה ית"ב יראוי מאוד על כל הנבראים. אל עליון יחשוב בשמחה עצומה שאתה נעלם בשמי מרומים. גומל חסדים טובים יחשוב בזה"ל שאתה גומל חסד עם כל בריותיך. וקונה הכל יחשוב בזה"ל אתה מלאך בלתונש שלימים ואמתים שאתה היוצר והבורא של כל העולמות. וזוכר חסדי אבות הכמן שגם

יחשב

יפה נראה אומרו חזי כאן. ומביא גואל לבני בניהם. **למען** וגו' **למען** שמו **באהבה** וגו' **באהבה**. ז"ל הטור סי' קי"ג וזוכר חסדי אבות לבניהם לגאלם ואם תמה זכות אבות מביא גואל לבני בניהם למען שמו שהוא קיים לעולם עכ"ל. מלך עוזר ומושיע ומגן. ע"ד הסוד שרש כל תיבה ותיבה על תקון עולמות העליונים הקדושים ומי שיעיין בכתבי האריז"ל יראה כונות גדולים ונוראים על כל תיבה ותיבה וברכה זו של אבות וכמעט בכל הברכות לכן יזהר האדם מאוד ומאוד שיאמר התיבות מפיו בדחילו ורחימו כי מפורש בזה"ק ובתקונים גודל העונש מי שאינו מוציא התיבות מפיו בדחילו ורחימו וז"ל התקונים וצלותין דאתחשיבו כקרבנין אם לא סליק ב"כ בדחילו ורחימו מה כתיב ביה כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא. וכבר בא למעלה מאמרים מזה"ק ויש בהם כדי נטילת השערה ע"ש. ואם מרגיש האדם בעצמו שיצא איזה תיבה מפיו בתפלה בלא דחילו ורחימו אף בלא מחשבה חוץ אך שלא יצאה מעומקא דלבא יחזור על התיבה לאומרה שוב שנית כתקונ'. ברוך אתה ה'. ברוך כריעת הגוף אתה כריעת הראש. ה' זקיפת הגוף תחלה ואח"כ זקיפת הראש. מגן אברהם ויחשוב כמה פעמים גבורות ה' גבורת ה' מענין הנסים שעשה לאברהם בהצלתו מאור כשדים ושאר נסים. וביחוד במלחמה שהיה לו עם כדרלעומר וחבריו כידוע מהגמרא. ולשון מגן אברהם לפי שאמר הקב"ה לאברהם ל' זה אנכי מגן לך ונקראת ברכה זו ברכת אבות לפי שנזכרו בה האבות. ואיך צריך האדם להכריח עצמו אל גודל הכוונה בברכה זו שאם לא כיון בה אע"פ שכיון בכל ברכות התפלה צריך לחזור לראש כמבואר בש"ע סי' ק"א ע"פ גמרא דברכות דף ל"ד ודי בהערה זו. אמן כונתה בברכה זו צריך האדם לכוין אמת שיש להודות להבורא ית"ש שהוא מגן ומושיע לכל העולם ושהיה מגן לאברהם. וגדול העונה אמן יותר מהמברך ועיקר היא הכונה שבמחשבתו ולא עניית התיבה לבד כפי שאבאר לקמן בעזה"ש:

ברכה שניה גבורות. וז"ל האבודרה"ם ואמר בתחלת ברכה זו ל' גבורה שכל אלה שמזכיר בברכה זו הם בגבורה כו' עכ"ל. אתה גבור לעולם, אדני מחיה מתים אתה, יחשוב גבורות ה' בזה וישמח שמ"ע על גודל אלקותו ית"ש, רב להושיע. (בחורף משיב הרוח ומוריד הגשם) יחשוב כמה פעמים גבורות ה' בזה כי ירידת הגשמים הם מהגבורות הבורא ית' כדאיתא בגמרא. ולפי מנהג הספרדים שאומרים בקיץ במקום ומוריד הגשם מוריד הטל כאשר בש"ע סי' קי"ד ס"ג ומבואר ג"כ בזה"ק בכ"מ, ראוי לכוין ג"כ בזה גבורות ה' בירידת הטל שאינו נפסק לעולם. מחיה מתים ברחמים רבים. יכוין ג"כ במחשבתו גבורות ה' ע"ז כנ"ל. סומך נופלים. לבד פי' הפשוט יכוין אדם במחשבתו בזה"ל ואנא בכל עת שתסמוך להשכינה הקדושה שנופלת עתה בגלות בשביל עונות ישראל וישמח שמחה עצומה במחשבתו ע"ז שבודאי יסמוך אותה מנפילתה, וכונה זו היא בזה"ק ובכהאריז"ל אך שם הכונה היא יותר פנימית מאד אך די לאנשים כערכי לכוין בלשון הזה שכתבתי וראוי ג"כ לקבל ע"ע מסירת נפש ולכוין בזה לקרב סמיכתה ודי בזה. ורופא חולים. בודאי ראוי וישר שאם היה לאדם חולי בתוך ביתו ונתרפא שיתן בתיבות אלו הודאה ושבח בכונה עצומה במחשבתו להבורא ית' ע"ז ששלח רפואה לאותו החולי. ומתיר אסורים ומקיים, אמונתו לישני עפר, ז"ל אבודרה"ם ומקיים אמונתו לישני עפר של שם ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו, כלומר כשם שמקיים אמונתו עם החיים ומרפא אותם כך עתיד לקיים עם המתים עכ"ל. מי כמוך בעל גבורות יחשוב בזה"ל בשמחה עצומה מי ימלל גבורתיך. מלך יכוין במחשבתו בזה"ל בשמחה עצומה אתה מלך גדול ונורא כ"א לא יפסיק זולת אלא יסמוך מיד לומר האחריה תיבות אחרות בודאי לא יאמר בלל מלך לשם שבח והודאה די בזה. ממית, ומחיה. יכוין ג"כ במחשבתו גבורות ה' כנ"ל. ומצמיח ישועה, יכוין שכל הישועות באים מאתו ית"ש. ונאמן אתה להחיות מתים, יכוין במחשבתו בזה"ל בש"פ אני

מאמין באמונה שלימה ואמתית בזה שאתה עתיד להחיות מתים. ברוך א"י מחיה המתים יכוין האדם במחשבתו בש"ע עד מאד כמה פעמים גבורות ה' בזה שיחיה כל המתים שמתו מימות אדה"ר ועד אותו הזמן והגופים. כבר נרקבו מכמה אלף שנים וכמה אלפים ורבבות גופים עד אין מספר שנתערבו עצמותיהם אלו עם אלו והבורא ית"ש ויתעלה בחכמתו הנפלאה יכיר ויחבר עצם אל עצמו של כל גוף וגוף ויתן בהם נשמתם נשמה ונשמה השייך לגוף שלו מי ימלל גבורת ה' בזה. וז"ל בזה"ק פ' וארא דכ"ח ע"א תפה , וחס דאנון דאמרין דלא זמין קב"ה לאחיאה מתייא והיך יתעבד מניי' ברי' הדתא ייתון ויחמון אנון תפשין חייביא דחיקון מאורייתא דחיקון מניה בידי' דאהרן הוה חוטרא אעא יבישא וקב"ה לפום שעתא אהדר לי' ברי' משני' ברוחא וגופא כו' עכ"ל. לכן אל יחטוף אדם חתימת ברכה זו רק יכוין במחשבתו גבורת ה' כנ"ל. וישמח בשמחה עצומה מאד על גודל אלקותו ית"ש ויתעלה כי עיקר ההודאה והשבח היא השמחה והחדוה שבלבו ובמחשבתו. אמן של ברכה זו יכוין בענייתו אמת שיחיה המתים לעתיד וראוי ויושר להודות לית"ש ע"ז וישמח באלקותו ית"ש שמחה עצומה:

ברכה ג' אתה קדוש ושמך קדוש. בברכה זו ישמח האדם בש"ע מאד על גודל קדושתו של יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה. וקדושים אלו ישראל שנקראים קדושים כ"פ אבודרה"ם. וראוי לכוין ג"כ על מלאכים העליונים. בא"י האל הקדוש. ישמח שמחה עצומה כנ"ל, וסוד וחשבון התיבות של ג' ברכות אלו מבואר בז"ח דף ל"ה ע"א ומזה יתבונן האדם גודל מעלתם. אמן של ברכה זו יכוין אמת שהוא קדוש ואין להשיג קדושתו וישמח שמחה עצומה כנ"ל:

פרק רביעי ברכה ד' אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה, בתיבות אלו יחשוב האדם בשמחה עצומה מאוד כמה פעמים גבורות ה' גבורות ה' על גבורותיו ית"ש ויתעלה וחכמתו הנפלאה בזה הגילון קטן אור השכלי שנתן לאדם מעולם העליון כאשר בא בארוכה בשער הראשון ע"ש. חננו מאתך דעה בינה והשכל, בתיבות אלו יתפלל במחשבתו בכונה עצומה עד מאד בזה"ל תן לי דעה ובינה בתורתך הקדושה ובעבודתך שאוכל לעבוד אותך בשכל גדול. וחיוב כונה זו על האדם בברכה זו מבואר בזה"ק פ' פקודי דף רס"א ע"ב וז"ל אתה קדוש ושמך קדוש כיון דאמר אתה ק' כו' אמאי ושמך קדוש הייני שם הייני אתה אלא הא תנינן כו' והיינו בא"י האל הקדוש כד' עד הכא דבקותא וברכאן וקדושא כהדא באבהן מכאן ולהלא' קיימין שאילתין ובעותין שירותא דבעי ב"נ למשאל עסקוי למנדע במילין דמאריה בגין למחזי דאתובתי' לגבי ולא אתפרש מני' (פי' שכונת ברכה זו היא שיתפלל האדם שיתן לו הבורא ית"ש דעה בינה והשכל בתורתו ובעבודתו וזהו מה שאמר למנדע במילין דמארי' ובכונת תפלת ברכה זו מראה האדם גודל תשוקתו ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה וזה"ה בגין למחזי דאתובתיה לגביה ולא אתפרש מני') בגין דבעי ב"נ לאתתפשא בקדושה כו' ובג"כ בעי לאתקשרא בקדושה דמארי' ולא אתפרש ב"נ מני' וכד שאיל שירותא דשאלתין דאתובתי' לגביה מכאן ולהלאה יתפרש זעיר זעיר וישאל שאילתוי מה דאצטריך לשאלא וכל שאלתו יהון לבתר דיסדר סדורא דא דקאמרן כגוונא דא כל שאלתוי יהון בתחנונים ובעותין לקמי' מארי' ולא ילדיק גרמי' מני' זכאה חולקי' מאן דידע לסדרא סידורא דא למהך בארח מישר כדקא חזי כו' זכאה חולקי' בהאי עלמא ובעלמא דאתי עכ"ל. ויזהר האדם בזה מאוד. בא"י חונן הדעת. יכוין כנ"ל בתחלת הברכה. ואם בא לאדם איזה בינה ודעת בעבודת הבורא ית"ש או בתורתו הקדושה יתן ע"ז שבח והודאה בברכה זו לבורא ית"ש ולא יהיה ח"ו כופר בטובה ודי בזה. אמן בענייתו על ברכה זו יכוין אמת שראוי להודות לית' ע"ז וראוי שיתן לנו בינה ודעת לעבודתו באמת וכן היא הכונה של אמן בכל הי"ג ברכות האמצעיות וברכת העבודה שיתן הודאה על שבחו ית' הנזכר בחתימת הברכה ויתפלל שיקוים הבקשה של הברכה לפי שהם בקשות ותפלות אך ברכות של הודאה

שבח לבד כגון ג' ברכות ראשונות וברכת הודאה של מודים וכיוצא אין שייך רק כונה אחת אמת שהוא כן וראוי להודות לית"ש ע"ז. ושים לבך בהאי כללא בכדי שלא תצטרך להגיד את הרשום כאן בשארי הברכות:

ברכה ה השיבנו אבינו. כשיאמר אבינו יכוין שמחה עצומה בלבו ע"ז שנקרא אבינו ואנחנו נקראים בניו ויחשוב במחשבתו בזה"ל רחמנו כרחם אב על בנים והשיבנו לתורתיך שתתן לנו השגה גדולה בתורתיך הקדושה. והחזירנו בתשובה שלימה לפניך. בתחילה יתפלל במחשבתו בשברון לב מאד בעד כלליות עם קדוש שיחזיר אותם בתשובה שלימה לפניו ואח"כ יתפלל תפלה פרטית ע"ע איש אשר יודע את נגעי לבבו שיודע בעצמו שאינו נזהר בהם כראוי ויתפלל בלב נשבר מאד שיתן בלבו לחזור תכף ומה טוב כי פלגי מים תרד עיניו ע"ז. בא"י הרוצה בתשובה. ויחשוב הודאה עצומה במחשבתו בזה"ל מודה אני לך ית"ש על חסדך הגדול שאתה רוצה בתשובת הרשעים ויכוין ג"כ גבורת ה' בזה כי זה הוא א' מגבורותיו ית"ש להאריך אפו עם הרשעים אולי ישובו משא"כ מדת בשר ודם:

ברכה ו' סלח לנו אבינו. יכוין ג"כ בלבו שמחה עצומה כנ"ל ויחשוב בזה"ל כאב את בן ירצה וסלח לנו על חטאתינו ופשעינו ויחשוב ג"כ כל נגעי לבבו מחטאים ופשעים שיודע בעצמו ויקבל ע"ע במחשבתו עזיבת פשעיו והחרטה הגמורה שלא ישוב לכסלה עוד עד עולם כי כמה חציף האי גברא המבקש סליחה ומתודה עונותיו ולא גמר בלבו העזיבה והחרטה כאשר נעריך בזה מאמר מז"ק בפרקים שיבאו לפנים בעז"ה ועי"כ יזהר האדם בזה מאד. כי מוחל וסולח אתה. בא"י חנון המרבה לסלוח יתן ג"כ הודאה עצומה במחשבתו על חסדו הגדול שמרבה לסלוח לא כמדת ב"ו וגם זה אחד מגבורותיו ית"ש כנ"ל:

ברכה ז' ראה נא בענינו. יזהר מאד שלא ידלג תיבת נא כי ע"פ כתבי האריז"ל תיבת נא עיקר. וגאלינו מהרה למען שמך. ראוי לאדם לידע כלל א' בכל התפלות שנזכר תיבת שמך מרמז על השכינה הקדושה שהיא עתה בגלות בשביל עונינו ויחשוב במחשבתו בכונה עצומה בזה"ל גאל אותנו בצרתינו מהרה בשביל צער השכינה הקדושה כביכול שנקראת שמך. כי גואל חזק אתה. בא"י גואל ישראל:

ברכה ח' רפאנו ה' ונרפא כו' והעלה רפואה שלימה לכל מכותינו יכוין במחשבתו על רפואת הנפש יותר מרפואת הגוף. ובברכה זו יתפלל על החולה ר"ל הן אם יהיה איזה חולה בבני ביתו ר"ל או על חולאים אחרים הנודעים לו שיש בעיר ר"ל ואף שלא בקשו ממנו שיבקש רחמים עליו ויקיים בזה מ"ע מן התורה ואהבת לרעך כמוך ויתפלל תחלה על חולים אחרים ואח"כ על החולי של ב"ב כדאי' בגמרא הקדושה כל המתפלל על חבירו והוא צריך לאותו דבר כו'. כי אל מלך רופא נאמן ורחמן אתה. ב' א"י רופא חולי עמו ישראל. ואם נתרפא החולי של ב"ב או של אחרים יתן שבח והודאה בחתימת הברכה ויכוין בזה ג"כ אל מ"ע כנ"ל:

ברכה ט ברך עלינו ה' אלהינו. ברכה זו יתפלל אדם ג"כ בשברון לב ומקירות לבו הומה שיהא השנה הזאת תבואתה לטובה בכדי שיהא ריוח לעניים והאביונים המוטלים ויהיה ג"כ כונתו עליו ועל ב"ב גם אם הוא עושר גדול צריך ג"כ לכוין בזה כידוע ממעשה דמרתא בת בייתוס שהיה לה גנזי אוצרות והיתה נפוחה רעב ומתה באותה מיתה. ועי"כ ישים האדם הדברים האלה לנגד עיניו ויבקש רחמים ע"ז. (ובחורף ותן טל ומטר) וישים האדם במחשבתו מקירות לבו פי' הלע"ז של תיבות ותן טל ומטר. כי ידוע מדינא דגמרא באם שכח ולא שאל מטר בברכת השנים בחורף מחזירין אותו. הנה אחיי ודאי אם שאל אדם מטר רק בשפתיו ולא כיון את לבו כלל לשאלה ובקשה זו בודאי אינו נחשב על שאלה ותפלה לפני בוחן כליות ולב ואוי לאותה בושה ודי בזה. בא"י מברך השנים:

יכון האדם על דעתו גבורותיו ונפלאותיו ית"ש ויתעלה בצמיחת הזרעים מהארץ והחכמה הנפלאה בזה כמ"ש בשער הראשון לכן ראוי לכוין בחתימת ברכה זו גבורות ה' ג' ה' כמה פעמים במחשבתו בשמחה עצומה על גודל גבורותיו וחכמתו הנפלאה ית"ש ויתעלה :

ברכה י' תקע בשופר , גדול , להיותו יתפלל האדם בשברון לב מאוד ולהכניס לצער גדול בלבו מתי יהיה קץ הפלאות לקבץ נדחי ישראל והשכינה הקדושה אלא כביכול עמנו מהגלות ול' תקע בשופר גדול כי קיבוץ גליות יהיה ע"י תקיעת שופר כמ"ש ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים גו' . ולשון ושא נס לקבץ גלויותנו כמ"ש כנשוא נס הרים תראו וגו' . וכאן נדפסו בסידורים תפלה על עון קרי והוא מכהאריז"ל וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ . בא"י מקבץ נדחי עמו ישראל . יכוין בזה"ל אני נותן לך ית"ש שבח והודאה ע"ז שבודאי נדחי ישראל תקבץ אך מבקש אני רחמיך וחסדיך שתקבצנו מהרה :

ברכה יא השיבה שופטינו כבראשונה כו' ומלוך עלינו אתה כו' מה טוב לאדם כי יוריד דמעות על לחיו בתבות ומלוך עלינו אתה ה' לבדך ויחשוב עד מתי נהיה אנחנו עם קדוש נבזים ושפלים בין האומות עובדי פסילים ובזה נתחלל שמך הגדול ועכ"פ יתפלל ברכה זו בלב נשבר ויזעק מר על חילול שמו הגדול וצדקו במשפט יכוין בזה"ל צדקינו במשפט כדי שנהיה ראוי שתמלוך אתה עלינו לבדך . בא"י מלך אוהב צדקה ומשפט :

ברכה י"ב ולמלשינים בכתבי האר"י ז"ל שקאי על הקליפות וכן ראוי לכוין וכל המינים כרגע יאבדו . כן הוא הנוסחא האמתית כי ברכה זו נקראת ברכת המינים שתקנוה ביבנה ולפי שכתב הטור שבברכה זו יש כ"ט תיבות ע"כ אציג הנוסחא הנכונה ומינה לא תזוע ולמלשינים , אל תהי תקוה וכל המינים כרגע יאבדו , וכל , אויבי עמך מהרה יכרתו , ומלכות , הָרִשְׁעָה מהרה תעקר ותשבר ותמגר ותכניעם במהרה בימינו ברוך , אתה , ה' שובר , אויבים ומכניע זדים ויתפלל אדם ברכה זו בשברון לב מאוד כי בשבירתם יהיה לנו תקומה וביחוד לשכינה הקדושה כביכול :

ברכה י"ג על הצדיקים ז"ל הגמרא והובא ג"כ בטור ותקנוה אחר קללות המינים שכיון שכלו המינים מתרוממ' קרנות הצדיקים דכתיב וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק וכולל גרים עם הצדיקים כו' ונמצא כלליה ברכה זו בה אנו מתפללים שיתרומם קרן הצדיקים והחסידים שהם בגלות שפלים ונבזים בזוי דבזוי ובודאי ראוי להתפלל ברכה זו בשברון לב מאד וכן הוא השמחה על הצדיקים ועל החסידים כו' יהמו נא רחמיך ה' אלקינו כו' ולעולם לא נבוש כו' . בא"י משען (ולא משן) ומבטח (ולא ומפתח) לצדיקים , ויכוין בזה"ל במחשבתו ואני ג"כ משעני ומבטחי רק עליך ית"ש :

ברכה י"ד ולירושלים עירך ברחמים תשוב , יתפלל בשברון לב מאד עד מתי יהיה ירושלים מדבר נאות תנין והר האלקים חורבה ומה טוב אם יכול להוריד דמעות ע"ז . וכסא דוד עבדך מהרה כו' ויזהר לומר תיבת עבדך כתבי האריז"ל , לתוכה מפיק ה' . בא"י בונה ירושלים , יכוין בשברון לב בזה"ל כי בודאי אתה ית"ש תבנה ולא אחר יבנה אותה במהרה למען שמך הגדול שלא יתחלל עוד בין הגוים :

ברכה ט"ו את צמח דוד עבדך כו' כי לישועתך קוינו כל היום כתוב בכהאריז"ל בתיבות אלו יכוין לצפות לישועה כדי שיוכל להשיב ליום הדין כששואלין אותו צפית לישועה ע"כ , וז"ל הזוה"ק בהקדמות בראשית דף ד' ע"א תאנא דמיכן כתיקין בטוריהון אתערו מאן מנכון די הפוכא מהפכין לנהורא וטעמין מרירו למתקא עד לא ייתון הכא מאן מנכון דמחכאן בכל יומא לנהורא דנהיר בשעתא דמלכא פקיד לאילתא (פי' לשכינה הקדושה) ואתיקרי מלכא מכל מלכין דעלמא מאן דלא מצפה דא בכל יומא בההוא עלמא לית

עי' הולכא הכא עכ"ל, לכן יכוין מקירות לבו עד מאד בזה"ל אני מחכה ומצפה בכל יום לישועת השכינה הקדושה שתצא ותגאל אותנו ג"כ בביאת משיחך ותצמיח קרן דוד ובודאי הבוחן לבו' וכליות הוא רואה השתוי והקוי של כל אדם באיזה תשוקה היא בלבו לכן יחכה לו בתשוקה גדולה ועצומה עד מאד בכדי שלא יבוש ולא יכלם ליום הדין כשישאלו אותו צפית לישועה, ודי בהערה זו. בא"י מצמיח קרן ישועה, יכוין בזה"ל שבודאי אתה הוא ית"ש שתצמיח הישועה האמתית ולא אחר ועשה זה במהרה למען שמך הגדול:

ברכה ט"ז שמע קולינו ה' אלקינו חוס ורחם עלינו כו' כי אל שומע, כי ברכה זו היא סוף ברכות אמצעית ובודאי ראוי ונכון לאומרה בכונה גדולה ועצומה עד מאד, ומגודל מעלתה עיין בש"ע א"ח סי' ס"ו וס"ג בהגה"ה, וכתב בכהאריז"ל שבברכה זו חיוב על האדם להתודות על עונותיו וישאל ג"כ מזונותיו מהשם יתעלה וז"ל זה"ק פ' בשלח דף ס"ב ע"א כל איכון בני מהימנותא בעאן בכל יומא ויומא לשאלא מזונייהו מקב"ה ולצלאה צלותהון עליה מ"ט בגין דכל מאן דמצלי צלותי' לגבי' קב"ה על מזוני' גרים דיתברך כל יומא ע"י ההוא אילנא דמזון דכלא בי'. וסימנא דמלה ברוך ה' יום יום ואע"ג דאשתכח מזוני' בעי למשאל קמי קב"ה ולצלאה צלותא על מזונא כל יומא בגין דישתכחון עמיה ברכאן כל יומא ויומא לעילא כו' ובדין אשתכח קב"ה מלא ברכאן בכל יומא ובדין כתיב פותח את ידך וגו' כו' ומאן דשאיל מזונא בכל יומא ויומא ההוא אקרא ברא מהימנא ברא דבגיניה משתכחין ברכאן לעילא כו' עכ"ל, וכבר נדפסה נוסח הוידוי והתפלה על מזונותיו בסידורים אך הוידוי צריך להיות נשבר לבו בקרבו ובחרטה גמורה ויתודה בברכה זו ויפרוט בפיו כל נגעי לבבו שיודע בנפשו בקילור. ואחר תפלת י"ח יתודה באריכות על סדר נוסח א"ב כל נגעי לבבו, כי אתה שומע כו'. ב' א' ה' שומע תפלה ויכוין בזה"ל לכן השמע תפלותינו כי רחמן אתה, ובתענית אומר בברכה זו עננו. ובודאי ראוי לאומרה בשברון לב מאד כי תפלה זו היא מדינא דגמרא להתפלל בשומע תפלה מי שקבל עליו תענית ונקראת תפלת תענית בגמ' דתענית דף י"ג ע"ב:

פרק חמישי ברכה י"ז רצה ה' אלהינו הוא ברכה א' של ג' ברכות אחרונות וברכת עבודה היא נקראת, כי בברכה זו אנו מבקשים את פני המלך ה' צבאות שיחזור השכינה לציון שיחזור עבודת הקרבנות לבהמ"ק, ובודאי ראוי לאומרה בשברון לב מאד: ותחזינה עינינו בשובך (ידקדק שלא יאמר בשופך) לציון ברחמים, יחשוב בתשוקה עצומה עד מאד בזה"ל אני מחכה ומצפה מתי נזכה זה שתשוב לציון, ומה טוב אם יכול האדם להוריד דמעות על תשוקה זו. בא"י המחזיר שכינתו לציון, יתן האדם הודאה גדולה ועצומה במחשבתו בזה"ל אני נותן לך ית"ש הודאה גדולה כי ידעתי שבודאי תחזיר שכינתך הקדושה לציון עיר הקדש אך אני מתפלל לפניך שתקרב החזרה ברחמיך הרבים במהרה בימינו:

ברכה י"ח מודים אנחנו לך שהיא התחלת ברכה ב' של ג' ברכות האחרונות. וז"ל אבודרה"ם מודים אנחנו לך מלשון אך צדיקים יודו לשמך שהיא לשון הודאה, והירושלמי פי' מודים פי' משתחוים כדמתרגמינן והשתחוה אל המלך ומודיא למלכא עכ"ל. ובכריעה מודים ראשו וגופו ביחד, ויזהר האדם שיקבל ע"ע במחשבתו בכריעה זו אדנותו ומלכותו של הבורא ית"ש כעבד הכורע לאדונו. ובזה"ק פרשת משפטים דף ק' ע"א ז"ל קב"ה לא מקפא אגרא דשום בריין דכלא בר אינון דנפקי מגו מהימנותא דילי' ולא הוה בהו טב לעלמין ובר מאינון דלא כרעי במודים הני קב"ה עביד מניי' בריין אחרנין בגין דלא יתבני ההוא גופא דיוקנא דב"נ ולא יקום לעלמין עכ"ל. ובודאי ע"ז יודה כל בר שכל כי הכורע בלא לב ולב קרוב הוא לזה שלא כרע כלל ואוי לאותה בושה, ודי הערה בזה. והמקיף יהיה כאן ג"כ בשם בשעה שאומר ה' אלקינו דהיינו בשדו זקף א"ע יאמר השמי תיבה

שאתה הוא וכשיזקוף יגמור יאמר תיבת ה' אלקינו ובודאי אדם שתשוקתו עצומה באהבת אלקינו ובוראינו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ראוי לקבל ע"ע מסירת נפש בהזה ליזור מיתה בעת אמירת תיבות שאתה הוא ה' אלקינו ואלקי אבותינו לעולם ועד מגודל החדוה והשמחה שבלבו על אלקותו ית"ש ויתעלה לעולם ולעולמי עולמים עלינו עם קדוש , ודי בזה: צור חיינו מגן ישענו אתה הוא לדור ודור . כן הוא המשך המלות לפי פי' האבודרה"ם: נודה לך ונספר תהלתך כו' שבכל עת ערב ובקר כו'. הטוב אל יחטוף תיבה זו אלא יכוין לנוכח השם יתעלה אתה הוא הטוב כי לא כלו רחמיך ואתה הוא המרחם כי לא תמו חסדיך. ועל כולם יתברך כו' פי' על כל הטובות והנפלאות שאתה עושה עמנו בתמידות אנחנו מתפללים שיתברך ויתרומם שמך כו'. וכל החיים יודוך סלה פי' כל העובדי גלולים יכירו גם הם אלקותך ויודוך סלה ויהללו כו' ויכוים בלבו תשוקה עצומה ע"ז מגודל אהבתו ית"ש: האל ישועתינו ועזרתינו סלה. בא"י הטוב שמך ולך נאה להודות , בכאן יכוים אדם שמחה גדולה ועצומה בלבו על גודל אלהותו ית"ש ויתעלה שאין נאה להודות אלא לו לבדו ית"ש ויתעלה זכרו לעד:

ברכה י"ט שים שלום הוא ברכה ג' מג' ברכות האחרונות שבהם מקבל פרס מרבו שמשבחו והולך לו ובודאי ראוי לאומרה בכוונה עצומה. ועל כל ישראל עמך כו' נתת לנו ה' אלקינו כו'. ואהבת חסד (ולא **ואבת**). וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומיך. ז"ל אבודרה"ם: כלומר ויהי טוב בעיניך לברך את עמך בכל עת. בא"י המברך את עמו ישראל בשלום. ואיך ראוי לכוין בברכה זו וביחוד בהודאה של החתימה שלא מצא הבורא ית"ש ויתעלה לברך את עמו ישראל רק בברכת שלום כמרז"ל בגמרא הקדושה לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנא' ה' עוז לעמו יתן וגו'. ובודאי ראוי לאדם לידע שיש בעולמות העליונים הקדושים עולם אחד קדוש מאד שנקרא שלום שמעולם זה באים כל ההשפעות לעולמות התחתונים וכ"מ שנזכר בתורה הקדושה שלום מרמז לעולם העליון הקדוש הזה ולזה רמזו ח"ל שהמנו של הקב"ה שלום מפסוק ויקרא לו ה' שלום. וראוי לאדם להתבונן גודל מעלת ברכה של שלום שברכת כהנים היתה חותמת אלא בשלום , ולא בישר הקב"ה את אברהם אבינו אלא בשלום כמ"ש ואתה תבא אל אבותיך בשלום גו' , ולא בקש יעקב אבינו מהקב"ה אלא השלום שנא' ושבתי בשלום אל בית אבי וגו' ולא שבח הקב"ה את אהרן אלא בשלום שנא' בריתי היתה אתו החיים והשלום ולא כרת ברית עם פנחס אלא בשלום כמ"ש הנני נותן לו את בריתי שלום ולא נתחנך בהמ"ק אלא בשלום כמ"ש יהי שלום בחילך גו' ולא נתבשרו ישראל עם קדוש אלא בשלום כמ"ש למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך ולא נתבשרו הצדיקים בחלקם הטוב לע"ה אלא בשלום כמ"ש וענוים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום , כי כל הנ"ל מרמז על עולם העליון הנקרא שלום לכן אין בכל המצות אשר יחויב אדם לרדוף אחריה כמו השלום שנא' בקש שלום ורדפהו , הנה לא פרט פה שום מצוה מהמצות רק בדרך כללי סור מרע ועשה טוב גם לא נא' חיוב הרדיפה , אך לגודל מעלת השלום פרטו בפ"ע ויחויב בו הרדיפה ג"כ כי כשהאדם רודף אחר שלום בעה"ז התחתון מתעורר בזה עולם העליון הקדוש הנקרא שלום להשפיע בכל העולמות לכן בשביל שגורם לכ"ז אפי' ע"ע גלולים ר"ל מוחלין לו כמרז"ל בגמרא הק' גדול השלו' שאפי' כל ישראל עובדי גלולים מוחלין להם שנ' חבור עצבים אפרים הנח לו , מכ"ז יתבונן האדם גודל מעלת ברכה זו , וז"ל הזה"ק פ' פקודי דף רס"ב ע"א בענין ברכה של שים שלום היכלא כו' הכא איהו שלום שלום לעילא שלום לתתא שלום לכל סטרין שלום בפמליא דלעילא שלום בפמליא דלתתא כו' לאשתלמא שם מלא שם דא דאיהו שלום בכל אינון היכלין בכל אינון גוונין עלאין למהוי כלהו חדאים שלום טובה וברכה כו' עכ"ל. גם בכתבי האריז"ל מפליא לעשות בכוונה עצומה ובהלות בהחתימה ברכה זו ולכן

יזכר האדם מאד ליתן הודאה עצומה בכונה עצומה בחתימת ברכה ז . כתב בס"ס ס"ל פסוק יהיו לרצון אמרי פי גו' קודם אלקי נצור וראוי לכוין בפסוק זה מאד כי הוא ג"כ מעיקר תפלה י"ח שתקנו וסדרו אנשי כה"ג, ובתיבות ה' צורי וגואלי ישמח ש"ע מאד על אלקים ים"ס ויתעלה . איתא בטור וז"ל והכי אתמר בהגדה אמר שמואל הריז לומר ד' דברים שלא עשה ומקבל פני השכינה עשה למען שמך עשה למען ימינך עשה למען תורתך עשה למען קדושתך ס' עכ"ל הטור בקיצו . וכן איתא בכתבי האריז"ל לומר נוסח עשה למען שמך ס' ועל פסוק למען יחלצון ידידיך כתב כונות נוראות ומוסיף ג"כ לומר קודם יהיו לרצון פסוק יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך ה' דוחה והוא בתהלים סי' ל"ה וכתב ג"כ כונות על פסוק זה וכבר מצוי הוא בסדורים כל הנוסח הך אחי ורעי בודאי גודל מעלתם של כל הנ"ל היא הכוונה שבהם ולא אמירתם בפיו ובשפתיו לבד דהיינו בעשה למען שמך יכוין אדם בלב נשבר מאד על חילול שמו הקדוש שמחולל עתה בין הגוים עובדי פסילים ובעשה למען ימינך יכוין ג"כ שעתה בגלות שהשיב אחור ימינו בעוה"ר ובעשה למען תורתך יכוין על שנמסרו רזי' התורה וסודותיה לחצונים . ויכנים צער גדול בלבו מאוד ע"ז . ובעשה למען קדושתך יכוין ג"כ כנ"ל שקדושתו מחולל עתה בין הגוים . אח"כ יאמר פסוק יהיו לרצון פעם שנית ויזהר לומר פסוק זה בכונה עצומה מאוד כנ"ל כי בכתבי האריז"ל מביא כוונות נוראות בפסוק זה . וגם בסדורים אחר התפלה הובא גודל מעלת פסוק זה ועיי"ש . ודי הערה בזה :

ואחר אמירת יהיו לרצון יפסיע ג' פסיעות לאחוריו והוא דינא דגמרא והובא ג"כ בטור וז"ל הגמרא דיומא ד' כ"ג אריב"ל המתפלל צריך שיפסיע ג' פסיעות לאחוריו ואח"כ יתן שלום ואם לא עשה כן כאלו לא התפלל ופי' רש"י ראוי לו שלא התפלל כלומר נח היה לו אם לא התפלל כלל . עכ"ל רש"י . וטעם לג' פסיעות אלו ע"ד הפשט שהוא כעבד הנפטר מרבו לבד הסוד הגדול והנורא שלתקן ג' פסיעות אלו בעולמות העליונים הקדושים להבאים בסוד ה' להמעיין בכתבי האריז"ל . עתה אחיי ורעיי אהובי נפשי ע"ז יודה כל בעל שכל יתנו עידיהם ויצדקו ויאמרו אמת כי מי שפוסע ג' פסיעות אלו כמצות אנשים מלומדה בלא כונה כלל אפי' ע"ד הפשט שהוא כעבד הנפטר מאדונו רק רגליהם לא ילכו ילפתו אורחות דרכם על צד ההרגל שזה לא יחשב לו לעבודה כלל לצאת ידי חובתו שמחויב מדינא דגמרא והרי הוא כאלו לא התפלל כנזכר בגמ' הנ"ל מבואר ואם לא עשה כן הרי הוא כאלו לא התפלל ואוי לאותו בושה ואוי לאותו כלימה שבטל תפלות של כמה שנים שלא היו נחשבין לתפלות כלל אף אם התפלל התפלות בכוונה כראוי ואוי ואבוי עגמו לב על אותו כלימה שהרי הוא כאלו לא התפלל כמה שנים כלל וכלל ואכל ושתה על הדם ועבר ג"כ אל"ת דלא תאכלו על הדם כדאיתא בפ"ק דברכות ד"י א"ר יוסי בר חנינא משום ראב"י מאי דכתיב לא תאכלו על הדם לא תאכלו עד שתתפללו על דמכם עכ"ל : וזאת בכלל התפלה שמצווה מפסוק ולעבדו בכל לבבכם כדרז"ל לא די בזה שהוא כלא התפלל אלא נח היה לו אם לא התפלל כלל כפרש"י הנ"ל נמצא עתה שהמתפלל בלא פסיעות לאחוריו אחר תפלתו ענשו כפול יותר מאלו היה מתפלל כלל ואוי לאותו הבושה לכן יזכר האדם לצייר במחשבתו שהוא פוסע לאחוריו מכנגד השכינה הקדושה ממש כי מלא כל הארץ כבודו גם מבואר בזה"ק במאמר שהעתקתי לעיל שבודאי השכינה כנגדו בשעה שהוא מתפלל ועיי"ש . ויפסע הג' פסיעות בבושה והכנעה גדולה ממש כעבד הנפטר מאדונו וז"ל זה"ק פ' פקודי ד' רס"ב ע"א שים שלום טובה וברכה הא' ב"כ כד אשתאיל (פי' כשנפטר) מהיכלא דא לנפקא לבר (פי' בג' פסיעות) ישוי גרמי' כמאן דנפיק מחברותא דמלכא ומגו היכלי דמלך גרמי' קמי' אבל יחדי גרמי' דהא קדמאה איהו לנטלא עטרה דמשיכו דברכאן דעגלין מיחודא דמארי' דלא איהו בר דאיהו מהיכלא דמלכא דהא בהאי שעתי דקא נפיק מקמי מלכא כו' קב"ה קארי לפמלי' דלעילא ואמר לון כתיבו לנשמי ב"כ פלני' מאיזון דאהבת

אמרי מתני' כדין אכתיבנו לי' ואתרבים ואתמודע לעילא והתרבים ואתגלים איהו לעילא ותתא ומאן דלא אשלים ולא קביל קטרא דמארי' כדקאמרן כד קביל קמי' מארי' וגנא לאתר דלא חיים על יקרא דמארי' טב לי' דלא אברי וקב"ה אמר כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח בימיו ודא איהו גוזל אביו ואמו ככה אשלים כלא כו' עכ"ל. ודי בהערה זו. ואחר שיעשה כל הג' פסיעות בכריעה א' כמבואר בטור ובש"ע סי' קכ"ג ודין זה מבואר בגמר' והובא בב"י א"ר חייא ברי' דרב הונא חזינא להו לאביי ורבא דפסעי להו ג' פסיעות בכריעה א' עכ"ל הגמר'. לכן יזהר מאוד בזה. ואחר שפסע ג' פסיעות בעודו בכריעתו יאמר עושה שלום במרומיו וישתחוה לשמאלו ויחשוב במחשבתו שמשתחוה ממש כנגד השכינה הקדושה ונותן לה בזה כבוד ואח"כ יזקוף מעט וישתחוה לימינו ויכוין ג"כ כוונה זו ויאמר והוא יעשה שלום עלינו וכן הוא מבואר בזה"ק פ' פנחס ד' רל"ט ע"א בר"מ שצריך כריעה וזקיפה לשמאל ולימין דז"ל בר"מ בעושה שלום במרומיו ד'. כריעה וזקיפה לשמאלא וכריעה וזקיפה לימינא'. והאי איהו נותן שלום לשמאלו וימינו לשמאל רבו ולימין רבו ככ"ל. ואח"כ יזקוף וישתחוה לפניו השתחואה גדולה ויכוין ג"כ כוונה הנ"ל בעושה ובהכנעה גדולה ויאמר ועל כל ישראל ואמרו אמן. ודי בזה. ואח"כ יה"ר כו' כמו שהובא בש"ע ג"כ. ויזהר שלא יחזור למקומו תיכף אלא יעמוד במקומו שיעור הנזכר בש"ע והוא מדינא דגמרא והובא בטור וז"ל אמר נמי' דרב מרדכי כיון שפסע ג' פסיעות לאחוריו התם מבעי לי' למיקם משל לתלמיד שנפטר מרבו שאם חוזר מיד דומה לכלב ששב על קיאו שסופו הוכיח על תחלתו שלא פסע לאחוריו כדי לפטור מרבו כיון שחוזר אליו מיד. עכ"ל ודי בזה:

פרק ששי

אחר התפלה בלחש יכוין האדם עצמו לשמוע התפלה בחזרת הש"ץ ויזהר מאוד לשמור מחשבתו מהרהורים בטלים. ר"ל רק לשמוע תיבות הש"ץ ויכוין בהם כוונת התפלה ממש כאלו מתפלל בעצמו ויחשב לו כאלו התפלל פעמים שני' ובעניית אמן על ברכת הש"ץ יחשב לו ג"כ לתפלה וכ"כ האבודר"הם שהמתפלל עם הצבור נוטל שכר על שלש תפלות שכר תפלה בלחש ושכר שמיעתו מש"ץ ושכר עניית אמן כי גדול העונה אמן יותר מן המברך עכ"ל. ויזהר האדם מאוד ומאוד בעניית אמן כי לפום גמלא גמילות גודל שכרו על ענייתו אמן כן גודל עונשו ר"ל למי שאינו נזהר בענייתו או שעונה בלא מתכוין כוונה הראוי לה כפי הברכה רק מוציא תיבת אמן כמצות אנשים מלומדה כי לפי שינוי הברכות כך שינוי כוונת אמן כי ארבעה הם חלוקי ברכות ברכות התפלות וברכות המצוה. וברכות הנהנין. וברכות השבח וההודאה וכלל זה יהיה בידו של אדם בכוונת עניית אמן שצריך לכוין בה ממש כוונת המברך הברכה באיזה ברכה שיהיה כפי שבארתי בעז"ה כוונות המברך של ברכת השחר וברכות של תפלת י"ח וכפי שיבואו באורו לפנינו בעז"ה כוונת שאר ברכות ויזהר האדם העונה אמן לכוין ממש ככוונות המברך אחיו ורעי אהובי השם ואהובי נפשי תדעו נאמנה כי כמו שהמברך איזה ברכה צריך לברך בכונה עצומה מאד כאשר בא זכרונו לטובה לפנינו כמה פעמים בפרקים הקודמים שהכל הולך אחר הגוף המחשבי ע"י פדי גופו של ברכה אחר הגוף המחשבי והעיקר בברכה הוא המחשבה כמו כן בעניית אמן העיקר הוא המחשבה עם ענייתו וע"כ צריך לכוין בעניית אמן יותר ויותר כי לפי מעלות ושכר העונה אמן יותר מהמברך כן צריך ג"כ כוונתו יותר עצומה מן המברך. וז"ל האבודר"הם כי המברך דומה לשטר שלא נתקיים בב"ד ובא אדם להכחישו ואחר שהוא מאושר ומקויים עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע כך אמן הוא קיום חותם הברכות עכ"ל. וז"ל הטור סי' קכ"ד א"ר"ל מ"ד שומר אמונים נוצר ה' אלו שאומרים אמן באמונה אומר ש"ץ מחיה מתים והם עונים אמן ועדיין לא ראו תחיית המתים ומאמינים שהקב"ה שמחיה מתים. אומר ש"ץ ברוך גואל ישראל והם עונים אמן ועדיין לא נגאלו ומאמינ' שמיד הקב"ה לגאלם. אומר ש"ץ בונה ירושלים ועדיין היא בחורבנה ומאמינים שהקב"ה

בהקב"ה שמעיד לבטוחה ושונין אמן האי אומר סלה ה'. ואר"ל כל העונה אמן בכל כחו פי' בכל כונתו פותחין לו שערי ג"ע שנאמר פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים א"ת אמונים אלא אמנים אלו שאומרים אמן. עכ"ל הטור. הרי מבואר מל' חז"ל שמביא הטור שעיקר עניית אמן היא היא הכוונה טובה שמחשב במחשבתו ולא עניית התיבה בלבד. וכ"כ הטור בסי' הנ"ל וז"ל ויענו אמן אחר כל ברכה וברכה כו' ובכוונה שיכוין בלבו אמת היא הברכה שבירך המברך ואני מאמין בזה כי אמן הוא ל' האמנת דברים עכ"ל. ובזה"ק פ' וילך ד' רפ"ה ע"א ז"ל א"ר יהודה ובוזי יקלו מאן דלא ידע לאוקיר למארי' ולא אתכוין באמן דתניא גדול העונה אמן יותר מן המברך כו' וכד ישראל לתתא משמרין לאתבא אמן ולכוונא לבייהו כמה דאצטריך כמה פתחין דברכאן רברבין פתיחן ליה לעילא כמה טבאן משתכחין בכלהו עלמין כמה חדו בכלא. מאי אגר להו לישראל דגרמין האי. אגר להו בעלמא דין ובעלמא דאתי בעלמא דין בשעתא דאעקין להו לישראל ומצלין צלותא קמי מאריהון קלא מכרזי בכלהו עלמין פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים א"ת אמונים אלא אמנים. פתחו שערים כמה דישראל פתחין להו תרעין רברבן כך השתא פתחו שערים ותתקבל צלותהון מאנון דאעקין להו. הכי בעלמא דין. בעלמא דאתי מאי אגרייהו. דכד יפוק ב"נ מהאי עלמא דהוה שומר לאתבא אמן מאי שומר כו' נטיר ההוא ברכה דאמר ההוא דמברך ומחכה לאתבא אמן כמה דאצטריך. נשמתי' סלקא ומכרזי קמי' פתחו שערים קמי' כמה דאיהו הוה פתח תרעין כל יומא כד הוה שומר אמונים כו'. תאנא כל מאן דשמע ברכה מההוא דמברך ולא אתכוין באמן עלי' נאמר ובוזי יקלו כד"א לכם הכהנים בוזי שמי. מאי עונשי' כמה דלא פתח ברכאן לעילא כך לא פתחין ליה ולא עוד אלא כד נפיק מהאי עלמא מכרזי קמי' ואמרי טרוקו גלי קמי' דפלני' ולא ליעול ולא תקבלון ליה ווי לנשמתי'. תאנא חייבין דגיהנם כלהו סלקי במדורין ידיען כו' אית מדור' בתראה תתאה דכולהו. וההוא מדורא הוי מדורא על מדורא כו' וההוא אקרי שאול תחתית שאול הוא מדורא חד תחתית הוא מדורא תתאה ובג"כ אקרי ארץ עיפתה תחתית ואקרין אבדון. וע"ד כתיב שאול ואבדון וכלהו מדורין לא אכפלו וכלהו לא עייפין בר מהאי. ותאנא מאן דנחית לאבדון דאקרי' תחתי' לא סליק לעלמין וההוא אקרי גבר דאשתצי ואתאביד מכלהו עלמין. ותאנא לההוא אתר נחתין להנהו גברין דמבזי לאתבא אמן. ועל אמן סגיאין דאתאבידו מניה דלא השיב להו דיינין ליה בגיהנם ונחתין ליה בההוא מדורא תתאה דלית בה פתחא ואתאביד ולא סליק מינה לעלמין. וע"ד כתיב כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה ולא והא כתיב כו' עכ"ל. אחי ורעי תן דעתך ולבך שם במאמר הנ"ל והאיך ומה יתאונן אדם חי כמה שנים שנגוזו וכן עברו ופלגי מים ירד עיניו על לא שמרו עניית אמן כראוי יומם לא ישכב ולילה לא ינוח מפחד לבבו אשר יפחד וממראה עיניו אשר יראה יירא בשאול תחתית ונגלה לא יראה אור כנ"ל בזה"ק ועיקר כוונת הזה"ק בעניית אמן היא כוונתה ולא אמירת התיבה בלבד כמבואר בלשונו הקדוש ובוזי יקלו מאן דלא ידע לאוקיר למארי' ולא אתכוין באמן גם מלשונו וכד ישראל לתתא משמרין לאתבא אמן ולכוונא לבייהו כמה דאצטריך כו'. ובפרשת תרומה ד' קע"ח ע"א ז"ל מאי ובוזי יקלו דא הוא מאן דלא ידע לאחדא שמא קדישא ולקשרא קשרא דמהימנותא ולאמשכא לאתר דאצטריך ולאוקיר שמא דמארי' טב ליה דלא אתברי וכ"ש מאן דלא אתכוין באמן עכ"ל הרי מבואר שעיקר עניית אמן הוא הכוונה טובה ולא עניית התיבה לבד. ועיקר הכוונה של עניית אמן היא השמחה והחדוה במחשבתו על גודל אלהותו ית"ש שמשמע שבח והודאה אמיתית אלוה טוב' בשום אופן ולא מפי המברך ליוצרנו ובוראנו ית"ש ועונה אמן ומכוין במחשבתו אמת שהודאה שיצא מפי המברך ליוצרו ית"ש גם ממאמר הנ"ל יתלהב לב האדם להשתדל להתאמן לשמוע הברכה מפי המברך כדי לענות אחריה אמן לתת בזה נחת רוח ליוצרו ב"ה וב"ש כמבואר במאמר הנ"ל מאי שומר כו' נטיר ההוא ברכה דאמר ההוא דמברך ומחכה

ני' גאתבא אמן כמה דאלעכך כו' ויזהר מאוד באמן חטופה ובאמן יתומה כנזכר בטור ובש"ע
סי' קכ"ד ופ"ם ודי בהערה זו. והובא בזה"ק ובתקונים בכמה מקומות שיזהר האדם ליתן
בכל יום צדקה לנשמתו שהיא נוטריקון של תיבת צדקה וז"ל התיקונים תקונא תשסרי ד' מ"א
ע"א אין צדקה אלא תפלה צ' אמנים ד' קדושות ק' ברכות ה' חמשה חומשי תורה וזהו צדקה
הדומה גוי ועליו נאמר לאברהם ויחשבה לו צדקה כו' עכ"ל בקיצור. גם יזהר לענות ב"ה וב"ש
על הברכות בכוונה עצומה ובשמחת הלב באלהותו ית"ש ויתעלה ומובא בטור סי' קכ"ד ועיי"ש
אך יש מקומות הידועים בתפלה שאין לענות בהם ב"ה וב"ש ועיין במ"א. וכהגיע הש"ץ לקדושה
יכין ויזמין א"ע לענות קדושה עם הצבור בהתלהבות גדול ובשמחה עצומה מאוד וגודל מעלתה
הובא בזה"ק בכמה מקומות ובז"ח ד' ע' ע"ב ז"ל בקצור ותמן אית חד היכלא מרקמה בכמה
גוונין כמה ציורן ובי' קיימין כל אנון דמקדשי שמא דמאריהון באמירה בכל יומא לבתר דמברכין
ליה ואמרין ברוך ה' המבורך לעולם ועד ומקדשין ליה לבתר בקדושה משולשת וההוא היכלא
אקרי משולש כד"א היכל ה' היכל ה' היכל ה' המה וההוא היכלא איהו משולש. עכ"ל וכתב
האריז"ל שיכוין במחשבתו לקדש בקדושה זו להשם יתעלה ויכוין לקיים מ"ע של ונקדשתי
בתוך בנ"י ויכוין רגליו כאחד וכשיאמר נקדש את שמך בעולם יקבל עליו מסירת נפש ע"כ
וכוונה הפשוטה של קדושה היא כוונה שהובא בשל"ה בקדוש ראשון יכוין אתה קדוש בעולמות
העליונים. ובקדוש ב' יכוין אתה קדוש בעולמות התחתונים ובקדוש ג' יכוין אתה קדוש לעולם
ולעולמי עולמים וכוונה זו היא פי' התרגום שהתרגום של קדוש ראשון הוא קדיש בשמי
מרומא עלאה בית שכינתי'. ושל קדוש הב' קדיש על ארעא עובד גבורתיה. ושל קדוש הג'
קדיש לעלם ולעלמי עלמיה. ובתיבות מלא כל הארץ כבודו ימשיך עליו קדושה מלמעלה ויכוין
במחשבתו הריני ממשיך קדושה עלי לעבודת בוראי ית"ש וכוונה זו היא בזה"ק פ' אמור דף צ"ג.
ויאמר תיבות של נקדש את שמך בעולם וג' קדוש קדוש בקול רם האריז"ל. וישא
עיניו למעלה למרום בעת אמירת הקדושה וז"ל הטור בסי' קכ"ה בסדר הקדושה ובני א"י
גורפת נותנין עיניהם למעלה ונושאין גופם כלפי מעלה וסמך למנהגם מספר היכלות ברוכים
אתם לה' שמים ויורדי מרכבה אם תאמרו ותגידו לבני מה שאני עושה בשעה שמקדישין
ואומרים ק' ק' ק' ולמדו אותם שיהיו עיניהם נשואין למרום לבית תפלתם ונושאין עצמן למעלה
כי אין לי הנאה בעולם כאותה שעה שעיניהם נשואות בעיני ועיני בעיניהם עכ"ל הטור.
ובברוך כבוד ה' ממקומו יכוין האדם כוונה פשוטה ממקומו פי' ממקום שהוא שאפי' המלאכים
אינם משיגים מקום כבודו ית"ש לכן שואלים זל"ז איה מקום כבודו ובימלוך יכנים האדם
שמחה עצומה בלבו עוד יותר ויותר על שיש לו אלוה שאלהותו לדור דורים ולעולמי עולמים
ולא יכזב לנצח ביחוד השמחה והחדוה על שאינו מכנה אלהותו ית"ש ויתעלה רק עלינו עם קדוש
ונקרא אלהי ישראל אלהיך ציון. ומה מאוד ראוי להתלהב את לב איש הישראלי מעם קדוש
ולהכניס בלבו שמחה עצומה עד מאוד ע"ז ודי בהערה זו. וכהגיע ש"ץ למודים יאמר מודים
דרבנן מפורש בגמרא. ברוך אל ההודאות. ובטור מביא בשם אביו הרא"ש ז"ל שהיה נוהג
לחתום בשם ברוך אתה ה' אל ההודאות והיא שהירושלמי וכן הביא האבודרה"ם. ברכת
כהנים יזהר הש"ץ מאוד מאוד לאומרה בכוונה עצומה וז"ל הז"ח ד' מ' ע"ג ת"ח כיון דש"ץ
עביד צלותי' ואתא לברכא ברכתא דכהנא אלמלא ודאי לבנה ברעותא דלבא לברכא ליה
לעמא קדישא דבשובלא ובמלולא קשיר קשורא דיחודא וישתכח דעל ידי' מתברכין עלאין
ותתאין וכדין בעי ליה ש"ץ למימר יברכך ה' כו' ווי ליה נמאן דאתי נמפתי למאריה בלבא
רחיקא ולא ברעותא שלימתא כד"א ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו
וכא הוא צליתא דצבורא כו' ואתפגים ההוא ב"נ לעילא ותתא ווי להאיא ב"נ דפגים לעומא
פולחנא דמארי' עליה כתיב כי תבאו לראות כו' עכ"ל הנה מגודל אזהרת הזה"ק שי"ל הש"ץ
פסוקים אלו בכוונה עצומה כמ"ש בלשונו הקדוש כיון דש"ץ עביד צלותיה ואתא לברכא ברכתא

כהנים אלעזר ודאי לכוונה ברעותא דלבא לברכא ליה לעמא קדישא ס' ווי ליה לאתן דאתי למפטי למאריה' בלבא רחיקא כו' בזה ראוי לעורר לבותם שלא שנותי דלבורא שיחסרו בזה מאוד ומאוד כשיגעו לברכת כהני' יכינו לבם מתחלה לומר אלו ג' פסוקי' לשם ברכה לברך עם ישראל כמ"ש בזה"ק הנ"ל לברכה לי' לעמא קדישא ולא יקראו פסוקים אלו כקורא בתורה וביחוד בשעת אמירת הפסוקים יכינו לבם לברך עם ישראל בלב שלם מאוד ומאוד כמ"ש בזה"ק הנ"ל לכוונה ברעותא דלבא לברכא לי' לעמא קדישא. גם יזהר מאוד בדקדוק התיבות היטיב כמ"ש לעיל בשער ב' . ואיידי דזוטרן מלייהו הנני שם לפניך כל ג' ברכות של ברכת כהנים והעשה פסיק בין כל תיבה שצריכה פירוד בין הדבקים בכדי לזכות את הרבים שירגילו לשונם לדבר משרים כאשר התזיכה עיניכם ולמראה עיניך תשפוט כאשר אציגם לפניך בדבר והשפכו כי נעים כי תשמרם פן תכשל ותאשם ח"ו יברכך ה'

וישמרך יאר ה' פניו אליך ויחנך . ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום ואחר נא שם לבו

יברך לדבר התיבות בפירוד בין הדבקים מפאת מסירת המבטא יקרא

הדני והשמרך **יא רדני פנ וליך** ויחנך : **אשא אדני פנ וליך** וישם לך שלום :

אחי ורעיי דעו נא ודאו אם הש"ץ אומר ברכת כהנים בלי פירוד בין הדבקים ומצוות התיבות כאשר עיניך לנוכח יביטו תיבות שאינם כתובים כלל בתורה הקדושה איך יעלה לרצון לפני הבורא ית"ש ויתעלה ועל כיוצא בזה נאמר מי בקש זאת מידכם וגו' ע"כ צריך ליזהר בזה מאוד וישא ברכה מאת ה' ויקוים בו זאת נחלת עבדי ה' וגו' ודי בהערה זו :

פרק שביעי מצות עשה מן התורה להתודות כל גבר על חטאיו שנאמ' והתודה אשר חטא וגו' והוידוי אחר תפלת י"ח כל אדם חייב

עליה בשעורו שיעור ידידות מכתבי האריז"ל ממה שמבואר בזה"ק גודל התועלת והחיוב של הוידוי אחר תפלת י"ח של שחרית ומנחה ואחי יתן אל לבו שאף אם יתפלל במנין שאין אומרים וידוי אחר תפלה י"ח יאמר הוידוי ביחידות כי הוידוי הוא תועלת גדול לאדם בתמידות אך חיוב הוידוי תיכף אחר תפלה י"ח מבואר בזה"ק וז"ל ז"ח דף ל"ה ע"א לבתר דמסיים צלותא ואודי על חובי' נפילת אפים כו' מ"ט בגין דכיון דצלי צלותי' ואודי על חובו מכאן ולהלאה אחזי גרמיה דמסר נפשי' למאריה ברחימו כו' עכ"ל בקיצור . כמלא מגולה מזה"ק הנ"ל שאחר תפילת י"ח יתודה . וגודל התועלת של הוידוי לאדם מבואר פ' פנחס דף רל"א ע"א וז"ל אצטרך לב"כ לפרשא חובוי כל חד וחד כמה דאיהו בגין דמאן דמפרש חטאוי לא אתמסר דיניה אלא בידא דמלכא קב"ה בלחודוי ומאן דדאין לי' איהו לטב כו' וכל בי דינא בדילין מיניה וע"ד אצטרך לון לפרשה חובין דכל שייפא ושייפא וכל מה דעביד בפרט הה"ד חטאתי אודיעך וגו' לבתר ואתה נשאת עון חטאתי סלה עכ"ל וגודל התקון של הוידוי בעולם העליון מבואר בפרשת ויקרא דף כ' ע"א וז"ל כל בר נש דמכסי חטאוי ולא מפרש לון קמי מלכא קדישא ויתבע עליהו רחמי לא יהבין לי' למפתח פתחא דתשובה בגין דאיהו אכסיף מני' ואי איהו פריש לון קמי קב"ה קב"ה חייס עליה ויתגברון רחמי על דינא וכ"ש אי איהו בכי דהא כל פתחין סתימין איהו פתח ואתקבל צלותי' וע"ד פרישו דחטאוי יקרא הוא דמלכא לאתגברא רחמי על דינא וע"ד כתיב זובח תודה יכבדנני מהו יכבדנני תרין כבודין אינון חד לעילא וחד לתתא חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי עכ"ל . הרי מבואר גודל התקון בעולמות העליונים שעושה האדם בוידוי חטאיו שגורם התגברות הרחמים על הדין ובזה עושה כבוד גדול להבורא ית"ש ויתעלה כמבואר בזה"ק הנ"ל לבד תועלתו שעושה לעצמו בזה הוידוי . ודי בהערה זו אך דעו נא אחיי ורעיי כי עיקר הוידוי הוא מה שיודע בעצמו מנגעי לבבו כמבואר בזהר פנחס הנ"ל לפרשא חובין דכל שייפא ושייפא וכל מה דעביד וכל נגעי לבבו במראה אחי יודע בנוסח שסמכו על סדר א"ב למשל אם יודע בעצמו שלא היה נזהר באכילה של אסור אלא ממאכלות אסורות דהיינו שלא נזהר נבדוק היטיב שמאכל מגמלים שקורין מילבי"ן

וכיוצא לא ידע איכה בנפשו' שהכל אכילה מרובה וגסה ומחמת זה היה ישן יותר מכשיעור וכא בשביל זה לידי בטול תורה הקדושה לפעמים לידי בטול תפלה עם הצבור ישודה פ"ג באות ה' מנוסח א"ב של אשמנו וכך יהיה אומרו אשמנו אכלתי מאכלות אסורות אכילה מרובה וגסה ובעבור זה אתא ביטול תורה ותפלה לידי. ובאות ב' יאמר בגדנו. ברכתי ברכות שלא בכוונה או ברכת השחר וביחוד ברכת המזון אם יודע בעצמו שפשע בזה שהיא מצות עשה דאורייתא ושאר נגעי לבבו שמתחילין באות ב' וכן על כל דבר פשע וחטאה קלה וחמורה ברעה אשר ימצא אתו שמו יתודה כנ"ל היינו בכל אות מאשמנו כנ"ל. וזאת למודעי שעיקר הוידוי הוא החרטה ועזיבת החטא שיתחרט האדם בלבו חרטה גמורה וחרטה על שעבר ויקבל בלבו על להבא לעשות גדרים וסייגים שבודאי לא ישוב לכסלה עוד לבא לידי עון זה. וזה מבואר בגמרא הקדושה במסכת תענית דף ט"ז א"ר אדא בר אהבה אדם שיש בו עבירה ומתודה ואינו חוזר בו למה הוא דומה לאדם שתופס שרץ בידו שאע"פ שטובל בכל מימות שבעולם לא עלתה לו טבילה זרקו מידו כיון שטבל בארבעים סאה עלתה לו טבילה שנא' ומודה ועוזב ירוחם עכ"ל הגמרא. וז"ל הזה"ק פרשת נח דף מ"א ע"א חובא איהו על בר נש לאשתעי תדיר קמי קב"ה ולפרסמי ניכא בכל אנון ניכין דעבד כו' בגין דאינון מלין סלקין וכל פמליא דלעילא מתכנשין והמאן לון אודאן כולהו לקב"ה ואסתלק יקרא עלייהו עילא ותתא כגוונא דא מאן דאשתעי ומפרש חטאוי על כל מה דעבד אי תימא למאי אצטריך אלא מקטרגא קאים תדיר קמי' קב"ה בגין לאשתעי חובי בני נשא ולמתבע עליהון דינא כיון דאקדים בר נש ומפרש חטאוי כל חד וחד לא אשאיר פתחא דפומא לההוא מקטרגא ולא יכיל למתב' עליהון דינא דהא תדיר תבע דינא בקדמיתא ולבתר משתעי ומקטרג פלוני עבד כך וכך וע"ד אצטרך לי' לבר נש לאקדמא ולפרש חטאוי כיון דמקטרגא חמי דא לית ליה פתחא דפומא עליה וכדין אתפרש מניה מכל וכל ואי תב בתיובתא יאות ואי לאו הא מקטרגא אשתכח עליה ואמר פלוני דאתא לקמך בחוקפא דאפין (פי' בעזות פנים ר"ל בזה שיפרש עונותיו) בעיט במארי' וחד ואוקי עמה החרטה ועזיבת החטא וביחוד עשיית תשובה כמבואר בזה"ק הנ"ל אי תב בתיובתא יאות כו' ואלמלא לא נכתבו ראוים הם להכתב שכל מי שיש לו מוח בקדקדו יודע על זה שוידוי ומחילה אפילו לפני בשר ודם שחטא כנגדו בלא תשובה הוא חוצפא ועזות גדול וק"ו ב"ב שק"ו היא חוצפא כלפי שמיא לפני הבורא ית"ש ויתעלה. וראוי לומר סדר הוידוי בדמעות שלים כמבואר בזה"ק פ' ויקרא הנ"ל דכתב שם אי איהו בכי כו' ולצער עצמו לצער גדול לאין ערך על שהגדיל לעשות להרשיע ולמרוד במלך מ"ה הקב"ה ובאיזה פנים יבא לפניו ית"ש אחר פעולתו מעה"ז אוי לו ואוי לנפשו ויבכה הרבה בכה ע"ז מאוד ואף אם הוא קשה בטבעו להוריד דמעות עכ"פ יתמרמר לבו בקרבו בשברון ואנחה המשברת הגוף בשעת אמירת הוידוי לאמר בלבו אוי. איך אשא פנים ואיך ימתק אל הכי אכול ושתות כי השתות יהרסון ע"י עוונותי הרבים וילער בלבו לער גדול ולא יהא הוידוי אצלו כמזמר באיזה זמר. ודי בהערה ז. ויזהר לומר תמיד אחר הוידוי פ' ואתה לדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו בהכנעה גדולה ובכוונה עצומה. ומ"כ וז"ל אמרו בפסיקתא א"ל הקב"ה למה"ש בואו ואודיעה אתכם לדקתם של בניי שאני מענתים בעה"ז כמה פעמים לרות ויסורים הבאים עליהם בכל דור ודור ובכל שעה ושעה ולא בעטו בהם שקוראים עלמם רשעים וקוראים אותי לדיק והם אומרים בלשון הזה אבל חטאנו עוינו כו' כי אמת עשית ואנחנו הרשענו. עכ"ל הפסיקתא. ואחר הוידוי יאמר בצבור הי"ג מדות בכוונה עצומה כי גם זה הוא תקון גדול בסדר תקוני התפלה ע"פ כתבי האר"י ז"ל. וגודל מעלות הזכרתם הוא ידוע מהגמרא הקדושה. גם בזה"ק ז"ל בפ' שלח דף קס"א ע"ב ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר לאמר למיגא מהכא כל דרין בתראין לעלם ולעלמי עלמין לאמר למימר לדא בשעתא דעקתא

למימר

למימר אלא בשעתא דרעותא ומאי הוא ה' אליך אפים וגו'. עכ"ל בקצור. ויאמר כל מדה ומדה במתון גדול ויעשה הפסק בין כל מדה ומדה וביחוד שיזהר גם בדקדוק המלות היטיב כמ"ש לעיל ויעשה הבדל במבטא בין ארך לאפים שלא יאמר **אֶרֶךְ כַּפַּיִם** גם ידקדק במלה **וְרַב** שלא יאמר **וְרַף** גם יזהר מאד ליתן הפסק בין ב' הויות של התחלת י"ג מדות ה' ה' כי כן מנעימי טעם הנגינה שמו פסיק בין אלו ב' שמות בתורה. אך ביחידות אין לומר י"ג מדות. ויזהר ג"כ לומר פסוק ויעבור ה' על פניו ויקרא ולא כ"ש מי שנוהגין להתחיל ה' ה'. נפילת אפים תיכף אחר הוידוי וי"ג מדות ודווקא מיושב. ועיקר נפילת אפים ע"פ זה"ק וכתבי האר"י ז"ל הוא דוקא באמירת מזמור כ"ה לדוד אליך ה' נפשי אשא עד סוף המזמור ועיקר התקון ע"פ זה"ק וכתבי האר"י ז"ל בנפילת אפים זה למסור עצמו במחשבה על ק"ה בזה המזמור בפסוק אליך ה' נפשי אשא וז"ל בז"ה דף ל"ה ע"א דכיון דאלי צלותא ואודי על חובוי מכאן ולהלאה אחזי גרמיה דמסר נפשי' למאריה ברחימו לדוד אליך ה' נפשי אשא כו' ברעותא דלבא ישוי גרמי להקב"ה דמסר ליה נפשי ברחימו וקב"ה היטיב עלוי' כאלו נטיל נשמתי' מיני' וע"ד צריך למנפל בארעא כמת בשעתא דיימר נפילת אפים בגין דאית חובין דעביד ב"נ דלא מתכפרין אלא במותא כדכתיב אם יכופר העון הזה וגו' והשתא דאתתהיב לי' דנטיל קב"ה נשמתי' ואיהו יהיב לה ברעותי' והויא שעתא קיימו לכפרא על חובי ואשלים לכל הטרין כו'. עכ"ל בקצור. אך כלפי גודל התקון והשכר של האדם המכוין בפסוק זה מסירת נפש כראוי כן הוא גודל העונש רחמנא לצלן למי שאינו מכוין כראוי וז"ל הזה"ק פי' במדבר דף ק"כ ע"ב ת"ח כיון דבר נש עביד צלותא בעובדא ובמלא וקשיר קשורא דיחודא אשתכח דעל ידוי' מתברכין עילאין ותתאין כדין בעי לי' לב"נ לאחזאה גרמיה בתר דסיים צלותא דעמידה כאלו אתפטר מן עלמא גו' דהא אודי חטאוי וצלי עלייהו השתא בעי לאתכנשא כו' ולמנפל ולימא לגבי' אליך ה' נפשי אשא כו' ויחזי ב"נ גרמיה כאלו פטור מן עלמא כו' ותקונא דא בעי בכוונה דלבא וכדין קב"ה מרחם עליו ומכפר לי' לחובוי זכאה הוא ב"נ דידע למפתי לי' ולמפלח למאריה ברעותא ובכוונה דלבא ווי לי' למאן דאתי למפתי למארי' בלבא רחיקא ולא ברעותא כד"א ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו הוא אומר אליך ה' נפשי אשא ולאו כל מלוי אלא בלבא רחיקא הא גרים לי' לאסתלקא מעלמא עד לא מטון יומוי כו' וע"ד בעי ב"נ לאדבקא נפשי' ורעותא במארי' כו'. עכ"ל בקיצור. לכן בשביל חומר העונש ר"ל של מניעת כוונת הלב בפסוק זה כל המזמור נהגו העם לומר מזמור אחר בנפילת אפים והוא מזמור ו' אל באפך תוכיחני. אך ראוי וישר לאדם אף שיאמר מזמור ו' בשעת נפילת אפים כנהוג עכ"פ בעת שיאמר רחום וחנון חטאתי לפניך אחר נטיית ראשו על היד בין הברכים יקבל עליו מסירת נפש בציור איזה מיתה בכוונה עצומה ואחר כן יאמר שנוסחה כנהוג ה' מלא רחמים רחם עלי לפי שעיקר נפילת אפים היא המסירת נפש שנה ואף ביום ב' וה' שאומרים תיכף אחר הוידוי תפלה של והוא רחום עכ"ז יקבל עליו מסירת נפש תיכף אחר הוידוי וי"ג מדות אף מעומד ורחמנא לבא בעי. ואחר המסירת נפש יאמר התפלה של והוא רחום עם הצבור אך בכתבי האר"י ז"ל מזהיר מאוד שנפילת אפי' יהיה תמיד תיכף אחר י"ג מדות אף ביום ב' וה' ותפלה של והוא רחום יאמר אחר נפילת אפים ובודאי בוני שלא יתראה עליו בזה יוהרא בפני הבריות מוטל עליו להתנהג כן:

פרק שמיני והוא רחום

שאומרים בב' וה' יזהר האדם לאומרה בכוונה ובשברון לב מאוד ומה טוב אם יכול להוריד דמעות בשעת אמירת והוא רחום. ומבואר בב"י ובש"ע סי' קל"ד שאומרים אותו בקול רם ומעומד דווקא וכל התפלה זו נתקנה על צער השכינה ועל חרבן הבית ולחנן ולבקש על עונותיו ג"כ, וכבר הודעתיך בתפלת י"ח שזה כללא בכ"מ שמזכיר לשון שמך עשה למען שמך והושיענו למען שמך וכיוצא רומז על השכינה הקדושה. לכן הוא להב שבכללות בכ"מ אשר יזכור תיבת שמך בתפלה

ויחשוב אדם במחשבתו בזה"ל עשה למען שכינתך הקדושה שהיא בצער בשביל עונינו ובחטאי ורעי האובי נפשי ראוי לאדם לבכות ולהתאונן יותר ויותר על צער השכינה אך כשיבכה ויתאונן על צער השכינה הקדושה ועל הגלות שמו הגדול יכניס בלבו מוסר גדול ותוכחה מגולה עלי עונותיו וידין בעצמו דינא דגרמי אני גרם בניזקין בשביל עונות עונותי הרבים שמו מחולל ודין גרמא דצער דשכינתא כביכול אוי לי ואוי לנפשי ובאותו שעה יפשפש במעשיו. ובתיבות אנא ה' הושיעה נא יתפלל אדם במחשבתו להשם יתעלה שיושיע ויציל אותו בדרכי התשובה כי לפעמים אף אם אדם מקבל על עצמו לעשות תשובה גם אם התחיל בדרכי התשובה לא יספיקו לו מן השמים לגמור כמרז"ל האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה פי' בוודאי אפי' רשע גמור בשעה שחוטא אמר בלבו שאשוב אח"כ וסופו שימות ברשע כי לא הספיקו בידו מן השמים לכן ראוי להתפלל במחשבתו בתיבות אלו שיספקו בידו לעשות תשובה וזהו הושיעה נא ידי בזה ובפסוק שמע ישראל שבסוף תפלה זו ראוי לאדם שיקבל עליו ג"כ מסירת נפש כמו בפסוק ק"ש אל ארך אפים כתב האבודרה"ם ז"ל שיש לומר ב' הנוסחאות וגודל מעלות של יום ב' ה' שמרבים בהם בתפלת ותחנונים הובא כמה טעמים בספרים גם בש"ע סי' תק"פ מבואר שהם תענית לצדיקים. והאבודרה"ם כתב ז"ל ואומר במדרש דרשו ה' בהמצאו ב' ה' מצאו כלומר בשני ובחמישי מוליכין אותו להיות קרוב עליכם אם תדרשוהו עכ"ל. בריך שמיה יהא האדם נזהר מאוד לאומרו בשעת הוצאת ס"ת בכוונה עצומה כי נוסח תפלה זו הובא בזה"ק וגם תועלת אמירתה בכוונה היא תקון גדול על קרי ר"ל כמובא בספרים לכן אף אם אדם עומד באמצע תפלת והוא רחוק ראוי להפסיק לומר בריך שמיה עם הצבור. קריאת התורה אף בב' וה' הוא חיוב גדול והוא מתקוני משה רבינו ע"ה כנזכר בגמרא וז"ל בזה"ק פ' ויקהל ד' ר"ו ע"א סדורא לסדרא עמא קדישא ביומא דא (ר"ל ביום שבת) ובשאר יומין דס"ת (ר"ל בכל הימים שקורין בס"ת) בעי לסדרא ולתקנא תקונא בחד כרסייא דאקריבותא כו' לשווא עלי' ס"ת ולאחזא לי' לכלא כד סליק ס"ת לתמן כדין בעאן כל עמא לסדרא גרמייהו באימת' בדחילו ברתת בזיע כלא לתתא ולכוונא לבייהו כמה דהשת' קיימין על טורא דסיני לקבלא אוריתא ויהון צייתין וירכון אודנייהו ולית רשו לעמא ולא לאחרא למפתח פומי' באוריתא וכ"ש במלה אחרא אלא כלהו באימתא כמאן דלית לי' פומא והא אוקמו' דכתיב ובפתחו עמדו כל העם והאי כל העם אל ספר התורה אר"ש כד מפקין ס"ת בצבורא למקרי בי' מתפתחי תרעי שמיא דרחמין ומעוררין את האהבה כעיל' ואבעי לי' לב"נ למימר הכי בריך שמיה דמארי עלמא כו' לטב ולחיין ולשלם ואסור למקרי בספרא דאוריתא בר חד בלחודוי וכלא צייתין ושתקין בגין דישמעון מלין מפומי' כאלו קבילו לה ההיא שעתא מטורא דסיני ומאן דאקרי אוריתא להוי חד קאים עלי' ושתיק דלא ישתמע אלא דבור חד בלחודוי לא תרין דבורין לשון קדוש חד וחד הוא ולא תרין. ואי תרין משתכחין בס"ת גריעותא דרזא דמהימנותא אשתכח בס"ת ובעי חד קלא. מתרגם חד כו' והאי דקארי באוריתא ישוי לבי' ורעותי' אגון מלין וכי איהו שלוחא דמאריה בסדורא דהני מלין למשמע לכל עמא דהא איהו קאים כדוגמא עלאה. בגין כך מאן דסליק למקרי באורייתא יסדר אנון מלין בקדמיתא בביתי' ואי לאו לא יקרא באוריתא מנ"ל כו' עכ"ל. הרי לפניך ממאמר הנ"ל שחיוב גדול לשמוע הפרשה מפי הקורא אף בב' וה' שהרי שנה ופירש בלשונו הקדוש ביומא דא ובשאר יומין דספר תורה כו' בעאן כל עמא לסדרא גרמייהו באימתא בדחילו ברתת ובזיע כלהו לתתא ולכוונא לבייהו כמה דהשתא קיימין על טורא דסיני לקבלא אוריתא כו' והדבור הן בהם הזהרה בלשונו הקדוש ולית רשו כו' למפתח פומא באוריתא וכ"ש במלה אחרא גם בגמרא הקדושה בפ' ואלו נאמרין אמרו כיון שנפתח ס"ת אסור לספר אפי' בדבר הלכה שנאמר ובפתחו עמדו כל העם עכ"ל. ומי האיש אשר נטה אזן לשמוע בלימודים ומה גם לדברים בטלים ודעתו אצל קו[ל] אדם כמספר ספורה דברי הבאי ולא שם לבו לאזהרת התורה אשר שם משה לפני הקהל

אנשים שהן שומעות ואוי לעיניים שכך רואות כאשר הוא למראה עינינו רבים שהן שיחים ושוחקים לדבר זה עם זה בשעת קריאת התורה אוי להם ואוי לנפשם כי גמלו להם רעה גדולה ומי יתן ראשם מים ועינם מקור דמעה לבכות יומם ולילה על העדר גודל השכר שנאבד מהם וז"ל הזה"ק פ' פנחס ד' רכ"ט ע"א ואיתן דהשית לס"ת בזמנא דדבור נפיק מפי הקורא איהו חשוב לגבייהו כאלו מקבלים אורייתא בטורא דסיני כו' והלין אנון דחשות לס"ת איהו בדיוקניהו דחיון ומני לון קב"ה לאצלא לון בחדר דמראה אם בית לה עכ"ל. והם לעומת רצונו כך גדול כחה של השכר ודון מינה ומינה גודל עונש העונש לפי גודל השכר ודבר זה אלמלא לא ככתבה ראוי' להכתב אם עדת ישראל ישגו לדבר זה עם זה בעת הקריאה לפני מי הוא יקרא הקורא הפרשה האם לפני כותלי בה"כ ובהמ"ד אוי לאותו בושה אוי לאותו כלימה כי גם זולת העדר השכר הטוב הצפון מאתם גם תפלתם תועבה וז"ל התקונים תקון כ"ח דס"ג ע"ב אדם כי יקריב מכם וגו' האי איהו דמקרב קרבן לה' ודא אורייתא ובגין דא תקינו צלותא למשמע ספר תורה למהוי בי' קרבנא שלים באדם דאתמר ביה זאת התורה אדם ובגין דא מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה עכ"ל. ואתה בן אדם דוש האגא בשכרון מתנים איך סר השמו' בושה מעל פניך מלפני אדון כל הארץ שמלא כל הארץ כבודו עין רואה בדבך עם חבירך עיניך ומסיר אזן משמוע תורה שיוצאת מפיו ית"ש ויתעלה זכרו לעד אוי לאותה בושה ודי בהערה זו. כהן ולוי וישראל שוכח עלייתם לתורה הלא זה אור מלהיל בקריאת התורה דשבת עיניך תחזינה משרים בעזה"י ויזהר האדם מאוד לענות אחר המברך כשאומר ברכו את ה' וכו' יענה ויאמר ברוך ה' המבורך לעולם ועד בכוונה עצומה ובעמידה דוקא עיין במ"א ובט"ז. ויזהר האדם לענות ב"ה וב"ש וביחוד אמן אחר ברכת התורה של השולים לתורה ובעו"ה רבים אתה נדברו איש אל רעהו והשבתם בקול דבר שפתים מלענות אחר ברכת המברך ושתים רעות עשו שסרו מאחרי ה' ויטו אחרי הבצע אמרתו וכדי בזיון וקצף ומה אם מברכין ברכה למלך בשר ודם והוא אינו עונה אחריהם אמן והתקצף במלכו באלהיו ית"ש ויתעלה זכרו לנ"ש לכן יזהר האדם בזה מאוד כל קורא את דברי התורה הזאת יהא נזהר לקרות במתון בהעמדת הנגינות ולבטא בשפתים כל תיבה ותיבה לבל תדמה לתיבה אחרת. ולא יקרא במהירות ובהבלעה וז"ל התקונים תקון ג' ד' קמ"ב ע"א ובגין דא אנון שלוחיא דגבורה צריכין כד קראן ס"ת דיתחתון מלין ולא יימרון לשון בהבלעה כגוונא דערב רב דאתמר בהון הבשר עודנו בין שיניהם והוו אכלין בהבלעה וכגוונא דעשו דאתמר בי' הלעיטני נא ואי לא הוו עהכין ליה אתמר בהון ואף ה' חרה בעם. הדרא כו' עכ"ל. וע"כ צריך לזהר בזה מאוד. עניית אימ"ר אחר קריאת התורה דוקא משמעד האריז"ל. וזאת התורה וגו'. כתוב בכתבי האריז"ל וכל אדם ישתדל לקרב עצמו לתיבה כדי שיוכל בעת הגבהת ס"ת לקרות מה שכתוב שם (ר"ל כמה תיבות) ויזכה בזה להארה גדולה בהסתכלו בו ויאמר פסוק וזאת התורה כו' עכ"ל:

פרק תשיעי אשרי ולמנצח

הנה מזמור של תהלה לדוד שאומרים שוב שנית אחר תפלת י"ח יזהר האדם מאוד לאומרה בכוונה עצומה יותר מאחרים ראשונה של פסוקי דזמרה וז"ל הזה"ק פ' פנחס ד' רכ"ו ע"א אר"א שפיר על מאן דאמר תהלה לדוד בכל יום תלת זמנין איהו בר עלמא דאתי והא אתמר טעמא אי בגין פרנסה ומזוני דכל עלמא תרי זמנין אנון בכל יומא בצפרא ובפני' דכתיב בתת ה' לכם בערב בשר וגו' אי הכי אמאי תלת זמנין בכל יומא אלא תרין כו' הו הכי תוליפנא דה' איהו אלא תרין זמנא בכל יומא האלין חובא על ב"כ (ר"ל תהלה לדוד שאחר תפלת י"ח ותהלה לדוד שקודם ס"ע של מנחה) ולא אמר יסיד (היינו תהלה לדוד שבפסוקי דזמרה) לאו בגין תבא איהו אלא בגין שבחא דבו שבשבחן דתמירום דדוד מלכא מ"ס בגין דפרנסה לא הוי למשאל אלא בתר לוחא ואוסא דתלאי' הי. ושלד ליה חובא דמוגא אלא

לבתר צלותא. בצלותא דמנחה בערב קודם צלותא מ״מ בגין דעד לא אתהפכא דינא קשי׳ בשעתא דאנפין דמלכא נהירין יימא תהלה לדוד בהאי סידורא דמנחה. לבתר דדינא קשי׳ כו׳ כמו שעתא איהו עכ״ל הרי זה מבואר מזה״ק הנ״ל שאמירת תהלה לדוד שאחר תפלת י״ח יותר חיוב על האדם מזה שבפסוקי דזמרה ולכן יזהר האדם מאוד לאומרה בכוונה יותר עצומה ובהתלהבות היותר גדול ולא כמו שעינינו רואות רבים הרים מכוונת אשרי ובא לציון אף שמתפללים עד כאן בכוונה עצומה אך מכאן ועד סוף התפלה אינם שמי׳ לבם כלל אל הכוונה ועל דקדוק התיבות כנ״ל ובשביל חסרון הכוונה מוציאין מפיהם ג״כ כמה שמות הקדושים לבטלה היינו שלא בכוונת הלב ר״ל וכנזכר בפרקים הקודמים אוי לעינים שכך רואות ודי בהערה זו. גם ג׳ אשרי שקודם מזמור זה אשרי יושבי ביתך עוד כו׳ אשרי העם כו׳ אשרי העם שה׳ אלהיו יזהר לאומרם במתון ובכוונה עצומה כי כל אשרי שבכאן הוא תקון גדול בפני עצמו בעולמות העליונים הקדושים למי שבא בסוד ה׳ בכתבי האריז״ל. ובפסוק פותח את ידיך יכוין את לבו מאוד ולהתפלל במחשבתו לית״ש על מזונותיו ועל מזונות אנשי ביתו ועל מזונות כללית אומה הישראלית אשר בחר באבותם לחלקו הקדוש כמבואר בלשון הזה״ק הנ״ל שכתב בגין דפרנסה לא חזי למשאל אלא בתר צלות׳ כו׳ הרי מבואר בפסוק פותח את ידיך וגו׳ ויתפלל האדם על מזונותיו וכן בתהלה לדוד של מנחה יכוין ג״כ כוונה זו. וכל כוונתו הפשטיות של מזמור זה והג׳ אשרי הקודמים לו כבר כתב הוא ונעתק בפסוקי דזמרה ע״ש. למנצח מזמור לדוד יענך וגו׳. מזמור זה הוא ג״כ תקון גדול מתקוני התפלה ומבואר הוא בארוכ׳ בזה״ק פ׳ פנחס ד׳ רנ״ה ע״ב והעתיק לשונו בקיצור כמרן למען ירוץ הקורא בו וז״ל צלותא דכר כה כגוונא דא בקדמיתא כו׳ מכאן ולהלאה לימא ב״נ עאקו דלבי׳ הה״ד יענך ה׳ ביום צרה. עאקו כעוברתא דיתבא בעאקו. לאתהפכא כלהון סניגורין עליה דב״נ על דא כתיב אשרי העם שככה לו וגו׳ עכ״ל. לכן יזהר האדם מאוד לאומרו בכוונה עצומה ובדקדוק התיבות ובמזמור הזה יש בו ע׳ תיבות כנגד ע׳ קולות שהשכינה הקדושה צועקת כתבי האריז״ל ומבואר בזה״ק בכמה מקומות לכן מי שבא בסוד ה׳ יכוין כל המזמור ממש על השכינה הקדושה כי גם תיבות הושיעה ה׳ משיחו מרמז ג״כ על השכינה הקדושה שנקראת מלך המשיח כמבואר בזה״ק ודי בזה. וכתב האבודרה״ם ז״ל מזמור זה מסוגל מאוד לאומרו בשעה שהאשה מקשה לילד שבמזמור זה ט׳ פסוקים כנגד תשעה חדשים שהאשה מתעברת בהם עכ״ל:

קדושה דסדרא ובא לציון כו׳. וז״ל הטור סי׳ קל״ב וצריך לזהר בו מאוד לאומרו בכוונה דאר״ש ב״ג משום ר׳ יהושע מיום שחרב בה״מ אין לך יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה וכל יום מרובה קללתו מיום שלפניו אלא עלמא אמאי קאי אקדושה דסדרא ואמן יהא שמי׳ רבא דאגדתא עכ״ל הטור והובא בש״ע ג״כ. ובזה״ק פ׳ תרומה ד׳ קל״ג ע״א ז״ל קדושה אחרא איהי תוספת קדושה בגין כך איהי בתר צלותא כו׳ ובגין דכל חד וחד בעי לאמשכא עליה מההוא תוספת אתתקן לכל יחיד ויחיד קדושת תרגום. ואי תימא הא אית בה קדושת לשון קודש ההוא לצבור אתתקנא כלהו בכלל בההוא תוספת קדושה. ובגין דיחיד לית ליה רשות לאומרה בלשון הקודש ולאתקדשא יחידאה אתקינו לה בלשון תרגום ואיהו ביחיד לאתקדשא כל חד וחד בההוא תוספת לאמשכא עליה קדושה יתיר זכאה חולקיהון דישראל דקא מתקדשי בקדושה עלאי בגין דאנון דבקין לעילא דכתיב ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם חיים כולכם היום עכ״ל. ובדף קכ״ט ע״א ז״ל בשעתא דמטן ישראל לקדושא דסדרא כדין האי גוונא דגניז נפיק בגין דהאי איהו קדושתא דקא מקדשי ישראל יתיר על מלכא עלאה כו׳ ויסתלק יקרא דקב״ה עילא ותתא עכ״ל הנה אחיי ורעי לכו ראו מעלת קדושה זו שהיא משענת קנה לקיום העולם ולהמשיך על כל א׳ וא׳ מישראל קדושה עלאי ולהעלות יקרא דקב״ה עיל׳ ותתא והאיך לא יתלהב לב האדם בקרבו לאומרה בהתלהבות גדול ובכוונה עצומה ממש ע״ד הכוונה המבואר בקדושה דתפלה

י"ח ודי בערה בזה. ויש לזהר במה שכתב המ"א סי' קל"ב לומר קדושה זו עם הצבור דוקא וכתב עוד שאם בא אדם לבה"כ בשעה שהצבור אומרים סדר קדושה זו יאמרה עמהם אף קודם תפלתו שלא התפלל עדיין ומכ"ש שיכול לומר אשרי ולמנצח אח"כ כדי לומר סדר קדושה זו עם הצבור לפי שאין קדוש של לשון קדש נאמרת ביחיד אלא דוקא בצבור עכ"ל. לכן ראוי לתקן עכ"פ בכל בתי כנסיות שיהא הש"ץ ממתין בקדושה זו עד שיסיימו הצבור פסוקי ובא לציון עד אמר ה' מעתה ועד עולם ואז יתחיל הש"ץ הקדושה עם הצבור. וגם היחיד שכבר התפלל תפלת י"ח אף שלא הגיע עדיין לקדושה זו יאמרה עם הצבור ואח"כ יתחיל ממקום שפסק. ואם מתפלל ביחיד ראוי לו לומר קדושת לשון הקדש שבקדושה זו בטעמים כקורא בנביאים. הפסוקים שאחר סדר הקדושה שהם מלוקטים לתקון הנפש בודאי מהראוי לאומרם בכוונה עצומה. ברוך הוא אלהינו שבראנו לכבודו כו' יקבל עליו מסירת נפש מרוב החדוה והתשוקה שזכינו לכל זה שיצר וברא אותנו ית"ש ויתעלה לשבחו ולפארו וכבר נדפס בסדורים הכוונה בזה ע"ש ויטעם לך, וז"ל האבודרה"ם שבראנו לכבודו פי' לשבחו וזהו כבודו עכ"ל למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך. הכוונה בזה הלא הנה בכתבים למעלה במזמור שיר חנוכת הבית לדוד כי פסוק זה הוא סוף המזמור ע"ש. ברוך הגבר כו' פסוקים אלו יזהר מאוד לאומרם במתון ובכוונה עצומה:

מזמור פ"ו תפלה לדוד יזהר מאוד לאומרו ואף אם הוא במקום שלא נהגו לאומרם במנין והאר"י ז"ל מזהיר מאוד לאומרו בכוונה עצומה. ועוד ידינו נטויה להציג בזה כוונות פשטיות שמהראוי לכל אדם לכוין במזמור זה. כי אליך ה' נפשי אשא. ראוי בזה לקבל עליו מסירת נפש בציור איזה מיתה. הורני ה' דרכך יתפלל במחשבתו בכוונה עצומה להשם יתעלה שיורנו בדרך הטוב. כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה. יתן הודאה עצומה במחשבתו להשם יתעלה בזה"ל. אני נותן שבח והודאה לך ית"ש שבראתנו בחלק המאמינים בך וישמח בהודאה זו שמחה עצומה. אלהים זדים קמו עלי ועריצים בקשו נפשי כו' יכוין על הקליפות וילה"ר שנקראו זדים ועריצים ויתפלל במחשבתו שיצילנו הש"י מפתויים שלא יוכלו לפתות אותו לעבירה. גם כל הפסוקים עד סוף המזמור יכוין הכל עליהם. תנה עוזך לעבדך. שאהיה גובר אותם. והושיעה לבן אמתך תן בי כח להתגבר עליהם. עשה עמי אות לטובה ויכירו הקליפות וילה"ר שאתה ית"ש עומד לימין צדקי להושיעני מפתויים ומקטריגים ואז ויראו שונאי ויבושו כי אתה ה' עזרתני ונחמתני ודי בזה. מזמור שיר של יום ראוי לאמרו מעומד. וקודם אמירת מזמור שיר של יום יאמר הנוסח שנדפס בסדורים. ואח"כ יאמר הפסוקים קוה אל ה' חזק ויאמץ כו' כי פסוקים אלו הם ג"כ מעיקר תקוני התפלה כתבי האריז"ל. ובאמירתם יכניס האדם שמחה עצומה בלבו עד מאוד על גודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד כפי שאומרים פסוקים אלו ודי בזה. אין כאלהינו כל התבות כולם יאמר אחר הפסוקים הנ"ל בכוונה גדולה. אחיי ורעיי ראוי לכל אשר בצדק יקרא ויאמר לה' אני ובשם ישראל יכנה להכניס שמחה עצומה בלבו עד מאוד בעת אמירת השבח הגדול הזה ועלינו לשבח בנפש כוספה והשתוקקות עצום בשמחה עצומה בלבו כשמסיים תבות דאין כאלהינו כו' דהיינו באמירתו. אין כאלהינו ישמח שמחה עצומה על אלהותו ית"ש ויתעלה עלינו. אין כאדונינו על אדנותו ית"ש ויתעלה עלינו. אין כמלכנו. על מלכותו ית"ש ויתעלה עלינו. אין כמושיענו. על ישועתו ית"ש ויתעלה עלינו בתמידות ועד"ז בכל התבות. (אתה הוא אלהינו) ראוי בזה שיקבל עליו מסירת נפש בציור איזה מיתה נוראה אמתת אמונתו באלהותו ית"ש ודי בזה. (אתה) תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד. יגיל בזה וישמח ישראל מאוד שבודאי בביאת מועד ירחם ציון ויבנה ערי יהודה ויבקש במחשבתו שיחישהו בקרוב בימינו. (אתה) הוא ה' אלהים שהקטירו אבותינו לפניך את קטורת הסמים כו'. (ויאמר) ה' אל משה קח לך סמים כו' כל הנוסח עם פטום

וערבה וגו' כאשר נדפס בסדורים במתק ובכוונה עצומה וגודל מעלת אמירת פיטום הקטורת בכל יום אחר תפלת שחרית מבואר בזה"ק ח"ל פ' פנחס ד' רכ"ד ע"א בר"מ עוד אמר בוצינא קדישא דבתר צלותא איהו כקורבנא מאן דיימא פיטום הקטורת בתר תהלה לדוד (ר"ל שאחר תפלת י"ח) בגין מותנא מביתי' עכ"ל . ומי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב צריך לשוק לומר קטורת כנ"ל ואחר כוונת הלב הן הן הדברים (תנא דבי אליהו) וכו' . (אר"א א"ר חנינא) כו' אח"ז (קדיש) וקדיש זה נקרא קדיש יתום האריז"ל :

פרק עלינו לשבח הוא שבח גדול שתיקן יהושע כשהכניס את ישראל לארץ ושבח זה הוא ג"כ מעיקר תקוני התפלה

ומי שעינים להם ולו יראו בכתבי האריז"ל יראה גודל תקונה בעולמות העליונים ודק כלל מבואר שע"י שבח זה אנו משברים הקליפות ומכניעים אותם שלא יתאחזו בשפע היורד מעולמות העליונים הקדושים בכח תפלתינו שהתפללנו מהתחלת התפלה עד עתה . ועיקר התיקון הוא ע"י הזכרותינו בשבח זה שבח האל ית"ש ויתעלה זכרו לעד וגנות ובזיון של הקליפות . בזה נתגדל ונתקדש ונתרומם שמו הגדול של יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה בכל העולמות כולם והקליפות נשברים ונכנעים מאוד ומאוד עד נקבי דתהום רבה אך לאו כל מוחא סביל דא לכוין כוונת האריז"ל ועכ"פ החיוב על כל איש הישראלי שיתן שבח זה ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה על שמלמ"ה הקב"ה חי וקיים לעד ולעולמי עולמים קדשנו במצותיו הקדושים לעבדו באמת ובלב תמים ולהשיג מתורתו הקדושה יחודו ואחדותו וגדולתו ורוממותו בבריאת העולמות העליונים עד אין קץ ומספר ותכלית ובכל הנהגת הבריאה והשבח יהיה בלב שמח על כל הטוב ההוא בשמחה רבה ועצומה עד קצה תכלית השמחה שאין ביכולת הטבע של אדם יכול אשר לשמוח בלבו שמחה עצומה יותר אף על רוב הטובה הגדולה שאין כמוהו בכל העולם למן היום הוסדה ועד עתה ואזי ע"י הודאה עצומה בודאי נתגדל ונתקדש שמו הגדול ית"ש ויתעלה בכל העולמות כלם והקליפות נשברים ונכנעים עד התהום ועושה התיקון הזה בשלימות אף שלא השיג כלל כוונת האריז"ל ודי בהערה זו. ויתחיל עלינו לשבח לאדון הכל ויחשוב בשמחה עצומה מאוד בזה"ל ממש. עלינו מוטל וחיוב לשבח לאדון הכל. וגם עלינו מוטל וחיוב לתת גדולה ליוצר בראשית על שלא עשנו כעובדי גלולים ולא שמנו כמשפחות האדמה ושלא שם חלקנו כהם וגורלינו ככל המונם . וכל ד' ד' תיבות הנ"ל דהיינו שלא עשנו כעובדי גלולים ולא שמנו כמשפחות האדמה . שלא שם חלקנו כהם . כ"א הם תקון בפ"ע להמעיין בכתבי האריז"ל. ויכוין לבזות ולהשפיל הקליפות בזה . ואנחנו כורעים צריך כריעה גדולה בברכיו . (ומשתחוים ומודים) צריך ג"כ השתחויה גדולה ועיין בסדורים ג"כ מענין הכריעה. ויכניס שמחה עצומה בלבו באמירת התיבות האלו שמח מאוד בזכינו לכ"ז. והפסוק יאמר ג"כ בשמחה עצומה מאוד ומאוד (לפני ממ"ה הקב"ה) . וראוי לקבל עליו תיכף מסירת נפש בציור איזה מיתה מרוב השמחה וההודאה שיבער בלבו על זכיה זו ובודאי יעשה בזה נחת רוח גדול ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד . שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ יחשוב במחשבתו שמחה עצומה מאוד האמת יותר פנימית שברא עולמות לאין קץ ותכלית ולא שמים וארץ בלבד . ובאמת ע"פ כתבי האריז"ל מרמז על עולמות העליונים הקדושים מאוד . (הוא אלהינו) אין עוד אמת מלכנו אפס זולתו. כל זה יאמר בשמחה עצומה עד מאוד ובכל עוז כחו ובפרישות ידים למעלה ויתאמת בלבו האמונה עצומה ואמונה שרק הוא ית"ש ויתעלה אלהינו אין עוד אחר. ומובטח אני בזה אתם אחיי ורעי ידידי השם ואהובי נפשי במי שאמר שבח זה בשמחה עצומה עד למאוד עד קצה תכלית השמחה וגודל ההתלהבות בודאי מגודל השמחה וההתלהבות יקבל עליו מסירת נפש כמה פעמים במקומות ידועים בשבח הגדול הזה . ועל כן נקוה לך ה' כו' בר"ו כן הוא הנוסחא בזה"ק פ' משפטים דף קי"ט ע"ב לשון אבודרה"ם ועל כן נקוה לך הוא חוזר למה שאמר למעלה שלא שם חלקם

בשם ה' כלומר לפי שהשם קרבנו לעבודתו ע"כ אנו מקוים לישועתו לראות מהרה בתפארת עוזך כלומר שנזכה לראות פני השכינה ולראות בתפארת ביה"מ. עכ"ל הצריך לענינינו. וכשיאמר התיבות ועל כן נקוה לך ה' אלהינו לראות מהרה בתפארת עוזך ראוי להכניס בלבו שמחה עצומה עד מאוד ע"ז הקווי מתם כאלו שומע בעת הזאת הבשורה מפי אליהו ז"ל שיבשר שביום הזה נזכה לראות השכינה ויכניס בלבו האמונה אמתית שבודאי יבא העת והזמן ואף אם יתמהמה חכה לו. (להעביר) גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון יכניס ג"כ שמחה עצומה בלבו ע"ז. (לתקן) עולם במלכות שדי ז"ל אבודרה"ם לתקן כו' כלומר כיון שתכרות הטומאה מן העולם תחזור השכינה בכל העולם ואז יהיה העולם מתוקן. עכ"ל. וישמח האדם בזה שמחה עצומה. (וכל בני בשר) יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ כו' עד סוף כל נוסח השבח יכניס האדם בלבו שמחה עצומה עד מאוד עד שכמעט לא יסלור כח מרוב החדוה והשמחה שיבער בלבו על הקווי זה של עתיד שאז יתקדש שמו הגדול לעיני כל חי בכל העולם כי כל בני אדם כולם מקטנם ועד גדולם ידעו האמת באמונה שלימה ואמתית שה' אלהינו הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו וכולם יכרעו ויפולו לפניו מפני הדר גאונו ית"ש ויתעלה ויתנו יקר וגדולה וכבוד לשמו הגדול ית"ש ויתעלה ואז יתגדל ויתקדש שמו הגדול בכל העולמות עילא ותתא. וביחוד הפסוק והיה ה' למלך כו' יאמר בשמחה עצומה עד מאוד והאריז"ל מזהיר על פסוק זה לאומרו בכוונה גדולה. ויאמר הפסוקים אל תירא מפחד וכו' ונדפס בסדורים גודל מעלתם. בכתבי האר"י ז"ל שיש לומר אחר כל תפלה שני מזמורים אלו מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר ומזמור אלהים יחננו וסודם רב ורם וגודל מעלת של מזמור אלהים יחננו מבואר בזוה"ק יתרו ד' ס"ז ע"ב. ובאבודרה"ם הובא ג"כ וז"ל ובקצת מקומות אומרים אותו מזמור אלהים יחננו כו' בכל יום שנקרא מזמור המנורה והקורא אותו בכל יום נחשב כמדליק המנורה הטהורה בבהמ"ק וכאלו מקבל פני השכינה כי תמצא בו ז' פסוקים כנגד ז' קני המנורה וגם יש בו תשע וארבעין תיבות כנגד מנין הגביעים והכפתורים והפרחים והנרות בשבעה קנה מנורה שעולין למנין מ"ט כילד כו' עכ"ל האבודרה"ם. (וראוי) לאדם לומר הששה זכירות בפה תיכף אחר התפלה כפי שנדפס בסדורים ואף גם זאת בהיות שם נאמר כל האומר פסוקים אלו ערב ובוקר קודם התפלה מובטח שהוא בן העוה"ב בודאי אין נפקותא בזה והזמן גרמא יותר לאמרם אחר התפלה כי אחר התפלה יש לאדם שהות יותר. ומ"ש שם בהזכרת מלחמות עמלק יכוין לתקן שהשכינה הוא בצער הרצון בזה שיתקן זה במסירת נפש שיקבל על עצמו תיכף אחר אמירת זכירה ו. עוד מ"ש שם בהזכרת הקלפתם במדבר לכוין חטא עגל ולתקן זאת הוא ג"כ במסירת נפש להראות קבלת אלהותו עליו ולא זולתו. ודי בזה בעזר אחר באבותינו בחר. נשלם תפלת השחר ואני תפלה לבראי כל במלה. יחני במעגלי צדק לברך על שנגמר לסדר כולה. ואשירה עוזו סלה :

שער הששי שער הניצוץ פרק ראשון

הלא דברי תורה כאש מתנוצצת על הדסותו שהלא ימצאו יתלקו של טעמיה לכמה ניצוצין וע"כ זה שמו אשר יקראו **שער הניצוץ**

לבו יבואר ומודה גם הוא יורה חיוב הלמוד ומעלת הלמוד וסדר הלמוד וכוונת הלמוד :

זכור ודעת זאת כי נכון הדבר להקדים חוב ה דבר למעלתו וסלגו קודם נפרס ופ"ע ראו ישוע כי טוב הוא בסדר המקום זה יצא ראמונה להגיע גדל חיוב הלמוד

ועל ידי לדגליהם דגל האהבה גודל מעלת הלמוד ושכרו והיפוכו בביטולו רחמנא לצלן ואחרית יהיה נתיב יושר סדר הלמוד ואיכותו וכמותו ושאר פרטיו כאשר עיניך תחזינה משרים. גודל חיוב הלמוד הלא זה בא בכתוב לא ימיש וגו' והגית בו יומם ולילה. אך אם דל הוא ואין ידו משגת להיות תורתו אמונתו כי נתל עליו עול מסא ועוסק לדקה בכל עת לפרנס בניו ובני ביתו הקטנים ועפלי תליא בי' וא"א לעשות תורתו קבע ומלאכתו ארעי כי יראה כי אזלת ידו מלהגות יומם ולילה מ"מ אין יכול להוציא א"ע מכלל הלמוד וכל אדם חייב בשיעורו לקבוע שיעור קבוע ביום ובלילה ללמוד כמבואר בטור י"ד סי' רמ"ו והובא בש"ע שם. וז"ל כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורים בין בחור בין זקן גדול אפי' עני המחזיר על הפתחים אפי' בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לת"ת ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה עכ"ל. ותחילת דינו של אדם על דברי תורה ששואלין אותו קבעת עתים לתורה כדרז"ל גם בזה"ק פ' פקודי דף רנ"ו ע"א מפליג (בגודל שכר של הקובע עתים לתורה והיפוכו ה"ו) וז"ל היכלא רביעאה כו' תלתין ותרין אחרנין איהון ממנן על כל אנון דלעאן באוריתא תדיר ולא פסקי בימימא ובלילא ואלין אחרינן דכלהו תחותייהו אנון ממנן על כל איהון דקבעי זמנין ידיעאן לאוריתא. ועל דא איהון ממנן כלהו זלאעגשא לכל איהון דיכלי לאשתדלא באוריתא ולא משתדלי. עכ"ל בקיצור. הנה עיניך הרואות במאמר הנ"ל כי רבה היא החיוב לקבוע עתים לתורה בכל עת אשר הוא רואה את עצמו פנוי מהכרח עסקיו לקבוע לתורה עתים וזמנים הרבה זמנו של זה לא כזמנו של זה כי כן לשונו הקדוש מורה עליו לאעגשא לכל איהון דיכלי לאשתדלא באוריתא ולא משתדלי וע"כ כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה. ודי בהערה זו (גודל מעלת הלמוד) הנה גודל מעלת הלמוד ושכרו ועונשו הובא בגמרא הקדושה בהרבה מקומות ושת לבו לזאת לקבץ עליו לנקבליו והיו לאחדים בידו ה"ה רבינו מהר"י אבוהב והאיר אותם אל עבר פניו מנורת המאור חבור לתומו ואני הדל באלפי ישראל באתי למלאות עיין המעיין לקשור בעבותות האהבה והתלהבות הסודאה בנוקלת נאמרי הזה"ק בכדי להלהיב לב האדם אל החמדת למוד תורתינו הקדושה אחרי רואו גודל הנחת שעושה בלמודו ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה וגודל תקונו בעולמות העליונים והתחתונים ולהם את נפשי בטוב תקון ורוחו ונשמתו אליו יוסיף תקונים עי"ז וגודל שכרו ובהיפך גודל ענשו ר"ל בטוח אני באלה שבודאי יתעורר לבו אל גודל החמדה ובתורת ה' חפצו. ואם אמרתי אספרה לא כמו הם מלאים על כל גדותיו בכל חלקי הזה"ק ובתקונים מגודל מעלת למוד תורתינו הקדושה יאריכו בדיו וע"כ אמרתי אבואה במגילת ספר כתוב מקצת מאמריו הנעימים והקדושים ואף גם זאת בקיצור נמרץ בכל מה דאפשר בכדי להקל מעל הקורא. וזה החלי בעזר הבורא. ית"ש ויתעלה בפי כל נברא.

ז"ל בהקדמת בראשית דף י"ב ע"ב פקודא תמינאה כתיב ישרצו המים שרץ נפש חיה בהאי אית תלת פקודין חד למלעי באוריתא ולאשתדלא בה ולאפשא לה בכל יומא לתקנא נפשיה ורוחי' דכיון דבר נש אתעסק באוריתא אתתקן בנשמתא אחרא קדישא ס' דבר נש לא אתעסק באוריתא לית לי' נפשא קדישא ונפשו קדישא דלעילא לא שרי' עלי' וכד אשתדל באוריתא בההוא רחישו דרחיש בה זכי לההיא נפש חי' ולמהדר כמלאכין קדישין דכתיב ברכו ה' מלאכיו אלין אנון דמתעסקין באוריתא דאקרון מלאכיו בארעא כו' האי בהאי עלמא בההוא עלמא תנינן דזמין קב"ה למעבד לון כו' עכ"ל. וז"ל פ' ויקרא דף כ"ה ע"ב אר"ש זכאין אנון מארי דנשמתא מארי דאוריתא בני פולחנא דמלכא קדישא ווי לאנון חייביא דלא זכן לאתדבקא במאריהון ולא זכן באוריתא דכל מאן דלא זכי באוריתא לא זכי לא ברוח ולא בנשמה ואתדבקותא דלהון בההוא סטרא דדינין בישין והאי לית לי' חולקא במלכא קדישא לית לי' חולקא בקודשא ווי לי' כד יפוק מהאי עלמא דהא אשתמודע הוא לגבי אנון זיינין בישין מארי אליפוסא תקיפי ככלבא שלוחי דטרא דגיהנם דלא מרחמי עלייהו ת"ח כו' עכ"ל. וז"ל פ'

שער הששי שער הנייצוץ פרק א

בראשית דף מ"ז כל מאן דאשתדל באורייתא בכל יומא יזכה למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי ויתחשב ליה כאלו בוני עלמין דהא באורייתא אתבני עלמא ואשתכלל הה"ד ה' בחכמה יסד ארץ וגו' וכל דאשתדל בה שכלל עלמין וקיים ליה ות"ח ברוחא עביד קב"ה עלמא וברוחא מתקיימא רוחא דאנון דלאען באורייתא כו' עד כאן לשונו. וז"ל פ' תרומה דף קס"א ע"א כל מאן דמסתכל בה באורייתא ואשתדל כביכול הוא מקיים כל עלמא קב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא אשתכח דעובד' וקיומא דכל עלמא אורייתא איהי בגין כך זכאה איהו ב"נ דאשתדל באורייתא דהא איהו מקיים עלמא כו' עכ"ל. ח"ל פ' ויקהל דף ר' ע"א כל מאן דאשתדל באורייתא כאלו אשתדל בהיכלי' דקב"ה דהיכלא עילאה דקב"ה אורייתא איהי בגין דכד ב"נ עסוק באורייתא קב"ה קאים תמן ואצית לקלא כו' ואתחזי ב"נ מתלת דיזין מדיכא דהאי עלמא ומדיכא דמלאך המות דלא יכיל לשלטאה עליה ומדינא דגיהנם כו' עכ"ל. וז"ל פ' נח ל"ה ע"א. פתח ר"א ואמר ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך וגו' תנינן כל ב"נ דאשתדל במלי דאורייתא ושפוותי' מרחשן באורייתא קב"ה חפי' עליה ושכינתא פרסא עלי' גדפהא כו' ולא עוד אלא דהוא מקיים עלמא וקב"ה חדי עמיה כאלו ההוא יומא נטע שמים וארעא הה"ד כו' ת"ח מה בין אנון דמשתדלי באורייתא לגביהו מהימנני דאנון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי בכל זמנא מ"ט דאנון קיימי בדרגא עלאה יתיר מנביאי איכון דמשתדלי באורייתא קיימי לעיל' באתרא דאקרי תורה דהוא קיומא דכל מהימנותא ונביאי קיימי לתתא כו'. וע"ד אנון דמשתדלי באורייתא עדיפי מנביאי ועלאין מכהון יתיר דאלין קיימין לעילא ואלין קיימין לתתא כו' וע"ד זכאין אנון דמשתדלי באורייתא דאינון בדרגא עילאה יתיר על כלא וע"ד מאן דלעי באורייתא לא אצטריך לא לקרבנין ולא לעלוון דהא אורייתא עדיף מכלא וקשורא דמהימנות' דכלא כו' עכ"ל. וז"ל ג"כ פ' שמות חכימי עדיף מנביאי בכלא דהא לנביאי לזמנין שרא' עלייהו רוחא דקודשא ולזמנין לא וחכימין לא אעדי מנייהו רוח קודשא אפי' רגעא חדא זעיר דידעין מה די לעילא ותתא לא בעו לגלאה עכ"ל. וז"ל פ' וירא דף ק' ע"א במדרש הנעלם בטלו הקרבנות לא בטלה התורה הוי דלא אעסק בקרבנות ליעסק בתורה ויתהני ליה יתיר עכ"ל בקיצור. וז"ל פ' בהלה דף נ"ו ע"א כמה חביבא אורייתא קמי קב"ה דכל מאן דאשתדל באורייתא רחים הוא לעילא רחים הוא לתתא קב"ה אצית ליה למלולוי לא שביק ליה בהאי עלמא ולא שביק ליה בעלמא דאתי ואורייתא בעי למלעי בה בימממא ובלילא דכתיב כו' עכ"ל. וז"ל פ' לך לך דף ל"ב ע"א זכאה חולקי' מאן דישתדל באורייתא ולא יתפרש מינה דכל מאן דיתפרש מאורייתא אפי' שעתא חדא כמה דאתפרש מחיי דעלמא דכתיב כו' עכ"ל. וז"ל פ' וישב דף קפ"ד ע"ב ר' יהודה פתח ואמר תורת ה' תמימה משיב' נפש כמה אית לון לבני נשא לאשתדלא באורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא להוי ליה חיים בעלמא דין ובעלמא דאתי וזכי בתרין עלמין ואפי' מאן דאשתדל באורייתא ולא ישתדל בה לשמה כדקא יאות זכי לאגר טב בעלמא דין ולא דיינין ליה בההוא עלמא כו' כד נשמתא אזלא לאסתלקא למיתב לאתרה איהי אזלא קמה דההיא נשמתא וכמה תרעין אתברו מקמה דאורייתא עד דאעלת לדוכתא וקיימא עליה דב"נ עד דיתער בזמנא דיקומון מתייא דעלמא ואיהו סנגורא עליה הה"ד כו' תא חזי ההוא ב"נ דלא זכי לאשתדלא בהאי עלמא באורייתא ואיהו אזיל בחשוכא כד נפק מהאי עלמא נטלין ליה ואעלין ליה לגיהנם אתר תתאה דלא יהא מרחם עליה דאקרי בור שאון טיט היון כו' ועלמא לא אתקיים בקיומי' אלא באורייתא דאיהו קיומא דעלמין עילא ותתא כו' עכ"ל:

ח"ל בפ' מצורע דף כ"ב ע"ב כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא ארחייהו ולדחלא מקמי דקב"ה כו' דכל מאן דלא לעי באורייתא ולא ישתדל בה נזיפה מקב"ה רחיקא הוא מני' לא שריא שכינתא עמיה ואנון נטורין דאזלין עמי' אסתלקו מני' ולא עוד אלא דמכרזי קמי' ואמרי אסתלקו כוזרי' דפלני' דלא חש על יקרא דמרי' ווי ליה דהא שבקוהו עלאין ותתאין לית ליה

אילנא באורחא דחיי וכד איהו אשתדל בפולחני' דמאריה ונפי באורייתא כמה נטורין זמינין לקבלי' גמרם לי' ושכינתא שרי' עליה וכלא מכרזי קמי' ואמרי הבו יקרא לדיוקנא דמלכא סם יקרא לגרי' דמלכ' אתגניר הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי זכאה חולקיה עכ"ל. וז"ל פ' ויקבל דף רי"ז ע"א פתח ואמר אז נדברו יראי ה' אז דברו מבעי לי' מאי נדברו אלא ס' נדברו מקמי מלכא עלאה מאן אינון הדוון מאן אמי תושבחן דסלקין בכל אינון רקיעין קמי מלכא קדישא ומלכא קדישא מסתכל בהו (פי' באינון דבורים של תורה) ואתעטר בהו ואינון סלקין על רישיה והוו עטרה ואחזין ויתבין על חיקיה בתוקפיה ומתמן סלקין על רישי' וע"ד אמרם מלאין סלקין קמי' כו' עכ"ל. וז"ל פ' שלח דף קס"ט ע"א כל מאן דאשתדל באורייתא כאלו מקרב כל קורבנין דעלמא לקמי קב"ה ולא עוד אלא דקב"ה מכפר לי' על כל חובוי ומתקני לי' כמה כורסיין לעלמא דאתי עכ"ל. וז"ל פ' חקת דף קע"ט ע"ב מאן דאשתדל באורייתא כאלו קאים כל יומא על טורא דסיני וקביל אורייתא הה"ד היום הזה נהייתה לעם ואא אוקמוה חברייא כו' עכ"ל. וז"ל פ' אחרי דף ס"ט ע"א כל מאן דאלית למלוי דאורייתא זכאה הוא בהאי עלמ' וכאלו קביל תורה מסיני ואפי' מכל ב"כ מאי בעי לנשמע מלוי דאורייתא ומאן דארכין אודני' לקבלי' יהיב יקרא למלכא קדיש' ויהיב יקרא לאורייתא עלי' כתיב היום הזה נהיי' לעם כו' עכ"ל וז"ל פ' בלק דר"ב ע"א פתח ואמר כי תצור אל עיר ימים רבים וגו' כו' ת"ח כמה חביבין אינון דמשתדלי באוריי' קמי קב"ה דאפי' בזמנא דדינא תלי' בעלמא ואתיהב רשותא לחבלא קב"ה פקיד לי' עלוייהו על אינון דקמשתדלי באורייתא והכי א"ל קב"ה כי תצור אל עיר בגין חוביהון סגיאין דהטאן לקמאי ואתחייבו בדינא ימים רבים מאי רבים כו' אוף הכי כי תצור אל עיר ימים רבים תלתא יומין דא בתר דא דאשתמודע דבר במתא ואפקיד לך על בני ביתי לא תשחית את עצה דא ת"ח דהא איהו במתא דאיהו אילנא דחיי אילנא דיהב איבין את עצה הוא דיהב עיטא דמתא לאישתזבא מן דינא ואוליף לון אורחא דיהכון בה וע"ד לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרזן לנדוח עליה דינא ולא לאושטא עליה חרבא מלסטא חרבא משננא הסיה דקטלא לאחר אנשי דעלמ' כי ממנו תאכל וכי האי נפקין מינה (פי' השכינה הקדושה) דלית הנאה ותאובתא לרוח קודשא (פי' ג"כ להשכינה הקדושה) בהאי עלמא אלא אורייתא' דההוא זכאה כביכול איהו מפרני' לה ויהיב לה מזונא בהאי עלמא יתיר מכל קרבנין דעלמא כו' וכל דא פקיד קב"ה על אינון דמשתדלי באוריית' בג"כ זכאין אינון דקא משתדלא באורייתא כו' עכ"ל. וז"ל פ' ואתחנן דף ר"ס ע"א ת"ח כמה הוא חילא תקיפא דאורייתא וכמה הוא עלאה על כלא דכל מאן דאשתדל באורייתא לא דחיל מעילאי ותתאי ולא דחיל מערעורין בישין דעלמא בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי ואכל מיני' בכל יומא דהא אורייתא אוליף לי' לב"נ בארח קשוט אוליף לי' עיטא היך יתיב קמי מרי' ע' עיטא דבר נש בהאי עלמא דבעי לאשתדלא באורייתא יממי ולילי ולא יתעדי' מניה הה"ד והגית בו יומם ולילה ואי אתעדי מני' אורייתא או אתפרש מיני' כאלו אתפרש מן חייא ת"ח כו' עכ"ל. ומאמר זה הוא ג"כ בהקדמת ברהשית דף י"א ע"א: וז"ל פ' תרומה דף קכ"ב ע"ב עת לעשות לה' בכל זמנא דאורייתא מתקיימות בעלמא ובני נשא אשתדלין בה כביכול קב"ה חדי בעובדוי ידוי וחדי בעלמין כלהו ושמים וארעא קיימי בקיומייהו ולא עוד אלא קב"ה כניש כל פמלי' דלי' ואמר לון חמו עמא קדיש' דאית לי בארעא דאורייתא מתעטרא בגינהון חמו עובדוי ידי דאתון אמרתון מה אנוש כי תזכרנו ואינון כד חמון חדוה דמאריהון בעמי' מיד פתחי ואמרי מי כעמך ע'. ובשעתא דישראל מתבטלי' מאורייתא כביכול תשש חילי' וכדין עת לעשות לה' אינון בני עלמא לדיקים דאשתארו אית לון לאתגרא הגן ולמעבד עובדין דכשרין בגין דקב"ה יתתקף בהו בצדיקים ומשריין ואוכלסון דלי' מ"ט בגין דשבקו אורחך ולא משתדלי

נש בני עלמא כדקא יאות . עכ"ל . את זו ראיתי ונתתי את לבי ואמרתי טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח ידך ושניהם כאחד טובים לשים במאמר המבאר גודל מעלות התורה והמצות למען תשכילו את אשר תעשון : בז"ח דף כ"ט ע"ב ז"ל . פתח ואמר הנה אנכי שלח מלאך וגו' כד יתעבד בר נש מטיפה בשלייתא דאמי' בתר מ' יומין דאברי אטיל בי' קב"ה זעיר זעיר רוחא ונפשא כו' ואולפין לי' כל אורייתא ואולפין לי' כל פקודוי ויימרון לי' חזי דין הוא דרך עקלתון דאתקרי' לילה (פי' מראין לו ג' ימי אפילה) כו' ודין אתרא הוא חשך ומלאכי חבלה קריין לשון לילית ועל דא אמר מפחד בלילות לילות ממש אקרון ויימרון אם תזכה למצות כל מצוה ומצוה יעבדון לך מינה מלאך טוב ולא עידן דתיעול באתרא דין ותזכה למצות יימרון סולו סולו פנו דרך הרימו מכשול מדרך פלוני דא ולא ישלטון עליך ובדוגמא דא בימינא יימרון אם תזכה בפקודי אורייתא ואם תזכה באורייתא כל הוא ואות יהיה מלאך דיעזרך באתרא הדין ואורית' דאקרי אורחא ימשך באורחא הדין דלא ישלטון עלך ועל דא אמר לנחותם הדרך ובתר דין יחמון לי' גנתא דעדן וכל חלק וחלק שיש לצדיק בפ"ע ומשביעים לי' שיקיים כל התורה כו' עכ"ל בקיצור . ועוד מאמרים כהנה וכהנה ולגודל הרבה הקצור לא באו כלל אל ההעתקה ואף באלו המאמרים שהעתקתי בקיצור נמרץ על כל תיבה יותר הספרי . עתה בא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ והמשל על הפסד היקרה ואיך לא יחם לבבו בקרבו בהתלהבו' גדול על התמדת הלימוד של תורתינו הקדושה כי בכל רגע ורגע שיש לאדם בכוח ללמוד והולך בטל באותו רגע כמה וכמה טובות כפולות ומכופלות בידים מאבד הון עולם שכלו ארוך וכמה עונשים קשים ומרים יסבול על זה בעולם שכלו ארוך והאיך הוא גורם שנעדר נחת רוח מיוצרו ובוראו ית"ש ויתגלה כאשר עיניך תחזינה נוראים במאמרים הנ"ל ולרגעים תבחנהו וברור לך מזה יפה אם יאמרו לאדם מנה מנה שקלי זהב וכל מה שתמנה ותספור בשעה זו יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך בודאי לא ישב בטל אפי' רגע כמימרא ולא יוציא זמן מה לבטלה בשיחה בטילה וכיוצא בכדי שלא יאבד הון בידים כמה זהו' שיכול לספור באותו רגע והאיך לא תעלה על דעתך תורת ה' תמימה משיבת נפש הנחמדים מזהב ומפז רב ובעו"ה כמה רגעים ביום אדם שהוא בן תורה ויודע ספר יושב בטל וכי שיח לו והולך אחר שיחה נאה שיחה בטילה בעת ובשעה שהיה לו אז פנאי ללמוד תורה הקדושה באיזה ספר קדוש שהיה ואיך לא יחוס על עצמו על נפשו ונשמתו וגופו שהאדם נידון בכל יום בעוה"ז ובעוה"ב בגיהנם לאחר פטירתו כמרז"ל ג"כ בגמרא הקדושה תחלת דינו של אדם על דברי תורה שנא' פוטר מים ראשית מדון ועוד ארז"ל כל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק הקב"ה מביא עליו יסורין מכוערין ועוכרין אותו שנא' נאלמתי דומי' וגו' . ועוד אמרו כל המרפה עצמו מד"ת אינו יכול לעמוד ביום צרה שנאמר התרפית ביום צרה צר כחך . ועוד אמרו כל המרפה עצמו מד"ת נופל בגיהנם שנאמ' אדם תועה וגו' ועוד אמרו הפה שיחת חולין עובר בעשה שנאמר ודברת בם ולא בדברים בטלים ועוד אמרו הפורש עצמו מד"ת ועוסק בדברי שיחה אש אוכלתו שנא' ונתתי פני בהם וגו' ועוד אמרו ג' הקב"ה בוכה עליהם על שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק וראה גם ראה במרז"ל בסנהדרין כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמלי' של מעלה ובפמלי' של מטה שנאמר כו' רב אמר כאלו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה שנאמר כו' ר' יוחנן אמר אף מגין על כל העולם כולו שנאמר כו' ולוי אמר אף מקרב את הגאולה שנא' כו' ועוד אמרו כל המשחיר פניו מד"ת בעוה"ז הקב"ה מבהיק זיוו לעוה"ב שנא' כו' ועוד אמרו כל המרעיב עצמו על דברי תורה בעוה"ז הקב"ה משביעו לעוה"ב שנאמר כו' ועוד כמה וכמה ארז"ל שיש בם די והותר כהנה וכהנה אחיי ורעיי ידידי השם ואהובי נפשי הבט נא וראה ובין נא מכיר אך צריך התגברות על היצר בזה כי עיניך הרואות התבונות שכל יותר יותר ביחוד בלמוד תורה הקדושה שאנו רואים בחוש שקושר את האדם בחבלי קשר שאלמלא שנתפלל אפי' לבשות איזה ספר קדוש ואם על שפתותיו רק על הקריאה לכ"ם שמונה אותו

אף בשעה שהוא פנוי מעסקי עוה"ז ויכול ליקח איזה ספר ללמוד כי אם יראה בשיגיע ש והאדם ירא' לפעמים שאין זה רק מעשי ידי יצ"ר שמח לאידו שרוצה להשמיטו ולהפילו לבאר שחת בשה"ר לכן מאוד מאוד צריך התגברות גדול כנגד היצר בזה וה' יהיה בכסלך כי בדרך שאדם רוצה כו' ודי הערה בזה :

פרק שני סדר הלמוד אחר

נאה בשבח המגיע לקצבים להקשיב מאלף מריעים לעצמם בבטולם מלמוד התורה ולו יהי'

איתן הטועם והמה באו בקצובים קצוב הוא ובענך' ערכו עלי המאמרים הקדושים שהובאו בפרק הקודם ושם נאמר גודל מעלת הלימוד ועונש גודל השכר ללומדיה לו נאמר ואחר שבא בשלשלת הקשורה בגחלת אש התורה באנו על סדר העבודה הזאת להורות את הדרך ילך בה ואת המעשה אשר יעשון פרי עץ חיים היא למחזיקים ותומכיה מאושר בקול דבר הנשמר ומתקיים שלא תשכח מפיו במהרה כאשר אסדר לפניך בעז"ה אך לא כל אפין שוין בה כי בודאי אין סדר למשנה למי שעדיין רך בשנים ולומד אצל הרב ולא על הכלל הלז יצאתי בסדר הלימוד כי אין דנין אפשר כו' אך הדא דתימא כללי סדר הלימוד לאיש אשר אלה לו שלומד בעצמו ואינו צריך שאלת חכם כדי שאילת התלמיד לרב והוא מלא על כל גדותיו בש"ס ופוסקים על כן כאשר נואלו בזה הסדר אשר אסדר לפניך בעז"ה שיבוא האדם עי"ז למדריגה שיהיה בקי בתנ"ך ובש"ס ובפוסקים ובזה"ק ובכל כתבי האריז"ל ובכל ספרי יראים ויזכה לשבות פרי טוב ובבוא שנה שכרו אתו בזה שלא ישתכח ממנו תלמודו ופעולתו לפניו כי אשריך וטוב לך לעוה"ב כמרז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו . וזה סדר הנאות בעז"ה והכל שקלתי בכף מאזני השכל ולא מצאתי קל להיות רגיל על לשונו ובקי בהם כמו חמשה חומשי תורה כי אינו צריך לטרוח עצמו בטרחא כפולה לחזור על לימודו החמשה חומשי תורה כ"כ בקביעות כמו בשאר למודים אך בזאת נאות לכם אם יקבע האדם א"ע בקביעות ללמוד בכל שבוע ושבוע חק עולם לא יעברנו הסדרה עם פרש"י כנהוג וממעייני הישועה ישאבון לעיין בעיון גדול בשום שכל והבן במקרא כל פסוקא דפסקי' משה ולשונה ועניינה ואיה מקום כבודה ומצורף לזה הקריאה בכל ער"ק שמו"ת בכוונה ובעיון כפי שיבואר בעזרת הא-ל בשורת הלימוד ועל דרך זה יהיה ג"כ שמיעתו ספ' יוצא מפי הקורא בתורה ביום שבת קדש ועי"ז יוכל האדם לבא לידי בקיאות בחמשה חומשי תורה היטיב על בוריה בעזרת הא-ל אך לא הוסר התמיד כסדרו אף אם יהיה אלף שנים פעמים לא ימנע עצמו בכל שבוע מללמוד תמיד כסדרן הסדרא עם פירש"י ודבר זה נקל לעשותו . אך להיות האדם בקי גם בכל פסוקי העשרים וארבע בזה צריך טרחא גדולה בהתמדת הלמוד וכל ימיו בעמוד וחוזר קאי . ואת כל זה נסיתי ובחנתי וחקרתי בשבע חקירות כי שבע יפול החוזרת למודו בשנה אחת לא תפסק אם לא תוסיף וע"כ שנה אחת תמימה תקבע למודך רק בפסוק בל יערב למוד דבר אחר בלמודך תוכל להיות בקי בכל העשרים וארבע עם פרש"י כמעט ע"פ אך עכ"פ לא תמנע מהיות חוזר על למודך בשנה ההיא שבע פעמים לא פחות ומעלה שבע הוא סוד ידוע לאפין ואין כאן מקומו להאריך בזה ותוכל ללמוד פסוק עם פרש"י גם בלילה כי מה שהזהיר האריז"ל שלא ילמוד אדם פסוק בלילה הזהרתו הוא על הקורא הפסוקים בלי פירש לכן יזהר האדם כשלומד פסוק בלילה שלא יאמר כמה תיבות ככתוב בלא פי' הלע"ז אפי' תיבות השוברים ומורגלים פירושם כגון ויאמר ה' אל יהושע וכיוצא יזהר שלא יאמר אותן בלא פי' בלע"ז בהיות כי מוזהר ושומר הוא שלא יקרא פסוק בלא פי' בלילה ומה לי פסוק שלם או מילים ולרבים אך כאשר יפרש שיאמר כל תיבה בלשון לע"ז ליכא סכנה כלל זלת בלמוד פסוק בליל שבי ובליל ש"ק אין צריך לזהר בזה ג"כ . ונקל עוד זאת בעיניך ללמוד פסוק כמו שהאירו עיני מן השמים לתקן הטעות מה שנמצאו בנביאים ובכתובים בפירש"י ז"ל וביחוד בס' יהושע בסי' ט"ו ט"ז י"ז י"ח י"ט שבאלו החמש מוצאות גבולי ארץ ישראל אבה

דחוקה נמנעו מללמוד פרשיות אלו מפאת הסכמה בלב ובכל אנושי שמן הנמנע השתבשות בהם ולא הכמו ישכילו זאת לתקן מקודם הטעות שנפלו בדפוס בפרש"י יבינו לאחרית דבר מראשיתו . וגם מפאת סיבה זו של טעות הדפוס שנפל בספרים בפרש"י נמנעים מללמוד בנין הבית של שלמה בס' מלכים א' ובס' יחזקאל בנין הבית של עתיד שיבנה ב"ב וגדול כבוד הבית האחרון בלימודו שמעלה עליו הכתוב כאלו עוסק בבנינו כמובא בשם ילמדנו וז"ל כתוב ביחזקאל הגד לבית ישראל את הבית ותכונתו ומוצאיו אמר הקב"ה הגד לבית ישראל את הבית א"ל יחזקאל וכי עכשיו הם בונים שאמרת וישמרו את כל צורותיו ועשו אותם א"ל הקב"ה אע"פ שאינם עושים אותם עכשיו יהיו קורין בצורת הבית ואני מעלה עליהם כאלו בבנינו הם עסוקים עכ"ל הילמדנו . וע"כ הליקתני רוחי אף כליותי בקרבי לעשות נחת רוח ליוצרי ית"ש הגו סיגים מכסף ויצא לצרף כולו להסיר מקודם כל מכשול ומשות שנפלו בדפוס בנביאים וכתובים ועוד נוסף הוא ביאור בגבולי א"י של ספר יהושע ושל ספר יחזקאל מס' קצוי ארץ גם בבנין שלמה בספר מלכים וביחוד בבנין העתיד בספר יחזקאל ביארתי בעז"ה ביאור קצר על סדר הפסוקים מס' צורת הבית ומצו"ד ביאור מספיק ובתוספת ביאור בעז"ה כפי שיראה המעיין ולכל זה עשיתי מדור בפני עצמו והצגתיו לבדנה בסוף החבור בכן אחי ידידי אם את הדבר הזה תעשה בסדר לימוד הפסוק כנ"ל והיה לתקופת השנה תהיה בקי בכל התנ"ך כמעט בע"פ ממש ובתנאי שהממעיט לא החסיר מלחזור של משנתו ז' פעמים . ודבר בעתו מה טוב שילמוד כל מגילה בזמנה וביחוד לחזור ג"כ ז"פ . ובמלואות לו שנה תמימה וקם לו קימה של הידור מהדורא בתרא פעם א' בכל שנה ושנה לעשות אותם על זה הסדר לקרות המגילות בזמנם ואחר כל הפסוק יתחיל ביום אסרו חג של חג הסוכות ללמוד שני פרשיות בכל יום פרשה א' של נביאים ויתחיל מס' יהושע ופרשה אחת מכתובים ויתחיל מתהלים אך הפרשיות שבנביאים יותר המה שבכתובים הלא המה בכתובים לא יותר משכ"ג פרשיות ובנביאים ש"פ פרשיות וע"כ תן דעתך וראה באיזה יום להעדיף ובאיזה יום להחסיר עד מלואות הימים שוב בשוה לסיים כל הפסוק ביום שמחת תורה ולעשות בו ביום לגמרה כל התורה שבכתב . (ותתום) השנה ההיא ואבעי אליו בשנה השנית שניות מדברי סופרים להתחיל בלימוד משניות לבד ובל יערב עמו לימודים אחרים זולת פ' חומש מפרש"י וב' פ' נביאים וכתובים כנ"ל ולכו בה כל השנה השנית ושוב ובלה בה ומינה לא הזוע להחזיר על לימודו שבע פעמים עד תום שנתו ובודאי בעמוד והחזר קאי יוכל ז"פ בשנה אחת בעיון גדול כל ש"ס משניות והוא בדוק ומנוסה בל יערב לימודים אחרים בלימודה זולת פרשה חומש עם פרש"י וב' פרשיות ג"כ כנ"ל וגודל מעלת לימוד פסוק ומשניות מבואר בזה"ק פ' בראשית וז"ל ד' מ"ב ע"א מאן דאקרי ותני שית סדרי משנה דא הוא מאן דידע לסדרא ולקשרא קישורא יחודא דמרי' כדקא יאות אלין אנון דמקדשין שמא קדישא דמאריהון בכל יומא תדיר עכ"ל . ועיקר למוד משניות להיות האדם בקי בהם בע"פ ממש והובא בספרים גודל מעלה זו ובודאי אין יכול לבא למדריגה זו להיות בקי במשניות היטיב ממש אם לא יתמיד בהם התמדה עצומה . ואחר שעלתה לו שנה בשנה שנית בלימוד משניות כנ"ל אף שיתחיל אח"כ בלימודים אחרים גם מזה אל תנח ידך ועשה תורתך קבע גם שיעור משניות בכל ימי חייך דבר יום ביומו כמבואר בזה"ק הנ"ל בכל יומא תדיר ויקבל לימודו במשניות פרק ומחלה בכל יום בכדי שישלים כל הש"ס משניות בכל שנה ויעשה ג"כ סיום על משניות בכל שנה ביום שמחת תורה . אך את זה לו תוכלו שאת על דעתכם אחיי ורעיי אף שהלא קבעתי לך במועטות ודעת שלא יוסיף ללמוד שום לימוד אחר בשנה זו של לימוד הפסוק ושל לימוד המשניות אין כוונתי בלאו שבכללות גם על לימוד הש"ע א"ח עם באר היטיב ח"ו כי א"ח פן תפלס נעו מעגלותיה לא תדע מעגלי צדק להנחותם הדרך הטוב כי בש"ע א"ח חיוב גדול על כל יודע ספר להיות בקי בכל הלכותיה בתמידות כי רוב הלכותיה:

הם תמידים כמו ציצית ותפילין קריאת שמע ותפלה וכל סדר התפלה וברכות הנהנין וכל הברכות והלכות שבת שהם כהררים התלוים בשערה והלכות חגים ומועדים ושאר הלכותיה בקדם שבודאי המכשלה הזאת תחת ידך תהיה אם לא תתמיד בלימודו לכן חיוב גדול על כל יודע ספר לשמור את דרך עץ החיים לקבוע שיעור ש״ע א״ח בכל יום אף בתוך שנות של עסקו בפסוק או במשניות וגם כמה הלכות מש״ע י״ד שחיוב ג״כ על האדם להיות בקי בהם בתמידות כגון הלכות. נדה ודיני הכשר כלים הנקנים מן האינו יהודי והלכות כבוד אב ואם וכבוד רבו והלכות ת״ת והלכות צדקה שהיא מ״ע ג״כ מן התורה והלכות מזוזה וכיוצא שהם תדירים לכן יזהר האדם מאוד בזה להשלים בכל שנה ש״ע א״ח וכמה הלכות מש״ע י״ד הנ״ל רק שיעסוק אז באחר למודים יקבע ג״כ למודו בסדר הזה דף ש״ע בכל יום אף בעת התפילה הן באחר שעות היום דהיינו בכל ימי החול דף ש״ע מתחילת הש״ע ובכל ש״ק דף ש״ע בהלכות שבת וחיוב גדול על האדם להיות בקי בהלכות שבת מאוד ומאוד כי כהררים התלוים בשערה הלכותיה וחמורים עונשיה. וע״כ זאת מועלותיה. לבל ירבה מכשוליה. דבר בעתו מה טוב שבתו בשלום עולות שבת בשבתו תמידין כסדרן ללמוד הלכותיה ובר״ה של ר״ה וקודם כי בא מועד ילמוד מהלכות מועד וכן הוא למועד הרגל כל הלכותיו וכן חנוכה ופורים ודי בהערה זו:

פרק שלישי מראשית

השנה של שנה השלישית שנה שאין נוהג בו כמשפט הראשון אשר היית מעסקו עיקר למודך בפסוק או במשניות אך בשנה הזאת תחלק שעות היום על כל למודי תורתינו הקדושה גם על גמרא ופוסקים וקבלה ומדרשים ואגדות וספרי יראים ומוכר כי כל א׳ מאלו הלימודים הוא צורך גדול אל האדם להערת ענינו כי לא הערה זה כהערה זה כי הערת של לימוד גמרא ופוסקים הוא שידע האדם כל מצוה ומצוה על בורי׳ כאשר נתברר כל מצוה ומצוה בגמרא הקדושה ע״י חז״ל איש מפי איש עד מרע״ה ואחרון אחרון נזכר בירור אחר בירור מכל מה שלפניו בפוסקים ראשונים ואחרונים אך אינו דומה אם יודע הדין של המצוה מהגמרא שהם נאמר שורש הדין להיודע דת ודין מפוסקים לבד כי אינו עומד על טעמו של דבר על המשפט ועל הדין והרי הן אצל האדם כמו חוקה חקקתי אבל אם לומד עם הפוסקים שורש הדין של הגמרא אזי יודע הדין בטוב טעם ודעת. גם תועלת עצום של לימוד הגמרא עם הפוסק הוא שיודע הדין מהפסוק שהוא מקור הראשון כי מפסוק א׳ של תורה שבכתב יתבאר בגמרא תילי תילין הלכות שמסתעפין ממנו והרי הוא כמו אילן שענפיו מרובים יוצאין משורש א׳ ועד״ז הפוסקים ג״כ מהגמרא. גם תועלת גדול הוא מלימוד פוסקים עם גמרא שהלימוד הוא בעיון גדול יותר ומתוך כך לא יבא לידי שכחה. ואז בעשות האדם כל מצוה כהלכתה וכתקונה עושה בזה תקונים גדולים ונוראים בעולמות העליונים הקדושים ועושה בזה נחת רוח גדול ליוצרנו ובוראנו ית״ש ויתעלה זכרו לעד כמבואר בזוה״ק ובתקונים במקומות הרבה. וז״ל פ׳ במדבר דף קי״ח ע״א ת״ח פקודי אורייתא עלאין אינון לעילא אתי בר נש ועביד פקודא חדא ההוא פקודא קיימא קמי דקב״ה ומתעטרא קמי׳ ואמר פלני׳ עבד לי ומן פלני׳ אנא בגין דאיהו אתער ליה לעילא כגוונא דאיהו אתער ליה לתתא ה״נ אתער לעילא ועביד שלמא לעילא ותתא כמה דאתמר או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. יעשה שלום לי לעילא, שלום יעשה לי לתתא זכאה הוא חולקי׳ דההוא ב״נ דעביד פקודי אורייתא כו׳ עכ״ל. והערה של למוד הקבלה הוא שיודע לאדם גדלותו ורוממותו של יוצרנו ובוראנו ית״ש ויתעלה ואין אדם יכול לבא אל קצת השגת גדלותו ורוממותו ית״ש מכל למודינו כמו מלימוד חכמת הקבלה וביחוד מלימוד ס׳ הזה״ק והתקונים חכמת אדם תאיר פניו מרבוי העולמות העליונים הקדושים לאין קץ וסוף ותכלית גם בראותו באחר ספרי המקובלים וביחוד בכהאריז״ל מהשתלשלות העולמות מרום המעלות עד עולם התחתון הזה ובראותו ג״כ אף קצת פרטי סדר הנהגתם משלם התחתון

נד

עד חוס שמעלות אין קץ ותכלית מזה ישיג האדם קצת גדולתו ורוממותו של יוצרנו ובוראנו ב"ה וב"ש וזה עיקר כונת בריאות האדם בעולם הזה השפל והשמם לחקור ולהשיג גדולת ורוממות יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה . גם מלימוד חכמת הקבלה ישיג האדם קצת ממעלת תורתינו הקדושה והתמימה כי בראות האדם בספרי המקובלים וביחוד בזה"ק ובתקונים מפירושי נפלאים ונוראים של תורתינו הקדושה ואיך נטמן ברמז סודות גדולים ונוראים לפעמים בתיב' א' ולפעמים באות א' גם בראותו רזין עליונים וסודות נפלאים ונוראים הנסתרים בציור האותיות וביותר בטעמים ובנקודות ובתגין מכל זה ישיג האדם קצת גודל מעלת תורה"ק ועי"ז בא בלבו אהבת הבורא ית"ש ותשוקתו גדלה עד למאוד מאוד כי מהשגת תורה"ק יבא האדם ג"כ לקצת השגה של הבורא ית"ש ויתעלה כי אורייתא וקב"ה חד הוא כנזכר בזה"ק במקומות הרבה וימלא האדם קצת מזה במאמרים הנ"ל ונוראוי להאריך בזה מאוד אך פרץ עלי פרץ גדרי לקצר בכל היותר אפשרי ולכן מפליג הזה"ק והתיקונים בכמה מקומות גודל מעלת לימוד הקבלה לאין תכלית וקצת להודעותהון מאמרים קצרים מזה הענין ואף גם זאת בקיצור נמרץ ע"ל היותר אפשרי : פ' תרומה ד' קפ"א ע"ב ז"ל קרי קב"ה לחד ממנא די ממי קב"ה ברשותי' כל נשמתין דזמינין לנחת' להאי עלמא ואמר ליה זיל אייתא לי רוח פלוני . בההיא שעתא אתי' ההיא נשמתא מתלבשא בדיוקנא דהאי עלמא וההוא ממנא אחזי לה קמי מלכא קדישא קב"ה אמר לה ואומי לה (פי' ומשביע אותה) דכד תיזות להאי עלמא דתשתדל למנדע ליה ולמנדע ברזא דמהימנותא דכל מאן דהוי בהאי עלמא ולא אשתדל למנדע ליה טוב ליה דלא יתברי שבין כך אתחזי קמי מלכא קדישא למנדע בהאי עלמא ולאשתדלא ביה בקב"ה ברזא דמהימנותא הה"ד כו' דהא בגין דא אייתי ליה קב"ה לב"נ בהאי עלמא כו' עכ"ל. בפ' פקודי רמ"ז ע"ב ז"ל האי חיותא קדישא קיימא כד נשמתא סלקא ומטאת לגבי' כדין שאיל לה ברזא דחכמתא דמארי' וכפום ההיא חכמתא דרדיף אבתרה ואדבק בה הכי יהבי ליה אגרא ואי יכיל לאדבק ולא אדבק דחי ליה לבר ולא עיילא כו' עכ"ל וכבר העתקתי כל המאמר בשלימות לעיל בשער הראשון ועיי"ש . וז"ל פ' חיי שרה דף קל"א ע"ב ת"ח זכאה אנון צדיקי' דאתגניז להו כמה טבין להאי עלמא ולית אתר פנימאה בכל אנון כהגון דידען רזא דמאריהון וידעי לאתדבקא בהו בכל יומא על אלין כתיב עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו מאי למחכה לו כו' אלין אנון דמאריהון משתבח בהון בכל יומא אלין אנון דאעלין בין עילאין קדישין ואלין אעלין כל תרעי דלעילא ולית מאן דימחי בידיהון זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי עכ"ל. וז"ל בתקונים תיקון ל' ד' ע"ג פ"ב ווי לון מאן דגרמין דיזל ליה מן עלמא ולא יתוב לעלמא דאלין אנון דעבדין לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בחכמה בקבלה דגרמין דאסתלק נביעו "החכמה דאיהו י' מינה כו' ווי לון דגרמין עניותא וחרבא וביזה והרג ואבד בעלמא כו' עכ"ל בקצור וז"ל תיקון ע"ג ד' פ"ב ע"א בראשית תמן אתר יבש כו' והכי מאן דגרם דאסתלקא קבלה בחכמתא מאורייתא דבע"פ ומאורייתא דבכתב וגרים דלא ישתדלון בהון ואמרין דלא אית אלא פשט באורייתא ובתלמודא כו' ווי ליה דלא אתברי בעלמא ולא יוליף ההוא אורייתא דבכתב וההוא אורייתא דבע"פ דאתחשב ליה כאלו אחזר עלמא לתוהו ובהו וגרם עניותא בעלמא עכ"ל. וביחוד מבואר בזה"ק ובתיקונים גודל מעלת לימוד ס' הזהר וז"ל בר"מ פ' נשא ד' קכ"ד ע"ב והמשכילים יבינו מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי בגינייהו אתמר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ס' הזהר מן זהרא דאימא עילאה תשובה באלין לא צריך נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ס' הזהר יפקון ביה כו' עכ"ל בקצור וראוי לאדם לעיין בסוף המאמר כלו . וז"ל ג"כ פ' בהעלותך ד' קנ"ג ע"ב והמשכילים יבינו אנון מארי קבלה דאתמר בהון והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע אלין אנון דקא משתדלין בזהר דא דאתקרי כ' ספר הזהר דאיהו כתיבה דמתכנשין בה שנים מעיר ושבעה ממלכותא ולזמנין אחד מעיר ושנים ממשפחה

דבהון יתקיים כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו ודא אורה דספר דא כו' עכ"ל בקצור. וח"ז בתקונים תקון ששי ד' כ"ד ע"א אדהכי הא אליהו קא נחית מעילא כו' כמה בני אנשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך (ר"ל מס' הזהר) כד אתגליא לתתא. בדרא בתרא בסוף יומיא ובגיני' וקראתם דרור בארץ עכ"ל. אחיי ורעיי אם כל כך גדלה שמים שיחו ומעלתו וכמה תקיף חילא דהאי הילולא דרבי של לימוד ספר הזה"ק ושורש בארץ גזעו האיך לא יתלהב לב האדם להעיר אוזן לשמוע בלמודים לקבוע שיעור קבוע בכל יום בזה"ק ובתקונים ושאר ספרי המקובלים. והערה של לימוד מדרשים ואגדות הוא קרוב להערה של לימוד הקבלה כי יתבונן האדם בהם מפירושי נפלאים של תורתינו הקדושה וגם מגדלותו ורוממותו של הבורא ית"ש ויתעלה כנזכר במדרשים ואגדות בהרבה מקומות. וגם אל זה יביט ולבו יבין לאשורו שאין מענה החכמים בהם כפשוטו יתן דעתו להבין דברי חכמים וחדותם ויראו נפלאות מתוה"ק ובינה יתירה נודעת לו בזה והודאה במקצת מן גודל מעלות תורתינו הקדושה ומלימוד זה בא לאדם ג"כ תשוקתו עצום לאהבת הבורא ית"ש ויתעלה כי זה כל האדם עיקר ביאתו בעה"ז השפל לעלות משפל מלבו לרום המעלות כנ"ל וז"ל הזה"ק פ' שלח ד' קס"ב ע"ב אמר להו ר' אלעזר זכאי קשוט עולו ותחמו דהא רשו אתמסר לכו למיעל עד ההוא אתר דפרוכתא פריסא זכאה חולקיכון קמו ואעלו גו דוכתא הדא והוו תמן מהדריהון דאגדה ואנפיהון מנהרו כנהירו דשמשא אמרו מאן אלין אמר להון אלין מהדריהון דאגדה וחמאן בכל יומא נהירו דאורייתא כדקא יאות. עכ"ל בקיצור. אחיי ורעיי שיתו לבכם לאורה של הגדה שאוהביו כצאת השמש בגבורתו והאיך לא יתחייב כל אדם בשיעורו ודי בהערה זו. והערה מספרי יראים ומוסר הוא ידוע ופשוט שמהתמדת למודו בהם יבוא בלב האדם מטע נטעי היראה מאוד ויראת ה' תוסיף וזהו ג"כ עיקר בריאת האדם בעוה"ז השפל כמפורש בתוה"ק ע"י עבדו נאמן ביתו באמרו מה ה' שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך וגו' ועוד כמה פסוקים המורים מהם כיוצא. ודבר זה אין צריך להביא לתומכו כי פשוט הוא שמתוך לימוד ספרי יראים ומוסר יבא האדם אל התמדת הלימוד ויכנוס בלבו יראה גדולה מליצר בטל אף רגע אחד מחמת יראת הבורא ב"ה שתקוע בלבו בתמידות מה שרואה בהם מהעונש הגדול של הולכי בטל ומהשכר הגדול של עובדי השם ית"ש ולומדי התורה בתמידות וזה מבואר בזה"ק שחיוב על האדם לחקור ולשית את לבו לידע מעונש העולם העליון. וז"ל בז"ח דף כ"ו ע"א חכמתא דאצטריך ליה לבר נש חד למנדע ולאסתכלא ברזא דמרי' וחד למנדע לי' לגופי' ולאשתמודעא מאן איהו ואיך אתברי ומאן אתי ולאן יהך ותקונא דגופא האיך אתתקן והאיך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתין מאי היא האי נפש דבי' ומאן אתי' ועל מה אתיא בהאי גופא טפה סרוחה דהיום כאן ומחר בקבר וחד לאסתכלא בהאי ולמנדע עלמא דאיהו בי' ועל מה אתתקן ולבתר ברזין עילאין דעלמא דלעילא לאשתמודעא למאריה וכל דא יסתכל ב"נ מגו רזין דאורייתא ת"ח כל מאן דאזיל להאי עלמא בלא ידיעה אפי' אית ביה עובדין טבין סגיאין מפקין לי' מכל תרעי דההוא עלמא פוק חמי כו' עכ"ל. הרי מבואר שחיוב על האדם לחקור ולידע הדין והעונש של עולם העליון כמ"ש ותקונא דגופא האיך אתתקן. והאיך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא וכ"ז ימצא האדם בספרי יראים ומוסר: גם מלימוד ספרי יראים יבוא האדם ג"כ למדריגת החסידות בכל פרטי עבודות ית"ש וגם למדות ישרות ומנהגים ישרים שנמצא בספרי יראים. לכן חיוב גדול מאוד על האדם בלימוד ספרי יראים ומוסר בכל יום בשיעור קבוע יותר משאר הלימודים. וגם האר"י ז"ל מזהיר מאוד לאדם בילמוד בכל יום ספר יראה ומוסר ולא יעדר אף יום אחד מלימוד זה ובודאי מהראוי להאריך בהערה זו מאוד אך גדר בעדי אהבת הקיצור. ודי בהערה ז. לכן יזהר האדם לחלק שעות היום על כל הלימודים הנ"ל. והאדם המשיל כח לבל יגבר עליו כך השכחה. ועיקר הלימוד שמה הוא שהזהר על לימודו בתמידות

וביחוד בלימוד גמרא ופוסקים שמצוי בה השכחה יזהר אם ילמוד חבילות חבילות וגם יחזור על לימודו בתמידות ועל אומר השכחה שהזהרנו בתורתינו הקדושה בהרבה מקומות במשנה תורה ואין תקנה לשכחה אלא בחזרת לימודו בתמידות . וגם הגמרא הקדושה מזהיר מאוד על חזרת הלימוד כמ"ש בחלק דף צ"ט א"ריב"ל כל המלמד תורה ואינו חוזר דומה לאדם שזרע ואינו קוצר לומד ומשכח דומה לאשה שיולדת וקוברת גם רז"ל בפ"ק דחגיגה ד"ט אין דומה שונה פרקו מאה פעמים. למי ששונה פרקו מאה פעמים ואחד . וכ"כ האריז"ל שצריך האדם לחזור על לימודו מאה פעמים וא' שאז לא יפחד מהשכחה ע"כ . ואף גם זאת שימעט האדם מהלימוד החדש כפי שיעור העת שחוזר על לימודו שלמד כבר לא עליך המלאכה לגמור ואשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו אחד המרבה וא' הממעיט ובאריכות הזמן אי"ה ויגזור עליו בחיים יתקיים בידו כל הלימודים בשלימות . ועכ"פ חיוב גדול לחזור על לימודו עכ"פ לא פחות מד"פ ודבר זה נרמז בזה"ק בהקדמת בראשית דף ה' ע"א . גם בגמרא דעירובין דף נ"ד בברייתא דכיצד סדר המשנה ע"ש . ודי בזה: הנה אחר שבארנו הערת הלמוד עתה אבאר בעז"ה סדר הלימוד דבר יום ביומו וזה אחר שילמוד פ' חומש ושני פרשיות עשרים וארבע ופרק ומאה משניות תיכף אחר תפלתו שחרית כנ"ל יקבע שיעור בלימוד גמרא ופוסקים אחד המרבה וא' הממעיט ובלבד שיכוין ויתחיל לימודו בגמרא על סדר הש"ס ממסכת ברכות וילמוד הפוסק מכל מסכת ומסכת ולימוד על זה הסדר הוא בודאי לש"ש עד שבאריכות הזמן לא יצטרך לחזור רק הד' ש"ע וכן שמעתי על רבים בני תורה שמסיימין כל ד' ש"ע בכל שנה ואשרי חלקם . ואחר שיעור הלימוד של גמרא ופוסקים יקבע שיעור ללמוד בקבלה ויתנהג בדרך זה שירצה לסיים זהר ישן וז"ח והתיקונים בכל שנה אך אם ילמוד סדר הפרשיות של הזה"ק על סדר השבועות לא יספיק לפעמים שנים ושלשה שבועות בפ' אחת דהיינו בפ' גדולות כגון פ' בראשית ופרשת ויחי ומשפטים ותרומה ויקהל ופקודי ועוד כמה פרשיות גדולים לכן ראוי שיקבע שיעור הלימוד מזה"ק ומהתיקונים ג' דפין בכל יום וחקרתי ומניתי וספרתי ושקלתי בחשבון שיעוריו ג' דפין שיוכל להשלים כל הזהר ישן וחדש ותיקונים בכל שנה ואחר לימוד הג' דפין מזהר יקבע לימודו בשאר ספרי המקובלים על הסדר דשיסיים כל ספרי המקובלים הנמצאים ואז יתחיל עוד מראש על הסדר אך הזהר הקדוש והתיקונים יזהר לסיימם בכל שנה כנ"ל וכזה יתנהג כל ימי חייו . ואחר שיעור לימוד הקבלה יקבע שיעור לימוד במדרשים ואגדות ויתחיל ממדרש רבא וילך על הסדר עד שיסיים כל המדרשים והילקוטים ואז יתחיל עוד מראש על הסדר ואגדות יתחיל מעין יעקב על הסדר וכזה יתנהג כל ימי חייו . ואחר שיעור לימוד מדרש יקבע שיעור לימוד בספרי יראים ומוסר ויתחיל מס' ראשית חכמה וילמוד על הסדר עד שיסיים כל ספרי יראים ומוסר הנמצאים ואז יתחיל עוד מראש על הסדר ולא ימוש מפיך כל ימי חייך וראוי לאדם לחקור ולדרוש מאנשי מכירו ויודעו על איזה ספרי מוסר הנמצאים אצלם ולשאול מהם ללמוד אותם בכדי שיוכל לבוא על איזה מוסר חדש או איזה הנהגה ישרה מהם כמאמר החכם מכל אדם (משלי ב) אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'. גם את זה ראה מצאתי אומר קלום ומבואר בספרים שחיוב גדול על האדם להיות בקי בכל התרי"ג מצות דרך כלל בע"פ ממש לכן ראוי לאדם שיקבע עכ"פ יום א' בחודש על החזרה של התרי"ג מצות בס' אור השמים שהם נסדרו על הסדר ומאיר עיני העברים ג"כ בכמה מנהגים ישרים . ובוודאי בהתנהגות בכל הלימודים כנ"ל בימי חיי הבלו בעה"ז השפל והבזוי יזכה לכל טוב הצפון שעין לא ראתה אלהים זולתך ודי בזה:

פרק רביעי אחרי ככלות הכל לידע ולהודיע סדר הלימוד ונוח שיעוריו בחודש ג"כ טובת הלימוד שוטת פשיות לאגום כמרכי . ובטרם כל יסד הוא נבהקים מאמר מזה"ק ומאמר זה מחייב כל איש ישראל להצטער על נפשו תמיד וביחוד

במה קריאתו שמו"ת בכל עמ"ק וכוונת שמיעתו מפי הקורא בס"ת ולימודו מקרא וז"ל פ' בהעלותך דף קנ"ב ע"א זכאין אינון ישראל דאתיהיב לנו אורית' עלאה אורייתא דקשוט ומאן דאמר דההוא ספרא דאורייתא לאחזאה על ההוא ספור בלבד קאתי תיפח רוחי' דאי הכי לאו איהי אורייתא עילאי אורייתא דקשוט אלא ודאי אורייתא קדישא עלאה איהי אורייתא דקשוט ת"ח מלך ב"ו לאו יקרא דילי' לאשתעי מלה דהדיוטא כ"ש למכתב לי' ואי סליק בדעתך דמלכא עלאה קב"ה לא הוי לי מלין קדישין למכתב ולמעבד מנייהו אורייתא אלא דאיהו כניש כל מלין דהדיוטא כגון מלין דעשו מלין דהגר מלין דלבן ביעקב מלין דאתון מלין דבלעם מלין דבלק מלין דזמרי וכניש לון כל אלין ספורין דכתיבין ועביד מנייהו אורייתא אי הכי אמאי אקרי תורת אמת תורת ה' תמימה עדות ה' נאמנה פקודי ה' ישרים מצות ה' ברה יראת ה' טהורה וכתיב הנחמדים מזהב ומפז רב ואלין אינון מלין דאורייתא אלא ודאי תורת ה' אקרי תורה תמימה וכל מלה ומלה אתי' לאחזאה מלין אחרנין עלאין דההיא מלה וההוא ספור לאו לאחזאה על גרמיה בלבד קאתי אלא לאחזאה על ההוא כללא קאתי כמה דאוקמינא ת"ח ותנא התבה וגו' עכ"ל. (וז"ל) ג"כ ד' קנ"ב ע"א ר"ש א"ר ווי לההוא ב"נ דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא ומלין דהדיוטי דאי הכי אפי' בזמנא דא אנן יכלין למעבד אורייתא במלין דהדיוטא ובשבחא יתיר מכלהו אי לאחזאה מלה דעלמא אפי' אינון קפסירי דעלמא אית בינייהו מלין עלאין יתיר אי הכי נזיל אבתרייהו ונעביד מנייהו אורייתא אלא כל מלין דאורייתא כהאי גוונא. ת"ח עלמא עלאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקל לדקיא לתתא מלאכי עלאי לעילא מלאכי עלאי כתיב בהו עושה מלאכיו רוחות כלי באתר עלאה. בשעתא דנחתין לתתא אע"ג דנחתי מתלבשן בלבושא דהאי עלמא ואי לאו מתלבשי בלבושא כגוונא דהאי עלמא לא יכלין למיקם בהאי עלמא ולא סביל לון עלמא ואי במלאכי כך אורייתא דברא לון וברא עלמין כלהו וקיימין בגינה כיון דנחתת להאי עלמא אי לאו דמתלבש' בהני לבושין דהאי עלמא לא יכיל עלמא למסבל וע"ד האי ספור דאורייתא לבוש' דאורייתא איהו מאן דחשי' דההוא לבושי' איהי אורייתא ממש ולא מלה אחרא תיפח רוחי' ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי בגין כך אמר דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך מה דתחות לבושא דאורייתא ת"ח אית לבושא דאתחזי לכלא ואינון טפשין כד חמאן לב"נ בלבושא דאתחזי לון שפירא לא מסתכלין יתיר אחשיבו דההוא לבושא גופא חשיבותא דגופא נשמתא. כהאי גוונא אורייתא' דאקרון גופי תורה האי גופא מתלבשא בלבושין דאינון ספורין דהאי עלמא. טפשין דעלמא לא מסתכלי אלא בההוא לבושא דאיהו ספור דאורייתא ולא ידעי יתיר ולא מסתכלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא אינון דידעין יתיר לא מסתכלין בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא לבושא חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימי בטורא דסיני לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהו עיקרא דכלא אורייתא ממש ולעלמי דאתי זמינין לאסתכלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא ס' עכ"ל. הרי מבואר בזוה"ק שעיקר התוה"ק והתמימה הם הסודות הגדולים והנוראים המלובשים בספור התורה והספורים הם רק לבוש התורה, ובודאי ראוי לאדם בשעה שמוציא איזה תיבה מפיו בתוה"ק או שומע מפי הקורא להתבונן ולאחזו רעדה וחלחלה מהאותיות התיבה עצמה ומנקודותיה ומהתגין שעליה ומפעם ר"ל ניגון הטעם שעל התיבה בקריאתה מרוב העולמות לאין קץ ותכלית למספרן שתלוין בהם ובעת שמוציא התיבה מפיו באותיותיה ובנקודותיה ובטעמה מעורר כל העולמות התלוים בהם וז"ל הזוה"ק פ' אחרי ד' ע"ג ע"א ות"ח מלה קדמאה דאורייתא דיהבין לינוקא אל"ף בי"ת דא מלה דלא יכלין בני עלמא לאדבקא בסכלתנו ולסלקא ליה ברעותא וכ"ש למללא בשמייהו ואפי' מלאכי עלאין ועלאי דעלאי לא יכלין לאדבקא בגין דאינון סתימין דשמא קדישא אלין וארבע מאה ותמם רבבן דעלמין כלהו תליין בקוצא דאל"ף ושבעין ותרין שמהן קדישין אלפין באתווי רשימין דקיימי בהו עלאי ותתאי שמיא וארעא כרסי' יקרא דמלכא תליין מסטרא

חדא לסטרא חדא דפשיטותא דאל"ף (ר"ל קו האמצעי של אלף) קיומא דעלמין כלהו וסמכין
דעלאין ותתאין ברזא דחכמתא . ושבילין סתימין ונהרין עמיקין ועשר אמירין כלהו נפקי
מהאי קוצא תתאה דאתוון אל"ף מכאן ולהלאה שהיא לאתפשטותי אל"ף בי"ת ולית חושבן
לחכמתא דהכא אתגליף כו' עכ"ל . ומאמר זה כבר מלתו המורה למעלה בענין תפלה. הרי
זה לפניך שאפי' המלאכים העליונים אינם יכולים להשיג אפי' אות אחד מהתוה"ק והסתימה
כמו שאינם יכולים להשיג הבורא ית"ש ויתעלה זכרו לעד מהותו אף אפס קצהו כך אינם
יכולים להשיג אף אפס קצהו על בוריו תוה"ק כי אורייתא וקב"ה כלהו חד הוא . וז"ל פ'
אמור דף ק"ז ע"ב באת חד זעירא תליין אלף אלפין ורבוא רבבן עלמין דכסופין ועל דא
תנינן אתוון אלין קבירין אלין באלין וכמה אלף רבבן עלמין תליין בכל את ואת ואסתלקו
ואתקשרו במהימנותא ואתגלייא וסתים בהו מה דלא אתדבקו עלאין ותתאין. אורייתא ביה
תליא עלמא דין ועלמא דאתי הוא ושמיה חד כו' עכ"ל . (ואיך) ראוי לאדם להזהר מאד
בדקדוק התיבות שמבואר למעלה בשער הג' כ"ה לא יוציא מפיו הדק היטיב יקרא כגון
וַיְדַבֵּר הדני וכיוצא בזה יתן עיניו למטה בדבורו ולבו למעלה איך פוגם בדבורו השלמות
העליונים הקדושים לאין קץ ותכלית התלוים באותיות ובתיבות כנ"ל בזוה"ק שלא
אמר כלל תיבות הכתובים בתורה הקדושה שהוא (וידבר הדני) אוי לאותו בושה ועונשו גדול
כמבואר בזה"ק וכבר מלתו אמורה למעלה בשער ג' פ"ב וגם איך יזהר האדם להוציא התיבות
מפיו בדחילו ורחימו . כי עונשו גדול מאוד כמבואר בתיקונים בכמה מקומות. וז"ל בתיקון
ע' בדף קכ"ב ע"ב ומאן די משתמע תמן קלי' בין באורייתא בין בצלותא בין בצעקה בלא
דחילו מיד וישמע ה' ויחר אפו ותבער בם אש ה' וכמה נטורי תרעין תמן דאסתלקו אזי
ה' כו' ואם לא סליק לון בר נש בדחילו ורחימו מה כתיב ביה כי אז יעשן אף ה' וקנאתו
באיש ההוא כו' תמן סלקין קלין דבורא דאורייתא וצלותא עכ"ל. וראוי לאדם לידע שהנקודות
והטעמים הם יותר סתומים ונעלמים מהאותיות . וז"ל ז"ח ד' ע"ח ע"ב וכל אות ואות דאורייתא
וקוצא דילי' ונקוד' דיליה וטעמי דיליה אית לון רזין סתימין לעילא כו' דלית ידיעה בידיעה
דנקודי וטעמי דאתוון לאשתמודע בהון כו'. עכ"ל בקיצור. כלל היוצא מזה שחיוב גדול על
האדם בעת שקורא או שומע מפי הקורא או לומד באיזה מעשה וספור של התורה כגון
ספור של הגר ושל בלעם ואחרי ספורים או לכל אשר יקרא האדם נפש חיה הוא שמו של
בני שם וחם ויפת בני נח הנזכרים בפ' ואלה תולדות בני נח וגו' ויולדו להם בנים אחר
המבול . גם בפ' וישלח אלה שמות בני עשו ואלה בני שעיר החורי הנזכרים שם מחויב לקרות
או לשמוע מפי הקורא בכוונה עצומה ברתת ובזיע ממש כקורא בתורה או שומע עשרת
הדברות או פסוק שמע ישראל כמבואר למעלה במאמר זהר הקדוש מגודל חיוב שמיעת הפ'
מפי הקורא ברתת ובזיע ועיי"ש בקריאת הפרשה דב' וה' כי אין הבדל ביניהם כלל וכל
הנחלים הולכים אל הים ויקוו המים על מקום א' מרועה א' נתנו ואל א' אמרן כי הכל
הולך אחר התהום וסתום הדברים שבו ועיקר אור התורה וגודל הקדושה הוא בגוף ונשמה
של התורה שמלובש בספור ההוא או בשמות אשר יקראו ויוצא. וכשמוציא האדם מפיו או
שומע מפי הקורא בכוונה עצומה התיבה של הספור או השם משמות ע"ג הנ"ל הנזכרים
בתורה מעורר בזה בשלמות העליונים הקדושים שורש ופנימיות האורות המלובשים בתיבה
או בשם זה. ובודאי אחיי ורעיי הן מי יקרא בצדק או הטה אוזן לו ישמע או שלומד
על כוונה זו שהוא בכדי לעורר השלמות העליונים הקדושים התלוים בתיבותיה' ובאותיותיה'
ובנקודותיה' וטעמיהם בודאי תשוקתו עצומה ג"כ לידע ולהבין סודותיה הקדושה על בוריו
דהיינו לידע הדין והמצוה והיראה והאהבה והמוסר והתוכחה הכל על בוריה ומדקדק בכל
פסוק פירושה היטיב ולא יודע אי' איפה מקומה באיזה פ' מלה הוא כתובה וכמה פעמים
נאמר בתורה פסוק זה אף בשנוי לשון קלה וכוונו לש"ס לבינות בקי בכך ובמשתיקן לשונן

ששים תורת ה' בפיו ולזכרון בין עיניו תמיד כל מה שכתוב בה. ועיני ראו ת"ח שהיו בקיאים בעל פה ג"כ בפ' נח בכל שמות הבנים של יפת וחם ושם. ובפ' וישלח בכל שמות בני עשו ושעיר החרי וכל זה הוא מחמת כוונת למודם וקריאתם בתוה"ק רק לשמה להיות בקיאים אף בשמות הנזכרים בה וכל זה בא לאדם מפאת דביקות והתקשרות נפשו מאוד בתוה"ק והתמימה עם כל פני מגמתו ואת נכסף חשקו ורצונו לידע אותה על בוריה ודי בהערה זו:

פרק חמישי הנה ראיתי ונתתי אל לבי כי טוב וראוי טרם אתחילה לדבר בכוונת הלימוד נקדמה פניו בהודע מאמר מזה"ק מגודל מעלת הכוונה הן בתורה והן בתפלה וז"ל פ' ויקהל ד' ר"י ע"א זכאה חולקיה מאן דזכי להני לבושין דקאמרין דמתלבשן בהו צדיקיא בגינתא דעדן אלין מעובדין טבין דעבד ב"נ בהאי עלמא בפקודי אורייתא ובהון קיימא נשמתא בגינתא דעדן ואתלבשא בהני לבושין יקירין כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיע לעילא אזדמנן לה לבושין אחרנין יקירין עלאין. דאינון מרעותא וכוונה דלבא באורייתא ובצלותא כד סלקי מתעטרא ההוא עטרא מאן דמתעטרא ואשתאר חולקי' לההוא ב"נ ואתעבד מני' לבושין דנהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא. ואע"ג דאוקמוה דאינון לבושין בעובדין תליין. אלין לא תליין אלא ברעותא דרוחא כמה דאתמר לקיימא גו מלאכין רוחין קדישין ודא איהו ברירא דמלה. ובוצינא קדישא אוליף הכי מאליהו לבושין דלתתא בגינתא דארעא בעובדין לבושין דלעילא ברוחא ורעותא וכוונה דלבא עכ"ל. זאת אומרת בני ואחי ידידי. ידידות יותר מעלות הכוונה כי אין לבוא אל שער המלך בג"ע העליון כ"א ע"י רעותא וכוונה דלבא. ועתה קורא משכיל שיעור ידידות וכל הבלעה שבלענו עד הנה בגודל מעלות תורתינו הקדושה באותיות ונקודות וטעמים ותגין הכל מיד ה' השכיל בעולמות עליונים לאין קץ ומספר ותכלית התלוים בהם ואין דבר רק בתורה כמבואר באר היטיב במאמרים הנ"ל ועולם שבה מעלת הכוונה אשר בלעדה לא ירים איש לבא למרום. ג"ע העליון בודאי ראוי לכל אדם לכוין קודם קריאתו בתוה"ק או שמיעתו מפי הש"ץ הן בכל לימודי התורה כוונתו הראוי לו ולא יהיה קריאתו ושמיעתו ולימודו בתוה"ק כמצות אנשים מלומדה ח"ו. והנה האריז"ל הגדיל תורה בכוונות פרטיות על כל לימוד ולימוד ואינו דומה כוונת הלמוד של תורה לשל נביאים ושל נביאים לשל כתובים ושל כתובים לשל משנה ואינו דומה כוונת סדר זרעים לשל מועד וכן כל הש"ס ושל משנה אינו דומה לשל הלכה ושל הלכה לשל קבלה ושל קבלה לשל מדרש כי כל לימוד ולימוד הנ"ל שורשו בעולם מיוחד בעולמות העליונים הקדושים וצריך לכוין בכל לימוד שורשו באותו עולם העליון הדרך לימוד זה ולהשיגה ולתקנה אך לאו כל מוחא סביל דא. לכן הצגתי לאחים כערכי כוונת כלליות בכל לימוד ולימוד ובכוונות כלליות ההם נכללו ג"כ כוונת כלליות של האריז"ל וז"ל האריז"ל ועיקר כוונת עסקו בתורה תהיה להשיגה כדי לקשר נפשו ולהדביק אותה אל שרשה כדי להשלים אדם העליון ולתקנו וזה יהיה תכלית עסקו בה עכ"ל בקיצור. וכוונה ע הכלליות נכלל בעז"ה בכוונה של כל לימוד ולימוד כאשר יהיה לפניך בעז"ה וזה הוא:

כוונת תנ"ך

קודם קריאת הפרשה שמות או שאר פסוקי תורה או קודם שמיעת הפרשה מפי הקורא גם קודם לימוד תנ"ך יכוין במחשבתו בזה"ל בשמחה עצומה הריני הולך לקרות תורה הקדושה או לשמוע מפי הקורא או ללמוד תורה הקדושה להשיגה בכדי לקשר נפשי אל שרשה וכל נפש ואות ותיבה שאוציא מפי בזה הקריאה או הלמוד או שאשמע מפי הקורא אני מכוין בזה לעשות תיקונים בעולמות העליונים הקדושים התלוים בהם וכל כוונתי גם בזה נחת רוח ליוצרי ובוראי ית"ש ויתעלה ואני מאמין באמונה שלימה ולאמתים שכל

כשמניה והנקודות והתגין והאותיות שבתורתינו הקדושה אף בספורי התורה בהם תלוים עולמות עליונים קדושים ונעלמים לאין קץ ומספר ותכלית לשם יחוד כו' ויהי נועם וגו' ע"כ ופוב לפרש בפה . מלה הכוונה קודם הקריאה או הלימוד בזה הל' ממש וכן בכל לימוד ולימוד כאשר יבא בתורו בעז"ה ובכל עת אשר עינו רואה בספר וקורא או שומע או לומד יעורר עצמו לכוין במחשבתו כוונה זו בקיצור בשמחה רבה ועצומה מאוד וכשיקרא בתורה או בנביאים וכתובים מעניני ניסים ואותות ומופתים של בוראנו ית"ש שעשה לישראל יתן בלבו ובמחשבתו הודאה עצומה בשמחה עצומה לבוראינו ית"ש על זה ויחשוב ג"כ במחשבתו בשמחה עצומה גבורות ה' בזה האות והמופת . ואף כשיקרא או ילמוד בעניני אותות ומופתים של בוראנו ית"ש שלא הגיע מהם שום טובה לישראל עכ"ז יחשוב במחשבתו גבורות ה' בזה . וגם כשיקרא או ילמוד או ישמע מפי הקורא בתורה איזה מצוה מהמצות הנוהגים בזמננו יקבל עליו במחשבתו בשמחה עצומה לעשותו ולקיימה אם יגיע לידו ויבקש במחשבתו מהש"י ויתעלה שישלח עזרו מקודש ומציון יסעדהו לקיים כל המצות הנוהגים בזמנינו מרמ"ח מ"ע בשתזדמן לידו (ובמצות) ל"ת יקבל עליו בבל יעבור ויבקש במחשבתו עזרה בקדם כנגלה מאוד נגד פתויי יצרו המסיתו תמיד (ובמצות) שאין נוהגים בזמנינו יכניס לער בלבו מפאת העדר קיומם ויבקש רחמים במחשבתו לצרף מחשבתו הטובה להחשב כל' ועושה . ובכל זה יהיה כוונתו לתת נחת רוח ליוצרו ב"ה וב"ש ולא יהיה קריאתו בתו"הק או שמיעתו או לימודו כמצות אנשים מלומדה ח"ו ודי בהערה זו :

כוונת לימוד משניות גמרא ופוסקים

האי מעונה הלעה אחת קטנה וזה תוארה שכל איש ואיש מאיבי ישראל מחויב להאמין ג"כ באמונה שלימה ואמתית שכל מה ששנו חכמים בל' המשנה וכל תלמוד בבלי וירושלמי וספרא וספרי ותוספתא ומכילתות גם מדרשים שהם תורה שבעל פה שנתנה למשה רבינו ע"ה מסיני על פה לבד פי' הפשוט והנגלה שבהם ג"כ יש רמז ואין מספר לסודות שבהם והעיקר הסידור של התלמוד הוא הסוד המלובש בתיבות ובל' של פשט הפשוט והנגלה כמבואר בזה"ק פ' פנחס בר"מ דף רמ"ד ע"ב . וז"ל ורבנן דמתניתין ואמוראים כל תלמודא דלהון על רזין דאורייתא סדרו לי' עכ"ל . וכל התעסקות הלימוד של התנאים והאמוראים היה ע"ד הסוד בעולמות העליונים ועל ידי סדר היחוד והתקשרות של המדות והפרצופים העליונים הקדושים בהנהגת הבורא ב"ה וב"ש וזכרו לעד בהכמתו הנפלאה לאין קץ ותכלית כן נסדרו הנהגותינו בעולם זה התחתון ע"פ תורתינו הקדושה והתמימה באיסור והיתר בכשר ופסול בטמא וטהור לכן צריך האדם להיות בקי בהן בכל מ"ע ול"ת של תורתינו הקדושה על בוריה אפי' בכל מצות דרבנן שכולם מרומזים בתורתינו הקדושה ונתנו למרע"ה בסיני . כמבואר בזה"ק פ' תצא דף קל"ח ע"ב . וז"ל הכי תנינן דבשעתא דנחית משה וקבל אורייתא בלחודוי כללא דכל ישראל והיינו קביל אורייתא בעלמא ואפי' מגלת אסתר . עכ"ל בקיצור . וכל מצות דרבנן נתקנו ג"כ ע"ד הנהגת העולמות העליונים הקדושים ובכולם צריך האדם להיות בקי בהם בכדי לידע להתנהג בכל המצות ע"פ תורתינו הקדושה כדת ואז בכל מ"ע ול"ת שמקיים האדם בעולם זה התחתון כתקונה נתקן על ידו בעולמות העליונים תיקונים נפלאים ונוראים לאין קץ ותכלית ואז שכרו ג"כ כפי התיקון ואם ח"ו האדם אינו מתנהג במצות תורתינו הקדושה כדת אז עושה פגמים גדולים כביכול בעולמות העליונים ר"ל ואז יענש ג"כ כפי פגמו גם לימוד התורה בעצמה היא עיקר תיקון ויחוד של העולמות העליונים הקדושים . והנה ידוע ממאמרים שהעתקתי לעיל מגודל מעלת לימוד התורה לכן קודם לימוד משניות גמרא ופוסקים יכוין קודם לימודו בזה"ל במחשבתו הריני רוצה ללמוד תורה הקדושה

נהגיגה

בכוונה כדי לקשר נפשי אל שרשה וכדי לידע מלותיך הקדושים של תורה ולקיי' את כהלכתם וכל הדבורים שהוציא מפי בזה הלימוד אני מכוין לעשות בהם תיקונים גדולים בעולמות העליונים הקדושים וכל כוונתי לעשות בזה נחת רוח ליוצרי ובוראי ית"ש ואני מאמין באמונה שלימה ואמתית שכל דין ומאמר הפסוק שאלמד רומזים בה סודות גדולים ונוראים בעולמות העליונים הקדושים לשם יחוד כו' ויהי נועם כו' וראוי לאדם לעורר עצמו בעת לימודו כמעט בכל רגע ולחשוב כוונה זו אף במחשבתו לבד בקיצור בזה"ל אני לומד תורה הקדושה כדי לעשות נחת רוח ליוצרי ובוראי ב"ה וב"ש וכוונתי ג"כ להשיג תורתו הקדושה ולקיים מצותיה כתקונה ע"כ וכוונה זו הקצרה יחשוב במחשבתו בכל שעה בשמחה עצומה בעת לימודו משניות גמרא ופוסקים . וגם כשילמד אגדה איזה דרש נפלא מיתור תיבה אחת או מאות א' יחשוב במחשבתו בשמחה עצומה גבורות ה' וחכמתו הנפלאה בתורתינו הקדושה :

כוונת הלימוד של קבלה ומדרשים

וקודם לימוד של ס' הזהר ותיקונים ושאר ספרי המקובלים גם בלימוד מדרשים יאמר בזה"ל הריני רוצה ללמוד ספר קבלה או מדרש זה כדי להשיג קצת גדולתו ורוממותו של יוצרי ובוראי ב"ה וב"ש ולהשיג גודל מעלת תורתו הקדושה בכדי לקשר נפשי אל שרשה ולעשות בזה תקוני' גדולים בעולמות העליונים הקדושים ועיקר כוונתי בזה הלימוד לתת ליוצרי ובוראי ב"ה וב"ש נחת רוח גדול לשם יחוד כו' ויהי נועם כו' . וגם בלימוד זה"ק ומדרשים בעת לימודו בהם מעניני נסים ונפלאות הבורא ית"ש או בראותו בהם פירושים נפלאים בפסוקים מתורתינו הקדושה יכוין במחשבתו בשמחה עצומה גבורות ה' וחכמתו הנפלאה בתורתו הקדושה :

כוונת לימוד ספרי יראים

קודם לימוד ספרי יראים יכוין קודם לימודו בזה"ל הריני רוצה ללמוד ספרי מוסר ותוכח' כדי שיכנוס בלבי יראת הבורא ב"ה ושלא אטה מעבודתו ומקיום מצותיו הקדושים ימין ושמאל וכוונתי בלימוד זה לקשר נפשי אל שרשה ולעשות תקונים גדולים בעולמות העליונים ועיקר כוונתי לתת בלימוד זה נחת רוח גדול ליוצרי ובוראי ברוך הוא וברוך שמו לשם יחוד כו' ויהי נועם וגו' ע"כ. אחרי הודעי סדר הלימוד וכוונת הלימוד בדרך ארוכה נקיטנא נפשי בקצרה במלות קצרות ראשי שיטות האומר ויאחזי ללקט לקט שכחה אומר השבוה מעיקרו ולא נכנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה אשר לא יחבר מוסרו למעלה וחסרון לא יוכל להמנות בזה הסדר בדרך קצרה . תיכף אחר תפלת שחרית סמוכים לעד לעולם יאמר הס' זכירות שזכרתי בפרקים הקודמים . ואחר הס' זכירות ראוי לאדם שיקרא בפסוקי פרשה של השבוע ע"פ תקון האריז"ל ע"ז הסדר יום הראשון מהשבוע שש פסוקים הראשונים מהפרשה שמו"ת וביום השני ד' פסוקים שמו"ת להלן ביום ג' ה' פסוקים שמו"ת להלן וביום ד' שש פסוקים שמו"ת להלן וביום ה' חמשה פסוקים שמו"ת להלן והיה מספר הפסוקים בימי השבוע כ"ו כמנין הוי"ה אותיו"ת שמו כן תהלתו הי' והיה למשמרת לאות לבני ישראל במספר הימים אשר תשמרו להקריב במועדו דבר יום ביומו ובליל שבת אחר תפלת הלילה יקרא כ"ז פסוקים שמו"ת להלן. והי' והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקטו יום יום ואף בכתבי האר"י ז"ל שם נאמר כוונת עצומות בקריאת פסוקים אלו אך אני לא יגעתי בחבורי כמספי מכניף טומ' נכונו' ליחידי סגולה כי מה אני כו' אך הנה באתי במנעם בשפ' לענ' עלי אגוס כערכי הרוצה להתנהג בפרישו' דרך כתבי האריז"ל כהם' הויטגי הם

בפרק בהקדמת הספר וז"ל האר"י ז"ל ואם נאנס או שכח ולא קרא ו' פסוקים בשמו"ת ביום א' הרי הוא מעוות שאינו יכול לתקן אעפ"כ לתקון יום שני צריך שיקרא אף מה שלא קרא אתמול ויקרא ביום שני עשרה פסוקים של אתמול ושל היום וכיוצא ביום אחר מימי השבוע יקרא למחר פסוקים של אתמול ושל היום וזה הוא רק לתקון היום אך מה שלא קרא אתמול הוא מעוות שלא יוכל לתקן. עכ"ל. ומזה יתבונן האדם גודל מעלת קריאת פסוקים אלו בכל יום על סדר הנ"ל לכן ראוי לאדם להזהר בקריאת פסוקים אלו ואף אם הוא בדרך יהיה מזומן אצלו חומש בכדי שיוכל לקרות בכל יום מניין הפסוקים הנ"ל ודי הערה בזה. ואחר קריאת הפסוקים הנ"ל של הפרשה ילמוד פר' חומש עם פרש"י ואחר לימוד פ' חומש יקרא בנביאים דהיינו בהפטרה של אותה השבוע מנין הפסוקים שקרא בתורה דהיינו ביום א' ששה פסוקים וביום ב' ד' וכן בכל יום מכתבי האר"י ז"ל. ואחר קריאת הפסוקים של ההפטרה יקבע שיעור בלימוד נביאים וכתובים כפי הסדר שבארתי לעיל בשער היחוד ואחר לימוד נביאים וכתובים ילמוד שיעור של כל הלימודים משניות גמרא ופוסקים קבלה ומדרש ואגדה וספרי מוסר הכל כפי הסדר שנתבאר למעלה בעז"ה אך יזהר שלא ילמוד ס' הזוהר וספרי המקובלים בחצי לילה הראשונה רק ביום או בלילה אחר חצות. ובליל שבת קודש אין צריך להזהר בזה. ובודאי בלימוד תורתינו הקדושה והתמימה על הסדר הנ"ל יזכה לאריכת ימים הנצחיים ולכל הטוב הצפון אשר עין לא ראתה. אחר שרישומו ניכר למעלה סדר הנהגות בלימוד האדם עדיין צריכין אנו להודיע מלקשור לשון של זהורית להזהיר את האדם בדברים הצריכים ללימוד ושלשה המה לעין הקורא יגלה. **א'** שמחים לעד לעולם הן בעשית איזה מצוה הן בלימוד והיינו אך שמחה דוקא וז"ל הזה"ק פ' פקודי דף רס"ד ע"ב באמצעיתא דהאי היכלא קיימא חד רוחא כו' מהכא מתפשטין ונפקין תרין רוחין אף וחימה ואלין אתמנון על כל אינון דשמעי מיפא על מאן דלעי באורייתא ואתרגז בי' (כ"ה הגירסא עמ"מ) ולא מקנאן עלי' וכן על כל אינון דחייכאן. ממילי דאורייתא או ממילי דרבנן דהא מאף וחימה נפקי כמה אלף וכמה רבבן וכלהו נפקי ושראן עלייהו דבני נשא אינון דמשתדלין באורייתא דמשתדלי במילי דעלמא דאזלי בארחא דמלוה בגין דיתעלבון ולא יחדון בה ומתרין אלין דחיל משה כד חבו ישראל ונחית מן טורא כו' עכ"ל. ע"כ מה מאד צריך לזהר בזה. **ב'** מאוד ומאוד הוי זהיר שלא להפסיק לימודו בדברים בטלים ח"ו. וז"ל זה"ק פ' שלח דף קס"ב ע"א מאן דפסק מלין דאורייתא' על מלין בטלין יתפסקון חיוהי מהאי עלמא ודיניה קיימא בההוא עלמא. עכ"ל. גם בגמרא הקדושה מבואר עונשו שמאכילין אותו גחלי רתמים ר"ל ע"כ צריך לזהר בזה. **ג'** ביחוד שצריך האדם להזהר שלא יוציא ח"ו קודם הלימוד או קודם התפלה מלה בישא. וז"ל הזה"ק פ' פקודי דף רע"ג ע"ב והאי רוחא בישא תלוין כמה גרדינין אחרנין דאינון ממנן לאחדא מלה בישא או מלה טנופא דאפיק בר נש מפומיה ולבתר אפיק מלין קדישין ווי לון ווי לחייהון אלין אינון בני נשא דגרמיה לאלין גרדינין אחרנין לסאבא ולמפגם אתר קדישא ווי לון בהאי עלמא ווי לון לעלמא דאתי בגין דאלין רוחין מסאבין נטלין ההיא מלה מסאבא וכד אפיק בר נש לבתר מלה קדישא אקדימו אלין רוחי מסאבי ונטלי ההיא מלה מסאבא ומסאבא לההיא מלה קדישא ולא זכי לי' לבר נש וכביכול תשש חילא קדישא עכ"ל. לכן יזהר האדם בכל זה מאוד ומאוד ודי בהערה זו. מה מאוד ומאוד צריך לזהר להשמיע קולו בלימודו כי זלת זה מה שנזכר בגמרא דעירובין דף נ"ד ע"א והובא בש"ע י"ד סי' רמ"ו סכ"ב כל המשמיע קולו בשעת תלמודו מתקיים בידו כו' גם הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו ג"כ בעה"ב עצום מאוד כמבואר בזוה"ק פ' שמיני דף ל"ט ע"א. וז"ל מאן דאשתדל באורייתא ודביק בה וההיא מלה דאורייתא אשתמע בפומי' ולא לחיש לה בלחישו אלא ארים קליה בה דאורייתא הכי בעי לארמא קלא דכתיב בראש הומיות תקרא לארמא רנה דאורייתא ולא בלחישו כיון הטוב בספר עד דלא [illegible] עתיד לארמא קלא כד יפוק מהאי עלמא אוף לודי לפתרים דלא יחסי לומינה [illegible]

שפכה דימהי בידוי לוכב, אפתי ישמים אפי' בההיא עלמא שפוותיה מרחשן אורייתא עכ"ל ועי' בהערה בזה. גם יזהר האדם מאוד מלשמש במי ששונה הלכות ודין זה מבואר בש"ע י"ד סי' רמ"ג והזה"ק מזהיר ג"כ בזה מאוד בכמה מקומות ועונשו מבואר בפ' פקודי דף רמ"ז ע"א וז"ל אלין שרפים כו' ואלין אינון דקיימי לאענשא בהאי עלמא ובעלמא דאתי לאינון דמזלזלי לב"י דאולפו מניה אפי' מלה חדא באורייתא ולא מנהגי ביה יקר ולכל אינון דמשתמשי במאן דאקרי שית סדרי משנה ליחדא יחודא דמאריהון עכ"ל ועי' ג"כ בפרשת משפטים דף ק"ז ע"א ובהקדמת תיקונים דף ה' ע"ב ועי' בהערה א:

פרק ששי גודל מעלת האדם שמחדש חדושי תורה מבואר בזה"ק בכמה מקומות. וז"ל בהקדמת בראשית דף ד' ע"ב. תנן בההיא שעתא דמלה דאורייתא אתחדש מפומי' דבר נש ההיא מלה סלקא ואתעתדת קמי' דקב"ה וקב"ה נטיל לההיא מלה ונשיק לה ועטרין לה בשבעין עטרין גליפין ומחקקין. ומלה דחכמתא דאתחדשא (פי' דברים של קבלה וסודות התורה) סלקא ויתבא על רישא דצדיק חי עלמין וטסא מתמן ושטא בשבעין אלף עלמין וסליקת לגבי עתיק יומין כו' בההיא שעתא ארח עתיק יומין בההיא מלה וניחא קמי' מכלא נטל לההיא מלה ואעטר לה בתלת מאה ושבעין אלף עטרין בהיא מלה טאסת וסלקא ונחתא ואתעבידא רקיע חדא וכן כל מלה ומלה דחכמתא אתעבדין רקיעין קיימין קיומא שלים קמי עתיק יומין והוא קרי לון שמים חדשים שמים מחודשים סתימין דרזין דחכמתא עלאה וכל אלין שאר מלין דאורייתא דמחדשין קיימין קמי קב"ה וסלקין ואתעבידו ארצות החיים ונחתין ומתעטרין לגבי ארץ חד ואתחדש ואתעביד כל ארץ חדשה מההיא מלה דאתחדש דאורייתא כו' זכאין אינון דמשתדלי באורייתא. עכ"ל. ועוד מענין זה בפ' ויחי דף רמ"ג ע"א עי"ש (וחיוב) גדול הוא על האדם לכתוב כל מה שמחדש בתורה כי הוא תיקון גדול בעולמות העליונים הקדושים כמבואר בכתבי האר"י ז"ל. וגם הוא מועיל לשכחה. ועי' בהערה א:

גודל העונש רח"ל

אם מידוע היא על דרך האמת ח"ו לעמור במילין מי יוכל ולכבוש פין מסוררים מדרך האמת נתיצב על דרך לא טוב ומבלים ימיהם בפלפול שאינו על האמת כי תועבת ה' הוא עושה אלה ועונשו גדול עד מאוד כמבואר בזה"ק בכ"מ. וע"כ יזהר האדם בזה מאוד וז"ל הזה"ק בהקדמת ספר בראשית דף ה' ע"א. ת"ח ההוא דלאו אורחיה ברזין דאורייתא וחדש מילין דלא ידע על בורייהון כדקא יאות ההיא מלה סלקא ונפיק לגבי ההיא מלה איש תהפוכות לשון שקר מגו נוקבא דתהום רבה ודלג חמש מאות פרסי לקבלא לההוא מלה ונטיל לה ואזיל בההיא מלה לגו נוקביה ועביד בה רקיע דשוא דאקרי תוהו וטס בההוא רקיע ההוא איש תהפוכות שיתא אלפי פרסא בזמנא חדא כיון דהאי רקיע דשוא קאים נפקת מיד אשת זנונים ואתקיף בההוא רקיע דשוא ואשתתפ' בי' ומתמן נפיקת וקטלת כמה אלפים ורבבות בגין כו' אר"ש לחבריא במטותא מנייכו דלא תפקון מפומייכו מלה דאורייתא דלא ידעתון ולא שמעתון מאלנא רברבא כדקא יאות בגין דלא תהון גרמי לההוא חטאה לקטלא אוכלסין דבני נשא למגנא פתחו כלהו ואמרי רחמנא לשזבן, עכ"ל. וז"ל פ' יתרו דף פ"ז ע"א. ר' יצחק פתח אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. כמה אית ליה לב"נ לאזדהרא על פתגמי אורייתא כמה אית ליה לב"נ לאזדהרא דלא יטעי בהו ולא יפיק מאורייתא מה דלא ידע ולא קביל מרביה דכל מאן דאמר במילי דאורייתא מה דלא ידע ולא קביל מרביה. עליה כתיב לא תעשה לך פסל וכל תמונה וקב"ה זמין לאתפרעה מני' בעלמא דאתי בזמנא דנשמתיה בעיא למיעל לדוכתא דדחיין לה לבר כו'. עכ"ל. וז"ל פ' בלק דף קצ"ב ע"ב כל מאן דמשתדלי באורייתא ומחדשי בה חידושין מיד אכרוז לגבי בני מתיבתא הכי;

מלין

אלא כדין כל אינון בני מתיבתא אתו למחמי ליה כו' אי מלה כדקא יאות. וכאלה איתא כמה עטרין מגלגלן מעטרין ליה כל בני מתיבתא. ואי מלה אחרא הוי ווי ליה להאי כסופא. דהוין ליה לבר וקאים גו עמודא עד דעיילי ליה לדינא רחמנא לבזבן. ואית אחרנין דסלקין לון כו' עכ"ל. אחיי ורעי הביטו נא וראו אם יש מכאוב כמכאוב מי שמחדש חדושין באורייתא שלא אליבא דאמת ומה עון גושה שעליו נאמר לא תעשה לך פסל וכל שמתעה ובוטל מד"ת וגורם רעה לעצמו וביום רעה רבה את לאין ההריגה לאלפים ולרבבות מישראל ח"ו שגורם רעה גדולה ג"כ לאחרים ח"ו. ודי הערה בזה:

גודל מעלת למוד תינוקת של בית רבם

גודל החיוב ללמד את בניו הקטנים תורה מפורש בתורת משה ולמדתם אותם את בניכם וגו' ומעלת לימוד תנוקת של בית רבם אין למעלה הימנו כי הוא הבלא שאין בו חטא ועוד נוסף הוא בזה"ק גודל מעלת לימוד של תינוקת וז"ל במאמר הנ"ל תרין סמכין דלסטר דרום אינון שכינא"ל פיזיי"ה ואינון ממנין על תריסר אלפי ממנן אחרנין כו' ואלין אתמנין על ההוא הבל דתנוקת דלעאן באוריתא לקיימא עלמא ואלין נטלי ההוא הבל וסלקי לעילא וכל הבל והבל דאינון תנוקת דלעאן באוריתא לקיימא עלמא אתעביד מני' רוחא חדא וסלקא ההוא רוחא לעילא ואתעטר בעטרא קדישא ואתמנא נטורא דעלמא וכן כלהו כו'. עכ"ל וז"ל פ' בלק דקל"ז ע"ב אם לא עדפי לאתקפא גרמך בגלותא ולאתקפא חילא לאגנא על בנך לאי לך לאתקפא בעקבי הצאן אינון תנוקת דבית רבן דאולפי תורה כו' עכ"ל בקיצור:

גודל העונש להמעביר בניו מת"ת ר"ל

ועתה ישראל מה רב טוב קריאת ולימוד תינוקת הבלא גרים לקיום העולם ומאלו ואת תבין ולכך יהגה אימה מגודל העונש להמעביר בניו מת"ת לאחד מהם. וז"ל בזה"ק פ' פקודי הנ"ל לתרין סמכין דלסטר מערב כו' אלין אתמנון לאכרזא בכל רקיען לכל אינון דמעברי' בנייהו מאוריתא וסלקין לון דלא ילעון בה כדין נפקי כל הני ממנן ומכרזי ואמרי ווי לפלני' דקא אעבר ברי' מאוריתא ווי לי דקא אתאבי' מעלמא דין ומעלמא דאתי מחולקא דעלמא דאתי כו' תלתין ותרין אחרנין כו'. עכ"ל. אחינו בני ישראל הנתונים במיצורה רחמנים בני רחמנים ג"ח בני ג"ח איך ראוי לאדם להשתדל להיות איש משגיח בעינא פקיחא בעירו על היתומים קטנים או בתנוקת הקטנים שיש להם אב ואין להם פתח בית הלב פתח תקות העני כי דל הוא ואין ידו משגת להשכיר להם מלמד לשנות עמו ולפעמים שאינם יודעים אף להתפלל ולברך ברכת הנהנין וברכת המזון אוי לעינים שכך רואות ואין איש שם על לב למצוא להם מעזר תרף למחלתם. ולעת מצוא שיש תנוקת בעיר שהיו יכולים להיות מורי הוראות בישראל ומפאת שאין להם מלמד נשארים ע"ה גמורים ואיך ראוי להשגיח ע"ז ולעשות חברה קדישא של תלמוד תורה על זה כי יקיים עולם מלא בהבל פיהם של לימוד תורתם כמבואר במאמרי הזה"ק הנ"ל ובוודאי מי שמשתדל ומשגיח ע"ז אין קץ ותכלית לשכרו ודי בהערה ז. אוזן שומעת תוכחת מוסר מגולה ג"כ ממאמר הנ"ל לאותן בני אדם שמעבירין בניהם מת"ת כשהם בני ט"ז ובני י"ז שנים לעסוק אחר במשא ומתן אדם ירחיב לו את גבולו בכסף ובזהב ואלה הבגדים אשר יעשו בגדי מעשה הילד או לאותו בושה אוי לאותו כלימה ודי בהערה של הזה"ק אובד אדמתו ישבע חרפה שאובד עה"ז והאמת עה"ב ואין לו אלא כלל בעוה"ב כנ"ל מפורש במאמרי הקדוש הנ"ל ואין צורך בהערה יותר ודי בזה:

גודל מעלות מלמדי תינוקות

חז"ל ז"ח דכ"ב ע"ד א"ר הנחום בא וראה כמה חביבה התורה לפני הקב"ה שבשבילם

זכה שאותם לומדי שעס״כ וכל המלמד תורה לאחרים יותר משלהם. בא וראה מה שכתוב בכאן לא אקח מכל אשר לך אותם הרשעים הראוים לך בלעדי רק אשר אכלו הנערים חוץ מאותם המורים תורה לאחרים ולתמוכת שכרם כפול דא״ר יצחק המלמד תורה לתמוכת דידהו עם השכינה וסיים הארז״ל כד הוי אתו למחמי עולימיה גבי רב הוה אמר אוילנא למחמי אפי שכינתא ואמר רק אשר אכלו הנערים חוץ מאותם אשר למדו לנערים תורה וחלק האנשים אשר הלכו אתי באותו השלום מדע שהחזיק בהם ולא אתנם לך אע״פ שראוים ליטלם אל כך יש לנשמת הצדיק עם שר סדום שהוא שרו של גיהנם המושל על הרשעים ועוד אומר לא אני עבדי אחזיק באלו אלא ענר אשכול וממרא שהם האבות הם יקחו חלקם עכ״ל ודי הערה בזה:

גודל מעלת מחזיקי ידי לומדי תורה

הובא בהרבה מקומות בגמרא הקדושה כבר נודע ומפורסם בכל הספרים ח״ל הזה״ק ס׳ ויחי ד׳ רמ״ב ע״א אמאי אקדים בברכאן זבולן ליששכר תדיר והא יששכר אשתדלותי׳ באורייתא ואורייתא אקדים בכל אתר אמאי אקדים ליה זבולן בברכאן. אבוי אקדים לי׳. מאי אקדים לי׳ אלא זבולן זכי על דאפיק פתא מפומי׳ ויהב לפומי׳ דיששכר בגיני כך אקדים ליה בברכאן מהכא אוליפנא מאן דסעיד למארי׳ דאורייתא נטיל ברכאן מעילא ותתא ולא עוד אלא דזכי לתרי פתורי מה דלא זכי ב״נ אחרא זכי לעותרא דיתברך בהאי עלמא וזכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי כו׳ עכ״ל. וז״ל פ׳ מצורע ד׳ נ״ג ע״ב עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר כו׳ מאן תומכיה אלין אנון דמטילין מלאי לכיסן של ת״ח כמה דאוקמוה ותומכיה זכי לנביאי מהימני דיפקון מני׳ כו׳ דאמון דמטילין מלאי לכיסן של ת״ח אמן סמכין לאורייתא מרישא עד סיומא דגופא וכל מהימנותא ביה תליא ואתמך וזכי לבנין דיתחזון לנביאי מהימנא עכ״ל:

ולהיפך גודל העונש ר״ל

וגם את זה לעומת זה ראה רעה חולה שגורם גם לאחרים ח״ו בהרפו מלהחזיק ידי לומדי תורה כמבואר בזה״ק ובתקונים וז״ל הזה״ק פ׳ וישלח ד׳ קע״א ע״א מאן דלעי באורייתא ולית מאן דסמיך לי׳ ולא אשתכח מאן דאטיל מלאי לכיסי׳ לאתתקפא. על דא אורייתא קא משתכחא בכל דרא ודרא ואתחלש תוקפא דאורייתא כל יומא ויומא בגין דלית לון לאינון דלעאן באורייתא על מה דסמכין וסיטרא אחרא חייבא אתתקף בכל יומא ויומא. ת״ח כמה גרים חובא דא דבגין דלית מאן דאסמיך לאורית׳ כדקא יאות אנון סמכין חלשין (פי׳ בעולמות העליונים הקדושים יש עולמות שנקראים סמכין דאורייתא וה״ש אמון סמכין ר״ל אותן העולמות חלשין כביכול תשש כחם) וגרמין (ר״ל אותם שאינם מחזיקים ידי לומדי תורה גרמין) לאתתקפא להאות דלית ליה שוקין ורגלין לקיימא עלייהו (פי׳ לס״מ ונחש הקדמוני שהם שלמות הקליפות) פתח ואמר ויאמר ה׳ אלהים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה וגו׳ על גחונך תלך מאי על גחונך תלך דאתברו סמכין דילי׳ וקיצו רגלוי ולית ליה על מה דקאים כד ישראל לא בעאן לסמכא ליה לאורייתא אנון יהבין ליה סמכין ושוקין לקיימא ולאתתקפא בהו עכ״ל בקיצור. וז״ל בהקדמות התקונים ד׳ ב׳ ע״א שכינתא כו׳ איהו תגזא יתיר על נבל כי ישבע לחם דאתמר ביה לכו לחמו בלחמי דאיהו קמלן נבל במסוניה מכל שכיה דלאו איהו נדיב ולא איהו מזרעא דאבהן דאתמר עלייהו נדיבי עמים נאספו דהא קמלן איהו שוי הדעת בשר דלא עביד טיבו למארי תורה למהוי מחזיק בידייהו כו׳ עכ״ל.

וגם

גם בהקדמות בראשית מגודל מעלתו וע"ש ד' ח' ע"א ודי בהערה ז . [illegible] ישמע ולבבו יבין גודל הפגם והרעה שגורם לעצמו גם לכל ישראל שהוא מחזיק ידי [illegible] שבכל יום ויום הולך ונוסף תוקף עוז הטומאה ומסלקתם מישראל גם מה שגורם [illegible] היכום אשר ברגליהם של הקליפות כי נותן עוז ותעצומות לאותם הקדמוני [illegible] להתקפא בהו ועושי רשעה נתגברים בכל יום ויום עד ילך אחי כביכול שגורם [illegible] ופגמים גדולים בעולמות העליונים הקדושים וגורם רעה לעצמו גם לאחרים כפי [illegible] במאמרים הקדושים הנ"ל והאיך לא ישים האדם אל לבו את כל הדברים האלה כל [illegible] אשר הוא חי על האדמה להיות דברי תורה מצות קנות לו בכל מקום בזה ובבא [illegible] אותם לבניהם אחריהם שיהיו בניו ראוים שתשרה עליהם השכינה כמאמר הזה"ק הנ"ל ולמען שבכילו את אשר תעשון לזכות ברב טוב הצפון והפון ודי בזה כדי השעה והערה למשכיל שיעור ידידות . סליק שער הניצוץ והוא שער הלימוד בעז"ה המושיע . אחיי ורעיי הנה אחרי דרך מבוא התאמן בעז"ה סדר הנהגות ללימוד בכל פרטיה ויהי כאשר שמו כל ענינים [illegible] היה למועד אשר ידעתי בשער הזה פרק ב' לקיים דברי לתקן שביל הסמור בפרט" [illegible] הוג הטעו' שנפלו בדפוס גם ביאור גבולי יהושע וגבולי העתיד ובנין שלמה ובנין העתיד . אך גמר אומר בלבי אליגה לא אתכן לבדנה בסוף החבור בכדי שלא להפסיק את הספרים של שערי תפלה וסדר היום ז מזו בהפסק גדול כזה ושם תמלאנה הכל על נכון בעז"ה המושיע ית"ש ויתעלה זכרו לעד אמן :

שער השביעי שער הבכורות

היות כל אדם חייב עליו בשיעורו להיות מונע את ערבותיו ואת פרפרותיו מפיו לתת מנה גדולה מבכורות צאנו ומחלבהן לעניים ומפיש עם בניו ובני ביתו על השולחן לדבר בם בדברי תורה האלפים קדושה וזה משפט הבכורה ולסיבה זו לו משפט הבחירה. זה שמו אשר יקראו לו להחבירת **שער הבכורות** ובו מבואר קיצור **כוונת האכילה** וכל סדר המערכה מערכת השולחן . **ומאכלות אסורות** וכוונת ברכת המזון וכל ברכת הנהגין . גם כל סדר היום והוא תפלת מנחה וערבית וקריאת שמע שעל המטה :

פרק א' כוונת האכילה מודעת זאת מרז"ל לעולם ישער האדם כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו מפסוק בקרבך קדוש וגו' ולפי רוב הענין אמר הלל הזקן ז"ל לגמול חסד עם הדין אכסנאי דאי' בגו ביתי ט' והנה לא ידעת כי הלא זה הדבר אשר צוה ה' לקטו ממנו איש לפי אכלו אומר בדעת מכבשת שהיא עבודת הבורא ית"ש ממש והלא זה נחת רוח עושה להבורא ית"ש ויתעלה כאשר עבודת הקודש וביחוד הוא מבואר בספרי המקובלים . ודבר זה צריך ביאור כי הלא כמו זר נחשבו להיות אכילת האדם עולה לריח ניחוח וכדי לקרב כל אלה אל השכל נקדים הלעם אחת קטנה בקיצור היותר נמרץ מספר הגלגולים חלק שני שכתב . וז"ל כיון שחטא אד"הר נתערבו טוב ורע מעורבים ונפלו הניצוצי הקדושה בתוך הקליפות והנה כל סמנות אשר אנחנו עושים

ימי חייו וגם המיתה הכל הוא לצורך הבירורים ולפיכך בזמן שבית המקדש קיים עיקר הקרבן לעלות הניצוצות ולבררם ועכשיו שאין בהמ"ק קיים התפלה היא במקום הק' וגם ע"י האכילה הוא מתברר ואחר שיושלם כל הבירור אז יבא משיח וזה ענין המטר היורד מלמעלה וגורם להוציא צמחים ויש לעיין מי נתן כח לאותם הצמחים מן העפר העכור הזה . אלא הניצוצות הקדושים המעורבין בתוכן נותנים כח שיוצאים לחוץ כו'. וענין הבירור הוא שכיון שנפלו הנצוצות הקדושים בעומקא דתהומא רבא חוזרים ועולים בד' יסודות דצח"מ ועולים העשבים שהם הצומח ואוכלים אותם הב"ח ומתעלים ואח"כ חוזר ואוכל אותם האדם והב"ח מתעלה בתוך האדם ומתברר וקליפה גסה שיש בה נעשית צואה שאין בה תועלת והו הקליפה האחרונה שבכל הקליפות שהוא צואה שבה נאמר צא תאמר לו ומשליך אותה לחוץ שאין בה ממש ובזה מתקן קליפת העשיה שבעשיה ולכן צריך לנקות עצמו קודם האכילה כמ"ש בזה"ק על זה אזהרה גדולה שהאוכל בגוף מטונף לנקביו הוא כעובד עבודת גלולים ר"ל והנה עיקר אכילת האדם הוא לצורך הבירור כי כשאוכל מדבק בנשמתו הניצוץ של הקדושה והפסולת דוחה אותה לחוץ וע"כ אסור ע"ה לאכול בשר מפני שאינו יודע לברר והצדיק בברכותיו שמברך בכוונה על המאכל ובכוונת אכילתו לש"ש הוא מברר ולכן צריך האדם לכוין בעת אכילתו שהוא מברר כל נצוצות הקדושה שבתוכו . וזאת היא כוונה העיקרית שבאכילה מלבד כוונת האכילה של הרב ז"ל ה"ה כו' ולזה מאיזה בחינה שיאכל אדם בכוונה הוא מברר הניצוץ שבאותו החיה והגלגול שבא בבהמה כיון שהשלימה זמנה ונשחטה שחיטה כשירה והשלימה כל מה שהיה לה לתקן באותה בחי' ועולה מצ"ח למדבר והנה כל הבירור שאדם עושה בחיים הוא במעשה המצות ובאכילתו אבל במותו כו' והאדם צריך לברר ולתקן נשמתו וג"כ לברר ולתקן כל מה שאוכל ולהעלות כל אותן הנצוצות כי סוד הגאולה תלויה בזה עד שכל הקדושה תתברר וכשיובררו כל הניצוצות יעלו למעלה אז תהיה גאולה שלימה עכ"ל ספר הגלגולים בקיצור נמרץ . הנה אזן מלין תבחון והיך יוכל יטעם לו כי כן יבורך גבר ירא ה' בכוונת האכילה אוכלא דאפרת הוא ניצוצי הקדושה בבחינה ההוא ואכול תאכלנו אותם בקדש פועל צדק כדובר מישרים בתפלה כמבואר למעלה בשם ספר הגלגולים :

פרק שני ביאור מהות ניצוצי הקדושה

אחרי שדברנו בפרק הקודם מענין בירורי ניצוצי הקדושה עתה באתי להסביר לאנוש כערכי כמליץ מן החרכים בעד האשנבים נשקף מהות נצוצי הקדושה בענין אחד וישמע חכם ויוסיף לקח טוב עין שכלו הוא יבאר' מהות ענין ניצוצין הקדושה בכל הדברים ונדבר בענין המאכל כי זה הוא בודאי יודה כל איש אשר נתן לו ה' חכמה וחלק לו בינה שהטעם המורגש והתענוג שאדם מרגיש במאכל אשר הוא אוכל אינו גשמיות כי בדבר שגשמיותו עבה כעפר וכיוצא אינו מרגיש בהם טעם ותענוג כלל כשלועס אותם והסיבה לזה מפני שאין בהם נצוצות קדושה רק מעט מזעיר כידוע ולרוב עביות גשמיותו אין אור הניצוץ מורגש בו . אבל בצומח ירדו בהם נצוצות קדושה הרבה מרגיש אדם בהם באכילתה טעם ותענוג והטעם והתענוג ההוא הם הנצוצות קדושה אך לא כל הצמחים שוין בענין נצוצות קדושה שבהם כי בודאי בעשבים אף שהם צמחים אין בה' נצוצות קדושה כ"כ לכן אין אדם מרגיש באכילתם טוב טעם ותענוג כמו באכילת מיני זרעים כגון חטין ושיפון ושעורים וכיוצא שיש בהם נצוצות רבות יותר ויותר מבעשבים וכ"ש אם נותנים בלחם ותבשיל ג"כ תבלין כגון כרכום ושאר מיני תבלין מרגיש האדם טעם תענוג באכילתו יותר ויותר מאם שבא עצום בפת ותבשיל זה מפני שנתוסף ג"כ בו נצוצות קדושה מהתבלין . ואף ע"ז פקח עיניך וראה אמתת שדבר הטעם והתענוג [illegible] באכילת בעלי חיים מורגש יותר ויותר

מתרבה מאד ותענוג של המאכלים והרעוני אפי' מסובלין והוא לרוב ירידה בהם ניצוצות הקדושה יותר ויותר מבמאכלים נמלא מזה חכמה ישכילו זאת יבינו שהטעם והתענוג של כל המאכלים אינם גשמיים אך הם רוחניות והטעם ניתן אל המאכל מעולמות העליונים הקדושים והם הם אותם הקדושות שירדו מעולמות העליונים אל כל המאכלים לפי מדריגת כל א' וא' למינהו כמו הנשמה שניתן בגוף האדם העבור. והנה כשהאדם אוכל המאכל בכוונה הנ"ל בהקדמה בס' הגלגולים והיינו לברר ניצוצות הקדושה שבמאכל ההוא אז הניצוצות הקדושה שבמאכל ההוא שהם מעולמות העליונים הקדושים מתדבקין בנשמתו שגם היא מעולמות העליונים כי מצא מין את מינו. ועתה הגיע עת דודים וקול התור נשמע להסביר לאזנם כערכי אערכו במחוגת השכלי איכות הבירור והוא זה כי בטרם יאכל האדם גם רעב ואין כח לא שתה מים ויעוף והאכילה נותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה אין זה כ"א מניצוצות הקדושות שהיו במאכל כי גוף המאכל הם קיא צואה בלי מקום עולם כמו והמאכל עוברת לחוץ אחר כמה שעות של האכילה ועיקר הכח הם מהניצוצות הקדושות שנתדבקו בנשמתו כנ"ל ולמראה עיניו ישפוט ולמשמע אזניו יוכיח באמת כי הלא מיים להם ולו יראו בחוש כשיאכל האדם מדברים שאין בהם ניצוצות הקדושה רק מעט מזעיר שם כגון עשבים לא ילך בכח האכילה ההיא כ"כ כמו מאחר אכילות שיש בהם ניצוצות קדושה הרבה וא"כ אנו רואים בחוש כי כחו ואונית אינו ביתר שאת ויתר עוז באה לו לאדם מפאת הניצוצות הקדושות שבמאכל והנה כשהאדם מעלה הבל יפלה פיו בתורה הקדושה או בתפלה או שילך בכח האכילה ההיא שנתוסף בו מהניצוצות הקדושים לעשות מצות מעשיות מעלה הניצוצות הקדושים ההם למעלה בעולמות הקדושים ממקום שנפלו מקודם ועולים בדברי התורה והתפלה והמצוה שעשה כמבואר למעלה בכמה מקומות בזה"ק וכל דברי האדם מתורה ותפלה בוקעין רקיעין ועאלת לאתר דעאלת למעלה גם על המצות אשר יעשה האדם הכל עולים למעלה ועולין גם ניצוצות הנ"ל לשורשם כמו נשמת הצדיק היא העולה למעלה אל שורשה אחר פטירתו והפשטתו מגשמיות הגופני. עתה הראה לדעת סוד מהות הניצוצות הקדושות ואיכות בירורה בענין המאכל בקיצור נמרץ על דרך הפשוט והמשכיל על דבר ימצא מעצמו טוב טעם בכל פרטי הדברים וה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה ויראנו נפלאות מתורתו הקדושה אמן:

ואחר הודיעו ספוק צרכינו די ביאור עולה בדבר הלמד מענינו צריכין אנו להודיע אופן המועיל ותכלי' הנאו' לו כי הכל לפי תנאו הכתוב בס' הגלגולים שהעיקר לברר ניצוצות באכילתו הוא לימוד התורה על השולחן אז הוא מברר בכוונתיו הניצוצות הקדושים מכל המאכל אשר יאכל כנ"ל וזולת למוד התורה בעת אכילתו שיכוין כוונות עצומות בעת אכילתו אינו מועיל להוציא הניצוצות הקדושות מהמאכל לכן מזהיר הזה"ק בהרבה מקומות על למוד התורה על שולחנו ואפס קצהו תראה מאמרים מזה"ק בפרקים הבאים בעז"ה. הנה זכרונו בא לפניך למעלה וממנו תשכילו ותבינו מוסדות גודל מעלת אכילת האדם על הכוונה הנ"ל כי בודאי היה ביכולתו ית"ש ויתעלה לברוא את האדם באופן לבלתי היות סיבת חיותו וקיומו תלוי באכילה ושתי' אף שברא להם גופים אך כוונת הבורא ית"ש ויתעלה בבריאת האדם דוקא על קוטב האכילה ושתיה תלוי אופן חיותו וקיומו בכדי שיתקן האדם בזה תקון גדול ועצום להוציא ניצוצות הקדושות מתוך הקליפות כמו שמתקן תיקון זה בשאר מצות מעשיו' ולימוד התורה והתפלה. ועל ענין זה אמר דהע"ה שויתי ה' לנגדי תמיד שאף בדבר גשמיות שהיה עושה לא היתה כוונתו רק להוציא הניצוצות הקדושות שבהם שהם מעולמות העליונים הקדושים. לכן אחיי ורעיי אהובי נפשי יזכר האדם בזה כשיאכל או ישתה ובודאי יהיה לו הנאה ותענוג מאותו האכילה או השתי' ישורר לבו בכל רגע בכל המאכל אשר יאכל או מכל המשקה אשר ישתה יתמה בלבבו ויאמר, מה זה ההנאה והתענוג שאני טועם באכילה ושתי' אין זה כי אם הם הניצוצות הקדושים מעולמות עליונים הקדושים ויחשוב אם

מגלן קטן א' קדוש שבאותו המאכל או המשקה הגשמיים הגיע לי תענוג והנאה כזה ק"ו הדברים איך יגיע לי הנאה ותענוג אחר פטירתי שאזכה להנו' מזיו כבוד העולמות הקדושי' העליונים שהם עולמות התענוגים בעצמם מהם לוקח הנלוך קדוש הקטן כזה הניתן במאכל או במשקה זה אם הייתי מתדבק אף בעו"ה השפל בדברים הרוחניים ממש דהיינו בכוונת התפלה ובלמוד התורה הקדושה ובהודאות ושבחים בתמידות להשם יתעלה ויתרומם ובהאר אמת ולמה לי להתדבק בדברים הגשמיים באכילה ושתי' שאין בהם רק נלוץ אחד קטן של קדושה או בודאי אם יחשוב בעת אכילתו בזה יבזה תאוות הגופני באכילה ושתי' ולא ישגיח כלל על תאוות גופו המעוקף שהוא לרעת ממשכה דחויה ובודאי אם יבא הרהור תאוות לבו בעניני עה"ז ירחיק ויבזה התאוה במחשבתו כנ"ל ולעולם ירגיז היצ"ט על היצ"הר ותאוותיו. ובמה שלא ימשוך אחר תאוותיו אף במחשבתו ויבזה אותם בזה יכניע מאוד הקליפות כמ"ש בזה"ק והר לבב דלא אמשיך רעותי' ולבי' לסטרא אחרא. ובזה"ק פ' תרומה דקל"א ע"א וז"ל גופיהון דלדיקיא דלא אתמשכו בהאי עלמא בתר הנאין דהכיא קליפה תקיפא לא שלטא עלייהו רוח מסאבו כלל דהא לא אשתתפו אבתרי' כלום בהאי עלמא וכמה דגופא אתמשך בהאי עלמא בתר ההיא קליפה והנאין ועינוגין דילי' ומתקנין לי'. הכי אשתאב בתר דנפקת נשמתי' מני'. גופין דלדקי' דלא מתענגי בהאי עלמא אלא מתענוגי דמצוה וסעודתי שבתין וחגין ותמנין ההו' רוח מסאבא לא יכיל לשלטאה עלייהו דהא לא אתענגו מדילי' כלום והואיל ולא נטלו מדילי' לית לי' רשו עליהון כלל זכאה איהו מאן דלא אתהני מדילי'. עכ"ל. ובודאי אם ישים עליו לבו כנ"ל וידבק תמיד מחשבתו בבורא ית"ש ויתעלה בודאי לא יאכל ולא ישתה יותר מכדי קיום גופו לבד כדי להפריד עצמו מהגשמיות. והתקנה לזה שיפריד אדם עצמו מהגשמיו' הוא שיזהר שלא יסתכל בעניני עה"ז כלל כי אם בעת צרכו ולא יחשוב בהם כלל אף במחשבתו כי בהסתכלות בעניני העה"ז אף בדבר מאכל ומשקה וכ"ש בדברים אחרים רחמנא ליצלן אף שיחשוב רק במחשבתו הוא מגשם ח"ע. וישמח ויגיל האדם מאוד אם יודע בעצמו שזכה למדרגה זו להכניע תאוותיו לכבוד הבורא ית"ש ויתעלה ואל יאמר האדם אוכל ואשתה הרבה על הכוונה הנזכר שהיא כדי להוציא נצוצות קדושה מהם ולהעלותם. אדרבה בהכנעת תאוותיו הוא עובד עבודה תמה יותר ויותר להבורא ית"ש כי בזה מכניע הקליפות וסטרא אחרא ומוציא מהם נצוצות הקדושה יותר ויותר לכן מפליג בזה"ק בהרבה מקומות גודל מעל' תעניתו של אדם שהוא השוב יותר לפני הבורא ית"ש מכל הקרבנות וכל כוונת הקרבנות היתה כדי להוציא נצוצות הקדושות ולהעלותם כנ"ל בהקדמה מס' הגלגולים. ובזוהר הקדוש פ' משפטים דף קי"ט ע"ב וז"ל זכאה עמא קדישא דאתקריאו עאנא דקב"ה למקרב גרמייהו קרבנין קמי' כמה דאתמר נחשבנו כצאן וקרבין גרמייהו כעאנין בתעניתא דבמעוט חלבא ודמא דתעניתא איהו חשיב יתיר מקרבנא דבעירן דהוה מתמעט דמא וחלבא וכל אינון חמורין ופדרין דמתאכלין כל ליליא. עכ"ל. לכן אף בעת הצורך אדם לאכילה ושתי' דהיינו כשהו' רעב או צמא ורוצה לאכול ולשתות לש"ש לעבוד יוצרו ובוראו ב"ה וב"ש בכח זה אחר אכילתו ושתייתו עכ"ז יזהר מאוד שלא ילך אחר האהבה בתענוגים שטועם באכילתו ובשתייתו שלא יגשם התענוג ההוא אך ישים אליו נפשו ועצמיותו בתענוג ההוא בעבודת הבורא ית"ש ויתעלה וקראתי לשבת עונג לקדוש ה' ית"ש ודבר דבר בלבבך לאמר הלא התענוג הזה הם נצוצות הקדושים מעולם התענוג העליון הקדוש ולמה לי להתדבק באוכל זה הגשמי במיעוט תענוג שבא אליו מעולם העליון טוב לי יותר להתדבק בעולם התענוג עליון הקדוש שלמו ויתאל להשוב בגדלתו ורוממות' ונפלאותיו אשר עשה האל והבורא ית"ש ויתעלה זכרו לנצח שברא בחכמתו הנפלאה עולמות עליונים קדושים לאין קץ וסוף ותכלית שמנלוץ אחד קטן קדוש שבא מעולם העליון להמאכל זה יש"בו תענוג והנאה וכיום נפלא כזה מי יוכל לשער ולהבין התענוג של העולמות העליונים הקדושים עצמן ובמחשבה זו יבא לאדם דביקות גדול מן

ומה

ועלוז באלהותו ית"ש ויתעלה ויגיל וישמח שמחה עצומה ביוצרו ובוראו ית"ש שברא בחכמתו הנפלאה והנשגבה עולמות עליונים קדושים כזה ובמחשבה כזו אדם יושב על שולחנו כאן בעוה"ז השפל והעכור ואוכל בשולם התענוג העליון הקדוש ויגיל אדם א"ע לחשוב בעת ישיבתו לאכול המאכל או בעת שיקח בידו המשקה לשתות מחשבה זו שיש בתוכו המאכל או המשקה נצוצות הקדושים רוחניים ומהם יצמיח התענוג וההנאה באכילתו ובשתייתו ואז בודאי כשיחשוב בזה קודם אכילתו ושתייתו לא יגשם התענוג שהם הנצוצות הקדושים בעת האכילה ושתיה וכל אדם יעשה בזה . מ"מ ולא יאכל ולא ישתה מאומה על הכוונה הנ"ל להוציא מהן הנצוצות הקדושות ולהעלותם אל מקורם ושרשם ובוודאי כשיאכל האדם על הכוונה הנ"ל יקיים פסוק שויתי ה' לנגדי תמיד ובכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך ודי בהערה ז . אף שיש שביל עסור בכוונת האכילה מהאריז"ל לאו כל מוחא סובל לכוין עמקי כוונתו והלואי שיכוין האדם הכוונה הכללית הנ"ל עד שיאורו עיניו לגע במעט שכלו ביערת הדבש מהאריז"ל :

פרק שלישי ביאור איכות האכילה

במצוא תפלין ודבר דבר על אופני קטבי כוונת האכילה בפרק הקודם עתה אבאר דבר חוק ומשפט איכות האכילה כפי השתנות הזמן ובא אנוש עלי ארץ קיץ וחורף יום ולילה לא ישבתו עי"ז מעבודת הבורא ית"ש כאשר יבוא לפנינו . כי הלא עיניכם הרואות את כל מעשה ה' הגדול אשר עשה מאורות ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאותות למועדים וזמנים זמנו של זה כזמנו של זה אור היום גדול בימות הקיץ מימות החורף . והנה אחיי ורעיי הלא תבינו מועדות סדר האכילה בבוודאי אינו מן הראוי להשוות מידת האכילה בימי החורף כבימי הקיץ כי בימות הקיץ ראוי לאדם לאכול קביעות סעודתו ביום דוקא והיינו בחצות היום ולא בלילה כי בעוד היום גדול לעת לעשות לה' להתפלל תפלת המנחה יתעכל המזון שבמעיו קצת ועי"ז יתפלל תפלת המנחה לעת מצוא בגוף נקי אך יזהר מאכילה מרובה וגסה ויתנהג בתחבולות שכתב החסיד בעל חו"ה בשער הפרישות וע"ש אבל בסעודות לילות דקיץ ראוי למעט באכילה כל מה דאפשר ומה טוב ומה נעים לאכול רק איזה תבשיל לבד בלא לחם כלל בכדי שיוכל להתפלל תפלת שחרית בגוף נקי . וגם שיוכל ללמוד בלילה שלא יחטפנו השינה מרוב האכילה . וגם יכול להיות כל הלילה עד הבוקר נעור . ללמוד אחר אכילת איזה תבשיל לבד אם ירצה משא"כ אם יאכל בלילה הקצרה הזו סעודת קבע אף אם יעלה על לבו להיות נעור כל הלילה ללמוד הוא מן הנמנע ובלתי אפשרי כי מרוב האכילה נעשו האיברים כבדים עליו ויחטפנו השינה ומשיחטפנו ישכב וערבה שנתו שלא יקום בעוד לילה לומר התקון חצות שהוא חיוב גדול על כל עבדי ה' לעמוד בבית ה' בלילות לאונן ולקונן על החורבן בהמ"ק ועל שבר בת עמי כי גדול כים שברם וכתיב זולף דמעות על פניו בקיץ וחורף יהיה וע"כ צריך האדם למעט אכילתו בלילה ובזה ותדד שנתו מעיניו ובימות החורף יתנהג האדם באכילתו היפך התנהגותו בקיץ בסעודת היום ממעט בסעודה כל מה דאפשר ומה טוב שלא לאכול פת כלל רק איזה תבשיל כי קביעת הסעודה בימים הקצרים אף אם יאכל בחצות היום בודאי יהיו עליו איבריו כבדים בעת תפלת מנחה ומעריב ולא ייכל להתפלל בכוונה ישרה גם בלתי נקיות הגוף אך קביעות סעודתו יהיה בלילה כי בלילות הארוכים דחורף יכול אדם לישן כמה שעות אחר אכילתו ואח"כ לקום בחצות הלילה לעשות התיקון וללמוד ובסדר הזה ראוי שיתנהג אדם בריא כל ימיו למען יאריכון ימיך בעה"ז ולמען ייטיב לך לעוה"ב ודי בזה כדי הערה .

פרק רביעי ביאור מהות האכילה

מדי דברי נבאר היות האכילה עת לכוננה על ישר במו שופל וחזק בחזקת יד [illegible]
והעונש הגדול על האוכל מאכלות אסורות רחמנא לצלן וע"כ צריך האדם לזהר בהם מאוד ויעמוד מרחוק בתכלית הריחוק אפילו מחשש שבהם וביחוד בארץ השורץ הנמלים במאכלים והם הנקראים מילבין בלע"ז שהיא דמיון הנמלה הנזכר בגמרא נמלה לוקה חמש שגם היא שרץ הארץ כנמלה שעוברין עליה חמש לאוין. ובודאי חיוב גדול על האדם לחקור היטיב על זה בכל ימות השנה וביחוד בימות החמה שמצוי ביותר ועיני ראו גם באמצע החורף שמה כלים מלאים מהם. גם בלחם שהיה מונח במרתף באמצע החורף מצאתי ג"כ בהם הנמלים הנ"ל ובודאי עתיד ליתן את הדין מי שאינו נזהר בזה היטיב לחקור ולבדוק עד מקום שידו מגעת וביחוד בימות הקיץ בכל המאכלים ובכל המשקים שאוכל ושותה ובכל הכלים שנעשו בהם המאכל והמשקה דהיינו כלי חרס שמבשלים בהם רק משבת לשבת גם כלי קמח בודאי יש בהם מילבי"ן גם בלחם ובגרופי"ן שאופה או עושה בעש"ק על שבוע או ב' שבועות בודאי נמצא בהם מילבי"ן הנ"ל כד' וה' ימים אחר האפי' או עשיה וביחוד בגבינות הישנות גם הכלים שמונחים בהם גבינות והמאה ראיתי בעיני אף בחורף ומכ"ש בקיץ שהם מלאים מילבין. גם ראיתי בעיני אף בימות החורף במשפך שמשכנין עליה יין היו מילבין רצין ושבין בה. גם יזהר האדם מאד בקטניות ועדשים שיבדוק תחלה קודם בישול ע"י נפה דקיש לרקדן על הנפה ובפסולת שיפנו מהנפה על השולחן או הדף יבדוק ובודאי ימצא בהם מילבין רוחשין גדולים בתוך הפסולת ואת הכל ראיתי בעיני ולא מאומד דעתי וגם לא מפי השמועה אני אומר לכם. גם בארץ זבובי' בודאי במאכל או משקה שאינם מכוסין בכסוי היטב נופלים בהם הזבובים וביחוד בתבשיל עב ובודאי לית לי' ברירה לברר מן הזבובים בשעת אכילה ולהשליכם לחוץ כי א"א לעמוד עליהם. וביחוד בסעודת לילה שאינן מכרין בקערה כ"כ וחיוב על האדם לחקור ע"ז היטב. ועיני ראו ולא זר בקיץ ולפעמים אף בחורף בצלוחית שהיו שותים בו שכר שעורים או דבש מצאתי לאחר שעה או שתים זבובים קטנים שנכנסו מצלוחית השכר או הדבש הנדבק בצלוחית. לכן יזהר מאוד בזה לבדוק הצלוחית מזבובים קודם שתייתו בה ותקון גדול הוא תיכף למריקה שטיפה שאחר שתית השכר מורק ושטף במים היטיב. וביותר צריך לזרז להזהר בחומץ הן בקיץ הן בחורף כי כלי שמעמידין בה החומץ היא מלאה זבובים קטנים וחיוב על האדם לסנן החומץ על ב' וג' מפות. ואף בעת הסינון יזהר מאוד שלא יפרחו הזבובים לתוך החומץ המסונן או על מאכל ומשקה אחר. שהן עומדים בסמוך לכלי שהחומץ בה. יזהר האדם מאוד בקיץ גם בתחילת ימי החורף שלא ישתה שכר ואף שאר משקים רק מזכוכית לבינה זכה ובה יהיו נראי' אף הזבובים הקטנים ולא ישתה שום משקה מכלי עץ או מכלי חרס שבודאי נפלו בהם הזבובים אם לא כסו אותם מתחלה ועד סוף בכסוי כראוי ואף אם כסו אותם במכסה כראוי א"א להזהר שלא יפלו בכלי טרם כיסו אותה ואף גם זאת ששותה מזכוכית לבנה ימתין מלשתות עד שתשקע הרתיחה שקורין שוי"ם בלע"ז וראיתי רבים וכן שלמים ויראים ששותי' דרך המפה. וביותר צריך להזהר מזבובים בתבשיל ירקות שקורין (באטווינע) בלע"ז שבודאי נפלו זבובים בקדירה בעת שהיתה מגולה ואינו ניכר כ"כ בטביעת עין בקערה בשעת האכילה להשליכם לחוץ: גם בתולעים המצוי בבצלים ובכל הירקות וביחוד בכרוב שקורים היפ"טלך קרוי"ט מצוים שם תולעים קטנים בין עלה לעלה דמיון פרעושים והן אמת יהגה חכי שרוב העולם נזהרים בזה ובודקין עד מקום שידם מגעת כל עלה א' בבד ובעל נפש ירחיק מאכילתם כלל של דבר שחיוב גדול על כל איש מאנשי ישראל לחפש ולבדוק אחריו ולחקור בכל החקירות במאכלים ובמשקים ובכלים שמונחים בהם אם לא נמצא בהם זבובים ותולעים ומילבין בכדי שיוכל להנצל מאיסור אכילתם

רחמנא ליצלן שאיסור שלהם חמור מאיסור חזיר שעל אכילת חזיר לאו אחד ועליהם עובר בכמה לאוין כנ"ל. ואף גם זאת שיהא האדם ירא שמים וגם נזהר בהם בשמרם בכל אופני החקירה וכל היד המרבה לבדוק עכ"ז לא יהיה נכון לבו בטוח בודאי שנצול מכל וכל מאיסורים אלו ובפרט ממילבין שמצוין במאכלים בקיץ בתמידות. אך חיוב גדול על האדם לעשות המוטל עליו ואת אשר בכחו לעשות עשה לחקור עד מקום שידו מגעת ואז עכ"פ יהיה שוגג וה' ית"ש יהיה בכסלך ויצילך מלכד ולא יאונה לצדיק כל און. אך מי שאינו חושש ע"ז כלל ואוכל ושותה בלא בדיקה וחקירה גדולה מתחילתו תחלתו מוכיח על סופו ואף על הספק נקרא מזיד ועונשו גדול רחמנא ליצלן ומה מאוד מפליג בזוה"ק עונשי איסורים אלו שהרי הוא כאלו כופר בעיקר ולית ליה חולקא באלהא דישראל רחמנא ליצלן והעתיק לפניך מאמר אחד מזוה"ק כדי לעורר לב האדם אל הזריזות בזה. וז"ל הזוה"ק פ' שמיני דמ"א ע"ב ת"ח כל מאן דאכיל מאינון מאכלי דאסורי אתדבק בסטרא אחרא וגעל נפשי' וגרמי' והוא מסאבא שרי' עליה. ואחזי גרמי' דלית ליה חולקא באלהא עלאה ולא אתי מסיטרי' ולא אתדבק בי' ואי יפוק הכי מהאי עלמא אחידן בי כל אינון דאחידן בסטר דמסאבא ומסאבין לי' ודיינין לי' כבר נש דאיהו געלא דמרי'. הגידה לי שאהובי נפשי אחיי ורעיי וכי אין ראוי לאדם לפול מלא קומתו ארצה וליתן בעפר פיהו ופלגי מים תרד עיניו יומם לא ישקוט ולילה לא ינוח אם קולע הבערה לבער בעצמו שלא היה נזהר היטיב בעודו בחיים חיותו ממאכלות אסורות אשר אומן עונשם חמור מכל עבירות שבעולם לפי הזוה"ק הנ"ל שעל כל עבירות שבתורה אף על אותם שחייב בהם מב"ד מ"מ לאחר שסבל עונשו בגיהנם ובשאר עונשים כפי שנגזר עליו בעולם העליון עכ"פ יש לו חלק לעה"ב ויש לו חלק בקב"ה ית"ש. אבל זה שטימא עצמו וגופו ממאכלות האסורות מבואר במאמר הזוה"ק הנ"ל שאין לו חלק כלל באלהי ישראל ולא בעה"ב ונידון לדרי דרון כנ"ל עלייהו כתיב כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה וגו' ומה לי עוד להאריך ולדבר על לב בני אדם האין די בשר עולה לבער ולהתלהב לבב אנוש ייסד הזוה"ק הנ"ל ובזכרו כל הדברים האלה הלוך ילך ובכה תמיד לא יחשה על רוע מזלו אם ישאר כנ"ל.

ושמעתי על כמה אנשי מעשה שהולכים בעצמם אל בית הרחים לנקות אף כלי בית הרחים ממילבי"ן וטוחנין בכל יום מעט תבואות ואופין לחם לצורך יום אחד בלבד וכן בכל יום ומכ"ש שנזהרים בכלים שבביתם לנקות אותם בכל יום מספק מילבי"ן ע"י שרפה בקש ואשרי חלקם בזה ובבא. גם שמעתי על כמה אנשי מעשה שקודם אכילתם מנקים השולחן שיאכלו עליו סביב מספק מילבי"ן ומהגיים שלא יהיה מונח שום ספר על השולחן בעת האכילה כי בספרים מצוין ג"כ מילבי"ן ותוששין שלא ירחשו מהספרים על המפה ועל הלחם. אחיי ורעיי מי זה האיש אשר בינה יתירה נודעת לו מזוה"ק הנ"ל בחומר העונש של עון זה ר"ל ולא ישים אל לבו ויחרד וילפת אורחות דרכם להזהר בכל מיני זהירות מעון המר זה אף בספק ספיקא אם יעמד בדעתו שאפשר שיכול להיות במאכל או במשקה או בכלי א (מילבי"ן) או זבובים או ידך משוכים הימנו ואתה נמנע מלאכלן או לשתותן כי נח לו לאדם שימסור עצמו לכבשן אש מאותו שעה קלה בעה"ז השפל והבזוי מלאבד אורות חלקו מאלהי ישראל ח"ו וחלקו בעה"ב שכולו ארוך לעולמי עד. ואין די להפקיע את עצמו בלבד בזהירות הנזכרים על עצמו יצא אלא על הכלל כלו יצא להזהיר את אחרים ג"כ וביחוד להורים מכשול מדרך עם ישראל נתפשים שהמכשלה הזאת תחת ידם והמה כשלו ונפלו רבים חללים בעו"ה ואשמת הרבים תלוי בהם במה שאין נזהרים להכשר כלים שמשתמשין בהם בכל יום ע"י שריפה בקש כי כל כלי אפיה שלהם ואף גם זאת כל כותלי בתיהם מלאי' (מילבי"ן) ר"ל אף בימות החורף. ואשרי חלקו מי שמשתדל את עצמו להיות איש בזה ליתן את פנאי שלו ולחקור ולדרוש בתמידות על אודות הדבר הזה לזכות בזה את הרבים וזכות הרבים תלוי בו ודי בזה. גם במדעך ברור בקרב שוחט שמעשיו אינם מתוקנים כ"כ הוי זהיר מאוד מלאכול משחיטתו. ואף גם זאת

להזהיר גם לאחרים ע"ז ובהתבוננות תעשה דרך שעברתו מלשחוט עוד. ומה טוב היה ראוי ויושר אל גאוני מדינה שאיתנים מוסדי הארץ הרודים בעם לקהל ולעמוד על הפרץ ויתנו להם שמוה מצודות על כל זובחי הזבח אשר בכל גבולם. סביב שבכל ימות החול לא יפתו שום משקה המשכר מלבד שבתות ה' ויו"ט כי בעוה"ר גדלה המכשלה הזאת תחת ידם במשקה המשכר יומר לשותיו. כח הרגשותיו. ולב ולא יכין. בפגימת הסכין. וביחוד להפיל מדה רבה באזור לבל יהרוס איש את ידו ליקח את המאכלת לשחוט כי אם מי שיודע ללמוד גמרא ופוסקים, והן רבים עתה בשחיטה עוסקים, והכל שוחטים אף אם אינו מכיר אורחא דשמעתתא ואינו יודע מאי דקאמרי רבנן ואינו ירא שמים כלל כי לא ע"ה חסיד וכל הפושט ידו ליטול הרב פיפיות בכח גברא נעשה מומחה לרבים בשחיטתו או לעניים שכך רואות ובודאי דבר זה מוטל על גדולי הדור גאוני המדינה בכל מה שיש בידם לתקן ולהרים המכשול מדרך עם קדוש וזכות הרבים תלוי בהם. ודי בהערה ז. גם מאכלה שיש בה חלוקי דיעות בפוסקים ובשעת הדחק והפסד מרובה הוראתו שלא בקדושה להכשיר אם בעל נפש אתה הוי זהיר שלא תאכל מאכל' ז, אך את זה לו תאכלו מבשר בהמה בה זקן ואין בו דין חלוקה כלל בפוסקים והדין מפורש בש"ע והוא פשוט כמשל ביעתא בכותחא אין זה נקרא שאלה כלל אף שצריך לשאול עליו (גם) יזהר האדם מבשר בהמה שיש בה סרכה, וז"ל התיקונים תקון עשרין וחמשא דף ע"ה ע"ב ואם ספר תורה איהו חסר באתר דמלא או מלא באתר דחסר או אות חד חסיר או יתיר או חליף, ס"ת פסול, לאו איהו כדיוקנא דס"ת דלעילא כגוונא דא איהון חמש כנפי ריאה כגוונא דחמשה חומשי תורה. ודא כגוונא דזה ספר דאיהו ספר ישרים, אי הוי חסיר או יתיר או חליף, איהו חסרא פסול ומאן דעבר עלייהו כאלו אעבר על אורייתא והנוסח חמשה דילה כו' כנפי ריאה צריך דלא יהא בה סרכות תמני סרי סרכות איהון מאן דעבר עליי' כאלו אעבר ברית דאיהו חי עלמין ס'. ודי בהערה ז. בשר אחוריים של בהמה האריז"ל מזהיר שלא לאכול וביותר צריך להזהר במקום שאין יודע ומכירו להמנקר אם הוא ירא את ה' מרבים ובקי בטוב הניקור בהם ובשמותיהם כי גדלה המכשלה של איסור גיד הנשה רח"ל כמבואר פ' וישלח דף ק"ע ע"ב ועי"ש. גם אזהרת האריז"ל שלא לאכול שום לב של בהמה וחיה ועוף כי הם מהדברים המזיקים לנפשו מאד, ולא יאכל גבינה ביום שאוכל בו בשר אפי' זה בתחלת הלילה וזה בסוף היום, גם אזהרתו שלא יאכל אדם אפי' ספק פת אסור ויאכל בכוונה דברים המותרים שנתברר לו בלתי שום ספק שאין במאכל זה שום איסור כלל וכלל. וז"ל האריז"ל והאכילה דאול רובה הולכת לחלק החיצונים ומעוטה הוא הנברר מהנצוצות הקדושה שנפלו בקליפות ונכנסו במאכל הנאכל עם איזה נשמה חוטא המתגלגל בו בעונותיו שנתקן הכל ע"י האדם האוכל המאכל ההוא ודוקא אם לא יהיה המאכל דבר איסור ח"ו שאז אין הקדושה שבו ראוי' לתקן ולפיכך האוכלה ניזוק בנפשו כי הקליפה הגוברת בה מסיתו לחטוא עכ"ל. ויזהר האדם מאוד שלא יטיל אימה יתירה בתוך ביתו כנזכר בגמרא וביחוד על האמה שעוסקת בבישול תבשילין שמתוך אימה יתירה שעלי' מבעל הבית אף אם יארע לפעמים איזה איסור בבישולה דהיינו בבשר וחלב. תחת לשונה מסתרת הדבר ואינה מגדת כלל לאנשי הבית ואין איש מאנשי הבית שם בבית יודעים מאומה כי יראה מאימה שיש לה מבעל הבית וגודל הפגם של איסור בשר וחלב מבואר בזה"ק פ' משפטים דף קכ"ה ע"א ועיי"ש. לכן יזהר האדם מאוד בזה ואדרבה ראוי להזהיר בתמידות לאנשי ביתו וביחוד לזו שעוסקת בבישול תבשילין אם יארע לפעמים איזה שאלה באיסור בשר וחלב או בשאר דבר טריפות שבל תכחד ותסתיר הדבר ובזה תמצא חן בעיניו כן ראוי לכל משכיל לדבר על לב אנשי ביתו בתמידות ודי בזה. גם יזהר האדם מאוד מאיסור הנאה של בישול בשר בחלב:

פרק חמישי

הנה מה מאוד צריך האדם להזהר בזה לפנות את עצמו קודם שאוכל אם צריך לזה כמבואר בזוה"ק פ' תרומה דף קנ"ד ע"ב. וז"ל שלחן דב"נ אצטריך לאשתכחא בנקיותא דגופא דלא יתקרב' למיכל מזונא דיליה אלא בנקיותא דגרמי' וע"ד אצטרך ב"נ לפנאה גרמיה בקדמיתא עד לא ייכול מזונא דבולחנ' דכי' דההוא מזונא דאתקין ליה בית אתרעי אב"ה בגין דלא יתקרב על ההוא שלחן קיא צואה דאיהו מרזא דסטרא אחרא וסטרא אחרא לא יקבל מההוא מזונא דשלחן דא כלום כו' ובגין כך אצטרך ב"נ דלא יהיב מזונא דע"ג פתוריה לההוא קיא צואה וכ"ש במעיו וכ"ש דאיהו טב לב"נ ובריאו ותקונא דגופא וע"ד שלחן איהו למיכל בי בדכי' עכ"ל. גם איך ראוי לאדם להתנהג כמ"ש בזוה"ק פ' מקץ ד' קצ"ב ע"ב אף שמזונותיו של אדם קצובים ומוכנים לו ועבד כירה מוכן הוא לסעוד סעד להביא לפניו לאכול מן המוכן עכ"ז יתפלל קודם אכילתו לפני השם יתעלה ויתרומם על מזונותיו. וז"ל שם בזוה"ק פתח ואמר קרא אבתרי' אים אמונת רב ברכות דא הוא ב"נ דמהימנותא דקב"ה ביה כגון ר' ייסא סבא דאע"ג דהוה ליה מיכלא דההוא יומא למיכל לא הוה מתקן ליה עד דשאיל מזונא קמי מלכא קדישא לבתר דצלי צלותיה ושאיל מזוניה קמי מלכא כדין הוה מתקין והוה אמר תדיר לא נתקין עד דנתמון מבי מלכא עכ"ל. ובוודאי כי הוא זה כל האדם יכול לקיים עבודה זו לבוא אל המלך מלכו ש"ע להתחנן לו ולבקש מלפניו על מזונותיו קודם הנטילה בתפלה קצרה בזה"ל. יה"ר מלפניך רבון כל העולמים ואדוני האדונים שתתן לי פרנסתי ומזונתי ומזונות כל ישראל ברחמיך הרבים והטריפני לחם חקי בהיתר ולא באיסור ויקוים בי מקרא שכתוב פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון ע"כ ודי בזה. ואחר ששפך את שיחו זו התפלה על מזונותיו כנ"ל יטול ידיו לאכילה שני פעמים בסרוגין על כל יד ויד וכל פינות שאתה פונה דרך ימין תהלה יטול הכלי ביד ימין ויתן אותה לידו השמאלית ויריק בידו השמאלית על ידו הימנית תחלה ואח"כ על ידו השמאלית וכן נטילה שניה זה"ק והאריז"ל. וגודל שכר של נט"י לסעודה ולהיפך גודל העונש רח"ל מבואר בזוה"ק פ' לך לך ד' פ"ז ע"ב. וז"ל כל מאן דלא נטיל ידוי כדקא יאות אע"ג דאתענים לעילא אתענש לתתא ומאי עונשיה לתתא דגרם לי' לגרמי' מסכנותא. כמה דעונשי כך. הכי הוא זכי מאן דנטל ידוי כדקא יאות דגרים לגרמי' ברכאן דלעילא דשראן ברכאן על ידוי כדקא יאות ואתברך בעותרא עכ"ל ויזהר בהגבהת הידים בעת הברכה כמו הנטילת שחרית והוא מבואר בז"ח ד' פ"ז ע"ב וז"ל בברכת המזון אית מילין ידיעין חד לתקונא פתורא כפום הסיא מזונא ומאן דלא הוה ליה כל כך ויסדר פתורא איהו מעובד בגין דיתיב למיכל קמי מלכא דכתיב ואכלת לפני ה' אלהיך. (תנינא) נט"י קודם אכילה כו'. (תליתאה) נטילת ידים דיטול ימינא בשמאלא כו' דהא ימינא דב"נ כגוונא עלאה הוא למהוי ליה שבחא על שמאלא כו' (רביעאה) דצריך להגביה ידיו לאחר נטילה בשעה שמברך ויזדווג שני זרועותיו כאחת בשעת הגבהת ידיו כו' דכתיב שאו ידיכם קודש וברכו את ה' מ"ט בגין דאלבען איטון דיוקנא עלאי כו'. (אך יזהר שיהיו כפיו פרושות זה מזה כמבואר למעלה בשערים הקודמים מזה"ק). (חמישאה) דצריך לברכא בכוונה ר"ל ברכת על נ"י בגין לאתערא ברכאן לעילא בדיוקנא דאלבען. (שתיתאה) למיהב מההוא מיכלא למסכנא כו' ומלוה מן המובחר למיהב מכסות מיכלא דאיהו אכיל מכל שפר דאיהו אכיל מכל שפר דאיהו תאיב כו'. (שביעאה) לברכה ברכת המוציא כו' ובגיני כך אצטרך לדקדק בה"א דהמוציא כו'. (תמינאה) דלא ישא גרגרן ובלען אלא כמאן דאכיל קמי מלכא כו'. (תשיעאה) למהוי על פתורי' דברי תורה דהא שמיך שלחן דליח בי' דברי תורה כרי הוא כמאן דאכל מזבחי מתים כו'. (עשיראה) מים אחרונים דאינון חובה

נהסתברא

לאתעברא זוהמא בישא מיני' ולמיהב חולקא לסטרא בישא מההוא זוהמא דעל ידוי בגין דלא ישבכה מקטרגא לגבי' כו' עכ"ל בקיצור היותר אפשרי. ואחר זה יברך ברכת המוציא בכוונה עצומה וראוי לאדם כשיסיים סוף ברכה המוציא לחם מן הארץ שיכוין במחשבתו בשמחה עצומה גבורות ה' כי בודאי הוא אחד מגבורותיו של הבורא ית"ש ויתעלה וחכמתו הנפלאה בזה שאין שום שכל אנושי יכול להשיג אף אפס קצהו איך הוא הזרע גדולו מן הארץ וכבר בארנו מזה למעלה באריכות בשער הא' ודי בזה. ויזהר לדקדק בה"א דהמוציא כמבואר למעלה במאמר הנ"ל גם בתקונים תיקון י"ז דף ל"א ע"ב. ויזהר בכל התקונים שמבואר במאמר הזה"ק הנ"ל. גם יזהר האדם מאוד בכל הדינים המבוארים בש"ע א"ח סי' קס"ז בענין בציעת הפת ובכל הדינים המבוארים שם בסי' זה. (גם) יזהר האדם מאד בדין המבואר בסי' קס"ח ס"ו שאם אכל מפת הבאה בכיסנין שיעור שאחרים רגילים לקבוע עליו אע"פ שהוא לא שבע ממנו מברך עליו המוציא וברכת המזון לאחריו. וכן עתה בעו"ה נכשלו בזה רבות בני עמינו שאינם נזהרים בזה וביחוד עוברי דרכים אוכלים בלי נט"י ובלא המוציא מפת הבאה בכיסנין דהיינו שנלושו בחמאה וחלב אכילה מרובה עד ששם שבעים וגם אין מברכים אחריו ברכת המזון ועוברים על דינא דגמרא. לכן ירא שמים יזהר בזה מאוד. ויזהר האדם אף בשבת ויו"ט לטבל פרוסת המוציא במלח ג"פ האריז"ל. ויזהר האדם שלא לזלזל בפרורי לחם כמבואר בזה"ק פ' פנחס דף רמ"ד ע"א וז"ל מאן דמזלזל בנהמא אריך ליה באדעא עניותא רדיף אבתרי'. עכ"ל בקיצור:

פרק ששי

ידע כמובא למעלה מאמר בזה"ק מתקוני השלחן תקונא שתיתאה למיהב מההוא מיכלא למסכנא כו' ואשרי אדם שומע לי לשקוד בתמידות להשתדל שיהיו עניים מאוכלי שולחנו ואשרי חלקו בזה כמבואר בזה"ק פ' תרומה דף רנ"ב ע"א. וז"ל במאי זכי בר נש לאתעדנא בההי עדונא עלאה בשלחן דיליה כמה דאיהו מעדן על פתורי' כפנאן דמסכני דכתיב ונפש נענה תשביע מה כתיב בתריה אז תתענג על ה' וגו' דהוא קב"ה הוי ליה בכל אנון עדונין דמשח רבות קודשא עלאה דנגיד ואתמשך תדיר לההוא כבוד עלאה. עכ"ל וכן כתב האריז"ל שיזהר האדם מאוד ומאוד להיות עניים על שולחנו. ומדי דברי בו זכור אזכרנו עוד להזכיר להאדם על מצות הכנסת אורחים אף שגודל מעלתה נראה בעליל לעינא דגלוי לכל מגמרא הקדושה שאמרו גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה מ"מ באתי לעורר את האדם על ענין פרטי המצוי בזמנינו על עומדים כי נדו וגם נעו ממקום שבתם שאינם כ"כ מפורסמים דופקי שערים שערי העזרה עזרת ישראל אשר בכל עיר ועיר לשקיל ולעמוד על נפשם לחיותם ברעב ולפעמים אין מאסף אותם הביתה אף ללינת לילה על אלו וכיוצא ראוי לחקור ולדרוש אחריהם והשב הסיבם לביתך ולהאכילם כי לפעמים כלה פרוטה מכיסו לקנות דבר מאכל ואין כבודו לחזור על הפתחים ומצוה גדולה ג"כ להשתדל עבורו גם אצל אחרים להכניסם לביתם על סעודה אחת או שתים וגדול המעשה יותר מן העושה וראוי לרדוף אחר מצוה זו כמו שרודף אחר חייו ודי בהערה זו הקצרה וגודל מעלת הצדקות בכללות באורו נראה אור זורח הוא שם בשער הכולל בעז"ה שחברתי. ומעתה נחזור אל הראשונות בענין תקוני השולחן. יזהר האדם מאוד ומאוד בלמוד על השולחן והזוה"ק גם האריז"ל מזהירים ע"ז מאוד ומאוד. וז"ל זה"ק פ' תרומה דף קנ"ג ע"ב שולחן דלא אתמר עליה מלי דאורייתא עלי' כתיב כי כל שולחנות מלאו כו' דלית ליה חולקא בסטרא דקדושה כלום בגין כך שולחן דלא אתמר עליה מלי דאורייתא איהו שולחן דקיא צואה איהו שולחן דמשא אחרא לית בההוא שולחן חולקא ברזא דאלהא עלאה. שולחן דמלי דאורייתא אתמר

עליה קב"ה נטיל ההוא שולחן ושוי ליה לחולקי' ולא עוד אלא שורי"א רב מתנא נטל כל אינון מלין ושוי דיוקנא דההוא שולחן קמי קב"ה וכל אינון מלין דאורייתא דאתמרו עליה. סלקין על ההוא פתורא ואתעטר קמיה מלכא קדישא משמע דכתיב זה השולחן אשר לפני ה' דאתעטר קמי קב"ה שולחן דב"נ קיימא לדכאה ליה לב"נ מכל חובוי זכאה איהו מאן דאלין תרין קיימין על פתורי' מלי דאורייתא וחולקא למסכנין מההוא שולחן. כד סלקא ההוא פתור' מקמי דב"נ תרין מלאכין קדישין אזדמנן תמן חד מימינא וחד משמאלא חד אמר דא איהו שלחן דמלכא קדישא דפלני' קא מסדר קמיה. מסדר יהא תדיר פתורא דא בברכאן עלאין ומשחא ורבו עלאה קב"ה ישרי עלוי'. וחד אמר דא איהו שלחן דמלכא קדישא דפלני' קא מסדר קמי' דא פתורא די עלאי ותתאי יברכון ליה מסדר יהא האי פתורא קמי עתיק יומין בהאי עלמא ובעלמא דאתי כו'. שלחן דב"נ זכי ליה לעלמא דאתי חכי ליה למזונא דהאי עלמא וזכי ליה לאשתמודע לטב קמי עתיק יומין וזכי ליה לאתוספא חילא ורבו באתר דאצטריך. זכאה איהו חולקי' דההוא ב"נ בעלמא דין ובעלמא דאתי עכ"ל. ועיין ג"כ בדף קס"ח ע"ב מענין זה. גם בזוהר החדש ובתקונים מלאים על כל גדותיו מזה. אך לקצר אני צריך ודי בשער זו. (כתב) האריז"ל יזהר האדם מאוד ומאוד שלא ימנע עצמו מלדאג על חורבן הבית בכל הסעודות והוא מזה"ק פ' תרומה דף קנ"ז ע"ב (וז"ל) מאן דאתעדן על פתורי' ומתענג באינון מיכלין אית ליה לאדכרא ולדאגא על קדושה דארעא קדישא ועל היכלא דמלכא דקא אתחרב ובגין ההוא עציבו דאיהו קא מתעצב על פתוריה בההוא חדוה ומשתייא דתמן. קב"ה חשיב עליה כאלו בנה ביתי' ובנה כל אינון תרבי דבי מקדשא זכאה חולקיה עכ"ל. ולכן נהגו לומר בחול קודם בהמ"ז מזמור על נהרות בבל ובשבת ויו"ט שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון. אך את זה תוכלו שאת בינה שבודאי אין אדם יוצא י"ח בפה שח ואומר המזמור בפיו ובשפתיו ולבו בל עמו. אך העיקר שיכוין בלבו ובמחשבתו לצער החרבן ויקרע סגור לבו מהצער הגדול והדאגה הגדולה על חורבן בהמ"ק בעת אמירת המזמור ודי בזה:

פרק שביעי

אתה הראת לדעת למעלה בפרק ה' בז"ח בתקוני השולחן תקונא עשירא' מים אחרונים דאינון חובה לאתעברא זוהמא בישא מיניה ולמיהב חולקא לסטרא בישא מההוא זוהמא דעל ידוי בגין דלא ישתכח מקטרגא לגבי' כו'. עכ"ל ובזה"ק פ' תרומה דף קנ"ד ע"ב ג"כ. ז"ל לבתר דאכיל ב"נ ואתענג אצטריך למיהב חולקא דתמלית לההוא סטרא ומאן איהו מים אחרונים ההוא זוהמא דידון כו' וע"ד ודאי אינון חובה. חובה אינון ובאתר דחובה שריין ואיהו חיובא על ב"נ למיהב ליה חולקא דא עכ"ל בקצור. ואזהרת הגמרא גלוי וידוע ומפורסם לכל הוא ואין צורך להעתיקה (לכן) יזהר האדם בזה מאוד אפי' לא אכל אלא פת חריבה כן כתב האריז"ל. וכתב עוד שאם לא יטול מים אחרונים יתהפך שלח"ן לנח"ש ומאריך באזהרה זו מאוד ע"פ הסוד (כל) איש שורר בביתו טוב להזהר בזה לטול מים אחרונים בכלי דוקא כמבואר בב"י בש"ע סי' קפ"א סעיף ב' ע"ש. גם יזהר האדם מאוד שאם ידיו מלוכלכות משמנונית המאכל להעביר הזוהמא היטיב מעל ידיו בנטילת מים אחרונים בכדי שיהיו ידיו נקיים היטיב בעת ברכת המזון. ולא כמו שראיתי רובא דרובא אף שנוטלין מים אחרונים אחר אכילתם אין נותנין על ידיהם רק כמה טיפין מים וידיהם נשארים מטונפות מזוהמת המאכל כבראשונה. וז"ל זה"ק פ' בלק דף קפ"ז ע"א בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו וגו' ילפינן מהאי קרא דמאן דלא חייש להאי ויתחזי קמי מלכא בידין מזוהמין חייב מיתה מ"ט בגין דידוי דב"נ יתבין ברומו של עולם כו' אי כל דא אית בהו ליה דינא

למאי נקיו כך מברכין בהו לקב"ה בגין דבהו ובדוגמא דלהון אתברך שמא קדישא של כל מטפא וכל לכלוכא סליקו ליה לסטרא אחרא דהא סטרא אחרא מהאי טינופא ולכלוכא אתו ועי"ד מים אחרונים חובה וחובה אנון עכ"ל בקיצור ודי בהערה א . ואחר הנטילה ישפיל ראשי אצבעותיו למטה ויאמר זה חלק אדם רשע כו'. והאריז"ל כתב בזה כונה עמוקה וכתב עוד ובזה מגרש הס"א ומבלעדי זה עומדת על שולחנו כאורח עכ"ל . אך את זה לא יוכל כל מוחא לסבול כונת האריז"ל לכן מהראוי שיכוין האדם קודם נטילת מים אחרונים כונה קלות בשמחה עמוקה בזה הלשון הריני מוכן ומזומן לטול ידי אחר האכילה כמו שתקנו חז"ל לתת בזה נחת רוח ליוצרי ובוראי ית"ש ויתעלה לשם יחוד קב"ה כו' . ויזהר האדם מאוד שלא להפסיק בין נטילה לברכת המזון בשום דבר ואפי' בד"ת כידוע דעיקר מה שרז"ל תיכף לנטילה ברכה קאי על נטילת מים האחרונים וברכת המזון וז"ל האר"י ז"ל וכשנוטל מים אחרונים לא יפסיק אף בלמוד תורה אלא יניח הטבע בראשו לברך ברכת המזון תיכף שהם אותיות כת"ף שהוא נכתב אם אינו זריז בזה . וקודם הברכה יאמר למנצח בנגינות מזמור שיר אלהים יחננו כולו ואח"כ פסוק אברכה את ה' בכל עת כו' ובזה הוא מגרש הס"א שעומדת על השולחן . ואח"כ יאמר פסוק סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם גם יאמר פסוק תהלת ה' ידבר פי כו'. ופסוק ואנחנו נברך יה כו' . ואח"כ יאמר פסוק וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' ואח"כ יאמר ברכת המזון בלי דאגה כלל אלא בשמחה רבה . עכ"ל האריז"ל . אך משמעות לשונו שם שפסוק וידבר אלי זה השלחן לא יאמר רק כשיברך בזימון . ואחר אמירת פסוקים אלו יברך תיכף ברכת המזון בלי הפסק כלל . אם הם שלשה יברך ברכת הזימון על הכוס דוקא . והוא מבואר ג"כ בזה"ק פ' פנחס דף רמ"ו ע"א . וז"ל לשלשה צריך כוס אמאי כו' פחות משלשה לא צריך כוס עכ"ל בקיצור . ויזהר האדם בכל הדינים המבוארים בש"ע בכוס של ברכה בסי' קפ"ג ואי' מהם הוא הדחה ושטיפה ויזהר האדם מאוד בזה . כמבואר בזה"ק פ' עקב ד' רע"ג ע"ב ברעיא מהימנא וז"ל תמינאה מים אחרונים כו' אמאי אקרי חובה אלא באתר רזא סם המות שריא על ידוי מזוהמין דעבדי בהו ברכה ועל כוס דמברכין עליו בלא טהרה אקרי טמא ומה כוס דשותין בו טמא לברכה עד דהוו מטהרי ליה בהדחה מלגו ומלבר כ"ש ידוי כו' עכ"ל הרי מבואר בר"מ הקדוש שאם הכוס אינו מודחה ומשוטף היטיב נקרא טמא לכן יזהר האדם מאוד קודם נטילת מים אחרונים להכין הכוס של ברכה שיהיה נקי ומשוטף היטיב וגם ראוי לחזור אחר כוס יפה דהיינו מזכוכית לבינה ויכוין בכל זה להדור מצות בוראנו ית"ש ויתעלה ויזהר גם בכל הדינים המבוארים שם בש"ע בכוס של ברכה כי כל מה שמבואר שם הם דינא דגמרא ובכמה מקומות בזה"ק מבאר כל הדברים הנאמרים בכוס של ברכה ע"ד הסוד ותקונים גדולים בעולמות העליונים לכן יזהר האדם בהם מאוד וימלא הכל כסדורה והולכת לפני' בש"ע סי' הנ"ל ויזהר האדם במ"ש בש"ע סי' ק"פ ס"ב וז"ל כל מי שאינו מניח פת על שלחנו אינו רואה סי' ברכה לעולם והוא מגמרא דסנהדרין . ומבואר ג"כ בזה"ק בכמה מקומות . ובפ' יתרו דף פ"ז ע"ב ז"ל תנינן אסור ליה לב"נ לברכא על פתורא ריקניא מ"ט משום דברכתא דלעילא לא שריא באתר ריקניא ובג"כ בעי ב"נ כו' עכ"ל . ויזהר האדם שלא יאחז הכוס בין אצבעותיו . כן הוא מבואר בזה"ק ובתקונים בכמה מקומות

פרק שמיני הזמנה מלתא היא

הנה אחר שקבל את הכוס בשתי ידיו והניחו על ידו הימנית כמבואר בש"ע בסי' קפ"ג יאמר הנוסח שאומרים בל' לע"ז רבותי מיר וועלין בענטשין בחדוה ושמחה ישמח בלבו בהזמנתו בהזמנה ובהכנת השבח וההודאה לבוראנו ית"ש ויתעלה . וגודל החיוב של הזמנה

והנה השבח הזה שאנו אומרים בל' לע"ז קודם התחלת ברכת הזמון מבואר בזה"ק פ' בלק בהינוקא דף קפ"ו ע"ב. וז"ל א"ר יהודה לר' יצחק כדדמי לן האי ינוקא לאו בר נש הוא. אכלו והההוא ינוקא הוה אמר מלי דאורייתא וחדושי אורייתא. אמרו הב ונברך (פי' זה שאנו אומרים בל' לע"ז מיר וועלין בענטשין) אמר להו יאות אמרתון בגין דשמא קדישא לא מתברך בברכה דא אלא בהזמנה פתח ואמר אברכה את ה' בכל עת וגו' וכי מה חמא דוד לומר אברכה את ה' אלא חמא דוד דבעי הזמנה ואמר אברכה בגין דבשעתא דבר נש יתיב על פתורא שכינתא קיימא תמן וסטרא אחרא קיימא תמן כד אזמין בר נש לברכא לקב"ה סטרא אחרא אתכפי' וסטרא אחרא לאו איהו בכללא. ואי לא אזמין בר נש לברכא לקב"ה סטרא אחרא שמע ומכשכשא למהוי לי' חולקא בההיא ברכה כו' ואי תימא נברך שאכלנו משלו דא היא הזמנה. ברוך שאכלנו משלו דא הוא ברכה. הכי הוא ודאי. אבל נברך הזמנה אחרא איהו כו'. עכ"ל בקיצור. הנה אחיי ורעי הביטו אל מה שמבואר בזה"ק הנ"ל גודל החיוב אל אדם שבנה והזמנה קודם ברכת הזמון הוא שאנו אומרים בל' לע"ז מיר וועלין בענטשין הנה מה מאוד ראוי בודאי לומר זה בשמחת הלב מאוד וישמח בלבו שמחה עצומה מאוד על שהכין את עצמו לברך ולהודות יוצרו ובוראו יתברך שמו ויתעלה וישמח שמחה עצומה באלהותו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד. ודי בזה. ויתחיל לברך ברכת זמון וברכת זמון הוא שאומר המברך נברך שאכלנו משלו והעונים עונים המברך והמסובין ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו. וז"ל אבודרה"ם וענין הזמון הוא רבוי שבח וגדולה להבורא יתברך שמזמנין ומתרין זה את זה ומסועדין יחד להודות לו לשבחו ולפארו על שפע מזבחו כמ"ש ונרוממה שמו יחדיו. עכ"ל האבודרה"ם. אחיי ורעיי כבר כתוב הוא ונערך הלא המה בקונטרס למעלה כמה פעמים שעיקר השבח וההודאה היא בלב ובמחשבה לכן יזהר האדם בברכת זמון בשלשה שהיא מדאורייתא כמבואר בטור שהעתיק לשונו לפנינו לקמן בעז"ה לאומרה בהודאה עצומה ובשמחה עצומה במחשבתו. וז"ל הזה"ק פ' תרומה דף קס"ח ע"ב ושמחה לפני ה' אלהיך דא איהו בכוס של ברכה כד בריך בר נש בכוס של ברכה אצטרך למחדי ולאחזאה חדוה ולא עציבו בכלל כיון דנטיל בר נש כוס של ברכה קב"ה קאים על גביהו ואיהו אצטרך לאעטפא רישי' בחדוה ולברכה על הכוס במותב תלתא נברך שאכלנו משלו ובטובו חיינו דא אצטרך רעותא לעילא לגבי עתיקא דעתיקין כו' עכ"ל. הרי מבואר במאמר זה אחיי ורעיי גודל מעלת ברכת המזון וחיוב החדוה והשמחה בה וז"ל הטור סי' קפ"ח דברכת הזמון שאע"פ שהיא מן התורה אין בה לא שם ולא מלכות לפי שאינה קבועה עכ"ל הטור. ודי בהערה זו:

פרק תשיעי כוונת בהמ"ז

מצות עשה מן התורה לברך ברכת המזון ובוודאי החיוב על האדם אפי' ביחיד לברך בכוונה עצומה ובשמחה עצומה. וז"ל הזה"ק פ' ויקהל דף רי"ח ע"א כתיב טוב עין הוא יברך ודאי בעינא טבא בחדוה ולאו איהו למגנא לברכא בחדוה דהא מההוא ברכתא ומההוא חידו' כתן מלחמו לדל אתר דאצטריך לאתזנא מכל סטרין (רמז תקון להשכינה הקדושה) ת' מלין אלין לא אתמסרו אלא לחכימין למנדע ארחא דאורייתא כו' מהכי אוליפנא כל מאן דמברך ברכת מזונא בדקא יאות בחדוה ברעותא דלבא כד סליק מהאי עלמא אתר אתתקנא לי' גו רזין עלאין בהיכלין קדישין זכאה איהו בר נש דנטיר פקודי דמאריה וידע שבחא דלהון. עכ"ל בקיצור נמרץ וראוי לאדם לעיין בפנים בזה"ק במאמר זה. אחיי ורעיי אהובי נפשי הביטו נא וראה ראו ולו תדעו כמה פעמים מזכיר את האדם במאמר הזה"ק הנ"ל שיברך בהמ"ז בכוונה ובשמחת הלב דוקא. ושמעו שמוע מלתו על לשונו אמורה מגודל התקון בעולמות העליונים הקדושים שעושה בזה בכוונתו וביחוד בשמחת לבו איש אשר בברכתו גם גדל

שכה פ"ה כמבואר הכל שם . ועתה מה לי פה עוד להעיר אזן השומעים ואני עני מדעת גבוה ודל אישים מה עוד לזעוק את פני בני אדם הלא די לנא מן הדין מאמר הזה"ק הנורא עצומה ונפלאה . וז"ל הז"ה דף ס"ה ע"ב מאן דמברך בהמ"ז חדי לעילא וחדי לתתא ואצטריך לברך בחדוה ורעותא דלבא בגין למחדי כו' . עכ"ל בקיצור . ודי הערה בזה.

ברכה א' ברכת הזן לשון אבודרה"ם

וז"ל תמיד לא חסר לנו על שם וארבעים שנה בלכתם במדבר לא חסר . ואל יחסר לנו מזון לעולם ועד בקשה היא על שם לא יחסר לחמו עכ"ל. ויזכר האדם מאוד שלא לדלג תיבת שם א"ל בנוסח כי אל זן ומפרנס אך ע"פ כהארי"ל הנוסח העקרי כי הוא אל זן כו' וכו' ג"כ בה כוונה עצומה : ברוך אתה ה' הזן את הכל. לא יחטוף אחריה תיכף להתחיל ברכה שני' עד שיפרש ההודאה במחשבתו מה שהוציא מפיו ובשפתיו ויתן הודאה עצומה בשמחה עצומ' במחשבתו להבורא ית"ש על שהוא זן ומפרנס כל העולם בחסדיו וברחמיו . וגם עניית אמן של המסובין יהיה בהודאה ובשמחה עצומה בכונה ע :

ברכה שנייה היא ברכת הארץ

וז"ל הגמרא במסכתא ברכות והובא גם כן בטור בסי' קפ"ו תניא רא"א כל מי שלא אמר ארץ חמדה טובה ורחבה בברכת הארץ לא יצא ידי חובתו . נחום המדי אומר צריך שיזכיר בה ברית (והוא מה שאנו אומרים הנוסח ועל בריתך שחתמת בבשרנו) . ר' יוסי אומר צריך שיזכיר בה תורה (והוא מה שאנו אומרים הנוסח ועל תורתך שלמדתנו) ולא בא לחלוק אלא להוסיף . ר' אבא אומר צריך שיזכיר בה הודאה תחילה וסוף (פרש"י בתחלה נודה לך ה"א ובסוף ועל כולם ה"א אנחנו מודים לך . וז"ל הטור וכל מי שמשנה המטבע או שלא הזכיר מה שחייבו חכמים להזכיר לא יצא ידי חובתו והוא ג"כ שם בגמרא . וכתב עוד הטור וז"ל כתב אחי ר' יחיאל ז"ל מסופקני בהא דאמר לא יצא י"ח אי לעיכובא קאמר אי למצוה ונ"ל כיון דבהמ"ז דאורייתא לעכובא קאמר וצריך לחזור ואם סיים הברכה חוזר לראש עכ"ל הטור . עתה עם סגולה קדושי עליון אחי ורעי אדברה נא שלום בך לחזור על כל פרטי ההודאות שחייבו אותנו חז"ל בקבלתם מפה אל פה עד מרע"ה מסיני להזכיר בברכה זו של ברכת הארץ בחיוב גמור ולעכובא כנ"ל בטור . ההודאה שבתחלת הברכה שחייבו להזכיר נוסח שאנו אומרים נודה לך ה' אלהינו . הנה אהובי נפשי אחיי ורעיי אם יאמר האדם תיבות אלו בשפתיו לבד נודה לך ה"א ולבו בל עמו לשים בלבו ההודאה של פי' המלות האיך אדם יוצא י"ח בפתח פתחי פיו ולבו לא נכון עמו במה שחייבו אותו בגמרא הנ"ל שיזכיר הודאה תחלה וסוף כי בודאי היתה קבלה בידם איש מפי איש עד מרע"ה שתיכף בתחלת הברכה צריך האדם ליתן הודאה זולת ההודאה שבסוף הברכה ועל כלם אנחנו מודים לך ואיך נקראת הודאה כיון שלבו רחוק ממנו ועיקר ההודאה היא שמחה הבלב כנ"ל ע"פ שכל פשוט ודי בזה ונחזור על חיוב השני שחייבו להזכיר בברכה זו והוא שאר"א כל מי שלא אמר ארץ חמדה טובה ורחבה בברכת הארץ לא יצא י"ח בודאי כוונת ר"א ג"כ שחיוב גמור עליו ליתן הודאה עצומה בברכה זו להשם יתעלה על שהנחיל אותנו ארץ חמדה טובה ורחבה כש לנחלה וירושה עולמית באהבת ה' את אבותינו ואותנו ואם יאמר האדם תיבות האלו רק בפיו ובשפתיו ולבו בל עמו איך יוצא י"ח : גם הזכרת י"מ ועל שהוצאתנו ה"א מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים . הנה אף שלא נזכר בגמרא חיוב הזכרה זו אך בודאי כשתיקן יהושע מטבע ונוסח ברכה זו של ביאת הארץ הנזכר בגמרא בודאי תיקן הזכרת י"מ ג"כ ובודאי

חיוב

חיוב על האדם ליתן הודאה עצומה ע"ז בלבו ובשפתיו ועיקר ההודאה היא בלב. ונחזור על החיוב השלישי שנזכר בגמרא נחום המדי אומר צריך שיזכיר בה ברית וזה שאנו אומרים ועל בריתך שחתמת בבשרינו והוא ברית המילה אות ברית קודש מטבע בטוחי חותם קדש לה' שהיא לנו לאות שהבורא ית"ש כרת עמנו ברית להיות לנו לאלהים ואנחנו נהיה לו לעם וע"י כריתות ברית המילה נתן לאברהם אבינו ע"ה ארץ הקדושה להיות לו לנחלה אחוזת עולם לו ולזרעו אחריו ולעולמי עד. עתה אתם ברוכי ה' זרע בנים לא יעקרו פלס מעגל דרכיך פלס במאזני משפט לה' כי גדול יום ה' הקרב למשפט אחר פטירתו מעה"ז אם ישאלו את האדם נתת הודאה עצומה כל ימי חייך בשכנ"ז להשם יתעלה על שבחר אותך לחלקו וגורלו הקדוש וחתם בבשרך ברית והוא ית' ויתעלה אלוה ואדון ומלך ופטרון איך ישא פניו אם אמר כל ימיו התיבות רק בפיו ובשפתיו בלבד ולא שם אל לבו כלל ההודאה על כל הנ"ל אוי לאותו בושה: וז"ל הזה"ק זכאין אנון ישראל דקב"ה יהיב לון אות קיימא ועוד כמה מאמרים אך לקצר אני צריך. גם בגמרא הקדושה מבואר גודל מעלת חותם ברית זה ואיך לא יתלהב לב האדם בהודאה זו להשם יתעלה ויתרומם ודי בהערה זו. ונחזור על החיוב הרביעי שנזכר בגמרא ר' יוסי אומר צריך שיזכיר בה תורה וזה שאנו אומרים ועל תורתך שלמדתנו שנתן לנו תורתו הקדושה והתמימה שקדמה לעולם אלפים שנה בכדי שבה נזכה לחיי העוה"ב ולכל טוב הצפון. וגם באמירתו ועל חוקיך שהודעתנו שהם המצות הקדושים שצוה אותנו שבהם נזכה ג"כ לכל טוב הצפון. וגם באמירתו ועל חיים חן וחסד שחוננתנו ועל אכילת מזון שאתה זן ומפרנס אותנו כו' איך יוצא האדם ידי חובת הודאה אם אומר כל הנ"ל התיבות מן השפה ולחוץ ולבו בל עמו בהודאה זו. אוי לאותה בושה אוי לאותו כלימה ונחזור ג"כ על חיוב ההודאה שבסוף הברכה שנזכר בגמרא ר' אבא אמר צריך שיזכיר בה הודאה תחלה וסוף. והוא שאנו אומרים ועל הכל ה"א אנחנו מודים לך כו' ובודאי כך מקובל איש מפי איש עד משרע"ה שצריך ליתן דוקא הודאה שנית בסוף הברכה ג"כ דרך כלל על כל הטוב שפרט מקודם ולא די לו בהודאה שבתחילת הברכה נודה לך ה"א. ובודאי צריך שיתן בהודאה זו השני' הודאה עצומה במחשבתו ובלבו יותר ויותר הודאה כלליות על כל הטובות שנזכר עד הנה. אחיי ורעיי אהובי נפשי שימו לבבכם לכל הדברים אשר ראו בעיני אדניה אשר לא שם לבו למוצא שפתיו וע"כ יהגה לבו תבונות בכל ההודאות הנזכר בברכה זו לצאת בזה ידי חובת גברא שחייבוהו חז"ל בגמרא הקדושה כהוגן וכראוי היינו כשיאמר האדם ההודאה שבהתחלת הברכה נודה לך ה"א יכוין בלבו שמחה עצומה בהודאה זו באלקותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ואח"כ מונה והולך הוא הטובות שהיטיב עמנו על שהנחלת לאבותינו ארץ כו' ויכוין בכל פרט ופרט של הטוב ההוא כמבואר למעלה ע"פ שכל פשוט. ואחר כל פרטי הטובות כשיאמר הודאה שני' שהיא ועל הכל ה"א אנחנו מודים לך כו' יכוין בלבו שמחה עצומה יותר ויותר בהודאה זו דרך כלל על כל פרטי הטובות שנזכר עד הנה. ודעת לנפשך יטעם במה שתקנו חז"ל בנוסח ברכה זו ההודאה תחלה וסוף היא ממש כדרך הנהגת העולם איש את רעהו כי הלא עינינו רואות אחי' הויות והליכות באדם שנותן התודות חן חן לחבירו על איזה טובה שעשה עמו ומה גם על טובות הרבה נותן לו הודאה דרך כלל בתחילה קודם שמפרט טובותיו שעשה עמו והרי אומר לו בלב שלם ובנפש חפיצ' ובשמחה רבה בזה הלשון אני נותן לך אחי ורעי שבח והודאה על הטוב שעשית עמדי ופורט פרטי הטובות כזו וכזו. הנה בודאי בעת שמפרט ופורט אותם הטובות מפרש אותם בשמחה עצומה ובלבו בוער ההודאה והשבח לחבירו על כל טובה וטובה בפני עצמה שעשה עמו ואחר שפרט כל הטובות ורוצה לפרוש מאתו ולילך לדרכו אז נותן לו עוד הודאה דרך כלל בשמחה עצומה ובלב שלם יותר ויותר ואומר לו בזה"ל אחי ורעי אדברה נא שלום בך על כל הטובות שעשית עמי אני נותן לך שבח והודאה ויברך אותו אח"ז בלב שלם ושמח עד מאוד ברכה הגונה והולך במלות קצרות ופורש מאתו

הולך לדרשו זאת חקרנוה כן היא . ועל הנהגה ז ממש תקנו לנו חז"ל נוסח ברכה ז הודאה בתחלה וסוף ופרטים הטובות באמצע ואחר הודאה שנית יתן ברכה להשם יתעלה היינו בתיבות יתברך שמך בפי כל חי לכן יזהר האדם לומר ברכה ז במתון ליתן ריוח והפסק בין כל טובה וטובה כדי ליתן הבחנה בין ענין לענין הטובה ההיא ולהכניס ג"כ בלבו הודאה בשמחה עצומה על הטובה שבואה בשפתיו ולא יתחיל לפרט בפיו טובה שני' עד שבוא סוף הודאה למעבר לבו . (יתברך שמך בפי כל חי תמיד ל"ו) בתיבות אלו יכוין לצער גדול בלבו ואנו מתפללים על ביאת משיח ב"ב ואז יכירו וידעו כל דרי תבל אפילו באיים רחוקים שאתה הוא ה' אל יחיד ומיוחד אפס זולתו וכו יתברך שמך בפי כל חי היינו בין כל מין האנושי ולא יחולל שמך הגדול עוד (ככתוב ואכלת וכו') . וחתימת הברכה (ברוך אתה ה' על הארץ ועל המזון) יאמר ג"כ בהודאה עצומה בשמחה עצומה בלבו מאוד על ארץ הקדושה שנתן לנו וגם על המזון אף שהגמרא מפרש שפירושו ארץ דעבדא מזון עכ"ז ראוי לאדם לכוין ג"כ על המזון שנתן לו בזה העולם . ודי בזה :

ברכה ג' בונה ירושלים

ד"ל הטור בסי' קפ"ח שלישית בונה ירושלים ודוד ושלמה תקנוה דוד תיקן על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ושלמה תיקן על הבית הגדול ולאו למימרא שלא ברכו אותה עד שבא דוד ושלמה דהא דרים להו כולהו מקרא אלא הם תקנו המטבע לפי מה שנתוסף טובה לישראל ט' וצריך להזכיר בה מלכות דוד וזהו שאמר ועל מלכות בית דוד משיחך . עכ"ל הטור בקיצור : הנה אחיי ורעי אם ברכה זו ג"כ מדאורייתא ודוד ושלמה בנו תקנו לנו המטבע והנוסח בודאי לא יצא אדם י"ח אם יאמר ויבקש בקשה זו בפיו ובשפתיו בלבד בלא לב ולב ידבר ר"ל לכן בין כל בקשה ובקשה יתן הפסקה וריוח קצת ויכוין לצער גדול בלבו היינו בתיבות רחם נא ה"א על ישראל עמך יכוין לצער גדול בלבו . ובתיבות ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך יכוין ג"כ לצער גדול בלבו על זה שהם חרבים עתה מתי תבנו עוד . ובתיבות ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו יכוין ג"כ לצער גדול בלבו עד מתי בית מקדשינו ותפארתינו יהיה לחרבה ומתי יבנה שנוכל להקריב בו את קרבנות חובותינו בכדי שיבא מזה נחת רוח ליוצרינו ובוראנו ב"ה וב"ש ואשרי מי שיוכל להוריד דמעות מים יורדה עיניו על שבר ושבר יחדיו יודבקו הנזכרים בזה בכל בקשה ובקשה יודע כמובא למעלה בפ' הקודם מאמר מזה"ק פ' תרומה גודל החיוב לדאג ולצער עצמו על השלחן לצער חורבן בית מקדשינו וביחוד בברכה שנתקנה ביחוד ע"ז וסיומא דמלתא במאמר הנ"ל ובגין דהוא עציב דאיהו קא מתעצב ט' קב"ה חשיב עליה כאלו בנה ביתי' ובנה כל איטון חרבי דבי מקדשא בהאי חולקיה עכ"ל . וביחוד בחתימת הברכה כשיאמר ובנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו בא"י ט' יאמר בכוונה עצומה ובשברון לב עד מאוד ויענה ג"כ אמן אחר ברכת עצמו בכוונה עצומה ויכוין באמן זה שני כוונות הא' תפלה הב' הודאה אמן הלואי שיבנה ירושלים מהרה וראוי להודות לך ית"ש בודאי אתה הוא הבונה ירושלים לעתיד :

ברכה ד' הטוב והמטיב

ד"ל הגמרא במסכתא ברכות והובא ג"כ בטור סי' קפ"ט וז"ל ארבב"ח א"ר יוחנן הטוב והמטיב צריכה מלכות ואסיקנא צריכה ב' מלכות בר מדידה חדא בשביל בונה ירושלים דכיון שתקנו לומר מלכות בית דוד בבונה ירושלים ראוי היה להזכיר בו ג"כ מלכות של שמים אלא שלא רצו להזכיר מלכות של עולם אצל מלכות בית דוד . עוד ז"ל הטור הלכך צריך

להזכיר

להזכיר בהטוב ומטיב מלכות כנגדה ואגב שתקנו להזכיר מלכות כנגדם תקנו נמי להזכיר כנגד ברכת הארץ לכך צריך להזכיר בה ג' מלכיות וג' גמולות וג' הטובות וזה נוסחא בא״י אמ״ה האל אבינו מלכנו כו'. המלך הטוב הרי ג' מלכיות. וג' הטובות המלך הטוב והמטיב לכל הוא ייטיב לנו ואדוני אבי הרא״ש ז״ל היה אומר בזה הסדר הוא הטיב לנו הוא מטיב לנו הוא ייטיב לנו כדרך שאומר הגמולות הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו עכ״ל הטור מגמרא דברכות הנ״ל. אחיי ורעיי ראו עתה כי ברכה זו אף שאינה מדאורית' רק מדרבנן הלא עינינו רואות שתקנו חז״ל ברוח קדשם במפקד ובמנין מספר ג' מלכיות וג' הטובות וג' גמולות דוקא לא פחות ולא יותר וב' מלכיות אחרונות תקנו להשלמת שני ברכות אחרונות של ברכת המזון שהם מדאורייתא והם ברכת הארץ ובונה ירושלים שלא נזכר בהם מלכות. והנה בודאי השלמה בעי כוונה ואינו אדם יוצא ידי חובתו במשא דבר ה' על שפתיו ולבו בל עמו בהשלמת שני המלכיות של השלומין עד שיאמר אותם בכוונה עצומה ממש כמו מלכות דפתיחת שאר איזה ברכה שצריכה שם ומלכות בקבלת מלכות שמים שלימה לקבל אותו ית״ש ויתעלה על עצמו מלכותו והדבקו בשמחה עצומה. אך אם האדם מזכיר אותם בלא לב ולב ידברו ואינו מכוון ממש לנוכח השם יתעלה ויתרומם מלכנו אתה או המלך הטוב אתה בודאי מה לי אם אמר מלכנו או תיבה אחרת של חול מאחר שלא היה כוונתו לכך בתיבת מלכנו כוונתה העיקרית כנ״ל אין חילק כלל בין תיבה זו לתיבה אחרת לכן יתן האדם אל לבו שנתחייב להזכירם כאן בחיוב גמור להשלמת שני מלכיות של שני ברכות אחרונות של ברכת המזון כנ״ל וכן בג' הטובות וג' גמולות שחייבו אותנו חז״ל הודאה זו בברכה זו דוקא בודאי אין אדם יוצא ידי חובתו בהם אם לא כיון בלבו ובמחשבתו הודאה עצומה בכל ג' הטובות וג' גמולות ודי בהערה זו. וז״ל האבודרה״ם ואמרינן בפ' שלשה שאכלו שברכת הטוב והמטיב ביבנה תקנוה (פי' ב״ד של רבן גמליאל הזקן שביבנה תקנוה) על הרוגי ביתר שהיתה עיר גדולה לאלפים והיו בה אלפים רבבות מישראל ואח״כ גברה מלכות רומי עליהם ולכדוה והרגו כלם ואז נגדעה לגמרי קרן ישראל ונשארו נבלתם מאכל לעוף השמים זמן רב והיתה חרפה גדולה לישראל בדבר זה עד שישבו ר״ג ובית דינו כמה ימים בתענית ובזבזו אוצרותיו עד שנתנה להם רשות לקברם ואז תקן ברכת הטוב והמטיב על רוב הטובה הזאת הטוב שלא הסריחו כל אותו זמן שנשארו על פני האדמה והמטיב שנתנו לקבורה דהיינו טובה על טובה ותקנוה בסעודה לפי שהוא מקום שמחה ולכן תקנוה ג״כ על שנוי היין ועל שמועות טובות ועל הגשמים. ואמרינן בירושלמי כשנחרבה ביתר נגדעה קרן ישראל ואינה עתידה לחזור עד שיבא בן דוד ולכן סמכוהו אל בונה ירושלים עכ״ל האבודרה״ם. לכן כיון שעיקר תקנת ברכה זו על הרוגי ביתר ראוי לכוין בג' הטובות כשאומר הוא הטיב יכוין במחשבתו בזה״ל הוא הטיב להרוגי ביתר שלא הסריחו ושנתנו לקבורה ואני נותן לך ית״ש הודאה עצומה ע״ז הטובה. הוא מטיב עמם בכל טובות לעם ישראל ויתן ג״כ הודאה עצומה במחשבתו ע״ז. הוא ייטיב לנו תפל' אלהבא וכן בג' גמולות יכוין ג״כ כוונה זו ממש ודי בזה. הרחמן הוא ס' אף שלא נזכרו כל פסקות הרחמן בגמרא מ״מ בודאי נתקנו מקדמונים והובא ג״כ בטור מעניי' וע״כ לאמר אותם בכוונה עצומה ופסוק (פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון) בנוסח ספרד נתקן פסוק זה בברכות הזן קודם החתימה וזה נוסחת' ומכין מזון לכל בריותיו אשר ברא כאמור פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון בא״י הזן את הכל והאריז״ל כתב ע״ז כוונה עצומה מאד ומזה אנו למדין שעיקר נוסחת ברכת הזן נתקנה כן להזכיר פסוק פותח את ידיך קודם החתימה ואנו אף שמנהגינו שלא להזכיר פסוק זה קודם חתימת ברכת הזן מטעם שכתב המגיה הב״י בסי' קפ״ז ואף שלא נראה סברתו להב״י ועיי״ש עכ״פ למנהגינו שנתקנה פ' פסוק זה בסוף ברכת המזון חיוב גדול על האדם לומר אותה בכוונה עצומה כי פסוק זה

מפיקר מסחת ברכת הזן כנ"ל ויזכר לשגר הכוס לאשתו ולאנשי ביתו כי אף דינא דגמרא משמרת דברים שנאמרה בכוס של ברכה ונזכר גם בזוה"ק בהרבה מקומות גם כל המסובים טועמים מכוס של ברכה כמבואר בזוה"ק פ' וירא ד' ק"ד ע"א וז"ל בעי ליה לב"נ למשתי מההוא כסא דברכה בגין דיזכי להאי ברכה דלעילא עכ"ל בקיצור:

פרק עשירי כוונת ברכת הנהנין

הנה זה בא כבר כמה פעמים למעלה בשערים הקודמים מגודל מעלת מחשבות קדושות של האדם שכל מחשבה קדושה הן של איזה תפלה הן של איזה הודאה עולה למעלה בעולמות העליונים והבורא ית"ש מתפאר בה בכל העולמות אך עכ"ז בכל ההודאות ובכל התפלות צריך שיהיה הדבור והמחשבה כמבואר למעלה מזוה"ק לכן ירגיל האדם א"ע בתמידות במחשבות קדושות בהודאות ובתפלות וביחוד בעת ובשעה שמסדר שבחיו של יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה בפיו ובשפתיו כגון ברכות הנהנין וכיוצא ראוי לו להוסיף הודאה במחשבתו יותר ויותר. וגודל מעלת ברכת הנהנין וצורך הכוונה בהם מבואר בזוה"ק פ' עקב ד' ר"ע ע"ב וז"ל פקודא י"ח דא לברכא ליה לקב"ה על כל מה דאכיל ושתי ואתהני בהאי עלמא ואי לא בריך אקרי גזלן לגבי קב"ה דכתיב גזל אביו ואמו והא אוקמוה חבריא כו' והאי ברכאן אריק ב"כ באינון מלין מההוא מקורא עלאה ואתברכן כל אינון דרגין ומקורין ואתמליין לארקא על כל עלמין ואתברכאן כלהו כחדא. וע"ד אצטרך ב"נ לשואה רעותי' בהא דברכאן בגין דיתברכון כו' כלא כחדא ומאן דמברך לקב"ה אתברך ונטיל חולקיה מאינון ברכאן בקדמיתא דכל עלמא לתתא כיון דשמא דקב"ה מתברך מתמן נחית ושרא על רישיה חולקא קדמאה כו' כיון דהאיה ברכה אתי' ושרייא על רישי' מתמן אתפשט בכל עלמא בשעתא דאינון ברכאן נחתין ומתעטרן גו היכל תפוחין קדישין (רמז לשכינה הקדושה) ופגעי בהו כמה דרגין דממנן בעלמא ונחתא בהו ואמרי ומכרזי דא הוא דורונא דשדר פלוני לקב"ה ע' עכ"ל בקיצור. וסיום המאמר כבר העתקתי בשער הב' פרק ז' ועיי"ש. והנה עיניכם חזות אחיי ורעיי ידידי השם והובי נפשי את כל תוקף גדלו ומעלתו של ברכת הנהנין שבזה גורם שפע בכל העולמות כנזכר בזוה"ק הנ"ל ואינון ברכאן אריק ב"כ באינון מלין מההוא מקורא עלאה ואתברכין כל אינון דרגין ומקורין ואתמליין לארקא על כל עלמין. והנה בודאי אחר כוונת הלב הן הן הדברים כי הן אומר והן דברים בלי נשמע קולם והבין של אמירת הברכה בלבו ובמחשבתו בכוונה בודאי אינו גורם השפע בכל העולמות. כמבואר בהדיא בל' כזוה"ק הנ"ל וע"ד אצטרך ב"נ לשואה רעותי' בהא דברכאן בגין דיתברכון כו' הרי לפניך מפורש יוצא מפי הזוה"ק שצריך דווקא כוונת הלב בברכה. ואף שהזוה"ק הפריז על מדותיו במדה גסה לשואה רעותי' בהא דברכאן שצריך האדם לכוין בסוד הברכה בסדר המדריגה וספירות העולמות העליונים כפי שמפרש שם להלן אך לאו כל אדם זוכה לחזות בנועם דבר סתר ולאו כל מוחא סביל דא לכוין כוונות עמוקות ונפלאות ואין הקב"ה בא בטרוני' עם בריותיו ואת אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה ובמה שהורשת התבונן כפי אשר תשיג יד שכלך והאלהים חשבה לטובה כאלו התכוין בכל הכוונות שכוונו אנשי כה"ג. והנה כוונות פשטיות שיבואר לפנינו בעז"ה יכול כל אדם לכוין בהם ולכן כל אדם חייבים עליו לכוין בהם כדי שלא ימנע טוב מבעליו היינו כל העולמות שיגרום להם שפע טוב בברכתו כל בזוה"ק. (אחי ורעי) אתה תחזה אורח חיים למעלה למשכיל בפ"ב משער הזה שירגיל האדם את עצמו לחשוב מחשבות בעת ישיבתו לאכול המאכל או בעת שיקח בידו את כוס המשקה מחשבה המועלת שיש במאכל ההוא או במשקה ההיא נצוצות הקדושים רוחני' ומהם יפשוט השפע וההנאה באכילתו או בשתיתו ואז בודאי כשיחשוב בזה קודם אכילתו ושתיתו

לא יגשם התענוג הזה שהם הנצוצות הקדושים בעת האכילה והשתיה כדת ואל אדם יעשה עצמו בזה ח"ו ולא יאכל ולא ישתה מאומה על הכוונה הנ"ל להוציא משם נצוצות הקדושים ולהעלותם אל מקומם ושרשם . ואח"כ יברך ברכה הראויה לה לפרי העץ או לפרי האדמה או למיני מזוני ויחשוב במחשבתו בשמחה עצומה גבורות ה' בזה הבריאה וחכמתו הנפלאה בזה איך נתהוה פרי זו או תבואה זו במאמרו ית"ש ויתעלה זכרו לעד וכזה יכוין בכל ברכת הנהנין אף בשתית המים אחר ברכת שהכל . גם בשעת אכילת הפרי מן פרי האילנות או אדמה או פת הבאה בכיסנין ונהנה מאו' ממיתוקה ומטעמה יחשוב בלבבו כנ"ל בפ"ב הלא זה יערב לחכי כנופת צופים אין זה כ"א הם הנצוצות הקדושים מעולמות העליונים והם מניצוץ קטן שבמאכל או במשקה הזה מורגש כ"כ תענוג איך התענוג ההוא גדול בעולמות העליונים הקדושים בעצמם שמשם לוקח הניצוץ קטן הקדוש הזה ומי יתן והיה לבבי שלם עם ה' לחזות בנועם התענוג ההוא . ויעלה על מחשבתו גבורות ה' וחכמתו הנפלאה של הבורא ית"ש ויתעלה בבריאה זו הפרי אילן או אדמה בטעמה המתוקה . וביחוד בשעה שאדם רעב מאוד או צמא מאוד כאיל תערוג על אפיקי מים שאז בודאי נהנה מאוד מהמאכל או מהמשקה אף במשהו לחם לבד ובמשהו מים אזי יחשוב במחשבתו כוונה הנ"ל בשמחה עצומה ויכוין לעשות בזה הכוונה נחת רוח ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה . ודי בזה .

גם יזהר האדם בכוונות כל ברכה אחרונה של ברכת הנהנין וביחוד בברכה מעין שלש שהיא מדאורייתא כמו ברכת המזון . וכשמסיים בברכת בורא נפשות רבות ברוך חי העולמים יכוין במחשבתו בשמחה עצומה שאתה מחיה כל העולמות ובהעדר שפע קדשך אפי' רגע אחד יתבטלו והיו כלא היו . (ואבודרה"ם) כתב וז"ל בתלמודא דידן אינו מזכיר בה התימה אבל בירושלמי חותם בה ברוך אתה ה' חי העולמים וכן חותם בה בסדר רבינו סעדיה וכן היה נוהג הרא"ש עכ"ל . וכן שמעתי מגדולי ארץ שחותמין ג"כ ברכה זו בשם . (הגה) שמוע שמעתי ותרגז בטני לקול הקריאה תלונה אוי על קלת בנ"א שאינם נזהרים לברך ברכה אחרונה אחר שתיית מים או לאותה בושה כי הוא דינא דגמרא לפי פרש"י במסכת ברכות דף מ"ה ועיי"ש והוא חיובה בטור ובש"ע סי' ר"ד בלי שום חולק . (ור"אוי) לאדם לחנך בזה בניו הקטנים משיתחילו לדבר וחנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה כי בעו"ה ראיתי שערוריה אין איש שם על לב כמה וכמה בני בעלי תורה ולא ידעו כלל אף הנוסח של ברכת בורא נפשות ואצ"ל ברכה מעין שלש והנה דרדקי דבי רב נכים ישתו מים ושאר משקים כמה פעמים ביום ואין יודעים לברך וגורם העדר נחת רוח מיוצרו ובוראו ית"ש שהיה מן המוכן לבוא לית"ש בברכותיו של בנו הקטן נקי שאין בו חטא ובודאי עתיד האב ליתן את הדין ע"ז כי כפי גודלו של שכר מביאיהן בחנוך עבודת בוראנו ית"ש כן גודל ענשו ר"ל למי שאינו משגיח ע"ז . וז"ל הזה"ק פ' וישב דף קפ"ח ע"ב כחיצים ביד גבור כן בני הנעורים בגין דיכיל למילף להו ארחוי דקב"ה ויהא ליה אגרא טבא לעלמא דאתי כדכתיב אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער לא יבשו בההוא עלמא בזמנא דמאריהון דדינא ייתון לקטרגא עלויה דלית לך אגרא טבא בההוא עלמא כההוא דאוליף ליה לברי' דחילו דמארי' בארחוי דאורייתא עכ"ל בקיצור ודי בהערה זו . וראוי להעלות ג"כ על הכתב ללמד לאנוש כערכי בענין ההודאה ממחשבת האדם בברכת הנהנין שאם אכל אדם כמה מאכלים ואח"כ שתה משקין ועל כולם הברכה אחת היא לך שבא באחרונה ברכת בורא נפשות רבות וכוונתו היה לפטור כל האכילות והשתיות באחרונה בברכה כאחת אז ראוי לכוין בתיבות על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי על כל מיני אכילה שאכל ועל כל מיני שתי' ששתה היינו שיפרט במחשבתו ההודאה בשמחה עצומה בזה הלשון אני נתן לך ית"ש הודאה על אכילה זו וזו שאכלתי ונהניתי ועל שתיה זו וזו ששתיתי שאתה בורא ית"ש ברא אותם להחיות בהם נפש כל חי וגם אני החייתי את נפשי בהם לעבודתך

הקדושה והגר כן יסיים ברוך חי העולמים בשמחה עצומה בכונה. ובודאי ראוי לכל איש הישראלי מאד קודם ליתן הודאה ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד על כל הנאה והנאה בפ"ע שנהנה מהאכילה והבריאה שלו וברא הבורא ית"ש בעולם ולא יפטור עצמו בברכה כלליות במחשבתו על כמה הנאות שנהנה ודי בהערה זו. ויזהר האדם מאוד שלא יברך כוס ברכה עד שיהיו ידיו נקיים לגמרי שלא יהא בהם שום לכלוך ח"ו וכמו שכתב למעלה בענין מים אחרונים מאמר מזה"ק פ' בלק. וז"ל ג"כ פ' עקב ד' רס"ג ע"א ידיו מזוהמות פסולות לברכה ואתן מים לכהנא יד דשריא תמן יד ה' כו' דעמי הארץ אימן סרך מאן מוטיל לון טבילה והארץ שפחה בישא בידהון בגזל דבידהון בגזל דברכאן דגזלין לקב"ה דלא ידעי לברכא ולא ידעי מאי היא ברכה ומאי איהו זוהמא עכ"ל בקיצור ודי בזה. ובזה נשלם הפרק וקיצור כוונת ברכת הנהנין :

פרק אחד עשר תפלת מנחה

ד"ל האבודרה"ם ונקראת זאת התפלה מנחה מפני שבשעה עשירית מן היום שנברא בו אדה"ר חטא והוא שכתב לרוח היום ומתרגמינן למנח יומא עכ"ל. וז"ל הטור וכשיגיע זמן תפלת המנחה יתפלל ומאוד צריך לזהר בה דא"ר חלבו א"ר הונא לעולם יזהר אדם בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה כו' עכ"ל. וגם הזה"ק מזהיר מאוד להתפלל אותה בכונה עצומה יותר מבתפלת שחרית וערבית כמבואר פ' ויחי ד' ר"ל ע"א. וז"ל כתיב אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב מאן צללי ערב אינון מקטרגי דעלמא ורוגזא דדינין דזמינין בההוא שעתא וע"ד תנינן דבעי ב"נ לכוונא דעתא בצלותא דמנחה. בכלהו צלותא בעי ב"נ לכוונה דעתי' ובהאי צלותא יתיר מכלהו בגין דדינא שריא בעלמא וע"ד זמן צלותא דמנחה יצחק תקין לה והא אוקמוה עכ"ל. והאריז"ל כתב ג"כ וז"ל מפני שעתה הוא זמן שליטת הדינים צריך להזהר בו מאוד יותר מבשחרית שלא יתאחזו בו החיצונים כו' עד כאן לשונו ודי בהערה זו. האריז"ל קודם תפלת המנחה היה חוקר אם אין אתו שכיר יום לשלם לו ביומו שכרו לבל יתעכב עי"ז תפלתו לעלות למעלה. וגודל עון של הלנת פעולת שכיר בעו"ה יבואר בשער הכולל פרק י"ח. ויזהר האדם לקבל על עצמו מ"ע של ואהבת לרעך כמוך גם קודם תפלת מנחה וערבית כנזכר למעלה בתפלת שחרית וע"ש בשער הב' פ"ח. ויזהר לומר קודם אשרי פרשיות הקרבנות ופסוקי ה' צבאות כל פסוק ג"פ בהתלהבות גדול. ואח"כ יאמר אשרי בכונה גדולה ובהתלהבות גודל כמבואר למעלה בתפלת שחרית. ופסוק עיני כל אליך ישברו כו' פותח את ידך כו' מבואר בתפילת שחרית בכוונת אשרי שקודם ובא לציון ע"ש. ואחר תפלת י"ח אף אם התפלל ביחידות יתודה כנ"ל בתפלת שחרית ונפילת אפים כנ"ל ואח"כ עלינו. וכ"כ האריז"ל שיש לומר גם אחר תפלת המנחה עלינו. ואחר גמר עלינו של תפלה זו יאמר ב' מזמורים הנ"ל אחר תפילת שחרית :

תפלת ערבית

קודם תפלת ערבית יאמר (שיר המעלות) הנה ברכו את ה' כו' והעיקר הפסוקים ה' צבאות. (והוא רחום) כו' תקון יצירת פסוק זה בתפלת ערבית הובא בזה"ק ובתקונים בכמה מקומות וז"ל פ' תרומה ד' קל"ע ע"א צלותא דא איהו לאגנא עלן מנו פחד בליליא מנו פחד דכמה סטרין פחד גיהנם דהא בההיא שעתא עדי לחייביא בגיהנם על חד תרין מביממא ובגין כך מקדמי ישראל למימר (והוא רחום) דאיהו בגין פחד דגיהנם עכ"ל. לכן יזהר האדם לומר פסוק זה בכונה עצומה בבכי כו' :

ברכה א׳ מעריב ערבים

הנה שיך הראות את אשר עשו וסדרו אנשי כה"ג בברכה זו גבורותיו וחכמתו הנשגב׳ של הבורא ית"ש ויתעלה בפתיחת השערים של מעלה ובשינויי עתים וזמנים ובסדירת הכוכבים ברקיע ובכל הנהגתו בחכמתו הנפלאה הנזכר בברכה זו וסדרו כל זה כדי לשבח אותו ית"ש ויתעלה ובודאי לשון ברכה פירושה שאנו מברכים ומשבחים להבורא ית"ש ואם האדם אינו מכוין באמירת השבח כלל אין נקראת ברכה . ונקוט האי כללא בידך אחי ורעי ויהי׳ לזכרון בין עיניך תמיד בכדי שלא נצטרך להעלות זכרונו לפניך בפקוד׳ מקום אחר ודי בזה . ומסדר את הכוכבים כו׳ כרצונו ז"ל אבודרה"ם ואמר כרצונו כי אין חכם בעולם שידע מה נסדרו על סדר זה ועל התבונה הזאת עכ"ל . ובחתימת הברכה ראוי לכוין גבורו׳ ה׳ בשמחה עצומה בחכמה נפלאה הזו :

ברכה שניה אהבת עולם ט׳

באמירת תיבות אלו יכניס האדם בלבו אהבת הבורא ית"ש מאוד בשמחה עצומה כנ"ל בברכת אהבה רבה . (ושמח) בדברי תורתיך ובמצותיך יכניס בלבו בשמחה עצומה אהבת תורתו הקדושה ומצותיו הקדושים שניתן לנו כדי שנזכה בהם לחיי הנצחים (ואהבתך) אל תסיר ממנו לעולמים יתפלל מעומקא דלבא מאוד . ובחתימות ברכה זו ראוי שיתן במחשבתו הודאה בשמחה עצומה מאד להבורא ית"ש ע"ז כנ"ל בברכת אהבה רבה דשחרית ועיי"ש :

קריאת שמע

הנה זה בא למעלה בתפלת שחרית כוונה פשטיות של ק"ש ואין עתה באתי אלא בלשון של זהירות שיזהר לכוין גם בק"ש זו דערבית כל הכוונות הנ"ל . ולא נשמית אלא בשביל דבר שנתחדש בה שבפסוק (וקשרתם) לאות על ידך כו׳ דפרשה הראשונה והשני׳ אף שאין עתה זמן תפילין ראוי לכוין במחשבתו בזה"ל אני מקבל עלי מ"ע זו של תפילין להניחם למחר בשחרית ובודאי בכונה זו יעשה נחת רוח להבורא ית"ש וביחוד אם יכוין זאת בשמחה עצומה . ודי בזה :

ברכות שלאחריה ברכה ראשונה אמת ואמונה

אמת ואמונה כו׳ פי׳ כל זאת שאמרנו בק"ש קבלת עול מלכות שמים בפ׳ ראשונה וקבלת עול מצות בפ׳ שניה ובפ׳ ציצית הוא אמת ואמונה וקיים עלינו כי הוא ה׳ כו׳ ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו וראוי לאדם לקבל על עצמו בתיבות אלו מסירת נפש בציור איזה מיתה בשמח׳ עצומה להראות בזה אמיתת אמונתו ביחודו ית"ש ויתעלה . ויאמר כל נוסח ברכה זו במתון וישים לבו ומחשבתו היטיב אל השבח וההודאה על כל הטובות שאנו מספרים בברכה זו שעשה לנו יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה בתמידות . הפודינו ה׳ . המכה בעברתו כל בכורי מצרים כו׳ יצייר במחשבתו כאלו הוציא אותו עם קדוש משם ממש עכשיו ויתן במחשבתו הודאה בשמחה עצומה מאוד להשם יתעלה ע"ז . ויזכר האדם מאוד בזה כי מ"ע קבוע זה מפורש בתורה הקדושה למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ואמרו חז"ל ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות ועיקר קיום מ"ע של זכירת יצ"מ בלילה הוא בברכה

ג׳ אף שכבר הזכירו י״מ בפ׳ ניזית כמרז״ל בברכות דף י״ב ע״א כל שלא אמר אמת ויציב שחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא י״ח ועיי״ש בפרש״י וע״כ יש לזהר בזה מאוד. ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה כו׳. בכאן ראוי לאדם לחשוב בזה״ל גם אני מקבל עלי ועל בני עד סוף כל הדורות מלכותו ואדנותו ית״ש ויתעלה. מלכותך כו׳. בא״י גאל ישראל. יכוין שהוא ית״ש גואלינו בתמידות וגאל אותנו ממצרים ויתן במחשבתו הודאה בשמחה עצומה לו ית״ש על זה:

ברכה שניה השכיבנו

ותקננו בעצה טובה מלפניך יכוין שיתן השם יתעלה בלבבנו עצות טובות ותחבולות איך להנצל מפח יוקש עצת יצה״ר ולעבוד אותו באמת ובלב שלם. והושיענו למען שמך יתאוב למען השכינה הקדושה שהיא עתה בגלות בעבור עונינו. והסר מעלינו כו׳ והסר שטן כו׳ יכוין שיוציא אותנו מן הקליפות ומן המזיקין שזמן שליטתן בלילה. כי ברכה זו לכך נתקנה כמבואר בזה״ק פ׳ תרומה דף ק״ל ע״א. וז״ל צלותא דא איהי לאגנא עלן מגו פחד בלילות כו׳ ובג״כ אנן מקדימין שומר עמו ישראל לעד אמן פחד דכמה מזיקין וקטרוגין דמשתכחי בליל׳ ולית לון רשו לנזקא למאן דנפיק מתרע ביתי׳ לבר ובג״כ אנן מקדימין ושמור צאתינו ובואינו. ועל כל דא מגו דחילא לכל דא אנן מפקידין גופין ונשמתין למלכותא עלאה די שולטנא דכולא בידהא וע״ד צלותא דערבית בכל לילה ולילה הפת׳ דקרבנין ומדבחן לא אשתכחו. אנן עבדינן על תקונין דאנן עבדין על רזא דנא עכ״ל נאו וראו הזה דרך טובה שיבורר בלבו של אדם שלולי עזרתו ית״ש ויתעלה לא היינו יכולים להנצל מהם בלילה מפחת הגבורות שליטתם וניתן להם רשות להזיק ע״כ יכוין במחשבתו כנ״ל. בא״י שומר כו׳:

ברוך ה׳ לעולם אמן ואמן

ראוי לאומרם בכוונה גדולה והם י״ח פסוקי׳ עד יראו עינינו. ומיראו עינינו הוא התחלת הברכה של המלך בכבודו כו׳. וז״ל האבודרה״ם ומפני שהיא סמוכה להשכיבנו לכן אינה פותחת בברוך דהפסוקים של ברוך ה׳ לא הוי הפסק. יראו עינינו וישמח לבנו ותגל נפשנו בישועתך באמת כלומר ישועתך שנגיל בה היא באמת ע״ש ושכנתי בתוך ירושלים ונקרא ירושלים עיר האמת. ומה היא הישועה זו שנגיל בה נפשנו באמור לציון מלך כו׳. ה׳ מלך ה׳ מלך ה׳ ימלוך כו׳. זה אינו פסוק אלא המלאכים אומרים כך כדאיתא בפרקי היכלות והם כנגד הוה והיה ויהיה. בא״י המלך בכבודו כו׳ כלומר מימות המשיח ואילך עכ״ל האבודרה״ם ואחר תפלת י״ח ועלינו ב׳ מזמורים הנ״ל כבר בא זכרונם לטובה בתפל׳ מנחה:

פרק שנים עשר סדר ק״ש שעל המטה

הנה חיוב ק״ש שעל המטה אף שכבר קרא ק״ש של ערבית בזמנה מבואר בגמרא אריב״ל אע״פ שקרא ק״ש בבה״כ מצוה לקרותה על מטתו עוד אר״א כל הקורא ק״ש על מטתו כאלו אוחז חרב פיפיות בידו שנאמר כו׳ עוד אמר ר׳ יצחק כל הקורא ק״ש על מטתו. מזיקין בדילין הימנו שנאמר כו׳ עוד אמרו בגמרא על מי שלא קרא ק״ש על מטתו נקרא מטתו מטת ארמית ר״ל. ע״כ יזהר כל אדם מאוד בק״ש שעל המטה לקרותה בכוונה עצומה כל המזמורים וכל הפסוקים. ועל המטה לאו דוקא אלא פירושו סמוך למטתו בשעה שרוצה לילך ליבן כן כתב ב״י. והאר״י ז״ל כתב וז״ל טוב לו שיאמר מעומד

כל

כי בסדר דק"ש של המטה כו'. עכ"ל. וראוי לכל ירא וחרד להתנהג כן לקרותה מעומ' אע"פ בישיב' אך לא בשכיב' על מטתו כי אז קרוב הדבר שיחטפנו השינה באמצע ק"ש ויהי' בפחת לא יוכל לתקן ובלא"ה הוידוי צריך דוקא מעומד ככל הוידוים, וז"ל האריז"ל ומפני שהשינה אחת מששים במיתה כו' וצריך לעשות עצמו כאלו מת וע"י הוידוי יפריד החיצוני' כו' ואם לא קרא ק"ש מעומד יקום עתה מעומ' ויתודה על כל עונות כמ"ש בנוסח הוידוי כו' ויתודה בפרט על אותם שזוכר שעבר עליהם ביום שעבר כו' עכ"ל. וגודל החיוב להתודות בלילה קודם השינה הובא בזה"ק בכמה מקומות וז"ל פ' וישב דף קפ"א ע"א כד אזיל ב"נ בכל יומא בעי לי' לאסתמרא מחובוי בכל יומא ויומא כד אהי ליליא בעי לאסתכל ולמבדק בכל מה דעבד כל ההוא יומא בגין דייתוב מנייהו ויסתכל בהו תדיר בגין דייתיב קמי' מארי' כמה דאת אמר וחטאתי נגדי תמיד בגין דייתיב מנייהו עכ"ל. ובפ' קרח ג"כ דף קע"ח ע"א ז"ל בכל ליליא וליליא עד לא ישכב ועד לא נאים בעי בר נש למעבד חושבנא מעובדוי דעבד כל ההוא יומא ויתוב מנייהו ויבעי עלייהו רחמי מ"ט בה היא שעתא כו' ואלין אקרי מארי דחושבנא עכ"ל ובפ' נו דף כ"ט ע"ב ברע"מ ג"כ ז"ל צריך בר נש לקרבא לקרבן לילא קרבן נפשא ורוחא ונשמתא דבעיין קד' ה' יתודה בכמה מיני וידוין ויסלק לון במחשבתי' קרבנא קדם ה' לאפקא לון בק"ש לקמי קב"ה ויפיק רוחי' דדפיק בערקין דלבא כפש יכוין בשריפתא ובשחיטתא ובנחירתא דהוו נהירין ככניה שה"ד ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל, היינו חנק. ותלתא מיתות כו' ויכוין למעבד סקילה כו'. עכ"ל. (וביותר) צריך האדם להתודות על דברים בטלים שדבר ביום ויקבל על עצמו בלבו תשובה שלימה וגמורה שלא יחזור על זה עוד. כמבואר בזה"ק פ' נשא דף קכ"א ע"ב. וז"ל ת"ח בשעתא דבני נשא דמיכין וטעמין טעמא דמותא ונשמתא סלקא לעילא קיימא באתר דקיימא ואתבחנת על עובדה' דעבדת כל יומא וכתבין לה על פתקא מ"ט בגין דנשמתא סלקא לעילא ואסהיד' על עובדוי דב"נ ועל כל מלה ומלה דנפיק מפומי' בגין דההיא מלה דאפיק ב"נ מפומי' סלקא ובקע רקיעין וקיימא באתר דקיימא עד דאעל ליליא ונשמתא סלקא ואחיד לההוא מלה ואעיל לה קמי מלכא שה"ד משוכבת חיקך שמור פתחי פיך וכדין אתרגים ההוא מלה וההוא חובא עליה דב"נ ובג"כ אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון אימתי כשאין ברוחו רמיה. עכ"ל. וז"ל בז"ח פ' נח דף כ' ע"ב. עבר כל יומא צריך למבדק גופי' מה דעבד בההוא ומא ואי צריך יעשה מיד תשובה עליו קודם שישן עכ"ל (אהי) ורעי פקח עייך ורא.ה גודל החיוב ומעלות הוידוי בלילה קודם השינה. ויתחיל ויאמר (רבון) כל העולמים הריני מוחל לכל מי שהכעים כו' וע"י מחילה זו מתקן נפשו מאוד וגודל מעלת מחילה זו קודם השינה מבואר בזה"ק פ' מקץ דף ר"א ע"א וע"ש ;יעתק בישור ממקומו מאמר הלז בשער הכולל בעז"ה (ואח"כ) אל מלך נאמן שמע ישראל כל הג' פרשיות של ק"ש עם כל הכוונות הנ"ל בתפלת שחרית. וביחוד עם המסירת נפש ואחר ג' פרשיות של ק"ש יקרא כל הפסוקים והמזמורים של הסדר שנדפסו בשערי ציון או בסידור של משנת חסידים כי שם נאמר הסדר ע"פ כתבי האריז"ל על סדר הדרגת תיקון עולמות העליונים ותקון נפשו ואחר מזמור יושב בסתר עליון יאמר ג"כ מזמור ה' מה רבו צרי כו' אף שלא נדפס שם. שמזמור זה נזכר ג"כ בגמרא גם יאמר השכיבנו כו' בלא חתימה כהאריז"ל. (ובכוונה) הוידוי כשיאמר הריני מקבל עלי סקילה יצייר במחשבתו מיתת סקילה כנ"ל בשעת הא' וכן בכל הד' מיתות. (ותפלת) אנא בכח יאמר במתון וז"ל האריז"ל ואח"כ יזכיר השם דמ"ב בסדר אנא בכח בקול ערב ויתן ריוח בין כל שתי תיבות כילד יאמר אנא בכח ויפסיק מעט ויאמר גדולת ימינך ויפסיק מעט ויאמר תתיר צרורה וכן עד כולהו ואז יאמר בשכמל"ו בהשאי. ע"כ לשון האריז"ל. (וגודל) מעלת אמירת השם של אנא בכח על סדר זה בק"ש על המטה מבואר בז"ח דף ע"ב ע"ד וז"ל שם אב"ג ית"ץ עלייהו אתמר שש כנפים שש כנפים לאחד ואלי שמא איהו סגולתי' דילי' נכסתא

לנשמתא כד סליקת לעילא בכל ליליא ולילא לאסהדא על עובדין שבין דב"נ ממלאכי חבלה ומכל מזיקין ורוחין ולילין ושידין ובהון פרחת לעילא. בשתים אתוון מכל שם תכסה אנפוי מנכון. ובשתים אתוון תכסה רגלהא. ובשתים אתוון פרחת לעילא. ואוף הכי לרוחא ולאו הכי לנפשא עכ"ל:

ובפסוק בידך אפקיד רוחי יכוין אני מוסר נפשי ורוחי ונשמתי אך הבורא ית"ש ויתעלה בפקדון ותיכף יצייר במחשבתו מסירת נפש בציור איזה מיתה. ומסירת נפש בפקדון קודם השינה בפסוק בידך אפקיד רוחי מבואר בזה"ק בכמה מקומות וז"ל פ' במדבר ד' קי"ט ע"א כתיב בידך אפקיד רוחי כו' ת"ח כיון דעאל ליליא אילנא דמותא שליט בעלמא כו' וב"נ בעי לאקדמא ולמפקד בידי' פקדונא דנפשי' כפקדונא דב"נ דיהיב פקדונא לאחרא ס' כך הווא אילנא בני נשא אקדימו ויהבין ליה פקדונא דנפשייהו עכ"ל. ובז"ח ד' ס"ט ע"ב וז"ל צריך אדם להפקיד נשמתי' ליוצרו וקורא פסוקי דרחמי כגון בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת והואיל והיא בפקדון אע"פ שהיא מחוייבת בכמה הובין הקב"ה משיב אותו לחיקו של אדם כענין זה צריך להתנהג במדותיו של הקב"ה וללכת בדרכיו עכ"ל ובהקדמות ברחשית דף א' ע"ה ז"ל ת"ח עיטא לב"נ כד איהו סליק בליליא על ערסי' בעי לקבלא עלי' מלכותא דלעילא בלבא שלים ולאקדמא למסר קמי' פקדונא דנפשי' ומיד אשתזיב מכל מרעין בישין ומכל רוחין בישין ולא שלטין עליה עכ"ל:

ברכת המפיל בא"י כו'

המפיל חבלי שינה. ז"ל אבודרה"ם פי' חבלי שינה חלקים מחלקי השינה וי"מ חבלי שינה כמו חבלי יולדה שכשאדם עומד זמן רב ואינו ישן חבלי שינה וצירים אוחזים אותו ואנו מברכים על השינה מפני שהיא מצרכי בני אדם שמתוך שאדם ישן קמעא עומד ויגע בתורה. (ותנומה) על עפעפי. ומאיר לאישון בת עין ע"ש יצרנהו כאישון עינו ורצה לומר שכשהאדם חפץ מאוד לישן מחשיך אישון בת עינו וכשישן ומקיץ מאיר אישון בת עינו זהו ומאיר לאישון בת עין פי' כשיקום משנתו עכ"ל האבודרה"ם. ויזהר האדם מאוד לו' בנוסח ומאיר לאישון בת עין כי כן הנוסח בגמרא והובא בטור ג"כ. גם בכהאריז"ל כתוב ובתיבות אלו ג"כ כוונה עצומה (והאר) עיני פן אישן המות ז"ל אבודרה"ם. כלומר שתחזור בי נשמתי ולא תהא שינתי שינת עולם. (בא"י) המאיר לעולם כלו בכבודו פי' שמעמידם ממטתם לאור היום לילך כל אחד לעסקיו עכ"ל האבודרה"ם. יזהר האדם ללמוד קודם שינתו וגודל מעלתה מבואר בגמרא וז"ל פ' משפטים ד' קי"ט ע"ב זכאין אנון ישראל דקרבין רוחין דלהון קרבין קדם ה' בכל ליליא ולילא דרוחא דלהון היא העולה לגביה אי סליק לה בתורה ובמצוה בתורה דאיהו עשר אמירן כו' זכאה מאן דסליק לה במצוה כו' בגיני' אתמר בידך אפקיד רוחי וגו' רוח אתפקד כו' עכ"ל ויזהר האדם בעת השכיבה בלילה להכניס בלבו יראת הבורא ית"ש. וז"ל פ' בחקתי ד' קי"ג ע"ב ר' יוסי פתח רגזו ואל תחטאו כו' אבל בשעתא דרמש ליליא וב"נ שכיב על ערסי' כמה גרדיני נימוסין מתערין בעלמא ואזלין ושאטין ובני נשא בעאן לארגז' מקמי קב"ה ולדחלא מניה בגין דלא יתחכה נפשי' בגווייהו ויסתזיב מינייהו עכ"ל גם יזהר האדם שלא יישן יחידי בבית כמבואר בגמרא דשבת ובזוה"ק פ' בראשית ד' י"ט ע"ב ח"ל אדם מאה ותלתין שנין כו' עד דאתא נעמה ומגו שפירו דילה טעו בני האלהים בתרה עז"א ועזא"ל ואולידית מנייהו ומינה אתפשטו רוחין בישין ושדין בעלמא דאיהו אזלא משוטט' בלילות ואזלא בעלמא ואייכין בבני נשא ועבדי לון דאסתאבן קרי בכל אתר דאשכחן בני נשא ביימין יחידאין בביתא שרן עלייהו ואחידן לון ומתדבקן בהו

שהי׳ פירושו הלובשא ואוליד מינייהו . והו פעמון ביה במרעין ולא ידע ס׳ מב״ג ויתן רצון מה׳ שוכן משוכה מן יתן לידידו שינה :

אל ורנן . לאל ראשון ואחרון . מקימי דל מעפר וחול . לברך על המוגמר
אלף ראשון היא עולת החול . ובעזר האחד ואין שני . נתחיל חלק שני
נחדר פרץ משובב נתיבות לשבת . היא עולת שבת :

שער השמיני שער העליון חלק שני

היות נמצא השער ההוא בשבתות השנה יום שבחר ונתנו ה׳ ית״ש עליון על כל ימי החול ע״כ מן השם הוא זה אשר לו יקרא **שער העליון**

כי ע״כ ברך ה׳ את יום השבת ויקדשהו עליון על כל לשם ולתהלה ובו יבואר כל הסדר וההנהגה של ערב שבת קדש וקצור כוונת מזמורים של קבלת שבת קודש . וכל התפילות של שבת וכוונת קדוש היום וכוונת כהן ולוי וכל העולים אחרידם לקרות בתורה והנהגת של כל היום שבת קודש עד אחר הבדלה׳

פרק ראשון

בנשה ליל ששי והכינו תקון גדול בלילה ההוא כדרה שנת השבד את ה׳ בלב שלם ובנפש חפצה להיות נעור ללמוד כל הלילה עד הבוקר לתיקון פגם הברית . וימצא כתוב כן בכתבי האריז״ל ובשאר ספרי המקובלים שהלימוד כל הלילה בליל ששי הוא תיקון גדול ומעלה לפגם הברית . והיה ביום הששי תיכף אחר תפלת שחרית יזהר האדם לקרות הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום ואטו מלתא זוטרתא היא מה שאמרו בגמרא הקדושה א״ר הונא ה׳ לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור כו׳ וכל המשלים מאריכין לו ימיו ושנותיו וגודל התקון בעולמות העליונים הקדושים בהשלים הפרשה עם הצבור גם גודל שכרו הובא בזוה״ק ויבוא לפניו העתקות מאמרו הקדוש בעז״ה לקמן בענין קריאת הפרשה ש״ם ויהדר לקרות בס״ת . ואחר כל פסוק יקרא תרגום שלו כהאריז״ל . ועכ״פ אחר כל פרשה דהיינו פתוחה או סתומה כדעת רש״ל והש״ס . ויזהר האדם במה שמוזכר בספרים שלא להפסיק בדבור ח״ו בקריאת שמו״ת . וקודם קריאת הפרשה יאמר בשמחה עצומה הריני רוצה לקרות שמו״ת כדי לעשות בזה נחת רוח ליוצרי ובוראי ית״ש כו׳ כפי הנוסח שנתבאר לעיל בשער הלמוד קודם קריאת מקרא . אחיי ורעיי אדברה נא שלום בעבודות יוצרנו ובוראנו ית״ש לכ״ל בכללא רבה לאנשים כערכי שבכל מקום אשר תקרא בתורה או בנביאים וכתובים ענינים שבא מזה היפך רצון יוצרנו ובוראנו ית״ש וישתדל אז יכניס האדם צער גדול בלבו על זה שלא נעשית אז רצון בוראנו ית״ש ולהיפך במקומות שיקרא איזה ענין שמזה בא נחת גדול לבוראנו ית״ש אז יכניס שמחה גדולה ועצומה בלבו על זה שנעשית אז רצונו ית״ש ויתענג שיש לו ית״ש וישתדל נחת גדול מענין זה והוא עיקר ושורש עבודת בן חביב לאביו לשמחו

במעתם

בשמחתו הייט בעת עשיית רצונו הן הוא בעצמו הן אדם אחר ולהצטער באיזה ענין שהוא נגד רצונו הן הוא בעצמו הן אחרים גם בכל מקום אשר יקרא האדם בתנ"ך איזה ענין מגבורות ונפלאות הבורא ית"ש דהיינו ענין שיוצא מדרך הטבע יחשוב אדם אז במחשבתו גבורות ה' כמה פעמים בשמחה עצומה. את אחיי ורעיי אנכי מבקש לבל ירע בעיניכם כי לא באתי להגיד את הרשום כל המקומות מעניינים אלו בכל התורה כי בודאי הוא מגדר הקיצור בדבר שרשומו ניכר מכלל' אאמר כי אדם יפיק תבונה מעצמו ליתן דעתו בזה אל הטובה בכל המקומות מעניינים אלו לכוין כוונות הנ"ל ואשרי חלקו. ועוד כלל אחר בעבודת בוראנו ית"ש ויתעלה בקריאת הפרשה בכל מצות הנוהגות עתה בזמנינו הן מצות עשה והן מצות ל"ת יקבל על עצמו בשמחה עצומה במ"ע לעשותה ובמצות ל"ת לזהר ממנה. גם שומע כשוגה לענין זה בעת שמיעתו הפרשה מפי הקורא בשבת וי"ט ובשני וחמישי יכוין ג"כ בכל הערות שהיערנו לכוין בעת קריאת פ' שמו"ת ודי בהערה זו. גם לרבות קורא אחר קורא בקריאת ההפטרה של הפרשיות יכוין כל הנ"ל. ועוד נוסף הוא בכ"מ אשר יקרא בהפטורה עניני נחמות על העתיד ראוי לאדם בעת קריאתה ליתן הודאה עצומה בשמחה בלבו ובמחשבתו להשם יתעלה על נחמות האלו וגם יצפה לתשועת ה' בתשוקה עצומה מתי יגיע הזמן ויבואו הנחמות האלו כי הלא דבר זה נשאל לאדם אחר פטירתו צפית לישועה ובודאי כשיכוין אדם בזה יזלגו לפעמים עיניו דמעות רבות מגודל התשוקה שישתוקק מאוד בלבו מתי יגיע זה. עוד כלל אחר לבי לחוקקי ישראל לחקוק על לוח לבם בכל מקום שיקרא בעניני גבורות ונפלאות של יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה שעי"ז נתגדל ונתקדש אז שמו הגדול ב"ה וב"ש לעיני כל ישראל ובעיני האומות ראוי לאדם להכניס בלבו שמחה עצומה עד מאוד על זה ודי בזה. הלא המה באו בכתבים למעלה בשערים הקודמים בשם הזה"ק שיזהר האדם מאוד בדקדוק המצות היטב אף בלמוד התורה ומה גם בקריאת פ' שמו"ת ועונשו גדול ר"ל מי שאינו נזהר בזה וע"כ ישים האדם אל לבו להזהר בזה מאוד ודי בהערה זו. יום פנה מחצות היום ולהלן בעש"ק יזהר האדם מאוד לקצץ הצפרנים ויאמר בפה מלא לכבוד שבת קודש ובזוה"ק פ' ויקהל ד' ר"ח ע"ב. ז"ל לא לבעי ליה לב"נ לרבא' איכון טופרין דזוהמא. דהא כמה דאסגיאו הכי נמי אסגי עלי' קסטור' וידאג בכל יומא. ובעי לספרא לון ולא ירמי לון דלא יעבד קלנא בההוא אתר דיכיל ההוא ב"נ לאתזקא וכלא כגוונא עלאה עכ"ל. וז"ל פ' אחרי ד' ע"ט ע"א תאנא ברזי דמתנבוהא זוהמא דטופרין יתער זוהמא אחרא ובגיני כך בעיין גניזא. ומאן דאעבר לון לגמרי כאלו אתער חסד בעלמא כו'. ויעבר ההוא זוהמא וטופרנא דרשי' בי' דתני' מאן דדריך ברגלים או במסאני' עלייהו יכול לאתזקא ומה ה' עכ"ל. (ואיתא) כמו במדרש מעשה בחסיד א' שנפטר ונראה לתלמידיו בחלום וראה התלמיד שהיה לו כתם במצחו ושאל לו מפני מה היה לך כך והשיב לו מפני שלא הייתי נזהר לקצץ את הצפרנים בכל עש"ק ע"כ. לכן יזהר האדם בזה מאוד (ונמצא) כתוב בספרים אם עש"ק הוא ר"ח לא יגלח שער הראש ולא יקצץ הצפרנים מפני הסכנה וכ"ש ביום ר"ח שחל באחר ימות החול (והובא) בספרים שיזהר האדם שלא יגלח צפורני ידיו ורגליו ביום אחד כי הוא מאוד קשה לשכחה וגם סכנה (וכתבו) המקובלים שיזהר האדם כשקוצץ צפרניו שלא יפלו על בגדיו וכ"ש שלא יקוץ על בגדיו ולקולטן משם כי גורם רעה לעצמו ח"ו ואשם ביום ששרתה אם מעשה כן תגרום להפיל ולדותי' ר"ל ע"כ. (גם) יזהר האדם מאוד שלא לגדל פרע שער ראשו יותר מדאי אלא שיגלחם בכל שנה או שבעה שבועות עכ"פ ובזוה"ק פ' בהעלותך ז"ל ד' קנ"א ע"ב כל מאן דאתי מסטרא דדינא בעי דלא ירבי שערא בגין דאתכי דינא בעלמא כו' עכ"ל בקיצור. (ויזהר) שיגלח דוקא קודם חצות היום כי אחר חצות אסור לגלח ע"פ דין המשנה שהוא עת מנחה גדולה והובא דין זה גם בש"ע וכ"כ בכתבי האריז"ל וצריך האדם להזהר בזה. ואחר נטילת הצפרנים ילך להטהר במקוה לכבוד שבת קדש ובודאי

אדם

אדם שבלתי טהור היה מטומאת קרי ר"ל או מזיווג של טבילת מצוה בודאי חוב גדול הוא לטבול א"ע בעש"ק שלא יכנוס בקודש וטומאתו עליו טומאת הגוף ח"ו אלא אף מי שעומד בחזקת טהרה מצוה גדולה לטבול בעש"ק כי הטבילה בעש"ק מועיל לקבל נשמה יתירה בשבת ובלתי טהרת המקוה בודאי לא ישיגנה. וז"ל הזה"ק פ' ויקהל ד' ר"ד ע"א כד עאל שבתא אצטריכו אנון עמא קדישא לאסחאה גרמיהו משימושא דחול. מאי טעמא בגין דבחול רוחא אחרא אזלא ושטיא ושרא על עמא. וכד בעי ב"נ לנפקא מן ההוא רוחא ולאעלא ברוח אחרא קדישא עלאה בעי לאסחאה' גרמי' למשרי עליה ההוא רוחא עלאה קדישאה עכ"ל. ויטבול עכ"פ לא פחות מג' טבילות האריז"ל. ורוב העולם נוהגין לטבול ד' טבילות כנגד ד' אותיות הוי"ה ב"ה וכמו הוא גם ראיתי נוהגין שטובלין י"ד טבילות ואחרי חלקם כי כל המרבה בטבילה הרי זה משובח שבכל טבילה שאדם טובל את עצמו יותר ממשיך עליו קדושה ביותר מן בחול וכן בשבת ואדם מקדש א"ע מלמטה מקדשין אותו מלמעלה יותר ויותר. ואחר הטבילה דווקא ישתדל אחר מים חמין לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו על סדר זה דוקא. ומי שהאיר לו ה' עיני שכלו לעיין בכתבי האריז"ל שם יראה התקון הגדול והנפלא מה שנעשה בעולמות העליונים ע"י רחיצת פניו ידיו ורגליו במים חמין בעש"ק. ומה טוב אם יכול לרחוץ כל הגוף בהם ואז ירחץ ראשו תחלה ויאמר בשעת רחיצה לכבוד שבת קודש ויכוין נתת בזה נחת רוח להבורא ית"ש. ובבואו מן הטבילה ילבש בגדי שבת ויאמר שיר השירים בקול נעים ובמתון וגודל מעלת אמירתה הובא בזה"ק בכמה מקומות. וז"ל פ' תרומה ד' קמ"ג ע"ב מאי דהוה ומאי דהוי ומאי דזמין למהוי לבתר יומא שביעאה כד יהא שבת לה' כלא איהו בשיר השירים כו' אצטריך לנטרא ולסלקא עטרה על רישי' דבר נש כל מלה ומלה דשיר השירים. ואי תימא אמאי איהו בין הכתובים הכי הוא ודאי בגין דאיהו שיר תושבחתא דכנסת ישראל קא מתעטרה לעילא. ובג"כ כל תושבחן דעלמא לא סלקא רעותא לגבי קב"ה כתושבחתא דא עכ"ל בקיצור נמרץ. ויזהר האדם מאוד באמירתה בדקדוק התיבות ולא יפסיק באמצע קריאתו אפי' בד"ת. וכמ"ש כתוב בספרים לפי שכל הפסוקים של שיר השירים מסודרי' בסדר מעלות העולמות העליונים הקדושים ובודאי אם לא ידקדק היטב בתיבות או יעשה הפסקות יעשה פירוד חס ושלום בין מדות העליונים הקדושים ובודאי אם ידקדק האדם בלשון הזה"ק הנ"ל דפ' תרומה שכתב אצטרך לנטרא ולסלקא על רישי' דבר נש כל מלה ומלה דשיר השירים בודאי האדם ידע להזהר בעת קריאתה בכל הנ"ל ודי הערה בזה: ואם אין לו שהות לקרותה בערב שבת קדש אזי יקרא בשבת מתי שיוכל. הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' במצותיו חפץ מאוד ותעם בחפץ כפיך מצוה שאין לה דורשין והיא ערובי חצירות. ואף שפשטה הוראה על חצרים חצרי הלכה לבאות ישראל בכל תפוצותם המנהג לעשות עירובי חצירות בכל ע"פ ממנהג אפי' ולהניח בבה"כ כל השנה ומנהג ישראל תורה היא ודורש אין לה מכלל דבעי דרישה אם היא מן הנאכלין ככל מאכל הראוי לאכילה וכבר הרגיש בזה הט"ז ז"ל וכתב דיותר טוב לערב כל ע"ש דרוב פעמים שהמצה של ערוב מתקלקלת ומתעפש' מאורך הזמן ואינו ראוי לאכילה כלל והוי כלה לגמרי עכ"ל: ולי נראה שבודאי היא מתעפשת בימי הקוץ ואינו ראוי לאכילה כלל ומטלטלין בעו"הר בלא עירוב. והאריז"ל מזרז לאדם במצוה זו שיעשה אותה בכל ערב שבת קודש ויזכה ג"כ לכל בני החצר וט"ז כתב ג"כ ז"ל הרוצה לעשות על צד היותר טוב יערב משלו בכל עש"ק ויזכה ע"י אחר לכולם ולא יברך כיון שיש בבה"כ מצות העירוב והברכה אינם מעכבות. עכ"ל. לכן הירא את דבר ה' מעבדי ה' ומעם קדושו הישראלי ראוי לזרז עצמו בכל עש"ק לעשות ערובי חצירות בשבילו ולזכות ג"כ ע"י אחר לכל הדרים בעירו ויתן הפרוסה שיש בה שמוכה ביצים לאחר ויאמר לו הגבה אותה וזכי בה לכל הדרים בעירוב ואח"כ יקח הפרוסה מיד הזוכה ויאמר הנוסח שהובא בש"ע סי' שס"ו סעי' ט"ו. וכדי לצאת מ כל הדיעות וכל הספיקות שאפשר להסתפק שמבואות קטנות שלנו דין מבואות יש להם וצריך

נמצא ג"כ שתופי מבואות לכן ראוי ג"כ לבטל בנוסח שתופי מבואות ויאמר בזה הנוסח בה"ד עירובא יהא שרי לן לאפוקי ולעיולי מחצירות למבוא' וממבואות לחצירות ומן הבתים לחצירות ומחצירות לבתים ומבתים לגגות ומגגות לבתים ומבתים לגגות ומגגות לגגות לי ולכל הדרים בעירוב. ע"כ. כי בעירוב אחד יוצא לשתופי מבואות ולערובי חצירות כמבואר בש"ע וגם נאמר בסי' תקכ"ו סעי' י"ב שהברכה יהיה אחר הזכי' ויניח העירוב בבית שיש בה ד' אמות על ד' אמות או כדי לרבע ד"א על ד"א כמבואר שם בש"ע. וזה דבר פשוט שעירוב זה אינו מועיל כ"א לאותם שדרים תוך העירוב ולא לאותם שדרים חוץ לעירוב בשכונה אחת לכן שני בעלי בתים הדרים חוץ לעירוב בשכונה א' דהיינו א' דר בבית וא' בקאמ"ר צריכין לעשות ביניהם עירובי חצירות ואם לא עשו אסורים לטלטל מזה לזה מביתו לקאמ"ר וזה מהקאמ"ר שלו לבית. וגודל עון של הוצאה מרשות לרשות מבואר בתקונים תיקון מ"ח דף פ"ה עמוד א'. וז"ל מאן דאעקר חפץ מאתריה ואנח לי' לבר מאתריה ומרשותי' כאלו אעקר אילנו דחיי דאיהו אות ברית ואנח ליה ברשו אחרא מאן דעביד דא גרים דאעקר נשמתי' מרשות דילה ואנח לה ברשו אחרא כו' ודא גרים לישראל דאתעקרו מארע' דישראל ואתגליאו. ובדף ל"ו ע"ב ג"כ תיקון ס"ו וז"ל ודאי כל מאן דנפיק מרה"ר כו' כאלו ערב שמא דקב"ה ועביד אילנא דטוב ורע כו'. עכ"ל בקיצור. לכן יזהר האדם מאוד ומאוד באיסור הוצאה בשבת. ודי בזה כדי שערה ואחר ערובי הנרות יתקן פתילות לנר של שבת אם מדליק בשמן זית כי הדלקה אותה מצוה האשה חייבת בה ותקון הפתילות מוטל על הבעל. האריז"ל. ואם מדליק בנר של שעוה ושל חלב יניחם בעצמו בנר על השולחן. לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם הני נשי במה זכיין בהדלקה עושה מצוה עולם גודל השכר של הדלקת נר שבת והוא מבואר בזה"ק פ' בראשית דף מ"ח ע"ב וז"ל ואתתא בעיא בחדוה דלבא ורעותא לאדלקא בוצינא דשבת דהא יקר' עילאה הוא לה וזכות רב לגרמה למזכי לבנין קדישין דיהון בוצינא דעלמא באורייתא ובדחלת' ויסגון שלמא בארעא ויהיבת לבעלה אורכא דחיין בגין כך בעיא לאזדהרא בה. עכ"ל. אשריכם ואשריכם בנות ציון איך ראוי להדליק הנרות בשמחה עצומה. לא נא הגברים וראו איזה דרך ישכנו לפני איש איך ומה ראוי לאדם להשתדל בהכנה עושה מצוה כתקונו שיהיו מונחים נרות של שבת נגד דרום ושלחנו נגד צפון כמבואר בתקונים תיקון כ"ד דף ע' ע"א וז"ל ובהאי ביתא דאתכשרין דירה דא מתקנא בהאי סדורא מנרתא בדרום ושלחן בצפון ומטה בין צפון לדרום. אמרין אלין מלאכין דקא אתיין עם שכינת' דאיהי נשמה יתירה. לית דין אתר הדיוט עם הארץ אלא אתר דרעותא בי' מן קדם ה', פתורא צריכה לתקנא לה לגבי צפון כו' מטה למערב בין צפון לדרום כו' ובביתא דלאו איהו מתתקן אלין תקונין בליל שבת. אושפיזין אמרין לאו איהו דא דירה דישראל דאתמר בה ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם לדרתם כתיב חסר מלשון דירה. וכל אלין תקונין צריכין לתקנא בליל שבת. דאיהי ממש אות ברית מילה עכ"ל בקיצור. וראוי לאדם להתנהג ח"ע בכל עש"ק להוסיף מחול על הקודש בכל מה דאפשר כמבואר בתקוני' תיקון מ"ח ד' פ"ה ע"ב. וז"ל צריך בר נש בשבת לשנויי בלבושין בשרגא במאכלין וצריך למהוי מוסיף מחול על הקדש. וכל המוסיף מוסיפין ליה נפש יתירה בשבת וכל הגורע גורעין לו הנפש יתירה ח"ו עכ"ל. והמ"א בסי' רס"א הביא בשם הפוסקים שצריך להוסיף מחול על הקדש ב' שעות ועיי"ש. וכתוב בספר התגין אם נשמתו של אדם בגיהנם בכל יום ששי מוליכין אותה מגיהנם בעת שהיה רגיל בעה"ז לשבות וכן בתוספת מקודש על החול במוצאי שבת המאחר מאחרין אותו של א להכניסו לגיהנם והממהר ממהרין אותו להכניסו. וע"כ צריך לזהר בזה מאוד. ומוטל על כל אדם להזהיר בני ביתו על תוספת שבת וביחוד בימים הקצרים של ימות החורף שרוב נשים מאחרין בהדלקת הנרות עד קרוב להשיכה ר"ל וראוי להזהיר אותם בנחת ובתוכחה. אחיי ורעי ראשון לציון הנה זה בא כבר למעלה בשער שלפני זה מגודל זהירות הטובה בתפלת מנחה של כל

מזה השאל כי רבה היא והאדם יפיק תבונה ביתר שאת ויתר עז וזהירות הכוונה שמאנם מנחה ע' של עש"ק למי שמעיין בכתבי האריז"ל מגודל מעלתה שמזמן תפלת מנחה ע' את התחלת השלמות והעליות של כל העולמות זה בזה בודאי ראוי לאדם להכין עצמו בתפלה זו אל גודל הכוונה יותר ויותר ודי בזה בהערה:

פרק שני קבלת שבת

בעת ערב לעת צאת ידי חובת תפלת מנחה ויהי בצאת המנחה . שבת בשי הכנס להכין האדם עצמו לקראת שבת מלכתא לומר המזמורים של קבלת שבת בשמחה עצומה עד מאוד ובודאי באלו המזמורים התיבה קולטן ההתלהבות בלב האדם אל עשהו בשמחה עצומה מאוד כשיוציא אותם מפיו ויקרא בכל כחו ובהתלהבות גדול וכן מבואר בזה"ק שצריך האדם לעבוד ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה בכל כחו דווקא וכבר בא זכרונו למובה לשון הקדוש בפסוקי דזמרה ועיי"ש . וכללו של דבר מידי דבעי כונה אל כל המקום אשר יבוא דבורו בהשבת אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד יקבל במחשבתו על עצמו מסירת נפש להראות את יופי אמיתת השגתו לו ית"ש ויתעלה כגון בתיבות הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו . גם במזמור ב' בתיבות הבו לה' כבוד ועוז הבו לה' כבוד שמו . ובמזמור ג' בתיבות וראו כל העמים כבודו . וביחוד בפסוק שמחו צדיקים בה' כו' . ובמזמור ד' בפסוק ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו וכיוצא בהם מה מאוד נעלה בהם מסירת נפש . ודי בהערה זו הקצרה:

מזמור הבו לה

ויהי הוא טרם אלה לדבר מזמור זה יכוין אדם לקבל תוספות נפש יתירה כתבי האריז"ל הנה בכתבי האריז"ל מבואר התקונים הגדולים והנוראים הנעשים בעולמות העליונים הקדושים ע"י אמירת מזמור זה בקבלת שבת שבאמירת הפלשה הבו לה' שבמזמור זה עושים תקון בפ"ע בעולמות העליונים ובשבעה קולות שבמזמור זה עושין תקון בפ"ע ובי"ח הויו"ת שבמזמור זה שכנגדם תקנו אנשי כנסת הגדולה י"ח ברכות התפלת החול ובי"ח הויות אלו פ"ב אותיות כנגד שם ע"ב כמספר חסד עושים תקון בפ"ע ובאחד עשר פסוקים שבמזמור זה כמספר ו"ה שבשם הוי"ה ב"ה עושים תיקון בפ"ע ובתשעים וא' תיבות שבמזמור זה כמספר שילוב הוי"ה ואדנ"י עושים תיקון בפ"ע ובודאי אשרי מי שיגיע ידי שכלו לכוין במזמור זה כוונת האריז"ל אך לאו כל מוחא סובל דא לכן יאמר אדם מזמור זה בכל עוז כחו ויאמר התיבות במתון גדול ובשמחה רבה ועצומה ויכוין ג"כ במחשבתו שכוונתו באמירת מזמור זה נעשים תקונים גדולים בעולמות העליונים ולעשות בזה רצון הבורא ית"ש ויתעלה זכרו לעד וזה בודאי יחשב לו כאלו כיון בכל הכוונות ורחמנא לבא בעי . ואתה האיש כערכי בן ערוך אליך אגידה ואדברה פרטי כוונות פשטיות במזמור זה ויכוין מחשבותיך בהם כאלו ידעת ספירות וחשבת דרכיך במחשבת הקדש הקדשים כוונת האריז"ל והן הנה לבני ישראל עם קדוש הכוונות פשטיות . (בתיבות הבו לה') בני אלים יכוין האדם בלבו שמחה עצומה עד מאוד על זה שאנו נקראים בני אלים בני אברהם יצחק ויעקב שנקראים אילי הארץ כפרש"י ואמר הפסוק שעלינו בני אברהם יצחק ויעקב מוטל לתת כבוד ועוז לשמו הגדול של יוצרנו ובוראנו ב"ה וב"ש כמו שאומר הפסוק להלן הבו לה' כבוד ועוז הבו לה' כבוד שמו ופ"ז ישמח האדם שמחה עצומה מאוד שזכינו לכל זה. (והבו לה' כבוד) ועוז הבו לה' כבוד שמו יקבל על עצמו מסירת נפש בציור איזה מיתה בשמחה עצומה עד מאוד כי ע"י מסירת

שם גורם לגבורה ית"ש ויתעלה כבוד גדול ושמו הגדול מתקדש ומתעלה בכל העולמות כנ"ל כמה פעמים ולא יהיה כדובר שקרים ח"ו: ובז' קולות שבמזמור זה דהיינו מפסוק קול ה' על המים כו' יכוין האדם פרש"י בכל פסוק וישמח בשמחה עצומה עד מאוד בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ובוודאי מעולם גודל תשוקתו והשגתו באלהותו ית"ש יבא מעצמו אל קבלת מסירת נפש בכמה מקומות במזמור זה. והן די ביאור עולה הטרה בכוונה כוללת הזאת לכל פרט ופרט כפ"ע. ובפסוק קול ה' חוצב להבות אש יכוין ג"כ פרש"י ולא נשית אלא בשביל דבר שנתחדש בה דבר פרטי שישמח ישראל בעושיו שזכו אומה הישראלית כל העם רואים את הקולות קול ה' חוצב להבות אש חרות על הלוחות בשעת מתן תורה ומובטחים עוד מאתו ית' שנזכה להשמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי לשמוע בקול דברו הנפלאים והנוראי' ההם בעת ביאת משיח צדקנו במהרה בימינו ואותן דודים ערבים עלינו ואנו מתאוים ומשתוקקים להיותו נוהג עמנו כמנהג הראשון כפירש"י בשיר השירים על פסוק ישקני מנשיקות פיהו ומגודל תשוקה זו יקבל על עצמו מסירת נפש בציור איזה מיתה להראות תשוקתו העצומה באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. ויזהר האדם בדקדוק התיבות היטיב כאשר בא בארוכה ביאורו למעלה בשער הב' כי רובא דרובא יבא במזמור א' אחר נח נראה כי כל הז' קולות בא אחריהם אות ה' **קול אֲדֹנָי** ואם לא ישים ריוח פירוד ביניהם יאמר **קוֹ־לדֹנָי** ולא יאמר כלל לא תיבת קול ולא השם ב"ה וכיוצא בשאר תיבות ודי בזה. ואחר מזמור זה יאמר תפלת אנא בכח בנעימת קול ויזהר מאוד בכוונתה. ובתקונים תקון כ"א דמ"ז ע"ב מבואר איך מרומז במזמור זה השם של מ"ב דאנא בכח ועיין שם:

פזמון לכה דודי

ראיתי בספרים קצת פירושו וזהו דודי הוא הקב"ה ואנו מתפללים על קץ הגלות שינחם לשכינה הנקראת כלה ויאמר אליה התנערי מעפר קומי כו' לא תבושי ולא תכלמי כו' ולפי שבשבת קודש מתרומם למעלה כמו לעתיד לכן אומרים לכה דודי בשבת ע"כ ואציגה נא עמך אנוש כערכי קיצור כוונה פשוטה וזה הוא לכה דודי זה הקב"ה לקראת כלה היא השכינה הקדושה והוא סוד קב"ה ושכינתיה וכל ימות החול השכינה הקדושה בעולמות התחתוני' בשבילנו ועתה בשבת קדש עולה לעולמות העליונים בשביל קדושת שבת הרמה ואנו בניה הקדושים חיוב גדול עלינו לשמוח עמה בעלייתה שמחה עצומה ואנו אומרים לכה דודי לקראת כלה שהיא עולה עתה לעולמות העליונים נצא לקראתה לקבלה וגם אנו בניה אומרים פני שבת נקבלה שהיא השכינה הקדושה שנקראת ג"כ שבת כנזכר בזה"ק וראוי לאדם לשמוח במלאו פני שבת נקבלה שמחה עצומה עד שמרוב התשוקה והחדוה יקבל על עצמו מס"נ ודי בזה. בואי בשלום כו' חרוז זה יאמר האדם בשמחה עצומה עד מאוד כי בחרוז זה מקבל האדם נפש יתירה דליל שבת קדש ואנו קוראים לשכינה הקדושה בואי בשלום עטרת בעלה כו' תוך אמוני עם סגולה. פי' שתשרה עלינו בסוד נפש יתירה. (בואי כלה בואי כלה) ופעם ג' בואי כלה יאמר בלחש האריז"ל. ואחר ג"פ בואי כלה יאמר שבת מלכתא וימשיך על עצמו במחשבתו ג"כ בזה"ל בשמחה עצומה הריני ממשיך עלי ועל כל ישראל נפש יתירה קדישא של ליל שבת. ודבר זה שנוי בזה"ק שצריך אדם דוקא להכין עצמו לזה להמשיך עליו נר"ן יתירה של שבת קדש ויבא לפנינו העתק' מאמרו הקדוש בעז"ה בברכת הפורס סוכת שלום בקבלת נשמה יתירה:

מזמור שיר ליום השבת

זה המזמור ראוי לומר בשמחה עצומה עד מאוד כי הוא ג"כ מתקוני התפלה עתה בשלמות העליונים הקדושים. ובפסוק (טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון) ראוי שיתן האדם שימה במחשבתו להבורא ית"ש ויתעלה שברא אותו בחלקו הקדוש וזכה אותו להודות ולזמר לשמו הגדול ומגודל החשוק ע"ז יקבל על עצמו מסירת נפש להראות גודל תשוקתו אליו ית"ש ויתעלה. (כי שמחתני) ה' בפעלך וגו' ראיתי בזה פי' נפלא ואמתי בפעלך הם מצות הקדושים במעשה ידיך ארנן קאי על כלל התורה שהיא מעשה ידיו של הקב"ה לכן בפסוק זה יכוין האדם שמחה עצומה בלבו ע"ז. (מה גדלו) מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך מבואר בזה"ק שקאי על התורה: וז"ל בז"ח במדרש הנעלם ד' ע' ע"א וא"ת שאין סתרים בתורה תדע לך כי על כל דבר ודבר יש תילי תילים של סודות והלכות ופירושים כי ר' לוי אמר כתיב מה גדלו מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך מה גדלו מעשיך ה' זה מעשה בראשית שהם מעשיו של הקב"ה. מאוד עמקו מחשבותיך אלו סתרי תורה עכ"ל בקיצור. לכן בפסוק זה ישמח האדם ג"כ שמחה עצומה עד מאוד על תורתינו הקדושה והנפלאה ויחשוב במחשבתו בשמחה עצומה כמה פעמים גבורות ה' גבורות ה' בזה איך נרמז ונסתר בכל קוץ וקוץ של תורתינו הקדושה ובכל אות ואות ובנקודות ובטעמים תילי תילים סודות נוראים שאף המלאכים הקדושים אינם יכולים להשיג אפי' אות א' מתורתינו הקדושה על בורי' כמבואר בזה"ק הלא זה בא למעלה העתקת לשונו הקדוש בשער התלמוד ועיי"ש. ומגודל התשוקה יתפלל במחשבתו שיורנו הבורא ית"ש נפלאות מתורתו הקדושה כדי שישיג מתורתו הקדושה גודל אלהותו ית"ש ויתעלה כי אורייתא וקב"ה חד הוא כנזכר בזה"ק כמה פעמים ודי בזה (שתולים) בבית ה' בחצרות אלהינו יפריחו שקאי על נשמת הצדיקים לאחר פטירתם שיהיו מזיו השכינה הקדושה יתפלל במחשבתו שיזכה גם הוא אחר פטירתו לחזות בנועם ה' ולהנות מזיו השכינה הקדושה ולהשיג (להגיד) כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו יחשוב אני מאמין באמונה שלימה ואמיתית שבורא ית"ש ויתעלה הוא ישר ולא נמצא עולה בכל מעשיו ומשפטיו כי צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו:

מזמור ה' מלך גאות וגו'

יאמר בשמחה מאוד ובפסוק (עדותיך) נאמנו מאוד יכוין פרש"י ויחשוב אני מאמין באמונה שלימה ואמיתית לכל דברי הנביאים אף אם יתמהמה אני חכה לו שבודאי יתקיימו נבואתם וישמח ויגיל מאוד על זה שמחה עצומה:

פרק שלישי

הנה בפרק הקודם בארתי מקום קבלת נפש ורוח ונשמה יתירה מעתה אבאר ענין' בעזרת השם מזה"ק לאנוש כערכי ואיך ראוי לאדם לשמור אותם בקדושה ובטהרה כל יום השבת קודש. וז"ל הזה"ק פ' ויקהל דף ר' ע"א ובההיא ליליא (ר"ל בליל שבת קודש) כלא נקודה (ר"ל השכינה הקדושה) אתפשט נהורא ופריש גדפוי על עלמא וכל סטרין אחרנין מתעברין ומעירו ואשתכח על עלמא וכדין אתוסף רוח נשמתא בישראל לכל חד וחד. ובההיא נשמתא יתירה נשיין כל עציבא ורוגזא ולא אשתכח בר חדוה לעילא ותתא. ההוא רוחא נחית ואתוסף בבני עלמא כד נחית אסתחי בבוסמין בגינתא דעדן ונחית ושרא על עמא קדישא. בההיא שעתא דההוא רוחא נחית. נפקין עמה לגו גינתא דעדן שתין רתיכין משטערין לשית סטרין

וכד מטי לגינתא דעדן כדין כל אינון רוחין ונשמתין דגנתא דעדן כלהו מתעטרי להאי רוחא פתחי ואמרי זכאין אתון ישראל דמאריכון אתער לגבייכו רזא דרזין גידעי חכמתא כו' עכ"ל בקיצור. וברעיא מהימנא פ' פנחס דף רמ"ב ע"ב וז"ל ותנאין ואמוראין נפש יתירה בשבת לכל ישראל כחדא חד איהו אבל לכל ב"נ איהו כפום עובדוי כו' לכל חד מישראל הכי נחית ליה נפש יתירה כפום דרגא דיליה. אי הוא חסיד יהבין ליה נפש יתירא ממדת חסד אי איהו ירא שמים יהבין ליה נפש יתירה ממדת גבורה. ואי איהו איש אמת יהבין ליה נפש יתירה ממדת אמת ונפש יתירה דא מלכות דאיהי כלילא מעשר ספיראן כו' עכ"ל בקיצור. וז"ל בז"ח במדרש הנעלם דף ט"ז ע"ג. וא"ר נחמן נפש יתירה נתוספת באדם ביום השבת אמר רבי תאי נפש יתירה זו א"ל רוח הקודש ששורה עליו ומכתיר לאדם בכתר קדוש בכתרי המלאכים והוא מאותו רוח שעתיד לשרות על הצדיקים לעתיד לבוא עכ"ל. וז"ל בתקונים תקון כ"א דף מ"ו ע"ב נשמתא יתירתא דאתוסף לגבי' בגין שכינתא כו' ואלין אינון דמתוספאן בערב שבת יהבין לון ת"ה ביומין דחול ובהון אתעביד חול קדש. ואלין אינון תוספות דקא נחתי מתוספת' עכ"ל. אחיי ורעיי אהובי נפשי הלא תראו ענין הגדול והנורא ההוה במאמרי הקדושים האלו מענין נשמה יתירה ודעו איך צריך מזה שמירה מעולה ונקיותה יתירא בקדושה ובטהרה כל יום השבת קודש. ודי בהערה זו:

פרק ד' תפלת ערבית דשבת

בתפלת ערבית דשבת יכין האדם עצמו בהכנה גדולה לענות אחר הש"ץ ברוך ה' המבורך לעולם ועד בשמחה עצומה עד מאוד ביתר שאת ויתר עוז מבערבית דחול כמבואר בזה"ק פ' תרומה דף קל"ה ע"ב. וז"ל כד עייל שבתא כו' כלהו מתעטרין בנשמתין חדתין כדין שירותא דצלותא לברכא לה בחדוה בנהירו דאנפין ולומר ברכו את ה' המבורך. את ה' דייקא בגין לאפתחא לגבה בברכה. ואסור לעמא קדישא לאפתחא לגבה בפסוקא דדינא כגון והוא רחום וגו' בגין כו'. וע"ד ברכו דא אצטריכו כל עמא לברכא במעלי שבתא ברכו דלבא ובחדוה בגו למשרי בשרותא דא לאתברכא האי שבת (רמז לשכינה הקדושה) דמעלי שבתא מעמא קדישא כדקא יאות. בהאי ברכה כד שראן ישראל לברכא. קלא אזלא בכלהו רקיעין דמתקדשי בקדושא דמעלי שבתא. זכאין אתון עמא קדישא דאתון מברכי ומקדשי לתתא בגין דיתברכון ויתקדשון לעילא כמה משריין עלאין קדישין. זכאין אנון בהאי עלמא וזכאין אינון בעלמא דאתי כו' עכ"ל. ודי בהערה זו. וקודם עניית ברוך ה' המבורך כו' יכוין להמשיך עליו תוספות הרוח יתירה ויכוין במחשבתו בזה"ל בשמחה עצומה הריני ממשיך עלי ועל כל ישראל תוספת הרוח יתירה דליל שבת קדש. ואם הגיע הצבור לתפלת ערבית ועדיין עומד באמצע פזמון לכה דודי אז קודם יפסיק באמצע ויאמר הבית של בואי בשלום כו' וימשיך ויקבל על עצמו נפש יתירה כדי שיוכל להמשיך ולקבל עליו בעניית ברוך ה' המבורך כו' תוספות הרוח יתירה כי אם לא קבל עדיין נפש יתירה בג"פ באי כלה איך יוכל לקבל תוספות הרוח בעניית ברוך ה' המבורך ואחר עניית ברוך ה' המבורך יחזור למקום שפסק ועכ"ז ראוי לומר עוד פעם שנית הבית של בואי בשלום על סדר הפזמון. ובק"ש דערבית זו אף שאין עתה זמן תפילין יכוין בפסוק וקשרתם לאות וגו' בזה"ל הריני מקבל עלי מ"ע זו של תפילין לקיימה אחר השבת ויכוין כוונה זו בשמחה עצומה: ובוודאי אחיי ורעיי אהובי נפשי מצוות אלו וכיוצא בא נחת רוח גדול ליוצרנו ית"ש כמו שדרז"ל על פסוק וילכו ויעשו בפרשה בא ומפורש בכתובים בס' דניאל בפסוק מיום שנתת לבך וגו' כשיגיע ופרוס עלינו סכת שלומיך כו' צריך לעמוד כהאר"י ז"ל. ובופרוס עלינו סוכת שלומך וגם בחותם הפורס סוכת שלום עלינו ימשיך ויקבל על עצמו תוספת נשמה יתירה של ליל

שבת . ויאמר הפורש ולא פורש כ"ה הנוסח בזה"ק ובתקונים . ובתיבות ועל כל עמו ישראל יכוין להמשיך נשמה יתירה על כל ישראל . אף שלא נזכר זה בכתבי האר"י ז"ל מ"מ הואיל דבר ה' ראוי לזכות עמו גם אחרים מכללות ישראל מאחר שהזכירו יספר בשבחו . ומה מאוד עמקו מחשבות הרוץ בזה"ק פרשת בראשית דף מ"ח ע"א ענין קבלת נשמה יתירה בהפורש סוכת כו' . וז"ל ת"ח כד אתקדש יומא במעלי שבתא סוכת שלום שריא ואתפרישא בעלמא כו' ובג"כ בקודשא דיומא מברכין הפורש סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים אמאי על ירושלים אלא דא היא מדורא דשריא סוכה ובעינא לזמנא ההיא סוכה (פי' שכינה הקדושה) דיתפרסת עלנא ולמשרא עמנ' ולמהוי מגינ' עלנא כאמא דשריא על בנין ובג"ד לא דחלין מכל סטרין ועל דא הפורש סוכת שלום עלינו . ת"ח בשעתא דישראל מברכין ומזמנין להאי סכת שלום אושפיזא קדישא ואמרי הפורש סוכת שלום כדין קדושה' עילאי' נחת' ופריסת גדפה' עליהו דישראל ומכסי' לון כאמא על בנין וכל זינין בישין אתעברו מעלמא ויתבי ישראל תחות קדושת' דמאריהון וכדין דא סוכת שלום יהיב נשמתין חדתין לבנהא עכ"ל והנה עיניכם הרואות במ"ש הזה"ק במאמר זה ובעינא לזמנא ההיא סוכה דיתפרסת עלנא ולמשר' עמנא כו' וע"כ צריך האדם לזהר בזה להכין עצמו לזה להמשיך ולקבל על עצמו נשמה יתירה בהפורש סוכת כולו . וכן הזמנה מלתא היא גם כן בקבלת נפש ורוח בתפלה במקומות המבוארים למעלה ואמרו כו' כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ יכוין בשמחה עצומה אני מאמין באמונה שלימה ואמתית שהבורא יתברך שמו ויתעלה ברא כל העולמות העליונים עד אין קץ ותכלית ובסוף עשה בששת ימי המעשה כל העולם הזה התחתון עם כל הבריאה וביום השביעי שבת וינפש :

תפלת העמידה

הנה גודל מעלת ד' תפלות של שבת הובא בזוה"ק ובתקונים בכמה מקומות ואעתיק מאמר אחד בקיצור נמרץ . וז"ל בתקון י"ה ד' ל"ד ע"ב תלת לוחין אינון בשבת ורביעאה ללוחא דמוסף ללוחא דערבית אתה קדשת ודי שכינת' כו' . ללוחא דשחרית ישמח משה במתנת חלקו ודא נשמת כל חי דאיהי אמא עלאה כו' . אתה אחד ושמך אחד דא יסוד עמודא דאמצעית' כו' זכאה איהו מאן דאפתח פומוי בתלת לוחין לקבל אלין בשבת . תפלת מוסף דא צדיק דכליל כלהו לוחי' ובי' אמרין בלוחא דמוסף כתר יתנו לך ה' אלהינו כו' עכ"ל בקיצור . וגודל מעלת אמירת פ' ויכולו בתפלה זו דערבית הובא בגמרא הקדושה . וז"ל הגמרא פרק כל כתבי דף קי"ט ע"ב א' רב ואיתימא ריב"ל אפי' יחיד המתפלל צריך לומר ויכולו ואמר רב המנונא כל המתפלל ואו' ויכולו מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף להקב"ה במע"ב שנא' ויכולו א"ת ויכולו אלא ויכלו פי' הקב"ה ושא . ועוד שם בגמרא כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו שני מה"ש מניחין ידיהם על ראשו ואומרים וסר עונך וחטאתך תכופר . ע"כ . ובודאי לא הפליגו חכמי הגמרא ז"ל בגודל מעלת אמירתה על מי שהוא בלא לב ולב ידברו אלא הם אמרו והפליגו בספוני טמוני כל אמירתם בלבבם לכוין בהם להעיד על אחדותו ית"ש כמבואר בזה"ק ויבוא לפנינו העתקת מאמרי הזה"ק בקידוש בעז"ה וכן בסוף סי' רס"ח בטור דחזרה שהוא עדות להקב"ה על מעשה בראשית ובודאי אם לא כיון בשם להעיד עליו באותו אמירה איך יקרא עד אם לא עלתה על דעתו כלל להיות עד בדבר ואף אם טרם אלה לדבר הפרשה של ויכולו גמר אומר בלבו להסהודי אתא באמירת ויכולו על שסה מעשה בראשית את זה לא העלה על דעתו ומחשבתו בעת אמרו פ' ויכולו המעיד על יחודו ואחדות אלהותו יתברך שמו ויתעלה ואומר תיבות הפ' בפיו ובשפתיו בלבד בודאי אחיי ורעי עדיין לא נעשה באמירה זו חבר ושותף להקב"ה במע"ב כי בודאי כוונת חכמי הגמרא

ז"ל במה שאמר בנעשה באמירתו שותף להקב"ה במע"ב הוא על זה שבשעת אמירתו פרשה ז' יאמין בלבבו אמונה שלימה ואמתית על יחוד אלהותו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד שבגבורתו ית"ש ויתעלה ברא עולמות תחתונים ועליונים עד אין קץ ומספר ותכלית ובששת ימי המעשה ברא העה"ז התחתון שמים וארץ וכל צבאם עם כל הבריאה דלא"ס ועי"ז יכניס בלבו שמחה גדולה ועצומה עד מאד על גודל אלהותו ית"ש ויתעלה ושזכה להיות בחלקו וגורלו הקדוש לעבדו בכל מצותיו ולהשיגו קצת ע"י למוד תורתו הקדושה וגם ע"י בחינתו חכמתו הנפלאה והשגבה לאין קץ ותכלית בברואיו אזי המקריב אותו במחשבתו לו יחשב כאלו נעשה שותף להקב"ה במע"ב והסר עונו וחטאתו תכופר כנזכר בגמרא הנ"ל ומגודל החדוה והשמחה העצומה שבוער בלבו על גודל אלהותו יקבל על עצמו מסירת נפש בציור איזה מיתה לסבלות אמת אמונתו ביחוד אלהותו ית"ש ויתעלה ודי הערה בזה . ובתיבות אשר ברא אלהים לעשות יכוין פי' הזה"ק בז"ח במדרש הנעלם ד' ע"ב . וז"ל א"ר יצחק כשסיימו שמלאכות כולם ברכם הקב"ה והכניס בעולם ואוה לכל א' ואחד שלא ישנה הכנתו מאותו הענין שעשאהו ושכל א' וא' יוציא תולדתו הראוי לו מכאן ולעולם הה"ד אשר ברא אלהים לעשות מאי לעשות להוציא להוליד כל דבר כמותו . עכ"ל . ויחשוב בזה גבורות ה' גבורות ה' בשמחה עצומה מאוד על גודל אלהותו ית"ש וחכמתו הנפלאה בהנהגה זו שלא שינו את תפקידם לעולם . והנה עיניכם הרואות מוסרים העתקה מאמר הזה"ק בעז"ה בויכולו דקדוש מגודל מעלת אמירתו ומזה יתבונן האדם ג"כ כוונת אמירתו בתפלה . אלהינו כו' וטהר לבנו לעבדך באמת יתפלל במחשבתו בשברון לב מאוד מקירות לבו להבורא ית"ש שיטהר רעיונו ולבנו בעבודתו הקדושה שיהיה עבודתו רק לשמו הגדול כי יש דברים שאילו נראה גם לאדם שהיא עבודה לשמה אך באמת אינה לשמה האמיתית . ובחתימת הברכה בא"י מקדש השבת יכוין במחשבתו בזה"ל אני נותן לך יתברך שמו שבח והודאה גדולה על המתנה הגדולה שנתת לנו היא שבת קודש ואף שיד שכלי קצרה מהשיג הטובה הגדולה ומתנה מרובה זו עד תכליתה אני מאמין באמונה שלימה ואמתית בדברי חז"ל במ"ש בגמרא הקדושה אמר הקב"ה למשה מתנה טובה וגנוזה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם . ע"כ . ויתן הודאה זו במחשבתו בשמחה עצומה . ויכולו שאחר תפלת העמידה הוא ג"כ מתקוני התפלה ממש כמו הראשון שבתפלה להמעיין בכתבי האריז"ל לכן יזהר שגם מזה אל ישנה מלכוין כוונה הנ"ל . ע"פ כתבי האריז"ל יאמר קודם עלינו מזמור לדוד ה' רועי כו' . הירא והחרד דבר ה' יזהר מאוד אף אם יהיה ספק בלבו אם קרא ק"ש בזמנה בתפלת ערבית ומכ"ש אם ברור לו שלא קרא בזמנה שלא ישב לאכול עד שיקרא ק"ש בזמנו כמבואר בש"ע סי' רל"ה ס"ב שאסור להתחיל לאכול חצי שעה סמוך לזמן ק"ש של ערבית:

פרק חמישי

יזהר האדם במ"ש בגמרא הקדושה והובא ג"כ בטור וז"ל הטור סי' רס"ב ויסדר שלחנו ויציע המטות ויתקן כל עניני הבית כדי שימצאנו ערוך ומסודר בבואו מבה"כ. דא"ר יוסי בר' חנינא ב' מה"ש מלווין לאדם בע"ש מבית הכנסת לביתו אחד טוב וא' רע. כשבא לביתו מצא נר דלוק ושולחן ערוך ומטה מוצעת מלאך טוב אומר יה"ר שיהא כן לשבת הבאה ומלאך רע עונה אמן בע"כ ואם לאו מלאך רע אומר יה"ר שיהא כן לשבת הבאה ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו . וישתדל שיהא לו בגדים נאים לשבת דכתיב וכבדתו ודרשינן שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול . עכ"ל הטור . וז"ל בז"ח דף ל"ט ע"ד ת"ח כוונא דא דשבתא כו' כד אתי ב"נ מבי כנישתא ס' ויחזו שכינת' שרגא נהרא ופתורא מתתקנא וערס מתקני' בחדוה כדין שעתא שכינתא אמרה זה. שלי הוא. ישראל אשר בך

ויאמר זה אפשר ואם לאו שכינה' אזלת ומלאכין עמה וייתי יצה"ר עם חילי' ואתחברו ממסון בלי הוא ומן חיילין דילי מיד שורה עליו ומטמאתו עכ"ל. ויזהר האדם מאוד שיאיר אל אחיו ידובקו באהבה ואחוה ושלום וריעות בשב' קדש ומה גם באשתו אמרו לתוך בכס השלום והאהבה בש"ק. וע"כ כי יהיה ריב בין אנשים. ונגשו איש את אחיו ואיש את רעהו מתרפס ברצוי כיסוף האהבה קודם הכנסת שבת ולעולם יכנס אדם בכי טוב גם עם ה' וגם עם אנשים ובפרט עם אשתו בהכנסת שבת קדש כמבואר בתקונים תקון כ"ה דנ"ז ע"ב. אם איש ליה קטטה בהולה עם ב"כ או אם אתתי' דיהא לי' שלימא עמה בשבתא כו' וצריך לשנויי שבת מיומא דחולא בכלא ואם אית לון שלמא בכל שית יומין דחולא יעבדון תוספות בשבתא בפיוסא דא לדא ברחימו סגי כגוונא דלעילא כו' כגוונא דא צריך ב"כ לפייסא לאתתי' בשבת בתוספת מלין דפיוסא כו' בההוא זמנא איהי שבת מקבלה ככל אוריתא. עד כאן לשונו בקצור:

קידוש היום

ישתדל האדם לקדש ביום קודש עלי יין דוקא כי מה מאוד הפליגו בזה בגמרא הקדושה ובזה"ק פ' אמור ז"ל דף צ"ה ע"א א"ר יצחק לר' יהודה כתיב זכור את יום השבת לקדשו ותנינן זכרהו על היין אמאי על היין א"ל בגין דיין כו' ותמן בכלא בעייא לאחזאה ב"כ עובדא דלא אשתכח קדושה אלא ביין כד"א כי טובים דודיך מיין כו' וע"ד קדושה דשבת ביין והא אוקמוה. עכ"ל בקצור. ובתקונים תקון כ"ד דס"ט ע"ב וז"ל וצריך לברכא לון ולקדש לון בקידוש על היין בשבעין תיבין דקידוש ויכולו כחושבן דיין עכ"ל בקצור. וראוי לאדם להבחל אחר כוס יפה ביותר להדור מצוה. ויזהר במריקה ושטיפה לכוס זה כדינו. וז"ל הזה"ק ברעיא מהימנא פ' פנחס דף רמ"ה ע"א עשרה דברים דצריך בר נש לאנהגא בפתורא דשבת. חד לתקנא פתורא כו'. תליתאי כוס דברכה כו' ואוקמוה בכוס שצריך הדחה ושטיפה הדחה מבחוץ ושטיפ' מבפנים כו' עכ"ל בקצור. והקריב זו קבלת הכוס מלא יין בב' ידיו הביאהו מעל השולחן ויתן את הכוס על כף פס ידו הימנית ויתחיל הקידוש בעמידה בשמחה עצומה ויאמר אתקינו סעודתא דמהימנותא כו' כמו שנדפס בסדורים לשם יחוד קב"ה כו' הריני מוכן ומזומן לקיים מ"ע לקדש על היין ויהי נועם כו' עד סוננו:

יום הששי

ויכלו השמים כוונתו כבר בא למעלה בסדר התפלה. וז"ל הזה"ק פ' ויקהל דף ר"ז ע"ב קדושה דמעלי שבתא דא איהו קדושא דשבת בראשית. דהא אתקדש מתרתין ותלתין שבילין ותלת דרגין דתפוחין קדישין. ובעינן לאדכרא על האי קדושת כלל דעובדא דבראשית ונייחא כו'. דהיינו ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וגו' כו' בעי בר נש למסהד סהדותא דא בחדוה ברעותא דלבא לאסהדא קמי' מארי' דמהימנותא. וכל מאן דיסהיד דא וישוי לבי' ורעותי' לדא מכפר על כל חובוי בא"י אמ"ה אק"ב ורצה בנו כו' האי קדושא איהו בהד מתקלא לקבל סהדותא דמהימנות'. ואנון חמש ותלתין תיבין אחרנין כמה דאית בויכלו כלא סלקין לשבעין תיבין לאתעטרא בהאי שבת דמעלי שבתא זכאה חולקי' דבר נש דיכוין רעותי' למילין אלין ליקרא דמארי' אתקדש בהאי ליליא בעמא קדישא לאתאכדא כד שריא עלייהו ההוא רוחא עלאה. ואנן בעינן לקדשא לי' ברעותא דלבא ולכוונא דעתי' לגבי. כו' עכ"ל. אחיי ורעי הלא תדעו ותבינו מועדות ועיקר התקון בעולמות העליונים באמירת פ' ויכולו גם בקידוש הוא דווקא שיכוין באמירתה להעיד עדות על אחדות אלהותו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד בעובדא דבראשית וצריך להעיד עדות זו בשמחה ובכוונה

שגוגה כמבואר בלשונו הקדוש במאמר הזה"ק הנ"ל בעי בר נש לנטרא האי נייחותא דא בחדו
ברעותא דלבא לאשתדלא קמי' מארי' וכל מאן כו' ודייק והפיס בלשונו הקדוש במאמר הזהר
הנ"ל באומרו ויהוי לבי' ורעותי' לגבה כו' והן בעינן לקבלא לי' ברעותא דלבא ולכוונא
דעתיה להאי וע"כ צריך מאוד להזהר לשעבד לבו אל הכוונה הנ"ל ועי' בהערה ט . בא"י
אמ"ה אק"ב ורצה בנו תן דעתך ולבך כי את זה לעומת זה נוסח ברכה זו ל"ה תיבות כפרשת
ויכלו כנ"ל בזה"ק לכן יזהר עד מאוד לברך ברכה זו בכוונה עצומה מאוד בשמחה גדולה
כמבואר בזה"ק דיכוין רעותי' למלין אלין ליקרא למאריה גם ברעותא דלבא ולכוונא דעתי'
להאי כו' וע"כ צריך לזהר בכוונתה . (אשר קדשנו במצותיו) ורצה בנו יתן במחשבתו הודאה
גדולה בשמחה עצומה להשם יתעלה בפרטות על עצמו ג"כ שרצה בו לברוא אותו בחלקו וגורלו
הקדוש (ושבת קדשו באהבה) וברצון הנחילנו זכרון למעשה בראשית זאת המנוחה ההודאה עלי'
בכוונת לבו מפורש כבר בא למעלה בתפלת ערבית דשבת בברכת בא"י מקדש השבת וזה
בנין אב לכולם וזכרון אחד עולה לכוין בכל מקום אשר נבוא שמה להזכיר קדושת מתנה של
שבת שנתן לנו מאת המלך ה' צבאות יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה עיי"ש היטב . (זכר ליציאת
מצרים) יתן במחשבתו הודאה בשמחה עצומה על שהוציאנו ממצרים מבית עבדים לחלקו
הקדוש . וגודל חיוב הזכרת יציאת מצרים בקידוש מבואר בזה"ק פ' ויקהל דף ר"ז ע"א . וז"ל
אית לאדכרא גאולה דמצרים תדיר בכל קדישין דקב"ה בריך שמי' לעלם ולעלמי עלמיא כו'
ובקדושה דרזא דא אוקמינא רזין עלאין לאינון מארי מדין דמסתכלן בקדושה דמאריהון זכאיה
חולקהון עכ"ל. ובפ' בא דל"ח ע"א . ז"ל תאנא כל זמנין וחגין ושבתין כלהו דוכרנא להאי (פי'
על יציאת מצרים) ועל האי אתקימו כלהו דאלמלא האי לא הוי נטורא דזמנין וחגין ושבתי'
ובג"כ לא אשתני דוכרנא דמצרים מכל זמנין וחגין ושבתין עכ"ל. הביטו נא וראו איך ראוי לכוין בכה
ע דיציאת מצרים בקידוש כוונת ההודאה המבואר למעלה בפ' ציצית דק"ש ע"ש ועי' הערה בזה .
ויזהר האדם בדקדוק התיבות של הקידוש היטיב כמבואר למעלה בשער הב' וכבר נדפס ג"כ
בסדורים תוכחה ומוסר על דקדוק התיבות של הקידוש . וראוי לאדם להזהיר לבני ביתו לשמוע
הקידוש יפה כי גם הנשים חייבות בקידוש היום דאורייתא . ותיקף אחר שתיית הכוס נט"י
לסעודה בלי הפסק :

פרק ששי עונג שבת

וקראת לשבת עונג ולקדוש ה' מכובד וכבדתו במאכל ובמשתה ובבגדים נאים ובתקון
ביתו וכלי תשמישו וגודל מעלת המענג את השבת ושכרו והפכו השוגג
ר"ל מבואר בזוה"ק ובתקונים בהרבה מקומות . וז"ל הזה"ק בפ' פקודי ד' רנ"ב ע"ב תאו'
האי חיותא ארבעה שרפין מלהטא כו' והאי חיותא אזלא וסלקא על ארבעה אלין שרפין
דקאמרן . ואעל גו אמליטתא דהיכל' דא והוא אתר אקרי עונג בגין דבהאי אתר כד עייל
שבתא מתסדרן תמן כל פתורי דבני עלמא דאקרו בני היכלא דמלכא ואלף אלפין ורבוא
רבוון קיימי ממנן על אינון פתורי והאי חיותא סלקא על ארבע אלין שרפים בההוא אתר
ונטלא כל אינון פתורין וכל אינון דקיימי עלייהו ואשגח בכל פתורא ופתורא והיך מענגי
ליה לכל פתורא ופתורא וקיימא ובריך ליה לההוא פתורא וכל אינון אלף אלפין ורבוא
רבבן כלהו פתחי ואמרי אמן . ומה ברכה היא דבריך על האי פתורא דאתסדר ואתענגא
כדקא יאות אז תתענג על ה' וגו' כי פי ה' דבר וכלהו אמרי אז תקרא וה' יענה וגו' רוחא
עלאה דאקרי אל כד ההוא פתורא אתענג בכלהו סעודתי'. בסעודתא בתרא תליתאה מסיים
ואמר על כל אינון קדמאי ואמר אז יבקע כשחר אורך וגו' כבוד ה' יאספך . כל אינון שבעין
כתרין אחרניי פתחי בכל ספרא ואמרי כי כן יבורך גבר ירא ה'. וכד פתורא דב"נ לא קיימא

בהסוא אתר בסדורא דענוגא כדקא יאות כדין ההי חיותא ואנון ארבע דתחותא וכל אלון אלף אלפין ורבוא רבבן כלהו דהיין ליה לבר לההוא סטרא אחרא וכמה גרדיני נמוסין כלהו נטלי ליה ועיילי ליה לההוא אתר דאיהי בהפוכא מן דא ואקרי נגע . וכד עייל יה ההן פתחי ואמרי ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו ינקש נושה לכל אשר לו וגו' אל יהי לו מושך חסד וגו' רחמנא לשזבן . בגין דענוגא דקב"ה ומהימנותא ההי אינון אלין פתורי דענוגי דשבתא וזמנין והגין כלהון חדותא דקב"ה ובג"ד כל אינון דמענגי ענוגי דשבתא וזמני ומועדי אלין ארבע דקיימי תחות ההי חיותא קיימא לקבל ההי נהר דנור ולא שבקי לאתוקדא ביה לכל אנון דמתענגי ענוגייהו עכ"ל. ובדף רכ"ה ע"א ז"ל ושבחתי אני את השמחה כו' דנאחדותא דמלכא קדישא די בזמנא דאיהו שלטא בשבתא וביומין טבין כו' והוא ילונו בעמלו . מאן קב"ה הוא ילונו ויסך עמי' לאעלא ליה לעלמא דאתי . ד"א והוא ילונו מאן הוא ההוא ב"נ דאכיל ושתי וחדי כל מאן דאפיק למיכל ולמשתי הוא ילונו לקב"ה בהלואה ואיהו יהיב ליה כפל כפלים ומכל מה דאפיק בהאי . בתרין אילו אוזיף ביה לקב"ה כד הייב ליה למסכנא וכד אפיק בשבתא וזמני דיהא כלא אוזיף לקב"ה כד"א מלוה ה' חונן דל וגמולו ישלם לו עכ"ל . וכן הוא ג"כ בתיקונים תקון י"ט דף ל"ה ע"ב . וז"ל ובאלין דלא מלוין לה ולא אוסיפין לשבתות ולימים טובים איהי סתימא לגון . ובגין דא כל המוסיף מוסיפין ליה . ודא תוספת נשמתא יתירה . ואיהו תוספת רוחא דקודשה וכל הגורע גורעין ליה הכיה נשמא יתירה ואשתאר עני . ואם הוא חכם אסתלק מניה הכנותי' ואם הוא עשיר בממונה אסתלק מני' ואשתאר עני יבש כמה דאיהו מנע מלעילא כו' ואשתאר יום השבת עני ושכינתא יבשה. הכי אתמנע ברכאן מניה ואיהי מדה כנגד מדה. וכל מאן דאוסיף כו' עכ"ל . ובתיקונים תיקון כ"ה דף כ"ה ע"ב . ז"ל מאן דאית ליה רשו למעבד ענג שבת ולא עביד אתהפך ליה ענג לנגע לרעת והריב ביתי' ונמוגיה עכ"ל בקיצור. ובתקון ו' דף כ"ד ע"א ז"ל מאן דמקבלין אושפיזין דאינון נשמתי' יתירין דאנון מרכיבין עלייהו בע"ש. באלפי נהירין בחדוה בענוגא בהאי עלמא . כד נשמתא ורוחא ונפשא נפיק מן גופי' מהאי עלמא הכי מקבלי לון בעלמא דאתי ואתמר בהון גם לפור מצאה בית כו' זכאה איהו מאן דמקבל אורחן ברעו שלים כאלו מקבל שכינתא ובמדה דמדד בה ב"נ מודדין ליה עכ"ל . אחיי ורעיי שבעו ימין ולאם והן לו מכיר . האיך ישתדל האדם לענג את השבת קודש לה' שישועה על עמו ברכה ישלח מקדש ושלם אותו בזה ובבא כפלי כפלים להושיע' ואם איש עני ואביון הוא ואליו הוא נושא נפשו מאומה יבטח בשם ה' וישען באלהיו והוא יפרע הקפותיו . ויזהר האדם מאוד בלמוד ועניים ואביונים על השולחן וכבר מלאו אמורה למעלה בשער השביעי פרק ו' גודל חיוביה אף בסעודת החול . ויזהר האדם לכבד את ה' מהונו ומגרונו לזמר זמירות ושבחים על השולחן וז"ל בפ' עקב דף רע"ב ע"ב ובשבת בכל מלוי צריך לאתוספא מחול על הקודש כו' ואריכין לאתערא שירה וחדוה לפתורא כו' עכ"ל בקיצור. יודע כמובא למעלה כמה פעמים שלא יפנה מחשבתו מעבודת התורה ית"ש אפילו רגע אחד ומה לומר ולשמור את יום השבת קודש בשמירה מעולה וטהירותא יתירה לפנות מחשבה בטילה מלבו וממחשבתו רק ביראת ה' כל היום . וז"ל התקונים תיקון ו' דף כ"ג ע"א ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם . זכאה איהו מאן דמתקן לה דירה נאה בלבי'. וכלים נאים באיברים דיליה . ואשה נאה דאיהי נשמתי' דבגיני' שרי' שכינתא עלאה דאיהי נשמת כל חי עכ"ל. ובברכת המזון יאמר רצה והחליצנו בכוונה עצומה . וגודל סקון אמירתה בעולמות העליונים הקדושים בברכה זו בשבת הובא בזה"ק פרשת תרומה ד' קס"ט ע"א . וישתדל תמיד אחר המזון ואף אם בירך בלא זמון יברך על הכוס אחר ברכת המזון כי מצוה להרבות בברכות בשבת כדי להשלים מאה ברכות. גודל מעלת האדם שאוכל רק משבת לשבת מבואר בזה"ק בהרבה מקומות וז"ל בפרשת קדושים דף פ"ב ע"א מ"ח משמשתא

דכ"כ מקדש לאתתא כגון חבריא דמקדשי גרמייהו משבת לשבת בשעתא דרעוא אשתכח וברכתא אזדמנת. כדין כו' וע"ד ואת שבתותי תשמרו. ד"א ואת שבתותי תשמרו לאזהרא לאינון דמחכאן לזווגייהו משבת לשבת והא אוקימנא כמה דכתיב לסריסים אשר ישמרו את שבתותי מאן סריסים אלין חברייא דמסרסן גרמייהו כל שאר יומין בגין למלעי באורייתא ואינון מחכאן משבת לשבת הה"ד אשר ישמרו את שבתותי כד"א ואביו שמר את הדבר ובג"כ ואת שבתותי תשמרו כו' זכאה חולקיהון דישראל עכ"ל. ועיין אזהרות הזווג במשנת חסידים במסכת השכיבה פרק י"א אך מ"ש שם ואם אשתו מעוברת או מניקה הרשות נתונה אף לת"ח לשמש מטתו בחול צועקים עליו כמה ספרים כברוכיא וכתבו אף שמלא זאת בכתבי האריז"ל בודאי איזה תלמיד טועה כתב זה ואינו מהאריז"ל ובוודאי מי שעיין בזה"ק יראה גודל האיסור לת"ח לשמש בחול שהוא ממש כבועל את הערוה ר"ל ופוגם פגמים גדולים בעולמות העליונים ובוודאי ראוי לת"ח להחמיר בזה ולא יסמוך בזה על משנת חסידים. יזהר האדם מאוד שלא ישמש מטתו לאור הנר כמבואר בש"ע סי' ר"מ ובזה"ק בהקדמת בראשית דף י"ד ע"ב וע"ש. וראוי לאדם לדבר עם אשתו קודם הזווג כמבואר בזה"ק בר"מ פ' תצא דף רע"ו ע"א וז"ל אית ליה לב"נ קודם דיתיחד עם אתתי' למללא עמה דשמא שידה אתחלפא באתתי' עכ"ל. וגודל החיוב על האדם לקדש עצמו בשעת תשמיש וגודל מעלתו ולהיפך ר"ל גודל גריעותו הלא הוא מבואר בזה"ק ובתקונים במקומות רבים ותקנתיו יחד במקום נאמן פרק מיוחד בפ"ע בענין זה בשער הכולל ע"ש פרק תשיעי. אך להוציא חלק כאן א"א ועל מקומות יבוא בשלם לא עיר לבב אנוש כערכי בכמה מאמרים בקיצור נמרץ. וז"ל פ' תזריע דף מ"ט ע"ב. אינון חברייא דמשתדלי באורייתא. זווגא דלהון בשעתא דזווגא אחרא אשתכח ואיהי משבת לשבת לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקב"ה ובכנסת ישראל דהא עידן רעותא דמתברכין כלא עלאי ותתאי. אי בני נשא אתרחקו מני' ועבדין כבעירי. אן הוא קדושה דלהון לאשתכחא קדישא. אן אינון נשמתין קדישין דמשכן מעילא ושלמה מלכא צווח ואמר גם בלא דעת נפש לא טוב גם בלא דעת מאן הוא דעת דא קב"ה נפש לא טוב. דא הוא נפש דאינון משכן בעובדייהו לא טוב דהא מסטרא אחרא אתמשכן עלייהו נפשתא דלאו איהו טוב בגין דלא מכוונא לגבייהו לקב"ה. מאן דאתלהט ביצה"ר בלא רעותא וכוונא לגבא לקב"ה מסטרא דיצה"ר אתמשך עלי' נפשא דלאו איהי טוב הה"ד גם בלא דעת כו' עכ"ל בקיצור. וז"ל פ' קדושים דף פ' ע"א כתיב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין זכאין אינון צדיקיא דמשתדלי באורייתא וידעין אורחוי דקב"ה ומקדשי גרמייהו בקדושא דמלכא ואשתכחו קדישין בכלא. ובג"כ משלפי רוחא דקדושא מלעילא ובנייהו כלהו זכאי קשוט ואקרון בני מלכא בנין קדישין. ווי לון לרשיעיא דכלהו חציפין ועובדייהו חציפין בגיני כך ירתין בנייהו נפשא חציפא מסטרא דמסאבא כמה דכתיב ונטמאתם בם אתא לאסתאבא מסאבין ליה כו' ובג"כ קדושים תהיו כי קדוש אני כו' עכ"ל בקיצור:

ה"ך בזו"ח דף י"ב ע"ב כתיב והתקדשתם והייתם קדושים מלמד שצריך האדם לקדש עצמו בשעת תשמיש מאי קדושא שייך הכא א"ר יהודה בר יעקב שלא יעשו פריצותא וחציפותא ולא לשם זנות כבהמות שהבהמות אינן עושות אלא לכך דהא תנן כל הבועל לשם זנות או בשום מה דאמרן ולא ישמור עצמו מאותן הדברים הצריכין דתנינן במתניתא ההוא עוברא דאתילד להוי פריץ חציף זונה רשע ואינו בכלל זרע אמת וכל הבועל לשם מצוה ומקדש עצמו ומכוין לבו לש"ש ה"ל בנין דמעלי צדיקי וחסידי יראי שמים קדישין הה"ד והתקדשתם והייתם קדושים. וז"ל בתקונים תיקון י' דכ"ה ע"ב צריכין ישראל ליחדא בבת זוגיהו בחשאי בענוה באימה וברתת וזיע בכסופא כמה דאוקמוה קדמאין כמו שכפאו שד. עכ"ל וז"ל תיקון כ"ג דף פ"ז ע"ב ת"ח כל מאן דנטיר ברית ההוא בר דיהיב ליה קב"ה עלי' אתמר ויצמח ה' אלקים כל עץ נחמד למראה ברזין דאורייתא וטוב למאכל בפקודין דאורייתא. אבל ברא אחרא

דלא אסתכיד בדחילו ורחימו דקב"ה מה כתיב בי' ועץ הדעת טוב ורע ודא ערבוביא דטב ורע מעורב מגולה ושאור דכא בר גרס אבודא דתרין עלמין הס"ד כי ביום אכלכם ממנו מות תמות בעלמ' דין מות בעלמא דאתי. ברעיא' מ'. עכ"ל. ואם נכספה וגם כלתה נפשך לאהרי מאמרים הקדושים מענין זה הנה עיניך ולבך שם בשער הטלל פרק הנ"ל ע"ש: כתוב בספרים קודם התשמיש ואחר התשמיש יטול הוא והיא ידיהם נטילה גמורה. אמרי ורעיי בודאי ראוי לאדם שיתנהג הוא ואשתו בקדושה ובטהרה אף קודם הזווג דהיינו בנקיות הגוף ובטהרת הידים ממש כמו ההכנה אל תפלת העמידה של י"ח ודי בזה למשכיל: ויאמר קודם התשמיש בידים נקיות לשם יחוד כו' הריני רוצה לקיים מצות עונה האמורה בתורה שלונו כו' כמו שכתוב ועונתה לא יגרע ולקיים ג"כ מ"ע של ושמח את אשתו. ואם הוא ליל טבילה בשעה שהיתה מעוברת יאמר ג"כ ולקיים מ"ע של פרו ורבו וכוונתי להוליד בנים שיהיו עובדי השם יתעלה ויתרוממו בתורה ובמצות. וכתוב בספרים לזכות לבנים צדיקים וחסידים לחשוב בעת הזווג מתחלה ועד סוף בצדיקים דהיינו לחשוב שמות אברהם יצחק ויעקב משה אהרן יוסף דוד ושלמה בניהו בן יהודע כלב בן יפונה יהושע נחשון בן עמינדב וכיוצא ויחשוב בהן מתחלת הזווג ועד סופו בכדי שלא ירגיש כלל הנאת תשמיש וגם יחשוב בזה"ל אני מכוין למשוך נשמה קדושה וטהורה משולשת עליונים הקדושים לטפה ז ויזהר האדם בזה מאוד מאוד בעת הזווג שלא לפרוש רק באבר מת לגמרי כי אף שהאב' מת אחר גמר התשמיש מטפטף ממנו זרע ואין האדם מרגיש כלל בזה ויוציא אותם לבטלה ר"ל. ובקיץ ראוי לשמש קודם השינה אחר חצות לילה אך בלילות הארוכי' בחורף ישמש אחר השינה. והזמנה מצאה היה להכין אצל מטתו כלי עם מים לנטילה בכדי שתיכף אחר התשמיש ישפוך מים לנטילה סביב למטתו כמבואר בזה"ק וכ"כ האריז"ל. ואשה תזהר מלהניק את בנה כשיעור ב' מילין אחר התשמיש ולכל הפחות שיעור מיל כמבואר בזה"ק פ' ויקרא דף י"ט ע"א וז"ל ת"ח מנוקבא דתהומא רבא עלאה אשתכח חד נוקבא רוחא דכל רוחין והא אוקימנא לילת שמה כו' וזמינא לאבאשא בני עלמא אסוותא לאהי בההיא שעתא דאזדווג ב"נ באתתי' יכוין לבי' לקדושה דמארי' כו' לבתר דסיים עובדא לשדי מיין לנוקין סוחרני' לערסי' כו' מאן דינקא לרבי' לא איזדווג לבר נש אלא בשעתא דרביא נאים ולבתר לא תניק לי' עד שעתא חדא כתרין מילין או חד מיל אי לא יכלא בגין לערא דרבי' בזמנא דאיהו בכי. ובדא לא אסתפי מינה עלמין דהאין אנון לדיקיא דקב"ה אוליף לון רזין עמיקין כו' עכ"ל. ויזהר לשמש בשני עדים כמבואר בש"ע ואם ימצא ר"ל טפת דם על עד שלו או שלה צריכין לקבל על עצמן תשובה בתעניתים וסגופי' על עון בועל נדה שהיא בכרת ר"ל. גם יזהר מאוד בוסת אשתו דהייט שיהיה לו לזכרון יום הוסת כדי לידע עת העונה לפרוש כמנהג כמבואר בש"ע וחיוב גדול על האדם ללמוד בתמידות הלכות נדה בש"ע בכדי שיהיה בקי בכל הלכותיה וביחוד בוסתות. גם חיוב גדול על האדם ללמוד לפרקים ב' סי' בש"ע א"ה סי' כ"ה וסי' ר"מ ויהיו תמיד לנגד עיניו לזכרון כל המבואר שם. גם ראוי ללמוד בתמידות בסר"ח שער הקדושה פרק שבעה עשר מענין קדושת הזווג. גם יעיין בס' מנורת המאור בחלק שני מענין קדושת הזווג וכונת הזווג ואיכות הזווג. גם יזהר מאוד במ"ש בספרים שאחר התשמיש ירחוץ היטיב פניו שלמטה דהיינו האבר וסביביו וגם הירכים הסמוכים לאבר ירחוץ היטיב במים ובחורף יכין חמים בביתו שלא יהיו קרים כי בפושרים יכול לרחוץ המקומות הנ"ל היטיב. ויזהר אדם ללבוש קודם התשמיש חלוק אחר ובחלוק זה יקנח הרחילה היטיב אחר התשמיש ואחר הרחיצה והניגוב ילבש חלוקו הנקי שפשט מעליו קודם התשמיש. ואם לא החליף את החלוק בעת הזווג יזהר מאוד לבדקה מטפת זרע שאם מצא בה זרע או טפת קרי ר"ל אסור להתגלגל באותו החלוק כי דינו כלילה כמבואר בש"ע א"ח. ואח"כ יטול ידיו נטילה גמורה ג"פ בסרוגין ואז יוכל ללמוד קודם אור הבוקר קודם שילך למקוה להטהר מטומא' הזווג. ובלילות הארוכים

בימות החורף יזהר האדם מאוד בלמוד האשמורת אצל הנר הדולק מבעוד יום ויזהר מאד מאוד לא"י להדליק הנר בשביל למודו כי היא מצוה הבאה בעבירה אם לא מדלק בשביל תינוקות הקטנים אז מותר גם לגדול ללמוד אצל נר זה ואם לאו ילמוד בע"פ כל מה שיוכל משניות או תהלים כי גם אמירת תהלים חשוב כלמוד נגעים ואהלות כמבואר בגמ'. אך אם יאמר אותם בכוונה דהך שבח והודאה ובמתון כי טוב מעט בכוונה כו' ואם אינו רגיל ובקי בע"פ בכל מזמורי תהלים יפסוק באלו המזמורים המורגלים בפיו דהיינו מזמורי' תיקון לאה ומזמורי קבלת שבת ושבת ברכות ושארי מזמורים השגורים בפיו. ומשהאיר היום ילך לטבול. וטבילה שחרית בשבת היא טוב על האדם הברי אף שלא נטמא בקרי כמו טבילה עש"ק וז"ל האריז"ל בשחרית דשבת שקדושתו יתירה מקדושת הלילה אף אם לא נטמא בזווגו או בקרי הוא צ' לטבול. ויזהר האדם שלא ילך יחידי בליל שבת כמבואר בזה"ק פ' ויקהל דף ר"ה ע"א עיי"ש:

פרק שביעי תפלת שחרית

הנה גודל מעלות שירות ותושבחות שאמרו מזמורים לבוראנו ית"ש ויתעלה ביום שבת קודש בתפלת שחרית בפסוקי דזמרה ובנשמת מבואר בזה"ק פ' ויקהל דף ר"כ ע"א. וז"ל יומא דשבתא חדוה איהו לכלא וכלא אתעטר לעילא ותתא כו' כדין כד סליק נהורא שמשא קדישא מקדמא לבי כנישתא בחדוה כו' ומתעטרין בעטרא קדישא דלעילא בלבושי יקר בשירין ותושבחן בההוא רוחא דקיימא לתתא וסלקין תושבחן לעילא ועאלין ותאבין כלהו בחדוה ומתעטרי כלהו כחדא פתחי עלאי ואמרי זכאין אתון עמא קדישא בארעא דמאריכון אתעטר עלייהו וכל אילין קדישין מתעטרן בגיניהון. האי יומא יומא דנשמתין איהו ולאו יומא דגופא בגין דשולטנא דנהורא דנשמתין איהו וקיימין עלאין ותתאין כלהו בזווגא חדא ורוחא יתירא עלאה קדישא. צלותא דשבתא דעמא קדישא הא צלותין אשתכחו בהאי יומא לקבל תלת שבתא ואוקמוה וכלהו חד. כיון דצלו עמא קדישא לבי כנישתא אסור לאשתדלא אפי' בצורך בי' כנישתא אלא במילי תשבחן וצלותא ואורייתא וכדקא חזי לון. ומאן דאשתדל במילין אחרנין ובמילין דעלמא דא איהו ב"כ דקא מחלל שבתא לית לי' חולקא בעמא דישראל. תרין מלאכין ממנין על דא ביומא דשבתא ואנון שוי ידיהון על רישי' ואמרו ווי לפלני' דלית לי' חולקא בקב"ה. ע"ד בעי לאשתדל' בצלותא ובשירין ובתושבחן דמאריהון ולאשתדלא באורייתא האי יומא איהו יומא דנשמתין דאתעטרא ההוא נהורא דנשמתין בג"כ משבחי בתושבחן השבחתא דנשמתא והיינו נשמת כל חי תברך את שמך ה"א ורוח כל בשר כו'. ולית תושבחת' אלא בסטרא דנשמתא ורוחא. והאי יומא קיימא ברוחא ונשמתא איהו ולאו דגופא עכ"ל. ומבואר בזה"ק שמזמורים אלו של שבת ברכות תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה לאומרם בתפלת שחרית. בפ' תרומה דף קל"ז ע"ב ז"ל ואתקינו אנשי כנה"ג סדורא דתושבחתו מאנון תושבחן דדוד מרזא דא השמים מספרים כו' ולבתר ההוא נהר דנפיק מעדן ודא איהו רזא רננו צדיקים בה' בגין כו' ולבתר סיהרא כו' ודא איהו לדוד בשנותו את טעמו ולבתר אתחברותא כו' ודא איהו תפלה למשה איש האלהים כו' מזמור שירו לה' שיר חדש תושבחתא דא כו' מזמור שיר ליום השבת תושבחתא כו' מכאן ולהלאה תושבחן אחרנין דחדוה ותיאובתא שלימתא כו' אלין תושבחן כלהו אתקינו בשבת לשבחא לי' בעלמא עכ"ל בקיצור. אהובי ורעי ידידי נפשי איך לא יתן האדם אל לבו לומר אותם המזמורים בהתלהבות גדול ובשמחה עצומה עד מאד כי הם בעצמם מעוררים החדוה והשלימות והרצון כמבואר במאמר הנ"ל בלשונו הקדוש מכאן ולהלאה תושבחן אחרנין דחדוה ותיאובתא שלימתא כו' אלין תושבחן כלהו אתקינו בשבת לשבחא לי' שלמתא ואיך לא יתעורר לב איש בהתלהבות חדוה ושמחה שזכה להיות בחלק וגורל עם בישראלים

הישראלים ובכלל ג"כ בעגמה לשבח ולהודות ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה. והנה הגם שלום ראה ראינו שלא נסדרו המזמורים בסדורים על סדר הזה"ק וכתבי האריז"ל לא אמנה ביאור פוסקיהם הפשטיות ונקיטנא הדרו בפז"ה על הסדר שנדפס בסדורים והבוחר יבחור כאשר ייטב בעיניו ע"ד הנכון. למנצח מזמור לדוד השמים מספרים. גודל מעלת מזמור זה הובא בזה"ק בהקדמת בראשית דף ס' ע"א ובפ' תרומה דף קל"ו וקל"ז וראוי לאדם לעיין שם ובודאי יתן לבו אל גודל הכוונה באמירתה וביחוד בפסוקים תורת ה' תמימה כו' ישמח באמירתם שמחה עצומה מאוד על שזכינו לתורה הקדושה והתמימה כזו ולמצותיה הכם וליראתו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד וישמח מאוד שמחה עצומה באלהותו יתברך שמו ויתעלה. ובפסוקים שגיאות מי יבין וגו' גם מזדים וגו' יתפלל במחשבתו להבורא ית"ש שישמור אותו משגגו' וכ"ש מעונות ופשעים ובפסוק יהיו לרצון בתיבת ה' צורי וגואלי ישמח שמחה עצומה באלהותו ית"ש ויתעלה. לדוד בשנותו את טעמו. אברכה את ה' בכל עת יאמר בשמחה עצומה מאוד ויקבל במחשבתו שיברך וישבח להבורא ית"ש ויתעלה כל ימי חייו ובודאי מי שאינו מכוין כוונה זו הוא דובר שקרים לפני הבורא ית"ש יודע כמובא למעלה בדרך ארוכה בהקדמה. בה' תתהלל נפשי. ישמח שמחה גדולה ועצומה עד מאוד על שיש לו פטרון כזה ויתנהג בשמחה העצומה זו בכל פסוקי המזמור: תפלה למשה בפסוקי מי יודע עוז אפיך כו' למנות ימינו כן הודע כו' לפרש"י יתפלל במחשבתו תפלה עצומה להבורא ית"ש שיאריך שנותיו בכדי שיוכל לתקן בהם מה שעיוות. יושב בסתר עליון יאמר בכוונה עצומה ע"פ פרש"י. ואחר מזמור זה ראוי לומר מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה כיון שמהלל בזה"ק במאמר הנ"ל מפורש. הללויה הללו את שם ה' כו' בודאי מגודל השבח שמבואר במזמור זה להבורא ית"ש יתלהב לב האדם ממילא אל השמחה והחדוה באלהותו ית"ש ויתעלה. ובפסוק כי אני ידעתי כי גדול ה' ואדונינו מכל אלהים יחשוב בזה"ל אני מאמין בזה אמונה שלימה ואמתית וגם השגתי בקצת שכלי כי גדול אתה ואין כמוך וישמח שמחה עצומה עד מאוד באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ומגודל תשוקתו יקבל על עצמו תיכף מסירת נפש להראות אמתית אמונתו באלהותו ית"ש ויתעלה:

הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו

יכוין אדם במחשבתו בשמחה עצומה פי' המלות בזה"ל ממש הודו לה' כי טוב וראוי להודות לו ולמה כי לעולם חסדו ואל יחטוף תיבות פסוק זה בלא לב ולב. לעושה נפלאות גדולות לבדו. יכוין תחילה פרש"י ואח"כ ראוי לכוין פי' הזה"ק פ' בלק ד' ר' ע"ב. וז"ל פתח ואמר לעושה נפלאות גדולות לבדו כל"ח כמה טיבו עביד קב"ה ולא ידע אלא איהו בלחודוי ב"נ קם בצפרא ושוי רגלוי על רישא דחויא דאתי' לקטלא ליה וב"נ שוי רגלי' על רישי' וקטיל ליה ולא ידע ביה בר קב"ה בלחודוי הוי לעושה נפלאות גדולות לבדו. ב"נ אזיל בארחא ולסטין מחכאן ליה למקטליה אתא אחרא ואתיהיב כופרא חתופי' והוא אשתזיב. ולא ידע טיבו דעבד ליה קב"ה. ונסא דאתרחיש ליה. בר איהו בלחודו. הוי לעושה נפלאות גדולות לבדו. לבדו עביד וידע ואחרא לא ידע עכ"ל. ופי' זה הובא ג"כ בגמרא הקדושה פרק המפלת ד' ל"א על פסוק עושה נפלאות גדולות לבדו וברוך שם כבודו לעולם ע"ש. ובכל זה ישמח האדם שמחה עצומה מאוד בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה. לעושה השמים בתבונה וגו'. עד סוף המזמור יחשוב בשמחה עצומה כמה פעמים גבורות ה' גבורות ה' על כל פנין בפ"ע המוזכרים בפסוקים אלו ולא יסיח אמירתו בהם כמאת אנשים מלומדה ח"ו ודי בסמרה זו. למוליך עמו במדבר. יחשוב גבורות ה' בשמחה עצומה בגבורות ובנפלאות שעשה עמנו בלכתם במדבר לנותם בעמוד ענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם וענן ה' על

השכן יומם ואש תהיה לילה בו לעיני כל בית ישראל ואחר גבורותיו מי ימלל שעשה נסים במדבר הגדול והנורא כידוע ומפורש בתורתינו הקדושה. נותן לחם לכל בשר. יחשוב בשמחה עצומה גבורות ה' בזה מי כה' אלהינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ לפרנס ולכלכל כל העולם כולו בכבודו מקרני ראמים עד ביצי כינים ובורא לכל בריה טרפו ומזונו לפי חכמתו הנפלאה:

רננו צדיקים בה' וגו' חסד ה' מלאה הארץ.

יתפלל במחשבתו שיתנהג הבורא ית"ש ברחמיו וחסדיו עם בניו הישראלי ויתפלל במחשבתו כל מגמותיו ג"כ. כונס כנד מי הים נותן באוצרות תהומות. הובא בזה"ק בכמה מקומות מענין גבורות ונפלאות הנעשים בתהומות בגזירת אומר ועשה לכן בפסוק זה יחשוב כמה פעמים בשמחה עצומה גבורות ה'. יראו מה' כל הארץ כו'. יכניס בלבו יראה עצומה לפני הבורא ית"ש שלא יהיה עובר עבירות ח"ו. אשרי הגוי אשר ה' אלהיו וגו'. יתן במחשבתו הודאה עצומה בשמחה עצומה עד מאד על שבחר אותנו לנחלה להיות נקרא על שמינו אלהי ישראל שזכינו להיות בחלקו וגורלו הקדוש ומגודל התשוקה שיבער בלבו באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד יקבל על עצמו מסירת נפש בציור איזה מיתה די בזה. משמים הביט ה' כו' ממכון שבתו השגיח כו' יחשוב במחשבתו בזה"ל אני מאמין באמונה שלימה ואמיתות שהוא ית"ש ויתעלה צופה ויודע סתרינו והשגחתו הפרטי ויחשוב במחשבתו גבורות ה' בזה בשמחה עצומה מאד על גודל גבורותיו ונפלאותיו שמביט ומשגיח ומבין לבות של כל בני אדם גם יחד ברגע אחד גם דרש הגמרא וכולם נסקרים בסקירה אחת. נפשנו חכתה לה' כו' גם בפסוק כי בו ישמח לבנו ישמח שמחה עצומה עד מאוד באלהותו ית"ש ויתעלה ומגודל התשוק' ראוי ישמח לקבל על עצמו מסירת נפש מזמור שיר ליום השבת מלאו כבר אמורה בקבלת שבת ע"ש:

פרק שמיני כוונת נשמת

ברום מראשון הוא לכם לכוין בהתחלת נשמת עליו תוספות הנפש של יום השבת וגמר קבולה של תוספות נפש ע יכוין בברכות דיוצר האריז"ל. הנה גודל שבח זה יתבונן אדם על מקומו בזה"ק שהוא מונה במספר של התיבות של השבח זה לכולם בשמות יקרה כנגד מספר השמות הקדושים והנוראים של עולמות העליונים הקדושים. והנה עיניכם הרואות אין כוונו אנשי כנה"ג בשבח הגדול הזה אל רום המעלות בעולמות העליונים הקדושים ותקנו לנו עם קדוש לשבח שבח הגדול הזה ובוודאי ראוי להלהיב לב האדם כאש אוכלת לדבר התיבות בכח גדול ושאום ולהכניס שמחה עצומה מאוד באלהותו ית"ש ויתעלה כ"כ עד הגיעו קרוב להתפשטות הגשמיות. וכבר נתבאר בפ' שלפני זה במאמר הזה"ק פ' ויקהל שהעתקנו שם גודל מעלת השבח הזה של נשמת ועיין שם. ובפ' תרומה דף קל"ה ע"א ג"כ ח"ל נשמת כל חי הא חבריא אתערו ביה מלין דקשוט אבל אית לן לאדכרא כו' ומפרש לכלן הודות גדולים ומראים ומספר התיבות ואין צורך להעתיקו והואיל ואיתו שוב בכל ולאו כל מוחא סביל דא ובסוף המאמר מסיים ח"ל וכל שבחא דא וכל מלין אלין כלהו שייפין ידיען בחושבנא לשלימא דשבת ולאשתלמא מנייהו כדקא חזי זכאה עמא דידעי לסדרא שבחא דמאריהון כדקא יאות עכ"ל. אחי ורעי דע קודם אהובי נפשי בוודאי השמחה שראוי להיות לאדם בעת שאומר השבח הגדול הזה יותר מכל השמחות והענוגים שבעולם וביחוד בתיבות ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע כו' אין לנו מלך עולם אלא אתה ישמח שמחה עצומה על שיש ע

מלך גדול כזה ושזכה להיות תחת מלכותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ומגודל תשוקת אהבת מלכותו ית"ש ויתעלה עליו ועל זרעו יקבל על עצמו בשמחה עצומה מסירת נפש להראות גודל תשוקתו למי שלפניו נגלו כל תעלומות והמון נסתרות ודי בזה וילך בשמחה עצומה ג"כ בכל השבח הגדול הזה עד סופו. (המנהיג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים) יתפלל ביחוד במחשבתו שירחם על עבדיו ויחשוב ג"כ מגמותיו בעבודתו ית"ש. (והסומך נופלים והזוקף כפופים) בפירושו שקאי גם על השכינה הקדושה. ומה טוב אם יקבל על עצמו מסירת נפש מגודל התשוקה בשביל השכינה הקדושה לקרב בזה סמיכתה וזקיפתה. (על כן אברים שפלגת בנו) ז"ל אבודרה"ם מלשון כי בימיו נפלגה הארץ כלומר שחלקת בנו אבר אבר לכל לד. עכ"ל. ויחשוב אדם בזה גבורות ה' על החכמה הנפלאה של חתוך האברים החיצונים והפנימים. (ורוח ונשמה שנפחת באפינו). ישים בזה מחשבתו איך מניצוץ חיות קטן היא הנשמה שנפח באדם יוצא שכל גדול ועצום גם הדבור וכל החושים הכל הוא מניצוץ חיות קטן זה שניתן בו גם חבורם מחבר הנשמה עם הגוף חבור עצום לאין ערך ותכלית בגזירת מאמרו ית"ש ויתעלה גבורות ה' בכל זה. (ולשון אשר שמת בפינו) יחשוב ג"כ בזה גבורות ה' גבורות ה' כמה פעמים בשמחה עצומה מאוד ע"פ ההצעה שהארכנו בזה בשער הראשון ועיין שם היטב. (וכל הלבבות ייראוך) בזה יכניס בלבו יראה עצומה לפני הבורא ית"ש ויתעלה שלא יהיה דובר שקרים ח"ו. (וכל קרב וכליות). פי' קרב מחשבות לפי פי' הרד"ק בתהלים בפסוק וכל קרבי את שם קדשו:

בפי ישרים תתהלל ט'

ארבע פסוקות אלו יאמר אדם בשמחה עצומה מאוד על הנחת רוח והתענג והשעשוע שבא לו ית"ש ויתעלה משבחים והודאות בריותיו וביחוד בפיסקא ובקרב קדושים תתקדש יקבל על עצמו מסירת נפש ויכוין שע"י מסירת נפש ג"כ יתקדש שמו ית' ויתעלה בכל העולמות יותר ויותר ובאבודרה"ם הנוסחא כנוסחא של ר"ה וי"כ במחזורים בפי ישרים תתרומם. ובדברי צדיקים תתברך. ובלשון חסידים תתקדש. ובקרב קדושים תתהלל. ח"ל תמלא בר"ת יצחק רבקה. ישרים צדיקים חסידים קדושים יצחק. תתרומם תתברך תתקדש תתהלל רבקה עכ"ל. ואחר ח"ק יכין עצמו לענות ברוך ה' המבורך לע"ו בשמחה עצומה מאוד בכאן יקבל עליו תוספות נפש של יום השבת כי אם התחיל לקבלה בתחלת השמש כאן בברכו הוא על המוגמר גמר קבלתה כנ"ל:

הכל יודוך

שש תיבות הכל שבברכה זו והייט ובורא את הכל. הכל יודוך. והכל ישבחוך. והכל יאמרו. הכל ירוממוך סלה יוצר הכל. כלם עומדים ברום עולמות העליונים הקדושים בודאי אם אומר האדם השבח הגדול הזה בכוונה ובשמחה עצומה מאוד בודאי שזוכים הדברים אשר יצאו מפיו לא ישוב ריקם כי אם עשה פרי תקונים ופעולתם בעולמות העליונים ג"כ ורחמנא לבא בעי והעיקר לומר התיבות במתון גדול ולא במהירות ודי בזה:

אל אדון

אחיי ורעי גודל מעלת שבח הגדול הזה הובא בזוה"ק פ' תרומה דף קל"ב ע"א ח"ל שבחא דשבחא דאיהו אתוון אל אדון על כל המעשים ברוך ומבורך בפי כל נשמה אלין אתוון

בחמש חמש תיבין דאינון חמשין תרעין דעלמא דאתי ותרין אתוון אחרנין די בסופא ש״פ היינו בשית שית תיבין דאינון שית ספרין דעלמא דאתי ונפקי מאינון כגון שבח יתנו לו כי גבה מרום. תפארת וגדולה שרפים ואופנים וחיות הקדש אלין תרין אתוון בשית שית. תרין אתוון קדמאי בחמש חמש. כלהו שאר אתוון די באמצעיתא כלהו בארבע ארבע ובגין דאינון ברזא דרתיכא עלאה. דאינון אתוון קדמאי ואנון דבסופא אינון שלימו דכ״ב אתוון בגין דאית בהו כ״ב תיבין לקבל כ״ב אתוון עלאין. אשתארו תמניסר אתוון אחרנין דקא סלקין בדתיכייהו לארבע ארבע לשבעין ותרין תיבין דאנון רזא דשמא מפרש גליפא קדישא דע״ב אתוון דקב״ה מתעטר בהו עכ״ל. הביאו אל ביאור השיבוחים ודבר שבמנין הוא מראשו ועד סופו במנין ומפקד חשבון מספריו של התיבות ומוטמן ברמז אשר המה מרמזין ומזה יכול האדם להתבונן בשכלו ערך וגודל מעלות השבח הזה ולהזהר בהם לומר התיבות במתון גדול ולכוין בהם היטב עכ״פ פי׳ המלות וישים בלבו להבין ולהשכיל גודל השבח של יוצרנו ובוראנו ית״ש ויתעלה כי רב מאוד מעלת האדם האומר ושמה תקונים גדולים בעולמות העליונים הקדושים באמירת השבח הזה כמבואר בזה״ק פ׳ ויקהל דף ר״ס ע״ב וז״ל אל אדון תושבחתא דא איהו ברזא דעשרין ותרין אתוון עלאין קדישין כו׳ ודא איהו תושבחתא על תושבחתא דאתוון עלאין דיומא שביעאה קא משבח ואמר למלכא עלאה יוצר בראשית. כד תושבחתא דא סלקא לעילא שתין רתיכין עלאין מזדמנין ונטלי להאי תושבחתא מעמא קדישא וסלקי לה לאתעטרא בה בכמה רתיכין עלאין די ממנן בכל אנון צדיקיא דבגנתא דעדן כלהו מתעטרן בתושבחתא דא וכל אנון נשמתין דצדיקיא כלהו סלקין בתושבחתא דא עד רזא דכורסיא חד מנה לכורסיא קדישא תושבחתא דכל ישראל. קיימין תמן עד זמנא דקאמרי׳ קדושה עלאה דמוסף וכדין סלקא דלתתא לעילא לאתאחדא כלא לעילא לעילא למהוי כלא חד. דא איהי תושבחתא דסלקא על כלהו תשבחן מכאן ולהלאה סדורא דצלותא דשאר יומי עד ישמח משה וכו׳:
כיון דאתחברו כחדא בעי ב״נ לאצלאה בהאי הדור לעמא דישראל קדושה רצה נא במנוחתינו עכ״ל. הן הראנו שתי ראיות גודל מעלת האדם המשבח השבח הגדול הזה והתקונים הגדולים שנעשים בעולמות העליונים הקדושים ע״י אמירתו השבח הגדול הזה ואיך לא יתלהב לבב איש בקרבו אל שמחה רבה ועצומה מאוד באמירת השבח הגדול הזה כדי לתת בזה נחת רוח גדול ליוצרנו ובוראנו ית״ש ויתעלה ויעלה נא על ראש שמחתו על גודל השבח של הבורא ית״ש ויתעלה הנזכר בשבח הזה וישמח שמחה עצומה עד מאוד באלקותו ית״ש ויתעלה זכרו לעד. ודי בזה. גם יזהר האדם בדקדוק התיבות כאשר בארנו היטיב למעלה בתפלת האל בכדי שיבוא שלם השבח הזה ואת מספר תבותיו ימלא כל תיבה במספר אותיותיה בכדי שלא יחסרו הדברים כהתבן הוא דאתי אכל העולמות לאתעטרא בשבח זה כנ״ל בזה״ק:

לאל אשר שבת

אתה נגלית בענין כבוד השבח הזה ממה שמצאנו גם ראינו בפסוקים שבכל השבחים אין בתורה ובשבח זה אמרו אם שגג אדם ולא אמרו מחזירין אותו לכך ראוי לומר אותו במתון גדול ובשמחה עצומה מאוד. וראיתי בספרים שבשבח זה נתקן ע״פ אגדה. (המנחיל מנוחה לעמו ישראל) בקדושתו ביום שבת קדש. יתן האדם במחשבתו הודאה בשמחה עצומה מאוד על המתנה הגדולה שנתן לנו יום שבת קדש. וכבר נודע בשער זה למעלה בפרקים הקודמים קצת מזה. ובודאי גודל טובת המתנה זו של שבת קודש היא ממש כגודל טובת המתנה של כללות התורה הקדושה (שנתן לנו כלי חמדה גנוזה הבורא ית״ש ויתעלה) כידוע ששקולה שבת ככל התורה כולה ואת הכל נתן לנו ה׳ אלקינו בעבור גודל אהבתו לאבותינו הקדושים לכן חיוב על כל אישי ישראל להחזיק טובה והודאה על הטובה הגדולה

עולם ובכל מקום אשר יזכיר קדושת שבת כן בתפלה כן בקידוש לתת שבח והודאה ע"ז במחשבתו כנ"ל ואף אם קצור קצרה יד שכלינו להשיג גודל מעלת מתנה זו של השמחה כאשר עדיין מלובשים במסך מבדיל הגוף העכור מ"מ צדיק באמונתו יחיה להיות אמונה זרע אמונים בני מאמינים בניס לו אמון גם במה שהפליגו רז"ל בגמרא הקדושה ובזוה"ק מגודל מעלת מתנה זו כנ"ל ודי בהערה זו. (סמך ה"א יתקדש). ראוי לקבל על עצמו מסירת נפש על ק"ה ויכוין שיתקדש שמו ית' ויתעלה בעולמות העליונים כשיגיע לתפלת העמידה בין גאולה לתפלה יכוין לקבל עליו תוספת הרוח של יום השבת ואם שכח לקבל תוספת הנפש בנשמת וברכו יכוין עתה לקבל גם כן הנפש והרוח :

תפלת העמידה

ראוי לתת שבח והודאה בשמחה עצומה במחשבתו על המתנה הגדולה של קדושת שבת כנ"ל. (ישמחו במלכותך) שומרי שבת וקוראי עונג. יכניס בלבו אהבה גדולה ותשוקה עצומה במלכותו ובאלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. (עם מקדשי ש') ז"ל האבודרה"ם חמדת ימים אותו קראת שנאמר ויכל אלהים ביום השביעי ומתרגמינן בירושלמי וחמיד ה' ודומה לו נכספה וגם כלתה וכן ותכל נפש דוד עכ"ל קדיש. ושמעתי מנהג בבתי כנסיות שבימים שיש בהם מוסף בשבתות וחגים ור"ח אומר מזמור שיר של יום תיכף אחר תפלת שחרית כי כן בבהמ"ק שיב"ב השיר של יום היו הלוים אומרים אחר הקרבת קרבן תמיד של שחר קודם הקרבת קרבן מוסף :

פרק תשיעי קריאת התורה

זכרונו בא לפניך למעלה בשער החמישי פ' ח' גודל חיוב שמיעת הפרשה מפי הקורא וגם נאמר בקריאת הפ' של יום ב' וה' גודל הזהירות לשמוע באימה וברתת ובזיע כאלו ממש עתה עומד בתחתית הר סיני בקבלת התורה וגודל שכרו ולהיפך גודל ענשו ר"ל וגם גודל מעלת הקורא וגודל ענשו ר"ל עם הקורא הפרשה במהירות ובבלעט' והי דבר שלמד מעניינו ביותר צריך לזרז בכל הנ"ל בקריאת הפ' של יום שבת קדש היא לכם שלכם יהא זהירות עצומה בכל הנ"ל ועיי"ש היטב ונבון מחשבות יקנה להנצל ממחשבה בטילה בעת קריאת הפרשה של יום שבת קדש הלא זה הדבר אשר יעשה אותם האדם בעת הקריאה להיות בידו חומש לשמוע ממנו ובזה יוכל להנצל מפח יוקש מחשבה בטילה ר"ל ומה גם שלא לדבר איזה שיחה בעת קריאת הפרשה ר"ל מעונשו הגדול המבואר בזה"ק שהעתקנו שם אשר הסמר שער ראשו ממראה עיניו אשר יראה שם בזה"ק לכן ראוי לאדם לחוס על נפשו היקרה ולהזכר מאוד באזהרת הזה"ק הנ"ל ושארי אזהרות המבוארים שם בשער הנ"ל ועיי"ש. גודל התקון בעולמות העליונים של השלמת הפרשה בכל שבת ושבת מבואר בזה"ק פ' ויקהל ד' ר"ו ע"ב וז"ל אסור ליה למאן דקרי באורייתא למפסק פרשתא או אפילו מלה חדא. אלא באתר דפסק משה פרשתא לעמא קדישא לא תימא יפסיק. ולא יפסיק מלין דפרשת' דשבת' אחרא בשבת' דא. רזא דא בשעתא דאפסיקו פרשיין קמי קב"ה כל חד וחד אתעטר' וקאים קמי' כיון דאשלימו הכי למפסק פרשיין דכל שתא ואתעטרו קמי קב"ה ואמר אנא משב' פלוני ואנא משב' פלוני בההיא שעתא קרא לטופסרא רב ממנ' ואמנין ושלם רשימין קדישין דתחות ידי' ומני לון במטטא דאורייתא וכל רתיכ' ורתיכ' מני ליה לאעלי רשימא על פרשתא פלוני' בשבת פלוני על פרשתא דשבת פלוני ורשימא פלוני וכל חד עד מטטא לאורייתא ההוא שבת דילי' ואסיר לן לערבא אלין באלין ולא לאעלא רשימא

ברסיא דהברי' אפי' כמלא נימא אפי' בחד תיבה או אפי' באות חד. אלא כל חד וחד כפום דפסיק לון קב"ה וכמה דמני לון באינון פרשיין כל חד וחד על מטרי'. וע"ד כד מתעטרא פרשתא דא סלקא אינון מלין דהאי פרשתא דאשתלי' בגבורה ונטיל לון ההוא רתיכא דממנא בהאי פרשתא וסליק לון קמי קב"ה ואינון מלין ממש קיימין קמי' ואמרין אנן פרשתא פלני' דאשלימו לי לגבורה פלוני הכי והכי. אי אשתלים כדקא חזי ליה סלקין אינון מלין ומתעטרין על כורסיא קדישא וההוא רתיכא ממנא קמי' כל רתיכא ורתיכא פרשתא דכל שבתא ושבתא וכלהו מתעטרין בגו רתיכא קדישא ובאו איהי סלקא לאתיחדא לעילא לעילא ואתעבד כלהו כללא חדא. בג"כ זכאה חולקיה מאן דאשלים פרשתא דכל שבתא ושבתא כדקא יאות כמאן דאפסיק לעילא. תרי זמני בשבתא קרינן בס"ת במנחה בשעתא דדינא שלי' לעידן ערב לריכין לאכללא שמאלא בימינא כו' עכ"ל. וזה כמאמר קונה בינה להבין להשכיל גודל חיובו ומעלתו להשלים פרשיותיו עם הצבור בכל שבוע ושבוע היינו קריאת שמו"ת במלא בעש"ק כנ"ל ושמיעת הפרשה מפי הקורא בשבת ודי בהערה ע :

כוונות העולים לתורה

הנה זה בא עת לחוננה כי בא מועד אשר יעדתי למעלה בשער החמישי פ' ה' להאיר עיני המשכילים אנשי ישראל כערכי כוונת כהן ולוי ואחריהם כל איש ישראל העולים לתורה:

כוונת כהן

ראשון יכוין הנה מה טובות הבורא וחסדו העודפת על בני אהרן הכהנים כי בחר ה' מכל שבטי ישראל וקדשם בכל מיני קדושתו של אהרן קדושה יתירה מכל ישראלי אף בזמן שאין בהמ"ק קיים הבדילם מכל טומאה באזהרת בל יטמאו למתים. ובאשר שמר להזהירו באזהרת גרושה זונה וחללה וגם בחר ה' לשרתו ולברך בשמו לעמו ישראל בג' ברכות שבפסוק יברכך לקיים בזה ג' מ"ע ואותנו צוה ה' במ"ע של וקדשתו לכבד זרעו של אהרן בכל מיני קדושה וכבוד לברך ראשון ולפתוח ראשון ושאר עניני כבוד. הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' מזרע אהרן הוא בכל עת אשר עולה על דעתו שבחרו הבורא ית"ש בחלק המקוד' כנ"ל יתן במחשבתו הודאה גדולה בשמחה עצומה ע"ז וביחוד בשע' ובעת שהכהן עולה ראשון ראש הוא לכל הקרואים אחריו לתורה שאז נראה בזמנו לקידושו הוא יברך את השבח וההודאה עצומה במחשבתו בשמחה רבה אמונתו וחסדו ית"ש שנו לבחרו בחלק המקודש כנ"ל. וכן כשיעלה לדוכן בברכת כהנים. וביחוד בשעת הברכה כשאומר אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וכן כשומע מפי הש"ץ בכל יום שאומר האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושיך ראוי ליתן בלבו הודאה עצומה כנ"ל. גם כשנבחר הכהן לפדיון הבן יכניס הודאה בלבו כנ"ל על שזכה אותו במתנה זו של פדיון הבן הישראלי מאתו שהוא א' מכ"ד מתנות כהונה שזכה לזרעו של אהרן. וכן כשצריך להרחיק מן המת ב"מ יכניס ג"כ ההודאה בלבו כנ"ל ויאמר הריני מוכן ומזומן לקיים מל"ת של בל תטמא למתים שלמי יוצרי ובוראי ית"ש לשם יחוד כו'. וכן כי יקח איש אשה יכוין ויאמר כנ"ל לקיים אזהרה שלא ליקח גרושה כמ"ש ואשה גרושה מאישה לא יקחו. וכן כשנולד בן בכור זכר והוא לא יצטרך לפדותו כשאר איש ישראלי והוא בשביל גודל קדושתו כנ"ל יתן ג"כ הודאה כנ"ל. גם כשקורא או עוסק בתורה הקדושה מעניני קדושתו של אהרן הכהן וזרעו יתן במחשבתו הודאה עצומה בשמחה כנ"ל. הנה מאד עולה מעלת כהן כזה כליל תפארת והיה קץ השמח לבו לגודל מעלת

קדושתו ומה גם הסר כעס מלבך כי כעס ועצבות גורם פגם בזה למעלה בעולמות העליונים הקדושים כמבואר בזה"ק פ' שמיני דף ל"ט ע"א. וז"ל בעי כהנא לאשתכחא בנהירו דאנפין ביחידו כלהו כגוונא דלעילא דהא על ידוי ברכאן וחדוה משתכחי. וע"ד אתרחקא מני' דינא ורגזא ועציבו בגין דלא יתפגם מההוא אתר דאתקשר ביה עכ"ל

כוונת הלוי

רב לכם בני לוי יקר וגדולה ואף שלא תעלו במעלות יתר קדושת הכהן המעט מכם כי הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לגיונו של מלך ויכללם בשנה ענייני קדושות מכללות אומה הישראלית וע"כ זאת אשר ללוים בכל עת אשר לו יפקד [illegible] יח"ר ולא יעלה על לב שבראו הבורא ית"ש בחלק המקודש מכללות השאר ועבד הלוי [illegible] הודאה גדולה בשמחה עצומה בלבו ובמחשבתו וביחוד בשעה שעולה לתורה שני בשנים יתן הודאה כנ"ל ככהן. וכן בעת אשר יצק מים על יד הכהן שעולה לדוכן יתן במחשבתו הודאה כנ"ל על שנבחר מכל שבטי ישראל לשירות קדושה. גם בעת אשר אמו המליטה זכר והיה בכור אשר הלך יקום ג"כ על ההודאה הנ"ל בכהן :

כוונת כל איש ישראל

הנה זרע ברך ה' בנים לא ישקרו כי מאהבת ה' את אבותינו חשק ה' בהם ויבחר בזרעם אחריהם זרע יעקב איש תם ויצוו ה' את כל המשפטים האלה להיותינו כיום הזה בזה ובבא וע"כ בא עלינו החוב האמתי מצד השכל שכל איש ישראל ישמח בעושיו אשר יצר וברא אותו בחלקו וגורלו הקדוש ויתן במחשבתו הודאה תמידית על זה. וביותר בשעה שעולה לקרות בתורה הקדושה והתמימה ברוב עם הדרת מלך הקדוש. וביחוד בשעה שמברך ברכת התורה לפניה ולאחריה יתן הודאה עצומה בשמחה רבה כנ"ל ודי [illegible] ונשגב ביום ההוא מעלת העולה לתורה ששי כמבואר בזה"ק פ' שלח לך ד' קס"ד ע"ב. וז"ל ר' כרוספדאי אמיד לבא פרים האי קרא עד לא יסתלק ופירש שפיר. מגדל [illegible] בו ירוץ צדיק במאן במגדל או בס"ת אלא קרא דרים בהאי ובהאי. כד דרים במגדל אצטריך צדיק דא דלאהוי חזן הכנסת זכאה דקשוט ודיוקנא דצדיק עלאה. כד דרים לס"ת מאן דסליק לס"ת למקרי אורייתא אצטריך צדיק וצדיק אקרי. מאן אקרי צדיק מכלהו. שתיתאה דסליק מאינון שבעה. בו ירוץ צדיק כו' ונשגב ממאן מדחילו דמלאך המות דהא אוריך יומין ונשגב דלא יתנזק לעלמין עכ"ל. וז"ל האריז"ל ומחבקין ומנשקין הס"ת בשני זרועות דווקא ולא כמו שנוהגין ליגע ביד ולנשק היד כי זה מנהג בורות עכ"ל. ועוד ז"ל ואחר כך ישמע ברכות ההפטורה מפי המפטיר ואח"כ יקרא הוא בעצמו ההפטורה וישמע הברכות שלאחריה ג"כ מפי המפטיר עכ"ל האריז"ל. ועיין סודות ההפטורה כנ"ל בקריאת שמו"ת בעש"ק. בשבת שלפני ר"ח כשמברכין החדש כשהש"ץ אומר ר"ח פלוני ביום פלוני יאמר ג"כ כל אדם עמו ולא כמו שנוהגין קצת שאין אומרים עמהם אלא שומעים מפי הש"ץ. מאלהי :

פרק י׳ תפלת מוסף

בנוסח תכנת שבת יזהר לומר הנוסחא מסיני נצטוו צווי פעליה כראוי שמתיבת [illegible] עד תיבת מסיני הם כ"ב אותיות א"ב ע"ד תשר"ק ומתיבת מסיני עד כראוי הם אותיות מנצפ"ך. (יהי רצון ט'. שתעלנו בשמחה לארצנו ס') שלא [illegible] יתפלל אדם בכוונה

עלומה משותקת אלבה ויכנים בלבו לשר ואמיטת ע"ז מתי מכה לכל זה שהקי"ב שמש' שהרבנות וגם קרבן מוסף שבת זה והיינו עושים בזה נחת רוח גדול ליתש"ם וזה עיקר שנמוש והכו כמגוש לפוך . ודי בזה למשכיל:

חזרת התפלה

הכון לקראת אלהיך ישראל . וכשמגיע לעיקר הקדושה ראוי לאדם להיות כמגד נבו בוער בקרבו בגודל התלהבות והדו' ושמחה וכמעט בטל ממציאותו הגשמית מגודל ההתלהבות והחדוה על העילוי הגדול והעצום וההתפארות וההתרוממות שיש עתה בשעה זו ליוצרנו ית"ש שכל העולמות מכתירים אותו ית"ש ומעריצים ומקדישים ומשבחים לממ"ה הקב"ה בשעה זו שמקדישים אותו ית"ש בעולם זה שהההמון ואף המלאכים שואלים . איה מקום כבודו כי להשיג עלייתו והתפארותו הגדולה אינם יכולים . וממש יהיה בכל תיבה ותיבה קולנים בלבו שמחה עצומה יותר ויותר . ודי בזה:

איה מקום כבודו

בתיבת אי"ה יקבל וימשיך על עצמו תוספת נשמה מיום השבת כהאריז"ל . ממקומו הוא יפן ברחמים ויחון כו' ובזוה"ק ובתקונים הנוסח ממקומו הוא יפן . ברחמיו לעמו ויחון כו' . וגודל התקון בעולמות העליונים הקדושים משבח נוסח זה הובא בתקונים תקון כ' דף פ"ו ע"ב . וז"ל זכאה איהו מאן דסליק לה (ר"ל להשכינה הקדושה) לאתרה ולקב"ה לאתרי' דאתמר בי' הנה ה' רוכב על עב קל הנה ה' יוצא ממקומו . א"ל ר"א אבא וכי יכיל ב"נ לאחזרא לקב"ה לאתרי' א"ל אין . כמה דאשכחנא בדוד דאמר אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה' כו' . בההוא זמנא דבר נש אחזר לי' לאתרי' מה כתיב בי' ממקומו יפן ברחמיו לעמו . ובמאי חזרין לי' לאתרי' אלא בשלימו דתקונו דתקינו בצלותא . ואורח דבתר דאמר ממקומו יפן ברחמיו לעמו אמר המיחדים את שמו ערב ובוקר תמיד בכל יום אומרים פעמים והמון כו' עכ"ל . לכן יאמר אדם נוסח זה בכוונה עצומה מאוד . (המיחדים שמו ערב ובוקר בכל יום כו'). ישמח בלבו שמחה עצומה עד מאוד שזכינו לכל זה ליחד שמו הגדול בכל יום ערב ובוקר . (שמע ישראל כו'). יכוין ממש הכוונה הנ"ל בק"ש וביחוד קבלת מסירת נפש על ק"ה והאריז"ל מזהיר על זה . ויאמר הנוסח הוא אלהינו כו' . בשמחה עצומה מאוד על שזכינו להיות בחלקו הקדוש . ויתלהב לבו בקרבו בהתלהבות גדול ועצום עד סיום התפלה . מראשית כזאת נודעת בתפלת החול אמירת אין כאלהינו כו' . בכוונתה וגודל ההתלהבות והחדוה ומה גם עתה בשבת קודש בהתלהבות עצום יותר ויותר . ראוי לכל יחיד לקרות הפרשה של לחם הפנים בפרשת אמור ולקחת סולת ואפית אותה עד חק עולם לפי שהיה סדורה והלוקה בשבת . ואחר זה יקרא כמה פסוקים בנביאים מעינא דיומא והוא בהפטורה של שחרית י"כ מפסוק ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך עד סוף ההפטרה . אח"כ ברכי נפשי כו' וגודל מעלתה מבואר בזוה"ק . ואחר זה ילמוד פרק משניות במה' שבת והלכה קטנה ס"ד כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת כו' והגד' תנא דבי אליהו כל השונה הי' ואמר זוה"ק דסעודת שחרית דשבת כדי שילמוד קודם אכילה תורה נביאים וכתובים ומשנה והלכה ואגדה וקבלה . אח"כ ילך בשמחה לביתו לקדש קידוש' רבא ולאכול סעודה דעתיקא קדישא ויזהר במלח על השולחן בכל הסעודות . הלא מאז השמעתיך כבר לממלא בסעודה הס' וסידור הלימוד על השלחן . ויזהר האדם מאוד מלאכול אכילה מרובה וגסה בסעודו' וביחוד בימים הגדלים בימות החורף בכדי שיוכל להתפלל תפלת מנחה וערבית בכוונה

גם שיוכל לקיים סעודה שלישית כהלכתה שלא יהיה דומות עליו ח״ו כמשא כבד מפני שאכילה גסה ואינה נקראת סעודה כלל. ובעת האכילה ראוי לומר בכל עת הריני אוכל לכבוד שבת קדש לשם יחוד קב״ה ושכינתיה. ואם רוצה לישן אחר הסעודה ישכוב שינתו לשיעור שיקיץ אותו שלא ישתקע בשינה יותר מדאי:

פרק אחד עשר

זכור ושמור בדבור נאמרו שלא יהא דבורך בשבת כדבורך בחול ומה מאוד ומאוד צריך האדם ליזהר בזה מלדבר דברי חול בשבת קודש ומה גם דברים בטלים רחמנא ליצלן כמבואר בזה״ק פ׳ אמור דף ק״ה ע״א. וז״ל כד אתער חול ביומא קדישא גרישו׳ הוא תהוי וקב״ה וכנסת ישראל שאלו עלי׳ מאן הוא דבעי לאפרשא זוגא דילן מאן הוא דבעי חול הכא. עתיקא קדישא לא אתחזי ולא שרי׳ על חול כו׳ לבתר דאפיק מלה מפומיה ההוא מלה אתעבד קלא ובקע אוירין ורקיעין וסלקא לעילא ואתער מלה אחרא וע״ד ממצוא חפציך ודבר דבר כתיב. ומאן דאפיק מלה קדישא מפומי׳ מלה דאורייתא אתעביד מיני׳ קלא וסלקא לעיל׳ ואתערו קדושי מלכא עלאה ומתעטרן בריש׳ וכדין אשתכח חדוותא לעילא ותתא. עכ״ל. ובפ׳ בשלח ד׳ מ״ז ע״ב. ז״ל מאן דיתיב בענוגא דשבתא אסיר לי׳ לאשתעי׳ מלה דחול דהא פגים פגימו ביומא קדישא. מאן דיתיב בטולא דמלכא לא יתחזי למשבק למלכא ויתעסק באחרא. ובכלא בעי לאתחזאה עובדא ולאתעטרא אתערותא ממה דלתתא. ובשבת בעלוי דשמי׳ ובקודשא דיומא בעי לאתעטרא ולא במלה אחרא עכ״ל. ועיין שה״גה מסרים אורח חיים למעלה למשכיל בפ׳ שני במאמר דפ׳ ויקהל ד׳ ר״ה שהעתקנו שם. ואחי יהי לך אשר לפניך במאמרי הזה״ק הנ״ל קבוע בהדעת אגום על השבר בהרעה גמורה ועשית לו מסגרת בגדרים וסייגים אלהבה שלא תבוא לידי העון השבור והחושך הזה ר״ל ואם מעט סיה בעיניך אזכרת רז״ל בגמרא הקדושה על שיחת חולין אף בימי החול והאדם דן ק״ו מעצמו בעולם של יום שבת קודש. וזה לשון הגמרא הקדושה א״ר יצחק מ״ד האמנם אלם צדק תדברון מה אומנתו של אדם בעה״ז ישים עצמו כאלם יכול אף לד״ת ת״ל צדק תדברון. אמר רבא השח שיחת חולין עובר בעשה שנאמר ודברת בם ולא בדברים בטלים רב אחא בר יעקב אומר עובר בלאו שנאמר כל הדברים יגיעים לא יוכל איש לדבר ואם בימות החול אדם מותרה ועומד הוא בלאו ועשה על שיחת חולין ק״ו הדברים כ״ב של ק״ו יום שבת קדש הוא אשר מוזהר שהאדם להבדיל בין הקדש ובין החול אף בדברים המותרים לדבר בימות החול. כפסוק ודבר דבר וחז״ל שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול אוי לנו מיום הדין ואוי לנו מיום התוכחה כי תמשמעות בהרבה לשונות מאמרי הזה״ק וביחוד במאמר דפרשה ויקהל ולהיפך מצינו מדה טובה מרובה תשלומי כפלי כפלים כל השומר שבת כהלכתו כאלו קיים כל התורה כולה כמ״ש בזה״ק וכל דנטיר שבתא כאלו נטיר אורייתא כלא כו׳ ועוד אמרו בגמרא הקדושה על מי ששומר שבת כהלכתו אפי׳ עובד ע״ג ר״ל כדור אנוש מוחלין לו לכן בין תבין את אשר לפניך ושום נא על נפשך היקרה שיאבד חלק בהקדוש ברוך הוא ית״ש ויתעלה זכרו לעד מנה מנה ותקיל במאזנים לעלות המה דבריך ומחשבותיך בשבת קדש דהיינו כן יבוא דבריך אשר יצא מפיך טרם יוציאם יביאם לשקול במאזנו שכלו עם הדבור הוא של מצוה או מחשבה קדושה בדברי תורה או בעבודת הבורא ידבר ויחשוב אך אם יראה בעיני שכלו שהדבור אין בהם קדושה או מחשבה שאינה של קדושה שמור רגליך מלכד ח״ו והוי בורח מהם כמו שבורחין מן הדוב ומן הארי. ואין יתרון לאדם בכל עמלו ביום הקדוש רק ביראת ה׳ של יום יהגו רוממות אל בגרונם בשירות ותשבחות ובתורתו יהגה יומם ולילה כמבואר במאמר הזה״ק דפרשת בשלח ופרשת ויקהל הנ״ל ודי בשעה״ז:

פרק שנים עשר

אשרי אדם עוז לו ותושיה מתגלה אידך אוריתא אליבא דאמת ואשרי מי שעמלו בתורה ומיגע את עצמו לחדש איזה דבר חידוש בתורה הקדושה לפי האמת שבחידוש זה נברא שמים החדשים וארץ החדשה כמבואר בזה"ק הנה זה בא למעלה בשער המלך בסדר הלימוד ומה גם בשבת קודש יום שיש בו תוספת תיקונים גדולים בעולמות העליונים שחידושו יותר ויותר ועושין כבוד גדול לאביו בג"ע בשביל זה כמבואר בזה"ק פ' שלח דף קע"ג ע"א וז"ל ת"ח כד עייל שבתא נשמתין נחתין לשרייא ונשמתין דצדיקיא (פי' נשמות המתים שהן בג"ע) סלקין לעילא כד נפיק שבתא נשמתין סלקין אינון דשארו עלייהו ונשמתין נחתין אינון נשמתין דצדיקיא. כיון דסלקין כלהו נשמתין דשארו עלייהו סלקי וקיימא בדיוקנא קמי מלכא קדישא קב"ה שאיל לכלהו מאי חדושא הוי לכו בההוא עלמא באוריתא. זכאה איהו מאן דאחדשי דאוריתא אמרת קמי'. ובודאי הקב"ה אינו בא בטרוניא עם בריותיו לחדש דווקא חידוש נפלא מאוד אלא לפי שכלו יכולת איש איש אל נשא שכלו ורוח נדיבתו יעוף הן לבאר איזה דינא דגמרא לפי האמת ע"פ פי' תוספות ומפרש או לחדש פי' אמתי בפסוק של תורה נביאים וכתובים. גם נראה לי ברור אם חשב אדם איזה שער ביום שבת קדש לחדש בשכלו איזה הנהגה טובה בעבודת יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה שיתנהג בהנהגה ישרה זו כל ימי השבוע ולאת בהנהגה זו נחת רוח ליוצרו ב"ה וב"ש הן בהנהגת טהרת המחשבה הן בהנהגת הדבור למעט בכל יכולתו הן בהנהגות התמדת למודו יותר מימים שחלפו ועברו הן בהנהגות כוונת התפלה או בברכת הנהנין וכיוצא הן בהנהגת אכילה ומשתה גם במו"מ או ביגיע כפיו שלא לעסוק בה באמונת לב על צד היתר זה ברור שמלאכת מחשבת ישרה כזאת יחשב והבורא ית"ש ויתעלה ישתעשע בחידוש זה בפמליא שלו גם יתעטר הוא ית"ש וכל פמליא שלו וכל נשמות הצדיקים שבג"ע כמבואר בזה"ק הנ"ל ויחשב עם קונו כאלו חידש אדם סתרי תורה ע"ד האמת. וכי יפלא ממך דבר למשפט לשון חכמים מרבה שבתות והמחדש בטוב שכלו בתורה דוקא שהרי אמור בלשון הזה"ק הנ"ל קב"ה שאיל לכלהו מאי חידושא הוי לכו בההוא עלמא באוריתא הרי אין בכלל אלא מה שפרש דוקא בתורה אבל מחשבה מכשרת מעשיו אינם אלא ביראת ה' ואינו למד מעיינו. תשובתו הרמתה כי כל עיקר ושורש יסוד עסקינו בתורה הקדושה הוא רק להבין ולהשכיל השגת יראת ה' ב"ה וב"ש על אמתתו. כמאמר החכם מכל אדם (משלי ב') כי אם לבינה תקרא וגו' היא למוד התורה הקדושה וכתיב בתרי' אז תבין יראת ה' וגו' וגם התורה בעצמה נקראת יראת ה' כמבואר בזהר הקדוש פרשת קדושים. וזה מבואר ג"כ במפרש על הרמב"ם בהלכות יסודי התורה פ"ב וז"ל הרמב"ם שם האל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבו וליראה אותו שנאמר ואהבת את ה' אלהיך ונאמר את ה' אלהיך תירא. עכ"ל. וכתב המפרש וז"ל בקיצור נמרץ שלא נתנו כל המצות אלא כדי שנגיע בהם לזו המדריגה כדכתיב ובחרת בחיים למען תחיה לאהבה את ה' כו' מלאתו בת רס שני כתובים האחד מורה שהיראה כו' והאה' מורה שלא נצטוינו בכל המצות אלא כדי שנגיע בהם ליראה שנאמר ויצונו ה' לעשות כל החוקים האלה ליראה את ה' אלהינו כו'. עכ"ל. נמצא אם חידש אדם בשבת קדש איזה הנהגה טובה אין לך חדושי תורה גדול מזה. ודי בהערה זאת אחיי ורעיי אהובי נפשי:

תפלת מנחה . פסוק ואני תפלתי

כתב אבודרה"ם לומר אותו שני פעמים דהיינו פעם אחד יאמר עם הצבור ופעם ב' יאמר כשפותחין הארון להוציא ס"ת. וגודל התקון בעולמות העליונים הקדושים:

באמירת פסוק זה מנחה דשבת מבואר בזה"ק פ' תרומה ד' קנ"ו ע"א ובאדרא נשא ד' קכ"ט ע"א גם בכתבי האריז"ל כתב בפסוק זה כוונות עצומות ונוראות לכן יזהר האדם לומר פסוק זה בכוונה שלימה. וראוי לחשוב בתיבות לך ה' עת רצון איזה תפלה במחשבתו מסוגלת בעבודת הבורא ית"ש:

תפלת העמידה אתה אחד ושמך אחד

תיבות אלו לא יחטוף אותם האדם מן השפה ולחוץ ח"ו רק ישים במחשבתו אני מאמין באמונה שלימה ואמתית שאתה יחיד ומיוחד (יקדישו את שמך) כתב האריז"ל צריך שאדם לכוין במחשבתו מסירת נפש על קדושת השם ויזהר האדם מאוד בזה:
צדקתך כתב הטור סי' רצ"ב והובא ג"כ באבודרה"ם וז"ל שאין לומר צדקתך על הסדר שנהגו לאומרם כי אומרים אלא על הסדר כי בתהלים צדקתך כהררי אל הוא בסי' ל"ו וצדקתך אלהים עד כו' היא בסי' ע"א וצדקתך צדק לעולם הוא באלפא ביתא דאשרי תמימי דרך לכן מנהג יפה לאומרם על סדר הכתובים ונכון הוא. עכ"ל וכן הוא בזה"ק פ' תרומה דף קנ"ו ע"א ובכתבי האריז"ל והוא ע"פ סוד. **עלינו לשבח** ט':

סעודה שלישית

מה מאוד גדלה מעלת המקיים שלש סעודות בשבת קודש והפליגו רז"ל בגמרא הקדושה ובזה"ק בשכר המקיים שלש סעודות בשבת ולהיפוך גודל העונ' ר"ל למי שאינו מקיים. והמאמרי' ידועים לכל וע"כ צריך האדם לזהר בו מאוד לאכול סעודה שלישית בשבת כל ימיו הן בקיץ הן בחורף כי בעו"ה ראיתי רבים אינם נזהרים בה בימות החורף. וגם על הנשים החיוב של שלש. סעודות כמו על האנשים ויש להבינם גודל השכר והעונש ר"ל כדי לזכותם ג"כ במצוה זו. וגם ראוי לאדם לקיים סעודה זו השלישית דוקא אחר תפלת המנחה אף בשבת שאחריה י"ט כן מבואר באבודרה"ם. ואף בסעודה זו הג' ראוי לאדם להזהר מאכילה מרובה וגסה כדי שישאר מקום פנוי לסעודה ד' שהיא סעודת **מלוה מלכה**, וגם שלא יהיו אבריו כבדים עליו ולא יוכל לכוין דעתו בתפלת ערבית:

תפלת ערבית דמ"ש פרק י"ג

ראוי מאוד לכל צבור לאחר תפלת ערבית זו של מ"ש בכל מה דאפשר ולהוסיף מחול על הקדש וכן הוא מבואר בזה"ק פ' ויקהל דף ר"ז ע"א וז"ל כד נפיק שבתא צריכין ישראל דלתתא לאתעכבא דהא יומא רבא עלאה איהו ואצטריך לאתעכבא עליה דבהאי יומא אושפיזא רבא ויקירא קא שריא עליה בגין כך בעי לאתעכבא לאתחזאה דלא דחקין באושפיזא קדישא. כדין פתחי ישראל ואמרי והוא רחום יכפר עון וכו' דתקונא שפירא איהו בהאי ליליא עכ"ל. גם במעלת לשון המאמר הקדוש הזה מלות המעיר בענין פסוק והוא רחום וגו' דתקונא שפירא איהו בהאי ליליא ויכול אדם להתבונן איך מהראוי לכוין בפסוק זה בערבית זו ודי בזה:

תפלת העמידה

בברכה רביעית (אתה חוננתנו כו') יתן הודאה במחשבתו בכל ד' הבדלות בין קדש לחול

בחול קודש שהיא הקדושה וחול הוא הקליפה ויתן במחשבתו הודאה עצומה להשם יתעלה שה
שהבדיל בין הקדושה ובין הקליפה. (בין אור לחשך) יחשוב גבורות ה' בזה. (בין ישראל לעמים) יתן במחשבתו הודאה עצומה בשמחה רבה עד מאוד ע"ז שהבדיל אותנו מן העמים הקדושים לחלקו ולגורלו הקדוש ויתן הודאה פרטי ג"כ על עצמו שברא אותו בגורלו הקדוש בשם קדוש ישראלי. (בין יום השביעי לששת ימי המעשה). בזה יתן ג"כ הודאה במחשבתו בשמחה עצומה על שבחר ביום השביעי מכל ששת ימי המעשה לקדושתו ונתן מתנה הקדושה הזאת לנו עם קדוש. וז"ל הזוה"ק פ' ויקהל דף ר"ז ע"ב זכאי ישראל עמא קדישא דאחסינו יומא אחסנת ירותא לעלמין. עכ"ל בקיצור. (א"מ הכל כו') תפלה זו ראוי לומר בכוונה עצומה:

אחר תפלת העמידה יאמר ויהי נועם כו' בכוונה עצומה מאוד ובמתון ונקרא שיר של פגעים. וז"ל זוה"ק בהקדמת בראשית דף י"ד ע"ב כיון דנפיק שבתא כמה חיילין ומשריין פרחין ומשטטן בעלמא וע"ד אתקין שיר של פגעים דלא ישלטון על עמא קדישא לאן אתר משטטן בההוא ליליא כד נפקי בבהילו וחשבין לשלטאה בעלמא על עמא קדישא והמאן לון בצלותא ואמרין שירתא דא ובשירותא מבדלי בצלותא ומבדלי על הכוס פרחי מתמן ואזלי ומשטטי ומטאן לגו מדברא דאמנא לשזבן מנייהו ומכטרא בישא עכ"ל. ועיין ג"כ בפ' בראשית דף מ"ח ע"א. גם בפ' מקץ דף קל"ז ע"ב. וכתב אבודרה"ם שיש לכפול גם פסוק ויהי נועם כמו פסוק אורך ימים ועיי"ש וכן ראוי לנהוג ואמירת שיר זה דוקא מעומד. האריז"ל. ואח"כ סדר קדושא דסדרא ראוי לומר בכוונה עצומה מאד כי אמירת קדושה זו בערבית זה מובא ג"כ בזוה"ק פ' ויקהל דף ר"ז ע"א. וז"ל כד נפק שבתא כו' בשעתא דפתחי ישראל ויהי נועם וקדושתא דסדרא כל אינון חייביא דגיהנם פתחין ואמרי זכאין אתון ישראל עמא קדישא זכאין אתון צדיקייא דנטרי פקודי אורייתא. ווי לון לחייביא דלא זכו למנטר אורייתא זכאין כו' עכ"ל. וראוי להזהר מאד מלהדליק נר וכ"ש שארי מלאכה עד אחר שהבדיל על הכוס כמבואר בזוה"ק בהקדמת בראשית דף י"ד ע"ב. וז"ל מאן דאוקיד שרגא במפקא דשבתא עד לא מטו ישראל לקדושה דסדרא דגרים לנורא דגיהנם לאדלקא בההוא נורא עד לא מטא זמנייהו דחד דוכתא אית בגיהנם לאינון דקא מחללי שבתות ואינון דענשין בגיהנם לייטין ליה לההוא דאוקיד שרגא עד דלא מטא זמניה ואמרי ליה הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר וגו' צנוף יצנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידים בגין דלא יאות הוא לאדלקא נורא כד נפיק שבתא עד דמבדלי ישראל בצלותא ומבדלי על כסא בגין דעד ההוא זמנא שבת הוא וקדושא דשבת שליט עלנא כו'. אבל אי איהו ממתין עד די שלימו קדושא דסדרא אינון חייבין דגיהנם מצדיקין עלייהו דינא דקב"ה ואינון מקיימי על ההוא בר נש כל ברכאן דקאמרי צבורא ויתן לך האלהים מטל השמים ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה וגו' עכ"ל. ובפ' פנחס דף רמ"ו ע"א. ז"ל מאן דאוקיד שרגא במוצאי שבת כו' חד דוכתא אית בגיהנם לאינון דקא מחללי שבתא כיון דאיהו אוקיד שרגא עד לא מטא זמניה חד ממנא אית בגיהנם במוצאי שבת ואוקיד בקדמיתא לההוא דוכתא ואמר האי דוכתא דפלני'. וכל חייבין דגיהנם מסייע לאוקדא ההוא דוכתא. ההוא ממנא קרי ואמר הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר ועוטך עטה. חייבין דגיהנם אמרי כדור אל ארץ רחבת ידים שמה תמות וגו'. בגין דאיהו גרים לון לאתוקדא עד לא מטא זמנייהו עכ"ל. וראוי לכל ירא שמים להזהיר לבני ביתו ולמלמדם שיאמרו קודם הדלקת הנר במ"ש ברוך אתה המבדיל כו' בלא שם ומלכות. וביו"ט שחל במ"ש ברוך המבדיל בין קדש לקדש שלא יכשלו ח"ו באיסור עשיית מלאכה קודם הבדלה ודבר זה מוטל על בעל הבית להזהיר את בני ביתו. ואחר קדושא דסדרא יאמר ויתן לך האלהים כו' והובא גם כן במאמר הנ"ל דהקדמת בראשית. קודם הבדלה שעל הכוס יזמר תהלה זמר של אליהו הנביא. ואבודרה"ם האריך בפירושו ועיי"ש. ובטור מביא ג"כ להזכיר אליהו הנביא במ"ש ועיי"ש הטעם. ומצאתי בספרים מזכירים אליהו הנביא בפיוטים ובפסוקים במ"ש הוא תקון גדול אל הנפש ותועלת גדולה להנצל מדינים

של

של גיהנם כשמכריזין במ"ש ישובו רשעים לשאולה ויש ג"כ צדיקים אשר מגיע אליהם [illegible] הרשעים שצריכים לשוב לגיהנם ואליהו ז"ל מקבל עליו כדי להגן על הצדיקים ולא יחזרו לשוב עוד לגיהנם וסובל יסורים בשבילם ולכן ראוי לזמר זמר זה מיד בבואו לביתו קודם הבדלה. ואח"כ יבדיל על היין דוקא וז"ל הטור בסי' רצ"ו ר' צדוק אומר כל מי שאינו מבדיל על היין במ"ש או שאינו שומע מאחרים שמבדילין אינו רואה סי' ברכה אבל המבדיל על היין או שומע מאחרים שמבדילין זוכה לקדושה. הלכך מאן דאית ליה חד כסא ולית ביה שיעור קידושא ואבדלתא שבק ליה לאבדלתא וקדושא מקדם אריפתא דכי תקינו רבנן אבדלתא אחמרא תקינו עכ"ל הטור. וגודל התיקון של הבדלה ביין מובא בזה"ק בכמה מקומות. ובבשמים יזהר האדם מאוד לחקור קודם הברכה אם נותנים ריח טוב כדי שלא יהיה ח"ו ברכה לבטלה. והדס בזה"ק שברכת בשמים במ"ש יהיה על הדס דוקא. וז"ל הזה"ק פ' ויקהל דף ר"ח ע"ב ובעי לארחא בבוסמין כד נפיק שבתא על דאסתלק ההוא רוחא. ונפשא דב"נ אשתארת בעציבותא כו' וההוא ריחא מעלי' דבוסמין איהו הדס דהא קיומא דאת' קדישא דנשמתין נפקן מניה הדס איהו עכ"ל. וכן הוא בתקונים תיקון ו' דף קנ"ב ע"א. לכן ראוי לאדם להבדיל שיהיה בידו בשעת ברכה הדס כשר של לולב עם שאר מיני בשמים ויחשוב במחשבתו בשעת ברכה גבורות ה' בשמחה עצומה שבחכמתו הנפלאה ברא בריח טוב. (ובברכה בורא מאורי האש). יחשוב ג"כ גבורות ה' בשמחה עצומה על חכמתו הנפלאה בבריאתם ז של מאור האש. וענין ההסתכלות על האצבעות בברכה ז מבואר בזה"ק פ' ויקהל ד' ר"ז ע"ב. וז"ל לבתר דנפיק שבתא בעי ב"נ לאפרשא בין קדש לחול כו' בההיא שעתא דקא מברכין על אשא אזדמנן ארבע רתיכין כו' בגין כך בעינן לאכפיא אצבען ידא ארבע דימינא ולאנהרא לון בגו ההוא נהורא דשרגא דמתברכ' כו' ורזא דא וראית את אחורי אלין אחורי אצבען לאחור' בטופריהון ופני לא יראו אלין אצבען לגו בלא טופרין דאנון אנפין פנימאין כו' עכ"ל בקיצור נמרץ. וז"ל האריז"ל ג"כ ויכפוף ארבע האצבעות דידו הימנית על הגודל כנגד פניו ויסתכל בצפרנים עכ"ל:

המבדיל בין קדש לחול בין אור לחושך כו' יכוין כוונה המבואר למעלה בתפלת העמידה בברכה רביעית אך נוסף הוא בהבדלה כשיגיע לתיבות בין אור לחושך ראוי לפתוח עיניו בכיון להכיר חכמתו הנפלאה של הבורא ית"ש ויתעלה בהבדלתו אור מחושך ודי בזה. ואחר ההבדלה יזמר כל הזמירות. וגם הב"י מביא בסי' ש' לומר פיוטים וזמירות ללוות השבת קדש כדרך שמלוין את המלך בכניסתו וביציאתו עכ"ל. והוא מהמדרש והובא גם כן באבודרה"ם. ותיכף אחר הזמירות יאכל סעודה ד' ללוות את המלכה שבת מלכתא. וסעודה ז נזכר בגמרא הקדושה והובא בטור ובש"ע. וראיתי בספרים שד' סעודות דשבת משורים ד' רגלי המרכבה העליונה והם אברהם יצחק ויעקב ודוד: אברהם מציל את האדם מדינה של גיהנם בזכות סעודה ראשונה. יצחק מציל מחבלו של משיח בזכות סעודה שניה. יעקב מציל ממלחמת גוג ומגוג בזכות סעודה שלישית. דוד מציל מחבוט הקבר בזכות סעודה ד' עכ"ל. וכתב האריז"ל שאסור לעסוק בשום מלאכה אפילו בד"ת וגם שלא להסיר בגדי שבת עד אכילת סעודה ד' עכ"ל ואשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה. והאוכלה אותה עד אחר ד' שעות בלילה לא יצא ידי חובתו מלאהי. (בעזר הראשון ואין שני. שימנו שלם שבת והוא חלק השני. ואליו אשא נפשי. יעלה עזרו מקדם בחלק [illegible] הצילני מטיט רפשי. שגיאות האשמי):

חלק שלישי

שער התשיעי שער הצאן חובת המועדות

חודש הראשון הוא חודש ניסן החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לחדשי השנה ואז ית"ש הוא עשנו עמו וצאן מרעיתו וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר האלהים חורבה ביום חתונתו זו מתן תורה ואף שהחטא גרם שהגלו ישראל מארצם הנני ברצות ה' דרכי אישי ישראל כן תהיינה הערים החרבות מלאות צאן אדם כצאן קדשים במועדיה ולסבה זו זה שמו אשר יקראו לו **שער הצאן** ונקיטנא סדרא כל חודש למנויו עד עבר קציר כלה קיץ ביומא תבר כגל מכונה. **ובו יבואר תענית ער"ח על מיעוט הלבנה, וקריאת ההלל והתפלת ר"ח וברכת הלבנה ותפלת שלש רגלים וספור ההגדה עם כל הסדר: וספירת העומר עד סיום** כל סדר יום האחרון של פסח: ובשער הזה נכלל ג"כ (חודש סיון) עם כל פרטים וחג שבו קבלו ממדבר מתנה. (וחודש תמוז ואב) עם כל פרטיהם דהיינו כוונת התענית (י"ז בתמוז ות"ב) וכוונת קריאת מגילת קינה וסדר ההנהגה של כל (בין המצרים) על משנה שברונה. יהי רצון בימינו במהרה יבנה. וישישו אתה משוש כל המתאבלים על חורבנה אמן:

פרק ראשון תענית ערב ר"ח

הנה הוא זורה ומפוזר בספרים שהלבנה הזאת פה למטה בעוה"ז השפל היא רמז ללבנה העליונה שבעולמות העליונים. וזה ידוע שמיעוט וחסרון בלבנה זו התחתונה הוא רמז לצער המגיע כביכול ללבנה העליונה. ולכן בכל ער"ח שהיא פגומה מכל וכל ראו הקדמונים לקבוע להתענות ולהצטער ולהשתתף בצערה כביכול כי כל זה הוא סיבה וגרם של עונינו והראיה כי בביאת המשיח צדקנו במהרה בימינו כתיב והיה אור הלבנה כאור החמה כאור שבעת ימי בראשית. וז"ל האריז"ל ביום שקודם המולד אם יהיה המולד בראש חודש או ביום המולד עצמו אם יהיה קודם ר"ח יתענה להשתתף בצער מיעוט הירח עכ"ל. לכן הירא את דבר ה' והחרדים אל דברו ראוי להתענות תענית זה ועיקר כוונתו יהיה להשתתף בצער כנ"ל ודי בזה:

קידוש הלבנה

עיקר מצות קידוש הלבנה משיעברו עליה שבעת ימים מהמולד משעת לעת ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבה אל מצות קדוש הלבנה כמ"ש בש"ע. וכ"כ האריז"ל ע"פ סוד גדול ולא כדעת האחרונים. ויזהר האדם שיקדש הלבנה שהיא קבלת פני השכינה שיקדשה בבגדים נאים כמ"ש בש"ע בלבושו בגדים שהולך בתמידה לבהכ"נ ושוה לכל המקום כשר המקום

המקום ב"ה וב"ש לכבוד הבריות. ובעת הליכתו מביתו או מבהכ"נ לקדש הלבנה ישמח בלבו שמחה עצומה כאלו הולך להקביל פני השכינה הקדושה. ויתחיל מזמור הללויה הללו את ה' מן השמים כמ"ש בסדורים והוא מהאריז"ל. ורגליהם רגל ישרה כמו בתפלה י"ח כמ"ש בש"ע. ולצד מזרח דוקא מלאתי. והמגיע לברך יוצרך ט' כשם שאני רוקד כנגדך אז יהפוך פניו נגד הלבנה. ויברך הברכה בשמחה עצומה מאד וכי מלתא זוטרתא היא מה שאמרו בגמרא הקדושה פרק היו בודקין אמר רב אחא בר חנינא א"ר אסי אריב"ל המברך על החודש כאלו מקבל פני השכינה כתיב הכא כו' ע"ד תנא דבי ר' ישמעאל אלמלא לא זכו ישראל אלא להקביל פני אביהם ט' הרי שזכה אותו הבורא ית' במלוא כח וזכה להיות מן המקבלים פני השכינה הקדושה ואיך לא יכין לבו אל שמחה עצומה עד מאוד ע"ז כל עת הברכה ויחשוב במחשבתו ג"כ בשמחה עצומה גבורות ה' וחכמתו הנפלאה אשר במאמרו ברא שחקים ובהם ובקביעות חוקם וזמנם כנזכר בברכה. ויתאמת בלב האדם כי ברכה זו תקנו אנשי כה"ג ע"פ סודות גדולים ונוראים מאוד אשר לא יוכל המעיין בעיני שכלו לסבול זאת. גם כוונת האריז"ל בברכה זו לאו כל מוחא סובל דא לכוין כו' ואת אשר בכחך לעשות עשה הכנס בלבך לומר התיבות בהתלהבות גדול ובשמחה עצומה מאוד ורחמנא לבא בעי. ודי בזה.

(ואתה) אנוש כערכי אלופי ומיודעי אשר תועלתו לא אמנע מעשות העתקת ביאור על כל תיבה הצריכה למוד בתחלתה. (חוק וזמן נתן להם) ז"ל אבודרה"ם על שם חק נתן ולא יעבור כלומר החק והזמן שנתן להם בתחלת בריאתם אינם עוברים אותו כי כן יהיה לעולם לא ישתנה סדרם וה"ה שלא ישנו את תפקידם פי' מה שהם ממונים ומופקדים עליו. עכ"ל. והב"י מבאר יותר ע"פ פרש"י והרי"ף וז"ל (תפקידם) מטה שליחותם להתנהג בהלוך תקופותיהם. (ששים ושמחים כו') כדכתיב והוא כחתן יוצא מחופתו. ישיש כגבור לרוץ כו' עכ"ל הב"י. אבודרה"ם ז"ל. (פועל אמת) שפעולתו אמת לבורא הוא חוזר שהוא הבורא הוא פועל אמת וגם הפעולה עצמה היא אמת שהיא קיימת שנאמר ויעמידם לעד לעולם. וי"מ פועל אמת שפעולתו אמת שבדין מיעט את הלבנה עכ"ל האבודרה"ם. (וללבנה אמר) בזה נעתיק לשון הב"י כי הוא מבאר יותר וז"ל וללבנה אמר הקב"ה שתתחדש בכל חדש (עטרת תפארת לעמוסי בטן) סימן הוא להם שאף הם שמונין לה עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם עכ"ל הב"י. ז"ל האבודרה"ם עטרת תפארת ע"ש והיית עטרת תפארת ביד ה'. (בא"י מחדש חדשים). בכל שלשים יום כמו שאמרנו עכ"ל האבודרה"ם. נמצא לפי פירושם כן הוא המשך התיבות וללבנה אמר שתתחדש פי' הקב"ה אמר לה שתתחדש בכל שלשים יום. והוא עטרת תפארת וסי' טוב ג"כ לישראל שנקראים עמוסי בטן שאף הם עתידים להתחדש לעתיד כמותה ולפאר כו'. ויזהר האדם לומר הנוסח שאף הם עתידים להתחדש והוא נוסח הטור והאריז"ל. אח"כ ידלג שלשה דלוגים ויאמר ברוך יוצרך כו'. ונוסח האריז"ל ע"ד הסוד כך הוא. (ברוך עושך ברוך יוצרך ברוך בוראך ברוך קונך) וידלג ויאמר כשם שאני רוקד כנגדך כו'. פסוק תפול עליהם אימתה ופחד כו'. ישר והפוך ויאמר פסוק זה ישר והפוך בניגון גדול ובכונה עצומה כי השלש דלוגים ושבח של ברוך עושך כו' ופסוק זה ישר והפוך דוקא כל זה הם תקונים גדולים ונפלאים ע"ד הסוד בעולמות העליונים ולהכרית הקליפות. וע"פ כתבי האריז"ל צריך לדלג ג"כ קודם אמירת ברוך עושך ושלש דלוגים דוקא בכל פעם ועושה בזה תקון גדול וזה הוא סדרו יעשה עוד שלש דלוגים ויאמר ברוך עושך ברוך יוצרך ט' כשם שאני רוקד כו'. ופסוק תפול עליהם ישר והפוך. והג"ז יעשה ג' דלוגים ויתחיל ברוך עושך ויאמר אל הסדר הראשון. ושם יעשה פעם שלישי. אח"כ יאמר דוד מלך ישראל חי וקים ג"פ. שלום עליכם ג' פעמים. סימן טוב ט' ג' פעמים. ויזהר שלש בכל הסדר כי כל הסדר דהיינו הדלוגים. וכשם שאני רוקד. ופסוק תפול ט' ודוד מלך ישראל ט'. וסימן טוב ט' כל זה במסכת סופרים. והובא בטור ג"כ והאריז"ל כתב

על כל הנ"ל כוונת עצומות ונוראות. אח"כ יאמר על הסדר שבדפוס. בבגדים ואחר הסדר יגער בשולי בגדיו :

פרק שני

זאת עולת חודש בחדשו לחדשו השינוי לשנות בגדיו בר"ח שילבש האדם איזה מלבוש חשוב וסימנם המ"ם חליפות שמלות חמ"ש ר"ת חודש מועד שבת יחליף שמלותיו כן כתוב בספרים. וממה שנגלה בתקונים שאף בר"ח מקבל אדם נשמה יתירה בודאי ראוי ויפה להלבש בגד חשוב כנ"ל. וז"ל התקונים תיקון כ"א דף מ"ו ע"א נשמתא יתירא בשבת וביומין טבין ובכל מוספין איהי אמה עלאה תוספת רוח הקודש עכ"ל בקיצור. הרי כתב בלשונו הקדוש ובכל מוספין היינו בכל יום שיש בו מוסף ודי בזה. (הגה) כי כן יברך גבר בשמ"ז ויתפלל תפלתו בכל הימים מהראוי להיות בכוונה עצומה וביותר צריך לזרז ולהזהר בתפילות ובשמ"ז של יום ר"ח בכדי שלא יבא לידי שכחה מלהזכיר בהם יעלה ויבא כי זה ברור אם האדם מתפלל תפלת י"ח או מברך בשמ"ז בכוונה עצומה בודאי לא יבא לידי שכחה מלהזכיר בהם יעלה ויבא אך האומר השכחה מפאת חסרון הכוונה הוא. ויזהר לומר תפלת יעלה ויבא בכוונה עצומה ודי בהערה זו. אחר תפלת שחרית יכוין עצמו לקרות הלל בצבור כי רבו הדיעות בפוסקים בברכת הלל ביחיד ולצד זה עיקר הודאת הלל מצותה דוקא עם הצבור לכן יזהר האדם ביחוד בר"ח להקדים לבוא לבה"כ בכדי שיוכל להתפלל עם הצבור ולקרות עמהם הלל. (וקודם) קריאתה יאמר לשם יחוד כו' ולקיים בקריאתה מ"ע ול"ת הנ"ל (ויברך) הברכה בכוונה ובשמחה עצומה על שזכה למצוה זו להודות ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה ונוסח האריז"ל לקרוא את ההלל. הנה אחיי ורעי אהובי נפשי בודאי תקנת חכמינו ז"ל שתקנו לנו אמירת הלל בכל ימים הקדושים עיקר כוונתם אל ההודאה והשבח שיתן האדם באמירת מזמורים אלו להשם יתעלה ולכן נקרא בגמרא הקדושה אמירת מזמורים אלו בימים ההם הלל שפירושו שבח והודאה לכן יזהר האדם שיתן לבו ומחשבתו אל השבחים וההודאות הנאמרים במזמורים אלו להשם יתעלה וישמח שמחה עצומה עד מאוד בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ולא יוציא התיבות בפיו ובשפתיו לבד. ודי בהערה זו :

כוונת הלל

הללויה הללו עבדי ה'. ראוי שישמח האדם שמחה עצומה עד מאוד על שזכה גם כן להיות נקרא עבד ה' לשבחו ולהודות לו ית"ש ואמירת שבחים של הבורא ית"ש ויתעלה שבמזמור זה יהיה בשמחה עצומה מאד עד שמרוב השמחה כמעט יבטל מציאותו הגשמי בשבחים אלו על גדולתו ורוממותו ית"ש ויתעלה. (מי כה' אלהינו המגביהי לשבת) וגו' זולת פי' הפשוט ראוי לאדם ג"כ לכוין פי' הזה"ק פ' מקץ ד' קצ"ה ע"א ויקח מפירושו מוסר גדול בלבו להיטיב מעשיו. וז"ל (מי כה' אלהינו המגביהי לשבת) דאסתלק מעל כרסיה יקרא ולא אתגלי לתתא בשעתא דלא אשתכחו זכאין בעלמא הא איהו אסתלק מנייהו ולא אתגלי לון. המשפילי לראות בשעתא דזכאין אנון דאשתכחו בעלמא קב"ה נחית בדרגא לקבליהון דאתאי לאשגחא על עלמא לאוטבא להו דהא כד זכאין לא אשתכחו בעלמא איהו אסתלק ואסתיר אנפין מינייהו ולא אשגחא עלייהו בגין דצדיקי' אנון יסוד' וקיומא דעלמא דכתיב וצדיק יסוד עולם עכ"ל ודי בזה. בצאת ישראל ממצרים מזמור זה יאמר אדם בניגון גדול מאוד ויחשוב במחשבתו גבורות ה' בכולם. (מלפני אלוה יעקב) יכניס שמחה עצומה בלבו

עד מאוד ע"ז. (לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד) פסוק זה ראוי לומר בשברון לב מאוד ובתפלה עצומה בעבור שמו הגדול שיתקדש בין כל דרי תבל. ואנחנו נברך יה וגו' יקבע על עצמו במחשבתו שיברך ויודה את יוצרו ובוראו ית"ש כל ימי חייו הוא וזרעו עד סוף כל הדורות:

אהבתי כי ישמע פירש"י. (אפפוני חבלי מות) יחשוב על כל ישראל שהם בגלות הארוך הזה גם כל הפסוקים להלן המה על כללות ישראל עם קדוש ויתפלל במחשבתו להושיעם מהגלות. (מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי) יחשוב רבון כל העולמים כל תגמולות שאתה עושה עמי בודאי אינם לפי מעשי ואינם אלא תגמולות בשביל חסדיך הגדולים ורחמיך הרבים לכן אני מקבל עלי כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא כל ימי בשבחים והודאות. ע"כ. (הללו את ה' כל גוים כו' כי גבר עלינו חסדו) בזה יכוין פירש"י בשמחה עצומה:

הודו כו' (יאמר נא ישראל) יכוין פירש"י פי' לכם כל ישראל האמירה כי טוב להודות לה' תמיד ולמה כי לעולם חסדו ויכוין כאלו ממש אומר לנכח בית ישראל ולבית אהרן ולבית לוי שעליכם מוטל תמיד להודות לה'. כי טוב וישר להודות לו בעבור כי לעולם חסדו הגדול עלינו (ויכוין כל זה בשמחה עצומה עד מאד ודי בזה). המנהג הנכון הוא לעשות אחר הש"ץ בפסוק יאמר נא כו' ובפסוקי יאמרו נא כו' פסוק הודו כו' ואחריו יגמור כל הפסוק יאמר נא ישראל כל"ה וכן בב' פסוקים יאמרו נא ולא כמו שנוהגין לומר בעניית' אחר הש"ץ רק חצי הפסוק יאמר נא ישראל יאמרו נא בית אהרן יאמרו נא יראי ה'. וכן משמע במ"א סי' תכ"ב ס"ק ח' ועיי"ש. (מן המצר קראתי יה) המעיין באדרת נשא דף קל"ט ע"ב יראה גודל מעלת מזמור זה איך מרומז בו עולמות עליונים קדושים ונעלמים מאוד ובאמירתו בכונה עצומה בודאי ישורר כל העולמות ההם כידוע כי באתערותא דלתתא כו'. ודי בזה. (לא אמות כי אחיה) יתפלל במחשבתו בתשוקה עצומה וגדולה שיזכה גם הוא לעתיד לראות כי יקום ה' את עמו ודם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו בגבורות ונפלאות שיעשה אז ית"ש לעיני כל העמים ויספר אז ג"כ מעשה יה: (פתחו לי שערי צדק כו' זה השער לה' כו') לבד פירש"י ראוי לכוין ג"כ פי' הזה"ק בזהר חדש דף י"ט ע"ג. וז"ל א"ר יהודה עשה הקב"ה ירושלים למעלה כנגד ירושלים של מטה כו' ועל כל פתח ופתח כתות של מלאכי השרת והם הפתחים הנקראים שערי צדק ואלו הם הפתחי' המכוונים להכנס שם נפשות הצדיקים ודוד המע"ה נכסף להם שנאמר פתחו לי שערי צדק אבוא בם אודה יה זה השער לה' צדיקים יבאו בו עכ"ל. ויכוין אדם פי' הזה"ק בתשוקה עצומה מאוד ודי בזה. (זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו) ראוי לכוין פי' הזה"ק פ' בחקתי דף קי"ד ע"ב שקאי על יום זה ממש של ר"ה ושאר ימים הקדושים שבתות ומועדים ולא על העתיד לבד ולכן יכניס בלבו שמחה עצומה עד מאוד באלהותו ית"ש ויתעלה. וז"ל פתח ר' יצחק ואמר דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו'. זכאין אינון ישראל דזכו למטרונא דא (פי' השכינה הקדושה) למהוי גבייהו מן מלכא עלאה דאע"ג דאינון בגלותא קב"ה אתא בכל ריש ירחא ושבתי וזמני לאשגחא עלייהו כו' הה"ד דומה דודי לצבי או לעופר האילים לדלגא מכתלא לאגרא ומאגרא לכותלא הנה זה עומד אחר כתלינו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. משגיח מן החלונות דודאי בי כנישתא בעיא חלונות. מציץ מן החרכים לאסתכלא ולאשגחא עלייהו דישראל. ובג"כ בעו חדוה למחדי בההוא יומא דהאי ידעין דא. וישראל אמרי זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו עכ"ל. ודי בזה (אנא ה' הושיעה נא. אנא ה' הצליחה נא) זכרנו לטובה כבר בא למעלה בתפלת והוא ראוי ליום ב' וה' ועיי"ש ויכוין כונה הנ"ל בכונה עצומה. (אלי אתה ואודך) אחי ורעי ידידי הנה ואהובי נפשי בודאי מן הנמנע לצייר גודל השמחה הראוי להיות בלב כל איש הישראלי מעם קדוש באמירת פסוק זה אלי אתה ואודך אם על זה לבד שזכה לומר בפיו ובשפתיו אלי אתה דיו אף שימות באותו רגע ולא יצער עצמו כלל וכלל על עולם הזה

הבאי שהגיע להאריך אך את זה יודע כמובא למעלה כבר כמה פעמים בחבור זה שאם אדם אמר התיבות של איזה הודאה להשם יתברך שמו ויתעלה בלא לב ולב בלתי התלהבות ושק עצמו מקודם להכניס שמחה עצומה בלבו באלהותו ית"ש ויתעלה אזי בלתי אפשרי שיבא שמחה בלבו מעצמו כי לבו ישן בקרבו ואין מי מעיר אותה אל השמחה אך צריך האדם להכין עצמו רק אז נתוסף שמחה עצומה בלבו יותר ויותר עד שכמעט יבטל ממציאותו הגשמי מגודל השמחה באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. ודי בזה. ויקבל על עצמו במחשבתו בתיבות אל ההודות לו ית"ש כל ימי חייו. (אלהי ארוממך) מפאת גודל התשוקה הבוער דילו באלהותו ית"ש יקבל על עצמו מסירת נפש בקיבול איזה מיתה ובזה יתרומם שמו יתעלה בכל העולמות כי אדם יוכל לרומם שמו יתעלה באותו רגע שאמר אלהי ארוממך רק במסירת נפש. גם פסוק הודו לה' כי טוב ויאמר בשמחה עצומה עד מאוד:

וברכת יהללוך

יאמר במתון גדול ובודאי ממילא יבוא בלבו שמחה עצומה בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד. סליק כוונת קריאת הלל בעז"ה:

פרק שלישי מוסף ר"ח. ראשי חדשים כו'.

מזבח חדש בציון תכין ועולת ר"ח נעלה עליו. יאמר תפלה זו בשברון לב מאוד ומקירות לבו הומה כאלו מבקש מאת הבורא ית"ש ויתעלה איזה בקשה גדולה הנוגעת בנפשו ובודאי אם אדם מתפלל על בנו יחידו שהוא נוטה למות רחמנא ליצלן הוא מתפלל במרירות לב מאוד להבורא ית"ש שיעזור אותו מצרה זו וישלח רפואה שלימה לחולי בנו כן הדבר ממש ראוי לאדם להתפלל במרירות לב ומקירות לבו מאוד שיוחזר לנו העטרה ליושנה בבנין בית המקדש ובהקרבת הקרבנות וכוונתינו יהיה בשביל נחת רוח של הבורא יתברך שמו ויתעלה שיגיע לו יתברך שמו אז מאתנו בהקרבת הקרבנות ושיתקדש אז שמו הגדול בין כל הגוים שעתה בגלות נתחלל שמו הגדול בשביל עונינו ביניהם ואומרים איה אלהיהם והנה תפלת מוסף היא במקום קרבן מוסף שהקריבו בזמן שבית המקדש היה קיים ואם לא כיון במחשבתו על הקרבן מוסף שיוחזר לנו איך היא נחשבת כאלו הקריב. ודי בהערה זו. ובתיבות (כי בעמך ישראל בחרת מכל האומות) ובחתימת הברכה (בא"י מקדש ישראל וראשי חדשים) יתן במחשבתו הודאה עצומה על שקדש אותנו ועל שקדש ראשי חדשים ונתן לנו מתנה זו הגדולה אף שאין אנו משיגים אמיתת המתנה זו בודאי חיוב עלינו עם קדוש להאמין באמונה שלימה ואמיתית כי היא מתנה גדולה וטובה מאוד. ודי בזה:

מוסף שבת ור"ח

אתה יצרת עולמך מקדם כו' אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות כו' בודאי ראוי לאדם לקרוע לבבו לי"ב קרעים באמירת נוסח זה כי זה נמשך להגן אל התפלה שאח"כ (ולפי שחטאנו לפניך חרבה עירנו ושמם בית מקדשינו וגלה יקרינו ונטל כבוד כו') ולפי גודל רוממותינו מכל הלשונות מקדם וכן עתה בעוה"ר אנו שפלים ונבזים יותר מכל אומה ולשון וכולך משמים ארץ תפארת ישראל מאיגרא רמה לבירא עמיקתא ובשביל זה נתחלל שמך הגדול ואם כן הוא שרוממתנו מכל לשון וקרבתנו לעבודתיך ראם כה עלים כו' אשר נעשה את קרבנות חובותינו ובודאי ראוי גם כן להוריד דמעות בנוסח זה ויתפלל במחשבתו

משיחא לבא שיחזור השכינה היינו כמקדם בבנין בית המקדש ובהקרבת קרבנותי' וזה הוא עיקר ושורש תפלת המוספין ודי בזה. (כי בעמך ישראל בחרת מכל האומות ושבת קדשך להם הודעת וחוקי רצוני כו') בתיבות אלו וביחוד בתיבות של חתימת הברכה (ברוך אתה ה' מקדש השבת וישראל וראשי חדשים) יתן האדם הודאה עצומה במחשבתו על כל ג' הטובות האלו בפרוטרוט דהיינו על המתנה הגנוזה שבת קדש בתיבות (מקדש השבת). ועל שבחרת בנו באלקך הקדוש וקדשת אותנו בתיבת (וישראל). ועל שנתת לנו מתנה טובה של ראשי חדשים בתיבות (וראשי חדשים). ויזהר האדם מאוד בכוונות פרטיות אלו ולא יספוק עצמו באמירת התיבות בפיו ובשפתיו לבד. ודי בהערה זו:

פרק ד' חודש ניסן

מיום אחד בניסן יגיל וישמח האדם מאוד ומאוד כי הגיעו הימים אשר בהם חפץ ה' לגאלינו ולקדשינו במצותיו והן קרבו הימים אשר בהם נעשה רצונו לנחת רוח לפניו ית"ש במצו' רבות באכילת המצה ובבל יראה ובבל ימצא בכל גבולינו חמץ. ואכילת מרור. ושביתת י"ט ושארי מצות שבזה החודש ומיום אל יום יצפה ויחכה בגילה ורנן ע"ז שיבוא בקרוב על ידו נחת רוח ליוצרו ובוראו ית"ב ע"י קיום מצות מקריות זמניות וכל הקרב אל הזמן ההוא תגדל שמחתו ומה גם בהגיע תור עשייתם כאשר יבוא לפנינו בע"ה וכבר עלה זכרונו לטובה בשער הח' פ"ה ע"ש. יזהר האדם באפיית המצות בכל האופנים היותר מועיל שלא יבא ח"ו לידי איסור משהו חמץ בפסח שהוא כעובד כו"ם ר"ל כמבואר בזה"ק פ' תצוה דף קפ"ב ע"א. וז"ל כתיב אלהי מסכה לא תעשה לך וכתיב בתריה את חג המצות תשמור. מאי עביד האי לגבי האי. אלא הכי אוקמוה מאן דאכיל חמץ בפסח כאלו דפלח לכו"ם לגרמיה דהא רזא הכי הוא דחמץ בפסח כמאן דפלח לע"ז דע"ג איהו עכ"ל: ולקמן בעז"ה נעתיק עוד מאמר מזה"ק מגודל זהירות איסור משהו חמץ בפסח. גם כל ירא וחרד יזהר שלא יאכל כל שבעת ימי הפסח רק ממצה שמורה שהי' לה שימור משעת קצירה דוקא כי אחר חטים שלא היתה להם שמירה משעת קצירה קרוב לודאי שירדו עליהם גשמים במחובר אחר שנתייבשו ומקבלים חמוץ אף במחובר כמ"ש בש"ע סימן תס"ז דגן שבמחובר שנתייבש לגמרי ואינו צריך ליניקה כמאן דמנח בכדא דמי ומקבל חמוץ אם ירדו עליו גשמים והוא דינא דגמרא לכן יזהר האדם מאוד בזה:

הגעלת כלים של פסח וביותר צריך לזרז ולהזהר כל ירא וחרד לדבר ה' שלא ישתמש בפסח בכלים שנשתמשו בהם חמץ כל השנה ונתכשרו ע"י הגעלה דהיינו כלי בדיל ונחושת כי בלתי אפשר לנקרם היטיב בסדקים הקטנים שבהם בענין שלא ישאר בהם משהו חמץ עכ"פ ויותר טוב לאכול בפסח בקערות ודולבקאות של כלי חרס חדשים. והיורה של נחושת שמבשלים בה דגים יכשיר ע"י לבון כי סתם יורה קבוע בה מסמרי' וגם לפעמי' טלאי בעניין שאין מועיל לה הגעלה כלל ואפילו יורה שאין בה מסמר וטלאי עכ"פ בלתי אפש' לנקותה ממשהו חמץ שנשא' בסדקיה בעין לכן ראוי לכל ירא וחרד שיכשירן דוקא על ידי לבון אך יזהר שיעשה לבון בעצמו ולא יסמוך על א' מאנשי ביתו. וגם יד היורה יכשיר אותה ג"כ בליבון ודי בזה:

סדר ערב פסח

בשלשה עשר לחודש אחר תפלת מנחה ילך בעצמו להביא מים למצת מצוה וההליכה תהיה בשמחה עצומה מאוד ויאמר כל עת ההליכה בשמחה נלהבה מאוד הנני

שוב לשאוב מים ביום כדי שיהיה לאחר מים שלנו לינת לילה לאפות מצה כפי שאמו הא' לקיים מ"ע ול"ת כנ"ל ולנום בשם מצת מצוה שלנו יוצרי ובוראי ית"ש במ"ע לאכול בליל פסח וגם באמרם ההלכה יאמר כנ"ל ואל ישראל אדם בדבורו בעניים כאלה וכיוצא כי בכל דבור ודבור שעשה נחת רוח ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה ועושה בזה עבודה עצומה כמבואר בזה"ק בהרבה מקומות כל מלה ומלה דנפיק מפומי' דבר נש בקעא רקיעין ואעלת לאתר דאעלת וזמן אתבחנת כו' ומצורף לדבור היא השמחה שבלב ודבר זה כתוב בתורה הקדושה תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה הרי לפניך כתוב מפורש אף שעבדו את הבורא ית"ש אך תחת אשר לא עבדו בשמחה את ה' רחמנא ליצלן מה כתיב אחריו בתוכחה פ"ז וע"כ העיקר צירוף השמחה עם הדבור וכוונת השמחה יהיה בלבו בכל כנ"ל שמצוה ז יזכה לקיים מצות יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה זכרו לעד באכילת מצה בלילה הראשונה . ודי בזה. אור לי"ד בכ כן יזהר מאוד בבדיקת חמץ כראוי וע"פ רוב מניחים על התנור בחורף עצים קטנים לייבשם ויזהר לפנותם מהתנור מקודם כדי שיוכל לבדוק שם ויברך ברכת הבדיקה בשמחה עצומה ויכוין אל קיום מ"ע ול"ת ולאחר בע"פ כשיגיע זמן שריפת החמץ יזדרז במצוה ז בעצמו ולא ע"י שליח ויאמר לשם יחוד כו' לקיים בזה מ"ע ול"ת כנ"ל :

אפיית מצה של מצוה

ואחר חצות היום יאפה מצה של מצוה כדין הטור וש"ע וכמה פוסקים בשם הירושלמי שאין יוצאין ידי חובתם כלל במצת מצוה אם לא שנאפה דוקא בע"פ אחר חצות היום ואף אם נאפה בע"פ קודם חצות היום הסכו רבותינו כמבואר בטור וז"ל סי' תנ"ח אין מתחילין להתעסק בפת בי"ד עד אחר ו' שעות ואי' בתשובה מעשה באחד שאפה מצות קודם ד' שעות וכבר ביער חמצו ואסרו רבותינו המצה דאתקדש לפסח וכיון דפסח אינו נשחט אלא מו' שעות ולמעלה אף מצה כן אבל ר' אלעזר הגדי ור' שמואל הכהן התירו אך לכתחילה יש להזהר והבי העזרי הביא תוספתא יוצאין במצה ישינה ובלבד שיעשנה לשם פסח וכתב דבירושלמי פליג אתוספתא ואוסר אפי' עשאה לשם פסח וכיון דבירושלמי אוסר ראוי להחמיר שלא לעשות קודם חצות . עכ"ל הטור והב"י מפלפל פלפול גדול וארוך בזה וכתב שאפשר לפרש שגם התוספתא סובר שאין יוצאין במצת מצוה כ"א נעשית בע"פ אחר חצות וע"ש עכ"פ אחי ורעיי עיניכם תחזינה מישרים במצת מצוה לדעת הירושלמי ודעת רבותינו שמביא הטור אין יוצאין בה אפי' בדיעבד אם לא נאפה בע"פ אחר חצות דוקא ודעת הטור וב"י ג"כ להחמיר לכן ראוי להזהיר ולהוכיח ג"כ להמון עם ע"ז שלא יקלו בזה ח"ו כי חדשים מקרוב באו מכמה בנים הקלו בזה ואופין מצת מצוה כמה ימים קודם פסח עם שאר המצות . ודי בהערה זו. וראיתי בספרים לומר הלל בעת לישה ועריכה ואפייה המצה של מצוה דוגמת עשיית קרבן פסח ועכ"פ יגיל וישמח בלבו שמחה עצומה עד מאוד בכל עת הלישה והעריכה ואפייה של מצת מצוה וישגיח בעצמו בשמחת לבו מאוד ודי בזה . הזמנה מלתא היא אם מזמין יין לאוקים לד' כוסות יראה שיהיה יין טוב ומשובח כי גם בכל המצות אין ראוי לקמץ מה גם במצוה ז שהפליגו בה חז"ל אפי' עני שבישראל לא יפחות כו' לכן ראוי ליזהר בכל מה דאפשר שיהיה היין משובח יותר . ודי בזה . ועל כרפס יזמין עלי בצלים כי על הפוסקר ז"ל הי' אין ראוי לברך עליו בורא פרי האדמה ועל מרור יזמין חזרת שקורין הריי"ן לגורדו על הרייב"א אייזן דוקא כי בלא"ה אפשר שלא יוכל לאכול ממנו כזית מרור האגב חורפי' וע"י גרירה בקל יוכל לאכול ממנו כזית דעד שעת האכילה על הסדר יופג קצת המרירות . אך לאחר בליל שני של פסח מוכרח אדם לגרור שנית קודם הסדר כי זה שנגרר מאתמול נפגם טעם מרירותא מכל וכל אף אם יהיה הכלי מכוסה בכסוי היטיב עד הסדר הב' אינו מועיל כל זה נסיתי בעצמי .

עפ' אלי' רבה מתיר לגרוע תמכה ב"ע ונראה לסמוך על דעת המקילין לצורך מצוה. והזהיר יזהר שלא יהא מבשל עוף כי רוב נשים עושים צואר של עוף לזרוע. על תפלת המנחה של יום זה באנו להזהיר שיהיה בעונתה כי עינינו ראו רבים עוברים זמן מנחה של מחמת טרדת היום אך אדם מועד לעולם ואשרי אדם מפחד תמיד להיות תפלת המנחה בזכרון תמיד כל היום ההוא ובל יעבור זמנה ח"ו ולהכין בזריזות כל צרכו הכל מקודם בכל מה דאפשר ודי בזה. ואחר כל הנ"ל ילך לבה"כ להתפלל תפלת המנחה בזמנה ובכוונה עצומה ואחר תפלת המנחה יסדר סדר הקרבת הפסח וכבר נדפס בסידור' ומקודם יקרא בחומש הפרשה בפ' בא דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה וגו' ואחר קריאת הפרשה יאמר סדר ההקרבה בסידור כנ"ל וכשיגיע זמן תפלת ערבית יתפלל בכוונה עצומה ביתר שאת ויתר עז משאר הימים וביחוד בברכת אמת ואמונה כי יומא קא גרים הכוונה יתירה כי זה היום עשה ה' נפלאות גדולות במצרים לעינינו לגאלינו משם וע"כ יכוין ביתר שאת כל הכוונות הראויות בברכה זו שבארנו למעלה בתפלת חול יותר ויותר בחדוה ובשמחה עצומה כי הוא הזמן גרמא ודי בהערה זו:

עתה באתי כמזכיר להוסיף אזהרה בק"ש די"ט אף שבת וי"ט לאו זמן תפילין הוא מ"מ יעיין בפסוק וקשרתם לאות וגו' בזה"ל הריני מקבל עלי מ"ע זו של תפילין לקיימה אחר י"ט כאמור למעלה בק"ש דשבת ע"ש:

פרק חמישי תפלת הרגלים ערבית שחרית מנחה

(**אתה** בחרתנו) הנה בתפלת הרגלים נוסח ההודאות של אתה בחרתנו נמשך להלן אל יעלה ויבא שאחר זה וע"כ יאמר האדם אתה בחרתנו ויעלה ויבוא בשברון לב מאוד ובכוונה עצומה במחשבתו להבורא ית"ש שירחם עלינו ויזכור אותנו בחג הקדוש הזה כי הימים האלה נזכרים ונעשים התעוררות גדול בעולמות העליונים על כל הנאמר פה. יעיין לעיל במוסף של שבת ר"ה כי בא בארוכה שם יותר בזה והשייך כוונה הנ"ל ג"כ כאן:

והשיאנו אבודרה"ם פי' שהוא מל' וישא משאות מאת פניו אליהם שענינו דורון כלומר שא לנו דורון ברכת מועדיך וגם יתכן לפרש שהוא מל' משא בני קהת כלומר השיגנו את ברכת מועדך כו' עכ"ל. (מקדש השבת וישראל והזמנים) יזהר לכוין וליתן הודאה פרטיית להבורא ית"ש ויתעלה על השבת ועל גורלנו הקדוש בחלקו ועל הזמנים שנתן לנו במתנה לגודל אהבתו אותנו. גם בעניית אמן על ברכת ה"ן בברכה זו הכוללת כמה הודאות וכיוצא יזהר ג"כ ליתן הודאה במחשבתו בפרטות על כל הנזכר בחתימת הברכה כנ"ל וזכרו נא זאת והתאוששו אתם אחיי ורעי אהובי נפשי כוונה זו בעניית אמן שהיא על כמה הודאות לתת שבח והודיה בפרטיות על כל הדברים הכלולים כנ"ל ודי בהערה זו (רלס ומודים) כבר מלתו אמורה. איתא בכתבי האריז"ל לקרוא הלל בשני לילות הראשונים של פסח בבה"כ דוקא תיכף אחר תפלת ערבית והוא תיקון גדול בפ"ע בעולמות העליונים הקדושים לבד אמירת ההלל על סדר ההגדה וז"ל הטור סי' תפ"ג ויש מקומות שנוהגים לקרות ההלל בבה"כ בצבור כדי שלא יצטרכו לברך עליו בשעת ההגדה ומה טוב ומה נעים ההוא מנהגא ויש לו סמך במס' סופרים דאיתא התם תניא ר"ש בן יהוצדק אומר י"ח ימים ולילה אחת גומרים בהם ההלל ובגולה כ"א יום וב' לילות ומצוה מן המובחר לקרות הלל בב' לילות של גלות ולברך עליו (ר"ל בבה"כ) ולאומר' בנעימה ולקיים מה שנאמר ונרוממה שמו יחדיו והשוה קורא בביתו א"צ לברך שכבר בירך עליו בבהכ"נ עכ"ל הטור וכן כתב הב"י בש"ס סימן תפ"ז לאומרה בבה"כ אחר התפלה בברכה תחלה וסוף אך הרמ"א כתב שאין אנו נוהגין לאומרה בבה"כ בלילה. אח"כ ילך לביתו לשלום בשמחת הלב מאד ומאוד באהבת הבורא

יש"ש ויתעלה שבחר באבותינו בלילה הזה להיות לו לעם סגולה שהוציאנו ממצרים והוצ יש"ש ויתעלה בגאולה זו לקרב אותנו לעבודתו בתורתו ובמצותיו הקדושים ועיקר עבודת האדם להשם יתעלה היא שמחת הלב באמונתו יש"ש וזכרו לעד ובעבודתו. ועבודה שמה א׳ יכול האדם לקיים בכל עת ובכל רגע ואינו מכיר בזה רק יוצרו ובוראו והיא עיקר העבודה להשם יתעלה ועל העבודה זו אמר הנביא והצנע לכת עם ה׳ אלהיך. גם באיזה הליכה שהולך יכול לקבל על עצמו ולצייר במחשבתו קדושת שמו הגדול וה׳ רואה ללבב ואין שום אדם מכיר בעבודה העצומה הזו שעובד בשעה קלה זו במחשבתו להבורא יש"ש ויתעלה ודי בהערה זו הקצרה וישמע חכם ויוסיף לקח תן לחכם ויחכם עוד:

סדר הקידוש ליו"ט (בא"י מקדש השבת וישראל והזמנים)

יתן הודאה במחשבתו בפרטיות על השבת בפ"ע וישראל בפ"ע ועל הזמנים בפ"ע כנ"ל בתפלה ובחג הסוכות יברך (לישב בסוכה) בשמחה עצומה מאוד. וברכת (שהחיינו) יברך ג"כ בשמחה והודאה עצומה במחשבתו להשם יתעלה שהאריך ימי חייו עד זמן זה לקיים מצותיו הקדושים השייכים ברגל זה וגם על שהאריך ימי חיי בניו עד זמן זה ויאמר בלבו בניי הקטנים אף שיברכו ברכה זו בעצמם לא יתנו הודאה במחשבתם כראוי לו יש"ש אמנם אני בשבילם הודאה עצומה. ובשחל יו"ט במ"ש ראוי להתנהג שיאמר לאחר שיקריב שתי נרות ביחד כדי שיברך ברכת מאורי האש על האבוקה כדין:

פרק ששי סדר ההגדה

סימנא מלתא היא בהני תמנה עשר של הסדר קדש ורחץ כו׳ כי נרמזו בו סודות גדולים ונפלאים מאוד וע"כ בעבודה זו יאמר גם סימנים בפה מלא דהיינו קודם הקדוש יאמר בפה מלא (קדש). וקודם הרחיצה הראשונה יאמר (ורחץ). וכן כל הסדר עד נרצה יאמר ג"כ בפה מלא נרצה (ומהראוי) להודיע לאנוש כערכי כי כל הסדר של הלילה הזה הוא ע"פ גמרא הקדושה ומי שהאיר לו השם עיני שכלו ומעיין בכתבי האריז"ל יראה מגודל התיקונים הנוראים של כל הסדר ע"כ יזהר לומר לפני כל דבר ודבר של הסדר לשם יחוד כו׳ ופסוק ויהי נועם והעיקר שיכוין שבכל דבר הוא עושה נחת רוח ליוצרו ובוראו יש"ש ויעשה כל דבר בשמחה עצומה ורחמנא לבא בעי. **קדש** בכוס ראשון יעשה הקידוש מעומד. **ורחץ** ברחיצה זו של טבול ראשון יזהר האדם שתהיה הנטילה כדינו כי לדבר שטבולו במשק׳ בעי נטילה כדינו אך הוא בלא ברכה ולא כפי שנוהגין רוב ההמון עם ליתן מעט מים על ידיהם ברחיצה זו. **כרפס** ז"ל אבודרה"ם כרפס זכר לששים רבוא שנשתעבדו בעבודת פרך כי כשתהפוך כר"פ תמצא ס׳ פרך. והס׳ הי׳ לס׳ רבוא עכ"ל ויאמר בפה מלא **יחץ** ויחלק המצה וישמור חציה לאפיקומן ואח"כ **מגיד** ויתחיל כהא לחמא עניא כו׳. (פי׳ דצריך ייתי ויפסח) אבודרה"ם פי׳ מי שאין לו צרכי הפסח כגון חרוסת ומרור ויין לד׳ כוסות יבא ויעשה סדר הפסח עכ"ל בקיצור. (מה נשתנה) כו׳ כתב אבודר"הם אין אנו מטבילין פי׳ אין אנו אוכלים קודם עיקר סעודתינו ירקות אפי׳ פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים כרפס ומרור כי הטבול אצל רז"ל היא האכילה כי כל מאכלם היה ע"י טבול כו׳ עכ"ל.

עבדים היינו לפרעה כו׳

קודם שיתחיל בספור ההגדה יאמר בשמחה עצומה לשם יחוד קב"ה ושכינתיה כו׳ פרש

נוק

בכן ותמוכן לקיים מ"ע שצוני בוראי ית"ש לספר ביצ"מ ביחוד בלילה הזה והנני מוכן לספר לבניי ולבני ביתי הניסים והגבורות והנפלאות שעשה הבורא ית"ש ויתעלה זכרו לעד עמנו בעת יציאת מצרים וכוונתי לתת בזה הספור נחת רוח ליוצרי ובוראי ב"ה וב"ש ויהי נועם וכו':

הנה אחיי ורעי החיוב מ"ע של ספורי מצרים בלילה הזה הוא על כל איש מאישי ישראל אף אם הוא ביחידי על שולחנו ואין אצלו עמו כפי שמבואר בזה"ק אך אם אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך ובניך כשתילי זתים סביב לשלחניך עיקר מצות הספור הוא לבניו ולבני ביתו להודיע להם גבורותיו ית"ש ואת ישועת אלהינו ית"ש ויתעלה שעשה עמנו בהוציאנו ממצרים ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו ועיקר כוונתו יהיה להכניס בלבם האמונה שלימה באלהותו ית"ש ויתעלה ובגודל גבורותיו ונפלאותיו לכן ראוי להבינם כל ספור ההגדה על לשון שמבינים לפרסם להם גודל הניסים וגבורות ונפלאות של בוראנו ית"ש ויתעלה ולא די לפרש להם כלליות הנסים מה שכתוב בהגדה רק לפרט ולבאר באר היטיב כל נס ונס ע"פ מה שנמצא כתוב בגמרא ובמדרשים ובשאר ספרים. וראוי לכל יודע ספר מקודם פסח לחפש בכל הספרים בדוקין שבעין דוכתא לדדהו הוה מאומה איזה ענינים חדושים בפרטי הניסים והנפלאות של יציאת מצרים הכתוב בתורה בכללות ולספר פרטיהם לבניו ולבני ביתו בליל שימור פסח כדי להגדיל בעיניהם הנס ויתנו בלבם יותר שבח והודיה להבורא ית"ש ויתעלה ודי בהערה זו. וגודל מעלת ספור י"מ בלילה זו וגודל נחת רוח שעושין בזה הספור להבורא ית"ש ויתעלה מבואר בזה"ק פ' בא ד' מ' ע"ב בר"מ. וז"ל פקודא בתר דא לספר בשבחא דיציאת מצרים דאיהו חיובא על ב"נ לאשתעאה בהאי שבחא לעלמין. הכי אוקימנא כל ב"נ דאשתעי ביציאת מצרים ובההוא ספור חדי בחדוה זמין איהו למחדי בשכינתא לעלמא דאתי דהוא חדו מכלא דהאי איהו ב"נ דחדי במאריה. וקב"ה חדי בההוא ספור. הנה עיניכם הרואות גודל החיוב וגודל מעלת של ספור יציאת מצרים בכל שנים ביחוד בלילה הזה והעיקר של הספור היא החדוה והשמחה שבלבו בעת הספור כמו שדייק בלישני' הזה"ק הנ"ל הרי לפניך באר היטב דבספור זה יהיה דוקא החדוה והשמחה עמם ואז גם ראו אחיי ורעיי איכות ההתפארות והתרוממות הגדול לאין תכלית וחקר והנה איך יתכן ראוי לאדם לגדל שינה מעיניו בלילה הזה להאריך בספור הניסים והגבורות והנפלאות של בוראנו ית"ש לבניו ולבני ביתו כנ"ל. ואף אם בני ביתו אינם יכולים להתאפק מהשינה מ"מ יאריך בספור הנס בפ"ע כמבואר במאמר הקדום הנ"ל שכל התיבות שמוציא האדם מפיו בההוא ספור סלקין לעיל' וכל פמליא דלעילא מתכנשין ורואים הספור שיוצא מפיו ואודאן כלהו לקב"ה ואסתלק יקרי' עלייהו עילא ותתא ודי בהערה זו. ואלו לא הוציא הקב"ה הרי אנו ובנינו כו' ז"ל הזה"ק פ' בא דל"ז ע"ב ברעותא דאלין דרגין סריבו מצראי די באן עבדו קשרא לישראל דלא יפקון מן עבדותהון לעלמין. ובהאי אתחזי גבורתא ושלטנותא דקב"ה על דא כתיב מי לא יירא מלך הגוים כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך עכ"ל כל (ימי חייך להביא לימות המשיח) בזה ראוי להסביר לבני ביתו אנו מצפים שיעשה לנו הבורא ית"ש ויתעלה ניסים ונפלאות בקריעת שבע נהרות והליכת עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה:

וע"פ כתבי האר"י ז"ל יש לומר אחר ותמלא הארץ אותם פסוק ואעבור עליך ואראך כו' עד בדמייך חיי ותמצאנו בסדורים בברכת המוהל. (ורב כמה שנאמר) רבבה כצמח השדה נתתיך כו' ראוי לפרש לבני ביתו פסוק זה. כשאומר (דם ואש ותמרות עשן) ישפוך ג' שפיכות ולא ע"י האצבע אלא מהכוס עצמו לתוך כלי שבור. וכן יעשה בשפיכת היין בעשר מכות. כהאריז"ל. וכשימנה האדם העשר מכות (דם צפרדע כנים) כו' יסביר ויבינם לבני ביתו הידוע ע"פ הגמרא:

וראוי לספר ג"כ לבני ביתו העשרה ניסים שנעשו לאבותינו על הים ותמצאם אחרי

שנרמ"זרה בע"ה דאנות במצוה ספור יציאת מצרים ונספר להשתים במצרים ועוצם של יציאת מ"מ:

רבן גמליאל אומר (כל שלא אמר ג׳ דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו)

ד"ל הטודרס"ס אע"פ שיאכל פסח מצה ומרור לא יצא ידי חובתו אם לא יאמר שלשה דברים למה הם באים שמצאנו שהכתוב הקפיד באמירה ובהגדה ומפרש והולך למה הם באים עכ"ל . וענין קרבן פסח מבואר בזה"ק פ׳ פנחס דרכ"א ע"א וז"ל אמרא דאיהו פסח אמאי אלא דחלא דמצראי ואלהא דלהון הוה אמרא אמר הקב"ה מבעשור לחדש סיבו דחלא דלהון דמצראי ותפשו לכ׳ ויהא אסיר ותפיש בתפיסה דלכון יומא חד ותרין ותלתא וביומא ד׳ אפיקו לי׳ לדינא ואתכנשו עלי׳ ובשעתא דמצראי הוו שמעין קל דחלא דלהון דתפיש בתפוסה דישראל ולא יכלין לשזבא לי׳ הוו בכאן והוו קשי׳ עלייהו כאלו גרמייהו אתעקידו לקטלא . אמר הקב"ה יהיה תפיש ברשותיכ יומא בתר יומא ארבעה יומין בגין דיחמון יתי׳ תפיש וביומא רביעאה אפיקו לי׳ לקטלא ויחמון לי׳ מצראי היך אתון עבדין בי׳ דינא . ודא קשיא להו מכל מכתשין דעביד לון קב"ה אנון דינין דיעבדון בדחליהון . לבתר דיינין לי׳ בנורא עכ"ל בקיצור:

לפיכך (אנחנו חייבים להודות) כו׳ הודאה זו יאמר אדם בקול רם ובשמחה עצומה עד מאוד ובמתון ויפרש לבני ביתו פי׳ המלות עד שירה חדשה הללויה . בא"י (אשר גאלנו וגאל את אבותינו) בתיבות אלו יתן האדם במחשבתו הודאה גדולה ועצומה להבורא ית"ש ויתפלל על הגאולה ויצייר במחשבתו ממש שגאל ופדה אותו ואת בניו בלילה הזה ממצרים . (רחצה מוציא מצה) ויזהר לאכול פרוסת המוציא בהסיבה שמאלית ולא יסיח דעתו במזון אחר ויחשוב בעת האכילה זו בזה"ל אני מקיים באכילת מצה זו צווי יוצרי ובוראי ית"ש שצוה במ"ע בתורתו הקדושה לאכול בלילה הזה מצה והנני מקיים מ"ע זו לתת בזה נחת רוח ליוצרי ובוראי ית"ש ויתפלל כן יחשוב במחשבתו בשמחה עצומה כל עת האכילה פרוסת המוציא מפני שיעורי כזית של המוציא ושל אכילת מצה . ויזהר שלא ישהה באכילתה יותר מכדי אכילת פרס לכן ימהר קצת באכילה זו . גם יזהר שלא יסיח בין ברכת המוציא זו ובין אכילת הברכה כדי שתעלה ברכת אכילת מצה וברכת המרור על הכריכה ג"כ וכן אי׳ בטור סי׳ תע"ה . (שלחן עורך) . וראוי להזהר שלא ימלא כריסו בעת הסעודה כי אלי כריסי׳ זני בישא היא שלא יוכל לאכול מצה של אפיקומן לתאבון . (צפון) יאמר בפה מלא ואח"כ יאכל אפיקומן ג"כ בכוונה הנ"ל דברכת המוציא . ויזהר לאכול אפיקומן קודם חצות לילה כדאי׳ בטור ובש"ע ובב"י בחבורו שקול וטרי אם אכל אחר חצות לא יצא ידי חובתו . והאבודרה"ם כתב להדיא שלא יצא ידי חובתו . (ברך) יאמר בפה מלא וראוי מאוד להשתדל אחר זימון בלילה הזה . וז"ל הטור ומצוה לחזור אחר זימון והכי אתמר במדרש שהלים הקוראים את ההלל צריך שיהיו ג׳ שיהא א׳ אומר לשנים הודו. עכ"ל הטור . (הלל) יאמר בפה מלא . ודעת האריז"ל אחר גמר ההלל לא יאמר יהללוך ה׳ אלהינו על כל מעשיך ס׳ אלא יתחיל לומר תיכף הלל הגדול ונשמת ובמקהלות רבבות וישתבח עד ברכות והודאות מעתה ועד עולם ואח"כ יאמר יהללוך ה"א על כל מעשיך כו׳ עם החתימה בא"י מלך מהולל בתשבחות וכן דעת הב"י בש"ע סי׳ ת"פ . ואחר חתימת הברכה של הלל ראוי לשתות תיכף כוס רביעי בהסיבה ויברך אחריו ברכה אחרונה על הגפן ועל פרי הגפן כו׳ ויאמר (נרצה). ואח"כ (חסל סידור פסח) כו׳ עד גמר כל הפיוטים . ואחר הפיוטים יאמר שיר השירים בנגון גודל ובנעימת קול ועיקר להבין פירושו והנה זה בא למעלה בשער העליון גודל מעלת מגילת שיר השירים עיי"ש . (ואח"כ) אם יכול יוסיף להתאפק ולהמיד עצמו מהשינה יעסוק עד שיר הנקרא במאמרי זה"ק המדברים מענין יציאת מצרים ומסוד כד׳ כוסות . וז"ל הטור

והכי איתא בתוספתא חייב אדם לעסוק בהלכות פסח וביציאת מצרים כל הלילה. עכ"ל הסוד. והנה מאמרי הזוה"ק המדברים מענינים הנ"ל המה מפוזרים אחת הנה ואחת הנה בכל חלקי הזוה"ק ורואיו יאמרו אין איפוא הם רואים כי יעבור אשמורה בלילה ואבקשה ולא נמצא ולתועלת אנשים כערכי הנה באתי במגילת ספר כתוב להגיד לה; הדרוש רשומו ניכר איה מקום כבודם, בפ' ויצא דף קנ"ז ע"א פתח ר' חייא ואמר. בפ' בא דל"ה ע"ב ועבר ה' לנגוף כו'. בפ' אמור דצ"ה ע"א ובחדש הראשון ס'. בפ' בהעלתך דקמ"ח ע"ב ר' אבא פתח אשרי העם יודעי תרועה כו'. בפ' פנחס דר"ן ע"ב ר' חייא פתח בארבעה עשר יום לחדש כו'. בפ' תצא דרפ"ב ע"א רעיא מהימנא מארי דפסחא כו'. (והם) יעסוק בעצמו שיתעטפו השינה אזי יאמר תיכף פרשה ראשונה של ק"ש וברכת המפיל ופסוק בידך אפקיד רוחי ואם נסתפק אם קרא ק"ש של ערבית בזמנה יקרא כל הג' פרשיות של ק"ש (וקודם) תפלת שחרית יטבול עצמו במקוה טהרה לכבוד הרגל:

פרק ז תפלת מוסף דרגלים

(ומפני חטאינו) כו' הנה כבר אלתו המורה במוסף דר"ה כלל הכוונה דכל תפלת המוספין עיי"ש אך מוסף עליהם דרגלים שתקנו אנשי כה"ג לומר או"א מלך רחמן כו' ושם נעלה ונראה ונשתחוה כו' כי בזמן שבית המקדש היה קיים היו כל עם הישראלי עולים בכל רגל לבית מקדשינו להראות עצמינו לפני בוראנו ית"ש ויתעלה ובזה היה שמו הגדול נתגדל ונתקדש בכל התבל וביחוד פרסו' של הבנין הגדול והנכבד והמפואר של בהמ"ק והנסים שנעשו בו ע"י השראת השכינה הקדושה שם. נשמע בכל העולם גם הגדולה המפורסמת שהי' אז לישראל וע"י כל זה נתגדל ונתקדש שמו הגדול ית"ש ויתעלה בכל העולם וכן עתה נתהפך הקערה על פיה בשביל עונינו הרבים לכן תקנו אנשי כה"ג לנו להתפלל ע"ז בשלש רגלים גם בימים הנוראי' ר"ה וי"כ ימי הכתיבה והחתימה לטובה הנוסח מלך רחמן שתשוב ותרחם עלינו ועל מקדשך כו' גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי כו' לכן ראוי לכל איש הישראלי לומר ומפני חטאינו כו' במרירות נפש מאוד ומי שמסגל לירידת דמעות ראוי שפלגי מים תרד עיניו ולהוריד כנחל דמעה ע"ז גם בתפלה (אלהינו ואלהי אבותינו) מלך רחמן רחם עלינו כו' ראוי לומר במר נפש מאוד אולי ירחם עלינו ודי בהערה ז:

נשיאת כפים

גודל מעלת ברכת כהנים והגבהת ידם הימנית על השמאלית דוקא בעת נשיאות כפיהם מבואר ברעיא מהימנא פ' נשא דף קמ"ה ע"א וז"ל פקודא כ"ב לברכא כהנא ית עמא בכל יומא בזקיפו דאצבען כו' ועוד בברכתא דקא בריך כהנא ית עמא אצטריך לזקפא ימינא על שמאלא ולעיינא בעינא טבא. וכד פריס ידוי כהנא שכינתא שריא על אינון אצבען דהא קב"ה אסתכ' עמי' דכהנא באינון ברכאן וישראל מתברכין מתרין סטרין מעילא וסט' מעילא שכינתא דשריא על אינון אצבען וכהנא דקא מברך ת"ח מלין דקא עבדי מתערין מלין לעילא בגוונא דא בפריסו דאצבען דכהנא לתתא אתערת שכינתא למיתי ולשרי' עלן כו' וכהנא בעי לברכא בעינא טבא באסתכלות' דשכינתא כמה דאתמר. בההוא שעתא דברכתא דא נפקא מפומי' דכהנא אמן שתין אתוון נפקין כו' וכלא שכינתא עלאה ושכינת' דלתתא אודין בכהנא באינון ברכאן עכ"ל ועיין ג"כ בפ' פקודי דף רכ"ה ע"א מענין זה. (ועי"כ) כל איש איש מזרע אהרן והוא הול' לנש' את כפיו הע' ילך בשמחה עצומה והברכה יהיה בשמחה

רבה ועצומה והוא' השמחה הלא המה באו בשערי' הקודמים בעליית הכהן לדוכן ע"ש ויזהר מאוד ומאוד שיזקוף ידו הימנית על השמאלית כמבואר בזה"ק הנ"ל וכן מבואר בש"ע סי' י"ב ע"ש וטוב עין הוא יבורך ונתן הברכה בעין יפה כמבואר בזה"ק הנ"ל. ויזהר מאוד להדגיש היוד של תיבת וישמרך ותיבת יאר שלא יקרא ואשמרך. אשא באלף נקוט אותיות אותיות הגרון. (וכל) העם ישמעו ברכת הכהנים כהוא יוצא מפי כהן באימה וביראה כמבואר בזה"ק פ' נשא דף קמ"ז ע"א וז"ל תאנא בההיא שעתא דכהנא פריס ידוי ומתברכין עלאין ותתאין אצטריך עמא למיתב בדחילו באימתא ולנדע דההיא שעתא עידן רעותא אשתכח בכלהו עלמין ולית דינא בכלהו עכ"ל. ועיניהם ישיתו לנטות בארץ כמו שעומד בתפלה ממש כמבואר בש"ע סי' קכ"ח סעיף כ"ג ע"ש. ויכוין לבו לכל תיבה ותיבה שיוצא מפי הכהנים ולא יאמר שום פסוק הנדפס בסדורים כמבואר בש"ע סי' הנ"ל סעיף כ"ח ע"ש רק בסוף כל ברכה שמאריכין הכהנים בניגון ראוי לומר רבונו של עולם אני שלך כו' אך יזהר מאוד לסיים קודם שיצא מפי הכהנים תיבה של סוף הברכה וישמרך ויחונך שלום ויענו אחריהם אמן בכוונה עצומה. ואחר גמר התפלה ילך בשמחה לאכול לחמו ויקדש על היין במקום הסעודה כידוע וקודם הקידוש יאמר פסוק בפ' אמור אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אותם במועדם כהאריז"ל. ואז תתענג על ה' ולכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדונינו. כי מה מאוד גדלה מעלת הצדקה גם בכל הימים כידוע מגמרא הקדושה ומז"הק ולהיפך ר"ל מגודל עונש המעלים עיניו מן הצדקה ועשיתי לו מדור בפ"ע בעז"ה בשער הכולל פרק עשירי ומה גם שצריך אדם להזהר מאוד ומאוד בנתינת צדקה לעניים ואביונים בחגים ובמועדים כמבואר בזה"ק בהקדמת בראשית ד"י ע"ב וז"ל פתח ר"ש ואמר כל מאן דחדי בהאון מועדיא ולא יהב חולקי' לקב"ה ההוא רע עין שטן שונא אותו וקא מקטרג לי' וסליק לי' מעלמא וכמה עקו על עקו מסבב לי'. חולקיה דקב"ה למחדי למסכני כפום מה דיכיל למעביד בגין דקב"ה ביומיא אלין אתי למחמי לאינון מאני תבירין די ליה ועאל עלייהו וחמי דלא לית להון למחדי ובכי עלייהו סלי' לעיל' לחרבי עלמ' אתאן בני מתיבת' קמי' ואמרי רבון עלמא רחום וחנון אתקריאת יתגלגלון רחמיך על בנך. אמר לון וכי עלמא לא עבדית לי' אלא על חסד דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה ועלמא על דא קיימא. אמרי קמי' מלאכי עלאי רבון עלמא הא פלניא דאכיל ורוי ויכיל למעבד טיבו עם מסכני ולא יהיב לון מידי אתא ההוא מקטרגא ותבע רשו ורדף אבתרי' דההוא בר נש כו' ותנינן בכל סעודתא דאדוה ההוא מקטרגא אזיל וחמי אי ההוא אקדים טיבו למסכני סליק לעילא ומקטרגא עליה אבתרה כיון דזמין לרברבי כו' עכ"ל. לכן הירא את דבר ה' מעבדי ה' יזהר קודם הרגל להלק צדקת פזרונו בישראל איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך וביום טוב היה בטוב לשלוח מנות לאין נכון לו ופת לאנשים כי בא מועד לחוק דלים יכבשנו בזה למקטרג לבל יקטרג כנ"ל בזה"ק הנ"ל. ויזהר האדם מאוד משיחת חולין בי"ט כמו בשבת כי אין בין י"ט לשבת כו' ובכל שאר דברים קדושת י"ט כקדושת שבת כי גם בי"ט יש לאדם נשמה יתירה כמבואר בזה"ק פ' פנחס דף רמ"ב ע"ב. וז"ל לה' אלהים בכל קראנו אליו דשם ה' מתעטר עלייהו בכתרי' דאיהו כתר עליון והאי איהו נשמה יתירה דכל ישראל בשבת ויומין טבין ובג"ד תקיעו כו' עכ"ל וראוי שביום טוב היה בטוב זה תורה להרבות בלמודה. את חג המצות תשמור פלמך ממשהו הנזן בכל מה דאפשר כמבואר בזה"ק פ' תצא בר"מ דרפ"ב ע"ב. וז"ל מארי דפסחא בזמנא דשליט עלייהו ליל שמורים כלהו צריכין למהוי שמורים ונטורים מחמץ ושאור בכל שהוא וכל מאכלים ומשקים כלהו נטורין. ומאן דנטיר לון מחמץ ושאור. גופיה איהו נטיר לתתא ונשמתיה לעילא ואתמר ביה לא יאונך רע צין דהא אתעביד גופי' ונשמתיה קדש קדשים ואתמר בילר כרע וכל זר לא יאכל קודש וסגר עקרב יומם כו' מאן דערב הגנך או שאור כל שהוא במלה כאלו משקר מהימנה דמלכא עכ"ל.

גם האריז"ל מזהיר מאוד על זהירת משהו חמץ בפסח . וכתב שיחמיר האדם בכל החומרות של כל הפוסקים והזהיר ממשהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה . עכ"ל . וע"כ כל שבעת הימים ראוי לאדם למעט באכילת מצה אף שהיא שמורה משעת קצירה כי איך ידע איזה מהן יכשר ממשהו חמץ בשעת אפיה ותפק לרעב נפשך בשאר מאכלים ובמיני לפתן . גם נהגו יראים ושלמים שאין אוכלים מצה שבא עליה מים אחר אפייתה . כל אשר יעשה משקה מדבש שבכלים קטנים המוכרים בשוק ראוי להזהר מלשתותם שנתברר שמערבין בהם קמח . ואף מדבש הנעשים מחביות גדולים ראוי לאדם למעט בשתיתו בכל מה דאפשר . וביחוד ממשקה קווא"ס שעושין מיאגודע"ס או מתפוחים ראוי לכל ירא וחרד להרחיק משתייה כי ע"פ רוב נמצאים בתוך החביות גרעינים חמוצים :

פרק ח' ליל י"ט שני וספירת העומר

אחר ערבית דליל ב' של פסח ע"פ כתבי האריז"ל לא יספור ספירת העומר בב"הכ עם הצבור אחר תפלת ערבית קודם הסדר כי תיקון מצוה זו על סדר תקון העולמות העליונים הקדושים היינו באה כי אם דוקא אחר גמר כל הסדר בכל הלכותיו . אך בשאר ימי ספירה יזהר לספור דוקא עם הצבור בב"הכ . וערבית תפלה בזמנה מצוה בכל השנה ומה גם בימי העומר כדי לספור ספירת העומר עם הציבור . יזהר האדם במצות ספירת העומר . וז"ל הזה"ק פ' אמור דף צ"ז ע"ב תא חזי כל בר ישראל דלא מני חושבנא דא אלין שבע שבתות תמימות למזכי לדכיותא דא לא אקרי טהור ולאו בכללא דטהור הוא ולאו הוא כדי למהוי לי' חולקא באוריתא . ומאן דמטי טהור להאי יומא כו' . עכ"ל בקיצור . והתבוננת על מקומו והנני אזן מלין תבחן מזה גודל ענשו ר"ל להמבטלה וגודל שכרה להמקיימה . אך אם קיים עשה שבא ע"ד מצות אנשים מלומדה הוא קיים ולא קיים כלל כמבואר למעלה בשערים הקודמים כראוי מולג בראיות ברורות וביחוד במצוה זמנית זו של ספירת העומר . שהמעיין בזה"ק ובכתבי האריז"ל עיניו יראו ועפעפיו יבחנו גודל מעלתה ובתקונים הנעשים בקיומה ואיך ומה ראוי לאדם להכין את לבו ומחשבתו אל עולם הכוונה . אך לאו כל מוחא סובל דא לכוין כוונת האריז"ל . לכן אין טוב לאדם כ"א להתקין את עצמו לתפלה לעמי כי יעיף מלתו על לשונו אמורה על עניות דעת בזה ומקודם להכנים אמונה שלימה ואמיתות עכ"פ בלבו שהלא הוא כמוס סוד ה' ליראיו במצוה זו ובקיומה יעשה בהם תקונים נפלאים ונוראים וע"ז יתפלל תפלה קצרה שיהא חשוב מצוה זו בעיני הבורא ית"ש כאלו כיון בכל הכוונות שכוונו בה אנשי כה"ג ויאמר לשם יחוד כו' ואח"כ יברך הברכה בשמחה עצומה מאוד ובפיסיים (על ספירת . העומר) יכוין לבו אל שמחה עצומה יותר בעת עשייה המצוה דהיינו בעת שיאמר :

היום יום אחד לעומר

ויכוין במחשבתו במחשבות אלו שיוצאים מפיו עושה תקונים גדולים ונוראים ויכוין ג"כ לעשות בזה נחת רוח ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה ויאמר י"ר כו' שיבנה בית המקדש כו' ושם נעבדך כו' וערבה כו' ויתפלל אדם תפלה זו על בנין בהמ"ק בשברון לב מאוד ומקירות לבו אל הבורא ית"ש ויתעלה שיבנה בהמ"ק ב"ב ונוכל להקריב בה כל הקרבנות בכדי לתת בזה נחת רוח ליתי"ש ויתעלה זכרו לעד וזהו עיקר הכוונה של תפלה זו . ותפלה זו היא כמבדך אל תקון הספירה וכאלו חובה על האדם תיכף אחר הספירה ועושה בה ג"כ תקון גדול בעולמות העליונים כתבי האריז"ל . לכן יזהר האדם מאוד בכוונתה . ואחר תפלה זו יאמר (מזמור למנצח בנגינות מזמור שיר אלהים יחננו) כ' בכוונה עצומה עד מאד ואמירתה ג"כ מתקוני

שירה ואף אם יכוין רק פי' המלות של המזמור ע"פ פרש"י בודאי יתלהב לבו אל האהבה עצומה ועזה באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ואל גודל ההודאה במחשבתו על חלקו וגורלו הקדוש שחבל נפלה לו בנעימים אף נחלת שפרה לו תחת אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ואל גודל התשוקה על ההתגדלות שמו הגדול של הבורא ית"ש ויתעלה כי כל זה כלול תפארת בתיבות המזמור הזה. ואל כל זה יכין לבו לכוין והתחבולה שיאמר התיבות במתון גדול ויכוין פי' המלות עפרש"י ואז ממילא יתלהב לבו אל כל כוונות הראויות ודי בזה. ואחר מזמור זה יאמר תפלת (אנא בכח) ג"כ בכוונה עצומה עד מאוד במתון גדול מלה במלה ועיקר שיכוין אף ע"פ פשוטו עיקר הבקשה של תפלה זו. ותפלה זו היא ג"כ מתקוני הספירה והיא תפלה כוללת על כל ישראל ותקון הנפש מאוד וגודל מעלתה הובא בזה"ק ותקונים בהרבה מקומות. ולפי שמצות ספירת העומר הוא תקון גדול ונפלא לטהר את נפשו שנפגמה בעונות ר"ל לכן תקנו לומר אחר הספירה תפלת (רבונו של עולם אתה צויתנו כו' כדי שיטהרו נפשות עמך ישראל מזוהמתם כו') וראוי לאדם שיתפלל תפלה זו בכוונה עצומה ובשברון לב מאוד ואם יכול להוריד דמעות מה טוב כי הוא זה כל האדם לתקן נפשו בעודו בחיים חיותו ודי בהערה זו:

חול המועד

הנה אף שכבר נתבאר בש"ע א"ח הלכות ח"ה בכל פרטיו אך נראה זולת שמזלזלים בעוה"ר בקדושת ח"ה ורבים אינם נזהרים בהלכותיו ככל חוקותיו וככל משפטיו לעשותו באתי לעורר לבב אנוש כערכי במימרות של הגמרא הקדושה ולזכרון להם במאמר הזה"ק. וז"ל הגמרא פרק אלו הן הלוקין א"ר ששת כל המבזה את המועדות כאלו עוע"ג וסמיך ליה את חג המצות תשמור ופרש"י המבזה חולו של מועד שעושה מלאכה האסורה לו ובפ' אין דורשין ר' יוחנן אומר ק"ו ומה ראשון ושביעי שאין קדושה לפניהם ולאחריהם אסורים בעשיית מלאכה חולו של מועד שיש קדושה לפניהם ולאחריהם אינו דין שיהיו אסורים בעשיית מלאכה כו'. ואיך לא יחרד לב האדם בעשיית מלאכה בח"ה שלא יהיה כעע"ג וכופר בעיקר ר"ל. ועיין תחזינה מישרים בזה"ק שיר השירים דכ"ח ע"ג ומשם תבחננו גודל קדושת חה"מ. ובאמת אמרו חז"ל בגמרא הקדושה להתיר בחה"מ מלאכת דבר האבוד והובא גם בש"ע איזה מלאכה נקרא דבר האבד ואיזה לא ודי בהערה זו. בליל שביעי של פסח יכין אדם עצמו לומר ברכת אמת ואמונה בהודאה גדולה ובשמחה גדולה ועצומה במחשבתו שעיקר הנס בלילה הזה היה שנבקעו מימות שבכל העולם עם מי הים ועברו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמצרים נטבעו בים והתעוררות הנסים ונפלאות אלו בעולמות העליונים בכל שנה ושנה בלילה הזה ובהזכיר האדם למטה הנסים ונפלאות אלו בלילה הזה בכונה ושמחה עצומה בלבו ובמחשבתו באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד מתעורר בזה גדולתו ורוממותו של הבורא ית"ש ויתעלה בכל העולמות. וביותר תיבות (המעביר בניו בין גזרי ים סוף כו' וראו בניו גבורתו כו') יאמר בהתלהבות גדול יותר ויותר ובהודאה עצומה במחשבתו עד חתימת הברכה בא"י גאל ישראל ודי בהערה זו. וראיתי בספרים שמנהג חסידים הראשונים שהיו נעורים כל הלילה הזה לספר הנסים והנפלאות של בוראנו ית"ש ויתעלה שעשה בלילה הזה לישראל הנמצאים במדרשים ובספרים גם במאמרי הזה"ק ובמזמורי תהלים המדברים מענין יציאת מצרים וקריעת ים סוף [illegible] פ' בשלח עד אחר כל השירה אשרי להם ואשרי חלקם. ולמחר אחר טבילתו במקוה [illegible] יתפלל תפלת שחרית בכוונה עצומה וביותר שירת הים שהיתה בעצם היום הזה [illegible] לומר בהודאה עצומה במחשבתו לבורא ית"ש ויתעלה יותר ויותר. ובעת קריאת הפרשה ויהי בשלח פרעה יטה אזניו היטיב

בקריאת הקורא בפנים בחומש ויכוין כל הכוונות שמבוארים בקריאת הפ׳ שמו״ת בע״ש כ הכא קודם בשמחה עצומה ובודאי עושה בזה נחת רוח גדול לבוראנו ית״ש ויתעלה ודי בהערה זו. ויהי ממחרת והוא יום אחרון של פסח אחר תפלת העמידה כשיגיע לשבח הגדול בגודלת חי וקיים נורא ומרום וקדוש יאמר שבח הגדול הזה בקול רם ובכל אומץ כחו וישמח בלבו שמחה עצומה עד מאד באלהותו ית״ש ויתעלה זכרו לעד. גם תיבות ובכן לך תעלה קדושה כי אתה קדוש ישראל ומושיע. ובקריאת הפרשה יכוין ג״כ כל הכוונות המבוארים בקריאת שמו״ת בערב שבת קודש ויזהר האדם מאוד מלשמוע דבר חנף ביום זה כמו שנוהגין המון עם ר״ל. (בענין תגלחת בימי העומר) האריז״ל מזהיר מאד שלא יתגלח כל ימי העומר לכן יזהר האדם מאוד בזה שלא יגלח קודם ר״ח אייר ולא ביום ל״ג בעומר רק יגלח בערב שבועות באיזו מלוה לגלח לכבוד הרגל הקדוש חג השבועות:

פרק עשירי חג השבועות

ערב חג השבועות שהוא כניסת יום הקדוש זמן מתן תורתינו ישמח ויגיל מאוד באלהינו ומלכנו ית״ש ויתעלה זכרו לעד. ואחר הטבילה במקוה טהרה ילך לבה״כ בזריזות להתפלל מנחה וערבית בכוונה עצומה וביחוד בברכת אהבת עולם בערבית זו תיבות תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת כו׳ ונשמח בדברי תורתיך כו׳ ראוי לומר בהודאה עצומה במחשבתו להבורא ית״ש ביותר ויותר כי זה היום עשה ה׳ לבחור באבותינו וקדשם בתורת אמת ובחקים ישרים נגילה ונשמחה בו באלהותו ובתורתו ובמצותיו ודי בזה. ויזהר האדם מאד למעט באכילתו בסעודת הלילה בכל מה דאפשר כדי שיוכל לעשות התקון של הלימוד בלילה זו. ותיכף אחר ברכת המזון ילך בזריזות לבהמ״ד לעשות התקון של הלמוד ולא יבטל בשיחת חולין אף רגע כמימרא ח״ו. וגודל מעלת תיקון הלימוד בלילה זו מבואר בזה״ק וכבר נדפסו המאמרים בתיקון ליל שבועות לכן יזהר האדם מאד ומאד בתקון לילה זו בלמוד כסדר שנדפס בתקון ליל שבועות ויזהר בדקדוק התיבות ממש כמו בק״ש כי טוב מעט בכוונה כו׳ ובודאי כוונת הזה״ק שכתב שיהיה הלמוד מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים כו׳ שיהיו תיבות הקריאה והלמוד שלמים ככתוב כי כבר הזהיר הזה״ק בעצמו ע״ז בכמה מקומות ומפרש הפסוק הבשר עודנו בין שיניהם טרם יכרת ואף ה׳ חרה בעם על אותם שחוטפין ומבליעין התיבות ואין מדקדקין היטיב באותיותיה כמבואר בשערים הקודמים. גם יבינו במקרא זו הטעמים לדקדק בם היטיב. וכשיקרא במעשה בראשית ובעשרת הדברות יכוין הכוונות המבוארים בקריאת פ׳ שמו״ת כי זה שורש ועיקר של הקריאה וקודם עלות השחר מעט ילך לטבול כדי לקבל תוספת קדושה גם בטבילה זו עושה תקון גדול בעולמות העליונים הקדושים בכתבי האריז״ל. ובעת קריאת ס״ת ביום ראשון יזהר מאוד בשמיעתו עשרת הדברות מפי הקורא לכוין כל הכוונות שבארתי בקריאת שמו״ת ויכוין כאלו עומד עתה אצל הר סיני ושומע הדברות מפי הקב״ה וב״ש ומפי ליר נאמן ביתו משה עבד ה׳ ודי בהערה זו והלימוד ביום חג השבועות בתרי״ג מצות וראוי ללמוד התרי״ג מצות בס׳ אור הטוב וקודם למודו יאמר לשם יחוד כו׳ הריני רוצה ללמוד תרי״ג מצות שצוה לי הבורא ית״ש ויתעלה וכוונתי כדי לידע להזהר בהם ולשמור ולעשות אותם וכשיגיע לאותם מצות הנוהגין בזמן הזה יקבל על עצמו במחשבתו בשמחה עצומה בקבלה אמתית לקיימם כי זה עיקר ושורש הלמוד ודי בהערה זו:

ובליל שני אם נכון לבו בטוח בעצמו שאף אם יהיה נעור בלילה עד אור בוקר יוכל להתפלל בהשכמה ולא ינמנם אזי יעשה תקון הלמוד ממש כיום הראשון כי יעבור ואם לאו אל אחר בכתך לעשות תקון הלמוד קודם השינה ילמוד ואח״כ ישן

וקודם תפלת שחרית יטבול במקוה ודי בזה . וקריאת מגילת רות בחג השבועות נזכר בל״ד דס״ו ע״ד וז״ל תקינו רבנן למגילה זו בשבועות בזמן מתן תורה כו׳ עכ״ל בקיצור . וכן ראוי לקרותה בכוונה . אחיי ורעי זרע ברוכי ה׳ בנים חביבים למקום מה מאוד ראוי לאדם בחג הקדוש הזה זמן מתן תורתינו הקדושה החמוד׳ והגנוזה אלפים שנה לשמוח בלב בו יותר מכל החגים כדאמר רב יוסף אי לאו האי יומא קא גרים כמה יוסף איכא בשוקא והאי לאיש ישראלי שיתעורר עצמו ביום הקדוש הזה הן באמצע התפלה הן בלמוד וביחוד בעת אכילה ושתיה להכניס שמחה עצומה בלבו ובמחשבתו ויתן הודאה עצומה להבורא ית״ש ויתעלה שנתן חלקו וגורלו ג״כ מעם הישראלי וזיכה אותו לעבדו ולשרתו בלמוד תורתו הקדושה ובשמירת מצותיו הקדושים והנעלמים יסודותיהם בעולמות העליונים הקדושים לאין קץ ותכלית . ודי בזה :

פרק י״א כוונת תענית כ׳ סיון

מודעת זאת מגמרא הקדושה ומזהר הקדוש שעבודת התענית היא עבודה גדולה וחשובה מאוד לפני הבורא יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד כי בהתמעט חלבו ודמו על ידי התענית כאלו את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה ריח ניחוח לה׳ יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד אך אליה וקוץ בה שאם אדם מתענה ומסגף את עצמו כמצות אנשים מלומדה ואינו שם על לבו לדעת מה זה ועל מה הוא זה התענית והצער. הכזה יהיה צום יבחרהו הבורא יתברך שמו ויתעלה כהקטרת חלבים ואמורין ע״ג כו׳ רק הוא מקבל שכר על הפרישה שאינו פורש את עצמו מן הצבור ומקיים גזירת ותקנות קדמונים כגון תענית של כ׳ סיון ושאר ת״ל כי עיקר ויסוד תענית כגון זה של כ׳ סיון שהיה עת צרה ליעקב גזירות גדולות בשנת ת״ח ות״ט לאלף הששי ונשפך דמן של אומה הישראלית והגדולים אשר היו בארץ בדור ההוא גזרו ע״ז תענית וקבעו בכי׳ לדורות יום אחד בשנה ושורש התענית של ענין זה מפורש בתורתינו הקדושה פ שמיני במיתת נדב ואביהו כתיב ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה׳ הרי לפניך מפורש יוצא מזה שעל מיתת הצדיקים חיוב מוטל על כל איש ישראל לקונן ולבכות ולהצטער לכן עיקר התענית זה של כ׳ סיון לתת אל לבו כמעט בכל רגע על הריגת הצדיקים והחסידים שנהרגו במיתות אכזריות משונות ונשפך דמם באותו הזמן ולקונן ולהצטער בלבו על הריגת בניו של מקום ב״ה וב״ש ובודאי היה מזה להבורא ית״ש צער גדול כביכול ואם נשארו בחיים היו לומדים תורתו הקדושה ועושים מצותיו הקדושים כל ימיהם אשר הם חיים על האדמה והיה מגיע ליתברך שמו ויתעלה נחת רוח גדול מזה ואין שכחה לפניו ית״ש לצער זה של הריגת בניו הנחמדים . גם על הצער ויסורי הגופים שנהרגו אז יש לנו להתאונן ולקונן ולהצטער ע״ז הרבה מאוד וכוונה זו לא יעדר מאדם כל יום התענית ובודאי יחשב לו לעבודה גדולה ועצומה מאוד להבורא ית״ש ויתעלה ושכרו הרבה מאוד וזולת זה השכר שנחשב לו כאלו הקריב חלבו ודמו ע״ג המזבח אף גם זאת כי נטל עליו שכר גדול ג״כ על שהיה מצטער ומקונן על העדר הנחת מהבורא ית״ש כביכול ולהמשיל הדבר אחים שאהב אביהם אותם בתכלית האהבה ונהרג אחד מהם ע״י יסורים קשים ומרים הנה השכל מחייב שהאחים הנשארים יבכו ויצטערו ויקוננו של צרת אביהם שהגיע לו צער גדול מבנו הנחמד שנהרג ואם היה חי בודאי היה אביו מתענג ומשתעשע בו ועתה אבד מאתו התענוג והשעשוע ההוא ובודאי חיוב גדול על הבנים להצטער על צרת אביהם וגם יש להם להצטער על אחיהם האהוב שנהרג וסבל יסורים קשים ומרים במיתתו ובודאי אם אביהם יודע מצער בניו על צרתו . זאת נחמתו בעניו וצערו נקל מעליו כידוע שצרת רבי׳ חצי נחמה והפוך הוא באם ידע לאביהם שאינם מצטערים על צרת

האיסור שאמר שנהרג וגם לא על צרתו ולא מוסיפין לו הוי על הוי וצער על צרתו והגואל מובן מפאת עצמו. ודי בהערה זו:

חודש תמוז כוונת תענית י"ז בתמוז

הנה זה הצום הוא אחד מד' צומות המוזכרים בפסוק כי כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי וגו' ונתבארו בגמרא הקדושה ובפסוקים וחמשה דברים ארעו את אבותינו בי"ז בתמוז ואלו הן נשתברו הלוחות. ובוטל התמיד מבית ראשון ונבקעה העיר הקדושה ירושלים. ונכנסו בה חיל נבוכדנצר ועשו בו כרצונם. ושרף אפוסטמוס את התורה, והועמד צלם בהיכל. וחיוב גדול על האדם בתענית זה לאונן ולקונן ולהצטער מאוד על כל המאורעו' ההם שמשם כביכול הגיע צער גדול להבורא ית"ש ויתעלה ושבר גדול לבניו כידוע וזהו עיקר ושורש התענית וכל זה יש לו לאדם להעלות על לבו כמעט בכל רגע של יום התענית זה ולקונן ולהצטער בלבו מאוד על כל אלו הנ"ל. והיום תחילת בין המצרים. וכתב האר"י ז"ל כל אותם הימים שבין המצרים ישב לארץ אחר חצי היום ויבכה ויקונן על חרבן הבית ובימים ההם לא יביא אדם עצמו לידי חיוב ברכת שהחיינו אפי' בשבת עכ"ל. ונהגו להתאבל בין המצרים איש איש כפי יראתו מהבורא ית"ש ועיין ג"כ בש"ע סי' תקנ"א. וראוי לאדם לסגף א"ע בכל מה דאפשר ואל יקל בעידונין ח"ו שלא יסיח דעתו מאבלות ודרז"ל ע"פ שישו אתה משוש כל המתאבלי' עליה שכל המתאבל על ירושלי' זוכה ורואה בנחמתה ושאינו מתאבל כו' רחמנא לצלן. ויזהר האדם מאוד ביחוד בימים אלו למעט בשיחה בכל מה דאפשר שלא יבוא למלאות פיו שחוק ואיסור זה הוא גם בכל ימי השנה מדינא דגמרא והובא ג"כ בש"ע סי' תק"ס ס"ה ודי בהערה זו. בישראל ראיתי שערורי' אין איש שם על לב התנהגות המון עם שבערב ר"ח אב אין מתענין כלל בכדי להפסיק מבעוד יום באכילת בשר קודם הט' ימים:

פרק י"ב חודש אב

ארז"ל בגמרא הקדושה משנכנס אב ממעטין בשמחה. וראוי לאדם מאוד שיתנהג בימים אלו בשתיקה רק בדבור ההכרחי שלא יבא ח"ו לידי שחוק ושמחת הלב ויפנה לבו רק אל האבלות של חרבן הבית. וראוי לאדם להעמיד עצמו עכ"פ בט' ימים שמר"ח עד אחר התענית מתענוגי אכילה ושתיה בכל מה דאפשר ולכוין בזה לאונן ולקונן על חרבן בהמ"ק ועל שבר גדול שאירע לעם הישראלי בימים האלו ותחשב לו לצדקה לדור ודור עד עולם. וכבר נהגו רבים וכן שלמים יראי השם שמר"ח עד ת"ב מתענין בכל יום ויום ואחר התענית אין אוכלין שום תבשיל רק פת חרבה ואחרי הלקט. וביותר בערב ת"ב ראוי מאוד לאדם למעט סעודתו בכל מה דאפשר יותר מכל שבעת הימים שלא יאכל רק תבשיל אחד אף קודם חצות כי כדאי הוא בית אלהינו ית"ש ויתעלה למעט מתענוג כל דהוא. ודי בהערה זו:

כוונת תענית ט"ב וכל התנהגותיו

אחר סעודה המפסקת קודם שילך לבה"כ יקבל על עצמו התענית ויחלוץ נעלו מעל רגלו ויענה ויאמר בז"הל הריני מקבל עלי תענית של ת"ב באכילה ושתיה ורחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה כפי שאמרו חז"ל והריני מוכן ומזומן לקיים מ"ע ול"ת שאמרו יוצרי ובוראי

ובודאי ה' והוא מקבל עלי המעשה עמים אש להתאבל ולקונן על חרבן בהמ"ק ועל הריגת צדיקים בשעת החרבן. ע"כ ויאמר נוסח זה בשברון לב מאוד ואח"כ ילך לבה"כ. ואם חל ת"ב במ"ש מיכף אחר תפלת העמידה כשיראה אור הנר יברך ברכת בורא מאורי האש בשמחת הלב ובהודאה עצומה במחשבתו להבורא ית"ש ויתעלה כפי הסגולה המבוארת למעלה במ"ש כי אף ברכה של דיין האמת על כל צרה שלא תבא צריך האדם ג"כ לברך בשמחה עצומה כמפורש במשנה דברכות פ"ט. ולא יברך על מקרא מגילה קודם קריאת איכה כפי שנדפס בקינות כיון שלא נזכר ברכה זו בש"ע. ויתחיל לקרות מגילת איכה עם הצבור בבכי' גדולה מאוד גם התיבות בעצמם מעוררים לב האדם אל הבכי. והעיקר לבכות בלבו צער ואנינות גדול על כל הנזכר במגילה דהיינו על גודל צערם שהיה אז לישראל במיתות משונות וביחוד על גודל חילול שמו הגדול של בוראנו ית"ש ויתעלה שהיה אז בין אותם החיילות אשר צבאו פתח בית המקדש שנכנסו אז להיכל ה' ובית קדש הקדשים וקול נתנו בית ה' כיום מועד וקרקרו שם בכל מיני שחוק והיתול ואמרו איה אלהיהם כל זה ישים האדם אל לבו בשעת קריאת המגילה ויבכה במר נפש מאוד בכי גדול ובודאי אם יכין אדם רק את לבו אל אנינות גדול ולהצטער עצמו מאוד בעת קריאת הפסוקים ממילא עיניו יורידו כנחל דמעה מאין הפוגו' מראש המגילה ועד סופה ודי בהערה זו. ואחר קריאת המגילה יאמר קינות בבכיה גדולה ג"כ ממש על הכוונה הנ"ל במגלות קינות. וילמוד עד חצות לילה ובחצות יעשה התקון וילמוד אח"ז מעט ויקרא ק"ש שעל המטה ויישן כדי שלא יתנמנם למחר בקינות. ויזהר האדם מאוד מאיסור נעילת הסנדל ובשמיעת הפרשה מפי הקורא בתורה ובקריאת ההפטרה ישים בלבו אבלות ואנינות גדול על כל הנזכר שם. ואחר קריאת התורה יתחיל לומר קינות עם הצבור וכוונת בכיות של הקינות הם ממש ע"ד כוונת קריאת מגילת איכה ועיקר אמירת קינות היא הבכי' כי זה שורש ועיקר בקינות וכוונת הבכי' יהיה על שני דברים הנ"ל בתענית כ' סיון ובקריאת מגילת איכה. (והנני) שם לפניך בשיעור כמה קינות ומהם תקיש מעצמך על השאר בקינה איכה אלי קוננו מאליו כו') המדבר מענין הריגת הצדיק יאשיהו המלך ובקינה (ארזי לבנון) שמדבר מענין עשרה הרוגי אמונה התנאים הקדושים וכיוצא יבכה בכי גדול. ובקינה (זכור אשר עשה צר בפני) ובקינה (ואתה אמרת היטיב איטיב עמך) וכיוצא יבכה בכי גדול ועצום. ומי שאין טבעו להוריד דמעות עכ"פ יאמר הקינות בלב נשבר מאוד ובקול בכי ויצטער ויתאונן מאוד על כל הנ"ל. ודי בזה. הנה על זה ראוי לעורר את האדם מאוד ומאוד שיזהר מאוד מהיסח הדעת מאבלות ח"ו כל היום והנה מזה יתבונן האדם גודל העונש ע"ז דאמרו חז"ל אף ללמוד תורה הקדושה שחובה והגית בו יומם ולילה אך בעבור שמשמח את הלב ויסיח דעתו מהאבלות ע"כ אסרו חז"ל ללמוד בט"ב ומזה תבין גודל העונש למי שמסיח דעתו מהאבלו' ביום המר הזה אפילו רגע אחת לכן יזהר האדם בזה מאוד ומאוד' דהיינו אף בעת שלא יעסוק בלמוד בדברים המותרים כנזכר בש"ע סי' תקנ"ד דהיינו בעת הליכתו מביתו לבה"כ או מבה"כ לביתו וכיוצא יצטער בלבו הרבה ע"ז. ובודאי מי שנזהר מלהסיח דעתו מאבלות כל המעת לעת יזכה לראות בנחמות ציון כמש"כ שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה. ודי בהערה זו. (ואחר) הקינות יקרא מגילת איכה של"ה וראוי לקרות בצבור כמו אתמול. (וענין) הליכה לבית הקברות בת"ב שכתב הרמ"א סי' תקנ"ט. ובכדי לצאת כל הדעות שהאריז"ל מזהיר שאין לילך לבה"ק רק לצורך הלוית המת ב"מ ראוי שילך קרוב לבה"ק בכדי שיוכל לראות משם קברי מתים ובזה יוצא כל הדעות (בכתבי) האריז"ל לקדש הלבנה במוצאי ת"ב. (נהגו) אנשי מעשה להתענות הפסקה תשיעי ועשירי מפני שעיקר שרפת בית אלהינו היתה בעשירי בחדש כי לעת ערב של ת"ב הציתו בו את האש ונשרף עם שקיעת החמה של עשירי כדאיתא בגמרא והובא באבודרה"ם איתא בירושלמי ריב"ל צם תשיעי ועשירי ר' אבין צם תשיעי ועשירי ר' לוי צם תשיעי וליל עשירי. עכ"ל

אחרי ודאי שלא עיניכם רואות את אשר עשו והעמידו על עמדם אלו עמודי עולם נסגף א"ע בתענית והאיך כל אדם לא ילמוד ק"ו בעצמו לצער א"ע להזהר עכ"פ בת"ב אחר התענית מרב בכל מה דאפשר שלא להתענג כ"כ במאכל רק יאכל להעביר גודל הרעבון ואולם בגוף מתעני' ובודאי יחשב לו לצדקה. גם למחרת יום העשירי יאכל בשר. ודי בהערה ז (בט"ו באב) אומרים למנצח בין אשרי ובא לציון ומ"ש בש"ע א"ח סי' קל"א ברמ"א שאין אומרים למנצח בט"ו באב טעות נפל בדפו' במקום כ' באב ט"ו באב ומראה מקום שנרשם ברמ"א סי' תקנ"ט מוכיח כי שם כתוב בענין ת"ב (תמו עניני חודש אב והבלותו. רבון כל העולמים תמסר חמתו. ותוב ברחמיו על ישראל אחרים נחלתו ולירושלים עיר קדשתו. אמן נצח סלה ועד):

שער עשירי שער המים

השער הזה פתח לדופקי בתשובה בחדש אלול לקבל תוכו והוא החדש לסנוח שנמנין לשוב ומשכים את ידיהם מעבירות שבידם ושופכים לב כמים נוכח פני ה' להטות משפט גבר מטה כלפי חסד כי בא מועד יום ה' כי קרוב ופלגי מים תרד עיניו על לא שמרו פקודי ה' ישרים מים נאמנים ע"כ שמו נאה לו **שער המים** ע"ש התשובה והבכי. ובו מבואר **התעוררות התשובה** בדרך פרטי וביחוד על עבירות שאדם דש בעקביו:

פרק ראשון חודש אלול התעוררות התשובה

הנה הראשונים וגם האחרונים בספריהם יועלין על אלול מפני ר"ה ומאיימין על האדם כי גדול יום ה' כי קרוב ומי יכילנו וז"ל הטור סי' תקפ"א תניא בפרקי ר"א בר"ח אלול אמר הקב"ה למשה עלה אלי ההרה שאז עלה לקבל לוחות האחרונות והעבירו שופר במחנה משה עלה להר שלא יטעו עוד אחר ע"ג והקב"ה נתעלה באותו שופר שנאמר עלה אלהים בתרועה וגו' לכך התקינו חכמים שיהיו תוקעין בר"ח אלול בכל שנה ושנה וכל החדש כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה שנא' אם יתקע שופר בעיר וגו' וכדי לערבב השטן וכן מהגים באשכנז לתקוע בכל בוקר וערב אחר התפלה ויש מי שמרבים סליחות ותחנונים מר"ח אלול ואילך כו' ומסיים וכל המוסיף לבקש רחמים זכות הוא לו. עכ"ל הטור והובא ג"כ בש"ע בב"י סי' תקפ"א והרבה ספרים כתבו רמזים על התעוררות חדש אלול. ובז"ח דמ"ו ע"ד ז"ל ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים דא הוא ירחא דאלול כו' עכ"ל בקיצור. וז"ל האריז"ל ג"כ ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים את אביה זה הקב"ה ואת אמה זו כנסת ישראל יבכה האדם ויתחנן לפני ה'. ירח ימים הוא חדש אלול שהמה ימי רחמים ורצון. עכ"ל. (וכבר) פשט בכל תפוצות ישראל ויצאה לחוק ולמשפט עד היום הזה ולעורר לבבם בחדש זה לתורה לתעודה ולהתמיד בלמוד ביותר ולהתענות תענית דבור וקום בחצות לילה להודות לה' ולטבול עצמו במקוה טהרה בשחרית קודם תפלת שחרית ולהרבות בצדקה. והנה לעוררם אל הפועל אינו צריך כי לא מתמדו ישראל לעבור על עשה ול"ת בפועל דהיינו שלא יניח תפילין או לבטל מצות ציצית וכיוצא בה פן ואולי עון עקיבו יסובו ליום הדין ח"ו והם מ"ע ול"ת הכתובים ומפורשים בתורתינו הקדושה ואדם דש בעקביו ויש מהן שבין אדם למקום ומהן שבין אדם לחבירו וכגון [illegible] אופן שבין אדם למקום שיבין לאביהו כמה מצות ואלפים מ"ע מן התורה של ברכת

המזון בירך שלא בכוונה וכמה מ"ע של ק"ש ק"א שלא בכוונה וכמה מאות ואלפים תפלות התפלל שלא בכוונה שדרשו רז"ל מפסוק ולעבדו בכל לבבכם איזהו עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה וכמה ברכת הנהנין וברכת המצות בירך שלא בכוונה ועבר על עשה של ועשית ע"פ הדבר אשר יגידו לך ול"ת דלא תסור כו' זולת העונש החמור הנזכר בגמרא הקדושה ובזה"ק בברכת הנהנין ע"ז שנקרא בלא ברכה מעה"ז וגזל אביו ואמו וכנסת ישראל ואף שבירך אך לא כיון לבו בהם כראוי כלא נחשב בעיני המקום ב"ה וב"ש וגם אין הדעת סובלו דהיינו אדם גם רעב ואין כח ולא שתה מים ויעף ויאכל מאכלים אשר לא עמל בו ולא גדלו והשתנה בדשן נפשו מהם תענוג גדול ואם לא נתן הודאה ושבח כראוי להבורא ית"ש ויעלה זכרו לעד על שיצר וברא כל אלה והכין לפניו מטבח. היסבלוהו השכל האנושי זאת גם אם האדם צמא מאד ושתה אף רק מים שלא עמל בה ולא גדלה ולא נתן בברכת שהכל ובברכה אחרונה הודאה ושבח גדול במחשבתו להבורא ית"ש שיצר וברא אלו המים ואף שאמר בפיו ובשפתיו נוסח תיבות בהמ"ז או הברכה אך היה כמצות אנשים מלומדה רחמנא ליצלן בודאי אין הדעת אדם שהוא בר שכל קצת סובל זאת. ויעלה האדם על לבו הברכה אחת היא לך שנעשה כמצות אנשים מלומדה והלא למאות ואלפים ברכת המזון בירך כל ימי חיותו. גם ברכת ההודאות כברכת אשר יצר כמה פעמים בכל יום בירך שלא בכוונה כראוי וכיוצא. ולבו ישים לדרך פעמיו שאם לא היה נזהר בכל הנ"ל בכוונתם כמה אלפים ורבבות שמות הקדושים הוציא מפיו בלא כוונה רחמנא ליצלן מעונשו הגדול כמבואר לעיל בשערים הקודמים שער ב' ועיי"ש. גם יעלה על דעתו אם יודע בעצמו שלא היה נזהר כ"כ בעניית אמן שעונשו מבואר במאמרי הזה"ק שהבאתיו למעלה. יפקח עיניו ע"ז אשר תאבד ממנו קימת חצות אף לילה א' בכל השנה שהזה"ק מזהיר ע"ז מאוד כנ"ל בשער הב' וימצא כתוב בספרים מי שלא קם בחצות הוא בנדוי ר"ל. גם אם לא היה נזהר בהתמדת הלמוד כראוי שנענשו ר"ל מפורש בקרא התרפית ביום צרה צר כחכה ודרז"ל מי שמרפה עצמו מד"ת צר כחו ביום הדין וכמה אזהרות בגמרא הקדושה על בטול תורה גם בזה"ק יודע כמובא למעלה בשער הלימוד ע"ש. גם אם לא היה נזהר מלהפסיק באמצע הלמוד בשיחת חולין והעונש ע"ז נזכר בגמרא הקדושה מפסוק הקוטפים מלוח עלי שיח כו'. וז"ל הזה"ק פ' שלח לך דקס"ב ע"א מאן דפסק מלין דאורייתא על מלין בטלי' יתפסקון היוהו מהאי עלמא ודיניה קיימא בההוא עלמא כו'. עכ"ל גם אם לא היה נזהר להתקן המצות הטיב בלימוד ר"ל מהעונש הגדול הנזכר בזה"ק ע"ז כמבואר בשער ג' פ"ב. גם יעלה על דעתו אם יודע בעצמו שלא היה נזהר בימי חייו מזבידים ומילבי"ן המצוין באוכלין בימות החמה כמה ל"ת מן התורה עבר בזה וכי אין ראוי לאדם לבכות יומם ולילה כמו שמצער בנפשו שלא היה נזהר בכל הנ"ל בעודו בחיים חיותו וקבל בחרפ אתם הרעב המסלקת לשעבר ומשמרת למשמרת אלהבא וליום הכסא יבא כעמד נקי בן יומו:

פרק שני

עד כה מרום ה' אלהינו ית"ש לבאר הערת דברים שבין אדם למקום ב"ה וב"ש והנה עת לכוונה כי בא מועד ביאור זכרון דברים בעבירות שבין אדם להבירו שאדם דש בעקביו וסי' המקוב למישור ומעוות לו יוכל לתקן קודם יום הדין הגדול והנורא והטיב אלי עונשיו נפקוה עינים להם ולא יראו ומעשיהם יפכילו בחושן המשפט על לבו אם לא הי' נזהר כ"כ בעון הגזל רחמנא ליצלן שבשביל פרוטה שגזל צריך להיות מגולגל עוד בעולם להחזיר הפרוטה לבעליה או ליורשיו אוי לאותו בושה אוי לאותו כלימה להיות מוכרח עוד לבוא בגלגל וידוע שעונש הגלגל קשה מאוד. ומבואר בס' חסידים למשל אם גזל אדם שלשה זהובי' ואם לא

היה גזל אותו השלשה זהו' אלו . היה מרויח מהם הגזל אלף זהב . ואח"כ משלשה ואלף זהו' אלו היה מרויח יותר מאלף זה' ובאריכות הזמן יכול להיות שבין הגזל ויורשיו ויורשי יורשיו עד סוף כל הדורות היה הריוח משלשה זהו' הראשונים דמי הקרן מאות ואלפים זהו' וחושב הבורא ית"ש להגזלן כאלו גזל שלשה זהובים הקרן והריוח למאות ולאלפים שהיה יכול להרויח הגזל ויורשיו עד סוף כל הדורות וגם הוא דבר שהשכל מחייבו . והנה איך לא יזהר האדם אף מספק ספיקא של גזל כי ריבית אוכלת בהם כנ"ל ובודאי ראוי לאדם וטוב לו לוותר משלו מאה זהובים מלהעמיד עצמו בספק ספיקא של הגזל פרוטה א' את חברו וחומר עון זה ידוע מפסוק כי מלאה הארץ חמס שלא נחתם גז"ד של דור המבול אלא על הגזל אף שהיו בהם ג"כ שאר עבירות חמורות ר"ל. ונמצא בספרים שאין עון בעולם שמעכב תפלתו של אדם לעלות למעלה בעולם העליון כמו עון הגזל ר"ל. ורא' דרכי' והכם איך ראוי לאדם להתרחק מעון הכבד הזה ודי בזה. ומעתה הגיע שעת הביאור בלהב שאין בו מעשה להלהיב לבות בנ"א לפקוח עינא פקיחא בענין אהבה והיפוכו שבין אדם לחבירו והוא מ"ע של ואהבת לרעך כמוך ומל"ת של לא תשנא אחיך בלבבך ומ"ע של בצדק תשפוט עמיתך . וכמו שער בנפשו שלא היה אהר בהם כ"כ תשית עצות בנפשו יגון בלבבו יומם ולילה מאין הפוגות כמה וכמה אלפים ורבבות עשה ול"ת הנ"ל אלף ועבר עליה בכל שנה ושנה מימי חייו כי אלו עוברים עליהם בכל עת ובכל רגע כי הם מצות שתלוים במחשבתו של אדם כמו יחוד האל ית"ש ויתעלה זכרו לעד. וכבר מלתו אמורה ובא בדרך ארוכה בעז"ה בשער הראשון ודי בזה . ויחשבה לדעת זאת טרם יצא דבר המלכות מלפניו ויכתב דתי ספרי המתים וספרי החיים המעות ביד הלשון והוא עון המר של לשון הרע לתקנו בעודנו חי על הארץ כי הוא עון פלילי ואף גם זאת יעלה האדם על לבו בבואו ליום ה' כי קרוב אם לא היה נזהר א"ו עד הנה בדברים בטלים שכמה אלפים ורבבות מ"ע ול"ת עבר כל ימי חיותו כנזכר בגמרא הקדושה רב אדא בר יעקב אומר עובר בלאו שנא' כל הדברים יגיעים לא יוכל איש לדבר ואמרו במסכת חולין דף פ"ט א"ר יצחק מ"ד האמנם אלם צדק תדברון וגו' מה אומנתו של אדם בעוה"ז ישים עצמו כאלם יכול אף לד"ת כו' . ובודאי מי שעושה עצמו כאלם בעה"ז השפל והבזוי נצול מכמה עברות חמורות ששקולים כעע"ג נצול מלשון הרע ומרכילות ומליצות שהלץ הוא מכת שאינם מקבלין פני השכינה כמוזכר בגמרא הקדושה ועוד נצול מאש המחלוקת ומדברים בטלים לעבור בעשה ולל"ת הנ"ל בכל עת ובכל שעה ר"ל . גם אם האדם עושה עצמו כאלם לא יפתח פיו למלאותו שחוק והוא דינא דגמרא ולמדו זאת מפסוק והובא ג"כ בשער א"ח סי' תק"ס . וכתב הט"ז דאפי' בשמחה של מצוה כגון בחנוכה ופורים אסור. וכבר אמר שהע"ה בחכמתו ברוב דברים לא יחדל פשע לכן איעצך ויהי אלהים עמך בכל אשר תרצה לדבר איזה דבור תשקול במאזני שכלך מקודם אם הוא דבור הכרחי או לא ובודאי הבא לטהר מסייעין אותו וה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה בלב האדם עצות הגונות איך להמליך מעליו נפל החול וכובד העון ר"ל וע"ז אנו מתפללים בכל יום בערבית ותקננו בעצה טובה מלפניך . ודי בהערה ז :

פרק ג'

הנה טרם יצא דבר מלכות מלפניו ויקבל דבר חוק ומשפט לתת לאיש כדרכיו וכפי מעללו עת לעשות לה' ונקה האיש מעון הוצאת זרע לבטלה ר"ל כי גדלה המכשלה של עון זה שמצאנו בדברי רז"ל גודל ענשה כמבואר בפרק כל היד דף י"ג רא"א כל האוחז כו' וכל כך למה מפני שמוצא שכבת זרע לבטלה דא"ר יוחנן כל המוציא שכבת זרע לבטלה חייב כו' ר' יצחק ור' אמי אמר כאלו שופך דמים כו' . א"ר אמי כל המביא עצמו לידי הרהור אין

מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה כתיב כו' והר"א מ"ד ידיכם דמים מלאו אלו המנאפים ביד (פי' פולים ז"ל) עוד ובמס' כלה ז"ל ר' אומר כתיב הנחמים באלים וכל המחמם עצמו להוציא שכבת זרע לבטלה חשוב כבהמה מה בהמה אינה מפקדת אלא לשחיטה ואין נה חלק לעוה"ב אף הוא אין לו חלק לעה"ב ועליו אמר שלמה בחכמתו מי יודע רוח בני אדם העולה היא למעלה זו נשמתן של לדיקים שאין מחממין את עצמן ואין מוציאין זרע לבטלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ זו נשמתן של רשעים שמחממין עצמן ומוציאין ש"ז לבטלה וכל המחמם עצמו חייב מיתה ב"ש וכל המקשה עצמו ה"ז עבריין (פי' עבריין בכ"מ עובר על התורה שנא' כו') אחיי ורעיי שימו לבבכם לכל הדברים שנאמרו ושנו במימרות אלו של הגמרא הקדושה הלא תבינו מוקדות עונש הגדול וכובד עון של הוצאת זרע לבטלה ר"ל שאין מכניסין אותו במחילתו של הקב"ה והושוה לדור המבול ובאלו דרכים שוה לחיה ולבהמה שאין להם חלק לעו"ה ואזהרת רשת בל יפול במוקש זה ח"ו לעמוד הרחק כמטחוי קשת בהרחקות הנאמרים במימרות אלו שלא יאחוז באמה וישתין ולא יכניס ידו למטה מטבורו לא ייישן אפרקיד וקללו אותו בקללות חמורות ר"ל שר' יהושע לייט אמאן דגני אפרקיד ור"ע אמר תקלץ ידו וכל זה אינו שוה לו אלא על ההרחקה לבד ומזה לבבו יבין שולם גודל העונש המר על כובד העון הזה אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה ומה תעשה ליום פקודה שאו עיניכם וראו רעה נגד עון המר הזה במאמרי הזה"ק שיעלה זכרונם בעז"ה בשער הכולל פרק ה' ושם נאמר בכמה מאמרים שעל עון זה ח"ו כמעט אין תרופה למכתו אף בתשובה ונידון לדורי דורות אך במאמרים אחרים מבואר שלא עשה תשובה המורה דהיינו שיענה בעצמו סגופים גדולים וילטער מאוד יהיה לו תקנה ותרופה ומי האיש החפץ חיים הנלחים איך אוכל ישעם לו וערבה שנתו עליו כמו שער בנפשו שלא היה נזהר בכובד העון הזה או אפי' לא בא לידו רק קושי המביא לידי הוצאות זרע לבטלה וע"ז פלגי מים תרד עיניו ויאכל לחם דמעה וישקמו בדמעות שלים ובכה תבכה בלילה לא ישכב יומם לא ינוח עד אשר ישיב חרון אף ה' ממנו ע"י תשובה בבכי יבוא ויתחרט חרטה גמורה על העבר ועתה ישראל מה לנו עוד לזעוק את פני האדם לעורר לבו אל החרטה על העבר מגודל העון המר הזה האם אין די הערה את נפשו למוע יעשה גדר להבא שיקבל על עצמו בהחלט גמור בכל לבבו גדרים ושייגים אלהבא שע"י גדרים וסייגים אלו בודאי לא ישוב לכסלה עוד דהיינו באם ח"ו מלא כתם זרע על בגדו ר"ל וביותר אם הוציא זרע לבטלה ע"י מראה בשינה ר"ל יבדוק אחריו בשבע הקירות מאין יבא זאת והיאך הבאו ואיך נהיה הרעה הגדולה הזאת אם מפאת ההסתכלות והרהור באיזה אשה ביום בא לידי זאת בלילה ר"ל או מפאת האכילה כי רבה היא או השמנה היא ישים חוק וגבול לימים הבאים למעט מאכילת דבר המרבה זרע ומאכילה גסה או מהסתכלות שאינו צריך למקומו ומה גם באשה ולגדור עצמו מהרהור ואחר החרטה וקבלת הגדר יסגף את עצמו סגופים כנ"ל וירבה בטבילות והבא לטהר מסייעין אותו כי אל חפץ חסד הוא יכבוש עונותיו ע"י התשובה אך כתוב בספרים שהת"ח אין צריך לסגופים גדולים כ"כ אך שיוסיף על לימודו ותדד שנתו מעיניו לקלר בשינה בכל מה דאפשר וירבה בטבילות ולבו דוה עליו כל הימים בדאגה על העבר במה שהכעיס לבוראו ית"ש ויתפלה ועי"ז יעלה תרופה למכתו וגודל מעלת האדם מאן דנטר מבואר ג"כ בזה"ק ובתקונים בכמה מקומות וזה דבר השמטה להגלל ולהשמט מכבד עון הזה תן לחכם ויחכם עוד ונבון תחבולות יקנה באם יבא במחשבתו איזה הרהור מענין זה ר"ל יפנה לבו ממחשבתו תיכף ומיד אל מחשבות קדושות או ישים על לבו מעניני גיהנם ויצייר במחשבתו יסורים של חובה בגיהנם בכדי שיסורו מלבבו ההרהור עבירה ויזהר האדם מאוד ומאוד מלהסתכל בנשים ח"ו ובבגדיהם אפי' אינם עליהם ויתרחק מקולות שלהם כמבואר בגמרא קדושה וז"ל פ' קדושים דף פ"ג ע"ב תניא אסור ליה לב"נ לאסתכלא בשפירו דאיתתא בגין דלא ייתי בהרהורא בישא ויתעקר למלה אחרא ס' וכל מאן דיסתכל בשפירו דאיתתא ביממא

אחי נסרהורי בלילה ויזהר מאוד שלא יסתכל במראה ולא יסתכל בבערי' כי כמה מגרש יעלתו ידו. וגודל עון ועונש של הסתכלות במראה והמסתכל בשעתו שנעקבו מאמרי הזה"ש בשער הכולל פרק ה' בעז"ה. גם אחז"ל במסכת אבות אל תרבה שיחה עם האשה באשתו אמרו ק"ו כו' וביחוד בימי נדותה צריך האדם מאד ומאוד להתרחק מלדבר אם אשתו וביותר מענין יום הטבילה אימתי יהיה כי ע"ז בנקל יכול לבוא לידי הוצאת זרע לבטלה ר"ל מפאת דברו בענין זה והאזהרה זו מבואר בזהר הקדוש בהקדמה בראשית ד' ה' ע"א:

פרק רביעי ימי הסליחות

הנה עת לחננה כי בא מועד ימי הסליחות והמה בכלל ימים נוראים ועיניים לנסם לו יראו שכל איש ישראלי אפי' קל שבקלים מתעורר בלבו להחזיק לבו בימי הסליחות לילך להתפלל בבה"כ ולומר מזמורי תהלים יותר מכדי הרגלו בכל השנה גם ענות אדם נפשו בו בכמה תעניתים והאיש כמתנת ידו ליתן לצדקה וביחוד ת"ח מנדדים שינה מעיניהם נערים וזקנים יחדיו מעוררים לבם בתשובה בהתמדת הלמוד לעמוד בבית ה' בלילות וע"פ רוב עוסקים כל הלילה בלימוד גם בקימת חצות אף מי שלא היה רגיל כ"כ בזה כל השנה אך בימים אלו מעוררים עצמם חצות לילה לקום להודות לה' ולאונן ולקונן על חורבן בהמ"ק מזה יבחנו דברי אמת שגם בעולמות העליונים התעוררות גדול בימים אלו כדאיתא בגמרא אי איהו לא חזי מזלייהו חזי לכן כל אדם יעורר לבו בתשובה בימים אלו יותר ויזהר בבכי יבא ובתחנונים יוביל שי למורא וקומי רוני בלילה לראש אשמורת שפכי כמים לבך בתקון חצות ועל חרבן בית מקדשינו ותפארתנו כי הבכי על ענין זה היא סגולה נפלאה לטהר כתמי העונות של אדם ולפני ה' ישפוך שיחו זו תפלה בכוונה יתירה מכל השנה גם בברכת הכהנים וברכת הודאה בכוונה יתירה גם למעט בתענוגי אכילה ושתיה בכל האפשרי כי זה כל אדם חייב בכל השנה לקדש עצמו במותר כמ"ש והתקדשתם והייתם קדושים וכ"ש בימים המקודשים והנוראים אלו. גם להרבות בטהרה טבילה בכל האפשרי כי זה עיקר טהרת נפש גם בכל השנה וביחוד אם בלתי טהור הוא מטומאת קרי ר"ל או מטומאת הזיוג יזהר לטבול בו ביום קודם תפלת שחרית וז"ל בז"ח דף י"ד ע"ד ובחג נדונין על המים על שהם מבזים בנטילת ידים ועל שהם מלכלכים במקואות ובעבירות שהם במים ועל כך נדונין על המים על ענין המים עכ"ל. גם להרבות בתעניתים כפי יכלתו וגודל מעלת התענית מבואר בגמרא הקדושה ובזה"ק בהרבה מקומות הנה יום ענות אדם נפשו בתענית בודאי כל אדם אינו חייב אלא כשעורו אם ידע איש בנפשיה שיכול לסגף עצמו בתעניתים בודאי מוטל החיוב עליו וכל המרבה ה"ז משובח. ואף מי שיודע בחולשות גופו שאינו יכול לסגף עצמו כלל בתעניתים החיוב לסגף א"ע בכל מה דאפשר דהיינו למעט באכילה ושינה ולהרבות בלמודו. וכתבו ספרי יראים מי שמפסיק באמצע אכילה בעודו בגבורת התאוה לאכול וכובש תאותו וכוונתו למען השם יתעלה ויתרומם נחשב לו כאלו התענה יום שלם. גם שמעתי רבים שמקבלים עליהם מר"ח אלול שלא יתחככו ויסבלו היסורים ויקבלו באהבה למען שמו הגדול לכפרת עונותיהם שהכעיסו בהם להש"י ויתעלה ודבר זה הוא סיגוף גדול ועצום מאוד. ורבים וכן שלמים נוהגים שמקבלים עליהם מר"ח אלול שלא ידברו שום שיחת חולין ואמרי חלקם כי אין כל דבר בעולם לטהרת הנפש כמו בלימת פיו משיחה בטלה. גם הוא תועלת גדול מאוד ומאוד לכוונת התפלה שאין מבלבלין אותו מחשבות זרות לא ולמד גודל מעלת הבולם פיו משיח' בטילה ממ"ש האריז"ל. וז"ל מי ששומר פיו בשתיקה ארבעים יום רצופים בודאי ישיג רוח הקודש בלי ספק עכ"ל: וע"ז ידוה לב כל הדווים ודי בזה גם יזהר האדם שלא יקפיד בביתו על שום דבר שאינו נוגע ליראת ה' בין קטן ובין גדול כאריז"ל. גם כתב האריז"ל להגלל מכרם לכוס נשור כל הלילה ולא יתן כלל

הנה לעסוק בתורה עד אור הבוקר וראוי ללמוד מה ענייני העבירה שעבר שחייב עליה כרת ובכ״ג לילה יעשה כן לגאול מכרת א׳ שנתחייב עכ״ל. וגם הנהיג ללמוד מסכת כריתות: משניות וגמרא וספרי יראים. וכבר נהגו בזה רבים בימים הם דחי׳ האלה ובימי השובבים ונוהגים ג״כ ללמוד בתפילה בתיקון זה. ובודאי תקון זה יכול אדם לעשות בכל ימות השנה ליתן מעט ביום כדי שיוכל להיות כל הלילה נעור ללמוד כו׳ לגאול מכרת ר״ל. עוד יוסיף תקון הנפש וחטאך בצדקה פרוק ולהרבות בצדקה בכל מה דאפשר. גם בכל השנה הוא תיקון גדול מאוד וביחוד בימים הנוראים האלו. וגודל מעלת הצדקה מקומו מוזכר לו מאמרי חז״ל ותקונים בפרק מיוחד בשער הכולל פרקי׳ בעז״ה עיי״ש ולהועיל הלק כאן א״א אך להעיר לבב אנוש בערכי הפעם בא בקצרה איזה מאמרים מז״ל בקיצור נמרץ ולהקדים לפניו כמה מימרות מגמרא הקדושה הובאו בס׳ מנורת המאור אך הם באו בדרך ארוכה שם ובכדי להקל על המעיין כאן נמלאו בקצרה. גרסינן בפ״ק דב״ב דף י״א דרש ר׳ דוסתאי ברבי ינאי בא וראה שלא כמדת בשר ודם מדת הקב״ה מדת ב״ו מביא דורון לאדונו ספק מקבל הימנו ספק אין מקבלין הימנו ואם תאמר מקבלין הימנו ספק רואה פני האדון ספק אינו רואה פניו והקב״ה אינו כן אדם נותן פרוטה לעני זוכה ומקבל פני השכינה שנאמר אני בצדק אחזה פניך. א״ר יוחנן מ״ד מלוה ה׳ חונן דל וגמולו ישלם לו אלמלא מקרא כתוב א״א לאמרו כביכול עבד לוה לאיש מלוה ואפי׳ עני המתפרנס מן הצדקה יעשה ממנו צדקה. וכן תנו ועבר תנא דבי ר׳ ישמעאל כל המגיז מנכסיו ועושה מהן צדקה ניצל מדינה של גיהנם כו׳. א״ר אסי שקולה מלוה זו כנגד כל המצות כולן שנאמר כו׳ ובשכר פרוטה זו שנותן לעני מתברך ואם אין לו פרוטה ליתן לו ומפייסו בדברים מתברך יותר כדגרסינן א״ר יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי״א ברכות כו׳ ומי שאינו רוצה ליתן גדול שכר הכופה אותו כדגרסינן אמר רבי אליעזר גדול המעשה יותר מן העושה שנאמר כו׳. תני חייא בר רב מדפתי כל המעלים עיניו מן הצדקה כאלו עע״ג כתיב הכא כו׳. א״ר יצחק כל הרודף צדקה הקב״ה ממציא לו בני אדם הגונים לעשות בהם צדקה. ריב״ל א׳ זוכה לבנים בעלי חכמה בעלי עושר בעלי הגדה הצדקה מעשרת לאדם שנ׳ יש מפזר ונוסף עוד וגו׳. א״ר יצחק ד׳ דברים קורעין גז״ד של אדם ואלו הן צדקה צעק׳ ושינוי השם ושינוי מעשה. צדקה דכתיב וצדקה תציל ממות כו׳ וגרסינן נמי הוא היה אומר עשרה דברים קשים נבראים בעולם ומיתה קשה מכולם וצדקה מבטלתה שנאמר וצדקה תציל ממות. תניא אר״ג בר״מ מ״ד ונתן לך רחמים ורחמך כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים א״ר סימון אריב״ל יותר ממה שבעה״ב עושה עם העני העני עושה עם בעה״ב כו׳. אר״א גדולה צדקה יותר מכל הקרבנות שנאמר כו׳. ובזוה״ק פ׳ וירא דף ק״ד ע״א וז״ל רא״א ת״ח כמה אנהג קב״ה טיבו עם כל בריין וכ״ש לאנון דאזלי באורחוי דאפי׳ בזמנא דבעי למידן עלמא איהו גרים למה דרחים ליה למזכי במלה עד לא ייתי ההוא דינא לעלמא דתנינן בשעתא דקב״ה רחים ליה לב״נ מסדר ליה דורונא ומאן איהו מסכנא בגין דיזכי בי׳ וכיון דזכי בי׳ איהו אמשיך עליה חד חוטא דחסד דאתמשך מסטר ימינא ופריש אריסי׳ ורשים ליה בגין דכד ייתי דינא לעלמא ההוא מחבלא יזדהר בי׳ וזקיף עינוי ותמא להאי רשימו כדין אסתלק מני׳ ויזדהר בי׳ ובג״כ אקדים ליה קב״ה במה דיזכי כו׳ ב״נ דיזכי בצדקה עם בני נשא בשעתא דדינא שריא בעלמא קב״ה אדכר ליה נכסיה צדקה דעבד. וז״ל דק״ט ע״א כל ב״נ דאיהו זר עינא לגבי מסכנא יאות הוא דלא יתקיים בעלמא ולא עוד אלא דלית ליה חיים לעלמא דאתי וכל מאן דאיהו וותרן לגבי מסכנא יאות הוא דיתקיים בעלמא ויתקיים עלמא בגיני׳ ואית ליה חיים ואורכא דחיי לעלמא דאתי עכ״ל. ובפ׳ מקץ דר״א ע״א ז״ל רש״א בזמנא דנשמתא נפקת מהאי עלמא בכמה דינין אעדת עד לא תיעול לאתרא לבתר כו׳ תאן נשמתין אית לון למעבר בבך נהר

דמר דנגיד ונפיק ולאתפתחא תמן ומאן איהו דיקום תמן ויעבר בלא דחילו כו'. ומאן דאשתדל בצדקה בהאי עלמא ויהן ממוני' בצדקה כדין עבר בההוא אתר ולא דחיל וכרוז קרי לה להאי נשמתא ועייניך לא תעכך עוד מאן דזכי למעבר בהאי נית לי' דינא יתיר כלל עכ"ל. ובפ' בחקתי דקי"ג ע"ב ז"ל בכה ר"ש ואמר ווי לון לבני נשא דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון מאן עביד שמא קדישא בכל יומא הוי אימא מאן דיהיב צדקה למסכני כו' ומאן דיהיב לי' צדקה למסכני הוא עביד לעילא שמא קדישא שלים כדקא יאות בגין דצדקה דא אילנא דחיי כו' עכ"ל ובוודאי יתלהב לב המעיין בשער הכלל פ' י' הנ"ל יותר ויותר אל קיום מ"ע זו לעשותה בשמחה עצומה עד מאוד לטהר בזה נפשו ורוחו ונשמתו וביחוד בימים הנוראים האלה. ודי בזה. (ויעיין) אדם בספרי יראים וימצא עוד תקונים לטהרת הנפש. ובוודאי מי שהוא חולה וצריך לרופא דורש וחוקר הכל על איזה רופא מומחה שיכול לרפאות אותו מחוליו ואם בחולי הגוף כך ק"ו הדברים לחולי הנפש שחיוב גדול הוא על האדם לדרוש ולחקור בספרים לבקש לו איזה רפואה להלאת עונות וביחוד על אותן עונות שידע בעצמו שעבר עליהן כמה פעמים. וז"ל הזה"ק פ' אמור דק"ה ע"א ת"ח כד בר נש חטי והב זמנא חדא תרין ותלתא ולא אהדר בי' הא חובוי באתגלייא איכון ומפרסמי לון לעילא ומפרסמי לון לתתא וכרוזי אזלין קמי' ומכרזי אסתלקו מסחרני' דפלני' נזיף הוא ממאריה' נזיף הוא לעילא נזיף הוא לתתא ווי לי' דפגי' דיוקני דמארי' ווי לי' דלא חייס ליקרא דמארי' קב"ה גלי חובי' לעילא. הה"ד יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו וכד ב"נ אזיל באורחא דמארי' ואשתדל בפולחני' ואזדמן לי' חטאה חד כלא מכסין עלוי' עלאין ותתאין. דא אקרי כסוי חטאה. עכ"ל. ובימים אלו הנוראים ראוי לאדם למעט בלמודים אחרים וירבה בלמוד ספרי יראים לעורר לבו אל התשובה. אך עיקר התשובה. הוא החרטה על העבר והקבלה להבא שלא ישוב לכסלה עוד כי בלתי זה אף אם יתענה האדם משבת לשבת כמה פעמים ויעשה כל הסגופים שבעולם הזה יהיה לוס יכפרהו הבורא ית"ש ויתעלה שאם לא קבל עצמו להבא שלא ישוב עוד לאותו עון הרי הוא ממש כטובל ושרץ בידו אך אם קבל על עצמו בלבו קבלה ברורה ואמתית להבא שלא ישוב לכסלה עוד אף שאינו יכול לתקן על העבר בסגופי' מפאת חולשתו תיכף ומיד נקרא בעל תשובה בעיני המקום ב"ה וב"ש שאפי' צדיקים לא יהיו יכולים לעמוד במחיצתו אחר פטירתו כי בוחן לבות וכליות אלהים צדיק צופה ומביט עולם התחרטותו על העבר וקבלתו עלו להבא כנ"ל ודי בהערה ז :

פרק חמישי כוונת הסליחות

הנה אחיי ורעי צריכין אנחנו למודעי ידיעה בתחלה בקורא' שמו סליחות שהוא על שם שבהם קבועים רחמים ותחנונים לפני המקום ב"ה וב"ש על סליחות עונות שימחול לנו הבורא ית"ש עונותינו ופשעינו שפשענו עד הנה גם נכללים בהם שארי תפלות. והנה בודאי כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך של עולם לבקש מלפניו על סליחות עונותיו בלתי תשובה בלבו מה כחו כי יאריך נפשו בתפלתו על סליחות עונותיו זולת תשובה הנה בני אדם זה לזה שואלים אם אמרת הסליחות ואומר הן כבר אמרתי הסליחות ואינו שם על לב מה בצע אמרתו הסליחות הלואי שיאמר הבורא ית"ש הסליחות וחס ח"ו זולת התשובה לכן יזהר האדם בעת אמירת הסליחות לקבל בלבו תשובה גמורה דהיינו החרטה על העבר וקבלה להבא כנ"ל ומה טוב אם יכול להוריד דמעות בעת אמירת סליחות כי שערי דמעה לא ננעלו וחביבין הן דמעות של אדם לפני הבורא ית"ש יותר מכל התפלות כנזכר בגמרא הקדושה גם בזה"ק ובתקונים בהרבה מקומות וז"ל פ' שמות דף י"ב ע"ב א"ר יהודה כל מאן דעלמא אלין בתשובה ובצלותא דלא בר נש לקב"ה וכ"ש מאן דאוסיף דמעין בצלותי'. דלית לך

ברעוא דלא אפלין אמן דמעין מה כתיב ותפתח ותראהו את הילד ופתחה דא שכינתא ש״י ותראהו את הילד דאינון ישראל דמתחטאן קמי מלכהון בכלא ומיד הדרין בתשובה ובכאן קמי אבוהון דבכי קמי אבוי מה כתיב והנה נער בוכה כיון דבכי מתברי כל גזרין בישין דעלמא מה כתיב ותחמול עליו אתער עלוי ברחמי ומרחם עלוי כו׳ עכ״ל. וז״ל פ׳ פקודי דרמ״ה ע״ב לעילא מהאי פתחא אית פתחא אחרא דקב״ה אחיד לה ואתפתח תלת זמנא ביומא ולא אנעל וקיימא לאינון מהדרין דתיובתא די אושדין דמעא בצלותהון קמי מאריהון וכל תרעין ופתחין ננעלו עד דעייל ברשותא בר תרעין אלין דאקרון שערי דמעה. וכד האי צלותא דדמעה סלקי לעילא באינון תרעין אזדמן ההוא אופן דקיימא על שית מאה חיון רברבן ורחמיאל שמיה ונטיל ההיא צלותא באינון דמעין לצלותא אעלת ואתקשרת לעילא ואינון דמעין רשימין בהאי פתחא עכ״ל ועוד כמה מאמרים מספים מענין זה בשער הכולל פרק ט׳ בעז״ה ושם נאמר שראוי לאדם לרחוץ פניו בדמעותיו ועיי״ש. וביחוד בסליחה שנזכר שפיכות דמם של צדיקים כגון בסליחה דער״ה שמתחלת (אלה אזכרה ונפשי עלי אשפכה כו׳) וכיוצא יעורר לבו מאוד אל הבכי ויכוין הכוונה המבוארת בקינה של ארזי הלבנון בת״ב ועיי״ש ובכי׳ זו יהיה כפרה על עונותיו כדאית׳ בגמרא הקדושה כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב״ה סופרן וגונזן ומוחל לו על כל עונותיו. ובעז״ה בשער הכולל פרק הנ״ל עיין תחנה מסרים מאמרי זה״ק מענין זה עיי״ש והפלה אל מלך יושב נזכר בתקונים בהרבה מקומות וביחוד ויעבר עם הי״ג מדות יזהר האדם לומר אותם בכוונה עצומה. ודי בזה:

יזהר האדם מאוד שלא יאכל ער״ה קודם עלות השחר ח״ו כמו שנוהגים קצת מהמון עם אף שהובא מנהג זה ברמ״א סי׳ תקפ״א אך מי שיעיין בזה״ק ובתקונים גודל העון בזה לאכול קודם תפלת שחרית בוודאי יתרחק מזה וז״ל הזה״ק פ׳ ויקהל ד׳ רמ״ו ע״ב כתיב לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו האי קרא אוקמוה ורזא דמלא האי מאן דאכיל בלא צלותא דיצלי קדם דאכיל על דמי׳ שקיל איהו כמנחש ומעונן בגין דבלילא נשמתא סלקא ס׳ וכד אתער ב״נ לאו איהו דכי ואע״ג דאשתדל ב״נ באורייתא ההיא נשמתא לא אתקיים באתרה כו׳ וכד יצלי ב״נ צלותא דפולחנה דמארי׳ כדין מתיישבא אילא דדמא באתריה ואתגבר חילא דנשמתא ואתיישבא על ההוא אתר וכדין ב״נ אשתלים קמיה מארי׳ כמה דאוקמוה כו׳ ואי אכיל עד לא צלי לצלותי׳ לאתיישבא דמא על אתרה הא איהו כמנחש ומעונן כו׳. ודי בזה. (וראוי) לאדם להתענות בימי הסליחות עכ״פ עשרה ימים כנזכר בש״ע אך ישלים התענית ולא כמו שנוהגים רוב המון עם שלא להשלים ואוכלים ב׳ או ג׳ שעות אחר חצי היום בודאי יצא שכרו בהפסדו. אחר שמתפללים תפלת מנחה ביחוד ולא בצבור קודם אכילתו גם כשמתפלל בביתו ולא בבה״כ שהוא ג״כ עון פלילי כנ״ל בשערים הקודמים גם אם לא ילך לבה״כ בשעה שיתפללו הצבור בשביל שסבר יצא ידי חובת תפלתו יאבד טובות הרבה כמה איש״ר וכמה אמנים וגם עניית קדושה עם הצבור אוי לאותה בושה הלא טוב לו אז יותר שלא יתענה כלל אך תהיה תפלתו עם הצבור בבה״כ ומי שנגע יראת אלהים בלבו לא ימנעם מלהתענות עכ״פ עלי גודל עונותיו הפחות שבתעניתים דהיינו אלו עשרה ימים אף שאין ביכלתו להתענות כנוהג הפסקות מ״מ יתענה לכל הפחות אלו עשרה ימים מידי יום ביומו כראוי להשלים עד צאת הכוכבים ודי בזה. (וכתוב) בספרים בחינה אמתית אם אדם רוצה לנסות את עצמו אם עשה תשובה מאהבת הבורא ית״ש או רק מיראת העונש בזאת סבחנו דרך משל אם קבל על עצמו לסגף על עונותיו בתענית יום א׳ וכ״ש ב׳ או ג׳ ימים רצופים ושמח להתענות אם השלים על רוחו ורצונו שהיום קצר והלואי שיתארך תענית זה כדי לקבל סיגוף גדול כנגד העונות שהכעיס את בוראו ית״ש ויתפלל בכדי שיתרצה לבורא ית״ש בזה הסיגוף אז בודאי תשובה מאהבה. אם מצפה מתי יכלה התענית ובבוקר יאמר מי יתן ערב ובכל שעה דומה עליו כזמן ארוך ומונה השעות בודאי תשובה מיראה אין זה כי אם

שיש בנוסח אב הרחמים כתב האריז"ל שבכל התפלות היינו בשחרית ובמנחה ובערבית של כל י' ימי תשובה הנוסח (אב הרחמן) ולא הרחמים רק בכל תפלות המוספים ובמנחה של שבת הנוסח (אב הרחמים) . (ובכן) שאומר הש"ץ בכל חזרת התפלה שהוא (ובכן יתקדש שמך ה' אלהינו) עד והיכלך . ע"פ כתבי האריז"ל חיוב גדול גם לכל יחיד לסדר בתפלתו כי הוא זה ג"כ מעיקר תקוני התפלה . אחיי ורעיי ראוי לידע שכמעט כל נוסח התפלות של ר"ה ויוה"כ הוא רק שיתקדש שמו הגדול בכל העולם כי זה עיקר התפלות עתה בימים הנוראים האלה לכן יזהר האדם לבכות ביחוד ביום הדין הגדול והנורא הזה בענין שמדבר בתפלה מקידוש השם והתחנונות אל התעוררות לבו אל הבכי שיאמר התיבות במתון גדול ויפסיק בכל הפסק ענין לעורר לבו אל הבכי. (ובחתימת הברכה המלך הקדוש) יחשוב בזה"ל אתה הוא המלך הקדוש שאין יכולת בשום נברא ונאצל להשיג ולהעריך קדושתך וישמח בלבו ובמחשבתו בגודל אלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד שמחה עצומה עד מאוד . (ובחתימת הברכה מקדש השבת וישראל ויום הזכרון) יזכר האדם שיתן הודאה ושבח בלבו ליתברך שמו ויתעלה בפרטות כמבואר למעלה בתפלה שבת ור"ח ושבת ורגלים דהיינו על השבת ועל שבחר באבותינו יעקב חבל נחלתו ועל יום הזכרון שנתן לנו ג"כ שבודאי הוא לנו מתנה גדולה והטובה להיטיב דינינו ביום הקדוש הזה ובודאי לטובתינו קידוש יום זה ונתן לנו לקדש אותו באיסור מלאכה ובברכות של מלכיות זכרונות ושופרות ולכן תקנו לנו אנשי כנה"ג נוסח ההודאה על יום זה בחתימת הברכה א אך אם אומר האדם התיבות בפיו ובשפתיו לבד בודאי עליו הכתוב נאמר בפיו ובשפתיו יכבדוני ולבו רחק ממני לכן יזהר האדם מאד ומאוד בזה . ודי בהערה זו . ובחתימת ברכת שים שלום ע"פ האר"י ז"ל בכל עשי"ת המברך את עמו ישראל בשלום כמו בכל השנה ולא בנוסח עושה השלום עוד כתב האר"י ז"ל שבכל עשי"ת יאמר אחר ג' פסיעות של תפלת העמידה עושה השלום במרומיו כו' אחר תפלת העמידה זו כדי שלא יחסרו לו מזונותיו כל השנה יאמר מזמור כ"ד לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה כו' וכן יתנהג בליל שני של ר"ה ובליל יוה"כ כתבי האר"י ז"ל . אך יאמר מזמור זה בכוונה עצומה מאוד ובמתון גדול ובנעימה. בלילה ז בתוך הסעודה כתב האר"י ז"ל ללמוד ד' פרקים משניות דמסכתא ר"ה וראוי להרבות בלמוד על השלחן כל מה שיוכל . ויזהר האדם מאוד בסעודת לילה זו מאכילה מרובה וגסה וביחוד מדגים ובשר שמן לא יבא לידי קרי רחמנא לצלן ויאכל מעט דג לכבוד י"ט ומבשר שמן ימשוך ידיו לגמרי ומכל דבר המביא לידי קרי ר"ל גם לא יתענג במיני מאכל ומשקים כמו בשאר י"ט כי ימי ר"ה אינם נקראים ימי שמחה אלא ימי דין כמבואר בזה"ק פ' אמור דף צ"ה ע"א א"ר יהודא כלהו מועדין מקראי קדש קרינן בהו אבל נפקי ר"ה ויוה"כ דלא אשתכח בהו חדוותא דהא אנון דינא הוו עכ"ל בקיצור . לכן ימנע אדם מתענוג אכילה ושתיה בימי ר"ה ויהיה אכילתו בענוה וביראה ממש כלפני המלך ובודאי יהיה נקרא שולחנו זה השלחן אשר לפני ה' ודי בזה . והימים האלו לא יעבור מלהשביע עצמו מד"ת קודם שכיבתו שלא יבשרוהו ח"ו בשורות רעות בחלומו ויצטרך להתענות ימי ר"ה כל ימיו . ויאמר קודם השינה ד' מזמורי תהלים הראשונים בכוונה עצומה כי גם כל בכל השנה נכון לאומרם כי הם מסוגלים שלא יבא לידי קרי ר"ל ומה גם בר"ה :

פרק שני תפלת שחרית

לראש אשמורת בליל ר"ה יזהר האדם לקום לעשות התקון חצות של תקון לאה ולעסוק אח"ז בתורה עד אור הבקר כי לפום יגרע אשמורת לילה ז משאר לילות. וקודם אור הבקר יטבול א"ע במקוה טהרה כי טהרת הגוף סיוע סגולה נפלאה לטהרת הנפש ודי בזה וכבר מלתו אמורה לטובה בתפלת כל השנה אזהרה כמה פעמים על כוונת התפלה ודי

מילתא השונה שלא יבאו עליו כזה וכבא לכן יזהר האדם מאוד בזה שיהיה במחשבתו השוקה גדולה על האריכות הזמן של משך התענית ויכוין בכל משך שבסיגוף זה אני עושה נחת רוח ליוצרי ובוראי ית"ש וישמח בלבו שמחה עצומה בזה ואז העונות נמחלים לו כביות כדאיתא בגמרא הקדושה כאן מאהבה כאן מיראה וכוונה זו יכוין בכל הסגופים בשמחה עצומה דהיינו כהטובל במקוה בעת הקור גדול מאוד וכיוצא נחשב בעיני הבורא ית"ש ויותר מכל הקרבנות ודי בהערה זו. ויזהר האדם מאוד משבועות ונדרים ויהא מרגלא בפומי' תמיד לומר על כל דבר מצוה שמתנדב לבו לעשותו יאמר בלי נדר ובלי שבועה. אך יעיין האדם בש"ע י"ד בהלכות נדרים סי' ר"ג ושם מבואר ג"כ שלפעמים הנודר הוא זריז ומשובח. (וראוי) לאדם שיתרחק מאוד ומאוד משבועות וקבלת חרם באיזה מ"מ שיהיה לו עם אחרים אף שהאמת אתו ויותר ראוי לו שיוותר ממונו ולא ישבע ולא יקבל בחרם כל ימי חייו ובודאי השם ימלא חסרונו זולת השכר הגדול והכפל' המוכן לו בשביל דבר זה בעולם הנצחי. (ואף) גם זאת הנשבעים בהיותם בלשון המוני (איך לעבין) הוא שבועה גמורה שנשבע בחיי עצמו ומכ"ש הנשבע בדת (ווי איך בין איין יהודי) ואם לו רגל על לשונו בזה מוציא מפיו שבועות כאלו אף על מגן על דבר הבאי ר"ל לכן שומר נפשו ירחק מזה מאוד ואם רוצה לאמת דבריו יאמר לחבירו תאמין לי. ואף וגם צריך האדם להזהר ולשמור פיו ולשונו מדברים כאלה וכיוצא דז"ל כזה"ק בפ' פקודי ודי בזה. נשלם השער בעז"ה:

שער אחד עשר שער האיתן

מודעת זאת שחדש תשרי הוא זמן אסיפה וקהילה להקהל ולעמוד על נפשם לחלות את פני המלך שלמה שהשלום שלו כל איש ישראל בירח האיתנים בחג הוא החודש השביעי ולזכור זכרונות שפרות מעשה אבות איתני עולם וזמנו גורם שהחלש יאמר גבר ותקף במצות אני להתחזק בעשיית המצות בזה החודש וע"כ זה שמו נאה לו שער האיתן ובשער הזה יפתח כיוון כל התפלות של ר"ה וי"כ וכל כוונת המצות הנעשים בחודש זה דהיינו תקיעת שופר וכוונת צומא רבא וישיבת הסוכה ונטילת הלולב וכל סדר החג עד סיומו היינו שמחת סיום התורה הקדושה והתמימה

פרק ראשון

בערב ר"ה אחר הסרת המקוה ותפלת המנחה בכוונה עצומה יכין אדם לתפלת ערבית בכוונה עצומה מאוד ובודאי מי שיעיין בכתבי האריז"ל בכוונת תפלת ר"ה הנשגב מעלות ראשו מגודל התקונים בעולמות העליונים הקדושים בתפלות ההם לכן צריך האדם עכ"פ לכוין היטיב בפי' המלות בהתעוררות לבו הטהור. הנה זה בא למעלה בשערים הקודמים כוונת ק"ש וברכותיה וברכת אבות בתפילת החול. (ובזכרנו) בתיבות למענך אלהים חיים יכוין במחשבתו בזה"ל רצון כל העולמים בשביל התשובה שאנו מתחיים שאתה למען אלהים חיים ראוי שתכתבינו בספר החיים ויכין כוונה זו בהעמקה דלבא מאוד. כנודע

ג"כ תשובה כמ"ש בלשון הקדוש וכד אתער האי שופר ובני נשא תייבין מחטאיהון פי' שבו לשורה נבה ושעשים בבכי קלי' ולמסדר בתיובתא קמי מאריהון כו'. אך מי שתגנו השם יתעלה לכשי' טוב' התקיעות אז הכוו' מוטל עליו ולכוין דוק' כמבו' בזה"ק פ' פנחס דרל"א ע"ב.

ח"נ אמרי השם יודעי תרועה וגו' לא כתיב שומעי תרועה או תוקעי תרועה אלא יודעי תרועה כגון חכימין כו' אמון יודעי תרועה רזא דתרועה כמה דכתיב תרועם בשבט ברזל עכ"ל.

ושראוי חוב גדול על כל יודעי ספר לחפש בספרים ולחקור סוד התקיעות להיות איש איש לפי שכלו מיודעי תרועה ולא משומעי תרועה לבד כנ"ל ועכ"ז עם הכוונת צריך לצרף עמהם התשובה שלמתים בלבו ובמחשבתו כנ"ל לפי שעיקר סוד השופ' היא התשובה ולתועלת אמת כעדכי אמון ברמז במלות קצרות וזה הוא כי הבורא ח"ס ב"ה וב"ש זכרו לעד ברא עולמות עליונים קדושים לאין קץ ותכלית ובעולמות ההם יש עולם אחד נקרא שופר וגם על שם זה של שופר מבואר בזה"ק ובכתבי האר"י ז"ל סודות גדולות ונוראות עמוק עמוק מי ימצאנו ואין לנו עסק בנסתרות ועולם זה הוא סוד התשובה רצוני לומר אף שע"פ שורת הדין לא היה מהראוי לקבל תשובתו של אדם אחר שהכעיס כמה פעמים ליוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה אך זה העולם מוסד על רחמים וקבל תשובת האדם אף שאינו ראוי לכך לכן נקרא זה העולם תשובה דרך כלל וטעו יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה בגודל רחמנותו עלינו לתקוע בשופר ביום ר"ה שהוא יום הדין הגדול והנורא בעולמות העליונים על כל ברואיו ואז מעוררים לבינו בתשובה שלימה באמתית שיהא אנחנו מעוררים עולם העליון הקדוש הנ"ל הנקרא ג"כ שופר והוא סוד התשובה כנ"ל ואז מתהפך ממדת הדין לרחמים וזה מבואר במאמר הזה"ק פ' אמור הנ"ל במ"ש וכד אתער האי שופר ובני נשא תייבין מחטאיהון בעיין לנגדא קול שופר וההוא קלא סליק לעילא כדין אהער שופרא אחרא (ר"ל העולם העליון הנ"ל) הנקרא שופר ואתער רחמי ואסתלק דינא ובעינן לאחזאו עובד' בשופר ולאתער' שופרא אחר' כו' ודי בזה כדי הערה למשכיל.

ואך ראוי לכל צבור שיבחרו תוקע איש צדיק תמים ויודע לכוין כוונת התקיעות כמבואר בז"הק פ' ויקרא ד' י"ח ע"ב. וז"ל אי אשתכח קול שופר כדקא יאות ומכוונים בי' לאתא ההוא קלא סליק כו'. זכאה חולקהון דצדיקייא דידעין לכוונא רעותא לקמי מאריהון וידעי לתקנא עלמא בהאי יומא בקל שופרא וע"ד כתיב אשרי העם יודעי תרועה ולא תוקעי. וכהאי גוונא ג"כ בעלי תפלות כמבואר בזה"ק שם ע"א וז"ל הר"א לאבא ביומא דר"ה וי"כ דלא בעי למשמע צלותא מכל ב"נ אלא אי קאים עלי' תלתא יומין קודם לדכאה לי' דר"ש טוב אמר בכי בצלותא דהאי ב"נ דהא מדכנא אתכפר עלמא. וכ"ש בתקיעה דשופר דלא מקבל תקיעתא דב"נ דלאו איהו חכים למתקע ברזא דתקיעתא עכ"ל ודי בזה והובא בספרים שראוי לומר קודם התקיעות מזמור מ"ז בתהלים ז"פ וכן ראיתי נוהגין. וכתב האר"י ז"ל בין סימן לסימן כל אדם יקים ויתודה בלחש ואחר התקיעות יתפלל שיקובלו עכ"ל אך יזהר האדם מאוד תיכף כשישמע שהתחיל המסדר לסדר להתוקע יפסיק באמצע הוידוי וישמע לתקיעות ובתקיעות דחזרת מוסף דסיים אחר שיסיים התוקע הסי' יתודה ג"כ ויזהר מאוד לקבל על עצמו בעת הוידו קבלה אמתית אלהבא שלא ישוב עוד עליהם לעולם כנ"ל. וכל תקיעה ותקיעה שישמע מהתוקע יחשוב במחשבתו בשמחה עצומה מאוד בזה"ל אני מקיים בשמיעת תקיעה זו מ"ע שציוני בוראי ית"ש וכוונתי לתת לו ית"ש נחת רוח בזה. וראוי לאדם שיעיין התקיעות בפניו במחזור בעת התקיעה וזה תועלת גדול שלא יפנה מחשבתו ח"ו במחשבה אחרת. ודי בזה ויזהר האדם מאד בדין המפורש בש"ע סי' תקצ"ב ס"ג שלא ישיח לא התוקע ולא הצבור בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד וגם שלא להכניס את עצמו בספק ברכה כי לדעת הטור אם עבר ושח אין צריך לחזור ולברך אך לדעת הגה"ה צריך לחזור ולברך לכן יזהר האדם מאוד בזה. ואחר התקיעות אומרים פסוק אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון (בתהלים פ"פ) וכתב האגודרה"ס שיש לומר עוד שני פסוקים שאח"ז בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ירומו. כי תפארת

ב״ב שי״ו הוא בתפלת ימים נוראים האלו כי תהלת דינו של אדם בר״ה ע״ג שלא פסה כבוד ידי׳ נ שמה דקב״ה כמבואר בזה״ק פ׳ פנחס דרל״א ע״א. וז״ל ויבואו בני האלהים להתיצב על ה׳ רכרמו ו ט׳ דאלין קיימי על דינא. דינא קדמאה דכלא בי׳ מאן הוא דלא יוקיר לשמא דקב״ה ודלא יוקיר לאורייתא קדישא ולעבדוהי אורי הכי מאן הוא דלא חייש על יקרא דשמא קדישא דלא יתהלל בצלותא עכ״ל. אהיי ודעי אהובי נפשי האם אין כדי בזיון וקצף להשם יתעלם ויתרוממם זכרו לעד אם האדם אומר תיבות התפלה בפיו ובשפתיו ולבו משוטט במחשבות עה״ז ר״ל וביחוד בעת שמזכיר בפיו נורא שם משמות שאינם נמחקים ולא ידע כלל אם יצא השם הקדוש מפיו כי חושב באותו שעה מחשבה אחרת וכדי בזיון וקצף להשם יתעלה מזה אוי לאותו בושה ואוי לאותו כלימה לכן יזהר האדם מאוד ומאוד בזה ודי בהערה ז. גם יזהר האדם שלא יאמר פסוקי דזמרה ונשמת במהירות כדי שיגיע לומר הפיוט של יוצר עם הצבור כי טוב לאדם יותר לומר פסוקי דזמרה ונשמת במתון ובכוונה עצומה מלומר הפיוט עם הצבור. אך את זה ראוי להזהר מאד להתחיל תפלת העמידה עם הצבור בכל המועדים וכ״ש בר״ה ואף אם יאריך בתפלת העמידה כמה שעות אחר שסיימו הצבור תפלתם מקרי נמי מתפלל עם הצבור ודי בזה. בכתבי האר״י ז״ל כל עשי״ת יאמר בין ישתבח ליוצר מזמור שיר המעלות ממעמקים קראתיך וכתב ע״ז כוונת עצומות נוראות. ואחר חזרת התפלה יכין לבו להוריד דמעות בתפלת (אבינו מלכנו) ודי בזה. וראוי לאדם להשתדל לקנות עלייה קודם ראש השנה לעלות לתורה ביום ראש השנה ועיקר המצוה דוקא לקנות אותה בדמים ולא בחנם כמבואר בזה״ק בהרבה מקומות. וז״ל פ׳ תרומה דקכ״ח ע״א ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. ויקחו לי האי מאן דבעי לאשתדלא במצוה ולאשתדלא ביה בקב״ה אצטרך דלא ישתדל בי׳ בריקניא ובמגנא אלא אצטרך לי׳ לב״נ לאשתדלא בי׳ כדקא יאות כפום חיליה והא אוקמינא מלה דא בכמה אתרי יאות למיסב ב״נ ההוא אשתדלותא דקב״ה כד״א איש כמתנת ידו וגו׳ כו׳ אשתדלותא דקיימי בעובדה אסור לנטלא לי׳ במגנא ובריקניי׳ בגין דלא זכי בההוא עובדה כלל לאמשכא עליה רוחא דקדש׳ אלא באגר שלים כו׳. ובאשתדלות׳ רב יהבי ובאשתדלותא דגרמי׳ (פי׳ שלא יהיה גופו מסוקן מנקבי׳) ובאתדכותא דמסכני׳ (פי׳ שיהיה ביתו נקי מטנופת) וברעותא דלבי׳ ונפשי׳ כו׳ עכ״ל בקיצור. ודי בהערה ז:

פרק ג׳ כוונת התקיעות

הנה אף שתקיעת שופר בר״ה מ״ע וגזירת הכתוב הוא בודאי יש בו ג״כ רמזים לעורר אדם לבו ביום הדין והנורא הזה אל התשובה על עונותיו וכן דרז״ל תקעו בחדש שופר רבנן אמרי שפרו מעשיכם ואני מכסה עונותיכם וכן הוא אומר אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו. ודבר זה מפורש ג״כ טעם התקיעות צריך ג״כ התשובה דהיינו שצריך האדם לקבל על עצמו בעת התקיעות בלב שלם על להבא לשמור עצמו בכל עניני עבודת הבורא ית״ש ויתעלה במה שיודע בעצמו נגעי לבבו שלא היה מהר עד הנה כראוי וביותר דברים שאדם דש בעקביו כנ״ל בשער שלפני זה ויקבל על עצמו בלבו גדרים וסייגי׳ שבודאי לא יחזור וישוב לכסלה עוד אזי בתשובה זו עוקר את יצרו הרע אשר בקרבו וחובתו ונעברו מן העולם. וז״ל הזה״ק פ׳ אמור דצ״ט ע״א כד אתער האי שופר ובני נשא תייבין מחטאיהון בעין לנגדא קל שופר וההוא קלא סליק לעילא כדין אתער שופר אחרא ואתער רחמי ואסתלק דינא ובעינן לאחזאה עובדא בשופר ולאתערא שופר אחרא. ולאפקא בההיא שופרא אנון קלי כו׳. כדין דינין כלהו אתכפיין ורחמין אתערו ע״ד בעי לכוונא לבא ורעותא בהני קלין ולאהדר בתיובתא קמי מאריהון כו׳ וקב״ה מרחם על עלמא. זכאה חולקהון דבני נשא דידעין לנגדא ולאמשכא למאריהון מדינא לרחמי ולתקנא כלא עלמין על ידייהו עכ״ל. הרי מבואר טעם התקיעות צריך

ונשמתו שפו ובכיו על כל רוע מפעליו של כל ימי חייו ולא לבד רוע מפעלו שבגלגול זה אלא אף רוע מעללו אשר עליו בגלגולים אחרים כהיום יבוקר פנקסו נצרף הכל כאחד להביאו במשפט ביום הדין הגדול והנורא הזה והכל מרומז בנוסח זה . (אתה זוכר מעשה עולם) המה השורש חיים (ופוקד כל יצורי קדם) הם גלגולים הקודמים (להזכר מעשים רבים) ר"ל נצרף המעשים שעבר עליהם בגלגולים הקודמים עם אלו של עכשיו ובודאי באמרו הדברים האלה במתון יתן אל לבו תיקף לשוב מעבירות שבידו ויקבל במחשבתו לתקן כל מה שעוות מכל נגעי לבבו אשר יודע ועיניו יורידו כנחל דמעה מאין הפוגות ודי בשערה ז. ויזהר ג"כ לומר פסוקי זכרונות בכוונה עצומה ובמתון גדול ובדקדוק התיבות היטיב כנ"ל (ובפסוק הלוך וקראת באזני ירושלים לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך כו') יתפלל במחשבתו בבכי עצום מאד שגם עתה ביום הדין הגדול הזה יזכור לנו חסד נעורים ואהבת איתן ועצום שהיה באבותינו לית"ש ויתעלה ללכת אחריו במדבר בארץ לא זרועה ויקבל על עצמו להראות אתו ג"כ עתה האהבה עזה ועצומה שיש בנו לית"ש ויתעלה . גם (בפסוק וזכרתי אני את בריתי אתך בימי נעוריך והקמותי לך ברית עולם) יתפלל במחשבתו כנ"ל שיחיש להקים אתנו הברית עולם. ובפסוק (הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כו') יעורר לבו אל הבכי עצום יותר ויתפלל במחשבתו כנ"ל רחם נא עלינו רבון כל העולמים ביום הדין הגדול והנורא הזה וחזר לנו עתה זכות אבותינו הקדושים ובשביל זה יהמו נא מעיך עלינו לרחמינו ולנחמנו :

אלהינו וא"א זכרנו בזכרון טוב לפניך כו' תפלה זו יאמר בבכי עצום מאוד. ובפסוק (וזכרתי להם ברית ראשונים) יתפלל במחשבתו בכוונה שיחזר לנו ברית ראשונים ההוא ויגזור עלינו שנת גאולה . (בא"י זוכר הברית) יחשוב במחשבתו בכוונה עצומה בזה"ל ידעתי שבודאי . תזכור לנו הברית ההוא אך אני מתפלל לפניך יוצרי ובוראי שתזכור אותו ביום הדין הזה :

סדר שופרות

אתה נגלית כו' ז"ל אבודרה"ם (ובריות בראשית) הם האילנות ואח"כ נמחים . (חרדו ממך) שנאמר וירקידם כמו עגל וכתיב קול ה' יחיל מדבר יחיל ה' מדבר קדש כי המזמור מדבר בעת מתן תורה ואימתי חרדו ממך בהגלותך מלכנו על הר סיני עכ"ל. הנה אחיי ורעיי בודאי מהראוי לאדם כשיתחיל לומר הנוסח אתה נגלית כו' לעורר לבו באהבה עצומה באלהותו ומלכותו ית"ש ויתעלה זכרו לעד ומחמת גודל התשוקה והאהבה עזה יבכה בכי גדול מאוד ויתפלל במחשבתו מתי נזכה גם אנחנו לשמוע שנית מאלהינו אמרות טהורות ולהשיג בזה קצת גודל אלהותו ית"ש ויתעלה כמו שזכו דור המדבר לזה כמו שהבטיחנו ע"י הנביאים והיו עיניך רואות את מוריך ועוד כמה פסוקים המורים שנזכה לזה לעתיד וביחוד בפסוק ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר כו' יעורר לבו בבכי עצום יותר ויותר מתי נזכה גם אנחנו לזה . והתשוקה עצומה זו יהיה בכל ג' פסוקים של תורה בבכיה גדולה . וכשיתחיל פסוקי הנביאים (כל יושבי תבל ושוכני ארץ כנשוא נס הרים תראו וכתקוע קול שופר תשמעו) יעורר לבו אל בכי גדול ועצום מאוד ויתפלל במחשבתו רבון כל העולמים עשה למען שמך הגדול שיתקדש בכל העולם. ומחשבה זו בבכי עצום יהיה בכל הג' פסוקים של נביאים וביחוד בפסוק וביום שמחתכם ובמועדיכם כו' (יתפלל במחשבתו בבכיה רבה ועצומה מתי נזכה להקריב קרבנות בבית מקדשו שיבנה ב"ב) . (ובחתימת הברכה יתן במחשבתו הודאה עצומה לית"ש ויתעלה ע"ז ששומע קול תרועתינו ברחמיו הגדולים להטיב לנו ע"כ) . ואחר תפלת העמידה יאמר הפיוטים עם הצבור בכוונה עצומה ובנוסח ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע

שמך אתה ובשמך תרום קרננו ע"כ. ואחרי כן ג"כ בשאר ספרים. ידע כמובא [illegible] שראוי לומר מזמור שיר של יום קודם תפלת המוספים:

פרק רביעי תפלת מוסף

יתפלל תפלת מוסף בכל הכוונות המבוארים בתפלת ערבית ושחרית ובתפלת המוספין של רגלים ובודאי בתפלת מוסף של זה היה"ד הגדול והנורא ראוי לאדם לשבר לבו ביותר שאת ויתר עז לבכי גדול ועגום בכל הנוסח של ומפני חטאינו וביחוד באבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו כו' ראוי לאדם לעורר עצמו אל הבכיה ממש עד שלא ישאר עוד כח בו לבכות על חילול שמו הגדול עתה בגלות כנ"ל. ויזהר לומר ואת מוספי יום הזכרון הזה אף אם חל ר"ה בחול גם ושני שעירים לכפר כנזכר בש"ע וברוב סידורים נדפס בטעות ואת מוסף. גם ושעיר לכפר. ויאמר השבח הגדול של עלינו לשבח בכל הכוונות המבוארים למעלה בתפלת החול ובשמחה עצומה עד מאוד כי תקנו אנשי כנה"ג לומר שבח זה באמצע התפלה בשביל המקטרגים עלינו עם קדוש במרום מה נשתנו אלו מאלו וע"כ מקדימין אנחנו עם קדוש ומודים שבח המפואר והנכבד הזה ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה ועי"ז אנו סותמים את פי המקטריגים מעלינו:

סדר מלכיות

ויזהר האדם מאד לומר פסוקי מלכיות וזכרונות ושופרות בכוונה עצומה ובמתון גדול ובדקדוק התיבות היטיב הטיבו וראו במ"ש בגמרא דר"ה דף ל"ד ע"ב אמר רבה אמר הקב"ה אמרו לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. זכרונות כדי שיבא לפני זכרוניכם לטובה ובמה בשופר ודרז"ל זאת מפסוק והקעתם בחצוצרות הרי שופרות והיו לזכרון הרי זכרונות אני ה' אלהיכם הרי מלכיות. אחיי ורעיי אהובי נפשי הלא עיניכם למראה יביטו ועפעפיך ייישירו נגדך טונת פסוקי מלכיות מפורש בגמרא הנ"ל והוא שגורם רצון ית"ש ויתעלה בזה הלוי על האדם כדי שימליך ית"ש ויתעלה עליו בעת אמירת הפסוקים כמבואר בל' הגמרא מלכיות כדי שתמליכוני עליכם ואיך בוש לא יבושו והכלם לא ידעו אם מוציא מפיו ומשפתיו לבד פסוקי מלכיות ואיני מכוין במחשבתו להמליך אותו ית"ש עליו ואינו נותן במחשבתו שבח והודאה בשמחה עצומה לבוראנו ית"ש ויתעלה של שבחר והבדיל אותנו מכל העמים לחלקו ולגורלו הקדוש להיות לנו לאלהים ומלכותו עלינו ושמו הגדול ב"ה אינו מפנה רק עלינו עם קדוש אלהי ישראל מלך ישראל וגואלו אוי לאותה בושה כי לא כיוון ביום הנורא הזה בגזירת רצונו ית"ש באמירת פסוקים אלו ובודאי לא יצא ידי חובתו. לכן כשיאמר פסוק ראשון ה' ימלוך לעולם ועד יכוין במחשבתו בשמחה עצומה עד מאד בזה"ל אני מקבל אלהותך מלכותך עלי ועל בני ועל בני בני עד סוף כל הדורות ויהיה שמחה עצומה בלבו עד מאוד על שיש לו אלוה קדוש ומלך גדול ונורא ויכוין לתת ליתי"ש בזה שבח גדול וכזה יכוין כוונה זו בקיצור בכל עשרה פסוקי וביחוד בפסוק שמע ישראל. ודי בזה:

סדר זכרונות

אתה זוכר מעשה עולם כו' הנה מבלי ספק כל מי שנגע יראת ה' בלבו אף במקצת יתן את קולו בבכי רב ועגום בנוסח זה כי יתן האדם אל לבו ביום יפקד נפשו ורוחו וגםמעשיו

פרק חמישי עשרת ימי תשובה

הנה לא ידעת כי עשי"ת קבעם הבורא ית"ש ברוב רחמיו וחסדיו עת מלוא מאד מרף למחלת עונות אף ליחיד שישוב מעבירות שבידו כמרז"ל על פסוק דרשו את ה' בהמצאו וגו' אלו י' ימים שמר"ה עד יה"כ והנה כבר חלפו ועברו שני ימים דר"ה מהשבון של עשרת ימי תשובה והנה ימים באים שבין כסא לעשור לכן יראה כל אדם שועל אלהים ומעשיהו יחכימו לעשות הכנה דרבה הוא אל התשובה כל שבעת הימים יפרוש האדם א"ע משב בדד ויחוס לחקור לחפש אחר כל פרט ופרט של סור מרע ועשה טוב קטן וגדול שם הוא אל לבו לשוב דרך רשע בחרטה גמורה על העבר וגודר גדר לעמוד בפרץ בגדרים וסייגים לבל ישוב לכסלה עוד להבא וכבר מלאו אמורה למעלה בהדש אלול התעוררות על כמה פרטי דברים ויעיין אדם היטב בהם יראה להקן בימים האלו לעשות עליהם תשובה בפועל על העבר בכל מה שיוכל הן בתעניתים ואחר סגופי' וכל סגוף הן קטן הן גדול נחשב לפני הבורא ית"ב לתשובה הן בנתינת לדקה אף יותר מיכולתו . ויעשה תקון כרת בלמוד כל הלילה כנ"ל בחדש אלול . ויקבל על עצמו בעו"ה שלא ידבר שום שיחת חולין מיום ר"ה עד אחר יה"כ ולמעט ג"כ בדברים הכרחים בכל מה דאפשר והוא מנהג הסידים הראשונים וכן בכל אחר הנהגה החסידות אף שלא היה נוהג א"ע בכל השנה ראוי עכ"פ לכל אדם להתנהג בחסידות בעשי"ת אלו וכן משמע מהירושלמי שמביא הטור סי' תר"ב ובש"ע סי' תר"ג בענין פת של עכו"ם . וכתב האריז"ל בענין י' ימי התשובה וז"ל המתענה בהם ושובה תשובה גמורה בכל לבו שלא יחזור לחוטאו העבירות לעולם אז מוחלין לו בכל יום מימי השבוע שבעשי"ת מה שחטא ביום ההוא לעולם עכ"ל ודי בהערה א :

כוונת צום גדליה

צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וגו' הנאמר בזכריה ח' דרשו רז"ל צום השביעי זה צום גדליה וצום זה הוא כענין ת"ב כי ביום זה נהרג גדליה בן אחיקם שנשאר תיקף אחר החרבן הבית ראשון עם יתר הפליטה מדלת עם בני ישראל שנשארו בארץ הקדושה אחר החורבן ואלמלא לא נהרג גדלי' היה קאת פליטה לעם קדוש כי נבוכדנצר הפקיד לגדלי' בארץ יהודה על כל דלת עם בני ישראל אחר שאחרו שם כמפורש בירמיה סי' מ' אך כשנהרג גדלי' ברחו כל עם בני ישראל מארץ יהודה והלכו למצרים ושם נהרגו כלם כמפורש הכל בפסוק . וגם ארץ יהודה נשארה אז שממה והרבה מכל וכל וע"כ נקבעה צום ע"ז על הריגת צדיק הגדול הזה ועל הריגת בני ישראל לאלפים ולרבבות ע"י הריגתו ג"כ ועל הרבן ארץ הקדושה מכל וכל לכן בכל עת ובכל רגע של יום צום זה יכניס בלבו כל איש ישראל לער ולאנום גדול לאונן ולקונן על חורבן בית מקדשינו ותפארתנו וחורבות ארצינו הקדושה ועל הריגת צדיק הזה ויתר הפליטה מעם הישראלי וביחוד יתן את קולו בבכי בעת אמירת הסליחות של כל הנ"ל . ודי בהערה א :

שבת תשובה

הנה יום גדולה מהמלאו ומשעיו יום שבת אם תשמרו בכל פרטים ודקדוקים בדבור ובמעשה ובמחשבה כי עיקר ושורש גדול ויסוד מוסד אל התשובה היא שמירת שבת כהלכתו גם בכל השנה כמרז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפי' עע"ג ר"ל כדור אנוש מוחלין לו הכן זה שמו אשר יקראו לו שבת שבין כסא לעשור שבת תשובה כי שמירתו כהלכתו

הנדרים (בתיבות והשובה) יהרהר במחשבתו תשובה שלימה ויקבל על עצמו קבלה אמיתי
שיזהר בכל מה שלא נזהר עד הנה. (ובתיבות ותפלה) יתפלל במחשבתו תפלה קצרה בזה"ל
רבון כל העולמים מחול לי על כל עונותי אני מקבל עלי לתקן מעשי. (ובתיבות וצדקה)
יקבל בלבו ליתן צדקה כפי מסת ידו ודי בזה. ובחזרת התפלה דש"ץ יזהר מאוד לשמוע את
התפלה בכוונה עצומה ויכוין בכ"מ כנ"ל בתפלת העמידה בלחש. ובעת שהש"ץ מאריך
בנגונים לא ישב בטל אלא יאמר מזמורי תהלים בכוונה עצומה וטוב מעט בכוונה כו'.
וכשכורע וישתחוה כשנוהגין כורעים והש"ץ מאריך בנגון יכוין במחשבתו כל עת הכריעה
שבח והודאה בשמחה עצומה מאוד לבורא ית"ב על שנתן חלקנו וגורלנו באלהותו ית"ש והתפלה
זכרו לעד ושמחה שמחה צ עד ועל כן נקוה לך ואח"כ יאמר הפסוקים שנדפס במחזורים בשל
הרוקה בשמחה עצומה ג"כ ע"ד הכוונה הנ"ל. ובתקיעות של הסדרים בכל תקיעה שישמע
מהתוקע יכוין ג"כ כנ"ל בתקיעות דמיושב אני מקיים בשמיעת צ התקיעה מ"ע שצוני בורא
ית"ש לשמוע ביום קול שופר כמ"ש יום תרועה יהיה לכם. ויזהר האדם מאוד בכוונת אמן
של כל ברכה והלכה של חזרת התפלה מעין חתימתה. ודי בהערה צ. (קוה אל ה' חזק
ואמן כו' אין כאלהינו כו') יאמר בכוונה ובשמחה עצומה מאוד (ובתיבות מושיענו) בכל אלו
התבות יתן במחשבתו הודאה עצומה בזה"ל אני נותן הודאה גדולה ועצומה לך ית' שמך שאתה
מושיענו ברחמיך הרבים ביום הדין הנורא הזה מכל המקטריגים והמסטינים עלינו ואח"ז
יאמר פ' קטרת והסממנים בכוונה עצומה מאוד כי אמירתם סגולה נפלאה להבריח החיצונים
והקליפות שלא יתאחזו בתפלתינו אך בכל השנה ומה גם בימים הנוראים האלה כנודע
מכתבי האריז"ל. ראוי לכל אדם להשתדל לשמוע מאה קולות בר"ה כדאיתא בטור רמז למאה
קולות כנגד ק' פעיות דפעיה אמי' דסיסרא לכן ראוי בכל המניינים להתנהג להשמיע מאה
קולות עד"ז והוא שאחר השלמת כל התפלה יתקעו מתחלה ג' תש"ת וג' תר"ת להשלים שלשים
קולות לג' תשר"ת שתקעו בחזרת התפלה בסדרים הרי ס' קולות עם שלשים התקיעות
דמיושב ואח"כ יתקעו עוד שלשים קולות כמנהג לתקוע אחר התפלה הרי תשעים ואח"כ יתקעו
פ"א תשר"ת ופ"א תש"ת ופ"א תר"ת להשלים מאה קולות וע"פ כתבי האריז"ל חיוב גדול לשמוע
דוקא מאה קולות בר"ה. ויזהר האדם מאד ומאד ביום הדין הקדוש למעט באכילה בכל
מה דאפשר כנזכר בש"ע סי' תקצ"ז ס"א וכמה דיעות בפוסקים שמלוה להתענות בר"ה והובא
ג"כ בש"ע בשם י"א ועכ"פ ראוי לאדם שתהיה יראת אלהים על פניו לשבר תאותו הבהמיות
ואלו ביום הדין הנורא הזה ולא יאכל כל שבעו והיא עבודה עצומה להבורא ית"ש ותפלה
כדאי' בגמרא פרק נגמר הדין אריב"ל כל הזובח את יצרו מעלה עליו הכתוב כאלו כבדו להקב"ה
בשני עולמות בעה"ז ובעה"ב דכתיב זובח תודה יכבדנני ע"כ. וביחוד אם עדיין לא התפלל
תפלת המנחה שזה ברור כי במלוי כרסא באכילה ושתיה בלתי אפשרי לבא אל המלך מ"ה
הקב"ה להתחנן לו בהכנעה וענוה גם מלוי הכרס מביא את האדם לידי בלבול מחשבה בתפלה
ואוי לאותה בושה שבימים נוראים אלו יתפלל במחשבות שונות וזרות לפני המלך המשפט ית"ב
והתפלה היושב עתה על כסא דין לדון את כל ברואיו על כל מעשיהם ועלילות מצעדי גבר
ומחשבותיו ותחבולותיו כמבואר בז"ח פ' בראשית דף י"ד ע"ד וז"ל בר"ה דן את כל העולם
נופות בני אדם והנשמות ופוקד אותם ודן אותם על כל מה שעשו כל השנה כולה ותאנא
אפי' צעדיו של אדם נמנין ובאין בדין באותו היום הה"ד וכל צעדיו יספור כו'. א"ר אחא
בד' פרקים כמו כן האדם נידון בו ביום שמהרהר בעבירה ובזמן שעושה וביום ר"ה
ובשעה"ב עכ"ל ודי בהערה צ ואחר תפלת המנחה ילך עם הצבור לומר סדר תשליך כנדפס
במחזורים ואחר הסדר יאמר מזמור ממעמקים קראתיך בכוונה שלימה:

פרק

בתשעה לחדש בערב"ג וגו' והריני מקבל עלי מעתה איסור אכילה ושתיה ורחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה לשם יקב"ה ושכינתי' ויכוין בעת קבלתו ע"ע שמשה ענוים הכותם הסגלה שהובא בתקונים תקון כ"א דס"ב ע"ב. וז"ל וצריך ב"נ לקבלא עלי' חמש ענוין בגין עמי דגריס לה' זעירא :

פרק ששי כל נדרי

והיה כי תבוא אל בה"כ תיכף ומיד יתודה בנוסח אשמנו בגדנו כפי שנבואר למעלה דהיינו להתודות בכל אות ואות של א"ב בנוסח אשמנו איש איש את כל נגעי לבבו אשר ידע בעצמו שלא היה נזהר בהם עד הנה. ויזהר האדם בוידוי זה קודם כל נדרי כי הוא דינא דגמרא ע"פ פי' הרמב"ן שעיקר הוידוי הוא עי"כ עם חשכה. וז"ל הגמרא דיומא דף פ"ז ע"ב ת"ר מצות וידוי עיה"כ עם חשיכה. (פי' רש"י אחר אכילה מפסיקה עליו יוה"כ) אבל אמרו חכמים יתודה קודם שיאכל וישתה שמא תטרף דעתו בסעודה ואע"פ שהתודה קודם שאכל ושתה יתודה לאחר שיאכל וישתה שמא אירע דבר קלקלה בסעודה (פי' רש"י של חטא) ואע"פ שהתודה ערבית יתודה שחרית. שחרית יתודה במוסף במוסף יתודה במנחה במנחה יתודה בנעילה והיכן אומרה כו'. עכ"ל הגמרא. והובא בב"י ובר"ן ביותר ביאור וז"ל פי' הרמב"ן דה"ק מצות וידוי עיה"כ עם חשכה סמוך ליום עצמו כו' אבל חששו חכמים שמא תטרף דעתו בסעודה לפיכך החמירו עליו להתודות קודם אכילה ואע"פ שהתודה קודם אכילה חוזר ומתודה בזמנ' עם חשכה סמוך ליום עצמו כו' אבל וידוי של ערבית שהיא ווידוי של יה"כ עצמו לא קתני דודאי מתודה הוא בי"כ אלא קתני אע"פ שהתודה ערבית מתודה שחרית וכל היום כו' עכ"ל הר"ן. לכן יזהר האדם בזה. וכבר נתפשט המנהג בכמה בתי כנסיות להתודות בצבור קודם כל נדרי. ואחר הוידוי מוציאין ס"ת מן ההיכל ונקרא בספרים ס"ת של כל נדרי ופליאה נשגבה בעיני לדעת מה זה ועל מה זה לא נהגו כן בכל בתי כנסיות כי דבר זה מפורש בטור וז"ל ערבית נכנסין לבה"כ ואומרים בז"ל בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה כו' ומוציא ס"ת השליח צבור ואוחזו בחיקו ואומר כל נדרי ואסרי כו'. עכ"ל הטור והובא ג"כ באבודרה"ם. וביחוד בכתבי האר"י ז"ל מפליא מאוד בתקון זה של הוצאת ס"ת בכל נדרי וכתב שהוא תקון גדול ונפלא למי שפגם בעון נדרים ר"ל שיקנה ס"ת זה דכל נדרי אפי' מממון הרבה דהיינו שיוציא הוא הס"ת מן ההיכל ויאחז בעת אמירת כל נדרי והעיקר שיתדבק וינשק הס"ת ויתודה ויפרט עונותיו קודם שיתחיל הש"ץ כל נדרי ועיי"ש באריכות ועיקר התקון הוא בהוצאת ס"ת ראשון מן ההיכל ועכ"ז אם לא השיג לקנות ס"ת ראשון יקנה ספר אחר כי ראוי וישר הוא להוציא כל הספרים שבהיכל והעיקר שיהיה הס"ת כשרה. והתקון זה לכפרת העונות בהוצאות ס"ת כשרה נרמז בזה"ק פ' ויחי דף רכ"ה ע"א. וז"ל חד אסוותא אשכחנא בעלמא ולא יתיר בההוא אתר דאשתכחון אמון דלעאן באורייתא ואשתכח בינייהו ס"ת דלא משתכח בי' (פי' שלא נמצא בו פסול). כד מפקי האי בגיני' מתערי עלאי ותתאי וכ"ש אי כתיב שמא קדישא כדקא חזי והא אוליפנא מלי' עכ"ל. ולכן תקנו לנו הקדמונים לעשות תקון זה בעת כל נדרי לכפר על נפשותינו ובודאי ראוי לכל מי שיש יכולת בידו ויש לאל ידו ישתדל לתקן עכ"פ תקון הגדול והנפלא הזה באותו בה"כ שמתפלל בו ומכ"ש אם יש לאל ידו לתקן התקון זה בכל בתי כנסיות להוציא ס"ת בעת אמירת כל נדרי מוטל עליו להשתדל ולתקן לזכות את הרבים לכפרת עונותיהם וכנ"ל בזה"ק ואזי זכות הרבים תלוי בו. וטוב ויפה הוא שיעשה אדם תקון זה בס"ת שבידו על מקומו הקבוע בבה"כ ואח"ז יחזור הס"ת אל ההיכל. וישפוך אדם לבו מאוד אל הבכי בעת אמירת כל נדרי לתקן עון נדרים כי הוא תקון גדול מאוד של עון זה ויזהר לאמרו בכונה כי הוא ג"כ מתקוני התפלה דערבית זה והובא בזה"ק

הוא יסוד ועיקר להתשובה לכן יזהר בו האדם מאוד ומאוד לשמור ולעשות אותו כהלכתו בכל פרטיו ודקדוקיו מלדבר בו שיחות חולין ח"ו וגם לטהר רעיוניו ומחשבותיו שלא יחשוב בעניני עה"ז כלל וכלל רק ביראת ה' כל היום ואז מוחלין לו על כל מה שחטא בכל שבתות השנה מיום הולדו ועד עתה כמ"ש בשם האריז"ל. ובודאי בני ישראל אף המון עם נזהרים בשבת זו לטהר עצמם במקוה בשחרית קודם התפלה אף שאינם עושים זאת בכל שבתות השנה. גם תיכף אחר סעודת שחרית הולכים לבה"כ לומר ס' תהלים עד תפלת המנחה:

סדר ערב יוה"כ

מנהג אבותינו בידינו בסדר הכפרות בעי"כ הוא מנהג ותיקון והובא בטור ובכל הפוסקים ורמ"א בש"ע. גם ע"פ כתבי האריז"ל הוא תקון גדול לנפשו ותיכף לשחיטה שחיטה וראוי לכל אדם שילך הוא בעצמו אל שוחט לשחוט הכפרות ולעמוד אצל השוחט ולזרז אותו אל תקון הסכין והשחיטה'. (וראוי) לאדם שירבה בצדקה ביום זה אף יותר מכדי יכולתו כי נתינת הצדקה היא סגולה נפלאה לכפרת העוונות וביחוד לאביונים מהוגנים בעלי תורה (סעודת) ערב יוה"כ למדו רז"ל מפסוק ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש לכן לא יעשה האדם אותה כמצות אנשים מלומדה ויכון שעושה בסעודה זו נחת רוח גדול להבורא ית"ש וקודם הסעודה יאמר לשם יחוד ופסוק ויהי נועם ועכ"ז תהיה יראתו על פניו לבלתי יאכל להנאתו ח"ו בלתי לה' לבדו. ובאכילה זו בקדושה ולמ"ש יתוקן כל אכילה של איסור גם רבוי האכילות שנאכל ונלכד בהם כל השנה כמ"ש בשם האריז"ל. והחכם עיניו בראשו שלא למלאות בטנו מאכילה גסה שבודאי אחר כמה שעות יתחרט בעצמו כי יזיק לו וגם יבא לידי ביטול תפלה. ודי בזה. ויזהר מאוד בעניים ולמוד על שלחנו. (ואחר) ברכת המזון בכוונה עצומה אם ירצה לישן יזהר מאוד למסור השינה אל השומר שיקיץ אותו משינתו בעת ושעה שיקבע להקיצו בכדי שיהיה לו עת ושהות אחר השינה לעשות הכל כתקון דהיינו לטבול במקוה בלב נשבר מאוד וחיוב טבילה ביום זה מבואר בזה"ק פ' פנחס דרי"א ע"ב וז"ל בעיין בני היכלא בתשעה לירחא למעבד חדותא ולמטבל בנהרא לדכאה גרמייהו עכ"ל. גם שיהיה לו שהות להתפלל מנחה בנקיות הגוף ובכוונה עצומה (ואחר) התפלה ילקה מלקיות ארבעים כנהוג ועיין בש"ע סי' תר"ז וברמ"א. (ויעיין) אדם בספרים ויראה נפלאות מהנהגת חסידים הקדמונים מהסגופים הנוראים שעשו בעצמם בענין מלקיות בימי הנוראים האלה וסבלו יסורים קשים ומרים ע"י מלקיות ואשרי חלקם. (וקודם) הוידוי שבתפלת מנחה יאמר פסוק יהיו לרצון ואח"כ יתודה וכן בכל התפלות של יה"כ ואחרי הוידוי יאמר אלהי נצור. מנהגי. רבים נוהגין לטבול במקוה ג"כ אחר סעודה המפסקת וכן הובא בספרים. קודם שילך לביה"כ יברך את בניו בברכה עצומה ועיקר הברכה יהיה שיהיו עובדי השם יתעלה כל ימי חייהם ויתן להם השם יתעלה שכל ובינה בתורתו הקדושה ודי ספוקם מגיע כפם באמונה ויתן להם חיים ושנים ארוכים ויזכה לראות מהם בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות כל ימי חייהם ויוכיח אותם שילכו ביראת אלהים כל ימיהם ויכון בתוכחה זו לעשות בזה נחת רוח להבורא ית"ש ויתעלה. ויזהר האדם מאוד קודם שילך לביה"כ לפייס למי שהקניט אותו אף בדבור בשגגה כי היא דינא דגמרא ועיין בש"ע. ויזהר האדם מאוד בזה. גם יזהר האדם בעי"כ לשלם כל מה שנדר בעניני צדקה קודם לכן. ויזהר האדם מאוד לתקן בלבו כל תקון עניני עבודת הבורא ית"ש היינו שירגיש בעצמו כשיבא לבה"כ לכל נדרי שהוא נקי וטהור מכל מום ופשע וחטא כמלאך אלהים בחזרת תשובה אהבה בכל לבבו בכל הענינים. ודי בהערה זו להמשכיל. וקודם שילך לביה"כ יאמר בפה מלא בשמחה עצומה בז"ל הריני מקבל עלי לענות נפשי וגופי ביום הכפורים הזה כאשר צוני יוצרי ובוראי ית"ש ויתעלה בתורתו הקדושה ועניתם את נפשותיכם

ביום טוב הגדול והנורא הזה לכן לא יהיה הוידוי כמצות אנשים מלומדה ח"ו רק קיום מ"ע של הבורא ית"ש ויתעלה כמו מ"ע של תפילין וציצית וקודם כל וידוי יחשוב במחשבתו בזה"ל הריני מקבל עלי מ"ע של וידוי החטא שצוני בוראי ית"ש בתורתו הקדושה והתודו את חטאתם אשר עשו ואח"כ יאמר הוידוי. אך דעו נא אחיי ורעי שעיקר הוידוי היא התשובה שעמה כמ"ש הרמב"ם הנ"ל ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם רצוני לומר שהבורא ית' ויתעלה שהוא יודע תעלומות ויודע מחשבות אדם ותחבולותיו ובוחן כליות ולב בוחן את האדם בעת הוידוי שקבל בלבו קבלה אמיתית בתכלית החרטה שמשעה זו ולהלן יקשר עצמו בקשר אמיץ וחזק ובנדרים וסייגים שיהיה בלתי אפשר שיבא עוד לאותו חטא ולהסביר הענין אציגה נא לפניך ענין אחד וממנו תקיש אל השאר כגון אם לא היה נזהר מאכילה גסה ומרובה והלך אחר תאות היצר רק למלאות בטנו כמו שכתוב ובטן רשעים תחסר ומדה רעה זו היא קוץ מכאיב וסלון ממאיר בעניני עבודת הבורא ית"ש הן לת"ת הן לתפלה וכל אדם ע"ז יתנו עידיהן ויצדקו ויאמרו אמת. וסייג וגדר גדול ע"ז שמעתי מאנשי יראי השם שקודם נט"י לסעודה מקבלין על עצמם שכך וכך חתיכות שקורין (ביסען) יאכלו באותו סעודה ולא יותר כפי שמשערים בדעתם שלא יהיה ח"ו מותרות וכן בתבשילין מקבלים על עצמם שלא יאכלו רק תבשיל אחד אף שיתנו על השלחן כמה מיני תבשילין וכזה יתנהג עד שירגיל א"ע בזה בכדי שיקבע לו זה לטבע למעט במאכל. וגדר וסייג זה וכדומה יקבל על עצמו במחשבתו בשעת הוידוי אכלתי מאכלות מרובות יקבל בלבו קבלה אמתית וברורה שיעשה להלן גדרים וסייגים ע"ז כנ"ל וכיוצא והבורא ית"ש ויתעלה בוחן מחשבתו וקבלתו האמתית אז תיכף ומיד גם ה' העביר חטאתו ונקרא צדיק גמור וכן בכל נוסח הוידוי דהיינו באות ד' דברנו דופי ולשון הרע ורכילות ושקרים וכיוצא יקבל על עצמו בלבו קבלה אמתית למעט בדבור בכל מה דאפשר רק דבור ההכרחי בכדי שיוכל להעיד עליו יודע תעלומות שקבלה זו היא קבלה אמתית שבודאי לא יבא עוד כל ימי חייו לידי לשה"ר כנ"ל ברמב"ם וחומר עונות הנ"ל הנה זה בא למעלה בארוכה בחדש אלול פ"ב ע"ש. ואף אם קבל במחשבתו קבלה אמתית שלא יבא לידי עון זה לעולם אין לו כפרה עד שיתודה בשפתיו כנ"ל ברמב"ם. וא"כ איך לא יבוש האדם בפ"ע לומר הוידוי רק בשפתיו בלי הרהור תשובה אמתית בלבו אוי ואבוי לנפשו במה סר חטאתו ועונו תכופר אם בוידוי פה ודברים בלא לב ולב יתגלה לפני המבין כל תעלומות לב ואדרבה הרי הוא מוסיף על חטאתו פשע כי הרי הוא כגונב דעת המקום ברוך הוא וברוך שמו רחמנא ליצלן יפתוהו בפיהם בוידוי על עונותיו ולבם לא נכון עמו לחזור בהם אוי לאותו בושה וחרפה כלפי שמיא מי איכא יותר מזה ועונשו גדול כמבואר למעלה בשער החמישי פרק שביעי במאמר הזה"ק ע"ש. וגם אם לא עשה ביום הזה תשובה אמתית כנ"ל כל התפלות שמתפלל ביום הזה נדחית לחיצונים ר"ל כמבואר בזה"ק פ' תצוה דף קפ"ו ע"א. וז"ל ביומא דכפורי תנן מאן דלא אעבר טינא מרוחי' לכפרא עליה ביומא דא (פי' ביה"כ) כל סליק צלותיה בהאי יומא טבע בההוא אתר דאקרי רפש וטיט ואיהו מצולות ים ולא סליק לאתעטרא ברישא דמלכא עכ"ל בקיצור. ודי בהערה זו:

פרק שביעי

עיקר וידוי הוא לבטא בשפתים ולפרט החטאים נגעי לבבו אשר ידע איש בנפשיה וביחוד בעבירות שאדם דש בהם כגון לשה"ר ונקימה ונטירה והזכרת שמותיו ית"ש לבטלה ר"ל כי אם האדם אינו מתפלל בכוונה כמה שמות הקדושים מוציא מפיו בלי הרגשה כלל והתמדה והתאוה ושיחת חולין אף בחול וכ"ש בשבת קודש ומלאוי פיו שחוק והכעס ושנאת חנם והדבורי עבירה רח"ל וההסתכלות בנשים ובטול תורה כמה רגעים ביום בפנותו לבו

וברכת שהחיינו יאמר כל יחיד עם הש"ץ בלחש ויסיים קודם שיסיים הש"ץ כדי שיענה אמן אחר הש"ץ ויבכה בשמחה והודאה עצומה במחשבתו להשם יתעלה ויתרומם שזכה אותו בחיים לעת הזאת שיוכל לעשות נחת רוח לפניו ית"ש בקיום מצותיו ביום הזה בצום ובה' ענוים ובמניעת מלאכה ובתפלות והודאות שיתפלל ויודה לאל ית"ש בצום הזה. אח"כ יתפלל תפלת ערבית בכוונה עצומה מאוד בכל הכוונות המבוארים בפרקים הקודמים בעז"ה. וראוי מאוד להתנהג בכל בתי כנסיות שאף שיסיים הש"ץ כל סדרי ימתין מלהתחיל ברכו עד צאת הכוכבים לקרות ק"ש בזמנה וראוי לכל אדם להשתדל בכל זה מאוד. ובק"ש של יוה"כ דכל סדרי שחרית יכוין האדם בכוונה של פסוק שמע בקיצור בכדי שיוכל לומר בשכמל"ו בקול רם עם הצבור. יתפלל אדם תפלת העמידה בבכיה גדולה מאד ואחר תפלת העמידה יאמר תיכף פסוק יהיו לרצון ויתחיל הוידוי קודם אלהי נצור כנ"ל. הוידוי הוא מ"ע מן התורה כמבואר ברמב"ם הלכות תשובה פ"א ז"ל כל מצות שבתורה בין עשה ובין ל"ת אם עבר אדם על אחת מהם בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ב"ה שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים וידוי זה מ"ע כיצד מתודין אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה וזהו עקרו של וידוי וכל המרבה להתודות ומרבה בענין זה הרי זה משובח וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהם על שגגתן א' על זדונן אין מתכפר להם בקרבנם עד שישוב בתשובה ויתודו וידוי דברים שנאמר והתודה אשר חטא עלי' וכן כל מחוייבי מיתות ב"ד ומחוייבי מלקות לא היה מתכפר להם במיתתן או בלקייתן עד שיעשו תשובה ויתודו וכן החובל בחברו והמזיק ממונו אע"פ ששילם לו מה שהוא חייב לו אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם שנאמר מכל חטאת האדם. שעיר המשתלח לפי שהוא כפרה על כל ישראל כהן גדול מתודה עליו על לשון כל ישראל שנא' והתודה עליו את כל עונות בני ישראל עכ"ל הצריך לענינינו. ועוד ז"ל פ"ב מהל' תשובה ומהו היא התשובה הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד שנאמר יעזוב רשע דרכו וגו' וכן יתנחם על שעבר שנאמר כי אחרי שובי נחמתי ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם שנאמר ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו וגו' וצריך להתודות בשפתיו ולומר ענינים אלו שגמר בלבו. כל המתודה בדברים ולא גמר בלבו לעזוב ה"ז דומה לטובל ושרץ בידו שאין הטבילה מועלת לו עד שישליך השרץ וכה"א ומודה ועוזב ירוחם וצריך לפרוט את החטא שנאמר אנא חטא העם הזה כו'. מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים ועושה צדקה כפי כחו ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו ומשנה שמו במחשבתו כלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים ומשנה מעשיו כולן לטובה ולדרך ישרה וגולה ממקומו שגלות מכפרת עון מפני שגורמת לו להכנע ולהיות עניו ושפל רוח. יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים והוא קץ מחילה וסליחה לישראל לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביו"כ ומצות וידוי י"כ שיתחיל מערב היום קודם שיאכל ואע"פי שהתודה קודם שיאכל חוזר ומתודה בליל יוה"כ ערבית וחוזר ומתודה בשחרית במוסף ובמנחה ובנעילה והיכן מתודה יחיד אחר תפלתו וש"ץ באמצע תפלתו בברכה רביעית. אין התשובה ולא יום הכפורים מכפרים אלא עבירות שבין אדם למקום אבל עבירות שבין אדם לחבירו כו'. עכ"ל הצריך לענינינו עוד בפ' ז' ז"ל אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהם מעשה כגון זנות וגזל וגניבה אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך צריך לחפש בדיעות רעות שיש לו ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההיתול ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן מן הכל צריך לחזור בתשובה ואלו העונות קשים מאותם שיש בהם מעשה שבזמן שאדם נשקע באלו קשה הוא לפרוש מהם וכה"א יעזוב רשע דרכו וגו' עכ"ל. ורוב דבריו אלו הם מפורשים בגמרא הקדושה:

הא אחיי ורעיי גודל חיוב הוידוי על אדם במ"ע מן התורה תמיד בכל שעה וכל [illegible]

ביום צום הגדול והנורא הזה אל שני דברים והן זהירות דקדוק התיבות בכל התפלות כמבואר למעלה בתפלת החול וזהירות הוצאת שמותיו ית"ש מפיו באימה וביראה. ודי בהערה זו. עפ"י האריז"ל לא יברך ברכה שעשה לי כל צרכי בי"כ. וישתדל שיענו אחרים אמן אחר ברכותיו כנזכר בזה"ק שמובא למעלה בשער ב' פ' י' וע"ש ויזהר לומר פ' העקידה בכוונה עצומה עוד זה הדבר אשר היום באתי לעורר פה"פ את האדם אל זהירות הי"ג מדות לאומרם בכוונה עצומה מאד ומאד כי אמירתם בזוהר מעוררים רחמים גדולים בעולמות העליונים והזכרתם היא סגולה נפלאה לכפרת העונות וכשישמע שהתחיל הצבור לומר הי"ג מדות אף אם הוא עדיין לא סיים הסליחה יפסוק באמצע ויאמר הי"ג מדות עם הצבור ויתחיל מפסוק ויעבור ה' על פניו ויקרא ולא כמו שנוהגים להתחיל מה' ה' אל רחום וגו' ויזהר האדם בדקדוק התיבות של הי"ג מדות כפי המבואר למעלה בתפלת החול בי"ג מדות שאחר תפלת י"ח וע"ש גם אל מלך יושב כי תפלה זו הובא בזה"ק ובתקונים. ואת מספר כמה פעמים ויעבור בי"כ ימלא כאשר הובא בטור סי' תר"ך בערבית חמשה פעמים ויעבור ובשחרית חמשה ובמוסף שבעה ובמנחה ששה ובנעילה שלשה וכ"ה בכתבי האריז"ל שהם עולים כ"ו כמספר הוי"ה ב"ה וב"ש ואין לזוז ממספר זה אף שהטור הביא ג"כ דעות במספרים שונים זהו הנכון וכתוב בספרים שראוי להשתדל לקנות פתיחת הארון הקדש של הוצאת ס"ת לקריאת הפ' כי פתיחת הארון הקדש מרמז לסוד גדול בעולמות העליונים וישתדל לקנות קודם יה"כ עליה לס"ת ביום הקדוש הנורא הזה ובעת שיתחיל הקורא לקרות הפ' אחרי מות שני בני אהרן יכניס אדם צער גדול ועגום בלבו על מיתתם של הצדיקים הגדולים האלו בכדי שיוכל לבוא לידי בכיה ולהוריד דמעות כי היא סגולה נפלאה לכפרת העונות כמבואר בזה"ק פ' אחרי דף נ"ו ע"ב. וז"ל בכל זמנא דצדיקיא מסתלקי מעלמא דינא אסתלק מעלמא ומיתתהון דצדיקיא מכפרת על חובי דרא וע"ד פרשתא דבני אהרן ביומא דכפורא קרינן לה למהוי כפרה לחוביהון דישראל אמר קב"ה אתעסקו במיתתהון דצדיקיא אלין ויתחשב לכו כאלו אתון מקרבין קרבנין בהאי יומא לכפרא עלייכו ואנון תרין שעירין לא יכלין לקרבא יתא להו דוכרנא דתרי בני אהרן ויתכפר עלייהו עכ"ל. ועוד שם דף נ"ז ע"ב ז"ל וע"ד ביומא דא קורין אחרי מות שני בני אהרן דיצטערון עמא ויצטערון על אובדנון דצדיקיא ויכפר להו חובייהו וכל דמצטער על אבודהון דצדיקיא או אושיד דמעין עלייהו קב"ה מכריז עליה ואומר סר עונך וחטאתך תכופר ולא עוד אלא דלא ימותון בנוי ביומוי ועליה כתיב יראה זרע יאריך ימים עכ"ל. לכן יזהר האדם בזה מאד גם יזהר מהיסח דעת ח"ו בעת הקריאה וישמע כל תיבה ותיבה מפי הקורא בכוונה עצומה אחר שמיעת הפרשה יקרא ההפטרה בכוונה עצומה וישרש לבו אל המוסר והתוכחה הנאמר בה ויקבל על עצמו קבלה אמתית לקיים מה שנאמר בה כי לכן נתקנה הפטורה זו ביום הדין הנורא הזה ודי בזה מלתו כבר אמורה למעלה שיאמר שיר של יום קודם תפלת המוספין אח"כ יכין עצמו להתפלל תפלת מוסף בכוונה עצומה מאד וכבר מבואר למעלה בשערים הקודמים בעזרת השם יתברך כוונת תפלת המוספין של כל השנה ועיין שם:

פרק תשיעי עבודת יוה"כ

אחרי ראיתי בספרים מגודל החיוב סידור העבודה של כהן גדול בי"כ בתפלת מוסף וגודל מעלת סדורם שנחשב בעיני היוצר והבורא ב"ה וב"ש כאלו אנחנו מקריבין ומסדרין כל סדר העבודה בבהמ"ק וגם בימי חכמי הגמרא היו מסדרין סדר העבודה ביה"כ וכן פירש"י בפרק אמר להם הממונה גבי ההוא דנחית קמי דרבא ועבד כר"מ כו' פירש"י שם רגילין לסדר סדר העבודה בי"כ וע"ש. וכבר הובא חיוב סידורא בפוסקים אך בנוסח סדר

גבמלה רח"ל להסיח הדעת בתפילין ובתפלה וברכת המזון ושאר ברכת הנהנין וק"ש שעל המטה שלא בכוונה רח"ל ובטול קימת חצות ורבות כהנה קלה הידיעה מסכיל לפרט בשפתיו ולהתחרט בלבו על שעבר ולקבל על עצמו להבא בקבלה אמתית וגדרים וסייגים שלא ישוב עליהם עוד בשום אופן ויכלול הכל בנוסח אשמנו בגדנו כו' כי מהראוי לומר הוידוי בנוסח א"ב מא' ועד ת"ו כי בזה מתקן הל העולמות שנבראו בכ"ב אותיות כמובא בספרים והאריז"ל כתב שיתודה האדם גם על אותם עבירות שיודע בעצמו שבודאי לא עבר עליהן כי שמא עבר עליהם בגלגול הקודם וכבר נכתב בספרים וידוים באריכות. ואתה צדיק כו' יודע כמובא למעלה בתפלת הנ"ל ע"פ פסיקתא גודל מעלת אמירת ואתה צדיק כו' אחר הוידוי ויזהר ג' בכוונה עצומה ובהכנעה גדולה ובשל"ה כתב דכל הוידויים צריך להיות דוקא בבחינת הגוף עד שיתפקקו כל חוליות שבשדרה כמו במודים וכן נוהגים. (מה) נאמר לפניך יושב מרום כו' (על חטא כו') וצריך האדם להרהר בתשובה בכל פרטי הוידוי שמזכיר בה וצריך לומר ג"כ בהכנעה גדולה ובמתון ולא כמו שנוהגין המון עם שאומרים במרוצה ובבהלה וכי נחשב זה לוידוי השם יכפר בעדם. אח"כ יאמר הפיוטים עם הציבור והעיקר לעורר לבבו אל הבכי בפיוטים ובוידוי שיתודה פעם שנית עם הש"ץ יזהר מאד ומאד להתודות בהכנעה גדולה ובהרהור תשובה כנ"ל כי הוא ג"כ דינא דגמרא להתודות עם הש"ץ פעם ב' ובעוה"ר המון עם אינם מהדרים בזה ודי בהערה זו. גם יזהר האדם לומר הי"ג מדות בכוונה עצומה ובמתון גדול מלה במלה שאז בודאי אינם חוזרות ריקם ודי בזה. עניית אמ"ר בכח עצום ובכוונה עצומה מאוד ובמסירת נפש כמבואר למעלה בתפלת הנ"ל. אח"כ שיר היחוד עם הצבור במתון גדול וישמח שמחה עצומה במחשבתו בגודל אלהותו ית"ש. אח"כ תהלים עם הצבור ואל תפרוש עצמך מן הצבור ח"ו ואומרים ג' ספרים קודם השינה וב' ספרים אחר השינה. ובכתבי האריז"ל ז"ל וטוב שלא ישן בליל יה"כ אלא לעסוק בתורה שלא לבוא לידי קרי כו' עכ"ל. יש נוהגין לעמוד על רגליהם כל הלילה וכל היום ואשרי חלקם. ויש נוהגין עוד בסיגוף זה להשפיל יד אחד נגד הארץ ואינו מגביה אותה כלל כל עת תפלת כל נדרי וכל יום המחרת ואשרי חלקם. ובודאי כל סיגוף שיצער האדם בעצמו ובכחו שיוכל לעמוד בו ראוי ויפה לעשותו לכבוד יוצרו ובוראו ית"ש ויתעלה כנגד מה שהכעיס אותו ית"ש במעשיו בכדי שירחם עליו ביום הצום הנורא הזה שהוא קץ וסוף לכפרת העונות שבין אדם למקום ואם לא עכביו אונסי ודי בזה. ואם יצער האדם בעצמו שאם לא יישן כלל בלילה לא יוכל להתפלל למחר בכוונה עצומה שתתפשטו השינה יישן מעט אחר אמירת תהלים ואחר לימוד ה"פ משניות דיומא והאדרא בזה"ק וקודם השינה יאמר לשם יחוד כו' בשביל עבודת הבורא ית"ש של מחר. ויזהר לומר הד' מזמורים הראשונים שבתהלים קודם השינה ולקרות ק"ש שעל המטה וברכת המפיל בכוונה עצומה ואם ישן בבה"כ יזהר מאד להכין מים אצלו גם כלי אחר שיוכל לרחוץ ידיו תיכף אחר השינה ולא ילך ד' אמות בלי נט"י ח"ו ויסיר הפוזמקאות מרגליו קודם השינה ויזהר שלא יכסה אותם בדבר המחמם ח"ו כמובא בספרים ויזהר מאד קודם השינה לנקות גופו מנקבים גדולים וזה ג"כ זהירות להנצל מטומאת קרי רח"ל בעת השינה ויזהר האדם מאד למסור שינתו לשומר להקיץ אותו באשמורת ויזהר האדם מאד באיסור נעילת הסנדל כי הוא איסור דאורייתא לפי דעת הרמב"ם פ"א מהלכות שביתת עשור הלכה ה' וכן הוא דעת הר"ן וכן משמעות הש"ע וכ"כ הלבוש והב"ח. ובעו"ה רבים אינם מהדרים בזה:

פרק שמיני סדר שחרית

הנה זה בא למעלה בשערים הקודמים לעורר לב האדם אל התפלה בכוונה וקיום הדברים ביום הצום הקדוש והנורא הזה ואבא היום לעורר את האדם עוד פעם אחר פעם

זה הסדר. וסדר הוידוי עם הציבור בכוונה המבואר למעלה ויזהר האדם מאוד מאוד בכוונתו אף שהוא חלש עתה מצום הקדוש אך יחזק במתניו והחלש יאמר גבור אני ויתודה בכוונה עצומה ולבו נשבר בקרבו ולא כהמון עם שאומרים הוידוים במוסף ובמנחה בבהלה ובמרוצה הכזה נחשב לוידוי שמוזהרים אנחנו בגמרא הקדושה להתודות פעמים בכל תפלה של יום הקדוש והנורא הזה בעמידה ובחזרת הש"ץ השם יכפר בעדם לכן יזהר האדם מאוד מאוד בזה. ואחר הוידוי יאמר כל הסדר עד קדיש בתרא ויזהר מאוד בכוונת אה"ר כמבואר למעלה בתפלת החול. (ויאמר) אף ביחוד קוה אל ה' כו' אין כאלהינו כו' ופטום הקטורת גם אחר כל המוספין כדי להבריח המקטריגים שלא יתאחזו בתפלה כנ"ל בשערים הקודמים. ויאמר הסדר הנ"ל בשעה שהש"ץ מנגן היום תאמצנו כו' כי אחר קדיש בתרא לא יהיה לו שהות לומר כל הסדר הנ"ל שתיכף מוציאין ס"ת לקרות הפרשה וצריך באותו שעה לומר הי"ג מדות עם הצבור לכן החכם עיניו בראשו להשתדל לראות באיזה שעה יש שהות לומר סדר הנ"ל ועיקר בכוונה עצומה כי בלתי כוונה יותר טוב ההעדר ובקצת בתי כנסיות נהגו לומר סדר הנ"ל בציבור. ודי בהערה זו:

פרק עשירי כוונת היום

להורות את בני ישראל אהבים כערכי עבודה גדולה ונפלאה ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד בכוונת ענוי הגוף והתענית ביום הקדוש והנורא הזה כלל. ידעה שענוי זה מאכילה ושתיה הם מ"ע ול"ת עלינו בספר תורת אלקים מפורש ועניתם את נפשותיכם וגו' כי כל הנפש אשר לא תעונה וגו' כמבואר בהרמב"ם פ"א מהלכות שביתת עשור הלכה ד'. ומבואר עוד שם הלכה ה' שאף רחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה כולם הם מדאורייתא וז"ל וכן למדנו מפי השמועה (ר"ל הל"מ) שאסור לרחוץ בו או לנעול את הסנדל וכו'. ומצוה לשבות מכל אלו כדרך ששובת מאכילה ושתיה שנאמר שבת שבתון שבת לענין אכילה ושבתון לענינים אלו ואין חייבין כרת או קרבן אלא על אכילה ושתיה כו'. עכ"ל הרמב"ם והוא מגמרא דיומא דף ע"ד ודף פ"ב ע"ש. ופשוט הוא שמ"ע של הענוים האלו צוה יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה עלינו בחסדו וברחמיו הגדולים שעל ידי ענוים אלו ירחם עלינו ויכפר לנו את חטאתינו ועונותינו ביום הנורא הזה וזה מפורש בפ' אחרי ובפ' אמור בפ' אחרי כתיב והיתה זאת לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחודש תענו את נפשותיכם וכל מלאכה לא תעשו האזרח והגר הגר בתוככם כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו וכן פסוק כזה בפ' אמור הרי מפורש שעיקר כפרת העונות ביום הזה הוא בשביל הענוי אך זה מבואר בגמרא הקדושה שהעינוי לבד בלא תשובה וחרטה גמורה והוידוי אינו נחשב לכלום והרי הוא כטובל ושרץ בידו ועכ"פ עיקר כפרת עונותיו הוא בשביל הענוי כמפורש בפסוק הנ"ל ופשוט הוא אף אם יקבל האדם בלבו ביום זה על עצמו תשובה שלימה ואמתית בחרטה גמורה על העבר וקבלה אמתית לאהבה שלא ישוב לכסלה עוד לעולם ואף אם יקבל על עצמו שיתענה אחר י"כ על העבירות שעבר עד הנה משבת לשבת כל ימיו ויסגף א"ע בכל הסגופים אך לא יתענה ביום הנורא הזה בודאי כל קבלת תשובתו הנ"ל כלא נחשב ולא יועיל לו קבלתו לכפר עונותיו ביום צום הקדוש והנורא הזה ועונשו כרת כי לא ענה נפשו וכל עיקר כפרת עונותיו בשביל העינוי ביום הנורא הזה כנ"ל ולא די שבעינוי זה אנו נעשים חפשים מעבירות שבין אדם למקום אלא אף גם זאת בהיות נחשב לנו עינוי זה מקיום מצות עשה מן התורה כשאר מצות עשה כגון תפילין ציצית ומזוזה וכיוצא ופשוט הוא שמשכר קיום מצות עשה זו שכרה מרובה יותר כי לצערא דגופא עדיף כידוע הנה אחר כל השלומים כאמצים וכנים כאלו אחיי ורעי יתבונן כל אדם בשכלו שמסתמא וטוב לו למות

העבודה שבמחזורים שלנו לא נתבארה בהם יפה כל פרטי סדר העבודה וביחוד שלא נתקנה בל' קצרה למען ירוץ כל קורא בו וכמעט שגם כמה לומדים אינם מבינים כלל פי' המלות של כל סדר העבודה שבמחזורים ע"כ יבחר לעורר לב האדם לטוב לו שיחזור קודם יה"כ ללמוד פי' המלות. ועכ"ז מי שרוצה לתת נחת רוח ליוצרו ב"ה ולסדר סדר עבודת י"כ על מכונה עם כל פרטים יסדר אותה בנוסח אתה כוננת כי שם נתבאר היטב כל סדר העבודה בכל פרטיה ונוסח זה דאתה כוננת הובא גם כן בטור סי' תרכ"א וגם בעל העיטור כתב וז"ל ושמענו סדר העבודה בל' משנה כגון אתה כוננת דיוסי בן יוסי עכ"ל. ונמצא בספרים יוסי בן יוסי זה היה כ"ג בבית שני והוא חיברה. גם הב"י בסי' תרכ"א מגיה קצת טעות והשבושי' בנוסח זה דאתה כוננת עי"ש. גם האריז"ל מביא סדר העבודה דנוסח אתה כוננת. ונוסח זה תמצאנו בספר חמדת ימים פ"ז דמוסף יה"כ לכן ראוי לאדם שיתנהג בדרך זה והוא כשיתחיל הש"ץ לנגן הפיוט שנתבאר לעיל באיתון דאות בפלאי עקלתון כו' יתחיל אחד נוסח אתה כוננת בספר חמדת ימים ובודאי יוכל לסיים כל הנוסח קודם שיגיע הש"ץ לשבח של אמרו לאלקים ויוכל ג"כ לומר השבח הגדול הזה עם הצבור. אך ראוי שקודם י"כ יעיין אדם כל הנוסח עם פירושה בספר חמדת ימים בכדי שיהא פירושה רגיל בפיו בי"כ. ואף שאמר כל סדר העבודה דאתה כוננת יאמר גם כל סדר העבודה שבמחזור ואל יפרוש עצמו מן הצבור ח"ו ולהתודות ג"כ עם הצבור בנוסח וכך היה אומר אנא השם חטאתי כו' וכל ג' הוידוים ולפול על פניהם ג' פעמים עם הצבור אך בנוסח אתה כוננת שאמר מקודם אף שאמר נוסח היו כורעים ומשתחוים לא יפול על פניו ביחיד. (ויאמר) האדם כל סדר העבודה בכונה עצומה ויכוין בזה לתת נחת רוח ליוצרינו ובוראנו ב"ה וב"ש כי בסדר העבודה שאנו מסדרין עתה בפינו שפתותינו תחת קרבנותינו אנו עושים נחת רוח ליתב"ש ויתעלה. (אחיי) ורעי איך ומה צריך האדם להתעורר בבכי גדול ועגום בשעה שהוא אומר (והכהנים והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים את השם הנכבד והנורא מפורש יוצא מפי כהן גדול כו') על העדר הכבוד הגדול של יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד שהיה אז בירושלים כשהיו שומעין את השם הנכבד והנורא יוצא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה וכל העם העומדים אז בעזרה נתנו כבוד גדול לקדושת שמו הגדול והנכבד ונפלו על פניהם ואמרו בשמחה רבה ועצומה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ובזה נתגדל ונתקדש אז שמו הגדול והנורא בכל העולמות העליונים והתחתונים ומיום שחרב בית מקדשנו נהפך זאת לתוגה ולא עוד אלא שאנו גורמין בעונותינו ובפשעינו חילול שמו הגדול כביכול והנה כוליך חרפתינו אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה ואחז"ל כל דור שלא נבנה בהמ"ק בימיו כאלו נחרב בימיו ואיך לא יעורר לבו ביותר אל הבכי גדול ועגום ואניות גדול בלבו על זה וביחוד כשנופל על פניו ואומר היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם יבכה בכי גדול כנ"ל ואין דומה כלל כוונת ג' כריעות הללו של סדר העבודה לכוונת כריעה הראשונה של עלינו לשבח כי בכריעה של עלינו לשבח צריך אדם להכניס בלבו שמחה עצומה עד מאד על שזכה להיות בחלקו וגורלו הקדוש של התורה ית"ש ויתעלה ויתן במחשבתו הודאה עצומה ליתברך שמו ע"ז כמבואר למעלה בתפלת החול עי"ש אבל בג' כריעות הללו של סדר העבודה חיוב גדול על כל איש ישראל לבכות בכי רב ועגום על שלעת עתה נעדרה עבודתו ב"ה מירושלים כנ"ל. ודי בהערה ז. וכשיתחיל כל אלה בהיות ההיכל על יסודותיו יעורר לבו אל הבכי גדול ועגום מאד באשרי עין ראתה כל אלה כו' עד סיום כל התפלות שקודם הסליחות וביחוד בעניני העדר השכינה הקדושה מאתנו כגון באשרי עין ראתה זבול המתוכן אי בו שכן. (אח"כ) סליחות וראוי לאדם לעורר לבו אל בכי רב ועגום בסליחה של אלה אזכרה ונפשי עלי תשפכה וכו' והיא ג"כ סליחה דערב ר"ה וידוע סגולת הבכי עליהם מגמרא הקדושה ומזוה"ק שהובא למעלה. וכזה הבכיה דסליחה ז מבואר למעלה בער"ה וקינה ארזי הלבנון כמ"כ. אחר כך יאמר [illegible]

עבודתו בתפלה שהיא זו בכל רגע וזה היה בלבו כל היום תוגה ואנחה מלבד העינוי וכבר אמרו לעולם יבא אדם עצמו ביראה. ודי בהערה זו :

פרק אחד עשר תפלת מנחה

קודם תפלת מנחה יאמר פ' התמיד ופ' הקטורת כמו בכל תפלת מנחה ובקצת בתי כנסיות נהגו לומר בצבור קודם הוצאת ספר תורה לקריאת הפ' דמנחה ונודע בשערים הקודמים גודל החיוב בכל השנה לשמוע בכוונה גדולה קריאת הפ' מפי הקורא ולענות אמן אחר המברכין בתורה תחלה וסוף ומה גם ביום הקדוש והנורא הזה. ובהפטרה זו דמנחה כשיקרא במופתים הנזכרים בה יתעורר בשמחה עצומה גבורות ה' המה ובתשובות אנשי נינוה יקח מוסר בלבו אל התשובה ג"כ ולכן נתקנה קריאת ההפטרה זו ביום הזה. אח"ז יכין עצמו להתפלל תפלת העמידה דמנחה בכוונה עצומה מאד ואף אם הוא חלוש בעת הזאת חולשה דהעניתא יאזור כגבור חלציו ויתבודד במחשבתו קודם התחלת העמידה: כמה עונות ופשעים עברתי בכל השנה והכעסתי ליוצרי ובוראי ית"ש והיום הנורא הזה קץ וסוף לסליחה וכפרה לכל עונותי ופשעי אוי לי איך אשא פני לפני מלך מוחל וסולח לעונותי אם לא אתפלל תפלה זו בכוונה ח"ו ואיך יהיה לי סליחה וכפרה כי יאמר היוצר והבורא ית"ש ויתעלה אם אב אני איה כבודי ואם אדוני אני איה מוראי בתפלה שאתה מתפלל לפני בלא כוונה הלא תדעו הלא תשמעו הלא תבינו אם יעמוד אדם לפני ב"ו האדון שלו באיזה משפט גדול על ממונו או על גופו וכ"ש על נפשו וחיותו אף אם יעמידהו למשפט ביום ד' או ה' של תענית רצופים שאז הוא חלש מאד מ"מ יחזיק במעוזו על עמדו להשתדל ולהתאמץ לסדר טענותיו לפני האדון בכדי שיוציא לאור משפטו ק"ו ב"ב של ק"ו באלף אלפי אלפים הבדלות היום יעמוד במשפט לפני אדון כל יוצר ובורא כל העולמות ית"ש ויתעלה זכרו לעד ומחלים פניו שיוציא לאור משפטו היום יעמוד במשפט על נפשו ונפש בניו ובני ביתו איך לא ישתדל ויתאמץ את עצמו בכל כחו ומחשבתו אף שהוא חלש עתה מפאת התענית החלש יאמר גבור אני לסדר טענותיו ובקשותיו ווידוי במחשבה זכה וברורה בכדי שיוציא לאור משפטו ובודאי כשיעלה זאת על לבו ויתבודד כך במחשבתו בודאי כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע אף יצריח על אויביו הפנימי יתגבר והחלש יאמר גבור אני. ודי בהערה זו :

תפלת נעילה

אחר תפלת המנחה יכין עצמו לתפלת נעילה ויאמר אשרי וקדושה דסדרא בכוונה עצומה ואח"ז יכין עצמו לתפלת העמידה והיא תפלת נוספת ביום נוס הקדוש והנורא הזה בעת נעילת שערי היכל העליון שקודם שינעלו יכנסו תפלותינו למעלה ויקבלו אותם ברצון למלאות שאלותינו ולמחול ולכפר את כל עונותינו ופשעינו ובנעילה הוא חתימת הגז"ד של אדם. וז"ל האריז"ל ועתה בנעילה הוא חתימת הגז"ד שנכתב בר"ה על בני אדם לשכר ועונש עכ"ל בקיצור. לכן יזדרז אדם אחד ואחד בכוונת התפלה ויכניס בלבו דאגה ופחד גדול של חתימת הגז"ד הנורא הנעשה עליו בעולם העליון בעת הזאת ומה טוב אם יכול להוריד דמעות לעורר הרחמים בעולם העליון כי כל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה ואף אם נחתך עליו הגז"ד לרעה ח"ו ע"י הבכי והדמעות יוכל להתהפך לטובה כמבואר בזה"ק ותראהו והנה נער בוכה מיד ותחמול עליו וכבר בא מאמר זה בשלימות בשערים הקודמים :

אתה נותן יד לפושעים ט' בתיבות (למען נחדל מעושק ידינו) אם יודע בעצמו איזה

שמחה עצומה עד מאד בכל רגע שסובל צער העני מאכילה ושתיה ור״ל את הסגולה של קיום
מ״ע מן התורה שמקיים בכל רגע שסובל העני ובודאי מי שתקוע בלבו אהבת הבורא ית״ש
ויתעלה לעבודתו השלם ורצונו שיתארך היום הצום הקדוש הזה כפלי כפלים בכדי שיקיים
בכל רגע מצער העינוי מ״ע מן התורה שצוה לו יוצרו ובוראו ית״ש ויתעלה כי זה ברור לכל
משכיל שאינו דומה מי שמקיים איזו מ״ע שעה מועטת למי שמקיים לאותה מ״ע כמה שעות
תמידין לזה בקיום מ״ע של תפילין אינו דומה מי שמונח תפילין עליו רק שעה מועטת למי
שמונח אותם עליו כמה שעות ואינו בדומה לו קיום מ״ע של בסוכות תשבו שבעת ימים
וכדומה לו. נמצא לפ״ז אדם שהוא ערום בעבודת הבורא ית״ש ואהבת הבורא תקוע בלבו
לעבודת ית״ש איך לא ישמח שמחה רבה ועצומה בכל רגע מעינוי הצום והתענית של קיום
מצות הבורא ית״ש כנ״ל לכן מעת שאדם נעשה חלש מעינוי הצום ועמידת הרגלים יחף יכניס
שמחה עצומה בלבו על קיום מ״ע מן התורה שמקיים בעינוי זה ובכל שעה שיתגדל ויתוסף
אצלו העינוי דהיינו בעת תפלת מנחה ותפלת נעילה תתגדל ותתוסף שמחה עצומה יותר
בלבו ולפי גודל העינוי כן גודל השכר מבוראנו ית״ש והעיקר שבכל רגע שיעלה על דעת
האדם צער העינוי יכוין במחשבתו בשמחה עצומה מאוד הריני מקבל עלי מ״ע של יוצרי
ובוראי ב״ה וב״ש בעינוי זה ע״כ. ויכניס תשוקה עצומה בלבו הלואי שיתארך הצום יותר ויותר
וכגות לבך תבונות מבן חביב שתקוע בלבו גודל אהבתו של אביו בכל עת אשר הוא עושה
בחיים שימוש קורת רוח גדול לאביו הוא שמח וטוב לב מאד על גודל הנחת שעושה לאביו
וכל הקרוב הקרוב אל השלמת השימוש ההוא מצטער בלבו כי קרוב הוא להגיע מאתו עשיית
קורת רוח ונחת גדול כזה לאביו בכלות מעשה השימוש ההוא וכל היום וכל הלילה תמיד לא
יחשב מתשוקה עצומה בלבו שיתארך ויתוסיף כהנה וכהנה משך זמן השימוש ההוא בכדי
שיגיע לאביו קורת רוח יותר ויותר זאת הקרבנות כן היא. ועתה אחי ביערו האמת בדעתכם
כי כן דרך גבר ירא ה׳ במצותיו חפץ מאד בתשוקה עצומה נכספה וגם כלתה נפשו בכל
דבר שכתובה עליו מאתו ית״ש וזמנו קבוע. שיתארך הזמן ומניחם טובה בכדי להרבות נחת
רוח לפניו ית״ש בעשייתן וכל עוד שמתקרב להשלים המשך זמנו מצטער בלבו על הזמן כי
יעבור והנה אינו יכול לעשות עוד בזה נחת רוח לאבי שבשמים ית״ש ויתעלה זכרו לנצח
וזהו גם בגודל מצוה זו של עינוי יוה״כ שמאהבתו ה׳ אותנו ומחמלתו עלינו צוה עלינו בעשה
ולא תעשה ועניתם את נפשותיכם בעצם היום הזה לחקת עולם לכפר על בנ״י מכל חטאתם
אחת בשנה ראוי לכל אדם בכל עת אשר הוא רואה כי חלפה אורה ועונתה לא יגרע מיום
הקדוש הזה כי ינטו צללי ערב והלילה מתחתם ובא דשלימא ליה עבידתיה עבודת הקדש של
מצוה ז׳ להכניס צער בלבו הן תרבו הימים שיגיע מאתי עשיית נחת רוח גדול הזה ליוצרי
ובוראי ית״ש ויתעלה ובודאי בטובה זו יהיה נקרא בן חביב לאביו שבשמים. אך אדם המצפה
בכל עת ובכל רגע מתי יעבור אותו רגע מהעינוי ובבקר יאמר מי יתן ערב יתקרב להפטר
מהעינוי ובודאי האדם כזה אינו מקיים מ״ע ז׳ בשמחה ומאהבת הבורא ית״ש ויתעלה ובודאי
אינו מקבל חלק מאלף אלפי אלפים מהשכר שמקבל האדם המכוין כונה ז׳ בשמחה עצומה
ועל כל זה אף שהיה כוונת שניהם רחוקים זה מזה בתכלית הריחוק כגבוה שמים מעל
הארץ יוכל להיות לעת ערב לאחר התענית אפשר שיזדמן אכילת שניהם ברגע א׳ ובודאי
אם היה מתישב בדעתו על רוע כוונתו ביום ההוא במצות עשה של צום הנורא הזה היה
אוכל את בשרו בשיניו על גודל צערו וכאבו על אשר אבד ממנו שכר גדול של העינוי לאין
ערך וקץ ותכלית בעולם שכלו ארוך מחמת גרעון כיסוף כוונתו כנ״ל ומה בלע שנכספה וגם
כלתה נפשו לחסרון היום ויגיע הערב ויפטר מעינוי הצום הלא כ״כ היה סובל העינוי מפני
שמו זה שמחה בלבו שמחה עצומה בעבודת הבורא ית״ש ויתעלה בקיום מ״ע ז׳ בכל רגע רק
שמהרת היה בימיהם שזה היה שמח וטוב לב כל היום באהבת הבורא ית״ש ויתעלה בקיום

והוא בכל זה יתגדל ויתקדש שמו הגדול ועי"ז יהיה עיקר התיקון כנ"ל. ודי בהערה.

תפלת ערבית וקידוש הלבנה

במוצאי יום כפור יכין את עצמו אחר זה לתפלת ערבית להתפלל את הכל בכוונה עצומה בכל הכוונות המבוארות בתפלת החול ואף שמתגבר בעצמו החלש עוד כח מפאת חולשות הצום להתפלל בהתלהבות ובכוונות ההם וחזקת ויהיה נראה כמתמורד את עצמו להתפלל אעפ"כ בכוונה עצומה ובא לטהר מסייעין אותו ודי בהערה זו כתוב בש"ע סי' תכ"ו לקדש הלבנה במוצאי י"כ עי"ש. והיה לעת ערב יהיה אור פני הלבנה ילך בזריזו' ובשמחה עצומה לקדשה עם הציבור בכל הכוונות המבוארים למעלה ואם לא יהיה אז הלבנה מאירה יכוין צער גדול בלבו על זה שלא יכול לעשות נחת רוח וכבוד גדול ליוצרו ובוראו ית"ש תיכף אחר הצום בברכת הלבנה שהיא כקבלת פני השכינה הקדושה ויזהר האדם מאד ומאד בסעודה שאחר הצום שתהיה יראת ה' על פניו לבלתי החטא באכילה בשום ח"ו או דרך זוללות וסובאות ר"ל. בהיות שעיניו רואות בהמון עם זה דרכם כסל למו אחר שנועל הסנדל במוצאי יו"כ ובא לביתו ועושה הבדלה ושותה הכוס תיכף נשתנה כולו מכמות שהיה כל היום בתשובה וזעקה ויראת אלקים על פניו ועתה תיכף נהפך לאיש אחר ואינו נזכר כלום במה שהתודה עליהם ביום צום הקדוש ואוי לאותו בושה ואוי לאותו כלימה לכן יזהר האדם מאד בזה שלא יהיה ח"ו כגונב דעת המקום ב"ה ודי בזה. נשלם סדר תפלות ר"ה ויו"כ בכל פרטיהם. בעזר הנותן לכל חי מזונותיהם. בוחן ובודק עשתונותיהם :

פרק שנים עשר

הנה זה היום של ערב סוכות הרי הוא בכי יתן איש אשר ידבנו לבו לעשות צדקה כי רבה היא מאד ביום הזה. וגם הוא זמן האסיפה לאסוף הביתה על כל ימי החג להזמין ולהאכיל עניים מהוגנים בני תורה על שולחנו והם חלק הז' אושפיזין קדישין כמו שיבא באור לפנים בפרקים הבאים בעז"ה מזה"ק גודל מעלתה של מצוה זו ולהיפך ר"ל העונש הגדול. ועניין הז' אושפיזין הלא הוא מלא בספרים. הנה בערב סוכות היום קצר והמלאכה מרובה בהכנת סכך הסוכה ויפוי הסוכה והכנת לולב ומיניו והטהרה במקוה ובעבור זה גדלה המכשלה שנכשלים בזה רבים מבני עמינו לעשות מלאכה בנוי סוכה קרוב לצאת הככבים רחמנא ליצלן ועוד שעוברין עליהם זמן התפלה של מנחה זו ומתפללים לאחר שעבר זמנה בביתם בלא טוהר בבהלה ובמרוצה. לכן ראוי לכל ירא וחרד לדבר ה' לתקן הכל קודם ערב הרגל כל מה האפשר בכדי שישאר לו בערב החג שעות מעמוד יום לילך לבה"כ להתפלל תפלת מנחה בציבור בכוונה ולא יכשל באיסור מלאכה בי"ט ח"ו. ודי בהערה זו :

מצות ישיבה בסכות

(**בסכות** תשבו שבעת ימים כעין תדורו) במ"ע עליו שיהיה האדם אוכל ושותה וישן ומטייל בסוכה והוא משנה וברייתא בפ' הישן וטיול הוא כמו שהולך אדם לפעמים הילך והילך ולפעמים הוא יושב אף שלא בשעת אכילה ושתייה כל אלו מחויב האדם במ"ע מן התורה דוקא בסוכה ולא בביתו שהוא דר בו כל השנה. וז"ל האבודרה"ם [illegible] מפני מה מברכין על הסוכה כל ז' ובמצה אין מברכין אלא לילה הראשונה [illegible] מפני שבלילה הראשון חובה ומכאן ואילך רשות סוכה ג"כ לילה הראשון היא חובה

בידו גזל ח"ו שום אחד יהרהר עתה בתשובה שלימה ויקבל על עצמו קבלה אמתית שתיכף אחר יה"כ יתקן עון זה וישיב את הגזילה אשר גזל לאשר הוא לו או יפייס אותו וכבר זכרנו זה לפניך למעלה בשם השל"ה שכתב בענין אומר עון הגזל ודע וראה אומר עון הגזל שהזכירו אנשי כה"ג בתפלת נעילה בפרוטרוט למען נחדל מעושק ידינו ואחר עבירות הזכירו דרך כלל להתודות לפניך על כל עונותינו גם לא נחתם גז"ד של דור המבול אלא על הגזל עיין גם כן בתרגום איכה באתי הגבר בפסוק נשא לבבינו אל כפים . גם בעון גזל רחמנא ליצלן אין מקבלין תפלותיו בעולם העליון ודוחין כל התפלות שלו חוץ לפרגוד אל המקטריגים רחמנא ליצלן כנ"ל בשערים הקודמים ועל זה ידוו לב כל הדוויים . ודי בהערה זו . אתה הבדלת אנוש מראש וכו'. ז"ל האבודרה"ם בקיצור אתה הבדלת אנוש מראש בעבור שחטא אדה"ר נטרד מג"ע . ואמר הבדלת על שם והבדילו ה' לרעה. (ותכירהו לעמוד לפניך) בעבור שנתחרט אדה"ר לא גרשו מכל וכל אלא השכינו מקדם לג"ע ואמרו ותכירהו כלומר הכרת אותו ולא התנכרתו אע"פ שחטא והי' בידך לעשות לו רע כי מי יאמר לך מה תפעל עכ"ל בקיצור ושאר התיבות שבנוסח זה מבוארים הם מעצמם . ובודאי בנוסח זה של אתה הבדלת ראוי לאדם לעורר את עצמו מאד אל בכי רב ועגום מאד שהוא עת חתימת הגז"ד ולהרהר בפרוטרוט עוד בתשובה שלימה ואמתית כנ"ל וירגיש בעצמו שהוא עתה נקי וטהור מכל חטא ועון ממש כמלאך האלהים ע"י תשובתו האמתית שקבל בלבו ואז בודאי ירפא לו מהגז"ד שנחתם עליו לרעה ח"ו . ודי בהערה זו :

שמע ישראל

פסוק זה יאמר בכוונה המבוארים למעלה ביחוד של ק"ש דחול והארכה נא לפניך קיצור הכוונה בכדי שיוכל לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ג"פ עם הציבור והוא כשיאמר ה' אלהינו יכוין בכוונה הנ"ל בקב"ה וכשיסיים ה' אחד יכוין בזה"ל בשמחה עצומה אני מאמין באמונה שלימה ואמתית שאתה יחיד ומיוחד ושבראת כל העולמות ואני ממליך אותך עלי ועל בניי ועל בני בניי עד סוף כל הדורות ויוכל לומר תיכף עם הצבור ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד . (אח"ז ז"פ) :

ה' הוא האלהים

ובכתבי האריז"ל מבואר התקון הגדול והנפלא בעולמות העליונים הקדושים על ידי אמירת ז"פ ה' הוא האלהים שאנחנו אומרים בעת הזאת לכן ראוי שבכל פעם שיאמר ה' הוא האלהים יקבל עליו בכל יכולתו להראות אמתית אמונתו ביחוד אלהותו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד ובודאי בזה נעשה ממילא ע"י התקון הגדול בעולמות העליונים כנ"ל וראוי לכל משכיל שיכוין זאת באלו ז"פ . ויאמר פסוק ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. והז"פ ה' הוא האלהים בכל עוז כחו ובשמחה עצומה ודי בזה . וכשישמע התקיעה של שופר כנהוג יכניס בלבו תשוקה עצומה מתי יגיע ויזכה לשמוע קול שופר לעתיד בעת משיח צדקנו כמ"ש כנשא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו ביום ההוא יתקע בשופר גדול . ואדני אלהים בשופר יתקע ועיקר התשוקה יהיה שבזה יתגדל ויתקדש שמו הגדול ברוך הוא וברוך שמו בכל העולם :

וכשיאמר (לשנה הבאה בירושלים) כנהוג יכניס גם כן בלבו תשוקה מתי תהיה זאת כי בודאי לא בחפזון ולא במנוסה נלך כמ"ש כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם ה' וגו' גם לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם

וגו' פרס חגיכם ולא חני ווי לי' לההוא בר נש בשעתא דאלין אושפיזי מהימנותא קיימי מפתורי' ואמר ר' אבא אברהם כל יומוי הוה קאים בפרשת אורחין לזמנא אושפיזין ולתקנא לון פתורא השתא דמזמינן לי' ולכלהו לצדיקיא ולדוד מלכא ולא יהבין לון חולקהון . אברהם קאים מפתורא וקרי סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה וכלהו סלקין אבתרי' . יצחק אמר ובטן רשעים תחסר . יעקב אמר פתח אכלת תקיאנה . ושאר כל צדיקיא אמרי כי כל שולחנות מלאו קיא צואה בלי מקום . דוד מלכא אמר כו' ולא לימא איניש איכול ואשבע ואירווי בקדמיתא ומה דישתאר אתן למסכני אלא רישא דכלא דאושפיזין הוא ואי חדי לאושפיזין ורווי לון קב"ה חדי עמי' ואברהם קרי עליה אז תתענג על ה' כו'. יצחק קאמר גבור בארץ יהיה זרעו גו' הון ועושר בביתו גו'. יעקב אמר אז יבקע כשחר אורך גו'. שאר צדיקיא אמרי ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך כו' . עכ"ל בקיצור נמרץ. אחיי ורעיי ידידי עליון ואוהבי נפשי הביטו אל שיעור השיבתם של מקיימי מצוה זו אלו הן הנוחלין ומנחילין הגאולה לו ולבניו אחריו לדורות עולם וכבוד ה' חופף עליו כל היום והוא יושב בצל סוכה וקדושי משכני עליון האבות הקדושים באים לסתלוק עמו בצל סוכה והם שמחים עמו כשנותן אז מלחמו לדלים ולאביונים הגונים ועל"כ מרודים יביא ויאסף אותם הביתה והם יקחו חלקם של הני אושפיזין עלאין קדישין ומברכתם יבורך גבר ירא ה' שבעה ברכות ולהיפך ח"ו סר עין השכינה מעל אהל הסוכה וח"ו תבא עליו קללה ולא ברכה ר"ל כנ"ל בזה"ק הנ"ל ואיך לא יתלהב ויחם לבבו אל הזהירות והשמירה מעולה בזה אחד ואחד . ודי בהערת הזה"ק הנ"ל . וראוי לומר בכל פעם שיכנוס לסעוד בסוכה תפלה קצרה רבון כל העולמים יר"מ שיהא חשוב לפניך מצות ישיבת סוכה ז כאלו קיימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה ותרי"ג מצות התלוים בה וכאלו כוונתי בכל הכוונות שכוונו בה אנשי כנה"ג ע"כ . הנה זה בא למעלה בשערים הקודמים חיוב הלמוד על השלחן בכל ימות השנה ומה גם בחג הקדוש הזה לכבוד הז' אושפיזין קדישין כי עיקר כבודן הוא הלמוד על השלחן וזמירות ושבחים ולהנהות עניים והאביונים משלחנו כנ"ל . ודי בהערה ז :

פרק ארבעה עשר לולב ומיניו

הנה בודאי אחיי ורעיי מי שהגנו השם יתעלה וסיפק בידו לקנות אתרוג לעצמו מוטל עליו שחיוב לקנות אתרוג כשר ומהודר ולולב ומיניו ולצאת בהם ידי חובתו וגודל מעלת מצוה ז הובא בספרים וז"ל אבודרה"ם והאומר בהדה שכל המקיים מצות אתרוג עם שלשת המינים כאלו קיים המצות והטעם מפני שהחשבון האתרוג עם שלשת מינים עולה למספר תרי"ג עכ"ל . ובודאי אם יש סיפק ביד האדם לקנות אתרוג ולולב גם לבניו הקטנים אז יזהר בזה גם כן כי היא משנה מפורשת והובא ג"כ בש"ע סי' תרנ"ו ודי בזה :

כוונת הלולב

באשמורת הבקר של יום ראשון דחג יכין עצמו אל קיום מצות עשה מן התורה נטילת הד' מינים כמ"ש ולקחתם לכם ביום הראשון וגו' . ויתבונן מקודם אם הנץ החמה ואז יברך על הלולב בסוכה דוקא כ"כ האריז"ל ע"פ סוד גדול שברכת נטילת לו. אם אפשר יהיה דוקא בסוכה וכן נוהגין החסידים והחרדים לדבר ה' . וקודם הברכה יאמר לשם יחוד כו' בכוונה עצומה ויתפלל גם כן תפלה קצרה כאלו כיון בכל הכוונות שכוונו בהם אנשי כנה"ג ויברך ברכת הלולב בשמחה עצומה עד מאד ויתן הודאה גדולה ועצומה ליוצרו ובוראו ית"ש שזיכה אותנו במצוה רבה ז . וגם בברכת שהחיינו יתן במחשבתו הודאה גדולה ועצומה כנ"ל בשערים הקודמים בענין ברכה ז . ואח"כ יתחיל לעשות הנענועין וע"פ כתבי האריז"ל הוא על סדר זה דרום צפון מזרח מעלה מטה מערב ובכל רוח יעשה שלש נענועי'

בלבד שהרי אם רצה לאכול באלו הימים פירות אוכל ופירות א"צ לאכלם בסוכה ויש לומר ט' דהי אמרינן בסוכה לילה הראשון חובה מ"מ האכילה אבל הישיבה חובה היא בכל הימים שאי אפשר שלא יעמוד מעט בביתו או ביום או בלילה ויבן מעט ואותו מעט צריך לעמוד בסוכה הלכך על הישיבה מברך לישב מבא"כ במלה עכ"ל. הרי מבואר שאפי' ישיבה או הליכה מעט הנקרא טיול בגמרא צריך בסוכה כי מ"ש הכתוב בסוכות תשבו הוא לשון עכבה כן פירשו כל המפרשים לפ"ז מחויב האדם להזהר שלא יצא כל שבעת ימי החג מהסוכה לביתו כלל וכלל אם לא לדבר הכרחי מאד ולהמשיל הדבר הזה אם צריך לשתו' ומוכרח לצאת מן הסוכה לבית נומר להביא לו המשקה לסוכה אסור לו לשהות בביתו רק שיעור הדבורים של צרכי השתי' ויהי כלותו לדבר לשוב לסוכה כפי שמבואר בלשון אבודרה"ס. אולם הלמוד כשהוא בעיון רב ועיון והתפלה התירו רז"ל חוץ לסוכה כמו שהובא בטור ובש"ע.. וכמו שבשוכה הולך לה עובר על מצות עשה מן התורה כנ"ל כן הדבר הזה מדה טובה מרובה שבכל רגע ורגע שהוא שוהה בסוכה מקיים מ"ע זו לכן מהראוי לאדם שירגיל א"ע לחשוב בתמידות במחשבתו בעת ישיבתו בסוכה בשמחה עצומה קיום מ"ע זו ומכ"ש כשירגיל בתמידות לפרש בדבור קיום מ"ע זו בודאי לא יבא אל ביטול מ"ע זו אפי' רגע כמימרא אל דבר בלתי הכרחי כי ההרגל נעשה טבע לחשוב תמיד קיום מ"ע זו. ודי בהערה זו. מעתה נחזור אל הפרט השני שבכלל מ"ע בשבות תשבו והיא השינה שרוב בני תמותה נכשלו בזה לסקל בעו"הר בדבר המבואר במשנה ובריית' שאפי' שינת עראי אסור חוץ לסוכה דאין קבע לשינה ואף שהרמ"א בסי' תרל"ט הביא ב' טעמים במה שמקילין בשינה בודאי טעם הא' שכתוב משום צער צינה במקומות הקרים אינו מספיק במדינתינו שאין כ"כ קור גדול בימות החג ומה גם מי שיש לו כרים וכסתות. גם טעם הב' במה שכתוב משום תשבו כעין תדורו כו' בודאי ביום אין שייך טעם זה ואף בלילה כשישן בביתו יחידי גם כן אין שייך טעם זה. כמו שכתב בדרכי משה ועי"ש. ומי שנגע יראת ה' בלבו איך יכול לפטור עצמו בטעמים אלו ממצות עשה מן התורה כשישן ביום או ביחידי בביתו בלילה חוץ לסוכה. ודי בהערה זו. ויזהר האדם מאד בכל מה שמבואר בש"ע סי' תרל"ט כי כל הדינים המבוארים שם הם דינא דגמרא מהם משנה ובריית' ומהם מימרות דגמרא. גם מה שהובא בסי' זה מי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפי' מים הרי זה משובח היא משנה מפורשת ג"כ ע"כ יזהר האדם בהם:

פרק שלשה עשר מעלת הסוכה

הנה בא הערה הזאת קרוב לשכנים את האדם אל קיום המצוה של ישיבת סוכה בשמחה עצומה ויהי ברצותו את גודל מעלת מצוה זו וגודל שכרה ולהיפך גודל עונשה רחמנא ליצלן. ועניין ז' אושפיזין עלאין ועי"ז כנספה וגם כלתה נפשו אל קיומ' בשמחה עצומה כי מה מאד גדולה מעלת מצות סוכה הלא המה מבוארים בכמה מקומות בגמרא הקדושה וכן הוא מפליג מאד בזה"ק בזה. ושם ע"ב ז"ל ת"ח בשעתא דב"נ יתיב במדורא דא (ר"ל בסוכה) צלא דמהימנותא שכינתא פרסא גדפהא עליה מלעילא ואברהם וחמשה לדיקיא ודוד מלכא שויין מדוריהון עמי' הה"ד כו' ובעי ב"נ למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין אלין דשריין עמי' כו' רב המנונא סבא כד הוי עייל לסוכה הוי חדי וקאים על פתחא דסוכה מלגאו ואמר כזמן לאושפיזין. מסדר פתורא וקאים על רגלוי ומברך ואומר בסוכות תשבו. תיבו אושפיזין עלאין תיבו תיבו אושפיזין מהימנותא תיבו. אסחי ידוי והדי ואמר זכאה חולקנא כו'. ועכ"ד בעי למחדי למסכנא מ"ט בגין דחולקא דאלין אושפיזין דזמין דמסכני הוא. והאי דיתיב בצלא דא מהימנותא וזמין אושפיזי עלאין אלין אושפיזי מהימנותא ולא יהיב לון חולקהון (ר"ל בהזמנה עניים ואביונים על שלחנו) כלהו קיימי מיני' ואמרי אל תלחם את לחם רע עין וגו'. אשתכח דההוא פתורא דתקין דיליה הוא ולאו דקוב"ה עליה כתיב וזריתי פרש על פניכם

וגו'

וכו' אשיעה נא כ"פ כנהוג פ"א אחר ההקפה מיד ועוד פ"א קודם פסוק הושיעה את עמך בכוחם עצומה והוא ע"פ הקונים תקון ו' דף כ"ג ע"ב. (החסידים) ואנשי מעשה עושים זכר שמחת בית השואבה להיות נעורים כמעט כל לילות של חה"מ בזמירות ושבחים ושרבים גדות בסוכה בלילות אלו גם בהרבה בתי מדרשות נהגו לברכות בנרות בתפלת ערבית דחה"מ נתג הוה זכר לשמחת בית השואבה וכל מי שעשה זכר למקדש אשרי חלקו כדאי' בגמרא צ"פ ליון הוא דורש אין לה מכלל דבעי דרישה לכן יזהר האדם בלילות אלו בשבחים ובזמירות אף ביחודי ויהא חלקי עמו. דהיינו יאמר השבחים של פיוטים דר"ה ויה"כ אתה הוא ה' אלהינו בשמים ובארץ. וכיוצא גם מזמורים תהלים שהם שבחים נפלאים היינו מזמורי של קבלת שבת ושבת ברכות וכיוצא. גם הה' בבות דאין כאלהינו ואחר כל השבחים ראוי לומר הפסוק מי ימלל גבורות ה' וגו' ויגיל וישמח שמחה עצומה מאד בגודל אלהותו ית"ש ויתהלל זכרו לעד. ודי בזה

פרק חמשה עשר הושענא רבא

הנה גודל התיקונים הנעשים ע"י למוד בלילה הזה כבר נודע וגלוי לכל הוא בסוף פי' הובאו בתקון ליל הושענא רבא ע"ש. לכן יזהר האדם למעט באכילה בסעודות לילה זו בכדי שיוכל להיות נעור כל הלילה לעשות התקון כי האכילה מביא לידי שינה. ויזהר מאוד בקריאת משנה תורה לכוין כל הכוונות המבוארים למעלה בעש"ק בקריאת שמו"ת ויזהר בדקדוק התיבות היטב כפי שמבואר למעלה בתפלת החול. ובפ' ואתחנן בפסוק שמע ישראל יכוין הכוונה שבק"ש. והשם הטוב יכפר בעד המון עם שקורין משנה תורה בבהלה ובמרוצה ואין מדקדקין אחריו לכל התיבה מובלעת תיבה בחברתה וכי נתחבר זה לתקן אולי שלא יקלקל. ודי בהערה זו. (ואחר) קריאת משנה תורה יקרא האדרא זוטא כולה ואם ישער שאין עוד שהות יקרא עכ"פ באדרא פטירת רשב"י ע"ה ויתחיל לקרות סוף האדרא עד גמר האדרא והגיע לפטירת רשב"י ע"ה א"ר אבא לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים כו' יעורר לבו אל בכי עצום מאד על פטירת הצדיק הזה ואף אם כבר התחילו הצבור לומר ספר תהלים עכ"ז לא ימנע עצמו מלקרות פטירת רשב"י ע"ה ולבכות על פטירתו לכפרת עונותיו כידוע ואח"ז יאמר ס' תהלים עם הצבור במתון גדול ובדקדוק התיבות היטב ובכוונה עצומה בכדי שיהא אמירתו תשובה לכפרת עונותיו כידוע בגודל מעלת אמירת מזמורי תהלים בכונה. ובמזמור שהוא ענין תפלה ובקשה צריך האדם להתפלל במחשבתו הבקשה ההיא בכונה עצומה כי אחר כוונת הלב הן הן הדברים ומה טוב אם יוכל לעורר לבבו אל הבכי ולהציג לפניך כמה מזמורים ומהם יקום האדם מעצמו אל השחר כגון מזמור י"ג וכ"ב וכיוצא וכן בכל המזמורים של עניני בקשה שיטה ית"ש את לבבנו אליו לאהבתו ולירא את ולעבדו בלבב שלם כגון מזמור כ"ה וכ"ז וכיוצא. במזמורים הדברים מענין חרבת בית מקדשינו כגון מזמור מ"ב מ"ג מ"ד יעורר לבו אל בכי הרבה בכה. ולהיפך במזמורים של שבחים והודאות יאמר בשמחה עצומה והודאה גדולה במחשבתו ליוצרנו ובוראנו ית"ש מענין השבח ההוא ויזהר האדם בכל זה. גם לא יתנהג באמירת תהלים בצבור כהמון עם שאומרים פסוק אחר פסוק דהיינו פסוק שאומר הש"ץ מדלג פסוק ההוא ומתחיל הפסוק שלאחריו אלא לא ידלג שום פסוק רק אותו פסוק שאומר הש"ץ יאמר אותו בלחש קלא ופסוק שאומרים הצבור יאמר אותו בקול רם והש"ץ יתנהג להיפך. ואם יראה שהצבור ממהרים מאד באמירתו לא ימהר את בשביל זה ואף שעי"ז לא יגמור התהלים כי טוב מעט בכוונה רק אמירתו יהיה עד בכונה המבוארת ודי בזה. ויזהר האדם מאד בליל זו בכוונת אי"ר כנ"ל בתחלת סתו. (ואחר) אמירת ס' תהלים יעך לטהר במקוה כנהוג ויזהר לאחר לילה ויום בלמוד את בבקשות שהעתיקם את בברכת השחר ש הוא חיוב גדול בכל הלילות כנ"ל בשערים הקודמים ועכ"פ

בלילה

ובכל נענוע ובנענוע צריך הולכה תחלה ואח"כ הובאה ויזהר מאד שלא יגע ראש הלולב לכותל בעת הנענוע של הולכה גם בנענוע החמישי שהוא למטה יזהר שלא להפוך ראש הלולב למטה אלא לעולם יוליך ויביא בראש הלולב למעלה ובנענוע זה החמישי תהיה ההולכה נגד מטה וההובאה נגד מעלה עד כנגד החזה הפך הנענוע הרביעי של נגד מעלה ובכל הובאה יגיעו האתרוג והלולב בחזה כ"ז מהאריז"ל . ויעיין אדם בכתבי האריז"ל מהתקונים הנפלאים והנוראים הנעשים ע"י הנענועים וידע מה העבודה הזאת לנו ואז בודאי יגיל וישמח שמחה שלימה עד מאד בעת הנענועים . ואתה אנוש הערכי יכוין כונה פשוטה שהזכרתי והוא שבכל הולכה והבאה שבכל ניענוע וניענוע יכוין במחשבתו בז"הל לשם יחוד קב"ה ושכינתיה לעשות נחת רוח ליוצרי ובוראי ברוך הוא לכל משכיל שאם יכוין כונה זו בשמחה עצומה מאד יחשב לפני המקום ב"ה כאלו כיון בכל הכוונות שכוונו בהם אנשי כנה"ג כי מה ה' אלהיך שואל מעמך כ"א וגו' כמאמר הכתוב בני תנה את לבך לי שיהא לבו שלם עם ה' אלהיו ושמח במצותיו הקדושים מאד וכל מגמתו לעשות רצון יוצרו ובוראו יתברך שמו ויתעלה כי אין הקב"ה בא בטרוני' עם בריותיו לכוין את אשר לא תשיג יד שכלו ובודאי אף מי שחננו ה' דיעה ובינה לכוין כל כוונות פרטיות של האריז"ל צריך ג"כ לצרף עמהם הכונה הזו . ויזהר האדם מאד שלא יתנהג במצות בוראינו ברוך הוא וברוך שמו כמצות אנשים מלומדה רח"ל . ודי בהערה זו . ואלו מקומות שאמרו לנענע בהם לפ"ד הב"י בהודו לה' תחלה וסוף . ובאנא ה' הושיעה נא ב"פ וכן הוא דעת האריז"ל ע"פ זה"ק והתקונים ע"ד הסוד אך בזה לא השוו מדותיהם שלדעת הב"י בש"ע מנענעים ב"פ בהודו שבסוף הלל לפי שכופלין הפסוק ב"פ ולדעת האריז"ל אין מנענעין אלא פעם א' באמירת פעם ראשון ולא כשכופל אותו אך דעת הרמ"א שהש"ץ מנענע גם ביאמר נא ישראל והקהל מנענעים בכל פעם שאומרים הודו . (ויזהר) האדם מאד לכוין בנענועים דהלל ג"כ כונה הנ"ל . הנה ע"פ רוב מפסיקין לקריאת הלל ושוהין בין תפלת העמידה לקריאת הלל עד שיבואו כל האתרוגים לבה"כ ולעולם יהא אדם ירא שמים לבל יעבור זמן ההוא בחג הקדוש הזה לבטלה אך יעסוק בתורה באותו שעה . (ויזהר) מאד לשמוע הפרשה מפי הקורא בכוונה המבוארת למעלה בעש"ק בקריאת שמו"ת וכשיגיע לפסוק ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וגו' ישמח בלבו שמחה עצומה עד מאד על שזכה על קיום מ"ע זו היום ויתן הודאה עצומה במחשבתו שהחיה אותו עד עת מצוה לקיים מ"ע זו לעשות נחת רוח לפניו יתברך שמו בזה . ודי בהערה זו :

כוונת ההקפה

בכל יום מקיפין את הבימה שעליו הס"ת פעם א' בלולב ומיניו שבידו . וע"כ מי שיש לו לולב שלו בעצמו חייב גדול עליו לעשות התקון של הקפה בעצמו עם שאר תקונים של הנענועים של ברכת נטילת לולב ושל הלל ויהיו התקונים בשלימות ויזהר האדם מאד בזה . ומי שאין ידו משגת ליקח לעצמו לולב ראוי לו להשתדל שיהיה בידו לולב של חבירו או של הקהל לעשות בו כל התקונים הנ"ל דהיינו בענין שיוכל לברך עליו בסוכה דוקא ולעשות הנענועים גם בקריאת הלל ולהקיף הבימה ובודאי מי שחלק לו השם בינה לכוין בהקפה כונת האריז"ל עליו לעשות אך אנוש הערכי יזהר לכוין בהקפה ג"כ כונה הנ"ל בנענועים ועוד זאת יתירה שבהקפה שצריך לפרש הכוונה הנ"ל בפה מלא מתחלת ההקפה עד סופה כי תקון ההקפה הוא דוקא בדבור כאשר יבא לפנים בעז"ה בהקפות דהו"ר ויתחיל בזה"ל אני מקיף ס"ת זו בד' מינים אלו שבידי לשם יחוד קב"ה ושכינתיה לעשות בזה נחת רוח ליוצרי ואם טרם יכלה לגמור ההקפה גמר אומר שבלבו וכוונתו הנ"ל אזי יחזור פעם שנית לפרש הכוונה הנ"ל וחוזר חלילה עד שיגמר ההקפה אך בשמחה עצומה מאד ויחשב לו כאלו כיון בכל הכוונות הראויות לה . וקודם שיתחיל להקיף יאמר פסוק ויהי נועם בכוונה שלימה באמון . ויאמר אני

ר"כ ע"ה והמאמר ביד כל אדם הוא כי כבר נדפס בתקונים ליל שבועות ממש שהוגה עיניך.
ודי בהערה א:

המנהג בא"י לעשות שמחת תורה ביום שמיני עצרת ונוהגין בשמחה בהקפות עם ספר תורות בשירות ותשבחות לפני הס"ת כמו שאנחנו נוהגים ביום שמחרת משמחת תורה ביום שמיני עצרת מבואר בזה"ק פ' פנחס ודי בזה. (ואחר) תפלת ערבית ילך בשמחה ובאהבה הבורא ית"ש ויתעלה זכרו לעד לביתו ויהא סוכתו לקדש קידוש היום בשמחה עצומה ויזהר מאד בלמוד על השולחן:

(במוסף) דשמיני עצרת מתחילין להזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים ויזהר באומרו **(משיב הרוח. ומוריד הגשם)** ליתן ריוח בין הדבקים כמבואר למעלה בתפלת החול באר היטב ע"ש. (ויזהר) האדם מאד ומאד ביום זה של שמיני עצרת לפשפש במעשיו היטב כי עיקר מסירת הגז"ד של האדם הוא ביום זה כמבואר במאמר הזה"ק עכ"ל שאע"פ שנמסרו הפסקין ביום הו"ר עדיין לא ניתן רשות להשלוחים לפעול דבר עד ש"ע שביום הזה אם לא עשה תשובה גמורה ואמתית נותנים רשות לשלוחים של מעלה שקבלו הפסקין מאתמול שיעשו ויעניש מה שכתוב בפסקין. (ואחר) תפלת מנחה תיכף ישים תורתינו הקדושה להשלים פרשיותיו עם הצבור שמו"ת של סדר וזאת הברכה ואחריו יקרא ההפטרה. (ויזהר) האדם מאד שלא ישתה הרבה משקין המשכרים ח"ו קודם תפלת ערבית זו של שמחת תורה כמו שנוהגים רבים כי אז בודאי לא יהיה תפלתו זכה וברורה כמו בכל הימים ואיך יהובל לפני ממ"ה הקב"ה ומי שמתפלל אף תפלה אחת שלא כהוגן הוא מעוות לא יוכל לתקן רה"ל החכם עיניו בראשו. ודי בהערה א:

שמחת תורה

אחר תפלת העמידה דערבית זו המנהג בכל תפוצות ישראל לעטר הס"ת בכתרים ולהקיף עמהם ז' הקפות והוא מנהג ותיקון והובא גם בזה"ק ובתקונים וכבר עלו זכרונם למעלה בפרק זה וכבר הובא בספרים גודל מעלת האדם המרבה בכל מיני שמחות לפני הס"ת שבזה מעורר ג"כ למעלה שמחה וחדוה עצומה. וכל הזהיר בשמחה של תורה ביום הזה בטוח שלא יפסוק תורה מזרעו. (ויפתדל) אדם לקנות לעצמו חתן תורה ואם לא ישיג לחתן תורה ישתדל לקנות חתן בראשית וישמח ויגיל בלבו שמחה עצומה מאד שזכה למצוה רבה זו וביחוד בחתן תורה בסיומה של תורתינו הקדושה והתמימה והנחמדה וישתדל מאד שיהיה הס"ת כשירה ומוגה ואם ידע בבירור שאינה מוגהת כראוי אז טוב העדר. אך יזהר האדם באם יהיה חתן תורה או חתן בראשית בבה"כ מאנשים מקובלים מנין מלומלם יזהיר באזהרה גדולה להם שכולם יענו אחריו בקול רם ברוך ה' המבורך לעולם ועד אחר אמירתו ברכו את ה' המבורך ויענו ג"כ אמן אחר ברכותיו על התורה וכלם יטו אזנם לקריאת הפרשה פני הקורא ואם יעבור בדעתו שלא יועיל אזהרתו אז טוב העדר. ודי נאמנים א:

בגילה שלום. ויזהר האדם מאד ומאד בכונת התפלה ביום הנורא הזה ויתאמץ בכל המאמצים להפיג שינתו מעיניו בכדי שיוכל להתפלל בכונה עצומה דהיינו שיתפלל בכל שולם כחו וכג ם הוא מניעה גדולה לתמיפת השינה ודי בהערה ז. ואם ישער שלא יוכל להתפלל עם הצבור אם יאמר מזמורי של שבת ברכות ידלגם בכדי שיגיע להתפלל תפלת י"ח עם הציבור שאין עתה כ"כ חיוב לאומרם כמו ביום שבת קדש:

ז' הקפות

ביום השביעי מקיפים שבע פעמים את הבימה שהס"ת עליה והם תקונים גדולים ואפס קצהו תראה במה שצריך האדם לידע שכל תקונים הגדולים נעשים ע"י ג' בחינות אדם. דבור. מעשה. והיינו ע"י בחינות האדם המקיף בגופו את הבימה. והבחינה ב' הוא בחינת דבור ההושענות בעת הקפה. והבחינה הג' הוא בחינת המעשה של הלולב והאתרוג נמיניהם שביד האדם המקיף. וג' בחינות אלו סימנם **אד"ם** "דבור "מעשה ע"י כל בחינה ובחינה נעשה תקון גדול בעולמות העליונים הקדושים ומזה האדם יפיק התבונה שגודל מעלת אמירת ההושענות היא דוקא בשעת ההקפה כי אז נעשים ג' בחינות ביחד **אד"ם** וכן נוהגים בכמה בתי כנסיות ולא כמו שנוהגין רוב העולם לומר ההושענות כל אחד על מקומו ואחר גמר אמירת ההושענות מקיף בלולב שבידו בשתיקה ואינו נכון לעשות כן. ובקצת בתי כנסיות נוהגין אף בכל ימות החג לומר ההושענא בשעת ההקפה ולא מקודם וכן ראוי לנהוג כי נכון הוא. (אך) יזהר האדם מאד לכוין בז' ההקפות ג"כ הכוונה המבוארת למעלה בהקפת של כל ימות החג ויאמר אותם בתחלת ההקפה ואח"כ יתחיל לומר ההושענא של אותו הקפה (ויזהר) האדם מאד שלא יקח ההושענא בידו בשעת ההקפה עם הלולב אלא ימתין מליקח ההושענא עד שעת החבטה כאריז"ל:

חביטת הערבה

אופן חביטה של הערבה ביום הזה מוזכר בגמרא הקדושה אך על איזה דבר איזה מקום יחביטנה מקומו מוזכר לי' בזוה"ק פ' צו דף ל"א ע"ב שיחבטנה על הקרקע דוקא. עוד כתב שלא יהיו בערבה רק ה' בדים לא פחות ולא יותר ולא יחבוט רק ה' חבטות ולא יותר והוא ע"פ סוד. (ומקודם) יאמר י"ר הנדפס בסדורים גם פסוק ויהי נועם לשם יחוד כו'. ובכל חבטה יאמר בפה מלא לעשות נחת רוח ליוצרי ובוראי ב"ה וב"ש ע"כ. (ויזהר) האדם מאד משליכה בשלה ח"ו ח"ל האריז"ל ואף ביום הושענא רבה ירבה בתורה כי בו ביום נמסרין הסס"ח של הגז"ד ביד הממונים להענים כו' עכ"ל בקיצור. (ואחר) הסעודה ילמוד על השלחן ובהמ"ז בכונה עצומה ואם ירצה לישן יזהר מאד למסור השינה לשומר וביחוד כשחל הו"ר בעש"ק צריך להדרו יותר כי החכם עיניו בראשו שצריך עדיין לטבול לכבוד שבת של שמיני עצרת ולהתפלל תפלת מנחה בזמנה עם הציבור בבה"כ ולא כהמון עם רובא דרובא מאחרין זמן תפלת מנחה ביום הו"ר יום הטרח הזה. גם מתפללין בביתם ביחידות בפרוצה ובבהלה אוי לאותה בושה לכן יזהר האדם מאד בזה. ודי בהערה ז:

פרק ששי עשר שמיני עצרת

ביום השמיני עצרת תהיה יראת ה' על פניהם להתפלל תפלת ערבית ג בכוונה עצומה יותר ויותר כי עדיין לא נגמר גז"ד של אדם עד עתה כמבואר בזוה"ק פ' ויחי דף

בספרים הקדמונים בפרט הצריך לכלול כל ברכת המצוה אך בחתימת ברכה ז באמרו להדליק (נר חנוכה) יכוין בלבו ובמחשבתו שמחה עצומה באלהותו ית"ש ויתעלה זכרו לנצח על שנס שם שנעשה בימים האלו בבית המקדש בפך של שמן כדאי' בגמ' הקדושה שכשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים כו' ולא היה בו כדי להדליק יום א' ונעשה בו נס והדליקו ממנו ח' ימים. ע"פ כתבי האריז"ל הנוסח להדליק נר חנוכה. ובברכת (שעשה נסים לאבותינו כו') יתן הודאה עצומה במחשבתו ושבח גדול ליוצרו ובוראו ית' שמו ויתעלה על כליות כל הניסים והישועות הגדולות שעשה עם אבותינו בימים ההם. וברכת (שהחיינו) הלא מלתא כבר אמורה למעלה כוונתה בספרים הקודמים ולא יברך אותה כמצות אנשים מלומדה ח"ו די בזה. ותיכף אחר הדלקת נר ראשון אף בשאר ימים יתחיל לומר נוסח ההודאה של הנרות הללו אנו מדליקין כו' והובא נוסח הודאה זו בטור ובש"ע ע"פ מס' סופרים ויאמר הודאה זו בשמחה עצומה ובהודאה עצומה במחשבתו. ואחר נוסח הודאה ז ראוי לומר תיכף מזמור ל' שבתהלים (מזמור שיר חנוכת הבית לדוד) בנגון גדול ויכוין בהודאה של מזמור זה על התשועה שעשה עמנו ית"ש בימים האלו. גם מזמור (למנצח בנגינות כו' אלהים יחננו כו'). מנהגי: וראוי להאריך בשירים ופיוטים עד משך חצי שעה עכ"פ. ואח"ז ראוי לספר לבניו ובני ביתו הנסים והנפלאות מפי סופרים וספרים שעשה לאבותינו יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה בימים ההם בזמן הזה בכדי שיתנו שבח והודאה לית"ש ע"ז. ויזהר האדם מאד לחנך בניו הקטנים בהדלקת נר חנוכה במנורה בפ"ע כמבואר בש"ע סי' תרע"ו ס"ב והואיל ודשו ביה רבים להקל מלהזהר בזה לכן באתי לזרז אותם. כתוב בספרים שבנוסח של הנסים יאמר (ועל הנסים) בוי"ו כי הוא נמשך למעלה הן בתפלה הן בבהמ"ז וכן כשיתחיל ועל הנסים יכוין במחשבתו בזה"ל גם על הנסים כו' אנחנו נותנים לך ית"ש ויתרומם הודאה. ובתיבות (ועל הגבורות) יחשוב במחשבתו כמה פעמים גבורות ה' בשמחה עצומה מאד כפי הידוע לנו מספרים תהלות ה' ונפלאותיו אשר עשה בימים ההם. ובתיבות (ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך) יכוין בלבו שמחה עצומה ע"ז שנתקדש אז שמו הגדול בכל העולם:

גודל מעלת נתינת הצדקה

בשמונת ימי חנוכה אלו יותר מבכל השנה הובא בספרים כי ימים אלו מסוגלים מאוד לתקן פגמי נפשו בנתינת הצדקה וביחוד ללומדי תורה להחזיקם ובודאי מי שמעיין בספר הקדוש בתקונים וכתבי האריז"ל ויתבונן שורש הדברים בימים אלו במדות וספירות עליונים הקדושים גם גודל קדושתן שנקראים מועדים וכלולים בפסוק אלה הם מועדי-ואז יבין ג"כ גודל מעלת של התקון נתינת הצדקה בימים אלו וגודל המעשה יותר מן העושה. וז"ל בתקונים של הז"ה דף ע"ב ע"ג מי ברא אלה מאי אלה אלה הם מועדי ה' ומאי אינון מועדי ה' אלין אינון חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות הרי תלת תלת אחרנין ר"ה חנוכה ופורים תלתא מנהון אקרון מועדי ה' ותמן מקראי קדש. תלתא אחרנין אקרון אלה הם מועדי עכ"ל. וז"ל בתקונים תקון י"ג דף כ"ט ע"א תמני' יומי דחנוכה לארבעה ועשרין יומין ר"ל בחדש כסליו דאנון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ר"ל שבהם כ"ד אותיות כו' שריא כ"ה (ר"ל שכינתא הקדושה) על ישראל בכ"ה בכסליו ואלין אנון כ"ה אתוון דיחודא דאנון שמע ישראל וגו' ודא איהו הסכ"ה תג"ז כ"ה כו' עכ"ל ודי בזה. וכל איש הירא וחרד לדבר ה' ירחיק בניו מנעוריהם שלא יכירו כלל צורתם של הקליפות האלו והם הקארט"ין וחוק לנטר ע"פ דרס ס' וירחיקם מן הכישור ומן הדומה דהיינו לשחוק בדומע"ן ובלענצלאכי"ס ושאר מיני שחוק ה' לשחק אמרתי מהולל ומשרבב טונם התפלה ובטול תורה ר"ל ודי בכתרם ז:

שער השנים עשר שער המפקד

על כל שער השתחויה והודאה לשעבר . לאל חסדו עלי גבר . ויביאני אל שער הספק ובא באחרונה זה השער לה' בקול רנה ותודה וזה שמו אשר יקראו לו **שער המפקד** כי בו קרבו פקידת הערת השגחתו הפרטית ית"ש עלינו בימי חנוכה ופורים . ועלינו לשבח בפקידת הישועה ורחמים וזכרונות ספירת נסי גבורותיו למלל ולדבר . ופתח השער ההוא פותח בחובת חדש כסליו והיא מצות **נר חנוכה** ויהי כשער לסגור בחובת חדש אדר והיא מצות קריאת המגילה וכל חובת היום ההוא להשלים החבור הזה מראשית השנה ועד אחרית שנה . וכוונת התענית של עשרה בטבת וימי השובבים וקריאת ד' פרשיות עם פרטיהם ג"כ על סדר החדשים עמם לחבר :

פרק ראשון מצות נר חנוכה

ע"ב קראו שמו **חנוכה** שחנו בכ"ה לחדש כסליו כמובא בטור א"ח וקראום חנו"כה חנו בכ"ה עכ"ל :

הנה חכמי הגמרא הקדושה הפליגו מאוד בזהירות (מצות נר חנוכה) ומתן שכרה גדלה אמרו הרגיל בנר חנוכה הוויין לו בנים ת"ח. וז"ל הרמב"ם סוף פרק ד' מהלכות מגילה וחנוכה . מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הניסים שעשה לנו עכ"ל הרמב"ם . וראוי לכל מהדר במצות בוראנו ית"ש שידליק דוקא שמן זית במנורה ולא נרות של שעוה . ויזהר האדם מאד לקבוע המנורה למטה מי"ט מהקרקע ולמעלה מג"ט ולא יסמוך בזה על אומדן דעתו בשיעור הזה רק על קנה המדה בידו למדוד שיהיה למטה כי הוא דינא דגמרא והאריז"ל כתב כוונה נוראה ע"פ סוד וצריך להזהר בזה מאד . וראיתי אם רבים הם בני הבית ומוכרחים להדליק באחד מקומות שבבית אצל החלון או באחד מקומות אז אינם נזהרים כלל בדין זה שיהיה למטה מי"ט אף שבדיעבד יצאו . עכ"פ לכתחילה עוברים אדינא דגמרא לכן יזהר האדם בזה מאד . בסדר ההדלקה כדעת ב"י בסי' תרע"ו ס"ה כן הוא דעת האריז"ל . בעש"ק ידליק תחלה נר חנוכה ואח"כ נר שבת כדעת הב"י וכן הוא דעת האריז"ל ע"פ סוד . ויזהר האדם מאד ומאד להדליק מבעוד יום היינו להקדים תפלת המנחה בכדי שיוכל להדליק נרות של חנוכה ושל שבת מבעו"י בלי ספק כלל ורבים אינם נזהרים בזה ומדליקין כמעט בין השמשות בשביל איחור תפלת המנחה ובמוצאי שבת יבדיל תחלה על הכוס ואח"כ ידליק נר חנוכה . וקודם שיתחיל לברך הברכות יאמר בפה מלא לשם יחוד ט' בשמחה עצומה ויהי נועם כו' עד כוננהו . הנה זה בלי ספק האמת יורה דרכו דרך ישר לפני אים אשר נתן לו ה' חכמה והגם שאינה ודעה להשיג עמקי סוד כוונת האריז"ל כי נפל עליו לכוין הכוונות שכתב בברכות נר חנוכה אך אני לא על הכלל כ"ו יצאתי בזה שחבור רק להורות לאנוש כערכי הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשה לבלתי עשות את מצות ה' אלקינו ית"ש כמצות אנשים מלומדה ח"ו אך יעשה אותה בשמחה עצומה ובכוונה פשוטה הראויה לא לכל ברכה וברכה והנה כוונת אומרו בברכה הראשונה אשר קדשנו במצותיו וצונו הנה עד

פרשת זכור . והיא מ"ע דאורייתא יאמר קודם קריאתה לשם יחוד ט':

כוונת תענית אסתר

הנה הטעם מ"ג קביעת הצום בי"ג לחדש אדר הוא כמ"ש הטור נוסח דאיתא במגלה י"ג זמן קהלה לכל היא כפי' ר"ת שפי' שהכל מתקבלים לתענית ואסתר אמר תפלות ותחנונים לפי שבו נקהלו ועמדו על נפשם והיו צריכין רחמים. ועוד נמצא בספרים שהתענית זה חיוב על כל ישראל מטעם כמו מי שאירע לו נס וביחוד נס של הצלת נפשות חייב לקבל על עצמו להתענות בכל שנה ושנה ביום זה שנעשה בו הנס ולומר תפלות ותחנונים לפני המקום וליתן לית"ם הודאה גדולה על הנס שנעשה לו ביום זה כמו כן אנו עושים על הנס הגדול המפורסם הזה שנעשה לאבותינו ביום זה. גם ראוי להרבות בלמוד ביום הצום הזה וכן הובא בספרים והכל מטעם הנ"ל. ודי בזה וימצא כתוב על הרח"ו ז"ל שקודם מנחה זו היה טובל עצמו במקוה טהרה בשביל קריאת המגילה לערב וכן ראיתי רבים נוהגים כן. גם הובא בספרים שקודם תפלת מנחה זו ראוי ללבוש בגד שבת ולהתפלל בשם תפלת מנחה. וקודם תפלת מנחה זו דוקא יתן ג' חצאי שקלים לאיזה אביון הגון כמ"ש בש"ע בסי' תרל"ד ודוקא ממטבע של כסף שנקרא בשם מחצית ולא כמו שנוהגין ליתן ג' חצאי שקלים הנ"ל ביום מחר לחזן הקורא אם יש יכולת ביד האדם בלי שום קטטה ומריבה ח"ו שיתעכבו הציבור להתפלל תפלת ערבית בזמנה מה טוב ומה נעים וחטות הרבים תלוי בו. אך עכ"פ ראוי לכל אדם להזהר בזה שקריאת המגילה יהיה בלילה ממש והוא צאת הכוכבים כי מדינא דגמרא הוא דא"ר יב"ל חייב אדם לקרות המגילה בלילה ולשנותה ביום הרי מפורש בל' הגמרא שחיוב קריאתה הוא דוקא בלילה ואף שכתוב בב"י ס' תרפ"ז בשם הראב"ד וז"ל נהגו לקרותה מבע"י ליל י"ד כדי להקל על החלושים ועל המעוברות שלא להתענות יותר מדאי. עכ"ל. עכ"ז השמיטו הב"י בש"ע כי לא כל אדם יכול לומר אנוס וחולה אני. לכן הירא את דבר ה' והחרד על דבר אשר הכהו ית"ש התקוע בלבו לקיים מ"ע זו מדברי [illegible] להמתין עם קריאת המגילה עד צאת הכוכבים כי קבלה הוא מקדמונינו. וכל ירא וחרד יקרא המגילה. עם הצבור בבי"הכנ דוקא ולא באיזה בית במנין:

כוונת תפלת ערבית בפורים

הנה אחז"ל ע"פ ברוך ה' יום יום בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו וע"כ עוד נוסף הוא בברכת (אמת ואמונה) דערבית זו מהראוי ויפה לאדם לכוין ע"ד כוונה המבוארת למעלה בחנוכה ובהודאה גדולה ועצומה יותר ויותר על הנסים ונפלאות שעשה עם אבותינו בזמן הזה נס אחר נס כידוע מספר המגילה ע"פ מדרשי חז"ל בגמרא (ואחר תפלת העמידה יכוין שמחה עצומה בלבו אל קיום מ"ע זמניות של דברי קבלה קריאת המגילה. (ויזהר מאד לעמוד במגילה עמוד בסופה כי הוא דינא דגמרא והובא בש"ע והובא גם בכתבי האריז"ל ע"ד הסוד:

פרק רביעי חיוב הכוונה בקריאת המגילה

הלא אוזן מילין תבחן אם אנשי כנה"ג תקנו קריאת המגילה וקדמונים אחזו שער כמשפטיו אשר הראה למשה בהר כמבואר בזה"ק פ' תשא דף קנ"א ע"ב וז"ל תניא דבכמה שמעתא דנחית משה וקבל אורייתא בלחודוי כנגדא דכל ישראל ואינון קבילו אורייתא בעלמא. אפילו מגלת אסתר דכתיב וקבל היהודים. וקבלו היהודים מבע"ל. מאי וקבל אלא דא משה דאיהו היהודים כלא דיהודאי. עכ"ל. הן כל יקר מגילה זו ראתה עינו של משה רבינו

פרק שני טבת ושבט

הנה תענית צבור קבעום לדורות **בעשרה בטבת** והוא צום העשירי האמור בפסוק כי כה אמר ה' צום הרביעי כו' וצום העשירי כו' כמו שדרז"ל צום העשירי זו עשרה בטבת שהוא עשירי לחדשים וכל יום התענית ההוא יכוין האדם כוונה המבוארת למעלה בתענית שבעה עשר בתמוז כי הם על קוטב כוונה אחת נתקנו ויעורר לבו אל הבכי באמירת הסליחות כפי המבואר למעלה בצום י"ז בתמוז. ודי בזה:

תקון ימי שובב"ים

הימים האלו מוכרים בכמה ספרים וביחוד בכתבי האריז"ל שימי שובבי"ם המה מסוגלים מאד לתקנת השבים מעון המר של הוצאת זרע לבטלה רח"ל והנה זכרונו בא למעלה מגודל עון המר הזה בחפוש עונות בחדש אלול וביחוד בשער הכולל בפרק מיוחד ע"ז ושם נאמר בבאר היטב סי' כז"הק שאין מועיל לאדם על עון הזה שום תשובה אך מכמה מאמרים דלפם חוזר ונראה דאין דיחוי אלא מצות תשובה מכל וכל אף בעון הזה אך אם האדם מסגף עצמו בסגופים ויסורים מועיל לעון הזה ועי"ש היטב. והנה מזור תרף למחלת גודל חומר עון המר הזה המציאו האריז"ל תקון ע"י תעניתים וסגופים בימי השובבי"ם האלה ע"ד הסוד כי ימים אלו מסוגלים מאד לתקון עון זה יותר מכל השנה והוא שיתענה אדם לכל הפחות ימי השובבי"ם אלו מדי יום ויום בכל שנה ושנה לבד מימי שבתות וראשי חדשים וכתב עוד שטוב לאדם להשלים עד פ"ד תענית בימים אלו דהיינו ע"י הפסקות ואף שכתב גם כן יהודים גדולים ומורגלים שיעשה האדם עם התעניתים בודאי מי שיושג לו כוין ולאחד יהודים טוב לו וטוב לנשמתו אך לאו כל מוחא סובל דא וכל אדם אינו חייב אלא כשיעורו והשגתו. ונמצא בספרים תקונים קלים לתשובי כח מאד שאינם יכולים להתענות הפסקות גדולות יתענו בדרך זה דהיינו להפסיק מבעוד יום ראשון שעה אחת קודם שקיעת החמה ויתענה עד ליל ג' משך שעה א' אחר צאת הכוכבים וכן יפסוק שעה אחת קודם שקיעת החמה של יום ד' ויתענה עד שעה אחת תוך ליל בפי עולה ע כאלו התענה שבת ימים עוד תקון אחד מן עיקום באשמורת הבקר שעה אחת קודם אור היום ועוסק בתורה כל היום ההוא וכל הלילה שלאחריו עד תפלת השחר של יום הב' ולא יפסוק מהגות בתורה רק לעת מצוה להתפלל ולאכול סעודתו לשובע נפשו ולא מותרות ע"ז נחשב לתשובי כח אשר לא יכולו להתענות לי"ג תעניות ע"כ. והעיקר הוא שיסתיר האדם מעשיו הטובים והלכת לכת עם ה' וכל התעניתים שיעשה יהיה הכל בהסתר כל מה שיוכל להסתיר ואז יהיה שכרו כפול ומכופל כן נמצא בכתבי האריז"ל ויזהר מאד ומאד משיחת חולין וכבר הזכרתי בשם האריז"ל מי ששומר א"ע בשתיקה ארבעים יום רצופים ישיג רוח הקודש עכ"ל. ורבים מבני עליה מתענים פ' שמות ופ' משפטים משבת לשבת ומזהירים כל ימי השובבי"ם מלאכול דבר מן החי ורבים מסגפין עצמן שאינם אוכלים אף שום תבשיל חם בערב אחר התענית ועושים טבילות רבות במקוה בכל יום גם הזהיר האריז"ל באזהרה גדולה שיזהר האדם מאד מהקפדה ויתרחק מן הכעס אפי' לדבר מצוה וירחיק את עצמו מאד ומאד מליצנות ומגאוה ומאד מאד יהיה שפל רוח גם יהא זהיר מאד בכוונת ברכת הנהנין:

פרק שלישי חדש אדר פרשת שקלים

מקודם קריאת הפ' של שקלים יאמר אדם בשמחה עצומה לשם יחוד כו' הריני מוכן לשמוע קריאת פ' שקלים שנכתב בתורתינו הקדושה כמו שתקנו לנו חז"ל וישמע בפנים בתורה כל תיבה ותיבה מפי הקורא בכדי שלא יפנה מחשבתו לבטלה ח"ו וכן בכל ד' פרשיות:

יבואר לפנינו בעז"ה בפרק שאח"ז אבל הקריאה והכוונה אינם בהם כאחד ובפרט שיתן במחשבתו איזה כוונה בשמחה עצומה יקרא הקורא כמה תיבות להלן. אבל אם הוא בטוח בעצמו שבלי שום מחשבתו לבטלה בהם שומע ופוסק אזי יותר טוב לאדם שיקרא בלחש עם הש"ץ מלה במלה מתוך המגילה ועכ"ז יזהר מאד לכוין הכוונות בכל היותר אפשרי כי עיקר קריאתה ע כוונת בלבו ומחשבתו כנ"ל. אבל בברכת המגילה אף גם זאת שסמוך לבו לא יירא מפיזור מחשבה זרה יותר טוב לאדם וראוי לברך בפני עצמו בהיות כי מגודל הדוק ושמחת שלום בנס בפרטי כהרה פשטה בכל תפוצות ישראל שהש"ץ מאורר ומנגן ברכת המגילה וממשיך בשיר כל תיבה מחברתה ומתוך כך יתבלבל כוונת השומע לגמרי וע"כ ראוי שכל אחד יברך בפני עצמו והוא אומר על המנגנר כל ברכה בכוונתה הראויה ועוד שהש"ץ מאריך בנגון כל ברכה וברכה ויכול גם כן לענות אמן בכוונה עצומה אחר סיום ברכת הש"ץ ודי בהערה זו. וקודם שיתחיל לברך ברכת המגילה יאמר לשם יחוד כו' הריני מוכן לקיים מצות עשה ול"ת יהי רצון מלפניך רבון כל העולמים שיהא חשוב לפניך קריאת מגילה שאקרא או שאשמע כאלו כוונתי בכל צירופי שמות הקדושים היוצאים מר"ת ומס"ת וכאלו כוונתי בכל הכוונות שכוונו בה אנשי כנה"ג ויהי נועם כו'. והמעיין בכתבי האריז"ל יראה נפלאות משמות הקדושים הנרמזים במגילה בר"ת ובס"ת שיכוין בהם בשעת קריאתה. ואח"כ יברך הברכות ויכוין בהם ע"ד הכוונה המבוארת למעלה בברכת נר חנוכה עי"ש. ובשמחה עצומה במחשבתו יתר ויתר:

פרק חמישי

בפסוק לקיים עליהם להיות עושים וגו' (ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים) יקבל עליו במחשבתו מ"ע זו של קבלה לקיימם למחר ובקריאה של מחר יקבל עליו לקיימם ביום הזה אחר קריאת המגילה. ובפסוקים וקבל היהודים את אשר החלו לעשות וגו' (וקבלו היהודים ועל זרעם) וגו' ראוי לאדם לקבל במחשבתו ג"כ כל המצות השייכים ביום הזה עם קריאת המגילה עליו ועל זרעו. ובודאי מי שיעיין בכתבי האריז"ל סוד קריאת המגילה ובנפש יאחוז אותו יראה ופחד גדול לקרותה בכוונה עצומה. ודי בהערה זו. ואחר הקריאה יברך הברכה בכוונה ובהודאה עצומה במחשבתו להבורא ית"ש ויתעלה. אח"ז יאמר קדושה דסדרא בכוונה עצומה וביחוד השבח הגדול של עלינו לשבח. ואחר ביאתו לביתו ראוי להרבות בנרות כמו שאר י"ט ממש להורות על גודל שמחת לבבו בישועתו ית"ש ויתעלה. ובזה"ק ובתקונים הסובא מאמרם למעלה בפרק א' משער הזה מבואר שב' ימים דפורים הם בחשבון ימים של חגים ומועדים ונכללים בפסוק אלה הם מועדי לכן ראוי להרבות בנרות כנ"ל. ויזהר האדם כמ"ש המ"א לקרות המגילה לפני הנשים שבביתו וכ"ה באבודרה"ם בשם הירושלמי ובלילה הזה לא יבטל ח"ו קימת האשמורת בכל התקון והלימוד:

פרק ששי

הבקר אור והאנשים שלחו את ידם להדר בקיום המצוה של מתנות לאביונים קודם התפלה בכדי שיוכל האביון להכין צרכי הסעודה. וקודם שישלח המתנות לאביונים יאמר בשמחה עצומה לשם יחוד כו' הריני מוכן לקיים מ"ע שכתוב בתורתינו הקדושה שאיני יוצא ומרחי ב"ה וב"ש של נתון תתן ושל פתוח תפתח וגם מ"ע של קבלה ומתנות מנות לאביונים ע"כ. ויזהר האדם מאד ומאד שלא יבא ח"ו שום ביוש ובזיון להעני שלא יתן לו הצדקה בפני רבים וישגיח על האדם להזהיר הענייה בזה. וגם יראה האדם שגם אנשי ביתו הקטנים יקיימו מתנות לאביונים שמ"ע זו הוא חיוב על כל איש ואשה ולחנך בניו הקטנים כמו בשאר כל מצות ועם הכבוד היום הזה והוא כשלה על כל שאר ימות השנה במצות הצדקה כי ביום

ג"כ ובתורתינו הקדושה שם רמז וכן מספר פעמים ושלש זכרון מחה עמלק בפסוק כתב זאת זכרון בספר כמו שדרז"ל כתוב זאת מה שכתוב כאן ובמשנה תורה. זכרון מה שכתוב בנביאים. בספר מה שכתוב במגילה והם אמרו שאף כהנים מעבודתן ולוים מדוכנם וישראל במעמדן כולם היו מבטלים עבודתם ובאים לשמוע מקרא מגילה ואפי' ת"ת מבטלין. וכ"ש שאר מצות מפני מקרא מגילה והכל משום פרסומי ניסא מכל זאת האמת יורה דרכו כי יסוד קיום קריאתה תסוב על שעורה פרסום עולם גודל הנס ליתן הודאה עצומה במחשבתו לית"ש ויתעלה כי הגדיל לעשות עם אבותינו בימים ההם בזמן הזה פלאי פלאות נסים גדולות ונוראות כדא"ר חנן בר יצחק להדיא בגמרא שהודאה קריאתה זו היא הלולא הנה עיניך תחזינה מישרים שקריאת המגלה היא הודאה במקום הודאת הלל. והנה אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה בזו המגילה איפה הם ההודאות ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה על הנסים ועל התשועות ולא תמצאנה כלל במגילת ספר כתוב הודאה ושבח על נפלאותיו אלינו. אך אין זה כי אם אחר כוונת הלב שן שן הדברים כי יעלה על לבו כל מעשה תקפו וגבורתו של הנס ועל קוטב כוונה זו תקנו אנשי כנה"ג חיוב קריאתה וכל מה שהפליגו חכמי הגמרא בגודל חיוב קריאתה בודאי יסבו ג"כ על מרכז קוטב זה ואל יקשה בעיניך ממ"ש במשנה פ"ב דמגילה והלועז ששמע אשורית יצא אף כי באזניו ישמע ולבבו לא יבין כלל בלשון אשורי והאיך יתן הודאה ע"ז הנה באמת מקשו עלה בגמרא והא לא ידעי מאי קאמרי ומתרצי מדי דהוה אנשים ועמי הארץ מתקיף לה רבינא ע' ומסיק ה"נ מצות קריאה ופרסומא ניסא פרש"י ז"ל ופרסומי ניסא אע"פ שאינן יודעים מה שומעים שואלין את השומעים והאומרים מה היא הקריאה הזאת ואיך היה הנס ומודיעין להם עכ"ל רש"י ז"ל הרי מבואר שעיקר הקריאה היא לידע מגודל הנס ובודאי הטועה מזה שבידיעתו מגודל הנס יתן הודאה ושבח ליוצרנו ובוראנו ב"ה וב"ש. ואציגה נא לפניך א' מן המקומות במגילה וממנו תקיש על השאר כגון פסוק (ויאמר המלך להמן מהר קח את הלבוש ואת הסוס וגו' ועשה כן למרדכי וגו') הנה אחיי ורעיי אהובי נפשי נס הנפלא הזה הוא אחד מגבורותיו ונפלאותיו יתברך שמו ויתעלה זכרו לנצח כי ברגע קטן חידש הבורא יתברך שמו ויתעלה הנס הנפלא הזה היוצא חוץ לגדר הטבע כי הרשע בגובה אפו לפי אותו הרגע אמר בלבו בל אמוט ולדבר בנשיאת היקר וגדולה כי למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני כי יחילו דרכיו בכל עת מיום עלה שיאו. ובמלף קלף כרגע באפו נפל משמים לתחתיות ארץ שלא בהדרגה כשאמר לו המלך (מהר קח את הלבוש וגו' ועשה כן למרדכי היהודי וגו') והנה כשהאדם שומע או קורא פסוק זה בלא כוונה ואין בעל הנס מכיר בניסו להתבונן במחשבתו גבורות ה' בזה גם איננו נותן במחשבתו שום הודאה ושבח ליוצרנו ובוראנו פטרון שלנו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד שע"י הנס הנפלא הזה וע"י הנסים שמסדר הפסוק כי במה נחשב הוא קריאה כזו כקריאות הלל שתקנו אנשי כנסת הגדולה לנו קריאתה במקום הלולא אוי לאותו בושה ואוי לאותו כלימה ומזה יקיש האדם על השאר כי בודאי בלתי הודאה כלל במחשבתו לחשוב מחשבות גבורות ה' הנה וליתן הודאה על זה במחשבתו אין אדם יוצא ידי חובתו כלל בקריאת המגילה כי אין הבדל בקריאתו בין מגלת אסתר למגילה אחרת. לכן אחיי ורעיי ידידי נפשי ואהובי נפשי כל איש אשר נתן לו ה' לב לדעת פי' המלות של המגילה. בכל נס ונס שהוא שומע או קורא במגילה יחשוב במחשבתו גבורות ה' בזה ויתן הודאה במחשבה עצומה במחשבתו על זה להבורא יתברך שמו אשר הציל אבותינו ברחמיו ובנסיו הגדולים:

הגהה בענין שומע כשונה כי לא תדע איזה מהן יכשר אם השתיקה יפה ולשמוע מתוך המגילה מפי הקורא או כי יקרא אחריו מלה במלה בלחש מתוך המגילה כשרה שלפניו.

הדבר נאמנה כי הוא דבר שאינו שוה בכל כי אם נכון לבו בטוח מעצמו שבל יפנה מחשבתו לשעה בלא הוא שומע ושותק אזי יותר טוב לאדם השתיקה ולשמוע מפי הקורא כי השומעים שמכוונים הם באים כאחד ושבת שמעו יוצא גם כן לכוין במחשבה עצומה שומה שמיות אבר

גזל כי הכה ופצע פצע וחבורה ומכה טריה בחיות אבר . גם כי יבא האדם לכמה קלקולים ומכשולים . הוי על כוס יקרא מעות לא יוכל לתקון מה שעבר . כי בשכרות כזה בודאי יום שכה . ולא יתפלל לעת מצות תפלת המנחה עד הערב . ואפשר גם תפלת מעריב לא יעלה על לבו להתפלל . ובבקר תאמר מי יתן ראשי קלני מראשי משכרות יום אתמול . ואין שומר שכפלל מתוך כובד הראש גם תפלת שחרית בכוונה . ועתה ידידי השם והאהבה נפשי הנ"ז איך יעלה על לב שום בר שכל החז"ל נוח ויכריחנו בהזהרתם על שכרות כזה שעי"ז שלפי מפיאם יותר ילכו הרהות עקלקלות לבטולי מלהתפלל לפניו ית"ש התפלות שתקנו אנשי כנס"ג ובהם כמה נביאים בחיוב גמור על האדם להתפלל בכל יום ג' תפלות וכן דברים שעומדים ברומו של עולם כמדרז"ל מפסוק כרום זולת לבני אדם הנה בודאי אין השכל מסכים ע"ז אך האמת יורה דרכו דרכיה נועם אזהרתם וכל נתיבותיה שלום ע"ד היושר והשתיה כדת מעט יותר מכדי שיעורו והרגלו . ודי בהערה זו . הרי לפניך אחי ורעי ראיה ברורה מפוסקים קדמונים שהביא הב"י הנ"ל וכן כתוב מפורש בכתבי האריז"ל הנ"ל ואת כל ונוכחת ע"פ שכל פשוט שאין כוונת הגמרא הקדושה כלל על השתיה שלא כדת לכן יזהר האדם מאד ומאד בשתיה משקין המשכרין יותר מדאי אפי' בשמחת פורים לבל הרימה פעמיך למבוכות בשמחת היצר שהוא מלוה ע"פ דינא דגמרא וכל ירא וחרד ישקול במאזני שכלו בעת שתייתו בפורים אם יוכל ע"י שתיה זו להתפלל תפלת מנחה ומעריב עם הצבור בבית הכנסת בכוונה ויטיב לבו ביין או במאר משקה וכל מעשיך יהיה לשם שמים לקיים מ"ע של קבלה לעשות אותם ימי משתה ושמחה ויערב לו ומקבל שכר גדול ג"כ ע"ז על כוונה הנ"ל וכמו שער בנפשו שע"י שתיה מרובה זו יבטל מאיזה תפלה ר"ל אזי יפסיק תיכף משתיה זו ויאכור איסור על נפשו ומקבל שכר על פרישה לשם שמים . ודי בהערה זו . ואף גם זאת אחר השתיה כדת מעט יותר מהרגלו אם הוא בכדי שיעשה ראוי לו מעט שנת מעט תנומות אחר שתייתו והתועלת מזה שיוכל להתפלל תפלת מנחה ומעריב בכוונה אך יזהר למסור נפשו לשומר מאנשי ביתו להקיצו בעת תפלת המנחה שלא יעבור ח"ו זמן תפלת מנחה גם לא יתפלל בלא צבור בבית הכנסת ודי בזה . ואחר תפלת המנחה הנ"ל בעודו בבית הכנסת יתוועד עם אנשים מיודעיו לבית הכנסת להתפלל מעריב בזמנה ואח"כ ילך לביתו ויכין עצמו לסעודת פורים בשביל אנשי ביתו כמנהג כל העולם שעיקר סעודת פורים קורין לאותה סעודה שאחר תפלת המנחה כי כן הוא דעת קצת פוסקים ראשונים ואחרונים וישב עם אנשי ביתו בשולחן ערוך ובנרות דולקים כמו בשבת קדש ויספר לאנשי ביתו מעניני נסים ונפלאות שעשה עם אבותינו יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה בזמן הזה וכל המרבה לספר הרי זה משובח וימשוך עצמו בסעודה זו של מלוה עד עת תפלת ערבית ואחר צאת הככבים שהוא זמן תפלת ערבית ילך באמצע סעודתו לבה"כ עם בניו דוקא כדי להכנס ג"כ ויתפלל תפלת ערבית עם הצבור אשר יחדיו נמתיק סוד בבית אלהים נהלך ברגש להתפלל תפלת ערבית כנ"ל ואחר התפלה ילך לביתו לשלום וישב עוד עם אנשי ביתו על השלחן לשמוח שמחה של מצוה ואחר גמר הסעודה עם אנשי ביתו ומשפחתו כנהוג ולמודו על השולחן יברך ברכת המזון בכוונה עצומה . ודין הזכרת על הנסים בברכת המזון של סעודה זו מבואר בפוסקים . אחיי ורעי זה סוף דבר היפרה שיעור לו האדם לילך בדרכיו יתברך שמו ויתעלה זכרו למד כל הימים ודי בזה :

פרשת פרה ופרשת חודש

בפרשת פרה ובפ' החדש קודם קריאת הפרשיות בלחש יאמר לשם יחוד כו' כנזכר למעלה בפ' שקלים וזכור וישמע הפרשה מתוך החומש בכוונה עצומה כל תיבה ותיבה היוצא מפי הקורא. ובהפטרה של (פרשת פרה) יתן הודאה עצומה במחשבתו בשעת קריאתו ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה על הנחמות הגדולים הנזכרים שם מרוב הפסוקה וביחוד בפסוק ונתתי לכם לב חדש וגו' . ובפסוק (ואת רוחי אתן בקרבכם וגו') ובודאי מרוב תשוקתו ע"ז יכול האדם לבוא לידי ירידת דמעות מגודל התשוקה :

הוא עושה אדם במצות הצדקה תקונים נפלאים. לכן ירבה אדם בצדקה ומתנות לאביונים אף יותר מהשגת ידו וכל הפושט יד לטול אף שיודעין בו שאינו צריך לטול צדקה נותנים כי במדה זו של ותרנות ביום זה עושה תקונים גדולים. והמעיין בכתבי האריז"ל יראה פעולות נוראות נפ' ועושים חסד וצדקה ביום הזה בודאי יעורר מדתו לנו המסור לזה. הנה דרז"ל בגמרא הקדושה מגילה דף ט"ז ע"ב ע"פ ליהודים היתה אורה וגו' אורה זו תורה. עכ"ל. ואם יראה חייב גדול ביום הזה על כל יודע ספר שילמוד תורתינו הקדושה ולשמוח בלמודה ולתת הודאה שלימה בפיו ובמחשבתו ליוצרו ובוראו ב"ה וב"ש. ואח"כ ילך להשלים לביתו לאכול סעודת מצוה של קבלה ואף שעיקר הסעודה שזמן לעת ערב כנהוג עכ"ז יכוין ג"כ בסעודה זו של שחרית לצאת בה ידי חובתו ויאמר לשם יחוד כו' ואח"כ ישב לאכול בשמחה שלימה לש"ש בשמה הנ"ל. ואח"כ יתן א"ע לקיים ג"כ מ"ע של קבלה ומשלוח מנות איש לרעהו וקודם השילוח מנות יאמר ג"כ לשם יחוד כו' לקיים מ"ע ול"ת כנ"ל. ויזהר שלא ירבה בשתיה בתוך הסעודה כדי שיוכל לברך ברכת המזון שהיא מצות עשה דאורייתא בכוונה שלימה ודי בהערה זאת:

פרק שביעי אודות חיוב הבסומא בפורים

אחרי כלות סעודתו ואחר ברכת המזון יקיים ג"כ החיוב מדינא דגמרא שא' וז"ל חייב איניש לבסומי בפוריא והנה דקדקו חכמי הגמרא בלשונם הצח והקדוש ואמרו לבסומי ולא אמרו חייב איניש להשתכר בפורים אך הוא כמ"ש הב"י בטור סי' תרצ"ה בשם רבינו אפרים וא"ח ז"ל בקיצור חייב איניש לבסומי בפורים לא שישתכר שהשכרות איסור גמור הוא ואין לך עבירה גדולה מזו כו' אך שישתה יותר מלמודו מעט עכ"ל וגם האריז"ל בכוונות השתיה ביום זה ע"ד הסוד כתב בזה"ל היטיב בלשונו הקדוש ולא ישתכר אלא יתבסם ס'. גם את זאת יש להוכיח ע"פ שכל פשוט שאין כוונת הגמרא שישתכר חלילה כי הנה כל בעל שכל יודע ויכיר האמת כמ"ש במגילה לעשות אותם ימי משתה ושמחה שחייב אדם להיות שבע שמחות בפורים אין הכוונה על שמחת הוללות של רשות כי אין טוב לאדם לפני האלהים כי אם לשמוח בשמחה של מצוה אך הרצון בזה הוא על שמחה של מצוה לשמוח ביוצרו ובוראו ית"ש בגילה ובשמחה בו נזכיר דודיו מיין שעומד בתמידות לרחם עלינו ולנחם אותנו ולגדל שמחת לבו באלהותו ית"ש ויתעלה יתן במחשבתו הודאה שלימה לבוראו ית"ש על הנסים הגדולים והנפלאים שעשה עם אבותינו בימים ההם בזמן הזה אך יש מבני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון אשר ירבו עצבותם ולבם דוה עליהם כל היום מחמת איזה דאגה ואשר אינם יכולים לדחות הצער מלבותם לשמוח שמחה של מצוה. והנה היין ישמח לבב אנוש יותר מכל משקה הנוחמם ע"כ חייבנו חז"ל להטיב לבו ביין ובכל משקה ועי"ז דאגה בלב איש ישחנה מדעתו כדי שיוכל להכניס בלבו שמחה של מצוה הנ"ל. והנה אם האדם שותה משקים מעט יותר משיעור למודו הוא שמח וטוב לב וכל דאגותיו נשכחו ממנו ושורה בלבו הדוה שמחה כידוע ובזה מקיים ימי משתה ושמחה וגם משיעור שתיה הראוי' הנ"ל יכול ג"כ לקיים אזהרת הגמרא הקדושה שיתבסם כ"כ עד דלא ידע בין ארור המן כו' כי הוא תמיד על זה כשותה מעט יותר מכדי הרגלו והכנס משקה בראשו נכנס יין יצא סוד ומרבה דברים מה שלא הי' בהרגלו וטבעו מקודם וברוב דברים לא יחדל פשע שטעות כי בדרך הטבע יכול לטעות בדבריו וממילא יוצאים מפיו דבורים הפכיים ויכול ג"כ לטעות בין ארור המן לברוך מרדכי אבל לא כן יתהלך במישרים כי יתן בכוס עינו לשתות יותר מכדי שיעורו הרבה כי לא היין בגוד בגד ומערבב שכלו ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו להבחין מה יום מיומים היום הזה אם הוא ת"ב או פורים כי לא ידע האדם את עתו אם עת לשחוק או עת לבכות וכדגים הנאחזים בפח כהם יוקשים בני אדם נופל מלא קומתו ארצה שוכב כאבן דומם. ולא ידע אם הוא בין החיים או בין המתים בקבר. הן אלה חטאת דרכי גבר. אשר שכרו יינו. גם השכרות

הכהן כשלוקח יהיה נכון לבו במוה בה' ב"ה וב"ש שימלא לו בכפלי כפלים . ולא כמו שעושין עתה שלא היה כונת בני עמינו שפודין באיזה משכון ובטוח שאחר הפדיון יחזיר לו הכהן את הכסף פרס או אם המשכון לא ישאר כן בישראל רק מי שבשעה דחוקה לו ביותר ועל כל זה ישים בלבו שהמתנה גמורה והגונה שנותן לכהן זה החפץ במתנה גמורה עבור הפדיון אלא גם הכהן ואף אם לא יחזיר לו הכהן החפץ לא יהיה בלבו על הכהן שום תרעומות . אך מי שיש לו איזה פרנסה אף שהיא בדחקות ובצמצום ישליך על ה' יהבו לקיים מ"ע זו מן התורה כתקונה ויתן לכהן את כסף הפדיום ה' סלעים בכסף או בשוה כסף ספרים או שאר מטלטלין שיש לו ויתן הכסף וקם לו לכהן להגונין ויחקור היטב עם לומדי תורה הדין של כך ה' סלעים כמה הוה כי שמעתי שחקרו ושקלו היטב וחשבו ה' סלעים כסף מזוקק ע"פ דעת הפוסקים עולה כסף מקנתו שלשה רו"כ ושבעים ושבעה קאפיקעס פחות רבע. והבוחר יבחר באיזה כהן הגון ואביון ויקיים בזה גם מצות צדקה שהיא ג"כ מ"ע מן התורה ודי בהערה זו וכוונת הכהן בעת קבלתו המתנה סלעים מאבי הבן כנזכר לעיל בעליית הכהן בקריאת התורה של שבת ע"ש :

בר מצוה גודל המצוה' וסעודת מצו' המוגבל ליומו באחרתי בעז"ה בשער הכולל פרק מ"ז :

תפלת הדרך

הנה במבואר בטור וש"ע שאין לאומרה רק אחר שהחזיק בדרך וזהו מגמרא דברכות פ' תפלת השחר דף ל' אך בזה"ק מבואר בכמה מקומות שעיקר תפלת הדרך קודם שילא לדרך דז"ל פ' בראשית דף מ"ח ע"ב כד ב"נ בעי לאתתקנא אורחי' קמי קב"ה עד לא יפוק לארחא בעי לאמלכא ביה ולצלי' קמי על אורחי' כו' ומאן דאיהו לא מהימנא במרי' מה כתיב בי' וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר . מאן לבו דא קב"ה דלא יהך עמי' בארחא ונרע מן סייעתי' בארחי' בגין דהאי ב"נ דלא מהימן בי' במאריה עד לא יפוק בארחא לא בעא סייעתא דמרי' עכ"ל . ובפ' ויחי דף ר"ל ע"א ז"ל ידהכי ב"נ דלא יפוק יחידאי בהורחא מאי יחידאי דיזדהר ב"נ למנטר פקודי דאורייתא בגין דלא תעדי מני' שכינתא ויצטרך למיזל יחידאי בלא זווגא דשכינתא הא חזי דכד נפיק ב"נ לארחא יסדר צלותא קמי' מרי' בגין לאמשכא עליה שכינתא ולבתר יפוק לארחא וישכח זווגא דשכינתא לגופיה ליה בארחא ולשזבא בכל מה דאצטרך כו' עכ"ל ושם דף ר"מ ע"ב ז"ל מאן דנפיק בארחא יתקן גרמי' בצלותא דמארי' כו' עד לא יפוק בארחא כדכתיב צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו עכ"ל . הרי מבואר מכל המאמרים הנ"ל שחיוב גדול להתפלל תפלת הדרך קודם יציאתו לדרך וע"כ זאת העצה הישרה בהתילב על דרך לו טוב קודם צאתו מביתו להתפלל תפלה קצרה מקירות לבו להשם יתעלה שיוליכנו לשלום למחוז חפצו וישמרנו מכל פגעים רעים בדרך כמבואר במאמרים הנ"ל וכשהחזיק בדרך יתפלל הנוסח תפלת הדרך שמבואר בגמרא ובטור . וגם הט"ז כתב שיש להתפלל תפלת הדרך המבואר בגמרא ובטור ובש"ע גם בביתו קודם שילא לדרך ועי"ש וחיוב גדול לעסוק בתורה בדרך כמבואר בזה"ק שצריך להתפלל ג"כ שיחזור לביתו לשלום וז"ל בפ' חיי שרה דף קכ"ח פ"א במדרש הנעלם ת"ר היוצא לדרך יתפלל שלש תפלות תפלה שהיא חובה של יום ותפלת הדרך על הדרך שהוא עושה ותפלה שיחזור לביתו לשלום עכ"ל . ומה מאד צריך להיזהר גבר כמה שאמר בן עזאי במתניתי' דברכות פרק ט' . בן עזאי אומר הרבע . שתים בכניסתו ושתים ביציאתו נותן הודאה לשעבר וצועק לעתיד לבוא . ודי בזה :

ותשלם כל המלאכה. סדר עבודת הקדש והזוכר: שמורה בכל וערוכה . מראשית השנה ועד אחרית שנה . אשר יעשה האדם בכה . אמן :

ובהפטרת של פרשת החודש

שענינה בקרבנות שיקרבו בבנין העתיד יתן האדם ג"כ הודאה עצומה במחשבתו נשמת חי ית"ש וישמח שמחה עצומה על בנין העתיד שבכל יום ובכל עת אנחנו ישראלים מצפים ומחכים שיבנה במהרה ויאמין אמונה שלימה ואמיתית שלעתיד מקדש ה' כוננו ידיו ית"ש ויתעלה ולא תבנה עוד מעשה ידי אדם ילוד אשה קצר ימים כשני בתי מקדשים הראשונים אבל בנין העתיד שאנו מצפים ביאתו יבנה ע"י בוראנו ית"ש ויתעלה כמ"ש אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו וגדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון בקיום והעמדה נצחית לעולמי עד . י"ר שנזכה לראות בבנינה . בראש הרים נכונה . כ"כ אמן סלה ועד :

הנה אחר השלמת עבודת הבורא ית"ש מסביב כל השנה על הסדר בכדי שלא תחסר כל בה אמרתי להציג ג"כ סדר מצות מילה ופדיון הבן וסדר תפלת הדרך

מצות מילה

כל איש ישראל שנולד לו בן זכר מיום הולדו יכניס שמחה עצומה בלבו כי חכה אליו גבר לזכותו בבן זכר להכניסו בברית עבודת הבורא ית"ש ויתעלה . ולבד הברכה שנתחייב לברך להשם יתעלה ברכת הטוב והמטיב ע"פ דינא דגמרא על שזכה אותו בבן זכר כמרז"ל אשרי מי שבניו זכרים ואיסורו והפלגותיו וזכותו של זה האדם שבניו זכרים שיזכה בעבור לדקם הון חמדת רב טוב הצפון לעתיד עבור לער גדולו וחנוכו לתלמוד תורה הקדושה וחנכו לנער במצות הקדושים ע"פ דרכו גם כי יזקין אל יסור ממנה ולגודל מעלתה שקם אנשי כנה"ג להאב לברך ברכות הטוב והמטיב הודאה להשם יתעלה בעת הולדו והנה בודאי אין מוחם על אמירת הברכה בפיו לבד רק בהצטרפות עם המחשבה שצריך האדם להכניס שמחה עצומה וההודאה בלבו על זה להשם יתעלה . והנה צלת ההודאה הכלליות הנ"ל שבעת הולדו ראוי להאדם גם לרבות כל השבעת ימים מיום הלידה עד יום המילה להכניס הודאה עצומה בלבו בשמחה עצומה ותשוקה המחכה להגיע מיום אל יום אמתי יבא לידי יום השמיני למול את בשר ערלתו של בנו להכניסו אז בבריתו של אברהם אבינו ע"ה וכל הימים אשר חי הוא שאול לה' להיות לו עבד עולם לשמור תורתו הקדושה ותמימה :

פדיון הבן

ונוסף גם הוא על האב הודאה עצומה להשם יתעלה בהולד לו בן בכור פטר רחם של שזכה אותו הבורא ית"ש על אחת טובה כפולה ומכופלת ג"כ במצות העודפת אחרי שמונה ימי מילה עוד קיום המצוה של פדיון הבן ישמח ויגיל מאד ויתן הודאה עצומה להשם יתעלה מיום הולדו בחסד אל כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו מזכירים את ה' תמיד של תשוקה ותוחלת עונת קיום מצוה זו ביום ל"א וביותר בהגיע תור עת וזמן הסעודה של חלוק במקין ערכה כמבואר בש"ע יורה דעה סי' ש"ה אז יכניס הודאה עצומה בלבו להשם יתעלה בשמחה עצומה יותר ויותר וביחוד בשעת הפדיון מהכהן אז יכניס בלבו שמחה עצומה ביותר וביותר לאמר הא לך חמש סלעים בעד פדיון בני בכורי כאשר צוני הבורא ית"ש ויתעלה ויברך ברכת שהחיינו בשמחה עצומה עד מאד על זכיית קיום מ"ע זו . אחיי ורעיי יכול אדם להתבונן גודל התקון של הפדיון הבן בכור בעצמו לבד קיום מ"ע מן התורה ואיך ראוי על פי דינים לו רק קנס ריוח פרנסתו לבטוח בשם אלהיו ית"ש ויתעלה ליתן החמשה סלעים

פרק זה מבואר לרמז. יוסף דעת מכאובי עונשי גיהנם מאחר עונשים הקשים ומרים רחמנא ליצלן בכד פיפים האדם אל לבו תמיד כל הימים לרבות הלילות בעודו בחיים חיותו בעה"ז השפל והשמש לבל ימליך אלא יזכיר דעתו שלם עומד נגדי בעולם שבא: ומיראת העונש יהיה כבולם מולג אדלה ורהטו לעה"ב יניע אה"כ ביראת הרוממות שהיא יראה פנימית כמבואר בזוה"ק ח"ל בפ' תרומה דף קמ"ט ע"ב לא כתיב באתי כי טוב וגו' הימה והא כתיב והנה טוב מאוד דא מלאך המות והכא אמרת דלא אתמר בגיניה כי טוב. אלא רזא דרזין הכא דהא והאי מלאך המות איהו טוב מאוד מ"ט בגין דהא כל בני עלמא ידעי דימותון ויתהדרון לעפרא וכגיון דמהדרין בתיובתא למאריהון בגין דחילו דא ודחלי למהוי קמיה. סגיאין דחלי מן מלכא מנו דהלייא רצועה לקמייהו כמה טבא הויא רצועה לגבי בני נשא דעבדת לון טבין וקשוטין בהרהייהו כדקא יאות וע"ד והנה טוב מאוד ודאי עכ"ל הזוה"ק ובודאי ממאמרים שהעתיק בעז"ה יעורר לבבו אל הזהירות שמביאה לידי יראת חטא בולהנו יתברך שמו ויתעלה בכדי ביעלה ויבא בלום אחר פטירתו לעולם העליון עולם עומד נח ונקי מכל חטא ועון להתענג מכל עונג ברב טוב הצפון לו בגן עדן התחתון והעליון כאשר יבא זכרונו לטובה בפרק שאחר זה:

וזה לשונו פ' ויקרא ד' י"ג ע"א נפב כי החכמא ר' יוסי פתח עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו' כמה היא להו לבני נשא לאזדהרא מחובייהו דלא למהוי קמי מאריה דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקארי אתערו בני עלמא לגייהו קמי מלכא קדישא אתערו לאזדהרא מחובייכו אתערו נשמתא קדישא דיהב בגווייכו מאתר קדישא תנינן דתנינן בשעתא דקב"ה אפיק נשמתא לנחתא בבני נשא אסהיד בה בכמה קסטורין בגין לנטרא פקודוי ולא עוד אלא דמעבר לה באלף ותמניא עלמין לאשתעשא ולמחמי בהו יקרא דאינון דמתהדלי באורייתא נפקא וקיימא קמי מלכא בלבוש יקר ולגמר הכי כדיוקנא דהאי עלמא בלבוש יקר עלאה אסתכלת ביקרא דמלכא כל יומא ואתעטר לה בכמה עטרין בשעתא דמטא זמנא לנחתא לעלמא עבדת מדורתא בגנתא דעדן דהרעא תלתין יומין למחמי יקרא דמאריהון דצדיקייא וסלקא לאתרהא לעילא ובתר דא נחתא לעלמא אתעטר לה מלכא קדישא בשבע עטרין כד דחלת ואעלת בגו גופא הכר הם ותבת בהאי עלמא ואשתדלת באורייתא. אורייתא אוהבה עלה ואמרת ומה כל יקרא דא וכד תשמותהא הבלים לנפשתא מלכא עלאה והיא הבאת קמיה נפש כי התעא דין מה הוא דתתעא עכ"ל: ובז"ה פרשת לך לך דף כ"ב ע"ג ז"ל בעוד שהנשמה בגוף והגוף עומד בכחו היא התשובה מעלייתא ולא בשעתא דלא יכ' כדאמר ר' פינחס משל למה"ד לאדם שעומד על בלהנו והיה רעב והאב נאכול ובעוד שהיה אוכל עמד עני ע ספתח בהאל ממנו להאכילו ולא החזיר לו פניש הלך אותו עני בפחי נפש לאחר שעה הגיעו עוד לפניו לאכול והיה בסנו מנה מבל כיון בראם שאינו יכול לאכול עוד אמר הנו לו נזה העני היה חכם אחד עומד עליו אמר ליה מוסם שלו יכולם לאכול לא נתת לו עתה שאין בך כח לאכול יותר אתה נותן לעני כך הוא האדם בעוה"ז הולך בגבלין רעב לאכול ולהרויה ממון בא העני שהוא היצר הטוב ושאל ממנו בבקשה שיחזור בתשובה ולעסוק בתורה ואינו מחזיר לו פניש מפני שהוא רעב יותר להרויה ממון לאחר זמן הושבין אותו בקולר כשרואה שאינו יכול להרויה יותר אומר אחזור בתשובה ביותר יתנו לו בעת לכך הו שמא לא יתנו לו אמר ליה הקב"ה שוטה עכשיו שאינך יכול עוד לסרויה יותר אומר אחזור בתשובה דאלו הייה יכול לא הייה חוזר בתשובה בעודו כך ילאתו נשמתו ממנו עכ"ל ובפר' משפטים דף צ"ז ע"א ז"ל לעם נכרי לא ימשול למכרה. מאן עם נכרי עלובתא איהי נשמתא דכד נפקא מעלמא וב"נ אסכי אורחי' כהדם היא בעתא לסלקא לעילא גו מבריין קדישין בגין דמבריין קדישין קיימין בשמי אורהא דג"ע ומבריין נוכראין קיימין בההוא אורחא דגיה"ם. זכאה נשמתא כמה מבריין קדישין קא מתעתדן לה לאתחברא בהדה ולמיעאל לה לג"ע. לא זכאה כמה מבריין נוכראין מתעתדן למיעל לה באורחא דגיהנם ואינון מבריין דמלאכי חבלה זמינין למעבד בה נוקמין אתא קרא ואוכח לעם נכרי לא ימשול למכרה אלין מלאכי חבלה. בבגדו בה איהו נטירא דקב"ה עביד לה נטירא דלא ישלוט בה עם נכרי בההוא פריכו דנפרו עלה. ואם לבנו ייעדנה. מ"ח כמה איש ליה לגבר נש לאזדהרא דלא יסטי אורחוי בהאי עלמא דאי זכה בר נש בהאי עלמא ונטיר לה לנשמתא כדקא יאות דא איהו בר נש דקב"ה אתרעי ביה ואשתבח ביה בכל יומא בפמלייא דיליה ואמר חמו ברא קדישא דאית לי בההוא עלמא כך וכך עביד כך וכך עובדוי מתקנן וכד האי נשמתא נפקא מהאי איהי נקייא ברירא קב"ה אנהיר לה בכמה נהורין בכל יומא קארי עלה דא היא נשמתא דפלניא ברי ודא הוא דכתיב ואם לבנו יעדנה כמשפט הבנות יעשה לה. מאי כמשפט הבנות הכא אית רזא להכימין. בגו סגרא תקיפא רקיעא טמירא אית היכלא חדא דאקרי היכל אהבה ותמן אינון גניזין טמירין וכל נשיקין דרחימו דמלכא אינון תמן ואינון נשמתין רחימאן דמלכא עאלין תמן. כיון דעאל מלכא בההוא היכלא דתמן כתיב וישק יעקב לרחל וקב"ה אשכח תמן לנשמא נשמתא קדישא קדים פיה ונשיק לה וגפיף לה וסליק בהדיה ואשתעשע בה ודא הוא כמשפט הבנות יעשה לה כדינא דאבא עביד לברתיה דאיהי חביבא לגביה דנשיק לה וגפיף לה ויהיב לה מתנן. כך הקב"ה עביד לנשמתא זכאה בכל יומא כמה דכתיב כמשפט הבנות יעשה לה. היינו דכתיב יעשה למחכה לו כרסא דנשמתא עביד בההי עלמא אוף הכי קב"ה אתלים עבייה אחרא בעלמא דאתי דכתיב עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. והכא כתיב יעשה לה עכ"ל:

ובפ' לך לך דף פ"ט ע"ב ז"ל ה"ר אלעזר זכאין אינון לדיקייא דאולפי אורחי' דקב"ה בגין למהך בהו ולדחלא מניה מיתבות יומא דדינא דזמין בר נש למיהב דינא ותושבחא לקב"ה כתח ואמר ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו. האי קרא אוקמוה אבל ת"ח בההוא יומא דאשלימו יומוי דבר נש לאסתלקא מעלמא ההוא יומא

חלק רביעי

הקדמת הרב המחבר לשער הכולל

יען כי ראיתי אחרי רואי עולם ההפוך ורב המדה לרב בני נפשי נאמנים זרע קדושים של תלמוד מעניני מוסר והוכחה על התמדה לימוד תורתינו הקדושה וכוונת התפלה וקיום המצות בכלל ובפרט ושכר על קיומם ויגוע על בטולם וגם מעניני המדברים במדות טובות ותקוני יסורים אשר יעשה אותם האדם וחי בהם חיים נצחיים: וידיעת זאת בכל הארץ שמאמרים של ספר הזה"ק והתקונים המדברים מעניינים הנ"ל הלא המה פזורים שנים

פזורה דברו לפניו מקול הקריא"ס להייטיב דרך ולפנות ער"ב ערבות לבב אנוש יסוד אר"ס של מבני משמשות הלימוד וכוונת התפלה ועלם השתדלות קיום המצות וזאת תורת הקנאו"ת קנה המדה מדות יקרות יותר מכל ספרי מוסר ותוכחה . ומה גם כי לף קדושת לשונו תעלה מרפא ארוכה . להיות לו סגולה להקון שהמה אף כי ל יבין לכון ערכה. ושוק הזי גבורתיה דמרי שמעתתא גברא רבה דקא מסהיד ככה . הלא המה בלו בספרי סקדש מהר"י ז"ל ערוכה : והנה נפשם בהלה לשתי סבות א' שאמרו להם עלות בזוה"ר הזה וגנוז בקלגו מהללה קדי"מם הגשות הצריכין לדבר קדשו אשר מבלעדו יסיה להם חזות הכל כדברי הספר החתום לעולם דקיהללמב ע"ד הסוד במדות והספירות הסולמות העליונים הקדושים והם יגלו את הזוה"ר ל"ו הרחיקו מלעיין אף במאמרים המדברים מעניני הוכחה ומוסר לבד . ב' בהיות כי מפוזר ומפורד המה המאמרים המדברים מעניני הנ"ל בכ' חלקי הזהר ובזוהר חדש ובתקונים וקשה להם החיפוש ולחקור מקומה הנה והנה וילכו ול"ו ייגעו לבקש מה שאשר יפיק להם לעולם . ושתי סבות אלו הסיבו את לבם מאורכות ומנעו הטוב מהם מלעיין כלל בס' הזוה"ק : ולגם אלה אף מי שלומד ס' הזהר והתקונים לעתים מזומנים בשנה שיעלה"ו ל"ו ימ"ים מעשות פרי טוב להתעורר בלבו ממאמרי הזהר אל כל הענינים הנ"ל כי עד שבא אל ההתעוררות המאמר שלאחריו כבר הלך ועבר ממנו התעוררות מאמר שלפני פניו ואין זכרון לראשונים ושניהם כאחד טובים . וזה ידוע שכל מדה נכונה ויקרה המה למוצא דעת בזוה"ק ישן וחדש ותקונים . גם מצות פרטיות מעשיות ומחשביות שבמעט כל מצוה ומדה נכונה והנהגה ישרה אשר לא נעדרה בזוה"ק ובתקונים שיחשוב וידריך וינהג האדם בהם . ולכלם בש"ס יקרא שם חיים בגודל שכרו נאמן ערך והכליה בקיומם והפוכו גודל העונש ר"ל בביטולם . ובודאי הם צורך גדול לכלל עם קדוש הישראלי להיות בקיאים בהם ובכוך שבחר בהם ובמסתם . וביחוד ללומדי תורה שלא יכשלו בהם ח"ו מחמת מניעת עיונם בס' הזוה"ק הנ"ל והנגת הלמוד עולה לזדונותה . ואני לזאת ואבל"ת ידי לקרבה אל המלאכה מלאכת עבודת הקדש בכח"ב ישכו מבלא ליבנים דיקוד בגבב אגום ואמרתי אלכה אחרי סקורים ואספתי באמרי"ס מכל ספר הזוה"ק ישן וחדש ותקונים כל פרטי עבודת יוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה כדי לזכות את הרבים ולעשות ריח ניחח ליוצרי ובוראי ית"ש ויתעלה אין אמנע ה"י טוב מבעליו . וכזה עשיתי בהעתקתי . כל המאמרים הקדושים המדברים מעניני תפלה ולמוד התורה תורה מעשיות ומחשביות של עשה ול"ת ומדה טובה והנהגה ישרה שהבאתי ענינם בפנים החבור על מקומו יבא בשלום מאמרי הזוה"ק השייכים לענינו כאשר עלה זכרונו לטובה למעלה בהקדמה הנ"ל. אך מאמרים הקדושים מעניני עבודת בוראנו ית"ש שלא באו ענינם בפנים החבור לקבצתי אותם אחד לאחד וחברתי את האהל להיות אחד וקראתיו בשם : שער הכולל כי כשמו כן הוא שער זה כולל כל פרטי מצות העבודה עבודת הקדש שעדיין לא הובאו ענינם בפנים החבור שאנהגו עם קדוש מצווין לעבוד ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לכל מצוה מעשיות ומחשביות וכל מדה נכונה וכל זריזות מ"ע ול"ת ומוסר הוכחה על כל עניני האדם בעבודת בוראינו ית"ש ויתעלה לא נעדר בשער הזה שלא העתקתי ענינו ומקומו מוזכר לו באיזה פרשה ובאיזה דף של הזוה"ק והתקונים ולכל ענין וענין עשיתי מדור בפני עצמו . וחלקתי השער הזה לפרקים ועל כל פרק קבעתי ליתן בקצרה מאתי מכל הענינים שמבוארים בזה הפרק לזכרון על מציאה שימצא מבוקשו בנקל בלי טורח . וכולם ישרו לנגד עיני האדם מסודרים על סדר הנאות ולא יצטרך לחפש הנה והנה ולחקור מקומו בכל ספרי הזוה"ק והתקונים ובודאי מי שיעיין בשער הזה יבין גודל תועלתו : ויוצרי ובוראי ית"ש ויתעלה הוא היודע ועד נאמן בשחק שלא באין כוונתי בחבור זה להתגדר הנולד . רק כוונתי ועל רוחי היה לעשות נחת רוח ליוצר הכל . שזכני הוא ית"ש מעם קדוש וסגולה . שיהא בחבור זה לישר מסילה ולזכות ב"כ לסורות לבניהם את הדרך אשר ילכו בה דרך סלולה . ולא המעשה אשר יעשון בהשכלה . ומי שידינו לכף זכות ידינהו ג"כ לכף זכות בשמים לטובה . ויזכה להיות עובדים יוצ"ש בירא בגילה ויגלה לנו במהרה בימינו הגאולה . ויבנה לנו המקדש והבית

הקדש בנויה על תלה אמן סלה :

באגרא דמלכא ואהדר דיני׳ ואשתלי׳ דלא אשגח עלי׳ סניגורי׳. בגזירה דמלכא נהיר ואקים קמיה לרגלוי וחד טיפה סגיא בידיה וזקיף כ״ג עינוי וחמי כמלי ביתא דמתלהטין באשא דזווא מניה. הדסכי חמי ליה קמיה כוליה מלי עיינין לנטשוי אשא דליסיט קמיה דבר נש. הכי הוא ודאי דהא כמה בני נשא חמו מלאכא בשוקא וקיימי קמיה ושאר בני נשא לא חמאן ליה. ואי תימא הא כתיב עושה מלאכיו רוחות וגו׳ היך יכיל לאתחזאה בארעא אלא מלה דא הא אוקמוה דכיון דנחית אתלבש בגופא ואתחזי למאן דאתחזי בההוא לבושא דאתלבש ביה ואי לאו לא יכיל למסבל ליה עלמא ולאתחזאה כל שכן וכל שכן האי דכל בני עלמא צריכין ליה. אלא ספין בחרבי׳ וכו׳ והא אוקמוה חבריא. כיון דחמי ליה אזדעזע כל גופיה ורוחיה ולביה לא שכיך בגין דאיהו מלכא דכל גופא. ורוחא דיליה אזלא בכל שייפי גופא ואשתאיל מנייהו כבר נש דאשתאיל מחבריה למהך לאתר אחרא כדין הוא אומר ווי על מה דעבד ולא מהניא ליה אלא אי אקדים אסוותא דתשובה עד לא מטא ההוא שעתא. דחיל ההוא בר נש ובעי לאסתמרא ולא יכיל כיון דחמי דלא יכול הוא פתח עינוי ואית ליה לאסתכלא ביה ואסתכל ביה בעיינין פקיחן וכדין הוא מסיר גרמיה ונפשיה והיא שעתא הוא עידן דדינא רבא דב״נ אתדן ביה בהאי עלמא. ועם כל דא רוחא אזלא ושאט בכל שייפין ואזדעזעא לכל ספרין וכל שייפי גופא כלהו מזדעזען. כד מטא רוחא לכל שייפא ושייפא ואשתאיל מניה כל זיעא על ההוא שייפא ורוחא אסתליק מניה ומיד מית ההוא שייפא וכן בכלהו. כיון דמטי רוחא למיפק דהא אשתאיל מכל גופא כדין שכינתא קיימא עלי׳ ומיד פרחא מן גופא. זכאה חולקי׳ דמאן דאתדבק בה ווי לאינון חייביא דרחיקי מנה ולא מתדבקן בה. וכמה בי דינא אעבר עליה דב״נ כד נפיק מהאי עלמא. חד ההוא דינא עלאה דקאמרן כד נפיק רוחא מן גופא. וחד דינא כד עובדוי ומלוי אזלין קמיה וכרוזי מכרזי עלוי. וחד דינא כד עייל לקברא. וחד דינא דקברא. וחד דינא דתולעתא. וחד דינא דגיהנם. וחד דינא דרוחא דאזלא ושאט בעלמא ולא אשכח נייחא עד דישתלימו עובדוי ודאי שבעה עדנין יחלפון עלוי. בגין כך בעי בר נש כד איהו אשתכח בהאי עלמא לדחלא מן מאריה לאסתכלא בכל יומא ויומא בעובדוי וייתוב מנייהו קמי מאריה. כד אסתכל דוד מלכא באינון דינין דב״נ כד אסתכל מהאי עלמא אקדים ואמר ברכי נפשי את ה׳ עד דלא תפוק מעלמא בעוד דאנת אשתכחת עם גופא. וכל קרבי את שם קדשו אתון שייפי דמשתתפי ברוחא השתא דאשתכחת עמכון אקדימו לברכא שמא קדישא עד דלא ימטי זמנא דלא תיכלון לברכא ליה ולאודאה עלייכו עכ״ל: ובזהר חדש במדרש רות דף ס״ב ע״א ז״ל שבעה שמות לגיהנם ואלו הם בור שחת דומה טיט היון שאול ארץ תחתית שבעה פתחים יש לגיהנם כנגד שבעה שמות שיש לו שבעה מדורות זו על זו וכולן מדורות מזומנים לרשעים לידון שם כו׳. מדור הראשון בור והוא מדור העליון ושם כמה כיתות של מלאכי חבלה כעין הבור אשר אין בו מים אבל נחשים ועקרבים יש בו כך המדור הזה נקרא בור כמה כיתות של מלאכי חבלה כעין נחשים השרפים אשר אין להם למה אגבה ממונים שולטים בגיהנם והם מתחת ידי דומה והם ממונים אף וחמה וכל האחרים הממונים תחתם וכל אותם הממונים רגיז ושבי׳ ודנין בה נפשותם של רשעים וכל אותם כיתות של מלאכי חבלה כלם מרעישים גיהנם ובשמע קולם ברקיע וקול הרשעים בגיהנם נוהין ואומרים ווי ווי אין מרחם עליהם ועל כל אלו השלשה הממונים עם אחר כיתות של מלאכי חבלה שמרעישים גיהנם אמר קרא עלייהו קול שאון מעיר קול מהיכל קול ה׳ משלם גמול לאויביו כנגד ג׳ מבוחים הללו כו׳ בהאי מדור דנין לאותן שקופצין מלוה עלי שיח המפסיקים דברים שנתנו בלוחות עלי שיחה בטילה ואותם שאין נוהגין כבוד בתלמידי חכמים ואין דנין במקום הזה למבזה תלמוד הכם כי דנין אותו בטיט היון והמקלל הרב וכיוצא בהם והעובר אחורי ב״ה בשעה שהציבור מתפללים. והמספר שבח חבירו בפני מי ששונאים אותו לרעה וכל אלה וכיוצא בהם נידונין במדור הראשון: המדור השני הוא נקרא שחת ושם אש ירוקה ואין שם כי אם חושך ואין שם רחמים כלל ושם דנים כל המספרים אחר מיטתן של ת״ח והמלבין פני חבירו ברבים ואפילו בהלכה שלא נלמוד ממנו והמתגאה שלא לשם שמים והמתכבד בקלון של חבירו והיודע בחבירו שיכשל בדברים או׳ הלכה אחת והם בעיר אחת והאוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה והמגביה ידו על חבירו אע״פ שלא הכהו ומי שמקלל בשוק לחבירו בענין שיגיע לו בושת כל אלו נידונים שם במדור זה וכל כיוצא בהם. המדור השלישי הוא נקרא דומה ושם נידונין כל אותן גסי הרוח המתגאים לשם בהלכה לפני רשע שלא לשם שמים והמספרים לשון הרע והמגיס לבו בהוראה והדן את חבירו לכף חובה והמלוה לחבירו ברבית והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה ומי שאינו עונה אמן מפי המברך ומי שעושה תפלתו פיסקי פיסקי כגון המספר בתפלתו ויוצא ואומר דבר אחר וחוזר ומפסיק והוא נקרא פיסקי פיסקי והמתלונן על חבירו ועל הזקן שמכה תלמידו ושולח דבר ערוה בחבירו ואינו מודיעו בינו לבינו כל אלה נידונין שם וכל כיוצא בהם:

המדור הרביעי נקרא טיט היון ושם נדונין כל אותן גסי הרוח וכל אותן השופכין עזות לעניים ומדוכאין והרואה לעני בדוחק ואינו מחיהו עד שמבקש ממנו שאלתו והשותק שכר שכיר והמוציא זרע לבטלה הבא על כותית ונדה והממשכן לעני ואינו מחזיר לו משכונו כשאין לו דבר אחר והמטה משפט והלוקח שוחד כולם נידונים במדור זה: המדור החמישי נקרא שאול ושם נידונים האפיקורסים והכופרים בתורה והכופרים בתחיית המתים על אלה נאמר כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה על שאר החוטאים כתיב ממית ומחיה מוריד שאול ויעל: המדור הששי נקרא צלמות ושם נידונין כל אותן ששכבו עם אשתן נדה: המדור השביעי נקרא תחתית שיורד לשם שוב אינו עולה ועליהם נאמר ועסותם רשעים וגו׳ וכל אלו המדורות הם אכלה דולקת לילה ויום לנפשותם של רשעים יש מי שנקרא רשע ונידון בגיהנם י״ב חודש. רשע גמור שאין לו תשובה אין לו תקנה עולם נעולים בגיהנם רשען כמאמרי רז׳ עכ״ל. ומי שאים אמר בנה ביתו בלא צדק ואמר נשא תרוצין למי חטאים

דגופא אתבר וגופא בגוים לאתפרשא מניה כדין אתייהיב רשו לבר נש לאחזאה מה דלא הוה ליה רשו לאחזאה בזמנא דגופא קיימא ומתים על בורייה וכדין קיימי עליה תלת שליחן וחשבו יומוי וחובוי כל מה דעביד בהאי עלמא וכו' ואודי על כלא בפומיה ולבתר הוא חתום עלוי בידיה הה"ד ביד כל אדם יחתום ובידי' כלהו חתימין למידן ליה בההוא עלמא על קדמאי ועל בתראי על חדתי ועל עתיקי לא אתנשי חד מנייהו הה"ד לדעת כל אנשי מעשהו וכל אינון עובדין דעבד בהאי עלמא בגופא ורוחא הכי נמי יהיבו חשבנא בגופא ורוחא עד לא יפוק מעלמא עכ"ל.

ובפ' ויחי דף רכ"ב ע"ב ז"ל ר' שמעון פתח ואמר הנסתרות לה' אלהינו וגו' הנסתרות לה' אלהינו תא חזי כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא מחובוי ולאסתכלא דלא יעבר על רעותא דמאריה. דתנינן כל מה דבר נש עביד בהאי עלמא בספרא כתיבן אינון עובדין ועאלין בחושבנא קמי מלכא קדישא וכלא אתגלייא קמי' הה"ד אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה'. אי הכי היאך לא יסתמר בר נש מלמיחב קמי דמאריה ותנינן אפי' ההוא דחשיב בר נש ואסתכל ברעותיה כלא אסתכל קמי קב"ה ולא אתאביד מניה עכ"ל. ובפ' ויחי דף רכ"ו ע"א ז"ל כל זמנא דנפיל איניש בבי מרעיה ולא יכיל לנגדא נשמתא אתעברת וסלקת מניה וכדין לא נהיר רוחא לנפשא עד דדיינין דינים דבר נש ואי דיינין ליה לבר נש לטב כדין נשמתא אהדרא לאתרה ונהורא לכלא הא בזמנא דקיימא מלה בדינא ובזמנא דלא קיימא מלה בדינא תלתין יומין אקדימת נשמתא לכלא ועלמא אתעבר מניה. אלא בשעתא דדיינין ליה לבר נש לעילא סלקין נשמתיה לבי דינא ודיינין על מימרהא והיא אסהיד' בכלא ואסהידת בכל רעיוני דבר נש ובעובדיהון לא אסהידת דהא כלהו בספרא כתיבין ובכלהו דיינין ליה לבר נש בשעתא דדיינין לי' לבר נש לעילא כדין דחקא דגופא אסתכ' יתיר משאר זמניא. אי דיינין ליה לטב כדין ארפין מניה וזיעא אתבקע על גופא ונשמתא אהדרא לבתר ונהרא לכלא ולא סליק בר נש מבי מרעי' לעלמין עד דדיינין דיני' לעילא עכ"ל:

ובפ' ויקהל דף קצ"ט ע"א ז"ל יונה דנחתא לספינה דא איהו נשמתא דבר נש דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דבר נש כו' וכדין בר נש אזיל בהאי עלמא כספינה בגו ימא רבא דמחשבת לאתברא כמה דאת אמר והאני' חשבה להשבר ובר נש כד איהו בהאי עלמא חטי וחשיב דערק מקמי מאריה ולא אשגח בהאי עלמא וכדין אטיל קב"ה רוח סערה תקיפא דא היא גזירת דינא דקיימא תדיר קמי קב"ה ובעאת דינא דב"נ מקמי' ודא איהו דקא מסער לספינ' ואדכר חובוי דבר נש לאתפסא לי'. וכיון דאתפ' ב"נ על ידא דההיא סערה בבי מרעי' מה כתיב כו' בי' פעמ' קריבו בי דינא אית מנהון דפתחי בחוב ואית מנהון דפתחי בזכות. ובגזרת דינא סבע' דינא ואי ההוא ב"נ לא זכי מה כתיב ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו מבחלין אינון דאורו זכותי' לאתב' לי' להאי עלמא ולא יכלו מ"ט כי הים הולך וסוער' עליה' גזרה דדינא אזיל וסער' בחובוי דבר נש ואתגבר עלייהו כדין נחתין עלוי' הגא שליחן ממנן חד דכתב כל זכוון וכל חובין דעביד בר נש בהאי עלמא וחד דעביד חושבן יומוי וחד דהוה אזיל עמי' כד הוי במעוי אמי'. והא אוקימנא דגזר' דינא לא שכיך עד האי' זמני דכתיב וישאו את יונה. ישאוהו כד נטיל לי' מבית' לבי קברי כדין מכריזין עלוי. אי איהו זכאה מכריזי עלוי' ואמרו הבו יקר לדיוקנא דמלכא יבוא שלום ינוחו על משכבותם הלך נכחו מנלן דכתיב והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך. ואי חייבא איהו מכריזו עליה ואמרי ווי לפלניא טב ליה דלא יתברי כדין מה כתיב ויטלהו אל הים ויעמד הים מזעפו. כד עאלין ליה לבי קברי דאיהו אתר דדינא כדין גזרת דינא דהוה סעיר שכיך מזעפיה ונונא דבלע ליה דא איהו קברא. מה כתיב ויהי יונה במעי הדג מעוי דדג דא בטן שאול מנלן דכתיב מבטן שאול שועתי ואיהו במעי דנונא הוה וקארו ליה בטן שאול. שלשה ימים ושלשה לילות אלין תלתא יומין דבר נש בקברא ואתבקעו מעוי לבתר תלתא יומין ההוא טנופא אתהפיך על אנפוי ואומר לו טול מה דיהבת בי. אכלית ושתית כל יומא ולא יהבית למסכני וכל יומך הוו כהגין וכמועדין ומסכני ראו כפנין דלא אכלו בהדך טול מה דיהבת בי. הה"ד וזריתי פרש על פניכם וגו' והא אוקימנא. לבתר דא מתלתא יומין לחלאה כדין אתדן בר נש בעינוי בידוי ובדגלוי ואוקמוה עד תלתין יומין כל אינון תלתין יומין אתדנו נפשא ורוחא כחדא כו' עכ"ל:

ובפ' כמה דף קכ"ו ע"א ז"ל תא חזי בר נש אזיל בהאי עלמא והוא חשיב דדיליה הוא תדיר ויתסלק בגויה לדרי דרין עד דאיהו אזיל בעלמא יהבין ליה בקולרא עד דאיהו יתיב דיינין ליה בקונטון עם שאר בני דינא אי אשתכח לי' סניגור' הא אשתזיב מן דינא הה"ד אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר וגו'. מאן הוא סניגור' אלין עובדין דכשרן דקיימי עליה דב"נ בשעתא דאצטריך ליה. ואי לא אשתכח עליה סניגורא הא אתחייב מן דינא לאסתלקא מן עלמא. בההיא שעתא כד איהו שכיב בקולרא דמלכא עד דזקיף עינוי חמא דאתיין לגביה שתין דכתבין קמיה כל מה דעבד בהאי עלמא וכל מה דאפיק מן פומא ויהיב דינא על כלא וכתבין קמיה הה"ד כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וגו' וכלהו אודי עלייהו מ"ט בגין דהוא עובדא דאיהו עביד סלקא וקיימא עליה לאסהדא בי' וקיימין לאסהדא עלי' וכלהו נחתין ואתרשימו קמיה וקיימו קמיה ולא מתעברן מניה עד שעתא דאתדן בהו בההוא עלמא: ת"ח כל אינון טלין דעביד בר נש בהאי עלמא כלהו זמינין קמיה ולא אתעברן מניה ובשעתא דמפקי ליה לקברא כלהו מתעתדן קמיה ותלת כרוזי מכריזי חד קמיה וחד מימיניה וחד משמאליה ואמרי דא פלניא דמריד במאריה. מריד לעילא מריד לתתא מריד באורייתא מריד בפיקודי חמו עובדוי חמו מלוי טב ליה דלא אברי. עד דמטי לבי קברא כלהו מתין אתרגזין מדוכתייהו עליה ואמרי ווי ווי דדא אתקבר בגוון. עובדוי ומלוי אקדמן ועאלין לקברא וקיימי עליה דההוא גופא. ורוחיה אזלא ושטא ומתאבלא על גופא. כיון דבר נש אתכנש בבי קברי דומה קדים ונפיק תמיה ידיה תלתא בי דינא די מפקי על דינא דקבר׳ ועמהון פתקין דאתא בידייהו ודיינין רוחא וגופא כחדא. ווי על ההוא דינא ווי על עובדוי. בשעתא דאיהו שריא

לאורייתא דהא חדוותא דמאריכון הוי בגו דהא עטרא דמאריכון מתעטרא בכון. כדין כיון דנהרין נהורא נהורא תרין נהורין מתחברן כחדא ונהרין לבתר אינון גוונין נחתין ואסתכלן לאשתעשעא בהון נשמתין דצדיקיא ומתקני לון לעטרא לעילא וכל דא אתמר עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו כו'. בגנתא דעדן אית היכלא חדא דאקרי היכלא דבני מרעין כדין משיח עאל בההוא היכלא וקארי לכל מרעין וכל כאבין כל יסוריהון דישראל דייתון עליה וכלהו אתיין עליה ואלמלא דאיהו אקיל מעלייהו דישראל ונטיל עליה. לא הוי ב"נ דיכיל למסבל יסוריהון דישראל על עונשי דאורייתא הה"ד אכן חליינו הוא נשא וגו' כו' וכד הוו ישראל בארעא קדישא בצלותין פולחנין וקרבנין דהוו עבדי הוו מסלקין כל אינון מרעין ויסורין מעלמא. השתא משיח מסלק לון מבני עלמא עד דנפיק בר נש מהאי עלמא ומקבל עונשיה כו' זכאין אינון דנטרי פקודי אורייתא קדישא עכ"ל. ובפ' פקודי דף ר"כ ע"א ז"ל זכאין אינון צדיקייא לעלמא דאתי דכמה נהורין גניזין לון כמה עדונין בההוא עלמא טמירין לון דכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך מה רב טובך הא אוקמוה דהא הוא אור דגניז לצדיקייא לעלמא דאתי כו' אשר צפנת בגין דאסתכל קב"ה בההוא נהורא ואסתכל באינון חייביא דזמינין למחטי בעלמא וגניז ליה לההוא נהורא למזכי ביה צדיקייא לעלמא דאתי כמה דאתמר עכ"ל. ובדף רמ"ו ע"ב ז"ל היכלא תניינא כו' הכא קיימין כל אינון מלבושין דנשמתין דצדיקייא דסלקין לאתלבשא בהו קמי מאריהון ולקיימא מקמיה וכד נשמתא סלקא ומטי להאי היכלא כדין אזדמן חד ממנא דאתפקד על אינין לבושין ודקיקאל שמיה דהא בזמנא דבר נש עביד פקודין דאורייתא בהאי עלמא כגוונא דאיהו אשתדל גרמיה הכי אתעביד ליה בהאי היכלא לעילא מלבושא לאתלבשא ביה בההוא עלמא וכד נשמתא סלקא ההוא ממנא נטיל ההוא לבושא דילה ואזיל עמה עד די מטא לנהר דינור די נשמתא אצטריכא לאסחייא ולאתלבנא תמן כו'. ואי זכאת האי נשמתא ואסתלקת האי ממנא דקיקאל נטיל לה להאי נשמתא ואלביש לה ההוא לבושא ואתקנא ביה וסלקא לקרבנא על ידא דמיכאל כהנא לקיימא תדיר כל יומין קמי עתיק יומין זכאה חולקיה דהאי נשמתא דקיימא וזכאה להאי עכ"ל. ובפ' אחרי דף ע' ע"ב ז"ל אמר רבי יצחק זכאין אינון צדיקייא בעלמא הדין ובעלמא דאתי דהא כלהו קדישין גופא דילהון קדישא נפשא דלהון קדישא רוחא דלהון קדישא נשמתא דלהון קדש קדשים. תלת דרגין אינון כגוונא דלעילא כו' ת"ח תלת דרגין אינון ואתדבקו כחד נפש רוח ונשמה ועלאה מכלהו נשמה דאמר רבי יוסי בכלהו בני נשא אית נפש ואית נפש עלאה מנפש זכה בר נש בהאי נפש מריקין עליה עטרא חד דאקרי רוח הה"ד עד יערה עלינו רוח ממרום כדין אתער בר נש באתערותא אחרא עלאה לאסתכלא בנימוסי מלכא קדישא. זכה בר נש ביה בההוא רוחא מעטרין ליה בכתרא קדישא עלאה דכליל כלא דאקרי נשמה דאתקרי נשמת אלוה. ותאנא בדחא דרזין בגו ספרא דקהלת דשלמה מלכא האי קרא דכתיב ושבח אני את המתים שכבר מתו כיון דכתיב ושבח אני את המתים אמאי שכבר מתו אלא שכבר מתו בהאי עלמא בפולחניה דמאריהון. ותמן כתיב ג' מדורין עבד קב"ה לצדיקייא. חד דזכו אינון צדיקייא דלא אסתלקו מהאי עלמא וכד אצטריך עלמא רחמין ואינון חייבין בצערא אינון מללין לצלותין עלייהו ואזלין ומודעין מלה לאינון דמיכין דחברון ומתערין ועאלין לגן עדן דארעא דתמן רוחיהון דצדיקיי' מתלבשין בעטרין דנהורא ואתייעטו בהו וגזרין גזירה וקב"ה עביד רעותא דלהון וחס על עלמא ואינון נפשין דצדיקייא משתכחין בהאי עלמא לאגנא על חייא והאי אקרי נפש ודא לא אעדי מהאי עלמא לאסתכלא ולמנדע ולאגנא על דרא והאי הוא דאמר הברייתא דמתי ידעי בצערא דעלמא ועונשא דחייבין די בארעא בהאי סוד דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה. ומדורא תניינא הוא גן עדן די בארעא ביה עבד קב"ה מדורין עלאין יקירין כגוונא דהאי עלמא וכגוונא דעלמא עלאה והיכלין בתרין גוונין דלית לון חושבנא ואילנין ועשבין וריחין דסלקין בכל יומא ובהאי אתר שארי ההוא דאקרי רוח דאינון צדיקייא ומדורא דההוא רוחא ביה שארי. וכל רוח ורוח מתלבשא בלבוש יקירא כגוונא דהאי עלמא וכגוונא דההוא עלמא עלאה. מדורא תליתאה הוא מדורא עלאה קדישא דאקרי צרורא דחיי דתמן מתעדנ' ההוא דרגא עלאה קדישא דאקרי נשמה. והאי אתדבק לאתענגא בעדונא עלאה עליה כתיב אז תתענג על ה' והרכבתיך וגו'. ותאנא בשעתא דאצטריך עלמא רחמי ואינון צדיקייא זכין ההוא נפש דאשתכחת בעלמא לאגנא על עלמא. נפש סליק ואזיל ושאט בעלמא ומודע לרוח ורוח סליק ואתעטר ומודע לנשמה. ונשמה לקב"ה וכדין חס קב"ה על עלמא. כדין נחתא מעילא לתתא נשמה אודע לרוח ורוח אודע לנפשא. ובכל שבתא ושבתא וריש ירחא כלהו מתחברן ומתעטרן כחד עד דאזדווגו למיתי לסגדא למלכא עלאה, ולבתר הדרין לאתרייהו הה"ד והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר וגו'. ובשעתא דאצטריך עלמא רחמי והוי אזלי ומודעי להו לנפשייהו דצדיקייא ובכאן על קברייהו אינון דאתחזו לאודעא להו. מ"ט דבוון רעותא דלהון לאתדבקא נפשא בנפשא כדין אתערין נפשייהו דצדיקייא ומתכנפי ואזלין ושאטין לדמיכי חברון ומודעי להוא לצער דעלמא וכלהו עאלין בההוא פתחא דג"ע ומודיעי לרוח. ואינון רוחין דמתעטרן בג"ע מלאכי עלאין אזלי ביניהו וכלהו מודיעין לנשמה ונשמה אודעא לקב"ה וכלהו בעאן רחמי על חיין וחס קב"ה על עלמא בגיניהון ועל דא אמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו וגו' עכ"ל:

ובפרשת שלח דף קס"ט ע"ב ז"ל אמר ר' שמעון מפרשתא דא (ר"ל מפרשת מרגלים) אוליפנא רזא דחכמתא ואשתמשו מנה רזין עלאין ויקירין ת"ח קב"ה משבח באורייתא ואמר אזלו באורחי אשתדלו בפולחני ואנא אנא מעייל לכון לעלמין טבין לעלמין עלאין. בני נשא דלא ידעי לא מסימני ולא מסתכלי. קב"ה אמר אזילו אלינו ההוא עלמא טבא ההוא עלמא דכסופא עלאה. אינון אמרי איך יכול נחללא ליה ולמנדע כל האי. מה כתיב עלו זה בנגב אשתדלו באורייתא ותחמון דהא היא קיימא קמייכו ומנה תנדעון ליה. וראיתם את הארץ

במאמרו על אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ושבים אל מהו"ת דרבנן ונשיב בניגונם שגמו כי נגיס ססס
ה'.. ויאמר אל נא תם עד נרדם בתרדמת הזמן בוגד קום קרא אל אלהיך אולי יתעשת האלהים ויצא מה שליט
לבאר וכזה נשלם הפרק בעז"ה :

פרק שני מפני שקדם שלמרע בביאור כל המירא שותי ניהגם חולתם עמדנו על הפרק לסבר"ל בקול אומר על אבני קס"ב ממאמרי הזה"ק מגודל שפעות יונק שפע השפע שיש לצדיקים מג"ע התחתון והעליון גודל אלה אלהות שנעשים בג"ע בגזרת אומר ועושה בכדי שיהיו האדם אל נכו ולו מקול יקבל כפעו ומאותו במאמרים לעלות השמה מהבל יחד גודל השוכה ר"ל ושולם השכר לעושי דברו חכם לב יקח מצות בזריזות זריז השכר שנם השכר אף באלן מן הכלאי לסיות כוונה האדם בעבודתו עבודת הקודש בשביל שיזכה גודל השעשוע והתענוג הבוא לסיופו כעין עבדיה הסגוים אל אדוניהם ע"מ כו' רק כל מעשיו יהיו לש"ם לאח בעבודתו נתת רוח ליוצרו רצו ית"ש אחכו לגד ואף שכבוד לבא מ"מ שכנו"ס פותחם בזה לבא מן הדי"ן לידי ירתם שמים ובאהבה השלימה הרצוי' לעבודתו ית"ש :

וז"ל פרשת תרומה דף ק"נ ע"א גן עדן איהו בארעא נטיע באינון גוונין דנטע ליה קב"ה כד"א ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם. איהו נטע ליה בחמה אלים כגוונא עלאה לעילא וכל דיוקנין עלאין יהו מרקמן ומצויירן בההוא גן עדן דלתתא ותמן אינון כרובים לאו אינון גליפין בגליפי דבר נשא מדהבא או מכלא חרא אלא כלהו נהורין דלעילא גליפן ומצויירן בציורא מרקמא עובדי ידי אומנא דאמא עלאה דקב"ה וכלהו מתחקקן תמן וכל דיוקנין וציורין דהאי עלמא כלהו מצויירין תמן וגליפין ומתחקקן תמן כלהו כגוונא דהאי עלמא. ואתר דא איהו מדורא לרוחין קדישין בין אינון דאתו להאי עלמא בין אינון דלא אתו להאי עלמא. ואינון דזמינין למיתי להאי עלמא וכלהו רוחין מתלבשן בלבושין ופרצופין כגוונא דהאי עלמא ומסתכלן תמן ביקרא דמאריהון עד דנחתין להאי עלמא. בשעתא דנפקי מתמן למיתי להאי עלמא מתפשטין אינון רוחין מההוא גופא ולבושא דתמן ומתלבשין בגופא ובלבושא דהאי עלמא ועבדין דיוריהון בהאי עלמא בלבושא וגופא דא דאיהו מטפה סרוחה וכד מטי זמניה למיפק ולנפקא מהאי עלמא לא נפיק עד דהאי מלאך המות אשלים ליה לבושא דגופא דא. כיון דאתפשט האי גופא מההוא רוחא על ידי דההוא מלאך המות אזלא ומתלבשא בההוא גופא אחרא דבגנתא דעדן דאתפשט כד אתי להאי עלמא ולית חדו לרוחא בר בההוא גופא דתמן וחדי על דאתפשט מהאי גופא דהאי עלמא ואתלבש בלבושא אחרא שלים כגוונא דההוא עלמא. ביה יתיב ואזיל ואסתכל למנדע ברזין עלאין מה דלא יכול למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא בגופא דא. וכד אתלבשא נשמתא בההוא לבושא דההוא עלמא כמה עדונין כמה כסופין דילה תמן. מה גרים לגופא דא לאתלבשא ביה רוחא. הוי אימא ההוא דאשלים ליה לבושין אלין. וקב"ה עביד טיבו עם בריין דלא אשלים ליה לבר נש לבושין אלין עד דאתקין ליה לבושין אחרנין יקירין ועבין מאלין ווי לאינון חייבי עלמא דלא אהדרו בתיובתא שלימתא למאריהון דערטילאין אתו להאי עלמא וערטילאין יתובון תמן. ונשמתא אזלא בכסופא לגבי אחרנין דלית לה לבושין כלל ואתדנת בההוא גיהנם בארעא מגו ההוא אשא דלעילא ולית מנהון דמלהטי וסלקי עכ"ל: ובפ' ויקהל דף ר"ט ע"ב ז"ל רתיכא חדא עלאה דאיהי רתיכא דמיכאל רב סגנין. רתיכא תניינא דאיהי רתיכא מההוא רב ממנא דאקרי בוא"ל ודא איהו שמשא יקירא דאקרי כפאל ואלין נטלין וקיימין על נשמתא ואמרין לה שלום בואך יבא שלום כו'. כדין אלין תרין רתיכין סלקין לגו היכלא חדא שמירא דגנתא דאקרי הסלות ותמן תריסר זיני בוסמין גניזין דכתיב נרד וכרכם קנה וקנמון וגו' ואינון תריסר זיני דבוסמין דלתתא. ותמן כל אינון לבושין דנשמתין דאתחזון לאתלבשא בהו כל חד וחד כדקא חזי. בההיא לבושא אתרשימו כל אינון עובדין טבין דעבד בהאי עלמא וכלהו רשימין ביה ומכריזי האי איהו לבושא דפלניא ונטלין לההוא לבושא ואתלבשא ביה ההיא נשמתא דצדיקיא דבגינתא כגוונא דדיוקנא דהאי עלמא ואבי מני מתלתין יומין ואילך דהא כל תלתין יומין לית לך נשמתא דלא תקבל עונשא עד לא ייעול לגנתא דעדן. כיון דקבילת עונשא עאלת לגנתא דעדן כמה דאוקמוה לבתר דאתלבשת אתלבישת כיון דאתלבשא בהאי לבושא יהבין לה אתר כמה דאתחזי לה כו' ובכל עבדא נהרין צדיקיא מההוא זיוא עלאה. אבל בכל שבתא ושבתא ובכל ריש ירחא אתגלייא רתיכא יתיר מאתר זמני בהאי רקיע ואתיין כלהו צדיקייא וסגדין לגביה. זכאה חולקי' מאן דזכי לאלין לבושין דקאמרן דמתלבשן בהו צדיקיא בגנתא דעדן אלין מעובדין טבין דעביד ב"נ בהאי עלמא בפקודי אורייתא ובהון קיימא נשמתא בגנתא דעדן ואתלבשא בהני לבושין יקירין. כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיעא לעילא אזדמנו לה לבושין אחרנין יקירין עלאין דאינון מרעותא וכוונה דלבא באורייתא ובצלותא כד סלקא משתארת מההוא עטרא מאן דאתעטרא ואשתאר חולקיה לההוא בר נש ואתעביד מניה לבושין דנשמתא לאתלבשא בהו בשעתא דסלקא לעילא. ואע"ג דאוקמוה דאינון לבושין בעובדין תליין. אלין לא תליין אלא ברעותא דרוחא כמה דאתמר לקיימא גו מלאכין רוחין קדישין ודא איהו בריר דמלה. ובוצינא קדישא אוליף הכי מאליהו. לבושין דלתתא בגנתא דארעא בעובדין. לבושין דלעילא ברוחא ורעותא וכוונה דלבא כו'. כיון דסלקין אלין נשמתין עד ההוא פתחא דרקיעא כדין ההוא רקיעא פתחי' כוכבי דגנתא הגו זמין ומקבל נעימו דמהלכיה דההוא רקיע נטקין כל אינון נשמתין והמזן ההוא נעימו דההוא רקיע והמזן ההוא עמודא דסלקא אשא וענגא ותננא ונגה דלהיט וסגדין כלהו. כדין נשמתין סלקין בההוא עמודא עד דסלקין לגו ההוא דסחרא בההיא נקודה. כדין חמאן מה דחמאן. ומגו נהירו וחדותא מההוא דחמאן סלקין ונחתין קרבין ורחקין [illegible] כל מלה דחמיין ההוא בההיא [illegible] ואמרי זכאין אתון צדיקייא נטרי אורייתא זכאין אינון דמשתדלין

באורייתא

דלבושא דילך לאלבשא בההוא בלבושין כגוונא דהאי עלמא ולאתעדנא תמן כל ההוא זמנא דאצטריכת עד דפסק זמנא לסלקא לאתר עלאה כמה דאצטריך . ומגו ההוא מלבושא דאתלבשת ביה חמאת דיוקנין עלאין לאסתכלא ביקרא דמאריהון . בהאי היכלא אית נהורין עלאין לאסתכלא וגמותיהון דאינון גיורין דאתגיירו קיימין תמן ועאלין תמן לאסתכלא ביקרא עלאה ומתלבשן תמן בלבושא הדא דנהורא דנהיר ולא נהיר . ובההוא היכלא מקפא מתגו פנה תכבה ושם איתו פתחא חדא דנחית לקבל פתחא דגיהנם מתמן מסתכלן בכל אינון חייבים דעובדי כוכבים דלא עבדו כבוד קיימא קדישא ואתברכו באינון מלאכי חבלה דטרדי לון בנורא דדליק ואינון תמן והדין על דאתגיירו . ותלת זמנין ביומא נסבין מגו נהירו עלאה ומשתעשען תמן ועילא מנהון עבדי אלוקא גיורא ובסר גיורין דאתגיירו כו' :

היכלא תנינא היכלא דא קיימא לגו מהאי היכלא קדמאה והאי היכלא סתיר לסטרא דתמן . והאי היכלא נהיר מקדמאה הכא אית כל אבנין יקירין דמקפן ליה בגו דהאי היכלא אית נהורי חד כליל מכל גוונין ואיהו נהיר מעילא לתתא . בהאי היכלא קיימין אינון דסבלו יסורין ומרעין בהאי עלמא בגין לאשתכחא יתהו שלמן ומשבחן למאריהון כל יומא ולא הוו מבטלין צלותייהו לעלמין . לגו מהאי היכלא קיימין כל אינון דמקדשין בכל חילא שמא דמאריהון ואיהו תמן יהא שמיה רבא מברך בכל חילא . ואלין אינון קיימין לגו בגו האי היכלא וההוא נהורא דכליל בכל גוונין נהיר לון . מההוא נהירו קיימין ותמן נהורין אחרנין דלא אחדן ולא אתאחדן בגווייהו ועילא מנהון מגיח דאיהו עאל וקאים בינייהו ונהיר לון . איהו נטיל ההאי היכלא ועאל :

היכלא תליתאה והתם כל אינון בני מרעין וכאבין יתיר וכל אינון דדחקי דבי רבן דלא אשלימו יומין . וכל אינון דעגמין על חרבן בי מקדשא ואזו אובדין דמעין כלהו קיימין בההוא היכלא ואיהו מנחם לון ונטיל מהאי היכלא ועאל :

בהיכלא רביעאה ותמן כל אינון אבלי ציון וירושלים וכל אינון קטולי דעובדי כוכבים ואיהו שרי ובכי וכדין כל אינון נביאין דזרעא דדוד כלהו אחידן ביה ומנחמין ליה . בתרי הכייות ובכי עד דקלא נפיק ומשתמע בההוא קלא וסליק לעילא ואשתכי תמן עד כיון דאתא וכד נחית נהרין עמיה כמה נהורין וזיוין ואסוון לכל אינון היכלין ואסוותא וגבורה לכל אינון קטולין ובני מרעין ומכאובין דסבילו עמיה דמשיח וכדין ארגשותא לביה והתם חקיקן ורשימין כל אינון קטולי דמלך עובדי כוכבים בההוא פורפירא . וסליק ההוא פורפירא לעילא ואתרשים תמן גו פורפירא עלאה דמלכא וקב"ה זמין לאלבשא ההוא פורפירא ולמידן עמיה דכתיב ידין בגוים מלא גויות עד די אתא ונחית לון ומתחן עמיה נהורין ועדונין לאתעדנא וכמה מלאכין ורתיכין עמיה כל חד וחד בפלגותא לאלבשא בהו כל אינון נשמתין דקטולין והתם מתעדנין כל ההוא זמנא דאיהו סליק ונחית לגו מהאי היכלא קיימא גו דרגא עלאה אינון עשרה דרבנן מתמן ר' עקיבא וחברוי וכלהו סלקי כסליקו גו אספקלריא דלעילא ונהרין בזיו יקרא עלאה עלייהו כתיב עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו :

בהיכלא חמישאה קיימין כל אינון מאריהון דתיובתא שלימתא דתבו מחטאיהון ואתכסו בהו ונפקת נשמתייהו בבכיה וכל אינון דקדישו שמא דמאריהון וקבילו עלייהו מותא ובתרעא דהאי היכלא קאים מנשה מלך יהודה דקביל ליה קב"ה בתיובתא שלימתא ותבר ליה מחיצה לקבלא ליה . ולגו מהאי היכלא קיימין כל אינון מאריהון דתיובתא מקיפא דנשמתהון נפקא בשעתא דאתמרמרו על עובדיהון ואלין מתעדנין בעדונא עלאה בכל יומא ויומא ותלת זמנין ביומא נהירו עאל בההוא היכלא דמתעדנין ביה כל חד וחד כדקא חזי ליה וכל חד פניו מכוסה דחופה דחבריה בין לתתא בין לעילא . בהאי היכלא קיימא על אינון תתאי ואפי' צדיקים גמורים לא יכלין לאעלא בגו האי היכלא ולמיקם ביה והאי איהו דרגא עלאה על כלא בר דרגא דחסידי דאיהו דרגא עלאה על כלא :

היכלא שתיתאה היכלא דא היכלא דחסידי היכלא דא היכלא עלאה על כלא והאי הוא היכלא דקיימי על כלא היכלא דימינא לית מאן דיקום ביה . אלא אינון חסידים קדישין וכל אינון דמרחמי למאריהון בחייהו סגי . ולפתחא דהאי היכלא קיימי כל אינון דמייחדי יחודא דמאריהון בכל יומא ואלין עאלין בהאי היכלא אינון לסלקא בקדמיתא ועילא מהאי פתחא אברהם ימינא דקב"ה ולפתחא אחרא קיימא יצחק דאתעקד על גבי מדבחא והוא קרבנא שלים קמי קב"ה, ולפתחא אחרא לגו קיימא יעקב שלימא ותריסר שבטין סחרניה ושכינתא על רישייהו וכד ישראל בעאן אתמסרו הנה הבן ומתעברי לה לשכינתא לאגנא עלייהו וכדין איהי סלקא ואתעברת לספי' ואגנא עלייהו דישראל וכמה דאית היכלין לתתא בגנתא דעדן הכי נמי לעילא אית היכלין מתקנין דאינון רזא דמהימנותא וכל אלי היכלין כלהו מתקשרן ומתעטרן בחד היכלא דאיהו :

היכלא שביעאה והאי היכלא איהו גניז וסתים מכל שאר היכלין באתגליא דהאי היכלא קאים חד עמודא דאיהו בגוונין סגיאין . ירוק חוור סומק אוכם וכד נשמתין סלקין אינון על גו האי היכלא מאן דאתחזי לאעלא גוון סליק ביה ומאן דאתחזי להאי גוון סליק ביה כל חד וחד כדקא חזי ליה . ואלין אית היכלין אינון למדורא כדאמרן שביעאה כו' עכ"ל :

שער אליהו כה אקי אחי ורעי אחד מן המאמרים מפי' אלה לך המדבר מגודל פלאות הגאונים בג"ע סתמא ועוד זה מדבר מגודל מעלת מסן דכתי' בית קודש דיליה ומאמר זה בא בגבורים שם לך לאהבת שקיבל לעסוק בקיטר נמרן בכל האפשרי :

ע"ל דף קפ"ד ע"ב בסוף קרא מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב פרים רב מסיבתא קרא דא ס' בההוא מבעי:

מה זאת וגו' התמן מנה השוק עלמא והיא ירותא דאחסנתא דאלא עייל לגו בה . ואם השם שוהב פלא אינו צדיקייא דבגנתא דעדן דקיימן בורין דיוקנין ביקרא עלאה בדרגין עלאין . החזק הוא הרפה . בה התמי יי זום לב אלי כד השקשו על יצרהון ותברו ליה אי לא . או כד אתתקפו באורייתא למלעי בה יממא ולילה או אי ארשו ידייד ריה חבו לכל אלי השפש ה א אם רב . איכביאין אינון דאשתדלו בפולחנו ואתקיפו באורייתא בגין חדו לכל שם נא . ומה הארץ השמנה היא אם רזה . שדאורייתא הדעון מה הארץ מה השוק עלמא אי אסגי שיתו עלאה ליתבה אי לא אזביר מנה כלום . היש בה עץ אם אין . הקים בה אילנא דחיי לעלם ולעלמי עלמין או אי נטירא דחיי אשתכח בגווה אם לא עכ"ל . וז"ל בז"ה פ' נח דף י"ט ע"ב תחלה שבע פתחים יש לנפשות הצדיקים להכנס עד מקום מעלתם ועל כל פתח ופתח שומרים . הפתח הראשון נכנסת הנשמה במערת המכפלה שהיא סמוכה לגן עדן ואדם הראשון שומר עליו זכתה הוא מכריז ואומר פנו מקום שלום בואך ויוצאה מפתח הראשון . הפתח השני בשערי גן עדן ומוצאה את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת זכתה נכנסת בשלום ואם לאו שם מקבל עונשה ונשפטת בלהב הכרובים וכנגדם היו הכרובים במקדש בשעה שהכהן נכנס ביום הכפורים זכה נכנס בשלום לא זכה מבין שני הכרובים יוצא להב ונשרף מבפנים ומת והיו מכוונים כנגד אלו אשר בשערי ג"ע לצרף הנשמות זכתה הנשמה נותנין לה פנקס סימן ליכנס ונכנסה בגן עדן אשר בארץ ועמוד אחד של ענן ונוגה משורבב זה בזה ועשן ונוגה סביביו שנאמר וברא ה' על מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן ונוגה ויהיה נעוץ מלמטה למעלה לשערי שמים זכתה לעלות למעלה עולה בתוכו עמוד לה זכתה יותר נסתרת שם ומתעדנת מהטוב אשר למעלה דאמר ר' יוסי ראיתי גן עדן והוא מכוון כנגד פרכת קרה הנורא אשר למעלה והיא נהנית מזיו השכינה אבל אינה נזונת ממנה . זכתה לעלות עולה בתוכו עמוד עד שמגעת הפתח השלישי והוא נגד הרקיע הנקרא זבול ומגעת עד ירושלים אשר שם ושם שומרים זכתה פותחין לה הפתחים ונכנסת לא זכתה נועלים השערים ודוחים אותה לחוץ ונועלים בפנים ממנה והנשמה הומה מגאוני השומרים הסובבים בעיר אלו מלאכי השרת השומרים בית המקדש וירושלים אשר למעלה נשאו את רדידי מעלי זהו פינקס שלה סימנה שומרי החומות כד"א על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים . זכתה לעלות נכנסת שם בתוך השערים ומשבחת להקב"ה בבית המקדש אשר למעלה ומיכאל השר הגדול מקריב אותה לקרבן א"ר יצחק לר' חייא מה קרבן הוא זה יכול לומר כשאר הקרבן א"ר חייא הקרבה זו שיהא כאדם המקריב דורון לפני המלך ומיכאל הולך עמה עד הפתח הרביעי והחמישי והששי אומר לפני הקב"ה רבש"ע אשרי בניך בני אברהם יצחק ויעקב אשריהם הצדיקים הטובים הזוכים לזה עד שמגיעים לשער השביעי שאם ערבות וגנזי חיים טובים מצויין שם וכל נשמות של צדיקים כלם שם ונגשים מלאכי השרת ומקלסין לפני הקב"ה ונזונין מזיו השכינה האספקלריא המאירה ושם השמחה והגילה ונות חיי העולם הבא אשר עין לא ראתה אלהים זולתך כו' עכ"ל . וז"ל בפ' תולדות דף כ"ג ע"ב כל צדיק וצדיק יש לו מדור לפי כבודו ולפי הראוי לו מאן דאשי מרכובן שם מדורו עם הצדיקים מן ראובן וכן כל שבט ושבט כו' והשבטים עומדים לעדים לכל צדיק וצדיק שה"ד שם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה' א"ר יהודה נשמתו של צדיק יודעת ומכרת לעוה"ב מה שאינו יודע ומכיר מלאך ומשר' שה"ד אמרו צדיק כי טוב כי ע"כ ממלאכי השרת וכתיב אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה עכ"ל . וז"ל ג"כ בז"ה פר' בלק דף מ"ג ע"א וכד בר נש נפיק מהאי עלמא כלהו בין צדיקים בין חסידים ושמישין וחייבין ורשעים כלהו עברין באורחא למהוי ליה לאדם קדמאה לכל בני עלמא . והמן נטלי אורחא או לג"ע או לגיהנם כל אינון דאורייתהו לג"ע מתקרבין לגבי חומה דלבר מאינון שלש חומות דתמן כדין נפיק חד ממנא ויתער קמייהו וקארי ואמר זכאין אתון צדיקייא בעלמין כלהו וההוא ממנא יעזריאל שמיה אוליף לון אורחא ואזלין קמיה עד ארעא חדא דגיהנם והאי ממנא קרי בהיללא לגון חגגא לגון יקידא' . בההיא שעתא בבהילו מלגאו ליה ועאלין כלהו וטבלין ועברין . וכלהו חייביא אתמסרן בידא דדומה ועאלין בגיהנם וכל אינון זכאין לא אתמסר בידו אלא בידי דהאי ממנא . כיון דטבלין ועברין ההוא ממנא אזיל קמייהו עד דמטו לפום חומה דגנתא דעדן וההוא ממנא קארי לפתחא ואמר פתחו שערים ויבא גוי צדיק בזמר אמונים כדין פתחין פתחא ועייל ליה לגאו וכן לכל פתחא ופתחא . כיון דעלו לגאו לאתר צדיקייא אחרנין קיימין . כמה חדוה על חדוה וכמה חדו על חדו של צדיקייא וכל בני מתיבתא הדאין . לסוף תלת יומין דאתטמרן בהיכלין ידיעאן נפקין וחזיין נשבין ומצטיירין כלהו בדיוקנייהו ומכאן ולהלאה ירתי אחסנת ירותא כדקא חזי לכל חד וחד . ריוחא דאתחזיא בג"ע משום יקרא דיוקנא דכל דיוקנין וגוון דכל גוונין דמלכא קדישא לא אתגלי בהיכלא ולא באתר חד אלא אתפשט רקיעא דרקמא על גבי גנתא לד' סטרין ואתמליא מלוא יקירא קדישא ואתחזי תמן ואתגברן כלהו צדיקייא מאן דאשי דדיה נא וכסופא דא דהווא כעס ה' כו' עכ"ל . וז"ל בהיכלות דפ' בראשית דף ל"ח ע"א שבעה היכלין מדורין הוה דיוקנין דאדם ולבתר דאתתקן מגנתא דעדן אתקין לון קב"ה לנשמתיהון דצדיקייא לאתפשטא בכו האי מלוש יקרא עלאה וכל חד וחד אתתקן כגוונא דלעילא וכגוונא דלתתא כמה דאוקמוה :

ארבע דאינון מתתקן לתתא למהוי כגוונא דלעילא והא אתערו חבריא נמוסי דגנתא דעדן כמה דאינון ברזא עלאה דאינון מתקן לגו גו שמירא דרזא דלתתא גניז וסתים מכלא ולא שלטא ביה דצדיקייא למהוי בגוונין לעילא ותתא ולאסתכלא מתמן ברזא דמאריהון ובדמות דלעילא ואלין אינון יקרא דמאריהון בגין דהלא אתרא כו' היכלא דא קאים בדיוקנא דרזא עלאה בגין דכד מהאי עלמא עאלין בו אלין היכלין די בגנתא דעדן דלתתא ותמן יתבין כל חד וחד כל כמה ה למיתב תמן . ובכל היכלא והיכלא אית דיוקנין כגוונא דלעילא ודיוקנין כגוונא דלתתא

בהיכלא אחרא אית בתיה אוף הכי וכל שאר נשין בהדה אוון ומזמרן בההיא שירתא דאיהי אמרת בהאי עלמא
אי ר' אי ר' מאן חמי חדוה דצדיקייא ונשין זכיין דעבדין לגבי קב"ה. לגו אינון היכלין אית
ארבע היכלין טמירין דאמהן קדישין דלא אתמסרן לאתגלאה ולית מאן דחמי לון: בכל יומא כמה דאמינא לך
אינון מתחדיין ונוקבין אוף הכי. בכל ליליא אתכלילן כלהו כחדא כמה דאתמר בגין דשעתא דזווגא איהו בפלגות
ליליא כו' זווגא דההוא עלמא אתדבקותא דנשמתא בנשמתא נהורא בנהורא זווגא דהאי עלמא גופא בגופא כו'
וכלהו חולקיהון דצדיקייא גוברין ונוקבי דאזלי בארח מישר בהאי עלמא וזכאן לכלהו ענוגין דההוא עלמא כו' אי ר'
א ר' אלמלא בר יוחאי אנת לא אתמסיר לגלאה כו'. אמר ליה אי מלה חדתא ידעת דהכא ערפילא בה א"ל אימא
אמר קלא דהדרא בעינא למנדע בר נש יהיב קלא בחקלא או באתר אחרא והדרא קלא אחרא ולא ידיע. א"ל
אי חסידא קדישא על מלה דא כמה קלין אתערו וכמה דקדוקין הוו קמי רב מתיבתא וכד נחית רב מתיבתא
אמר הכי אוקמוה מלה במתיבתא דרקיע ורזא יקירא איהי: תא חזי תלת קלין אינון כו' וכד יהיב בר נש קלא אינון
מתערין לגבי ההוא קלא קלא דנחם לא אתער לגבי קלא דב"נ. סילוק יתער. במאמר כד פתי ב"נ מאמר אתער
קלא דנחם דאתחמ' לגביה ההוא קלא ולאו קלא אחרא. קלא אתער בתר קלא זינא בתר זיניה ועל דא ביומא דר"ה
קול שופר אתער קול שופר זינא בתר זיניה אזלא: תרחיה דנחם לבית איהו לקבלא ולמחאה. בההוא קלא ממש לא
אתער קלא דהאי נחם אלא בתר זיניה. ודא איהו כד בר נש מחי בחוטרא בארעא וקרי ליה לזיניה כדין אתער
ההוא קלא דנחם לאתבא לזיניה ורזא דא איהו טמירא כו' חדי ר"ש ואמר אלמלא לא זכינא למשמע אלא מלה דא
די לי למחוי חדי דזכינא למשמע מלין דקשוט דההוא עלמא א"ל אי חסידא קדישא אלמלי ידעת חדוה דמלין בההוא
עלמא קמי רב מתיבתא ההוא חדי יתיר כו' ש"ח בכל שמיטה ושמיטה כרוזא נפיק אתכנישו גוברין ונשין וכל אינון
בני מהימנותא וסליקו. כדין כלהו מתכנשין דכורין ונשין וסלקין וכל אינון ינוקי מהלב עאלין לגו מתיבתא
דרקיעא וחדאן חדוה ועלויא דלהון וחמן חדו על חדו וההוא גבר דמפתחן דמאריה בידיה קם ואמר לון כמה מלין
חדתן ועתיקין וכלהו חמאן חדוה דלית חדוה כההוא חדוה לבתר עאלין כלהו לגו כמה פרוכתין וכמה היכלין גניזין
תמן דאינון חזאן בנועם ה' בגו היכלא דאהבה דקב"ה ודא הוא דכתיב לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כו' זכאה
חולקיה דכל טובא דההוא עלמא מחכאן כו' עכ"ל בקיצור נמרץ בכדי לשקל משא העיון ומי האיש אשר יקרא בצדק
יספוס למחרים ואש התלהבו' הוקד בקרבו לקרבה אל המלאכה מלאכת עבודת הקדש כל הקרב הקרב אל משכן ה'
ולחזות בנעימו וה"ן די ביאור עולה למה שרצינו לבאר ובזה נשלם הפרק בעז"ה:

פרק שלישי הורה הלא המה באו בכתבים והעמדנו על הפרק הקודם גודל רב שמחות והשבע שבגן עדן התחתו'
והעליון על כן ראה ראינו לעשות המוכין מן התורה המבאר: גודל תיקון בכל השלימות
בכל מצוה ומצוה שהאדם עושה ואשר לו יעלה על לב האדם לעשות איזה מצוה תיכף ממשיך עליו השכינה הקדושה:
וכל אשר יעשה האדם יאמר עליו כי הוא זה לשם יחוד קב"ה ושכינתיה כו' ובלא יראה ובלא מדת קמצנות
בדרכו הסלולה: ע"כ באה עלינו הסכ"ה הזאת ממאמרים הקדושים: וז"ל פ' במדבר דף קי"ח ע"א ת"ח פקודי
אורייתא עלאין אינון לעילא אתי בר נש ועביד פקודא חדא ההוא פקודא קיימא קמי קב"ה ומתעטרא קמיה ואמר
פלנייא עבד לי ומן פלנייא אנא בגין דאיהו אתער ליה לעילא. כגוונא דאיהו אתער ליה לתתא ה"נ אתער לעילא
ועביד שלמא לעילא ותתא כמה דאתמר או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. יעשה שלום לי לעילא.
שלום יעשה לי לתתא. זכאה חולקיה דההוא בר נש דעביד פקודי אורייתא עד כאן לשונו:
וז"ל פ' נשא דף קכ"ב ע"א כל מאן דאתדבק ביה בקב"ה ועביד פקודי אורייתא כביכול הוא קיים עלמין עלמא
דלעילא ועלמא דלתתא והא אוקמוה ועשיתם אותם כתיב עכ"ל: וז"ל ג"כ פ' בחקתי דף קי"ג ע"א אם בחקותי
תלכו כו' ועשיתם אותם כיון דאמר תשמרו אמאי ועשיתם אותם אלא מאן דעביד פקודי אוריית' ואזיל באורחוי כביכול
כאלו עביד ליה לעילא עכ"ל בקיצור נמרץ: והנה אפילו לעשות איזה מצוה מן המצות ממשיך עליו השכינה הקדושה
מבואר פ' ויקהל קצ"ח ע"ב וז"ל קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה וגו' תא חזי בשעתא דבר נש שוי
רעותיה לגבי פולחנא דמאריה ההיא רעותא סליק בקדמיתא על לבא דאיהו קיומא ויסודא דכל גופא. לבתר סליק
ההוא רעותא סבא על כל שייפי גופא. ורעותא דכל שייפי גופא ורעותא דלבא מתחברן כחדא ואינון משכין
עלייהו זיהרא דשכינתא דיירא עמהון וההוא בר נש איהו חולקא דקב"ה הוי הה"ד קחו מאתכם תרומה. מאתכם
הוי אשתכחא לקבלא עלייכו ההוא תרומה למהוי חולקא לה' עכ"ל:
אך לכל אשר יעשה האדם הן איזה מצוה או לכל אשר יעשה האדם יאמר עליו כי הוא זה לשם יחוד קב"ה ושכינתיה
וכל אשר יקרא לו האדם זה שמו של הקב"ה על מצבה רוח קדושה שורה בו כי בו השכינה שורה על דבר זה רוח
הטומאה ר"ל כמבואר בזה"ק פ' תזריע דף כ"ח ע"ב: וז"ל אמר ר' אלעזר בכל עובדוי דבר נש בעי ליה דלאחזאה
כלהו לשמ' קדישא מאי לשמא קדישא לאדכרא בפומי שמא קדישא על כל מה דאיהו עביד דכלא הוא לפולחני'
ולא ישרי עלוי סטרא אחרא בגין דאיהו זמין תדירא לגבי בני נשא ויכיל למשרי על ההוא עבידתא עכ"ל:
וביחוד כי תבנה בית חדש או קנה מיד אחרים הזמנה מלאה לשבירות רוח קדושה בבית זה אשר נקרא יה"ם ויתשלם
עליו ככ"ל כמבואר בזה"ק פ' הנ"ל דף נ' ע"א וז"ל מאן דבני בניין כד שרי למבני בעי לאדכרא דשמא
לפולח' דקב"ה הוא בני בגין דכתיב הוי בונה ביתו בלא צדק וגו' וכדין סייעתא דשמיא שארי עלוי וקב"ה זמין עליה
קדושתא וקארי עליה שלום הה"ד וידעת כי שלום אהלך וגו' מהו ופקדת נוך הא איקמוה אבל ופקדת לאתקרי
שלום בשלום כד איהו בני וכדין ולא תחטא כתיב ואי לאו הוא זמין לביתיה בסטרא אחרא כו' ולא נפיק ההוא בר נש

שבלקה בין אינון מגדלין (פי' נב"ע) קיימא נהירו חד בדיוקנא דס"ת כד אתי ההוא ציפרא נטלא ההוא מגדל פתחי' נשפים מן אמצעי דמזרה (פי' המזרח שבג"ע) נו גדפי דכרובים הוא אומים נרזא בתיה כ' סלא אלא פתחין תמן ומתחא דאמצעיתא קיימא נהירו דא דס"ת : ביה זמנין מלך ישראל למקרי בפרשת הקהל ודא לגבי מלכה משיחא לא אהדרו ובההוא ס"ת דההוא נהירו . אי הסידא קדישא זכאה איהו דמפומי' שמע קל נעימו דמלוי . אעפין מלין דמימין דפרש פריסא בכל רים ירחי ושבתי ומועדייא וזמנייא . כד בעאן כל בני מתיבתא לסלקא לעיל' לגו מתיבתא ורקיע כלהו מתכנשי לגבי מלכה משיחא ואיהו פריש מלין ומנו יהיקין דמלוי בתיובתא מ'קין כלהו כו' כד קיימא ההוא מגדל באמצעיתא דעזרה ופתחא דא פתח . פתחין אינון כרובים שייפיהו ופרשי גדפייהו ונסיר נהירו עלאה על ההוא פתחא וההוא ס"ת נסים ואינון כרובים פתחי ואמרי מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו' ונהירו ההוא ופ"ם הגליל מאן חמא נהירו דנהורי' דההוא ס"ת כו' בשעתא דישרי למקרי יתפתח פתחא אהדא ומתמן יפוק ההיא יונה דשדר נח ביומי טופנא דכתיב וישלח את היונה ההיא דאתמודעא ולא מליל בה קדמאי ולא ידעי מה היא אלא אמרי נפקת ועבדת שליחותא ובשעתא דכתיב ולא יספה שוב אליו עוד לא ידע בר נש לאן אזלת ושית הכא לאתרה ואתגניזא בפתחא דא ואיהי תטול עטרה בפומה ותשוי על רישא דמלכא משיחא מסי ולא מסי וכדין כתיב אשים לראשו עטרת פז כו' זכאה עמא דכל דא מתכלן . הסד' אי חסידא קדישא מאן דנסר בריה שוי ליה אבתרי ואיהי (פי' השכינה הקדושה) לקמא ואי תימא מאן נסר לאחורא . הא נהירו רב ועלאה מלכא דנסיר ליה ומאן איהו נדיק עלאה ברחימו סגי עאל בין נדיק ולדק ואתהכא נסיר מכל ססרין זכאה מאן דנסיר בריה דא כו' מאן איהו דיכיל לאחקא לברא דאיהו באמצעא כו' מאן דאיהו לגו בהרין ססרין קיימא תמן חד בחדוה דלית חדוה כההיא חדוה בעלמא לקייתא עבדו את ה' בשמחה וחד בירתא דלית דחילו כההוא דחילו בעלמא לקיימא עבדו את ה' בירתא חד מעיינא דמיא דנביע מבסר מזרה דא הוא דאמר יחזקאל נביאה מהאי מעיינא לא יכלין לסיימא שבחא כל בני עלמא כו' באמצעי דעזרה יקומון כלהו ישראל ויתחזון קמי מלכא קדישא כו' כל אינון נטורי קיימא קדישא (פי' ברית הקודש) בעיין לאתחזאה קמי מלכא כו' וע"ד יראה כל זכורך אימן בני קיימא קדישא דיקרב מתיבתא זכורך ולא זכרך דהא זכר כתיב ולא זכיר מאי זכורך אלא כל אינון דנטרין קיימא קדישא ולא חבלאן ביה אינון הוו בני מלכא דבכל יומא משבחא בהו ודכיר לון תדיר וע"ד זכורך ההוא דאית ביה קיימא קדישא דדכיר לון מלכא בכל יומא דלית שבחא קמי מלכא עלאה כמאן דנטיר קיימא דא כו' כל מאן דנטיר בריה קדישא אזדווגת ביה שכינתא ושריא עליה ובג"כ תמים תהיה עם ה' אלהיך תמים תהיה ולבתר עם ה' אלהיך בזווגא חדא דכיון דנטיר בריה דא עם ה' נהוי ולא אתפרש מניה כו' אי חסידא קדישא כמה חדוה על חדוה בההיא מעיינא בההוא מעיינא מגדלא כל זיני אילנין דנליב קב"ה בג"ע וכלהו קיימי לאסוותא פרשין ואיבין ועאנין ולחדו לבא תדיר כו' זכאה עמא דכל דא מהכלן וכל דא גניז לון . א"ר שמעון בקרקע דהאי מקדשא אית מאלין פליאן א"ל א"ר אי ר' זכאה חולקך כו' בכה ר' שמעון וגעא . פתח ואמר אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשגה תמיד אורייתא נהירו דכל עלמין כמה ימין ונחלין ומקורין ומבועין מתפשטי מינך לכל ססרין . מינך כלא . מנך קיימי עלאין ותתאין כו' אילת אהבים אנת ויעלת חן גבי עילא ותתא רחימין דילך מאן יזכי לינקא מינך כדקא יאות . אורייתא אורייתא שעשועים דמלכך מאן יכיל לגלאה ולמימר סתרין וגניזין דילך בכה ועאיל רישיה בין ברכוי ונסק לעפרא אדהכי חמא כמה דיוקנין דחבריית סחרניה אמרו ליה לא תדחל בריה דיוחאי כו' אדהכי הא אינון צדיקייא שליחן אתיין אצבהוהו רישא בין ברכוי כו' אמר ר' שמעון מלה חדא בעינא למנדע אי תוכלין לאודעא לי בין בההוא עלמא אי זכאין לסלקא לעילא אי היך אינון תמן א"ל אי ר' אי ר' בדא אית לן רזא יקירא בגין דלא נגלאה ססרין דתמן כו' אי ר' תים היכלין אחזיו לו בכמה ענוגין ועדונין באתר דפרוכתא פריסא בגנתא דהא מבסם פרוכתא ולהלאה עאלין דכורין כלל :

בהיכלא חדא אית בתיה בת פרעה וכמה נשין זכיין בהדה וכל חדא וחדא מנייהו דוכתין דנהורין ועדונין בלא דחקא כלל אית לה : תלת זמנין בכל יומא כרוזי אכריזו הא דיוקנא דמשה נביאה מהימנא אתי ובתיה נפקת לאתר דפרגודא חדא דאית לה וחמאת דיוקנא דמשה וסגידת לגביה ואמרה זכאה הלבך דרביתי נהירו דא ודא איהו ענוגין דילה יתיר מכלהו אהדרת לגבי נשין ואשתדלן בפיקודי אוריתא כלהו בההוא דיוקנין דהוו בהאי עלמא בלבושא דנהורא כלבושא דדכורין בר דלא נהרין הכי : פקודין דאורייתא דלא זכו לקיימא לון בהאי עלמא משתדלי בהו ובטעמייהו בההוא עלמא . וכל הני נשין דיתבין בהדי בתיה בת פרעה אקרין נשים שאננות דלא אצטערו בצערא דגיהנם כלל :

בהיכלא אחרא אית סרח בת אשר וכמה נשין רבוא ואלפין בהדא תלת זמנין ביומא מכריזין כמה הא דיוקנא דיוסף נדיקא אתא ואיהי חדאת ונפקא לגבי פרגודא חדא דאית לה וחמאת נהירו דדיוקנא דיוסף וחדאת וסגידת לגביה ואמרת זכאה הוה יומא דאסהרת בשורה דילך לגבי סבאי ולבתר אהדרת לגבי שאר נשין ומשתדלן בתושבחן דמארי עלמא ואודאה שמיה וכמה דוכתין ונהורין אית לכל חדא וחדא ולבתר אהדרן לאשתדלא בפיקודי אורייתא ובטעמייהו :

בהיכלא אחרא אית יוכבד אמיה דמשה נביאה מהימנא וכמה אלפין ורבבן בהדה בהיכלא דא לא מכרזי כלל אלא ג' זמנין בכל יומא ויומא אודי ושבחת למארי עלמא איהי וכל אינון נשין די בהדה . ושירתא דימא אמרן בכל יומא ואיהו בלחודהא אמרת מהכא ונסקת מרים הנביאה וגו' את התוף בידה וגו' וכל אינון צדיקיא די בגן עדן ציתין לקל נעימו דילה וכמה מלאכין קדישין אודן ומשבחן עמהם לשמא קדישא :

בהיכלא

ע"ג ואלין אינון גבורין עלאין דמלכא עלאה קדישא ולא אתעביד כלום אפי' הבל דפומא אמר ודוכתא אית איה וקב"ה עביד מיניה מה דעביד ואפי' מלה דבר נש ואפי' קלא לא הוי בריקניא ואתר ודוכתא אית לאו לכלא עד אתו לפומו . וז"ל בפ' נח דף ל"א ע"ב תנינן ההוא מלה סלקא ובקע רקיעין עד דסלקא בדוכתיה ואתער מה דאתער אי טב טב אי בית בית כמה דכתיב ונשמרת מכל דבר רע עד כאן לשונו בקיצור וז"ל בתיקונים תיקון שתין ושבע דף קי"ה ע"א הבלים דאינון סלקין ביה ברוחא דקודשא לגבי עילא ויתעבידו לנביאי הבלים עלאין דאתמר בהון כי גם על הלחם לבדו יחיה האדם וגומר דאיהו הבל דלבא דשכינתא קדישא לסב המזבח ומיד דסליקת בהבלים דפומייהו דישראל באלין קב"ה שאיל בבינה מי זאת עולה מן המדבר מי בזאת עולה ודאי . איה הבל ואית הבל איה הבל דאתמר ביה את אחיו את הבל ואית הבל דאנהין ופולחנין סבין ואית הבל דמלין בטלין מלין ריקנין דאתמר בהון הבל המה מעשה תעתועים בעת פקודתם יאבדו מאי בעת פקודתם אלא בזמנא דאתי פורקנא ופקודא לישראל יאבדו מעלמא כו' עד כאן לשונו. וז"ל ד' קי"ה ע"ב כמה הבלים אית כו' וכל מאן דאפיק מלין דשקרא כמה מלאכי חבלה פתחין גדפייהו לקבלין הה"ד כו' ואלין מלולין איתון בריין כמה בניינין כו' עכ"ל בקיצור:

ויותר משמש בני הזהר מאוד מלקלל חברך אפי' שלא בפניו כי ענשו גדול כמבואר בזוהר הקדוש וז"ל בפ' קדושים דף פ"ה ע"א לא תקלל חרש ולפני עור וגו' האי קרא כמשמעו כו' ת"ח מאן דלייט לחבריה והיהו קמיה ואכסיף ליה כאלו אושיד דמיה והא אוקימנא והאי קרא דלאו חבריה עמיה והשתא דלייט ליה ההיא מלה סלקא וליה לך מלה ומלה דנפיק מפומיה דלא אית ליה קלא וההוא קלא סליק לעילא וכמה קטרין מתחברן עמיה דההוא קלא עד דסלקא ואתער אתר דההוא רבא כמה דאוקמוה וכמה מתערין עליה דההוא בר נש ווי למאן דאפיק מלה בישא מפומיה והא אוקמוה עכ"ל:

ואל אדם לא יכנה שם שמן בגנאי כי עונו ועונשו גדול וזה מבואר בפ' משפטים דף קכ"ב ע"א וז"ל תאנא ישראל אקרון קדם ובגין דאינון קדם אסיר ליה לאינש למקרי לחבריה בשמא דגנאי ולא לכנאה שמא לחבריה ועונשיה סגי וז"ל שכן במלין אחרנין דהכא כתיב נצור לשונך מרע וגו' מה רע דבגין לישנא בישא מרען נחתין לעלמא א"ר יוסי כל מאן דקרי לחבריה בשמא דלית ביה וגנאי ליה אתפס במה דלית ביה דאמר ר' חייא אמר ר' חזקיה כל מאן דקרי לחבריה רשע נחתין ליה לגיהנם ונחתין ליה לעלעוי כו' עכ"ל:

ויזהר שלא יהי מגלה סוד חבירו מבואר באדרא האזינו דף רצ"ד ע"ב וז"ל לא תלך רכיל בעמך ולא תעמוד על דם רעך אני ה' מאן דעבר על האי בישא דקרא כאילו עבר על כלא זכאה חולקיהון דצדיקייא דעלייהו כתיב ונאמן רוח מכסה דבר נאמן רוח ודאי דהא רוחא דלהון מאתר עלאה קדישא אתאחיד ובגין כך נאמן רוח אקרון וסימן דא אוקימנא כל ההוא מגלה רזין בידוע דנשמתיה לאו איהו מגופא דמלכא קדישא ובגין כך לית ליה רזא ולא מאתר דרזא הוא וכד יפוק נשמתיה לא מתדבקא בגופא דמלכא דהא לא אתריה הוא ווי לההוא בר נש ווי ליה ווי לנשמתיה זכאה חולקיהון דצדיקייא מכסין רזין כל שכן רזין עילאין דקודשא בריך הוא רזין עלאין דמלכא קדישא עלייהו כתיב ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ עכ"ל:

ויגדל עונו ופגמו מי שמוציא דבר שקר מפיו ומה גם שבועת שוא ושקר רחמנא ליצלן מבואר בזה"ק ובתיקונים וז"ל בתיקונים תיקון ס"ט דף קי"ח ע"ב ות"ח מאן דבניה דיליה לעילא בשבלא דרכיו בכל אלין הבלים דאורייתא וצלותא עליה אמר קרא ואשים דברי בפיך וגו' ולאמר לציון עמי אתה והא אוקמוה אל תקרי עמי אלא עמי אתה עמי בשותפא דילי עבדית שמיא וארעא כד"א בדבר ה' שמים נעשו כך אנת בשותפי עמי תעביד במלולא אחרנין דנפקין מפומייהו הבלים דשבועה עלייהו אתמר כי רבים הבלים הפילה ואלין אתקריאו חללים דמהלכין עם ס' ומסקין הבלים מפומייהו וקלא ודבורא דשקרא ואומאה דשקרא ודכרון שמיה למגנא ולשקרא בההוא שמא דנפקין לבטלה ולשקרא כמין לון בניינין דבטלין לון מעלמא הה"ד לשוא הכיתי את בניכם ווי לון לבני נשא דנפקין מפומייהו מלולין ואומאין דשקרא סב לון דלא ייהון לעלמא . קמו הברייתא כלהו ואמרו רחמנא לשזבן רחמנא לשזבן עכ"ל:

ויגדל הפגם והעון של הכעס מבואר בזה"ק וז"ל בפ' תצוה דף קפ"ב ע"א כד ברא קב"ה לב"נ עבד ליה בדיוקנא עלאה ונפח ליה רוחא קדישא דכליל בתלת כמה דאוקימנא דאית ביה נפש רוח ונשמה כו' ותא חזי לבתר בר נש דזכי ביה אלין דבגין כלהו עד לא קיימא בקיומיה למנדע מאן איהו . במאי אתידע לקרבא ב"נ בהדיה אי בגין לאתפרשא מני' . ברוגזיה ממש ידע לי' ויתמודע מאן איהו אי ההיא נשמתא קדישא נטר בשעתא דרוגזיה דלא יעקר לה מאתרהא בגין לאשרי תותה ההוא אל זר דא איהו ב"נ כדקא יאות דא איהו עבדא דמאריה דא איהו גבר שלים ואי ההוא בר נש לא נטיר לה והיהו עקר קדושה דא עלאה מאתריה לאשרי באתרי סטרא אחרא ודאי דא איהו בר נש דמריד במאריה ואסיר לקרבא בהדיה ולאתחברא עמיה ודא אקרי טורף נפשו באפו איהו טריף ועקר נפשיה בגין רוגזיה ואשרי בגויה אל זר ועל דא כתיב חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו דהכיה נשמתא קדישא טריף לה ואסיב לה בגין אפו . אשר נשמה אחלף באפו : כי במה נחשב הוא ע"ג אתחשיב כסיא בר נש ומאן דאתחבר עמיה ומאן דאשתעי בהדיה כמאן דאתחבר בע"ג ממש מ"ט בגין דע"ג ממש אשרי בגויה ולא עוד אלא דעקר קדושה עלאה מאתריה ושרא בהתריה ע"ג אל זר : מה אל זר כתיב ביה אל תפנו אל האלילים כגוונא דא אסיר לאסתכלא באנפוי ואי תימא הא רוגזא דרבנן רוגזא דרבנן טב איהו לכל סטרין כו' אבל אי במלין אחרנין להו פולחנא דקב"ה האי בגין דבכל עבדים דקא עביד בר נש לאו איהו ע"ג ממש: ואסיר לקרבא בהדיה דהאי ואי תימא הא לשעתא הוא דעבד . והדר אהדר . לאו הכי דכיון דאתעקר

שלמא עד דאתענש בההוא ביתא ומאן דדייר ביה יכול לאתזקא דהא ההוא דירא רוח מסאבא שריא ביה ולאו מאן דאסתכן ביה ואי תימא במה ידע מאן דאתזק בההוא ביתא, ההוא דבני לה או אינשי ביתי' בנזקא דגוף או בנזקא דממונא הוא והרין אחרנין אבתריה הא ודאי יערוק ב"נ למטר' ולא ידור בי' ידור במיהלא דעפרא ולא ידור ביה עכ"ל. ובדף כ"ח ע"ב ז"ל כד סוס נחים נגע נגעא הוא מדכי אברא ואפיק לרוח מסאבא מאתרי' ולבתר מכתני ביתא אבני ואעין וכלא ובנא לה כמלקדמין בספר קדישא בצדק דדכיר לה לשמא קדישא ולשרי עליה קדושה ועם כל דא בעפרא אחרא וירחיק ביתא מאתרי' מיסודא קדמאה תרי ספחים. הואיל דלא אחזי ולא נחית מאן דמקבר בי בההוא רוח מסאבא לאפקא ליה מאתריה מאי תקנתיה אי יכיל לנפקא, מאי ביהא בהיר ואי לא יבנס ליה כמלקדמין באבנין אחרנין ואעין וכלא ויפיק וירחיק ליה מאתר קדמאי ויבני ליה על שמא קדישא כו' עכ"ל. ועכ"ז סגולה כל שבזה איזה בית אשר תבנה או יקנה בית מבונה צריך לפרש בפה מלא אני קונה או בונה בית זה לשם יחוד קב"ה ושכינתיה כדי שאוכל להתפרנס בבית זה ועי"ז אוכל לעבוד עבודתו ית"ש גם בית' לי מקום מנוחה ועי"ז אוכל לעבוד למלך הכבוד. ובפרט שצריך ליחד איזה חדר לעבודתו ית"ש ולבפרט בספרים אני מיחד חדר זה ללמוד בתורה שיעור קביעות הן ביום הן בלילה:

וראוי לאדם שרוצה לקנות עליות בעוה"ז השפל שישתדל להיות לו בית הכנסת בחצר סמוך לשולחנו כפי שהפליגו בזה חכמי הגמרא איזהו עשיר כל שיש לו בית הכנסת סמוך לשולחנו גם דרשו על פסוק של זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא מר זוטרא אמר להיות לו בהכ"נ סמוך לשולחנו והנה שדרשו פסוק זה על כמה ענינים אמרי במערבא דמר זוטרא עדיף מכלהו והוא בגמרא דברכות דף ח' ובודאי מי שאין לו בית הכנסת מכוונה כל צרכה דהיינו מסוכך היטיב בכדי שיוכל לעשות צרכיו בכל עת אף בעת ירידת גשמים יכול לבא לכמה מכשולים היינו להתפלל בגוף מטונף מנקבים וגם ללמוד ולהתפלל בגוף מטונף ר"ל בשביל גודל הטרחה למצוא בית הכנסת בעת ההיא לכן ראוי לכל ירא וחרד להשתדל בזה מאוד וגם להשתדל בשביל צרכי רבי' להיות בית הכנסת בחצר ביהכ"נ מכוונה כל צרכה כנ"ל וזכות הרבי' תלוי בו. ודי בהער' זו:

וגודל מדה רעה של קמצנות מבואר בפ' בשלח דף ס"ה ע"א וז"ל רבי אבא פתח ואמר יש רעה חולה ראיתי תחת השמש דתנינן מספרא דצניעותא כמה גרדיני נימוסין ואתפקדן באוירא כו' ומתקרבן לגבייהו דבני נשא וכל חד אקרי רעה כד"א לא תאונה אליך רעה בגין דאתיא בתוקפא על בני נשא: חולה אמאי אית חולה. כד שריא האי על בני נשא עביד לון קמצנין בממוניהון. אתיין גבאי צדקה גביה שריא מחאת בידי'. א"ל לא ספיק מדידך. אתיין מסכני היא מחאת בידיה אתי הוא למיכל ממוניה מחאת בידיה בגין לנטרא ליה לאחרא עכ"ל. ומבואר בתיקונים תיקון רביעאה דף קמ"ב ע"א וז"ל אית ב"נ דלאו ואזיל בכל פקודין דלא יהיב עלייהו אגרא ואם הוא יהיב אגרא עלייהו לא הוה עביד לון ודאי סגיאין אינון מבני נשא אינון עתירין בעותרהא סגיא ולאו חביבין עותרא דלהון יתיר מנפשתהא דלהון. דעותרא דנפשא איהו פקודין טבין בעלמא דאתי ועותרא דגופא ממונא ופרנסה בעלמא דין. ואינון דמחבבין ממונא מנפשא אם הוו יהבין ליה כל אורייתא במאה זוזי לא הוו יהבין לאו בגינה בגין דממונא חביב עלייהו מנפשא. ומה דדחיל ורחים ליה (פי' להקב"ה) לאו איהו אלא בגין ממונא. האי דשוי ממונא עקרא ואורייתא דרחים קב"ה טפל האי רחימו ודחילו לא חשיב ליה קב"ה אלא עקרא דרחימו ודחילו דקב"ה דאע"ג דאיהו רחים ממוני' ונפשי' דרחים ליה בממוניה במה דאיהו חשיב עליה ולא בטפל דיליה לכך נאמר בכל מאדך וכן מאן דחשיב נפשיה מממוניה והוה יהיב כל ממונא דעלמא ולא הוה נזיק באצבעא זעירא דגופיה ביה לכך נאמר בכל נפשך באתר דרחים ליה עכ"ל. ומי האיש החכם ירחיק מדת קמצנות המגונה ובזריזות יפתח ידו לכונס. וזהו מה שרצינו לבאר ובזה נשלם הפרק בעזה"י:

פרק רביעי בו יבואר גודל הפגם בכל העולמות על ידי עשיית עבירה. ומאי הבלא גריס הכל דיבור שוא מפה ונפרט בזה שלא יקלל חבירו אפי' שלא בפניו. והמכנה שם. והמגלה סוד חבירו. ודבר שקר. ושבועת שוא ושקר. וגודל פגם הכעס:

הנה במשנתו אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה פוגם בכל העולמות מבואר בפ' נשא דף קכ"ב ע"א וז"ל כל מאן דעבר על פקודי אורייתא כביכול פגים לעילא פגים לתתא פגים לגרמיה פגים לכל עלמין. משל לאינון מפרישי ימין דמפלגי באורחא קם חד מנייהו בעא לנקבא כו' וע"ד אוי לו אשר כי יעשו וגו' כו' וע"ד רחמנא ליצלן מחייבי דהאי עלמא ומן עניינא דלהון כמה זכאין מסתלקי בגינייהו בר כל מה דגרמי לעילא וכתא כו' פתח ר' יצחק ואמר כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור וגו' מה כתיב בתריה בעל הבור ישלם וגו' ומה על דא כך מאן דגרים להבאשא עלמא בחובוי עאכ"ו עכ"ל:

והנה גם זה הכל ידוע שפיו ומוצאי דבריו גורם המעלות לעלות דקימי שקעת ועולה למעלה בעולמות העליונים ואם האדם נידון על כל הכל ודבור היוצאים מפתחי פיו ההוגה היא אם רעה ח"ו כמבואר בזוה"ק. וז"ל פ' לך דף כ"ב ע"ב דתניא מאה ועשרין וחמשי אלפי מארי דגדפין דאזלין ומשטין כל עלמא ושמעין קלא ואחדין ליה לההוא קלא כמה זהירין בעי למהוי ר"ל מלה בעלמא דלית לה קלא ואזלא ושטאה ברקיעא ואחדין לה מארי דגדפין סלקין ההוא קלא למארי דשלטין ודיינין לה הן לטב הן לביש דכתיב כי עוף השמים יוליך את הקול וגו' אימתי דיינין לההוא קלא ר' חייא אמר בשעתא דבר נש שכיב ונאים ונשמתיה נפקא מיניה ושאת אסהידת ביה בבר נש ודיינין לההוא קלא הה"ד משוכבת חיקך שמור פתחי פיך מ"ט משום דהיא אסהידת בבר נש. ר' יהודה אמר כל מה דבר נש עביד בכל יומא נשמתא אסהידת ביה לבר נש בליליא עד כאן לשונו. וז"ל בפ' משפטים דף ק"

תגדיל עון הפוגם ברית המעור מבואר בזהר הקדוש בכמה מקומות שאין לו כלל חלק לעוה"ב ואין מועיל לו שום תשובה וז"ל בפ' ויחי דף קפ"ה ע"א תא חזי בכל אינון חובין דמסתאב בהו ב"נ בהאי עלמא דא איהו חובא דמסתאב ביה ב"נ יתיר בהאי עלמא ובעלמא דאתי מאן דאושיד זרעיה בריקניא ואפיק זרעא למגנא כו' כד"א כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע בגין דא לא עאל לפרגודא ולא חמי סבר אפי עתיק יומין כמה דתנינן כו' וכגוונ' כך כתיב ידיכם דמים מלאו זכאה חולקיה דבר נש דדחיל למאריה ויהא נטיר מאורחא בישא וידכי גרמיה לאשתדלא בדחילו דמאריה עכ"ל : וז"ל בפ' ויחי דף רי"ט ע"ב תנינן כל מאן דאפיק זרעיה בריקניא אקרי רע ולא חמי אפי שכינתא דכתיב כו' ולאו הכי מרדין בההוא עלמא יתיר מכלא כו' וכלהו סלקין והאי לא סליק ואי תימא אחר חייבי דקטלו בני נשא הא חזי כלהו סלקין והוא לא סליק מאי טעמא אינון קטילו בני נשא אחרא והאי קטיל בנוי ממש אושיד דמין סגיאין הא חזי בההוא חייבי עלמא לא כתיב וירע בעיני ה' וכאן כתיב וירע בעיני ה' אמר עשה מ"ע משום דכתיב ושחת ארצה תנן אמר רבי יהודה לית לך חובא בעלמא דלא אית ליה תשובה בר מהאי ולית לך חייבין דלא חמאן אפי שכינתא בר מהאי דכתיב לא יגורך רע כלל א"ר יצחק זכאין אינון כו' עכ"ל : וז"ל בדף ר"מ ע"ב את קיימא קדישא יהב קב"ה ורשים ליה בבני נשא בגין דינטרון ליה ולא יפגמון ליה בפגימו לההוא רשימו דמלכא ומאן דפגים ליה הא קאים לקבלא חרב נוקמת נקם ברית לנקמא נוקמא דברית קדישא דאשקרים ביה (והוא פגים ליה ומאן דבעי לנטרא האי אתר יזדרז ויתקן גרמיה ויפוי לקבליה בשעתא דירתא בישא יתקף עלוי לההוא חרב דקיימא על ידך לאתפרעא מיניה מאן דפגים האי אתר וכדין תגור חרבך על ירך גבור גבור איהו נטור אתקרי . ועל דא הודך והדרך) עכ"ל : וז"ל בפ' תרומה דף ק"ל ע"ב אתר אית בגיהנם ודרגין תמן דאקרון צואה רותחת ותמן איהו צואתא דטפסין . אינון דמתלכלכן מכל זוהמא דהאי עלמא ומתלבנן וסלקין והטנופא ההיא זוהמא תמן כו' ואית חייבין אינון דמתלכלכן בחוביהון תדיר ולא אתלבנן מנייהו כו' אלין א' דנו תמן בההיא זוהמא ובההוא צואה רותחת דלא נפקין מתמן לעלמין אינון דמחבלין ארחייהו על ארעא ולא חשו ליקרא דמאריהון בהאי עלמא כל אינון אתדנו תמן לדרי דרין ולא נפקי מתמן כו' עכ"ל : וז"ל בפ' ויקהל דף רי"ד ע"ב מאן דפגים ברית ווי ליה כו' כיון דאסתמר לגיהנם כמה וי וי ליה דאעלין ליה בגיהנם ולא נפיק מניה לעלמין על דא כתיב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כו' והני מלי כד לא עביד תיובתא שלימתא תיובתא דהיאי אתחזייא לחפייא על כל עובדוי כו' בגין דלית מילה דקיימא קמי קב"ה כהאי מאן דמשקר ופגים להאי את קיימא קדישא כו' עכ"ל בקיצור : וז"ל בפ' פקודי דף רס"ג ע"ב היכלא תניינא היכלא דא איהו חשיך יתיר על היכלא קדמאה כו' בהיכלא דא קיימין תלת פתחין לתלת סטרין : פתחא קדמאה ביה קיימא חד ממנא עפסירי"ה שמיה וכמה אלף ורבבן ממנן תחותיה והאי איהו קיימא על כל אינון דמחבלי ארחייהו לאושדא זרעא על ארעא או דמפקי זרעא דלא כאורחא או לכל אינון דמזני בידייהו אלין אינון דלא חמאן אפי שכינתא כלל אלא האי ממנא דבספר מחשבתא דקאמרן נפיק בההוא זמנא וכמה אינון אלף ורבבן כלהו מתכנפי על ההוא בר נש ומכתבי ליה בהאי עלמא ולבתר כד נפק נשמתיה מניה מהאי עלמא האי ממנא וכל אינון דעמיה מסאבין ליה לנשמתיה ואהדרן ביה ואסתאבת בהו ועאלו לה לאתדנא בהו ואלין אקרון שכבת זרע רותחת דכלהו רוגזין מסאבין קיימין כלהו על דא בגין דכלהו קיימין ואקרן עליה דבר גם בההוא זמנא דארסת גרמיה וחמים ליה לאיתובתא דא וכדין נטלין ליה להאי תיובתא והוא זרעא דאושד בארעא ואתתקפו ביה ואסלי ליה וסלקי ליה לעילא ונרמו דברית דא דישתעבד בספר מחשבתא עכ"ל : וז"ל בתיקונים תיקון כ"ב דף ס"ז ע"ב מאן דנטיר ברית מילה דאיהו החותמא דיליה זו מות מניה דאיהו שנן יגר הרע רע שמה לפני מלאך המות ולא יתקריב לגביה ולא ימות על ידיה ומאן דמשקר בברית מילה הוא משקר בחותמא דמלכא דאיהו רשים ביה שד"י מלבר יהו"ה מלגאו מגלן מהאי קרא משמע מ"י יעל"ה לנ"ו השמימ"ה ראשי תיבות מילה ס"ת יהו"ה ובודאי מאן דמשקר בברית מילה אסתלק מניה יהו"ה ושד"י ושריא שמן דאיהו אל אחר . הוא שריא באתר דיהו"ה מלגאו ושם מת שריא באתר דשד"י מלבר ודא איהו דאמר קרא את מקדש ה' טמא וגו' אבל אם לא שב בתיובתא וסביל כמה יסורין לאעברא ההוא הויה מתמן ולכם מות דיליה דאיהי זרעא מתמרא בכמה מרעין ומכתשין עד דלא שמאל ביה בפרא דאיהי עפרא ורזא דמלה ועפר אחר יקח וטח את הבית בגין דנחש עפר לחמו עד דיתפרש

מההוא בברא לא יזוז מניה עכ"ל :

תגודל מעלת מי ששומר ברית הקודש שלו מלהוציא זרע לבטלה ר"ל מבואר בזוה"ק ובתיקונים בהרבה מקומות וכבר העתקתי ג"כ מאמרים מגמרא הקדושה מענין זה בשער הדם אות ועיין שם : וז"ל גם כן בפ' בשלח דף ל"ז ע"ב כתיב ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם בההוא זמנא אמר רבי שמעון זכאין אינון דישתארון בעלמא ומאן אינון הא חזי לא ישתאר להו לבני עלמא בר אינון גוזרין דקבילו את קיימא קדישא כו' ואי נטיר להאי קיים כדקא חזי ויזדהר ביה עליה כתיב והנשאר בציון והנותר בירושלים אלין ישתארון בההוא זמנא ובהו זמין קודשא בריך הוא לחדתא עלמא ולמחדי בהו על דא בההוא זמנא כתיב יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו עד כאן לשונו בקיצור : וכבר העתקתי בפרק ב' משער זה מס' שלח לך ג"כ מגודל מעלת נטירת ברית הקודש : אחיי ורעי האובי נפשי בוודאי מכל אלו המאמרים ראוי לאדם לעורר לבו להזהר מאוד ומאוד שלא יבא ח"ו לידי עון חמור הזה שיש להזהר מאיזה דברים ותמיטה שיכול לבא ח"ו ע"י זה לקשוי אבר ר"ל וביחוד להזהר מלדבר מעניני הנשים אף עם אשתו כי זה גורם בודאי לקשוי אבר ולהוצאה או מפורש בזוה"ק

כבר העתקתי ג"כ קצת מאמרים מענין זה בשער הדם אות ועיין שם :

קדושת הזווג הנה גם בעילה אסור וקדושה יורדת לידי טומאה ר"ל במחשבה והרהור' אחרת ועצמו גדול אשר

קודשא דעטפים תמיד ומפתריה והיאת אל זר מקפת ההוא אמר אתתקף ביה גלה בבין ליה עד כד אמר גר גם סכל וכל ועקר ליה לעלמין ולבתר אתהדל לאתקדשא ולאמשכא קדושה עליה כדין ולוי דאתקדש אל כי יוסי אסקדם סמס א"כ פ"ח בעטפה דאיהו עקר קדושה דנפשי' והביא בספרים פי' ופסוב למאן דקריב מבי' וססית קדושה עדקא מניה וכיון דעבקת מניה זמנא חדא כמה יעביד בר גם עד לא סיתוב לאתדכאה אמר ליה אי הכי כמה מסאבין איגון דמסדכין אמר ליה עלי מסאבא אסרא דגא יכיל למעבד יפיר אבל דאסכים מכלא וכל גושא סליב מגו ועבר ונשמה כולה מסליב ובאי מסאבו דעלמא נאי איהו אלא גושא לבר באחדוי ובגין כתיב הלו לכם מן האדם אשר בנשמה באפו דאתלף קדושה דעלאים בגין אנו דלא איהו סמגרי דמסליב כלא כי במה נחשב הוא. במה ע"ג ודאי נחשב איהו פ"ח סאי איהו רוגזא דאיהו ע"ג ססרא אחרא כמה דאמרן דבעי בר גם לאסתמרא מניה לאתעדבא מעילוי. וע"ד כתיב אלהי מסכה לא תעשה לך לך בגין לאתחזאה גרמך וכתיב בתריה את חג המצות תשמור תשמור דא סטרא דקדושה דבעי בר גם לנטרא ליה ולא יחלף ליה בגין סטרא אחרא ולא יחליף ליה כמי איהו מסליב וסליב לכל מאן דקריב בהדיה את חג המצות כו' עכ"ל:

גדול העון מי שזורק בידיו איזה דבר מכעסו מבואר בפ' פקודי דף רס"ג ע"ב וז"ל אית חד ממנא ספסירים"א שמיה וכמה גרדיני נימוסין והאי ממנא דעלייהו כפלי איכון מנין ביומין וה"כ כפלי כל אלין מילין דזריק ב"נ בידוי כד רגזא סריא עלוי דהא כדין האי ממנא ספסירים"א נקיט האי מלה דזריק בר גם ברוגזיה וסליק ואמר דא הוא קורבנא דפלניא דקריב לסטרא דילן בגין דכל סטרא דגייהא איהו מסטרא דימינא ומסטרא דמהימנותא וכל סטרא דרוגזא איהו מסטרא אחרא בישא סטרא מסאבא ועל דא מאן דאסרי מן ידוי מדי ברוגזא כל אלין נטלין לה להאי מלה דאזדריק וסלקין לה לעילא ואתקרי להאי סטרא ואמרי דא סולחנא דקרבנא דפלניא וכרוזא קארי בכל איגון רקיעין ואמרי ווי לפלניא וכו' וכרוזא קארי זמנא תנינא ואמר אי לכם כי חדלו ממני וגו' זכאה איהו ב"נ דאסתמר מארחוי ולא יסטי לימינא ולשמאלא ולא יכשול בגו בירא עמיקא דלא יכיל לסלקא מניה עכ"ל: ובזה נשלם הפרק בעז"ה:

פרק חמישי בו יבואר גודל העון וסעונש המסתכל בשערו והמסתכל בברית הקודש. וגודל עון ועונש מי שמוציא זרע לבטלה וקדושת הזווג

גדול עון לסתכל בשערו מבואר בזה"ק וז"ל בפ' ויחלח דף קס"ו ר' שמעון פתח ואמר טוב נקלה ועבד לו ממתכבד יחסר לחם האי קרא על יצר הרע אתמר בגין דאיהו מקטרגא סדיר לגבי בני נשא ויצר הרע איהו מריא לביה ורעותיה דב"נ בגאותא ואזיל אבתרי' מסלסל שעריה ובריש' עד דאיהו אתגאי עלי' ומשיך ליה לגיהנם אבל טוב נקלה ההוא דלא אזיל אבתריה דיצר הרע ולא אתגאי כלל ומאיך רוחיה ולביה ורעותיה לגבי קב"ה וכדין ההוא יצה"ר אתהפך לעבד לו דלא יכיל לשלטאה עלוי וההוא בר נש שליט עלוי כד"א ואתה תמשל בו ממתכבד כמה דאמרן דאיהו איקור גרמיה מסלסל בשעריה אתגאי ברוחיה ואיהו חסר לחם חסר מהימנותא כד"א לחם אלהיו וגו' עכ"ל. וז"ל בפ' פקודי דף רס"ו ע"ב היכלא שתיתאה היכלא דא קיימא כו' על האי היכלא כתיב ועטרות נקודות הכסף בגין דהכא קיימין כל איגון נשיקין ביומין ותיאובתין ביומין וכל פרדגין דגופא דהאי עלמא די באיגון אדוגין אתתקן בר גם בהאי עלמא ומעלמא דאתי כו' בגין דבהאי היכלא קיימי כל פרצופין וכל שניתאן ביומין דמסתכלי לגבי דבר גם ועבדין ליה דיתקן בתקוני ויסלסל בשעריה ויסתכי ויתקן בגין דיסתכלון ביה הכא קיימא רוחא חדא דאקרי סקספ"ה ודא הוא ממנא על כל תקונא וסלסולא דבני נשא לגו דיוקנא דהאי היכלא קיימא חד ממנא אחרא דבאי ממנא אחרא איהו אתער ליה לבר גם לבתר דאיהו מתקן גרמיה ומסלסל בשעריה שוי ליה בידיה חד מראה דאיהו חיזו לאסתכלא ביה שוי ליה בידיה ואסתכל ביה והאי דיוקניה בהאי חיזו ובהאי אתער לההוא רוחא מילה אחרא דאקרי עסירפ"ס ותכלא נפקי כל איגון דאחזין כדיבין לבני נשא בחלמייהו וכל איגון דמחזון מלין ולא מתקיימי בהו אלא לערבבא לון ולבתר כד איגון בני נשא אסתכלן בההוא חיזו דאקרי מראה כדין כלהו בנסותא דרוחא דלהון והאי רוחא דאקרי עפירס"א איהו אתער לחד רוחא ממנא דאיהו תחות ידיה ועאל בנוקבא דלתתא דכל וקבין וסליק מתמן חד רוחא אחרא דאיהו ממנא עם ההוא רוחא דאקרי אסכרא כדקאמרן ודא איהי גיליא אימא דעלין וכד ההוא בר נש אתער לססית רוחא אחרא דאקרי עיסבע"א כדין אנח עמיה דההוא בר נש ואתקשר עמיה תדיר פו' וכל דא גרים ההוא חיזו דמראה דאיהו מסתכל ביה דהא כמה דאחזי גופא דרוחא בלביה הכי נמי אסגי רוחא בישא לגביה וע"ד כלא קיימא בההוא אתערו דלתת' כו' עד כאן לשונו:

גם יזהר האדם מאוד שלא יסתכל בברית קדש כן שלנו כן של הבירו: וז"ל בפ' בשלח דף ס"ו ע"ב אסור לאסתכלא בקשתא מאן קשתא אמר רבי אבא בקשת סתם מאי בקשת סתם א"ל בקשת דלעילא ובקשת דלתתא כו' קשת דלתתא מאי היא ההוא הם קיימא דאתרשים ביה בבר גם דכל מאן דאסתכל ביה עביד קלנא לעילא אמר אסק אי הכי וסכתיב שים נא ידך תחת ירכי דהוה אומי ליה בהאי את א"ל אנא לאו לאבבן דעלמא דלית איגון שמר בני עלמא ועוד שים נא ידך תחת ירכי כתיב ולא כתיב ראה תחת ירכי גב"כ אסור לאסתכלא בקשת סתם כמה דאתיק עכ"ל בקיצור:

מוצרה עוד כמה מולה נא לאדם מכל ססתכלות הנ"ל שעתם על ידי זה בברית סמעור ומוצא זרע לבטלה כמבואר לקמן:

ישראל רלה שומרי שערי לדק מלך שלם א ירושלים של מעלה שלא לנס וזין שהקדים ואלו לקראתו ואומר לו שלום מלך עכ"ל. וז"ל ג"כ בדף ס"ב ע"ד כרחם כריז בכל יומא זכאין אינון דמשתדלי באורייתא ואינון דמזכאן לגו נשמתין ואינון דמעבירין על מדותייהו עכ"ל בקיצור:

ועוד סגולות בתוכחה מבואר בפ' קדושים פ"ס ע"ב וז"ל בר"מ לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עבר פקודא י"ז דא לאוכחא' לססוא דחטי ולמחזי ליה רחימו סגי' דרחי' ליה כו' דסא בקב"ה כתיב כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכיון דקב"ה עביד ואוכח למאן דרחי' ליה יוליף בר נש מססוא ארחא ויוכח לחבריה. קב"ה במאי אוכח לבר נש אוכח ליה ברחימו בסתרא אי יקבל ליה יאות ואי לא אוכח ליה בתבגלייא בגיסין דכלא אי יקבל יאות ואי לאו שארי ליה ולא אוכח ליה ושביק ליה ייחל ויעביד רעותיה. בקדמיתא אודע ליה בסתרא בגין לאוכחא ליה ולאתערא ליה דלא ינדע ביה בר נש ודא איהו ביניה לביניה אי מקבל יאות. ואי לאו אודע ליה בין רחימוי. בזמנא דכהנא רבה הוה בעלמא יסיב ליה מרעין בערסי' ואנא רחימוי דקדוש בריך הוא ואודען ליה אי את ביה תובא דייתוב מניה ולעיין במליה. אי מקבל יאות ואי לאו אוכח ליה באתגלייא במשוניא בבני דכלא מלחשן עליה וייחון לגבי'. אי מקבל יאות. ואי לאו שארי שארייה למעבד רעותיה ולא יתקף ביה לעלמין כגוונא דא אצטריך ליה לאוכחא לחברוי. בקדמיתא בסתרא. לבתר בין רחימוי לבתר באתגלייא. מכאן ולהלאה ישבוק ליה ויעביד רעותי' וע"ד כתיב הוכח תוכיח. הוכח בסתרא דלא ידע ביה בר נש. תוכיח בין חברוי ורחימו. את עמיתך באתגלייא וע"ד לא כתיב בקדמיתא תוכיח אלא הוכח. תו הוכח אי איהו ב"נ דיכסוף לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפי' בסתרא אלא יימא קמיה כמאן דמשתעי במלין אחרנין ובגו. איפון מלין ידכר מאן דעבד ההוא חובא הוא כך וכך בגין דאיהו ידע בגרמיה ויתתקין מססוא חובה. וע"ד הוכח ואם לאו תוכיח. ולבתר את עמיתך באתגלייא. מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא. ד"א ולא תשא עליו חטא דהא כיון דבר נש אוכח לחבריה ואזדמן לאוכחא ליה באתגלייא לא יסלק קמיה ההוא חובא דעביד דאסור ליה ודאי אלא יימא סתם ולא יסלק עלוי ההוא חובה באתגלייא ולא ירשים עלוי חובא דקב"ה חס על יקרא דבר נש אפילו בחייביא עכ"ל:

והתוכחה דבר שבחובה הוא ביותר על רועי ישראל דייני העיר כי נאה דבר המשפט לעיין במלי דמתא כמבואר בזהר חדש ס"א ע"ב. וז"ל לא יימא דיינא דאיהו אתענש בלחודוי אלא איהו ובנוי כל ביתיה יתפסא בחובא דדינא דיינא אית ליה למירדף ולמנדע בתר עובדוי דבני מתא דאיכו איתפס בחובייהו דלא יימא דייל אנא למידן דינא בין גברא לחבריה ולא יתיר אלא כל עובדי מתא תלויין על קדליה ואי חפים עיני מעובדי מתא איהו איתפס בחובייהו כו' ובשעתא דאתער דינא על עלמא איהו איתדן בקדמיתא עכ"ל. אחיי וריעי איך שום לב על היושבים כסאות למשפט והיושבים על מדין וכן הנה לבני ישראל שבעה טובי העיר ודייניהם ועשרה מלכם בראשם אב לחכמים והוא הרב שבכל קהלה וקהלה לפקח ולעיין במילי דבני מתא בכל עבודת בוראנו ית"ש וישתלם די בזה הערת בזה"ק בעצמו ובזה נשלם הפרק בעז"ה:

פרק שמיני בו מבואר גודל מעלת רועי ודייני ישראל. ואופן התנהגותם וגודל העון מי שאינו דן דין אמת.

מדי דברנו בזה בפרק הקודם בדבר שבחובה על דייני ישראל מן שנאמר הוא כליו להשלים כל דבר שבחובה עליהם שלא כל שעתים שוות ועת המשפט ידע לב חכם הוא טרם אכילה כי אחר אכילתו אסור לדון כמבואר בזה"ק בפ' משפטים דף קכ"ב ע"א וז"ל אמר ר' אבא אמר ר' יצחק לית עלמא מתקיימא' אלא על דינא דאלמלא דינא לא מתקיימא ובג"כ עלמא בדינא אתברי ואתקיים שהא כתיב דינו לבקר משפט וכי לבקר ולאו בכל יומא אמר ר' אבא לא אלא לבקר עד לא ייכלון דיינין ולא ישתון דכל מאן דדאין דינא בתר דאכיל ושתה לא דינא דקשוט הוא דכתיב לא תאכלו על הדם מאי על הדם אזהר לדייני דלא ייכלון עד דדייני דינא דכל מאן דדאין דינא בתר דאכיל והאי כאלו חייב דמא דחבריה לאתרא דהא דמי ממה יהיב לאתרא כו'. וע"ד כתיב דינו לבקר משפט וכתיב אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם ה' תניא א"ר יסודה מאן דמסקר בדינא ישקר בתקוני מלכא מאן תקוני מלכ' אינון דאתמר דכתיב עושה חסד משפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי נאם ה' וכלא בהאי תליין עכ"ל. וז"ל בפ' קדושים דף פ"ה ע"ב קב"ה שוי כורסיה דדינא בשעתא דדייני יתבין הס"ד שוק לאתפסא כאלו ותמן אתתקן כורסי' דקב"ה ומאן איהו כורסיה אלין אינון לדק ומשפט הס"ד לדק ומשפט מכון כסאך ומאן דדאין דינא בעי למידן בכורסייא דמלכא ואי פגים חד מנייהו כאלו פגם לכורסייא דמלכא וכדין קב"ה אסתלק מביניהון דדייני ולא קאים בדינייהו ומאו אמר עתה אקום יאמר ה' וגו' ורוחא דקודשא אמר נחמס על השמים אלהים עכ"ל:

ואל תאמר מה לי לגרש הזאת רועי ישראל האזינו וראו גם ראו גודל מעלת רועי ודייני ישראל כמבואר בזה"ק. וז"ל בפ' משפטים דף קכ"א ע"א א"ר יהודה ישראל נקראים צאן שנאמר ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם וכתיב כצאן קדשים כצאן ירושלים מה הצאן כשיקרבו על המזבח בשבילם זוכה לחיי העולם הבא כך המנהיג לישראל כדין והתורה בשבילם זוכה לחיי העוה"ב ועוד הרועה את הצאן כשהצאן יולדות הרועה נושא אותם בזרועו כדי שלא ילאו וינשו ומוליכם אחרי האמהם ומרחם עליהם כך המנהיג לישראל צריך לנהלם ברחמים ולא באכזריות וכן אמר משה כי תאמר אלי שאהו בחיקך וגו' מה הרועה את הצאן והרועה רועה צאן שלא תאכל השועלים וכן האריות כך המנהיג לישראל את הצאן שלא יאכלו מן המכשולים ומדין על מסם ודין שלמעלה ומדרין

נשני

וגודל תיקון ורב המעלה במקדש עצמו בהותר לו בעת הזווג טובך להוליד נשמה קדושה וטהורה כמבואר בזה״ק וז״ל פ׳ ויקרא דף קי״ב ע״א במדרש הנעלם אמר רב יהודה אמר רב צריך האדם לקדש עצמו בשעת תשמיש ונפקי מיניה בני קדישי בני מעלי ולא מסתפו מיצר הרע בנא׳ והתקדשתם והייתם קדושים ר׳ אבא אמר מאי דכתיב ואת שבתותי קדשו אלא אין עונתן של ת״ח אלא משבת לשבת ומזהר להו דהואיל דתשמיש המטה דמצוה הוא קדשו כלומר קדשו עצמיכם בשבתותי בההוא תשמיש דמצוה עכ״ל: וז״ל בפ׳ חיי שרה דף ק״ל ע״ב כל בר נש דעלמא איהו כליל מעילא ותתא בכל אינון דידעין לאתקדשא בהאי עלמא כדקא יאות כד אולידו בר משכין עליה רוח קדישא מאתר דכל קדושין נפקין מיניה ואלין אקרון בנין לקב״ה בגין דגופא אתעביד בקדושה כדקא יאות הכי נמי יהבין ליה רוחא מאתר עלאה קדישא כדקא חזי והא אתמר עכ״ל: וז״ל בפ׳ ויחי דקב״ה ע״א בסתרי תורה כל מלין דעלמא אזלין בתר מחשבה והכוונה וע״ד והתקדשתם והייתם קדושים בגין דכל קדושין דעלמא אפיק ומשיך בכוונה טבא מאן דאסתכל בכוונה בישא כד אתי לאזדווגא באתתיה ושוי רעותיה וכוונתיה באתתא אחרא וזרע זרעא בההיא כוונה אחרא דא הוא דאחלף דרגין עלאין לעילא דרגא דקודש׳ בגין דרגא דמסאבא כמה דהכוונה דיליה הכי עביד חלופין לעילא. כמא דגופא דההוא ברא דיוליד אקרי בן תמורה אוף הכי בנפשא בן תמורה אקרי דהא לא משיך משיכו קדישא בההוא כוונא וכמה דיליה אחלף בדרגא אחרא כו׳: וז״ל בפ׳ תזריע דמ״ב ע״א ת״ח בשעת׳ דב״נ אתי לאתקדשא לאזדווג׳ בנוקביה בכוונ׳ ברעותא קדיש׳ דיליה אתער עליה רוח אחרא קדישא כליל דכר ונוקבא ורמיז קב״ה לחד שלוחא ממנא על עדוייהון דבני נשא ומנ׳ בידי׳ ההוא רוחא ואודע ליה לאן אתר יפקוד ליה הה״ד ולילה אמר הורה גבר כו׳ וקב״ה אפקיד ליה לההוא רוחא כל מה דאפקיד כו׳ עכ״ל: הנה עיניך לנוכח יביטו ויראו כי בקדושת הזווג ממשיך לולד נשמה קדושה וטהורה והאיך צריך האדם להתקדש עצמו מלמטה להמשיך בולד נשמה קדושה ובזה נשלם הפרק בעז״ה:

פרק ששי בו יבואר מעלת אבה נגועה. והזהרה להגיע צפרנים שחתכה בשעת טבילתה:

מעלת אבה נגועה הלא הוא מבואר בגמ׳ הקדושה שזוכה לבנים הגונים ראוים להיות כה״ג ובזה״ק ז״ל בפ׳ ויקרא דף קמ״ו ע״ב פתח ר׳ יוסי ואמר אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך כו׳ כל זמנא דאתתא בירכתי ביתא ולא נפקא לבר היא נגועה ואתחזי לאולדא בנין דכשרא כגפן מה גפן כו׳ אוף הכי אתתא דכשרא הכי נמי: תמי מה אגרה בניך כשתילי זיתים מה זיתים לא נפלי טרפייהו כל יומי שתא וכלהו קיימין תדיר אוף הכי בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך מה כתיב בתריה הנה כי כן יבורך גבר ירא ה׳ עכ״ל:

וגודל הזהירות להגיע צפרנים שחתכה בשעת טבילתה מבואר בזה״ק וז״ל בפ׳ פנחס דף רמ״ח ע״ב אצטריכת אתתא למיהב הולקא הדא בההוא זינא בשעתא דאתדכת לאתקרבא בבעלה ומאן איהו ההוא חולקא טופרהא בטנופא דלהון וזעיר מרים דשערא בגין דבעי לאסרקא ליה ולאכרכא לון דא בדא ולא יזיל אבתרה ההוא סטרא בישא לאבאשא לה ויספרם מנה בכל סטרין ומה תעביד מההוא שערא וטופרין לבתר דתכריך לון כחדא אצטריך לאטמרא לון באתר דלא עברין תמן בני נשא כו׳ עכ״ל ובזה נשלם הפרק בעז״ה:

פרק שביעי בו יבואר האיסור להתפלל על הרשע שימות והמקנא קנאת ה׳ צבאות. ומעלת מצות התוכחה והיכוסה. ועל מי חיובה ביותר:

החפץ יחפוץ סבורא ית״ש במות המת כי אם בשובו מדרכיו וחי. ואסור להתפלל על הרשע שימות כמבואר בזה״ק וז״ל בפ׳ ויקרא דף ק״ה ע״א במדרש הנעלם אמר ר׳ מצוה לו לאדם להתפלל על הרשעים כדי שיחזרו למוטב ולא יכנסו לגיהנם דכתיב ואני בחלותם לבושי שק וגו׳ ואמר רבי אסור לו לאדם להתפלל על הרשעים שיסתלקו מן העולם שאלמלא סלקו קב״ה לתרח מן העולם כשהיה עובד ע״ג לא בא אברהם אבינו לעולם ושבטי ישראל לא היו והמלך דוד ומלך המשיח והתורה לא נתנה וכל אותם הצדיקים והחסידים והנביאים לא היו בעולם עכ״ל: וקנאת ה׳ צבאות תעשה זאת על פניו יוכיח לו בשבט פיו להחזירו למוטב כי מה מאוד גדלה המקנא קנאת ה׳ צבאות כמבואר בזה״ק בפ׳ ויגש דף ר״ט ע״ב וז״ל ות״ח כל ההוא בר נש דמקני ליה לקב״ה לא יכיל מלאכא דמותא לשלטאה ביה כשאר בני נשא יתקיים ביה שלם והא אוקמוה עכ״ל:

ומה מאוד גדלה מעלת מצות התוכחה כמבואר בזה״ק פ׳ תרומה דף קכ״ח ע״ב וז״ל זכאה בעי למרדף בתר חייבא ולמקני לי׳ באגר שלים בגין דיעבר מני׳ ההוא זוהמא ויתכפיא סטרא אחרא ויעביד לנפשיה בגין דיתחשב עליה כאלו הוא ברא ליה ודא איהו שבחא דיסתלק ביה יקרא דקב״ה יתיר משבחא אחרא ואסתלקותא יתיר מכלא מאי טעמא בגין דאיהו גרים לאכפיא סטרא אחרא ולאסתלקא יקרא דקב״ה ועל דא כתיב באהרן ורבים השיב מעון וכתיב בריתי היתה אתו. תא חזי כל מאן דאחיד בידא דחייבא ותב לגביה למשבק ארחא בישא איהו אסתלק בתלת סלוקין דלא אסתלק הכי ב״נ אחרא. גרים לאכפייא סטרא אחר׳ וגרים דאסתלק קב״ה ביקריה וגרים לקיימא כל עלמא בקיומה דלעילא ותתא ועל האי ב״נ כתוב בריתי היתה אתו החיים והשלום. וזכי למחמי בנין לבנוי וזכי לעלמא דאתי כל מארי דינין לא יכלין למידן ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי. עאל בתריסר תרעין ולית מאן דימחי בידיה ועל דא כתיב גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך וגו׳ עכ״ל: וז״ל בזהר חדש פ׳ לך לך דף כ״ב ע״ב וא״ר אבהו בא וראה כמה שכרו של אדם העושה לאחר לחזור בתשובה מכ״ל ממה דכתיב ומלכי צדק מלך שלם תאני רבי חייא רבה בשעה שנשמת הצדיק המחזיר בתשובה לאחרים יוצא מן הגוף מיכאל השר הגדול המקריב נפשות הצדיקים לפני בוראו הוא יוצא ומקדים שלום לנשמתו של אותו צדיק שנאמר ומלכי צדק זהו

ארץ עשירי כרמב״ם בנתה ביתה חצבה עמודיה שיב״ה שצריך לכל בעל התורה והיראה אף גם זאת ועוד אהרי
שכמ״ש יהיה ידו פתוחה לעניים ואביונים לפי כמתנת ידו כברכת ה׳ אלהיו לפרוק בזה מעליו
חסדיו כמ״ש והעסק בצדקה פרוק וע״כ נכללה שערי״ו בעו״ע גודל מעלת הצדקה בזה הפרק וקצת מאמרים
מענין זה כבר הובא בפנים החבור . ועוד אחרת נוסף תגיעם גודל מעלת העני והאביון בעיני השם יתעלה .
והשי״ת אתריו עד אין לו אלא זכרו מהוגלמם רחמנא ליצלן . ותלים בזה ג״כ גודל העונש של הגאים לעניים ויתומים
לדבר על לבם בדברי פיוסים ונחומים . גם לבאר מדת גבאי צדקה ומעלתו שגדול שכר יותר מהעושה :

גודל מעלת הצדקה לאין תכלית מבואר בהקדמת ברכאית דף י״ג ע״ב וז״ל פקודא תשיעאה למיתן למסכנא ולמיהב
לון טרפא דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו׳ כמה דאינון בגופא חדא ותם דא על דא ויהיב דא
לדא תמיל׳ ליה פינו הכי אצטריך בר נש לתתא למהוי עתירא ומסכני בחבורא חדא ולמיהב דא לדא ולמזנא
טובה דא לדא . וירדו בדגת הים וגו׳ רזא דא חמינן בספרא דשלמה מלכא דכל מאן דחס על מסכני ברעותא
דלבא לא משתני דיוקנא לעלם מדיוקנא דאדה״ר . כיון דדיוקנא דאדם אתרשים ביה שליט על כל בריין דעלמא
בההוא דיוקנא הה״ד ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ וגו׳ כלהו זעין ודחלין מההוא דיוקנא דאתרשים
ביה בגין דדא הוא פקודא מעליא לאסתלקא בר נש בדיוקניה דאדם על כל שאר פקודין מנ״ל מנבוכדנצר אע״ג
דחלם ההוא חלמא כל זמנא דהוה עביד למסכני לא שרא עליה חלמא כיון דאטיל עיינא בישא דלא למיתן למסכני
מה כתיב עוד מלתא בפום מלכא וגו׳ מיד אשתני דיוקניה ואטריד מן בני נשא ובגין כך נעשה אדם כתיב הכא
פ׳ עכ״ל . וז״ל בפ׳ ויצא דקנ״ג ע״א עושה צדקה בכל עת וכי בכל עת יכיל ב״נ למעבד צדקה . אלא מאן דיסתכל
בסתרי דאורייתא ועביד צדקה עם אינון דאצטריכו לה דכל מאן דעביד צדקה עם מסכנא אסגי ההיא צדקה לעילאי
והא הא חזי מאן דאשתדל בצדקה ההיא צדקה דעביד סליק לעילא ומטא לעילא לההוא אתרא דיעקב דאיהו
רתיכא עלאה ואמשיך ברכאן לההוא אתר ממבועא דכל מבועין ומההיא צדקה אמשיך ואריק ברכאן לכל אינון אתרי
תתאי לסיוין ולכל הילין וכלהו אתברכאן ואתוספן נהורין כדקא יאות בגין דכלהו אקרו עת ודא הוא דכתיב עושה
צדקה בכל עת (פי׳ בכל העולמות) עכ״ל . וז״ל בפ׳ פקודי דף רס״ו ע״א היכלא תמינאה כו׳ בהאי היכלא קיימא
חד רוחא דאיהו על כלא והאי אקרי סוד ואיהו סוד תבר ודא איהו סודר ט׳ וכד שלים כפנא על עלמא הא
רוחא דאקרי סד איהו אשתכח ורוחא אחרא עמיה דאקרי כפן ואלין אזלי בעלמא ומשתכחי לקבל בני נשא וכו
דכתיב לשד ולכפן תשחק ואלין עבדין קטרוגא לבני נשא כו׳ דבתר דאזיל בגו סורין רמאין ושדיד ותריב ובלי כלא
כדין הב ושדיד לבני נשא ותמין בההוא דיליה . וכד אכלי בני נשא לא שבעין בגין דאיהו שלטא בעלמא ובההוא
זמנא מאן דעביד חסד עם בני נשא ויהיב לון למיכל ולמשתי כדאי איהו לדחייא לון לאלין תרין רוחין לבר דלא שלטין
בעלמא. וכד ישראל לא עבדי חסד עם בני נשא ושאר עמין עבדי חסד בעלמא כדין אלין תרין רוחין אתגברן
ומתקפי עלייהו דישראל בגין דהא כדין אתתקף ההוא סטרא אחרא וישראל אתכפיין . וכד ישראל עבדי חסד ההוא
סטרא אחרא אתכפיא וסטרא דקדושה אתתקף וכד ישראל לא מתערי בחסד אינון תרין רוחין מתגברי נאו לשאר
עמין וינקי לון ומתהפכי לאכפייא לון לישראל וכדין אינון ברכאן דנחתי מלעילא מסטר ימינא ינקי לון שאר עמין
כו׳ והה״ד שמוני נוטרה את הכרמים הלין שאר עמין כרמי שלי לא נטרתי אלין ישראל בגין דשאר עמין מסכי ליה
בגווייהו באינון חסדים דעבדין עם בני נשא וישראל מרחקין ליה מגווייהו בגין דלא משתדלי באינון חסדים כשאר
עמין כו׳ וכתה הולקיהון דישראל עכ״ל . וז״ל בזוהר חדש פ׳ אחרי דף ל״ט ע״ד אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו
ה׳ או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי תא חזי דלא אתקרי גברא דלית ליה מדיליה כלום ולא שאיל פרנסה
משום גברא דאיהו נסתר דלא גלי דוחקי׳ דיליה לשום גברא ובשעת דחקות דיליה הוא יעשה מריבה כלפי מעלה
ואמר יותר חייבא אנא משאר גוברין דעלמא לגברא חד עותרא סגי ביתא דיליה מלייא מן דהבא ומן כספא ולא
אית לי שום פרנסה בעולם ולא אית לי לחם לאכול ובגד ללבוש עד דיהיב קמי קב״ה וכל אינון דיחזיק במעוזו ויהיב
ליה צדקה יעשה שלום לי שלום יעשה לי . בדף נ״כ ע״ג מסיים בזה הלשון דאמר רבי נהוראי מ״ד או יחזק במעוזי
וגו׳ וכי הקב״ה הוא בעל השלום עושה שלום במרומיו צריך למי שיעשה לו שלום ואלא שלום שלו אלא שאני במעוזי
שרואה את עצמו בדוחק הוא עושה מריבה כלפי מעלה והמחזיק בידו של עני ועושה עמו צדקה כביכול עם הקב״ה
עושה שלום לפי שחוזר השני ומבקש מחילה מלפניו ית׳ על שהטיח דברים כלפי מעלה ולזה עושה שלום בינו לבין
קונו שזה גרם לו לעשות שלום זה הנותן צדקה לעני והחזיק בידו דכתיב או יחזיק במעוזי וגו׳ כו׳ עכ״ל . וז״ל
באיקונים פיקח ס״ס דף קי״ד ע״א ויהי מקץ ימים ויבא קין מאי מקץ ימים כו׳ אלא מעורין דיליה ולא משפירו
כמה דאמרי מסכנא לתרעיה ובזמנא דאיהו אתיב לנטילה בגין דלא למיסב ליה משפירו דמאכל לא כפי לאתיבא ליה
פרי כמה דאכיל בשפירו דכלא כגון ההוא דאיהו בשופא ויהיב למסכנא דא דאתיהבת מיניה ס״ל קב״ה לבלבא
פרשן ליה ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה אבל הבל לא אקריב אלא משפירו דכלא הה״ד והבל הביא גם
הוא מבכורות צאנו ומחלבהן לא קריב לגביה שיורין ובגין דא וישע ה׳ אל הבל ואל מנחתו כו׳ עכ״ל :

גודל מעלת העני בעיני המקום ב״ה מבואר בז׳ בבלק דף ס״א ע״א וז״ל ד״א אשרי משכיל אל דל כמה תקיפא
אגרא דמסכנא קמי קב״ה אמר רבי חייא תווהנא על האי קרא דכתיב כי שומע אל אביונים ה׳ וכי אל
אביונים שומע ולא לאחרא אמר ר׳ שמעון בגין דאינון קריבין יתיר למלכא דכתיב לב נשבר ונדכה אלהים לא
תבזה ולית לך בעלמא דאיהו תביר לבא כמסכנא תו אמר ר׳ שמעון תא חזי כל אינון בני עלמא אתחזיין קמי קב״ה
בגופא ובנפשא ומסכנא לא אתחזי אלא בנפשא בלחודוי וקב״ה קריב לנפשי׳ יתיר מגופא מסכנא חד הוא בבעלמיה

לחיי העוה"ב על"ל. וכזה נשלם הפרק בעז"ה :

בו יבואר גודל מעלת התשובה והמנה וה' לו בשוחדו כי בא לטהר וכל הדברים הצריכים לתשובה וגודל מעלתם :

הנה גודל מעלת התשובה מבואר בפ' נשא דף קכ"ב ע"ח. וז"ל תשובה תקין כלא תקין לעילא תקין לתתא תקין גרמיה תקין לכל עלמא עכ"ל בקיצור נמרץ :

ובכן אל ירך איך יוכל לכבוש היצר הגדול הזה כי ה' לך בעזריך והבא לטהר רבים מסייעין אותו כמרז"ל ובזה"ק. וז"ל בזו"ח דף י"ט ע"ב ת"ר כשהאדם הולך בדרכי קונו הרבה מסייעין אותו כשמתו מסייבם אותו מלאכי השרת מסייעין אותו שכינתו של מקום מסייעת אותו וכלם מכריזין לפניו ואומרים בלכתך לא יצר צעדיך ואם תרוץ לא תכשל כו' כמן אומר נשמתן של צדיקים מסייעין אותו עד כאן לשונו :

ואלו הדברים הצריכין לבעה"ת דהשוכה ימלא ידיו ולבו נאל באמונה. ויעזוב רשע דרכו בחרטה גמורה :

וזאת שנית להרבות ימי מוסר במקוה וכל המרבה לטהר הרי זה משובח כי גדול מעלת הטהרה במקוה אף לטהורים מה גם למי שהיה בדרך רחוקה טומאת חלאת עונותיו. ויסגף את עצמו בתעניה הכל כפי יכלתו. ולפני ה' ישפוך שיחו או הפלה בבכי'. וירחוץ את פניו בדמעות עיניו. ופלגי מים ירד עיניו על מיתת הצדיקים ועל חרבן בית ה'. ולהרבות בצדקה כמתנת ה' אלהיך כמ"ש והעוסק בצדקה פרוק. ויתחזק בג"ה כי בחסד ואמת יכופר עון. וירדוף אחר השלום כמ"ש סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו :

ועתה נפרש דרך פרט גודל מעלת כל אחד ואחד ומקומו המוזכר לו בזוהר הקדוש :

וגודל מעלת הטהרה מלבד הגב הורהה כמ"ל מגודל השתדלות אברהם אבינו לטהר עמלים ממקרה אשר לא טהור ומאחר טומאות השטן פריצות שבעה כמבואר בזה"ק פ' וירא דף ק"ב ע"א. וז"ח הא חזי כל מה דאכיל אברהם בטהרה איהי קא אכיל ובגין כך אקריב קמייהו ואכלי ונטיר אברהם בביתיה דכיא ומסאבותא דאפי' בר נש דאיהו מסאב לא הוה מתמה בביתיה עד דעביד ליה טבילה או עביד ליה לנטרא שבעה יומין כדקא חזי ליה בביתיה הכי הוא ודאי כו' ואברהם ושרה הוו מתקני טבילה לכלהו איהו לגברוי והיא לנשי כו' ת"ח אילנא נטע אברהם כו' ובההוא אילנא הוה ידע מאן דאתאחיד ביה בהקב"ה ומאן דאתאחיד בע"ג מאן דאתאחיד בהקב"ה אילנא הוה פריש ענפוי וחפוי על רישיה ועביד עליה טלא ומאן דאתאחיד בסטרא דע"ג ההוא אילנא הוה אסתלק ענפוי סליקין לעילא כדין הוה ידע אברהם ואזהיר ליה ולא אעדי מתמן עד דאתאחיד במהימנותא דקב"ה והכי מאן דאיהו דכיא מקבל ליה אילנא ומאן דאיהו מסאב לא מקבל ליה כדין ידע אברהם ומדכי לון במיא. ומעינא דמיא הוה תמות ההוא אילנא ומאן דצריך טבילה מיד מעיין סלקין לגביה ואילנא אסתלקין ענפוי כדין ידע אברהם דאיהו מסאבא ובעי טבילה מיד ואם לאו מיא נגיבן כדין ידע דבעי לאסתאבא שבעא יומין כו' עכ"ל :

והנה אנחנו זרע אברהם אוהבו נאמן לה"ש ויתעלה ממנו ירשו וכן יעשו בכל עיר ועיר נקיים עליהם לבורא עושים עושם ההשתדלות היותר שיהי' בעירם מק"ה טהרה של פושרין בכדי שכל אדם אפי' הוא חלוש יוכל להיות מוחזק בטהרה מי מקוה בתמידות ואל תאמר רהה זה אדם יוא כבר היה לעולמים בכמה קהלות קדושות שהשתדלו בזה וגם הצליחו ועשו פרי טוב ואשרי חלקם כי זכות הרבים תלוי בהם ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד

הערה בזה

והנה גודל מעלת התעניה כבר בא בספרים המחבר בהדם אלול ועיי"ש :

וגודל מעלת דמעות הובא מבואר בזה"ק ובתיקונים בהרבה מקומות. וז"ל בפ' תרומה דף קס"ה ע"א תנינן כל תרעין ננעלו ואסגירו ותרעין דדמעין לא אסגירו כו'. וכל איגון דמנין על איגון תרעין כלהו מתברין גזרין ומנעלין ועיילין איגון דמעין וסהוא צלותא עאלת קמי מלכא קדישא כדין ההוא אתר אית ליה דוחקא מההוא עלמא ודוחקא דההוא ב"נ כד"א בכל צרתם לו צר כו' וההוא ב"נ וההיא צלותא לא אהדר בריקניא וקב"ה חיים עליה זכאה חולקיה דההוא ב"נ דאוסיד דמעין קמי קב"ה בצלותיה כו' עכ"ל. וז"ל פ' ויחי דף רכ"ג ע"א תנינן כל ב"נ דאוסיד דמעין קמי דקב"ה אע"ג דאתגזר עליה עונשא יתקרע ולא יכול ההוא עונשא לשלטאה ביה כו' עכ"ל ח"ל בתיקונים תיקון י"א דכ"ו ע"צ כל השערים ננעלו אבל שערי דמעה לא ננעלו ולית מאן דאפתח לון עד דייתי אלוי דדמעה דאתמר ביה ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה. ולית היכלא מפתחא אלא ביה ודא איהו והפתח והפתח ודאי היכלא לגביה הה"ד אדני שפתי תפתח במאי אתפתח ליה בדמעה הה"ד והנה נער בוכה ומיד והחמול עליו ועוד והפתח כד ישראל פתחין בתיובתא בבכי' מיד והחמול עליו ודא איהו בבכי יבאו בזמנא בכיה דיליה יתכנשון מן גלותא עכ"ל :

ודרורך פניו בדמעות עיניו מבואר בפ' אחרי דף ע"ה ע"ב וז"ל ר' אבא הוה אזיל לקפוטקיא והוה עמיה ר' יוסי עד דהוו אזלי חמו חד בר נש דהוה אתי ורשימא חד באנפוי אמר ר' אבא נסטי מהאי אורחא דהא אנפוי דדין אסהידו עליה דעבר באורייתא בגיני כך אתרשים באנפוי כו' קרא ליה ר' אבא אמר ליה אימא מלה האי רשימא דאנפך מאי הוא אומר לון במטותא מנייכו לא תענשו יתיר להאוא בר נש דהאי חובוי קא גרמו ליה כו' יתתזבנא ע"י דחד אבייא דלית בגיון. אמר ליה מאן הוה אמיה. אמר ליה ר' שמלאי הוא אזיל מאי אסוותא יהיב לך א"ל אסוותא דנפשא. ומההוא יומא אהדרנא בתשובה. ובכל יומא חזינא אנפאי בגוי דא ובכינא קמי קב"ה דהוא רבון עלמין על ההוא חובא. ומאינון דמעין אסיהנא אנפאי כו' עכ"ל והנה שלם הערה :

ובגין כך יודע ומאן חזי כהנא דאזל בתרה קפוץ קב"ה חפי עליה בגין דלא אתידע ולא אשתמודע לגבי מאריה דדינא אבל מעקא דרכוי ידע ואשתמודע לגבייהו זכאין אינון בני נשא דאזלי בארח קשוט ואזלי לרוחצן על עלמא דלא דחלי אינון בעלמא דין ולא בעלמא דאתי עכ"ל ׃

וגודל המצוה של נתינת שלום למי שבא מן הדרך מבואר בזוהר חדש פ׳ לך לך דף כ"ב ע"ב וז"ל אמר רבי חייא כל המקדים ויוצא לקראת הבא מן הדרך ונותן לו שלום מעלה עליו הכתוב כאלו אכילה ושתיה הוא נותן לו מנ"ל מהאי קרא דכתיב על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים וכי צריכין ישראל ללחם ולמים והלא המן יורד להם שהיה טב ושפיר מכל אכילה שבעולם אלא מפני שלא באו להקדים להם שלום העלה עליהם הכתוב כאלו חסרת מחייתם וכל המקדים שלום לחבירו ויוצא לו לדרך מעלה עליו הכתוב כאלו נותן לו לאכול ולשתות וכן אמר רבי חייא רבה מיכאל וגבריאל ומלאכי השרת השומרים שערי צדק יוצאין לקראתו ומקדימין לו שלום עכ"ל. וז"ל ג"כ בפרשת וארא דף כ"ג ע"ב ומאן דאקדים שלום לזכאה כאלו אקדים ליה לקב"ה עכ"ל. ובזה נשלם הפרק בעזה"י׃

פרק שנים עשר בסיום מודעת זאת בפרק אשר עברנו בה בשיפו"ר המעלות אשר לעלמא לכן באנו מן המודיעים בפרק זה דבר השחוק והמרבה שלום על ישראל והוא בגודל השכר של בקור חולים ומצות בקורת חיינה הן בענין תועלת הגוף של החולה הן בענין תועלת נשמתו דהיינו שיחזרנו בתשובה. ויצוה אליו בלוית בן ירבס שלום בותו ונוחל עולמו בשלימות אף מי שלא זכה לבנים בעוה"ז והוא ת"ח וצדיק. וביאו"ר תורהנה בגודל תקן ופעולת התלילה להמת בלא בנים. גם מבואר גודל מעלת הוידוי ומסירת נפש קודם המיתה. ומענין בגין בהוזו ענין ביאור גודל מעלת הצדיק שמת בעון הדור או שסבל יסורים בעון הדור גם גודל רישותא לאדם אם נקבר בארון וגודל עונשו׃

גודל שכר של בקור חולים [illegible] פ׳ האזינו דף רצ"ט ע"א וז"ל ימצאהו בארץ מדבר ובתהו כו׳ רפיס בהא׳ קרא כל גבורת׳ דאצטריך אסיא חכים למעבד למרעא דשכיב בבי מרעיה בי אסירי דמלכא לצפלא למפר׳ עלמא דכד אזל אסיא חכים לגביה ימצאהו בארץ מדבר ובתהו ילל ישימון מרעין דשריין עליה אשכח ליה באסירי דמלכא אי אסיא הוא וקב"ה פקיד לאכפא ליה דלא ישתדל ב"נ אבתריה לאו הכי דהא דוד אמר אשרי משכיל אל דל וגו׳ דל ההוא דשכיב בבי מרעיה ואי אסיא חכים הוא. קב"ה יהיב ליה ברכאן להאי דישתדל ביה והאי אסיא ימצאהו בארץ מדבר בבי מרעיה שכיב ובתהו ילל ישימון דאינון מרעין דתקין ליה מאי אצטריך ליה למעבד יסובבנהו וסובב סבות ויהי עלות בגין דימנע מניה אינון מלין דנזקין ליה כו׳ לבתר יצרנהו כאישון עינו כו׳ דאלמלא יטעי אפילו במלה חד קב"ה חשיב על ההוא אסיא כאלו שפיך דמא וקטליה בגין דקב"ה בעי דאע"ג דההוא ב"נ איהו בבי אסירי דמלכא ואיהו אסיר בבי אסירי דישתדל ב"נ עליה ויסייע ליה לאפקא ליה מבי אסירי כו׳ ועל דא אצטריך לאסיא חכים לאשתדלא עליה אי יכיל לאתבא ליה אסוותא מן גופא יאות ואי לאו יתן ליה אסוותא לנשמתי׳ וישתדל על אסוותא דנשמתא ודא הוא אסיא דקב"ה ישתדל עליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי אמר רבי אלעזר כו׳ אמר לי טייעא חדא דהמא לאבוי דאסיא חד הוה ביומוי כו׳ זכאה קשוט דחיל חטאה וכל מאן דלא יכיל למדבק מה דאצטריך איהו סוס קם ויהיב מדיליה כו׳ ובצלותיה הוה סגיד יתיר ממה דהוא עביד בידוי כו׳ עכ"ל בקיצור ׃

ומי שמת בלא בנים בעוה"ז עולמו בשלימות אם הוא ת"ח וצדיק מבואר פ׳ ויצא דף קפ"ז ע"ב וז"ל רבי חייא בעא האי דאיהו זכאה שלימא ואשתדל באורייתא יומי ולילי וכל עובדוי לשמא דקב"ה ולא זכה לבנין בהאי עלמא כגון דאשתדל בהו ולא זכה או דהוו ליה ומיתו מה איהו לעלמא דאתי א"ל ר׳ יוסי עובדוי ושכיח אורייתא קא מגינין עליה לההוא עלמא אמר ר׳ יצחק עלייהו ועל אינון זכאי קשוט (כגון ר׳ יוחנן דהוו ליה בנין ומיתו וכגון רבי חזקיה דאיהו עקר) עלייהו כתיב כה אמר ה׳ לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בבריתי מה כתיב בתריה ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת בגין דאלין אית לון חולקא לעלמא דאתי א"ל רבי יוסי יאות הוא ושפיר את חזי זכאה שלים דהוו כל אלין ביה ואשתדל כדקא יאות ומית בלא בנין והא קא ירית דוכתיה בההוא עלמא אתתיה בעיא ליבומי או לא אי תימא דלבעי ליבומי הא בריקניא איהו דהא אחריה קא ירית בההוא עלמא. אלא ודאי בעיא ליבומי בגין דלא ידעינן אי הוה שלים בעובדוי אי לאו והיא אי אתייבמת לא הוה בריקניא בגין דאתר אית ליה לקב"ה דהא בר נש הוה בעלמא ומית בלא בנין ופרוקא לא הוי ליה בעלמא כיון דמית האי זכאה שלים ואתתיה אתייבמת ואיהו אפריה ירית אתר הוה בר נש ואשתלים הכא ובגין כך קב"ה אזמין ליה לעלמא עד דיימות האי זכאה שלים ויסתלים איהו בעלמא עכ"ל׃ וז"ל בפ׳ משפטים דף ק"ה ע"ב אם בגפו יבא בגפו יצא אי יחידאי יעול בההוא עלמא בלא תולדין ולא בעא לאשתדלא בהאי נפק מהאי עלמא יחידאי כו׳ אבל אם בעל אשה הוא דקא אהדר ואשתדל באתתיה ולא יכיל ההוא לא אתחרך בההוא אתרא לא ייעול יחידאי ולא נפיק יחידאי אלא אם בעל אשה הוא קב"ה לא מקפח אגר בריין אע"ג דלא זכו בבני מה כתיב ויצאה אשתו עמו והרווייהו אתיין בגלגולא וזכיין לאתחברא כחדא כמלקדמין כו׳ ועל דא ויצאה אשתו עמו עכ"ל׃

וענין תקן ופעולת *התלוצלמא בלא בנים מבואר בתיקונים. וז"ל בתיקונים תיקון כ"ו דף ע"ב ע"ב האי ברח דאיהו אסכה אמר סדים שמשא ערטילאה כו׳ תלייה איהי בזבח סדים שמשא ורוחא ונפשא דאינון קשירין בתלת קשורין דהויא ורזא דמלך מפה יוקבים הפה נקבר ובנחנו נתלמנו עכ"ל׃ ועיין ג"כ בפ׳ חקת דף ק"פ ע"ם וגם מבואר בתיקונים׃ וגודל מעלת הוידוי ומסירת נפש קודם המיתה מבואר בזוה"ק בפ׳ נח דף ל"ג ע"א בריש ועיי"ש

דר׳ ייסא וגא הוה מגן דאתבגא ביה והוה סוב מסכין לאתקפא בבני נשא יומא חד אתא שאל מניה ר׳ ייסא מעות חד קלא דאמי׳ פילקא פילקא סא נפש.‏ פרחא גבאי ולא נמו יומוי ווי לבני מתיה דלא אסבבח בכו דזתיב גבביה לגבים קם רבי ייסא אדי בפומיה מיא דגרגרין אפותא דקונפא אחבוע דיעא באנפוי ותב רוחיה לגביה לבתר אמא׳ ושאיל ליה אמר חייך ר׳ נפשא נפקת מגלאי ומטו לה קמי כורסייא דמלכא ובעאת לאסתתרא תמן אלא דבעא קב״ה לזכאה לך ואכריזו עלך זמין הוא ר׳ ייסא לסלקא רוחיה ולאתקברא בחד אדרא קדישא דזמינין חברייא לאסתרה בארעא וסא אתקינו תלת כרסייא דקיימין לך ולחברך מההוא יומא הוו מסגיחין ביה בני מתיה. תו מסכנא אחרא אעבר קמיה דר׳ יצחק והוה בידיה פלג מעה דכסף אמר ליה לר׳ יצחק אשלים לי לנבי ולבנסי נפשאן אמר ליה והיך אשלים נפשייכו דהא לא אשתכח גבאי בר פלג מעה אמר ליה בדא אשלימנא בפלג אחרא דאית גבאי אפקיה ויסביה ליה. אחזיאו לי׳ בחלמיה דהוה אעבר בשפתא דימא רבא ובען למדייה בגוויה חמא לר׳ שמעון דהוה אוביש ידוי לקבליה ואתי ההוא מסכנא ואפקיה. ויסביה בידוי דר׳ שמעון ואשתזיב כד אתער נפל בפומיה האי קרא אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה׳ ות״ח כו׳ עכ״ל:

ויזהר האדם במאוד מאוד מהונאת דברים ומה גם לעני הן בדברים הן בהעלמה עינו ממנו מליתן לו צדקה כי ענשו גדול עד מאוד מבואר בפ׳ יתרו דף פ״ו ע״ב וז״ל תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה׳ ישפוך שיחו כל צלותא דישראל צלותא וצלותא דעני עלאה מכלהו מ״ט מבוס דהאי סלקא עד כורסי יקרא דמלכא ואתעטר בריסיה וקב״ה משתבח בההוא צלותא ודאי. תפלה דעני תפלה אקרי כי יעטוף. עטופא דא לאו עטופא דכסו הוא דהא לית ליה אלא כתיב הכא כי יעטוף. וכתיב התם העטופים ברעב ולפני ה׳ ישפך שיחו דיקבל קמי מארי ודא ניחא ליה קמי קב״ה משום דעלמא מתקיימא ביה כד לא אשתכחו אחר קיימי עלמא בעלמא. ווי לאחן דהוא מסכנא יקבל עלוי למאריה משום דמסכנא קריב למלכא יתיר מכלהו דכתיב והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני ולאחר בני עלמא זמנין דשמע וזמנין דלא שמע מאי טעמא משום דדיוריה דמלכא בהני מאני תבירי דכתיב ואת דכא ושפל רוח וכתיב קרוב ה׳ לנשברי לב לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. מכאן תנינן מאן דנזיף במסכנא נזיף בשכינתא דכתיב ואת דכא ושפל רוח וכתיב כי ה׳ יריב ריבם וגו׳ בגין דאפטרופא דלהון תקיפא ושליטא על כלא דלא אצטריך סהדי ולא אצטריך לדיינא אחרא ולא נטיל משכונא כשאר דיינא. ומה משכונא נטיל נשמתין דכר נש דכתיב וקבע את קובעיהם נפש הואמר כו׳ עכ״ל:

ית׳גדל שכר למנחם עניים ואביונים בדברי פיוסים ולהכניס בלבו צער עליהם מבואר בפ׳ פקודי דף ר״ג ע״ב וז״ל מלין מן התרכים שמא דאלין ארבע דאקרון הרכים כו׳ ואלין איטן קיימין לאשגחה כו׳ לכל איטון דמרחמי למסכנא דצערי לבייסו עליה אע״ג דלא יכלי למיהב ליה כו׳ והאי אממנא לאדכרא ליה לעילא ולאחקא דיוקניה לעילא לאעלא ליה לעלמא דאתי עכ״ל בקיצור:

ית׳גדל מעלת גבאי צדקה מבואר בפ׳ ויגש דף ר״ח ע״א וז״ל ת״ח קב״ה ברא עלמא ואשלים עליה לאדם דיהא מלכא על כלא והאי בר נש מתפרנסן מניה בעלמא כמה זינין מגסון צדיקים כו׳ עתירין ומסכנין וכלהו בגין למזכי אלין יאלין כו׳ למזכי עתירין עם מסכנין דהא בגין כך זכי בר נש לחיי עלמא ואתקבר באילנא דחיי ולא עוד אלא דהא צדקה דאיהו עביד קאים לעלמין דכתיב וצדקתו עומדת לעד פזר נתן לאביונים ר׳ אלעזר אמר כד ברא קב״ה עלמא קאים ליה על סמכא חד וצדיק שמיה והאי צדיק איהו קיומא דעלמא (פי׳ בעולמות העליונים הקדושים יש עולם אחד דאקרי צדיק) ודא איהו דאשקי וזן לכלא וכתיב כו׳ וצדיק דא איהו אקרי גבאי צדקה למיזן ולמיזן לכלא כו׳ בגין כך גבאי צדקה נטלי אגרא לקבל כולהו דיהבי צדקה עכ״ל. ובזה כלה הפרק בעזה״י:

פ״יא יען כי נבאו מעלת הצדקה בפרק הקודם ודבר זה כהוג והיא מעשה הצדקה שלום לכן אבאר בפרק זה קריאתה אליה לשלום ומעלתה ומה גם גודל מעלת האדם שמבלם טובה תחת רעה ונלוים עליו גודל שמלוה על נתינת שלום למי שבא מן הדרך:

גודל מעלת מי שמשלם טובה תחת רעה מבואר בפ׳ מקן דף ר״א ע״ב וז״ל ת״ח יוסף לא די ליה דאיהו לא שלים בישא לאחוי אלא דעבד תמאון טיבו וקשוט וכך ארחהון דזכאי תדיר בגין דא קב״ה חיים עלייהו תדיר בעלמא דין ובעלמא דאתי כו׳ רבי אבא הוה יתיב אתרעא דאבבא דלוד חמא חד בר נש דהוה אתי ויתיב בחד קולפא דתלא דארעא והוה לאי מארחא ויתיב ונאים תמן אדהכי חמא חד חיוויא דהוה אתי לגביה. נפק קוספטא דזרדנא (פי׳ התיכת עץ מגרם אילן סמד) וקטיל ליה לחיוויא כד אתער ההוא בר נש חמא ההוא חיוויא לקבליה דהוה מית אזדקף ההוא בר נש ונפל ההוא קולפא לעומקא דתתאי ואשתזיב (פי׳ נפל הבקיעה הסיה לממה מתחיו ונפל) : אתא רבי אבא לגביה א״ל אימא לי מאן עובדך דהא קב״ה רחיש לך אלין תרין ניסין לאו איטן למגנא א״ל ההוא בר נש כל יומאי לא אשלים לי בר נש בישא בעלמא דלא אתפייסנא בהדיה ומחילנא ליה ותו אי לא יכילנא לאתפייסא בהדיה לא סליקנא לערסי עד דמחילנא ליה ולכל איטון דמצערו לי ולא חייסנא כל יומא לההוא בישא דאשלים לי ולאו די לי דא אלא דמההוא יומא ולהלאה אשתדלנא למעבד עמהון טבא בכה ר׳ אבא ואמר יתיר עובדוי דדין מיוסף דיוסף הוה אחוי ודאי והוה ליה לרחמא עלייהו אבל מה דעביד דא יתיר הוא מיוסף יאות הוא דקב״ה ירחיש ליה ניסא על ניסא פתח ואמר הולך בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע הולך בתום ילך בטח דא הוא ההוא בר נש דאזיל בארחין דאורייתא ילך בטח דלא יכילו נזקי דעלמא לאבאשא ליה. ומעקש דרכיו יודע מאן יודע דא הוא מאן דאסטי מארחא דקשוט ובעי נגבי דחבריה יודע מהו יודע ישתמודע איהו בעיניהון דכל מארי דדינא. דלא יתאביד מנייהו דיוקנא דההוא בר נש בגין לאודעא ... ליה לאתר דינקתא תמן

ישכם פי׳ מבואר בגמרא הקדושה ובזה״ק בפ׳ אחרי דף ע״ב ע״ב וז״ל אמר רבי יהודה זכאה אינון מאן דזכי בחייו למשרי מדורה בארעא קדישא דכל מאן דזכי לה זכי לאגדא מטלא דשמיא דלעילא דנחית על ארעא ות׳ מאן דזכי לאתקברא בחייו בהאי ארעא קדישא זכי לאתקברא לבתר בארעא עילאה קדישא וכל מאן דלא זכי בחייו ומייתין ליה לאתקברא תמן עליה כתיב ונחלתי שמתם לתועבה רוחיה נפיק ברשות׳ אחרא ונפשיה אתי תמון רשותא דארעא קדישא כביכול עביד קדש חול וחול קדש וכל מאן דזכי למיפק נשמתיה בארעא קדישא זכי לאתקברא תחות גדפי דשכינתא דכתיב וכפר אדמתו עמו ולא עוד אלא אי זכי בחייו זכי לאתמשכא עליה רוחא קדישא תדיר וכל מאן דיתיב ברשותא אחרא אתמשך עליה רוחא אחרא מסאבא כו׳ תניא כל אינון דלא זכו בהאי בחייו שהיבין פקודא דמאריהון לאחרא אמר ר׳ יצחק בג״כ כל מאן דעבד מאינון זינין בישין או רשותא אחרא בארעא ארעא מסאבא ווי ליה להוא גבר ווי לנפשיה דהא ארעא קדישא לא מקבלא ליה לבתר עליה כתיב ישמו חטאים מן הארץ בעה״ז ובעוה״ב ורשעים עוד אינם בתחיית המתים כדין ברכי נפשי את ה׳ הללויה עכ״ל: ועיין ג״כ בפ׳ תרומה דף ק״מ ע״ב: וז״ל בדף קמ״ב ע״א ארעא קדישא יתיב היך וכפרא ליתכפיא בההוא עלמא עכ״ל בקיצור: גם גודל ריעותא מיתה וקבורה בח״ל מבואר בפ׳ זו דף קמ״א ע״א. וז״ל כל אינון מתין דעלמא בר אינון מתין די בארעא קדישא כלהו מתין על ידי דמלאכא מחבלא דאיהו מלאך המות כל אינון מתין די בארעא קדישא לא מתין על ידוי אלא ע״י דמלאכא דרחמים דשליט בארעא כו׳ יחיו מתיך אלין מתין דבארעא קדישא דאינון מתין דיליה ולא מאחרא דלא סלקא תמן סטרא אחרא כלל וע״ד כתיב מתיך. נבלתי יקומון אינון דמיתו בארעא נוכראה אחרא ע״י דההוא מחבלא ועל דא אקרון נבלה מה נבלה מסאבא במשא אוף מתין אינון דלבר בארעא קדישא מסאבין במשא וע״ד אינון נבלה כל מיתה דאפסיל אקרי נבלה בגין מיתה דא איהי מסטרא אחרא ומיד דאפסיל פריש עלה סטרא אחרא ובגין דאיהי דיליה ושריא עלה אקרי נבלה ורזא דא נבל שמו ונבלה עמו וע״ד בכל אתר דאיהי שריא אקרי נבלה מגו דא לדא שרייא אלא בההוא פסילו וע״ד מיתה דאפסיל הא דיליה הוא ואקרי על שמיה ובגין כך מהין דאינון לבר מארעא קדישא תחות רשו אחרא ושריא עלייהו סטרא אחרא אקרון נבלה הקיצו ורננו שוכני עפר כו׳ עכ״ל:

ושיקבע דירתו במקום צדיקים מבואר בזה״ק בפ׳ בא דף ל״ח ע״ב: וז״ל תניא לעולם אל ידור אדם אלא במקום שאנשי מעשה דרים בתוכו מ״ט משום דווי לההוא דמדורה בין חייבין דהוא אתפס בחובייהו ואי דיוריה בין זכאין אוטיבין ליה בגיניהון כו׳ עכ״ל: ושישתדל שגם דירת בניו יהיו במקום צדיקים ויראי השם בשביל שילמדו דרכם הטובים מבואר בפ׳ חיי שרה דף קל״ח ע״ב: וז״ל רק את בני לא תשב שמה מ״ט בגין דידע אברהם דהא כלהו לא הוה מאן דאשתמודע ליה לקב״ה בר איהו בלחודוי ולא בעא דלהוי מדוריה דיצחק בינייהו אלא דיהא מדוריה עמיה ויצחק יוליף מיניה תדיר ארחוי דקב״ה ולא יסטי לימינא ולשמאלא ע״ד לא בעא אברהם דלהוי מדוריה דיצחק תמן עכ״ל: והואיל והזכרנו לצדיק נספר בכבודו ומעלתו בעת תפלה לדקנו ובעוה״ב וזכרון אחד עולה להם במאמרי רעיא מהימנא שניבא על הצער והדחקים של תלמידי חכמים ומארי תורה בגלות המר הזה: וז״ל בפ׳ אחרי דף ס״ז ע״ב אמר רעיא מהימנא בההוא זמנא אלין מארי חכמתא עלאה מארי קבלה מארי רזי תורה שעתא דחיקא ליה והאי איהו דאמר כאיל תערוג על אפיקי מים דאינון אפיקי מים דאורייתא לגבי שכינתא כו׳ דיהון אלין אפיקי מים בצערא ביגונא בעניות׳ ואלין אינון חבלים צירין דיולדה דאיהו שכינתא דאתמר בה ותגל ילדתך ובאינון חבלים ההיא בצערא דלהון ובאינון חבלים דצווחת בהון אתערת שבעין סנהדרין דלעילא עד דיתער קל דילה עד ידו״ד ומיד קול ד׳ יחולל אילות דאינון מארי מתני׳ כו׳ בההוא זמנא אתפתחת לאולדא שבית בגין חבלים דוחקין דצדיקיא ומארי מדות ומארי רזין דאורייתא מארי בושת וענוה מארי יראה ואהבה מארי חסד אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע דדחקא לון שעתא והאי הוא דא קמוה מארי מתניתין ודור שבן דוד בא כו׳ עכ״ל בקיצור:

פרק חמשה עשר אחריו יזהיר כתיב יוסף נתיבות פרקים המדברים סיבות אריכות ימיו של אדם והם מצות כבוד אב ואם מזוזה וס״ת וכה״כ ומה **מאוד צריך** להזהר בו לכבד את אביו ואת אמו הן בחיים הן לאחר מיתתם. ומה מאוד צריך לזהר לבל יגיע להם צער על ידו אף שמונעו לש״ש כי גדול עונשו עד מאוד ע״ז. וכן יכבד אב ואם בזה שבואם מג״ע לראות את פניו על ראש שמחתו כגון בשבתות וימים טובים או משתה סעודת ברית מילה לבנו או סעודת בר מצוה או בית חתנות וכיוצא איזה שמחה של מצוה באים אביו ואמו מג״ע לראות בשמחתו ולשמוח עמו. בתנאי קודם למעשה צריך לשתף בשמחתו להקב״ה יתברך שמו ויתעלה דהיינו שיהא מהסעודה שעושה תלמידי חכמים ועניים ואביונים ואז מוליך הקדוש ברוך הוא אביו ואמו מג״ע שהם שותפין עם הקב״ה ית״ש באדם כדאיתא בגמרא ג׳ שותפין באדם הקב״ה ואביו ואמו כו׳ והוא כדי לראות גם הם בשמחת בניהם בעוה״ז ואף גם זאת תורת העולם עליות ההנו בעולם העליון בשביל למוד התורה של חתנו בעוה״ז. ומענין לענין באותו ענין מגודל השמחה מרובה על האב בהגיע תור בר מצות הבן. על האב לעשות סעודה בר מצוה כי ביום הזה זוכה האדם לנשמה קדושה יותר מימי קדם כל זה מבואר בפרק זה: גודל המצוה וגודל השכר של כבוד אב ואם מבואר בפרשה יתרו דף צ״ג ע״א וז״ל כבד את אביך ואת אמך בכל זיני יקר למהדי לן בשבחוי דכתרין כד״א גיל יגיל אבי צדיק ודא איהו יקרא דאבוי ודאמיה: כבד את אביך כו׳ כגוונא דבר נש אוקיר לקב״ה הכי אצטריך לאבא ולאמא בגין דשותפותא חדא אית לון בקב״ה עליה. וכמה דאצטריך למדחל לקב״ה הכי אצטריך למדחל לאבוה ולאמיה ולאוקיר לון כחדא בכל זיני יקר למען יאריכון ימיך בגין דהא יומין לעילא דתליין בהו חיי ב״נ בהאי עלמא ואוקימנא על אינון יומין דבר נש בההוא עלמא לעילא ואלהון קיימין יקימיה קב״ה ובהו אשתמודעין חיי דבר נש. שאדמה אשר ה׳ אלהיך

נותן

ישעי"ה: ותגודל מעלת הצדיק שמת או משכל יסורים בעון הדור מבואר בזה"ק פ' פנחס דף רי"ח ע"א. וז"ל בשעתא דכל מרעין בעלמא ושרא שני בריית עלייהו שייפא חדא אצטריך לאלקאה בגין דיתסון כלהו ומנו דרועא. דרועא אלקי ונסיב מניה דמא כדין אסוותא לכל שייפי גופא אוף הכי בני עלמא אינון שייפין דא עם דא בשעתא דבעי קב"ה למיהב אסוותא לעלמא אלקי לחד צדיקא בגייהו ובגיניה יהיב אסוותא לכלא מנלן דכתיב והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו וגו' ובחבורתו נרפא לנו ובחבורתו אקיזותא דדמא כמאן דאקיז דרועא ובההוא חבורה נרפא לנו אסוותא הוא לנא לכל שייפין דגופא כו' וההוא זכאה זכי לגולגלתא עלאה בכמה עלמין ובעלמא דאתי עכ"ל בקיצור. ובזה נשלם הפרק: ועניין בנים שקטנים מתים בעון הבית מבואר בזה"ק פ' פקודי דף רנ"ח ע"ב ועיי"ש:

פרק שלשה עשר בו יבואר ג"כ שעושים עם המתים הוא חסד של אמת וגודל שכרו. ושלא להלין המת בלא קבורה. וגודל השכר של מלוים המת. ושלא יתערב או בין הנשים ולא להסתכל עליהם.

ומעלה גדול למה להתפלל כל ז' על קברו: גודל השכר של העושים חסד עם המתים מבואר בזה"ק פ' פקודי דף ר"נ ע"ב: וז"ל עיל"ה קיימא לספר דרזא וחד קיימא לאגנא' וכו' ולאינון דעבדי חסד עם מתים ואיהו קיימא קיומא דאמת והאי אחמנא להדכרא לי' לעילא ולאחזאה דיוקניה לעילא לאעל' ליה לעלמ' דאתי עכ"ל:

ושלא להלין המת בלי קבורה מבואר בגמרא הקדושה וכן הוא בזה"ק פ' אמור דף פ"ח ע"ב וז"ל בתר דנפק' נשמתא מן גופא ואשתאר גופא בלא רוחא אסיר לאשבקא ליה בלא קבורה' דכתיב לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא בגין דמיתא דישתהי כ"ד שעין דאינון יומם ולילה בלא קבורה' יהיב חלישות' בשייפי דרתיכא פי' במרכבה העליונה ומעכב עבידתא דקב"ה מלמעבד דאפשר דקודשא בריך הוא גזר עליה בגין למיסיה בגלגלא אחרא מיד בההוא יומא דאתפטר לאו טבא ליה וכל זמנא דלא אתקבר גופא נשמתא לאו עאלת קמי קב"ה ולא יכלא למסיי בגופא אחרא בגלגול' אמינא דלא יכבין לנשמת' גופא אחרא עד דיתקבר קדמאה ודא דחי לבר גם דמיתה אמסיה לא אתחזי ליה למיהב אחרא עד דקבר לקדמא' ובגין דא אמרה אורייתא לא תלין נבלתו על העץ: דבר אחר כד אתפרש' נשמתא מן גופא ובעיא למיזל לההוא עלמא לא היעול לההוא עלמא עד דיהבין לה גופא אחרא מנהורא ולבתר יכלא למיעל ס' וכל מה דגופא לא אתקבר נשמתא לא נחתא ורוח מסאבא אזדמן לשרייא עלוי ולסאבא להאי גופא ובגין דההוא רוח מסאבא אזדמן לא לבעי ליה לשיוא למיבת ההוא גופא לילה חד בגין דההוא מסאבא אשתכח בליל' ואשתאט בכל ארעא לאשכחא גופא בלא נפשא לסאבא ליה ואסתאב יתיר וע"ד אוסר הו' עכ"ל:

וגודל השכר של הלויית המת וגודל האזהרות שלא להסתכל או בנשים ולא להתערב עמהם מבואר בפ' ויקהל דף קצ"ו ע"א וז"ל אמר ר"ש האלהים רובא דעלמא לא מיתו עד לא מטא זמנייהו בר דלא ידעי לאסתמרא גרמייהו דהא בשעתא דמיתא אפקי ליה מביתיה לבי קברי מלאך המות אשתכח ביני נשי אמאי ביני נשי דהכי הוא אורחוי מיומא דפתי לחוה ובגינה גרים מותא לכל עלמא וע"ד כד קטיל ב"נ וגוברי אשתכחו עם מיתא ואזל ביני נשי בארחא ושיט ליה רשו למקטל בני נשא בארחא בשעתא דמפקי ליה מביתיה לבי קברי עד דאהדרו לביתייהו ובגיניהון גרים מותא לכמה גוברין בעלמא עד לא מטא זמנייהו וע"ד כתיב ויש נספה בלא משפט בגין דסליק ואסטין ואדכר חובוי דבר נש קמי קב"ה ואסטין על אינון חובין ואתהלק כד לא מטא זמניה מאי תקנתיה בשעתא דנטלו מיתא לבי קברי יהדר ב"נ אנפוי ויזבוק לנשי בתר כתפוי ואי אינון מקדמי. יהך לאחורא בגין דלא יתחזי עמהון אנפין באנפין ולבתר דמהדרי מבי קברי לא יהדר בההוא ארחא דאינון קיימין ולא יסתכל בהו כלל אלא יסטי בארחא אחרא ובגין דבני נשא לא ידעין ולא מסתכלין דא רובא דעלמא איהדן בדינא ואסתלקו עד לא מטא זמנייהו אמר ר' אלעזר אי הכי טב ליה לבר נש דלא יוזיף למיתא. אמר ליה לא. דהא בר נש דאסתמר כהאי גוונא אתחזי לארכא דיומין וכל שכן לעלמא דאתיא חזי לאו למגנא אתקינו קדמאי שופר לאשכחא מיתא מן ביתא לבי קברי אי תימא דעל מיתא ויקרא ליה היא. לא. אלא בגין לאגנא על חיים דלא ישלוט עלייהו מלאך המות לאסתכלא לעילא ויתאתכרון מניה עכ"ל: (וקן) נדיק באבן יפולם וישועתא הוא לו אם נקבר בארון ומה גם מי שלא תיקן פגם הברי' קדש שנזל עונתו אם נקבר בארון כמבואר בזה"ק פ' תרומה דף קנ"א ע"א וז"ל בפ' ויקהל דף רי"ד ע"ב. בכה ר' אבא ואמר ווי לבני עלמא דלא ידעי לההוא כסופא ווי לההוא שפלה דכל מאן דבעי עאל בארונא בגין דלא אצטריך למיעל בארונא בר צדיק דידע בנפשיה ואשתמודע בגרמיה דלא חטא בההוא ברית אה קיימא קדישא מעולמוי וקא נטיר ליה כדקא יאות כו' עכ"ל בקיצור לכן יזהר אדם מאוד שיהיה קודם מותו שלא יקברוהו בארון:

ותועלת גדול למה אם מתפללין כל ז' על קברו מבואר בזה"ק בפ' ויחי דף רי"ז ע"ב וז"ל ר' יצחק הוה יתיב יומא חד אפתחא דר' יהודה והוה עציב נפיק ר' יהודה אשכחיה לתרעיה דהוה יתיב ועציב א"ל מאן יומא דין משאר יומין א"ל אתינא לגבך למבעי מינך תלת מלין חד דכד תימא מלי דאורייתא ותדכר מאינון מלין דאנא אמינא דתימא לן משמי בגין לאדכרא שמי וחד דתזכי ליוסף ברי באורייתא וחד דתיזיל לקברי כל ז' יומין ותבעי בעותיך עלי עכ"ל: ובזה נשלם הפרק בעזה"י:

פרק יד בו מבואר מקום הקבורה הנבחרת ומה גם אם בחיים קולטתו והיא א"י ארץ הקדושה. והטוב שיהיה והקבורה בתוך לארץ. והיאם ההשתדלות שלא ידור הוא ובניו אלא במקום צדיקים בכדי שילמדו מדרכם הטוב וילמדו ממעשיהם הטובים. והועיל והזכרנו לנדיק נספר כמבואר ומעלתו בתוס"ב ובעת היות מטה כ"כ. חכרון אחד שלא להם במאמר ר"ש שניכא על כנער והדחקים של א"מ ומאמרי חז"ל: גודל מעלת

ועל זה הצריך בר נש דלא יעביד מנוסה ולכלוכא בתרעא דביתיה ולא יוסיד מיין עכורין חד דלא יעביד קלנא עבי שמא דמאריה וחד דלית ליה רשו לההוא מחבלא לחבלא. ועכ"ז יזדהר בר נש מהאי ויזדהר בר נש דלא ימנע מתרעא דביתיה שמא דמאריה. כד בר נש אתקין מזוזה לפתחי' כד עייל ההוא בר נש יצר הרע וההוא שידא בגל כרסייהו נפלו ליה ואמרי זה השער לה' צדיקים יבאו בו. וכד לא קאים מזוזה לפתחיה דבר נש יצר הרע וההוא שידא מתתקן כחדא שוו ידייהו על רישיה בזמנא דעייל לפתחי' ואמרי ווי ליה לפלנייא דהא נפק מרשותיה דמאריה מההוא זמנא קאים בלא נטירו דלית מאן דנטיר עליה רחמנא ליצלן עכ"ל:

וז"ל דף רס"ג ע"א תא חזי בר נש דשוי רשימא קדישא לביתיה במלין דשמא עלאה האי אתגניר מכלא כד נפיק סטרא דמדוריה לתרעא דביתיה זקיף וחמי רשימא קדישא נעין בפתחיה כד נפיק בר נש הוא אוזיף ליה ונטיר ליה כד עייל לביתיה הוא מכריז קמיה אזדהרו ביקרא דדיוקנא דמלכא קדישא וכל דא בגין ההוא רשימא דשמא קדישא דאתרשים בתרעיה ולאו דיליה לבר נש דאתנטר בביתיה אלא קב"ה נטיר ליה כד עייל וכד נפיק דכתיב ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם זכאין אינון ישראל בהאי עלמא ובעלמא דאתי ת"ח האי רואה ביתא דשארי בין תרעי ווי ליה לבר נש דלא ידע לאזדהר' מניה ולא רשום לפתחא דביתיה שמא עלאה קדישא דישתכח עמיה דהא אית ליה תלת מאה וחמשין וחמש ממנן ביהן מקטרגין כל חד מתמת יומיה וכלהו משתכחי עמיה כל יומי שתא ומקטרגי ביה למילא ותתא וכלהו משתכחי ביה ביממא ובלילא. ביממא לקטרגא ליה. בליליא לצערא ליה בחלמיה. כד נפיק לקטרגא ליה. כד עאל שווין ידייהו עליה דכתפי ואמרין ליה ווי ליה לפלנייא דנפק מרשותא דמאריה ווי ליה לפלנייא בהאי עלמא ובעלמא דאתי בגין כך. בעאן בני מהימנותא למהוי רשימין בכלא למהוי רשומין ברשימא דמאריהון לאודעא כל סטרין זינין ביישין למהוי נטירין בהאי עלמא ובעלמא דאתי עכ"ל. ובזה נשלם הפרק בס"ד:

פרק י"ח למען יאריך ימים על האדמה אשר לנו התורה הקדושה במ"ע על כל איש מאיתי ישראל עם קדוש לכתוב ס"ת לעצמו כנזכר בטור והב"י בש"ע הביאו: כל מי שזכהו השם יתעלה לקיים מצוה יזהר שיכתבו השמות שבה בכוונה ושתהא מוגהת כי גדלה מאוד מעלת ס"ת מוגה. גם מבואר בפרק זה גודל איסור לטלטל ס"ת אפי' מבה"כ לבה"כ. ועניין גלות ס"ת כל זה מבואר בפרק זה. וז"ל בתיקונים תיקון כ"ה דף ס' ע"ב וספר תורה היא דרגא דיעקב דאתמר ביה ויעקב איש תם וספר תורה כך צריך למהוי תם בלא פסולא ואם ספר תורה איהו חסר באתר דמלא או מלא באתר דחסר או אות חד חסיר או יתיר או חליף ספר תורה פסול לאו איהו דיוקנא דס"ת דלעילא עכ"ל. וז"ל בפ' ויחי דף רכ"ה ע"א וזמינין בני עלמא די נוהין ולית מאן דישגח עלייהו ויסדרון דינא לכל סטרי עלמא ולא יתובון באסוותא אבל חד אסוותא אשתכחא בעלמא ולא יתיר בההוא אתר דישכחון איתן דלעאן באורייתא ואשתכח בינייהו ספר תורה דלא מתפקר ביה (ר"ל שהיא מוגה וכשירה כד מפקי האי בגיניה אתערו עלאי ותתאי וכל שכן אי אכתיב ביה שמא קדישא כדקא חזי (ר"ל בכוונה) והא אוליפנא מלה ווי לדרא דאתגלייא בינייהו ספר תורה ולא אתערו עליה לעילא ותתא מאן אתער עליה בשעתא דעלמא בצערא ספי ואצטריך עלמא למטרא ואצטריך לאגלאה ספר תורה יתיר בדוחקא דעלמא דכד עלמא בצערא ובעאן בני נשא רחמין עלי קברי כלהו מתין מתערין עליה דהא נפשא אקדימת ואודעת לרוחא דהא ס"ת אשתכח בגלותא בדוחקא דעלמא כדין רוחא אודעת לנשמה ונשמה לקב"ה וכדין קב"ה אתער והס על עלמא ודא על גלותא דס"ת מאתרי' וחייא אתיין למבעי רחמי על קברי מתיא ווי לדרא אי אצטריך ס"ת לגלאה ליה מאתר לאתר אפי' מבי כנישתא לבי כנישתא דהא לא אשתכח בינייהו על מה ישגחון עלייהו ודא לא ידעין כלהו בני נשא דהא שכינתא כד אתגלייא גלותא בתראה עד לא אסתלק לעילא מה כתיב מי יתנני במדבר מלון אורחים לבתר בזמנא דדחקא אשתכח ספי בעלמא תמן אשתכחת. בגלותא דס"ת תמן היא כלא מתערין עליה עלאי ותתאי כו' זכאה כד אשתכר בעלמא בין חייא ובין מיתים אשתמודע דשא כל יומא מכרזי עליה בינייהו וכד צערא ספי בעלמא והוא לא יכיל לאגנא על דרא הוא אודע להו צערא דעלמא וכד לא אשתכח זכאה דמכרזי עליה בינייהו לא אשתכח מאן דאתער להו בצערא דעלמא אלא ס"ת כדין עלאי ותתאי מתערין עליה וצריכין כלא דישתכחון בתשובה ואי לא משתכחי הא מארי דדינא אתערין עלייהו ואפי' רוח דנבואה דעדן מתערין עלייהו בגיניה דס"ת כדאתמר עכ"ל:

גם את הדבר הזה תעשה להקדים ולהחיש לבה"כ הני דאהני' להו לאריכות ימים כמבואר בגמרא הקדושה פ"ב דברכות ומצות סמוכין בזה הפרק בני העיר מחוייבים להשתדל שיהיה בהכ"נ בעירם נאה בכל מיני יופי והידור ושלא יתפלל אדם בשדה. ועוד מצוה הקבלה הוא להשתדל לעשות חופה נאה וכסא של מילה נאה כל זה מבואר בזה"ק. וז"ל בפ' בשלח דף נ"ט ע"ב בר"ת פקודא למבני מקדשא לתתא כגוונא דבי מקדשא דלעילא כד"א מכון לשבתך פעלת ה' דאצטריך למבני בי מקדשא לתתא ולצלאה בגויה צלותא בכל יומא למפלח ליה לקב"ה דהא צלותא אקרי עבודה וההוא בי כנישתא אצטריך למבני לי בשפירו סגיה ולאתקנא ליה בכל תקונין דהא בי כנישתא דלתתא קיימא לקבל בי כנישתא דלעילא כו'. בי כנישתא אצטריך בכל תקוני שפירו למהוי כגוונא עלאה למהוי צלותא לאתקנא תקונין בצלותא כמה דאוקימנא כו' ואוקימנא אפי' בחקלא בגין דרוחא לאו סליק לאו סכי דשא אית צריכין ביה וליכא לאשתכחא ביה לתתא כגוונא דבית עלאה לנגדא דיורא עלאה לדיורא תתאה ועד דההוא צלותא וההוא רוחא אצטריך לסלקא ולנפקא מגו עאקו בארח מישור לקבל ירושלים ועל דא כתיב מן המצר קראתי יה דאצטריך אתר דחיק בעאקו לסדרא בגויה ההוא רוחא דלא יסטי לימינא ולשמאלא ובחקלא לא יכיל קלא לסדרא ליה הכי ש' ואם תאמר הא כתיב ויצא יצחק לשוח בשדה כו' עכ"ל בקיצור נמרץ:

[illegible] של מילה נאה מבואר בפ' תרומה דף קס"ט ע"א וז"ל אצטריך לתקנא כורסיא לאוספא בכורסי

טון לך. אנפוהא לאזהרא באספקלריא דנהרא ורזא דא על האדמה דא אספקלריא דנהרא באינון יומין אלין דמברכין מצו מבועא דכלא כו' עכ"ל: וז"ל בפ' בחקתי דף קפ"ז ע"ב פתח ואמר בן יכבד אב ועבד אדוניו בן יכבד אב כד"א כבד את אביך ואת אמך ואוקמוה במיכלא ומשתיא ובכלא: האי בחייוי דאתחייב ביה. בתר דמית אי תימא הא פטור מניה הוא לאו הכי דאע"ג דמית אתחייב ביקריה יתיר דכתיב כבד את אביך דאי ההוא ברא אזיל בארח תקלא ודאי מבזה לאבוי הוא ודאי עביד ליה קלנא ואי ההוא ברא אזיל בארח מישר ותקין עובדוי ודאי דא אוקיר לאבוי אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא אוקיר ליה בההוא עלמא גבי קודשא בריך הוא וקודשא בריך הוא חייס עליה ואותיב ליה בכורסייא דיקריה כו' זכאין אינון צדיקיא דזכאן לבנין קדישין לגזפין קדישין עלייהו אתקרי כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' עכ"ל: וגודל השמחה בהגיע להם לנער על ידו אף שכוונתו היה לש"ש מבואר בפ' ויחי דף קפ"ד ע"ב וז"ל בקיטור אע"ג דרחל איהי עבדת לעקרא ליה לאבוה מבתר ע"ז אתעשתת דלא רביאת ליה לבנימין ולא קיימת בהדיה משום חדא בגין צערא דאבוה אע"ג דאתכוונת לטב עכ"ל: וזה שממיתים בשמחתו אחרי מותם מבואר פ' פנחס דף רי"ט ע"ב. וז"ל כמה חביבין ישראל קמי קב"ה דחדוה דלהון ותושבחתן דלהון לאו איהו אלא לאשתפא לקב"ה ושכינתיה בהו דהכי תנינן כל חדוה דישראל דלא משתתפי בה לקב"ה ושכינתיה לאו איהו חדוה וזמין איהו סמא"ל וכל סיעתא דיליה לקטרגא ליה בההוא חדוה ואתחזר לצערא ובכיה. וקב"ה לא אשתתף בההוא צערא אבל מאן דשתיף לקב"ה ושכינתיה בחדוה דיליה אם ייתי מקטרגא לקטרגא בההוא חדוה קב"ה ושכינתיה משתתף בההוא צערא כתיב ביה בכל צרתם לו צר ובמאי בגין דעמו אנכי בצרה ומנלן דאית לון לישראל לשתפא לקב"ה ושכינתיה בחדוה דלהון דכתיב ישמח ישראל בעושיו הכיא חדוה דישראל לאו איהו אלא בעושיו בעושו מבעי ליה אלא אלין קב"ה ואביו ואמו דאע"ג דמיתו: קב"ה אעקר לון מג"ע ואייתי לון עמיה לההוא חדוה לנטלא חולקא דחדוה עם קב"ה ושכינתיה כו' דהכינן בשעתא דבר נש שתיף לקב"ה להדוה דיליה קב"ה אזי לגנתא דעדן ואעקר מתמן לאבוהי ואמיה דאיכין שותפין בהדיה ואייתי לון עמיה לההוא חדווה וכלהו זמינין תמן ובני נשא לא ידעין אבל בעקו דבר נש קב"ה זמין לגביה בלחודוי ולא אודע לאבוהי ולאמיה כו' עכ"ל:

וזה שהותנו של אדם יש לו ג"כ עליי' בעולם העליון בשביל לימוד תורתו של התנו מבואר בפ' נשא דף קמ"ד ע"ב וז"ל ות"ח יומא דין בגינך אתעטרו חמשה כתרין לר' פנחס בן יאיר חמוך כו' (פי' אליהו אמר זה לרבי שמעון בן יוחאי):

וגודל השמחה ולעשות סעודת מצוה ביום בר מצוה של בנו מבואר בזהר חדש וז"ל פ' בראשית דף מ"ו ע"ד ויאמר אלהים יהי מאורות ר' פנחס פתח בהאי קרא נאנה ורחנה בנות ציון כו' ביום חתונתו כו' מאי חתונתו ביומא דכשרן למעבד פיקודי אורייתא דההוא חדוותא דצדיקייא ואימתי כשרן א"ר יצחק מתליסר שנין ולעילא דההוא יומא אצבתא על צדיקייא למעבד חדוותא דלבא כיומא דסליק לחופה ובגין ההוא זכותא עתיד הקב"ה לאתפרא לגו ולאעברא כרוזא קדמיהון בחדוה נאנה ורחנה בנות ציון כו' וז"ל בדף י"א ע"ד א"ר אלעזר תא חזי דהכן בה ליסער מסייעין אותו מאי סיוע יהבין ליה אלא ההוא נשמתא קדישא למהוי ליה כמיך דיהבין ליה לסייע ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי א"ר אלעזר עד תליסר שנין אשתדלותיה דב"נ בההוא נפש חייתא מתליסר שנין ולעילא אי בעי למהוי זכאה יהבין ליה הסיה נשמתא קדישא עלאה דאתגזר' מכורסי יקרא דמלכא א"ר יהודה הייני שמא דתניק בהלם עבר מכולין דרחמי במתניתא דר"א. ר"ש בן יוחאי זמין למארי מתניתא למיכל בסעודתא רבה דעבד לאו וחפא כל ביתא במאני דיקר ואותיב לרבנן בהאי גיסא והוה קא בדח טובא אמרו ליה מאי בדיחותא דמר בהאי יומא דין אתא ר' פנחס בן יאיר אמר להו דיומא דא נחתא נשמתא קדישא עילאה בארבע גדפין דחיותא לרבי אלעזר ברי ובהילולא דא יהי לי בדיחותא שלימתא אותביה לר' אלעזר בריה לגבי אמר תיב ברי תיב דיומא דין את קדשא ובעדבא דקדישין כו' עכ"ל:

וז"ל בפ' משפטים דף צ"ז ע"ב ת"ח כל ההוא דזכי לתליסר שנין והלאה אקרי בן לכ"י וכל מאן דאיהו מבר עשרין שנין ולעילא אקרי בכו אקרי בן לקב"ה ודא בנים אתם לה' אלהיכם כד מטא דוד לתליסר שנין ואכם דההוא יומא דעאל לארביסר כדין כתיב ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך מ"ט דהא מקדמת דנא לא הוה ליה ברא ולא שרא עליה נשמתא עלאה דהא בשני ערלה הוה ובג"כ אני היום ילדתיך היום ודאי ילדתיך סטרא הגיך בכל יומא ויומא חמי קב"ה לההוא ינוקא דקאי ברבו דערלה ואיהו נפיק מיניה ואתמשך לגבי ספרא ואזכר לה אזיל לבי כנישתא וחבר לה מה עביד קב"ה להסיה נשמתא אעיל לה לאדרא דיליה ויהיב לה מתן ונבזבן סגיאין וקשיט לה בקשוטין עלאין עד זמנא דא יל לה לחופה לגו ההוא בר מתליסר שנין ולעילא עכ"ל:

הנה עין בעין יראה בשובו אל המאמרים הקדושים הנ"ל בעין שכלי פקיחא ויתבונן מראהו איך מוטל על האדם לחנך לבנו בעודו בקטנותו קודם בר מצוה במצות ובמע"ט ובהתמדת לימוד תורתינו הקדושה ובכוונם השלם כדי שיזכה ביום בר מצוה לנשמה הקדושה כפי שמבואר במאמרים אלו ודי בשערה זו ובזה נשלם הפרק בעזה"י:

פרק ט"ז וכוונת המצוה הנה זה בא ביאורו מאמר א' לעיל בשער הב' וכאן אעתיק בעז"ה מאמרים מגודל מעלת המצוה תודל שכרה ועונשה. ובזכיר"ה א' נזכיר"ס באזהרה גדולה מלעשות שום סיגוף נגד המצוה:

וז"ל בפ' ואתחנן דף רס"ג ע"ב בבר נש קיימין תרין דרגין חד מימינא וחד משמאלא ההוא דימינא אקרי יצר טוב וההוא דשמאלא אקרי יצר הרע כיון דנפיק בר נש מהרעא דבישיה ההוא בידא זקיף עימיה ואתי ליצר הרע דשארי לשמאלא אתמשך לההוא ספרא ואתעדי מימינא ובההוא ספרא קאים שמא דמאריה ולא יכיל לקרבא ליה ולאבאשא ליה ונפיק בר נש ואשתזיב מניה כד עייל הא שמא קדישא לימיניה קאים ולא יכיל לקטרגא בהדיה.

ונו

נכסה ולא חזה מבושו אם לא יעשו לו מידי סכנה דא הו הריגה מזומנת לו ואם אינן כזוט עין רע שולט בו ממש או במזונו עכ"ל:

ויזהר לשמור עצמו מעינא בישא מבואר בפ' אחרי דף ס"ג ע"ב. וז"ל תניין יוספי ב"נ אפי' ממלה אלהין ולא יערע בב"נ דלית ליה עינא בישא עכ"ל וז"ל ג"כ בפ' בלק דף ר"א ע"ב האי מאן דאעבר בריש בשוקא ומסתפי מעינא בישא יחפי סודרא על רישיה בגין דלא יכיל עינא בישא לשלטאה עליה עכ"ל:

וזה שיזהר מאוד ומאוד שלא ישלב האצבעות שתי הידים זה בזה מבואר בפ' ויקרא דף כ"ד ע"א. וז"ל ר' יצחק פתח ואמר נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו האי קרא אוקמוה אבל ת"ח כל זמנא דבר נש פשט קמיה דקב"ה ידיה דרגא דאשתמודע לעילא לקבלי האי משחה לדיינא ליה לבר נש ואסתכל עליה אי חב בתיובתא שליטתא קמיה מאריה אתעבר חוביה ודינא לא שלטא עלוי ולא מחפי עלוי אי לא הב אתדבים ההוא משחה לגבי ההוא דרגא. אוסיף לאחסי הא דרגא אחרא אזדמן לקבליה ואיסתכם בדרגא' קדמ' כדין בעי' תשובה יתיר ואי לא תב אוסיף הוא על דרגא עד דאשלים לחמשה דרגין כיון דאיסתקן ימינא ואסתכם עליה הא שמאלא זמינא לאסכמא בימינא ולאסתכלא ביה כיון דשמאלא אסתכם בימינא כדין לא תליא בתשובה הא אוקמוה וכדין כלא אסתכמו עליה בדינא ודינא שריא עליה וכד דינא אשתלים ושריא עליה דב"נ כדין אשתיים ואתתקנו אצבען חמש בגו חמש ימינא בשמאלא לאתאחדא דהא כלא אסתכמו עליה בההוא דינא וידוי מתיפרן לאתאחדא מלה בלא כוונה דבר נש ולא יתכוין ביה עכ"ל:

ושלא יתחילו בב' ולא יסיימו בד' מבואר בפ' כי תצא בר"מ דף קפ"א ע"ב ז"ל ואוקמוה רבנן אין מתחילין בב' ואין בד' בגין דגיהנם אתברי ביומא תניינא ולקות' דנהורין ביומא ד' עכ"ל: ובזה נשלם הפרק בעז"ה:

פרק ב' ובבדי לבא על המוגמר בכי טוב ראה ראינו לסיים את הספר בעניני ביאת משיח צדקנו שאנהגו עם קדוש מלפים ומחכים שיבא ב"ב. ונכון הדבר להזכיר שיבה מעוררת את האהבה לקרב ביאתו ב"ב והוא ענין נפלא של קיום מ"ע דשלוח הקן כי מלא בקן ידו לעורר רחמים מרובים בעולמות העליונים. ומאחר שאנו עומדים בו נזכירה היבא דודים מעניני נפלאים שיהיה בעת ביאת משיחנו. וגודל הציור של בנין שני בת מקדשים של עתיד כנגד בית ראשון ובית שני שאנהגו עם קדוש מלפים ומיחלים תוב"ב. וגודל השגה שלעתיד ושגבו מבואר גודל שבחו של רשב"י ע"ה זכותו יגן עלינו אמן. כל זה מבואר בשני פרקים הבאים בעז"ה: וז"ל בפ' שמות דף ז' ע"ב רבי שמעון זקף ידו ובכה ואמר ווי מאן דיזדמן בההוא זמנא ווי מאן דיזדמן בההוא זמנא בגין דכד ייתי קב"ה לפקדא לאיילתא (ר"ל לשכינה הקדושה שהיא כביכול בגלות עמנו) יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה בכל אינון דמשתכחי עמה בכל עובדוי דכל חד וחד לא ישתכח זכאי דכתיב ואביט ואין עוזר וכמה עקתין על עקתין לישראל. זכאה מאן דיזדמן וישתכח בההוא זמנא בגין דההוא דייתקיים במהימנותא יזכה לההוא נהירו דחדוה דמלכא ועל ההוא זמנא כתיב וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב וגו' לבתר דאינון עקתין מתערי על ישראל וכל עמין ומלכיהון יתייעטון כחדא עלייהו ומתערי כמה גזירין בישין כלהו סלקי בעיטא חדא עלייהו יתון עקתא על עקתא בתרייתא משכחן קמייתא כדין יתחזי חד עמודא דאשא קאים מעילא לתתא ארבעין יומין וכל עמין דעלמא חמאן ליה בההוא יומא יתער מלכא משיחא דנפקא מגו גנתא דעדן מההוא אתר דאתקרי קן צפור כו' לבתר ארבעין יומין דעמודא יקום מארעא לשמיא לעיניהון דכל עלמא ומשיח יתגלה יקום מסטר מזרח חד ככבא מלהטא בכל גוונין ושבעה ככבין אחרנין דסחרן לההוא ככבא ויגיחון בי' קרבא בכל סטרין תלת זמנין ביומא עד שבעין יומין וכל בני עלמא חמאן וההוא ככבא יגיח בהו קרבא בשיטין דנורא מלהטין מנצצין בכל עבר ובטש בהון עד דבלע לון בכל רמשא ורמשא וביומא אפיק לון ויגיחון קרבא לעיניהון דכל עלמא וכן בכל יומא עד שבעין יומין לבתר שבעין יומין יתגניז ההוא ככבא ויתגניז משיח עד תריסר ירחין ויתהדר ההוא עמודא דאשא כמלקדמין וביה יתגניז משיח וההוא עמודא לא יתחזי לבתר תריסר ירחין וסלקין ליה למשיח בההוא עמודא לגו רקיעא ותמן יקבל תוקפא ועטרא דמלכותא וכד נחית יתחזי ההוא עמודא דאשא כמלקדמין לעיניהון דכל עלמא ויתגלי לבתר משיח ויתכנשין לגביה עמין סגיאין ויתער קרבין בכל עלמא ובההוא זמנא יתער קב"ה גבורתיה לכל עמין דעלמא ומלכא משיחא יתודע בכל עלמא וכל מלכין דעלמא יתערון לאתחברא לאגחא קרבא ביה וכמה עמין שפלי יהודאין יתהפכו לאהדרא לגבייהו וייתון עמהון לאגחא קרבא. על מלכא משיחא כדין יתחשך כל עלמא חמש עשרה יומין וסגיאין מעמא דישראל ימותון בההוא חשוכא. פתח ואמר כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצים והאם רובצת וגו' שלח תשלח את האם וגו' האי קרא אוקימנא ליה ואיהו חד מפקודי אורייתא גניזין ואית לן ביה רזא דאורייתא גניזין שבילין ואורחין ידיען לגו חברייא באינון תלתין ותרין שבילין דאורייתא אמר ר' שמעון לר' אלעזר ברי אלעזר בזמנא דיתער מלכא משיחא כמה אתין וניסין אחרנין יתערון בעלמא ת"ח בגנתא דעדן דלתתא אית אתר חד גניז וטמיר דלא אתידע ואיהו מרקמא בכמה גוונין וביה גניזין אלף היכלין דכסופין ולית מאן דעייל בהוא בר משיח דאיהו קאים תדיר בגנתא דעדן וכל גנתא מסחרא ברתיכין סגיאין דצדיקייא ומשיח קאים עלייהו על כמה חילין ומשרין דנשמתין דצדיקייא ובראשי ירחי ובזמני ושבתי משיח עאל בההוא אתר לאשתעשעא בכל אינון היכלין לגו לגו מכל אינון היכלין אית אתר אחרא סתים וגניז דלא אתידע כלל ואקרי עדן ולית מאן דיכיל למנדע ביה ומשיח אגניז לבר סחרניה דההוא אתר עד דאתגלי ליה חד אתר דאקרי קן צפור ואיהו אתר דכריז עליה ההוא צפור דאתער בגנתא דעדן בכל יומא ובה הוא אתר מרקמין דיוקנין דכל עמין דאתכנשו עלייהו דישראל לאבאשא לון עאל בההוא אתר זקיף עינוי וחזי אבהן דעאלין בחרבן בית אלקא עד דחמי רחל דדמעה באנפהא וקב"ה מנחם לה ולא בעיאת לאתקבלא תנחומין כד"א מאנה להנחם על בניה. ידין

ספירו ליקרא דכלה אחרא . (ר"ל השכינה הקדושה) דאתיא לגמרי הימן בחדוה דכלה ההיא ובגין יקרא דההיא מנהג אצטריך למעבד הלולא דספירו בכל תקוני דספירו לזמנא לכלה עלאה לאשתכחא חדוה . כגוונא דא כ"ל נידו דבריה נמהא אצריך לאתקנא כמה אחרא בספירו לההיא דבריה קיימא דאתי מנן כו' . והנה הכלל

הפרק בעז"ה :

פרק שמונה עשר הנה עלה זכרונו בפרק הקודם בענין ביהכ"נ להתפלל נכון והוא למודעי בפרק זה שני דברים המעכבין את התפלה מלעלות למעלה והוא הלנת פעולת שכיר כי האריז"ל קודם תפלת השחר

היה חוקר אם אין אתו שכיר יום להשלים לו ביומו שכרו לבל יתעכב ח"ו תפלתו לעלות למעלה וגודל עון הלנת פעולת שכיר מבואר בזוה"ק ואת הנה מעשה כאשר שברור לך שהוא בחזקה שאין בו ממש כי אם האמת הנה כי הערובה את מעשנו ע"ז תעוכב תפלתו לעלות כמבואר בספרים וגודל עונו מבואר בזה"ק : הנה גודל העון וגודל העונש רח"ל של הלנת פעולת שכיר מבואר בפ' קדושים דף פ"ד ע"ב . וז"ל ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו . לא תבא עליו השמש אזדהר דלא יתכנים בגיניה מעלמא עד לא ימטי זמניה לאתכנשא כד"א עד אשר לא תחשך השמש וגו' מסכנא אוליפנא מלה אחרא מאן דאחזים לנפשא דמסכנא אפילו מטו יומוי לאסתלקא מעלמא קוב"ה אגליס לנפשיה ויהיב ליה חיין יתיר . לא תלין פעולת שכיר ח"ח מאן דגזיל אגרא דמסכנא כאלו נטיל נפשיה ודאנפי ביתיה הוא אזער נפשייהו קב"ה אזער יומוי ואזער נפשיה מההוא עלמא דהא כל אינון הבלים דנפקי מפומיה כל ההוא יומא כלהו סלקין קמיה דקב"ה וקיימין קמיה לבתר סלקא נפשיה ונפשייהו דאנפי ביתיה וקיימין באינון הבלים דפומי' וכדין אפילו אתגזר על ההוא ב"נ כמה יומין וכמה שנין כלהו מסתלקין מניה ולא עוד אלא דנפשא דיליה לא סלקא לעילא והיינו דא"ר אבא רחמנ' לשזבינן מנייהו ומעלבונייהו ולוקמוה אפי' עתיר הוא ואליו הוא נושא את נפשו דייקא אפי' מכל ב"נ נמי וכ"ש מסכנא והיינו דהוה רב המנונא עביד כד הוה ההוא אגיר מסתלק מעבידתי' הוה יהיב ליה אגריה וא"ל טול נפשך דאפקידת בידא טול פקדונך ואפילו אמר יהא בידך דהא בעינא לסלקא אגרי לא הוה בעי אמר פקדון דגופך לא אתחזי לאתפקדא בידי כל שכן פקדונא דנפשא דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיבת אלא לקב"ה דכתיב בידך אפקיד רוחי אמר ר' חייא ובידא דההוא ענייא ס"ל אפי' בידיה בתר דיהיב · כתיב לא תלין פעולת שכיר וכתיב לא תבא עליו השמש אלא הא אוקמוה אבל ת"ח לית לך יומא . דיומא דלא שלטא ביה יומא עלאה אחרא ולאו איהו לא יהיב ליה נפשא דיליה כמאן דפגים לההוא יומא . ובגיני כך ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש . והא דאתמר לא תלין בגין דנפשיה לא סליק וסליק ההוא נפשא דמסכינא ודאנפי ביתיה כמה דאתמר עד כאן לשונו :

וגודל העון וגודל הפגם בלבישת שעטנז מבואר בפ' הנ"ל דף פ"ו ע"א וז"ל תא חזי עד כדא קב"ה עלמא אתקין כל מלה ומלה כל חד וחד בסטרוי ומני עלייהו חילין עלאין ולית לך אפי' עשבא זעירא בארעא דלית ליה חילא עלאה לעילא כו' בגין כך אסיר למחלף זינין ולאעלא זינא בזינא אחרא בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתרייהו ואכחיש פמליא של מעלה ואכחיש פומבי דמלכא . כלאים מהו כלאים כמאן דיהיב אחרא בגו מטרא כד"א של בית הכלא בגין דלא למעבד מידי . כלאים מניעותא דמנע לכל אינון חילין מעבידתא דילהון כלאים ערבוביא דעביד ערבוביא בחילא דלעילא ואכחיש פומבי דמלכא כמה דאתמר ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך כו' כתיב דרשה צמר ופשתים . דרשה מהו דרשה . דבעיא ודלים על צמר ופשתים מאן דמחבר לון כחדא כו' ודא דרשה צמר ופשתים למעבד נוקמא במאן דמחבר לון כחדא כו' אף הכא מאן דפריש לון בההוא גוונא כמה דאתמרו דלא אשתכח שום סיוע כגון כחדא הלי גב גם האי שלמא עלי' ועל כל עלמא עכ"ל וכזה הענין

הפרק בעז"ה :

פרק י"ט ועתה אמרה אגלה אזן גילוי אסור משום סכנה שמור רגליך באשר תלך . במקום שאין בני אדם שם בני אים עוברים שם לא הלך יחידי אפי' ביום . והיה הלילה לאומר לבלתי לכת יחידי וביחוד בליל רביעי ובלא תעבור בין שתי נשים ושמור עצמך מעיניה בישא והזהר מאוד ומאוד שלא תשלב אצבעות שתי ידים זה בזה כי אם כה תעשה לשלב אצבע שתי ידות מתולבות אשה אל אחותה והיו לאות על ידך שיסכמו עליך דין גדול בעולם העליון ועם כי יתחילו באיזה עסק לא יתחילו ביום ב' ולא יסיימו ביום ד' כל אלו מבואר [illegible]

זה מאמרי הזוהר הקדוש :

שלא ילך יחידי אפי' ביום במקום שאין בני אדם עוברים שם מבואר בפרשת ויחי דף קס"ח ע"ב וז"ל כל מאן דאזיל יחידאי בזמנין ידעין אפי' במתא באתרין ידיעין אשיך עליה רוחא מסאבא בגין כך שבל זמנא לא [illegible] בר נש יחידאי באורחא במתא אלא בפסר דבני נשא אזלין ותבין מסאבין תמן ועל דא לא יהך בר נש יחידאי [illegible] הוסיל ובני נשא לא משתכחי ושיס טעמא דלא אלין נגלתו עכ"ל :

וביחוד שיזהר שלא ילך יחידי בליל רביעי מבואר בפ' תולדות דף קמ"ז ע"א וז"ל ויאבק איש עמו עד עלות השחר [illegible] וירא כי לא יכול לו תא חזי זכותיה דיעקב כמה הוה דאיהו אתא ובעא לאעברא ליה מעלמא וכמה [illegible] הוא ליליא דאתברי ביה סיהרא ויעקב אשתאר בלחודוי דלא הוה עמיה אחר' דהא לא יפוק ב"נ יחידאי בליליא [illegible] בליליא דאתבריאו ביה נהורין ר"ל ליל רביעי דהא סיהרא איהי חסרא דכתיב יהי מארת חסר וא"ו וכו' ליליא [illegible] בלחודוי בגין דכד סיהרא חסרא חויא בישא אתתקף ושלטא וכדין אתא סמאל וקטריג ליה ובעא לאובדא ליה מעלמא ויעקב הוה תקיף כו' עכ"ל :

ואזהרה לעבור בין ב' נשים מבואר בזוהר חדש דף ס"ב ע"ד וז"ל דתנן העובר בין שתי נשים אם נדה [illegible]

 [illegible]

קם ר' אלעזר ואמר והא קדם דגלו ישראל ושכינתא במאי הוו מקיימין שילוח הקן. א"ל רבי שמעון. בגין דאי לאתערא רחמין על אינון נפשין ורוחין ונשמתין דאנון אזלין בגלגולתא מתתרכין מגופיהון דאתתרכו דעלייהו אתמר דקב"ה בונה עלמין הוה ומחריבן דאתאתרו תרבין גופיהון מנייהו ומינהו דתרכאן לעילא גרים ונהר יחרב ויבש כו' ובגין אלין נשמתין דאתחריבו קדם דאתברי עלמא ולית לון גופין. בגין לאתערא רחמי עלייהו הוו מקיימי האי פקודא כו' עכ"ל. וז"ל בזוהר חדש דף סמ"ך ע"ג האי עופא כד פרח מגוזליה ואמא מטל בניהא מתפלשא ואזלא ולא ידעה לאן אתר אזלא מנדדא למיבד גרמה. הקב"ה דכתיב ביה ורחמיו על כל מעשיו אפי' יתושא זעירא בעלמא רחמין דיליה על כלא ההוא דמסנא על עופא איתער לגבי הקב"ה והקב"ה אתער על בנוי כדין קלא נפקא קמיה ואמרה כציפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו כדין איהו אתער רחמי על כל אינון דאזלי מנדדי מאתר לאתר ומדוך לדוך אחרא. תבירי חילא ואיתער רחמי על כל עלמין וחס עלייהו ושביק חובייהו דמנדדן מאתרייהו וחס עלייהו ועל כל עלמא וע"ד אמר הקב"ה אשוי נפורא לבר ושיא אתערת רחמין על כל עלמא. מאן גרים למיחס על עלמא ולאתערא רחמין עלייהו. ההוא בר נש דשלח ההוא צפור לגברא באתרין גוונין הכי בכפר הקב"ה ואתתלי רחמין על כל אינון מארי דצערא ועל כל אינון דמנדדי מדוכתיהו ובגין כך אגריה דההוא בר נש מה כתיב ביה למען ייטב לך והארכת ימים קם ר' בון על רגלוהי וחדי ואמר בריך רחמנא דשמעגא להאי קנא אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא דיו עכ"ל. בזה נשלם הפרק בעז"ה:

פרק כ"א בו מבאר ענין שני בתי מקדשים של עתיד. וגודל השגה של עתיד. ואגבן מבואר גודל שבחו של רשב"י ע"ה:

ענין שני בתי מקדשים של עתיד מבואר בפ' פנחס דף רכ"א ע"א וז"ל במהימנתא דרקיעא אתסדרו קמיה דקב"ה דכד נפקו ישראל ממצרים בעא קב"ה למעבד לון בארעא כמלאכין קדישין לעילא ובעא למבני ביתא קדישא ולנחתא לה מגו שמי דרקיעין ולשתלא לה לישראל נציבו קדישא כגוונא דדיוקנא דלעילא הה"ד תביאמו ותטעמו בהר נחלתך. באן אתר במכון לשבתך פעלת ה' בההוא דפעל אנת ה' ולא אחרא. מכון לשבתך פעלת ה' דא בית המקדש. מקדש ה' כוננו ידיך דא בית שני ותרוויהו אומנתא דקב"ה אינון ומדארגיזו קמיה במדברא מיתו ואכנס לון קב"ה לבנייהו בארעא דאליפו עובדיהון וביתא אתבני על ידא דבר נש ובגין כך לא אתקיים ושלמה הוה ידע דבנין דהאי עובדא דבר נש לא אתקיים ועל דא אמר אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו דהא לית ביה קיומא. ביומוי דעזרא גרם חטאה ואצטריכו אינון למבני ולא הוה ביה קיומא. ועד כאן בניינא קדמאה דקב"ה לא הוה בעלמא דכתיב בונה ירושלים ה' איהו ולא אחרא. ובניינא דא אנן מחכאן ולא בניינא דבר נש דליה ביה קיומא כלל. בית ראשון ובית שני יחות לון קב"ה כחדא מלעילא. בית ראשון באתכסיא ובית שני באתגלייא ההוא בית לסוי באתגלייא דאתקרי בית שני דיתחזי לכל עלמא אומנותא דקב"ה חדווה שלים ורעותא דלבא בכל קיומא. ההוא בית ראשון באתכסייא אסתליק לעילא על גבוי דההוא דאתגלייא וכל עלמא יחמון ענני יקר דסחרן על גב דההוא דאתגלייא. ובגו דאינון ענגין הוי בית ראשון בעובדא שמירא דסליק עד רום יקר שמייא ובניינא דא אנן מחכאן. ועד לא [illegible] הוה בעלמא. אפילו קרתא דירושלים לא ליהוי אומנתא דבר נש דהא כתיב ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב וגו' אי לקרתא כתיב הכי כל שכן ביתא דאיהו דיורא דיליה. ועובדא דא הוה אתחזי למהוי בריש כד נפקו ישראל ממצרים ואסתלק עד לסוף יומין בפורקנא בתראה עכ"ל:

וז"ל בתיקונים תיקון ע"א דף ס"ה ע"א בההוא זמנא אתבני ביתא דשכינתא דאיהי בית הבחירה דקרא קב"ה ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב כו' ותהא מרקמא מכל ציורא דעובדא דכרובים ועלה נהרא ירושלים דלעילא מרקמא מכל מיני גוונין דנהורא ורזא דמלה ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדו דאתחברא על גבי בההוא זמנא אתקיים בישראל לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף וגו' עכ"ל:

וגודל השגה של עתיד מבואר בפ' ואתחנן דף רס"ח ע"ב. וז"ל כתיב והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגו' זמין קב"ה לאפקחא עיינין דלא חכימין ולאסתכלא בחכמתא עלאה ולאתדבקא במאי דלא אתדבקו בהאי עלמא בגין דינדעון למאריהון זכאין אינון לדיקייא דיזכון לההיא חכמתא דלהו חכמתא כההיא חכמתא ולאו ידיעה כההיא ידיעה ולאו דביקותא כההיא דביקותא עכ"ל:

וגודל שבחיה דרבי שמעון בן יוחאי מבואר בזוהר הקדוש בפרשת שמות דף י"ד ע"א. וז"ל פתח שמיה רבי חייא ואמר אמא עינא מה דלא חמינא. אזדקף דלא חשיבנא. (ר"ל נתעלה במעלה רמה מה שלא חשב מעולם) פוק למחמי באשא דדסבא טבא דליק באתר דשביבין זרקין לכל עובר וכל שביבא ושביבא סליק לתלת מאה ושבעין רשימין וכל רשימא אתפרש לאלף אלפין ורבו רבוון עד דמטו לעתיק יומין דיתיב על כרסייא וכרסייא מזדעזעא מיניה למאתן ושתין עלמין עד דמטא לאתר עדונא דלדיקייא עד דאשתמע בכל רקיעין וכל עלמין ותמהי וכלהו במאי חדא תווהין ואמרין סדין הוא רבי שמעון בן יוחאי דהוי מרעיש כלא מאן יכול למיקם קמיה. דין הוא רבי שמעון בן יוחאי דבשעתא דפתח פומיה למשרי למלעי באורייתא צייתין לקליה כל כרסוון וכל רקיעין וכל רתיכין וכל אינון דמשבחי למאריהון לית דפתחין ולית דמסיימין כלהו משתככין עד דלא אשתמע בכל רקיעא דלעילא ותתא פסרא. כד מסיים רבי שמעון למלעי באורייתא' מאן חמי שירין מאן חמו חדותא דמשבחי למאריהון מאן חמי קלין דאזלין בכלהו רקיעין אתיין כלהו בגיניה דר"ש כרעין וסגדין קמיה דמאריהון סלקין ריחין דבוסמי דעדן עד עתיק יומין וכל האי בגיניה דר"ש עכ"ל.

נשלם שער הכולל. בעזרת יוצר שמים והרום שכלל:

ארים קליה ובכי ואזדעזעא כל גנתא דעדן וכל אינון צדיקייא דתמן געו ובכו עמיה. געו ובכו זמנא תניינא
ואזדעזע ההוא רקיע דעל גבי גנתא אלף וחמש מאה רבוא משריין עלאין עד דמטי לגו כרסייא עלאה. כדין קב"ה
רמיז לההוא צפרא ועאל לההוא קן דילה ויתבא לגבי משיח וקרי מה דקרי ואתער מה דאתער. עד דמטי
תלת זמנין מכרסייא קדישא אתקרי הא זמנין ההוא קן צפור ומשיח וכלא סלקין לעילא ואומי לון קב"ה לאעברא מלכא חייבא
מן עלמא על ידא דמשיח ולנקמא נוקמין דישראל וכל אינון טבון דזמין קב"ה למעבד לעמיה. ותב ההוא קן צפור
לאתריה ותב משיח ואתגניז גו ההוא אתר כמלקדמין ובזמנא דיתער קב"ה לאתתקנא אהוון דמיה באשלימו
יו"ד בה"א וא"ו בה"א למהוי כלא בשלימו חד כדין יתער חד ככבא דהילא באמצע רקיעא כגוון ארגוונא כו' לבתר
תריסר יומין יזדעזעון כל בני עלמא ויתהפך שמשא בפלגות יומא כמה דאתהפך יומא דאתחרב בי מקדשא עד דלא
יתחזון שמיא וארעא כו' מההוא יומא עד תריסר ירחין יתיעטון כל מלכיא ויגזרון כמה גזרות על ישראל ויגלגלון
ביה כמה דאתמר זכאה איהו מאן דיערע תמן זכאה איהו מאן דלא יערע תמן וכל עלמא יסא בערבוביא סוגיא.
לסוף תריסר ירחי יקום שבט מישראל דא מלכא משיחא דיתער גו גנתא דעדן וכל אינון צדיקייא יעטרון לי' תמן
ויחגרון ליה מאני זיינא באתוון רשימן דשמא קדישא וקלא יתפוצץ בענפי אילני דגנתא קרי בחיל ואמר אתערו
קדישין עליונין קמו מקמי משיחא הא עדנא לאתחברא אילתא בבעלה ובעלה וכו' ולאקמא לה מעפרא כדין יקומון
כלהו ויחגרון ליה כמלקדמין מאני זייניה. אברהם מימיניה. יצחק משמאליה. יעקב קמיה. משה רעיא מהימנא
על כל אלין צדיקייא אזיל ורקיד גו גנתא דעדן כיון דאתתקן משיח על ידא דצדיקייא בגנתא דעדן יעול בההוא
דוכתא דאקרי קן צפור כמלקדמין וחמי תמן ההוא דיוקנא דחרבן בית מקדשא וכלהו צדיקייא דאתקטלו בה כדין
נטיל מתמן עשר לבושין ואינון עשר לבושי קנאה ויתגניז תמן ארבעין יומין דלא אתגלייא כלל לסוף ארבעין יומין קלא
חד יתער ויתקרי מגו כורסייא על זה ההוא ק"ן צפ"ר במלכא משיחא דאתגניז ביה. וכדין סלקין ליה לעילא וקב"ה
חמי ליה למלכא משיחא מתלבש בלבושי נוקמא והגיד מאני זייני נטיל ליה ונשק ליה על רישיה כדין זען ג'
מאה ותשעין רקיעין ורמיז קב"ה לחד רקיע מאינון דהוה גניז מששת ימי בראשית ואפיק מחדא היכלא דבסטרא
רקיעי כתרא גליפא מחקקא בשמהן קדישין כו' כיון דאתעטר ואתתקן בכל הני תיקונין נטיל ליה קב"ה ונשיק ליה
כמלקדמין מאן חמי רתיכין קדישין ומשריין עלאין דסחרין ליה ויהבין ליה מתנן ונבזבזן סגיאין ויתעטר מכלהו עאל
תמן בחד היכלא וחמי כל אינון מלאכי עלאי דאקרון אבילי ציון אינון דבכו על חרבן בי מקדשא ובכאן הדיר
ואינון יהבין ליה חד פורפירא סומקא למעבד נוקמין כדין קב"ה גניז ליה בההוא קן צפור ואתכסי תמן תלתין יומין
לבתר תלתין יומין בההוא קן צפור יהיה מעטר בכל אינון תקונין מעילא ומתתא כמה משריין קדישין סחרניה
ויחמון כל עלמא חד נהירו תלי מרקיעא לארעא ויקום שבעה יומין וכל בני עלמא יתמהון ויתבהלן ולא ידעון
כלל בר אינון חכימין דידעין ברזין אלין זכאה חולקיהון. וכל אינון שבעה יומין יתעטר בארעא בההוא ק"ן צפו"ר
באן אתר בדר"ך דא קבורת רחל דאיהי קיימא בפרשת אורחין ויבשר לה ויגחם לה וכדין תקבל תנחומין ותקום
ותנשק ליה לבתר יקום ההוא נהירו מההוא אתר ובריך ביריחו קרתא דאילני. בכ"ל ע"ן דא יריחו או על הכר"ן דא
ירושלים ויהא גניז בההוא נהירו דקן צפור תריסר ירחי בתר תריסר ירחי יזדקף ההוא נהירו בין שמייא וארעא
ויסרי בארעא דגליל דתמן הוה שרותא דגלותא דישראל ותמן יתגלי מההוא נהירו דקן צפור ותב לאתריה וההוא
יומא יזדעזע כל ארעא כמלקדמין מסייפי שמייא עד סייפי שמייא וכדין ידעון כל עלמא דהא אתגלי מלכא משיחא
בארעא דגליל ויתכנשון ליה כל אינון דלעאן באורייתא ואינון זעירין בעלמא ובזכות ינוקי דבי רב יתקף חיליה לאתגברא
ורזא דא אפרוחי"ם ואי לא יתכנשון אלין הא ינוקי דיהבין בתוקפא דאמהון וינקי כמה דאת אמר גמולי מחלב עתיקי
משדים והיינו או בצי"ם דבנין אלין שרית שכינתא עמהון דישראל בגלותא דהא חכימין זעירין אינון דישתכחן בההוא
זמנא והיינו והאם רובצת על האפרוחים או על הבצים לא תקח האם על הבנים דהא ביה לא קיימא מלה לאתפקא
מן גלותא אלא במלכא עלאה דכיון דאינון רביין וינוקין יהבין תוקפא למלכא משיחא כדין אימא עילאה דהיא רביעא
עלייהו יתעכב לגבי בעלה ויתסכם הכי עד הליכו ירחין אתרין. לבתר ייתי בעלה ויוקים לה מעפרא כד"א
אקים את סכת דוד הנופלת בההוא יומא מלכא משיחא אתרי ויכנש גלותא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא כד"א
אם יהיה נדחך בקצה השמים. מההוא יומא כל אתין ונסין וגבורתן דעביד קב"ה במצרים יעביד לון לישראל כד"א
כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אמר ר' שמעון אלעזר ברי כל אלין מילין תשכח ברזא דתלתין ותרין שבילין
דבשמא קדישא ועד דיתגלין אלין לא יתערון בעלמא לא יתגלון רזא דשמא קדישא ולא תתער לאהבה
כד"א השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות וכו' עכ"ל:

וענין מ"ע דשילוח הקן הכ"ל מבואר בתיקונים תיקון ששי דף כ"ג ע"א וז"ל ועוד שלח תשלח ת"ח מלאכא איה דממנא
על סיפין דאינון נשמין דאתפקידו לפרין וסנדלפו"ן שמיה ובזמנא דישראל מקיימי האי פקודא ואזלא אימא
מתתרכא בנין נודין. איהו אוליף זכו על עופין דיליה ויימא לקב"ה והא כתיב ורחמיו על כל מעשיו אמאי גזרת על
האי עופא דאתתרכת מקינה. וכן מטטרו"ן אוליף זכו על עופין דיליה דאינון חיון דפרחין בבני נשא כו' וכל ממנא
אוליף זכו על עופין דיליה דאינון נשמהין דפרחין בבני נשא ובזמנא דישראל מקיימין האי פקודא כל ממנא אוליף זכו
על עופין דיליה וקב"ה מה עביד כניש לכל חילין דיליה ויימא זכי ממנא דעופי דלאתא אוליף זכו על עופא דיליה
דממנא עלייהו ולית בהו מאן דאוליף זכו על בני דאינון ישראל בני בכרי ישראל ועל שכינתא דאיהי בגלותא דקבא
דיליה דאיהי ירושלים חרבא ובנוי בגלותא תחות יד ישמעאל ולית מאן דבעי עלייהו רחמי ויוליף זכו עלייהו בההוא
שעתא נוח קב"ס ואמ' למעני למעני אעשה אעשה למען שמי וגדלא יתער רחמי על שכינתיה ועל בנוי דבגלותא.

מנחה ר"ל ר"ל שפירש כל חלקו בדרום של מזרח רצועה שבין יהודה לשאר שבטים ומשם נפל חלקו שבין הא
לועה רצועה שבין יהודה לשאר שבטים ולא קאי על נחל קנה שאפרים נטל מדרום הנחל ומנשה מצפון ר"ל דהוא
הגבול של מי היה כי הערים שהיו לאפרים על גבול היה מנגב לנחל כנ"ל אלא ע"כ שקאי על חלק הארץ שבין
יהודה לשאר שבטים ומ"ש ויהי הים גבולו ר"ל מיצר מערב מנשה היה הים הגדול שהוא מערב הארץ ומ"ש
וביששכר במזרח ר"ל מזרחו מנשה פגע במערב יששכר ולכך לא נזכר הירדן בגבול מנשה כי מה שהיה אצל
גבול לא הגיע עד הירדן ר"ל. ברש"י נגד הארץ שבין בני יהודה לבני יוסף ר"ל להביא שבין בני יהודה
לשאר שבטים וכן בספר קווי ארץ כתוב בזה הלשון וק"ל :

סימן י"ח פסוק י"א ויצא גורל בין בני יהודה ובין בני יוסף ז"ל בנימין ג"כ לקח בחיי יהושע ולא היה
צריך לפרש מיצר גבול בנימין כי לצפון יהודה הוא דרום בנימין ודרום בני יוסף הוא צפון בנימין
וכבר נתפרש מיצרי גבוליהם רק בגבול מיצר מערבי של בנימין שעדיין לא נתפרש ואחר דברים שנתחדשו בו לכך
הפסיק עכ"ל. פסוק י"ב ויהי להם הגבול לפאת צפונה ר"ל מיצר צפונית מזרחית שלו התחיל מן הירדן ועלה אל
כתף יריחו מצפון ממזרח למערב נמצא יריחו לפנים מן הקו בגבול בנימין ולמזרח יריחו היה עיר ושם גלגל
ושם מלון אשר לנו בו בלילה הראשונה בעברם את הירדן ושם הקים י"ב אבנים ולא זו היא גלגל האמור
בגבול בני יהודה כמש"כ יהושע ט"ו וצפון פונה אל הגלגל. ומ"ש ועלה בהר ימה ר"ל מיריחו עלה הגבול על ההר
שהיה למזרח בית און עיין מה שכתבתי לעיל בגבול בני יוסף. ומ"ש והיו תוצאותיו מדברה בית און ר"ל במדבר
בית און כלה קו המיצר לילך בקו השוה ממזרח למערב רק התחיל לעקם באלכסון לדרום וגבול בנימין מתמשך
כמו שהוכחתי לעיל בגבול בני יוסף עכ"ל :

פסוק י"ג ועבר משם הגבול לוזה ז"ל ר"ל ממדבר בית און יצא הקו המיצר באלכסון לדרום לבית אל ויש
אל יצא לעת כו' ומ"ש וירד הגבול עטרות אדר ר"ל כל זה יצא קו המיצר וגבול בנימין מתקצר עד עטרות
אדר עכ"ל :

פסוק ט"ו ברש"י ולא ידעתי איזה ים הוא ז"ל ספר קווי ארץ לפי דעתי אפשר לומר שיהיה פירושו למערב
כי אדרבא הקו הלך למזרח ודבר זה אי אפשר לרש"י לכתוב בגבול יהודה סי' ט"ו ובפסוק י' ונסב
הגבול מבעלה ימה אל הר שעיר שפה אינו מוכרח שיש לומר שפירושו למערב שהם מונה ממזרח למערב ומ"ש
בפסוק ויצא אל מעין מי נפתוח כו' ר"ל קו המיצר יצא וגבול בנימין מרחיב עד עין רגל כמו שמפורש בגבול
בני יהודה עכ"ל. בפסוק מי נפתוח ז"ל הרד"ק ואמרו כי מעין נפתוח הוא עין עיטם הנזכר בדרז"ל עכ"ל :
פסוק י"ז ותאר מצפון אפשר לפרש דקאי על צפון עין רוגל ועין רוגל היה תוך לגבול בנימין וצ"ע. אל
גלילות ז"ל ספר קווי ארץ הוא גלגל הנאמר בגבול בני יהודה עכ"ל :

פסוק י"ח ועבר אל כתף מול הערבה צפונה ז"ל ר"ל מצפון הערבה עכ"ל :

פסוק י"ט ועבר הגבול אל כתף בית חגלה צפונה ז"ל ר"ל לצפון של בית חגלה נמצא בית חגלה בתוך גבול יהודה
וכן בית הערבה בתוך יהודה וקשה שכאן (ר"ל בפסוק כ"ב) מונה בית הערבה בתוך ערי בנימין
וכן בית חגלה (ר"ל בפסוק כ"א) מונה כאן לבנימין וי"ל שדי בית הערבה הוא ובית חגלה היה לבנימין על גבול
יהודה כמו שהיה לאפרים על גבול מנשה עכ"ל :

סימן י"ט פ"ו ערים שלש עשרה כשתדקדק תמצא ארבע עשרה וע"כ צ"ל שב' שמות הכתובים כאן חוזר לעיר אחד :
פסוק י"ד ויהי גבול נחלתם עד שריד זו לשון ספר קווי ארץ לפי שעדיין לא נתפרש סביב לגבולו שום שבט
אבל לתת סימן לאיזה מקום היה שריד ואדרבא אחר השבטים שלקחו אחריו הם נסמנים בו לכך
הסיב עד שריד ומפרש והולך מהיכן בא קו המיצר לשריד ולהיכן הלך משריד וממילא נשמע מאיזה מקום היה
שריד דהיינו במקצוע צפונית מזרחית וגבול זבולון מתחיל לפרש ממקצוע צפונית מערבית ואמר בפסוק י"א ועלה
גבולם ר"ל ממערב למזרח בגבול צפוני עד שבא לשריד : ומ"ש הפסוק לימה ומרעלה ר"ל ימה ומרעלה מקצוע צפונית
מערבית אע"פ שלא אמר הפסוק ופגע בדבשת ופגע אל הנחל אשר על פני יקנעם ושם היה שריד במקום מזרחית צפונית
ירדן (בפסוק י"ב) ושב משריד קדמה מזרח השמש ר"ל ממקצוע צפונית מזרחית הלך הגבול לדרום על גבול
כסלות תבור ר"ל שהגבול הלך במערב לכסלות תבור ומשעבר את כסלות תבור התחיל לעקם הגבול נגד
מזרח : וז"ש הפסוק ויצא אל הדברת ועלה יפיע ר"ל שהדברת ויפיע עומדו בדרום כסלות תבור זה למעלה מזה
בגבול יששכר נמצא שהגבול זבולון מתעקם ממערב כסלות תבור נגד מזרח הלך הגבול בדרום הדברות ויפיע
ומשעבר יפיע התחיל להתעקם נגד דרום דהיינו במיצר המזרחי מצפון לדרום : וז"ש (בפסוק י"ג) ומשם עבר
קדמה מזרחה גתה חפר ומשם הלך לעמק קנין ויצא רימון המתואר הנעה כפי' רש"י כל זה יצא קו המיצר
מצפון לדרום על פני מזרח עכ"ל :

פסוק י"ד ונסב אותו הגבול מצפון חנתן זו לשונו ר"ל ממקצוע מזרחית דרומית הלך הגבול בדרום שלו נגד מערב
ואמר הפסוק שהלך הגבול לצפון שחנתן לא היה בגבולו והלך הגבול עוד נגד מערב : וז"ש הפסוק
והיו תוצאותיו גי' יפתח אל ר"ל בני יפתח אל כלה קו מיצר דרומי של זבולון וממילא נדע מיצר מערבי וע"כ
שהיה שריד היה במקצוע צפונית מזרחית של זבולון שהרי כסלות תבור היה סמוך לאזנות ואזנות תבור היה
בגבול נפתלי במיצר דרומו שהוא צפון זבולון כמו שכתוב בגבול נפתלי ושב הגבול אזנות תבור ופגע בזבולון מנגב
אם היה שריד במיצר אחר לא היה אפשר שיהיה כסלות הנאמר בגבול זבולון סמוך לאזנות הנאמר בגבול נפתלי.
וכן משמע מגבול אשר שכתוב ופגע בזבולון ובגי יפתח אל ואם לא היה שריד במקצוע צפונית מזרחית לא היה פ

ביאור על הגבולין מספר יהושע

הועתק מס' קצוי ארץ בקצרה עם תוספת ביאור בסייעתא דשמיא כאשר יראה המעיין:

סימן ט"ו פסוק ז' אשר נוכח למעלה אדומים אינו מובן אם הי' עומדים נוכח זה אל זה מצפון לדרום או ממזרח למערב אך הדעת נוטה שפירושו מצפון לדרום ועכ"ז לא ידוע אם היה מעלה אדומים לפנים מן החוט אם מחוץ לחוט אך מלשון רש"י שכתב נמלא הגלגל חוץ מן החוט כולה שמפרש שמעלה אדומים לפנים מן החוט וצ"ע. פסוק ה' ימה אינו ידוע אי קאי על מערב של גיהנם או על מערב של כל ארץ ישראל. פסוק ט' ותאר הגבול בעלה. ז"ל ס' קצוי ארץ החוט יוצא עוד בבליטתו וגבול יהודה מרחיב עד בעלה וכן פי' רש"י בזבחים עכ"ל. ונראה מדבריו שבעלה אינה בגבול יהודה אלא שהגבול היה מרחיב עד בעלה ולא כשלא בכלל. פסוק ל"ב ברש"י ובפרנס אשה מולא שלשים והמונה כשתדקדק בחשבון צריך להשוב בפסוק כ"ה ותצר חדתה לשתי עיירות גם וקיריות חצרון לשתי עיירות אף שלא כתוב והדתה וחצרון בוי"ו וצ"ע:

סימן ט"ז פסוק א' מירדן יריחו למי יריחו מזרחה. ז"ל ס' ק"א למזרח מתחיל הגבול מירדן יריחו והלך לפני יריחו ויריחו לא היה בגבול בני יוסף רק בגבול בנימין כו' עכ"ל. פסוק ג' והיו תוצאותיו ימה ז"ל ס' ק"א ולא הספיק לפרש כל מיצר דרומה של בני יוסף עד הים הגדול לפי שגבול בנימין היה מפסיק ביניהם מעטרות אדר אשר מנגב לבית חורון התחתון עד גבול בני יהודה ועדיין לא נתפרש לכך פסס והיו תוצאותיו הימה עכ"ל. פסוק ה' ויהי גבול בני אפרים כו' ז"ל ס' ק"א אפרים ומנשה חלקו ביניהם כל אחד נטל חלק בפני עצמו כמ"ש לקמן סי' י"ז פסוק י' נגבה לאפרים וצפונה למנשה ומיצר דרומה של אפרים כבר מפורש למעלה מהירדן עד הים הגדול ועתה מפרש רוחב גבולו מן הדרום לצפון. ומ"ש מזרחה עטרות אדר עד בית חורון העליון ר"ל עטרות אדר היה במיצר דרומה של אפרים והיה רוחבו מגיע לצפון עד בית חורון העליון עכ"ל. פסוק ו' המכמתת מצפון ז"ל עכשיו מפרש עד היכן הגיע רוחבו עוד להלן ואמר מבית חורון הלך הגבול למערב למכמתת מצפון ר"ל שמכמתת היה למטה לצד מערב הואת בין חירן ומתחלה היה החוט הולך מבית חורון לצד מערב מטה עד שעבר צפון מכמתת ושוב התחיל להתרחב רוחב גבול מזרח שלו לצד צפון ומ"ש בפסוק ונסב הגבול מזרחה תאנת שילה פי' מצפון המכמתת התחיל עוד להרחיב הגבול לצפון למזרח תאנת שילה ועבר אותו ממזרח ינוחה פי' החוט יוצא עוד בבליטתו והגבול מרחיב עד למזרח ינוחה כל זה היה רוחב גבול אפרים מעטרות אדר עד ינוח ועתה חוזר ומפרש מינוח למזרח ולמערב וזה שאמר בפסוק ז' וירד מינוחה למזרח עטרות ונערתה שהם למעלה בנגד מזרח ינוח ופגע בירחו שהיה עוד למעלה למזרח. ויצא הירדן מיריחו היה המיצר הולך למזרח אפרים הירדן מדרום לצפון ר"ל שהירדן היה גבול מזרח של אפרים מדרום לצפון ושם במיצר צפון היה עיר ושמה תפוח וזה שאמר בפסוק ח' מתפוח ילך הגבול ימה נחל קנה פי' מתפוח ישוב החוט מדם אורך הארץ ממזרח למערב נחל קנה מנגב לנחל כמ"ש בגורל מנשה והיו תוצאותיו הימה פי' מנחל קנה הלך הגבול למערב ים הגדול. והערים אלה מתפוח עד נחל מנה היו לאפרים בתוך ערי מנשה כמו שמפורש בגבול מנשה. עכ"ל ס' קצוי ארץ בשינוי לשון קצת. ומ"ש (בפסוק ה') זאת נחלת מטה בני אפרים וגו' והערים המבדלות וגו' ז"ל ר"ל עם הערים המבדלות שהרי כתוב כאן מתפוח ירד הגבול ימה נחל קנה ר"ל למערב ארץ ישראל לנחל קנה ומתפוח עד נחל קנה היה לאפרים בתוך ערי מנשה כו' עכ"ל:

סימן י"ז פסוק ז' מאשר המכמתת אשר על פני שכם ז"ל גבול דרום **אשר** היה צפון מנשה כמש"ל לקמן ובאשר ישבעון מצפון. והיה רוחב גבול מנשה מאשר דהיינו מצפון והלך לדרום עד גבול אפרים עד המכמתת אשר על פני שכם וזהו מכמתת הנאמר בגבול בני אפרים וירד הגבול היכה המכמתת מצפון וזה שכתוב מאשר המכמתת אשר על פני שכם ר"ל רוחב גבול מנשה עם הערים שהיה לאפרים על גבול מנשה ואח"כ נפרש עד הימין הגיע הרצועה שהיה לאפרים על גבול מנשה ואמר והלך הגבול אל הימין ר"ל מכמתת הלך חוט המיצר ממערב למזרח אל עיר ששמה ימין ולתרגם יונתן משמע מיצר דרום כמו לצון וימין ועוד הלך הגבול למעלה אל יושבי עין תפוח זה היה חוט מיצר דרומי של הרצועה במה שהיה לאפרים על גבול מנשה דהיינו ממכמתת שהוא לצד מערב עד תפוח שהוא לצד מזרח וחוזר ומפרש הפסוק למי היה אותו רצועה ואח"כ מפרש בפסוק מיצר צפון אותה רצועה דהיינו בפסוק ח' מפרש הפסוק למי היתה אותה רצועה וז"ש למנשה היתה ארץ תפוח הכפרים והחצרים ותפוח העיר עצמה אל גבול מנשה לבני אפרים ובפסוק ט' נפרש מיצר צפון אותה הרצועה וז"ש וירד הגבול נחל קנה ר"ל מתפוח הלך הגבול הצפוני למערב לנחל קנה ומ"ש הפסוק ערים האלה לאפרים בתוך ערי מנשה ר"ל לא תפוח לבד היה לאפרים על גבול מנשה אלא כל הערים שבתוך אותה רצועה שהיה לאפרים בתוך ערי מנשה היה נחל קנה במקצוע צפונית מערבית עד מכמתת שהיה בדרומית מערבים ומשם למזרח עד תפוח שהיא במקצוע צפונית מזרחית של הרצועה עד עין של תפוח שהוא מקצוע דרומית מזרחית של הרצועה אבל כל רוחב גבול מזרחית של אפרים היה מרחיב עוד לצד דרום דהיינו מעין תפוח הלך עוד מיצר המזרחי לצד דרום עד יריחו שהיה עומד אצל מקצוע דרומית מזרחית של אפרים ונחל קנה מקרא על שם העיר קנה שהיתה כנגדו בגבול אשר. ומ"ש בפסוק ט' נגבה לנחל ר"ל חוט המיצר מתפוח הלך בדרומו של נחל והוא צפון מרצועה שהיה לאפרים על גבול מנשה ומנגב לנחל ירד הגבול ימה לים הגדול והוא צפון אפרים כמש"כ גבול בני אפרים בסי' ט"ז פסוק ח' מתפוח הלך הגבול ימה נחל קנה והיו תוצאותיו הימה ומ"ש בפסוק זה וגבול מנשה מצפון לנחל ר"ל אחרי שכתב מיצר דרום מנשה חוזר ומפרש מיצר צפון מנשה והיה מצפון לנחל אלא שכותב הגבול מנשה של נחל שנה: עכ"ל בשינוי לשון קצת לתוספת ביאור. פסוק י' נגבה לאפרים ו

שבט ליהודה ולפי שהיה חלק בני יהודה רב לפיכך נפלו בני דן גם כן בגורלו כמו שכתוב לעיל בע"ל פ' שמעון וכן כתב רש"י ביחזקאל מ"ח: ומ"ש בפסוק מ"ג אילון ותמנתה ועקרון עריה אלה היו ב"ג של יהודה כמו שכתוב ביהושע ט"ו ועבר התמנה וגו'. ומ"ש רש"י בזאת הברכה שדן נפל בתחילה בצפונית מערבית עקרון ושכניה כו'. ולא ספקו להם ונחלו ולחמו עם לשם והיא בצפונית מזרחית נראה מתמעט ניע"ש שעקרון היה בצפונית מערבית לא"י ולפי הנראה היה עקרון בגבול יהודה שהוא דרום א"י ואפשר לומר שמ"ש רש"י צפונית מערבית ר"ל ליהודה לבד אין לשון רש"י משמע כן ואיכו אפשר לומר לפי שמירושלים עד הנהר פרת שהוא צפון א"י היה ט"ו יום כדאיתא במסכת תענית דף י' וארץ ישראל היה ארבע מאות פרסה נמצא מצפון יהודה שהם היה ירושלים לדרום א"י היה כ"ה יום ומירושלים ואילך היה מיגר יהודה מרחיב לעקרון לצפון א"י ואפשר י"ל על עקרון שהיא בצפונית מערבית לא"י לפי חלק רוב הארץ אי נמי יש לומר שב' עקרון היו אחת בדרומית מערבית והיא של יהודה ואחת בצפונית מערבית והיא של דן מיהו כאן משמע שהוא עקרון שאצל תמנה שהיה סמוכין זה לזה כה"ם יהושע ט"ו ואלון ועקרון והתמנה: ומ"ש ויצאו בני דן וילחמו עם לשם ולשם היא מערת פמיס כדאיתא בב"ב דף ע"ד ולשם היה סמוך לבשן כמ"ש יזנק מן הבשן והגיע גבולם מבשן עד מקצוע מזרחית צפונית לא"י ועד מקום שהירדן נופל בכנרת ומתקרב לא"י עד כאן לשונו ספר קצוי ארץ שליק בס"ד גבולי ארץ ישראל של ספר יהושע. והא לך שיור של הגבולין שועתק מספר קצוי ארץ:

ביאור בנין העתיד סימן מ'

הנה הלום ראיתי אחרי רואי גודל מעלת העוסק במקרא מדת בנין הבית העתיד תוב"ב וביד האיש קנה המדה והיא עומד בשיעור להעלות עליו בעטרת תפארת עוסק בבנינה כאשר הראיתיך בעיניך ושמה למעלה בפ"ב משער הניצוץ בשם ילמדנו ועי"ש:

והנה פי' רש"י ז"ל עמוק מי ימצאנו כגודל הקצור בפירושו אשר לזה הערתו בקדושה קם אחריו ובנה בית המלוא למלאות דבר קדשי הגאון בעל תוספות י"ט בספר צורת הבית שח"בר ואף גם זאת כשם בארה היא הבאר הטיב לבני דורו שלבם רחב כפתחו של אולם אבל אנן אם הראשונים וכו'. לכן בבדי לזכות את הרבים אנשים נערכי אמרתי אלכה נא ואספתי באמרים אחרי הקוצרים ביאור קצר מבעל צורת הבית וספר מצודת דוד ושמו אותם איש איש על דגלו באותות על סדר הפסוקים ובקצת תוספת ביאור בעז"ה בבדי שיהא פי' בנין יחזקאל ערוך בטיב פירושו כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני כל האדם וכל אדם יקח מן המוכן לפניו להבין ולהורות את צורת הבית בכל מוצאיו ומובאיו ולא יצטרך לחפש אחריו אנה ואנה. היום הזה אחל. בעזר הבוחל. ולא איחל. ינקני משגיאות אשר לבי זוחל:

פסוק ב' סוף פסוק ועליו כמבנה עיר מנגב. ר"ל צורת הבית העיר בדרום והבית בצפון כמו שמפורש בסוף הספר:

פסוק ה' והנה חומה מחוץ לבית זה חומה נמוכה והיתה מרובעת חמש מאות קנים וכל קנה שש אמות ושל אמה ואמה וטופח באמה בת חמשה. וימד את רחב הבנין. כלומר עובי החומה קנה אחד וקומה קנה אחד שחומה זו היתה נמוכה שבמנו כל הכתלים שהיו שם היו גבוהים חוץ מכותל מזרחי שהכהן השורף את הפרה עומד בהר המשחה ורואה פתח ההיכל כו'. כן כתב רש"י ז"ל אף על פי שיש להבין פשט הכתוב שסביב כל הר הבית היתה חומה זו נמוכה לא בלבד למזרח אכן מאחר שבבית שני בנאוהו במקלה דומה לזה הבנין לכן הכריע רש"י זו שהיתה כלורפה ולא חילק בין בנין לבנין אחרי שאפשר לפרש שהכתוב מסכים לבנין השלישי שאחרי במזרח היה עומד כנלמד מעניינו:

פסוק ו' ויבא אל שער אשר פניו דרך הקדימה ויבא במעלותיו שהיתה הסר הולך ועולה מן החומה נמוכה שהקרנים הי"ל בבית שני עד עזרת נשים ועזרת נשים החלל שלה ממזרח למערב אורך שלש מאות וחמשה עשר אמות ורחבה מצפון לדרום שלש מאות ושנים עשר אמות והחומה המקיף את החלל הזה עובי שש אמות ובאמצע כותל מזרחי היתה פתח תלה עשר אמות נשאר מן השלש מאות ושנים עשר אמות כשיהיה לפתח קל"ה אמות מכאן וקל"ה אמות מכאן. (ח"ל ספר מצודת דוד) ודע כלל אחד שחלל עזרת נשים היה ממזרח למערב שלש מאות ושבעה עשר אמה ומצפון לדרום היה שלש מאות ושנים עשר אמה הללו ובתוך החלל הזה של עזרת נשים היה נבנה בתוכו עזרת ישראל והאולם וההיכל וקדשי קדשים וכל התאים והלשכות וגם אחר כל הבנינים שאלו עדיין נשאר שטח מלבד הכותל של כל הבנינים ה"ל עד נפון כותל של עזרת נשים כפי השיעור שבפסוק הפסוקים וכן בדרום נשאר כפי השיעור הנ"ל שנשאר בצפון וכן ממזרח של עזרת ישראל עד כותל המזרחי של עזרת נשים נשאר מקום שטח כפי השיעור שמבואר בכתוב וכן מכותל מערבי של קדשי קדשים עד כותל מערבי של עזרת נשים נשאר גם כן מקום שטח כפי השיעור שמבואר בפסוקים ואין שיעור השטח שבפי [illegible]

יהושע שם אל אשר : ודע שגבול זבולון לא הגיע להירדן למזרחו ולא לים הגדול במערבו של אשר ולמערב בין אשר שבטים מפסיקים בינו וזה הוא שכתב רש"י ביחזקאל מה שלקחו ב' או ג' שבטים ברצועה אחת ממזרח למערב כו' לא מצינו שיהיו ברצועה ממזרח למערב ג' שבטים אלא ברצועה שיהיה בזבולן עכ"ל :

פסוק ט"ו וקטת כו' עד סוף הפסוק לא ידוע היכן עמדו אם בגבול שמערבי שלו או לפנים מן הגבול גם מה שכתוב שתים עשרה אינו מובן השתא :

פסוק י"ח ויהי גבולם כו' זה לשון ספר קצוי ארץ גבול יששכר אין צריך לפרש שכיון שמפרש אשר מצרי השבטים שהיו לגבולו סביב ממילא נשמע מצריו אבל הירדן לא יגבול אותו לכך כתיב והיו תוצאות גבולם הירדן ר"ל שהוא מיצר דרומו וחוץ מיצר צפונו כלו בירדן והירדן יגבול אותו למזרח ולא הגיע גבולו לים הגדול לכך לא חסר ים הגדול בגבולו כי אשר שבטים מפסיקים בינו לים הגדול עכ"ל : אך גם לפי פירושו אינו מובן מה שחושב הפסוק מפסוק י"ח עד פסוק כ"ג באיזה מיצר היו עומדין וק"ל :

פסוק כ"ה ויהי גבולם וגו' זו לשונו גבול בני אשר מתחיל גם כן לפרש ממקצוע צפונית מערבית כמו שהתחיל לפרש גבול בני זבולון ואח"כ מיצר מזרח וע"כ לומר כן שאם היה מתחיל לפרש מיצר אחר מהצדדין של אשר לשמאל שיהא עיר קנה כנגד נחל קנה כנגדו בגבול מנשה ושיהא צידון סמוך לזבולון כמו שכתוב זבולון לחוף ימים ישכון וירכתו על צידון וכן לא ימצא ופגע בזבולון ובני יפתח אל וכמה דברים לא תוכל צאת ובא : ויהי גבולם ממקצוע מערבית צפונית למזרח חלקת וחלי כו' עד משאל ומשאל היה במקצוע מזרחית צפונית עכ"ל :

פסוק כ"ז ושב בכרמל הימה כו' ר"ל לפי שחוט המיצר הלך ממערב למזרח באלכסון לדרום פגע במערב של כרמל ובשיחור לבנת עכ"ל וק"ל :

פסוק כ"ז ושב מזרח השמש ר"ל ממשאל התחיל חוט המיצר לילך מצפון לדרום והוא מזרח אשר לבית דגן ופגע בזבולון ובני יפתח אל ר"ל כל זה יצא חוט המיצר מצפון לדרום עד גי יפתח אל * וגי יפתח אל היה במקצוע דרומית מערבית של זבולון כמו שכתוב במיצר דרומו של זבולון והיו תוצאותיו גי יפתח אל ושזה שאמר הכתוב ובני יפתח אל צפונה ר"ל שפגע בצפונה של הגי. וכן ראיתי במפרשים. וכן משמע ברש"י. וכן מורה שעם שאחר לצפונה שנמשך למעלה לגי יפתח אל ומה שאמר הכתוב בית העמק ונעיאל ר"ל שהגי היה אצל בית העמק ואצל נעיאל ומשום הכי ויצא אל כבול משמאל ר"ל מהגי התחיל חוט המיצר לצאת אל כבול משמאל דהיינו לצפונה של כבול וחוט המיצר הלך ממערב למזרח לכך כתיב ויצא עכ"ל : (ביאור דבריו מה שכתוב וחוט המיצר הלך ממערב למזרח ר"ל כיון שהגיע גבול המזרחי של אשר לצפון הגי. שוב התחיל גבול המזרחי להשתקע למעלה ממזרח כעין רצועה. דהיינו ארוכה ממזרח למערב וקצרה מצפון לדרום ועבר אותו הרצועה למעלה למזרח כנגד אלו המקומות שנזכרו בפסוק כ"ח עברן ורחב וחמון וקנה עד צידון רבה כל זה יצא חוט המיצר מהגי עד צידון נמצא הגי הוא במערב הרצועה וצידון הוא במזרח הרצועה וזהו שכתב בלשונו הלך ממזרח למערב ומכל מקום עדיין איירי כאן בכל ממיצר המזרחי שלו עד כאן) : עוד וזה לשונו וצידון היה סמוך לזבולון כמו שכתוב וירכתו על צידון ומה שאמר בפסוק כ"ח ורחב לא זו רחוב שאצל חמת כמו שכתוב עד רחוב לבוא חמת שזה היה במקצוע צפונית מערבית והוא שנא' לקמן בפ' למ"ד. ועומה ואפיק ורחב זה היה סמוך לחמת עכ"ל :

פסוק כ"ט ושב הגבול וגו' זו לשונו ר"ל מצידון התחיל חוט המיצר של הרצועה לשוב מצפון לדרום עד עיר מבצר צר וצר וצידון היו סמוכין כמהלך יום : וכמה שאמר הפסוק ושב הגבול חוסה ר"ל מיצר חזר והתחיל חוט המיצר לילך ממזרח למערב בדרום הרצועה לחוסה ומחוסה לכזיב ומכזיב לים הגדול. וזה שאמר הכתוב והיו תוצאותיו הימה מחבל אכזיבה ר"ל מאכזיבה שהיא כזיב היה הולך תוצאות הגבול הימה ר"ל לים הגדול ופי' מחבלי אכזיבה ר"ל גורל כזיב כמו חבלים נפלו לי בנעימים עכ"ל :

פסוק ל' ועומה ואפיק ורחב זה לשונו ר"ל ערים אלה היו אצל ים הגדול במערבו של אשר ורחב היה במקצוע מערבית צפונית אצל חמת עכ"ל :

פסוק ל"ג ויהי גבולם זו לשונו גבול בני נפתלי לא הוצרך לפרש לפי שהיה גורלו במיצר צפון ארץ ישראל וכבר מפורש בתורה מסעי רק ממקום שהתחיל מיצר דרומו ממזרח למערב ועד היכן הגיע גבולו לארכו שהלך נפרש לכך מחלף עד והיו תוצאותיו הירדן שמיצר דרומו התחיל להלאה מכנרת דהיינו מהירדן וזה שכתוב בפרשת וזאת הברכה ים ודרום ירשה ר"ל ים כנרת ועוד לדרומו של כנרת עד הירדן עכ"ל :

פסוק ל"ד ושב הגבול אזנות תבור זה לשונו ר"ל מן הירדן שב חוט המיצר ממזרח למערב לאזנות תבור ויצא משם חקקה ר"ל ועוד יצא חוט המיצר ממזרח למערב לחקקה ופגע בזבולון מנגב ר"ל שנגב נפתלי פגע בצפונו של זבולון עד כאן לשונו : ומ"ש ובאשר פגע מים הוא שסוף ר"ל מערב נפתלי פגע במזרחו של אשר : ומ"ש וביהודה הירדן מזרח השמש לא פירש ספר קצוי ארץ כלל בזה ובאמת אינו מובן כלל שלפי משמעות הפסוק יוצא שמזרח נפתלי פגע ביהודה ובירדן וזה ודאי אינו כי איך שייך גבול בני יהודה אצל מזרח נפתלי הרי כמה שבטים מפסיקים ביניהם שיהודה במיצר דרומו של ארץ ישראל ונפתלי במיצר צפונו ועוד שהירדן לא היה כלל בגבול יהודה רק בגבול בנימין כמו שמבואר לעיל בגבול יהודה וצריך עיון גם אינו מובן שהתחלת הגבול שמתחיל הפסוק לפרש גבול נפתלי בפסוק ל"ג. ויהי גבולם מחלף מאלון וגו' עד לקום איזה מיצר חושב הפסוק אותן שעיירות אם מיצר מזרח לבד ומתחיל ממקצוע צפונית מזרחית וחושב עד והיו תוצאותיו הירדן או שחושב בדילוג כל השלשה מצרים דהיינו מערב צפון מזרח עד שבא להירדן למקצוע דרומית מזרחית :

פסוק מ"א ויהי גבול נחלת צרעה ואשתאול וגו' זה לשונו ערים אלו היו משל יהודה כמו שכתב ביהושע [illegible]

אותן שלשים וארבע אמה של מזרח המזבח הפונין לדריסת רגלי ישראל ותניא לדריסת רגלי הכהנים יסיס כל אחד רוחב שבעה עשר אמה וביניהם הדוכן והדוכן הוא כמאמר רמב"ם בפרק ב' דמדות מעלה היתה וגבוה אמה והדוכן נתון עליה וכו') . ואותן השבעה עשר אמה של דריסת רגלי ישראל הוא הנקרא בסימן מ"ב בפסוק י"ב דרך בפני הגדרה הגינה לפי שבשבעה עשר אמות אלו יש דרך לגדרת הגינה שהוא הדוכן שלאחריו כמו שפירש רש"י שקודם בואו אל הדוכן מוכרח לעבור באותן השבעה עשר אמה נמצא שהוא דרך אליו והדוכן קורא הפסוק לקמן גדרה הגינה דרך הקדים בביאן לפי שהוא מזרח למזבח הכל כמו שפירש רש"י לקמן : ובבכורות מאה אמה של החלל עזרת ישראל ממזרח למערב התחיל להיות אולם וזה שאמר בפסוק מ"ט אורך האולם עשרים אמה דהיינו הללו מצפון לדרום וכותל מזרח של אולם הזה היה עוביו חמש אמות וזה שאמר בפסוק מ"ח חמש אמות מפה וחמש אמות מפה דהיינו עובי הכותל ממזרח למערב והפתח היה באמצע הכותל וכתפות הפתח שמכאן ומכאן היה שלש אמות ונמצא רוחב הפתח מצפון לדרום ארבע עשר אמות ותוך החלל שלו מן המזרח למערב שהוא רוחב של אולם הזה היה אחד עשר אמות וכותל המפסיק בין אולם להיכל שש אמות ורוחב הפתח של היכל עשר אמות וכתפות הפתח חמש אמות מפה וחמש אמות מפה ואורך החלל של היכל ממזרח למערב ארבעים אמה ורוחב החלל מצפון לדרום עשרים אמה וכותל המפסיק בין היכל לקדשי קדשים עובי שתי אמות והפתח שהיה שם רוחבו שש אמות ורוחב הפתח מצפון לדרום שבעה אמות והחלל של קדשי קדשים עשרים על עשרים וכותל המפסיק בין קדשי קדשים לאמה שמאחריו עוביה שש אמות והלא התא שמאחריו ד"א וכותל מערבי של התא המפסיק בין תאים לעזרת נשים היה יסוד הכותל בארץ שש אמות אבל למעלה לא היה אלא חמש אמות מגלות החשבון עולה שכל אמה סיסירה בעובי היסוד היה לנגד חוץ לנגד עזרת נשים סך הכל הוא אמה סוף לך שחשבון חמש אמות עובי כותל אולם מן המזרח למערב . והללו אחד עשר אמה ממזרח למערב . כותל היכל שש . ארכו ארבעים כותל קדשי קדשים ב' ארכו עשרים . כותל מערב של קדשי קדשים שש . סך הכל הוא תשעים והלא התא שלאחריו ארבע אמות ועביה של יסוד התא שש סך הכל מאה ועם המאה של החלל של עזרה ישראל ממערב למזרח הרי שני מאות ועם כותל המזרחי של עזרת ישראל הרי שני מאות וששה ועם מאה אמה הלל שלפני עזרת ישראל הרי שלש מאות וששה מן השלש מאות ושבעה עשר של חלל עזרת נשים מן המזרח למערב : נשאר עוד י"א אמה מן כותל התא המערבי לכותל המערבי של ע"נ וזה במקום אחד עשר אמה אחורי בית הכפורת שהיה בבית שני אף על פי שלא נמצא בפסוק מפורש מן כותל מערבי של עזרת נשים כלום אך הדעת נוהגת שהיא בדמות המזרחית באורך ובעובי מלבד הבית . והתא המערבי היו שלשה תאים זה על זה מן שלשה ושלשים תאים הנזכר בפסוק וארכן של אלו השלשה תאין עשרים אמה כנגד רוחב עשרים של קדשי קדשים וכל הבניינים הללו דהיינו אולם והיכל וקדשי קדשים ותא המערבי היה רחבן מכוון כנגד אמצע רוחב חלל עזרת ישראל מצפון לדרום :

פסוק ל"ח ולשכה ופתחה זה לשון מצודת דוד ופתחה פנה מול מזוזות השערים עד כאן לשונו . וזה לשון עוד ולפי שהיה שער בתוך שער הפנימי עשר והתילוגם כ"ה מגג התא לגגו לזה אמר השערים לשון רבים עכ"ל :

פסוק מ"ם מצודת דוד ואל הכתף מחוצה ר"ל מחוץ להאולם לתוך החלל שבין התאים עד כאן לשונו . ומוכח כדבריו כיון שהתאים של החצר הפנימי סמוכין לכותל עזרת ישראל ממש והאולם התחיל לסוף כותלי התאים שמאולים מבחוץ וא"כ השולחנות שהיו עומדין בין התאים היו בעבר האחר של האולם לנגד פנים לעזרת ישראל :

פסוק מ"א ארבע שולחנות מפה וגו' מצודת דוד פי' שתי בחלל האולם ושתי מחוצה לו שבין התאים (מפה) ר"ל מזה ומזה לכתף השער לכל עבר מעברי השער (שמונה בין כלם היו שמונה . (אליהם ישחטו) פי' אל השולחנות ההם עכ"ל :

פסוק מ"ב וארבע שולחנות לעולה מצודת דוד השולחנות האלו עמדו בהלשכה הנזכר לעיל בפסוק ל"ח שאצל שער הצפוני ועליהם היו מדיחין קרבן העולה . עליהם ויניחו וגו' פי' גם עליהם היו מניחין הסכינין והמזרקות להיות מוכנים להשוחטים את העולות עד כאן לשונו :

פסוק מ"ג ברש"י בעמודי נגסין בבית המטבחיים כו' . ר"ל היא הלשכה שאצל שער הצפוני . ומ"ש בתוך חלל העזרה ר"ל גם כן בהלשכה הנזכר שהיא היתה עומדת בחלל העזרה :

פסוק מ"ד אשר אל כתף שער הצפון מצאתי בציור של המפורסם הרב מהו' משה היוער שר"ל שתי הלשכות הללו של לוים היו עומדים באותו כתף השער צפוני של עזרת ישראל שנמשך לכותל מזרח של עזרת ישראל ולא באותו כתף השני של השער הנמשך לכותל מערב והפתחים מפתחי הלשכות היו לנגד הדרום . ומ"ש בפסוק אחד אל כתף שער הקדים ר"ל לשכה השלישי היה גם כן באותו כתף של שני הלשכות הנ"ל אלא שנמשך יותר לנגד כותל מזרחי . ופניו דרך הצפון . ר"ל פנים של הפתח של הלשכה השלישי היה פניה לנגד צפון עד כאן :

פסוק מ"ה זה הלשכה וגו' . מצודת דוד קבוצת הלשכות קורא לשכה בלשון יחיד או על לשכה אחת בלשכות הצפון ופניו לדרום עכ"ל :

פסוק מ"ז וימד את החצר מצודת דוד ר"ל חלל עזרת ישראל . והמזבח לפני . עמד בחלל העזרה לפני ההיכל וחלליו שהיו שלשים ושנים אמות כמדת המזבח עד כאן לשונו:

פסוק מ"ח ברש"י ורוחב השער שלשה אמות מפה כו' . הוא עוביה האיל ס' . ואף על פי כו' היינו אלא שלש כו' נראה מלשון ההעתקה זה שהבין פי' הפסוק כך חמש אמות מפה וחמש אמות מפה ר"ל של כתפות האולם מצפון לדרום ורחב השער שלש אמות ס' ר"ל של עובי הכתפות ממזרח למערב אבל באמת הפירוש הוא לפי ההעתקה הכתוב שמצא בפירושים אחרים אבל הפי' האמיתי ברש"י הוא כמ"ש רש"י מקודם

כותל המערבי של עזרת נשים טוב לאישור של המקום הפנוי שמגיע עד כותל המזרחי של עזרת נשים כב שאר מן הספיקות וכמו שמבואר גם כן בספר צורת הבית עכ"ל ספר מצודת דוד. ובפסוק י"ט העתיק בפי' לפני צורת הבית בזה :

פסוק ח' וימד את אולם השער מהבית. והיינו בליטתו לצד פנים דהיינו לצד עזרת ישראל ושם בליטתו מן המזרח למערב היתה שמונה אמות :

פסוק ט' ואילו. דהיינו ליגוס עגולין עמודי מאבני גזית ועומדין בפתח של אולם אחד מימין ואחד משמאל במקום סיפים שאוקים מצות ועוביין מדרום לצפון קנה אחד לכסות עובי התומס של אולם כמו שפירש רש"י בפסוק ז' אך עובי עיגולן מן המזרח למערב היה רק שתי אמות ועם משך שמונה אמות של אורך הכתלים הם עשר אמות ממזרח למערב נמצא עובי הכתלים של אולם זה מן הכתלים עם הסיפים עובין שש אמות מן הצפון לדרום ואלל שלו מן הצפון לדרום היתה שלש עשרה אמות שאין הכתלים שלו מרובים מן השער אמה והאי מכאן ואמה והאי מכאן :

פסוק י"ד ותאי השער דרך הקדים שלשה מפה וגו' דע שבליטת התאים היה מבחוץ לצד תוכה כמוכס שלשה בצפון השער ושלשה בדרום השער אלל של כל אחד ואחד קנה על קנה וכתלים שבין התאים עובין חמש אמות והתאים הצפונים היו מסוכים מהשער שתי אמות ואלי וכן הדרומים נמלא עובי כותל הדרומי של שער הראשון של הצפוניים ועובי כותל הצפוני של אולם שהוא אלל השער מבפנים כל"ל כלים זה כנגד זה שהכותל אולם עוביו שש וכותל התא השש והוא נמשך אמה אחת לחוץ כנגד עובי כותל האולם וכן לדרום הוא להיפך ונמלא שאלל שהא הראשון של הצפוניים שהוא כנגד כלות עוביה כותל הצפוני של אולם מבפנים וכן הדרומים כנגד כלות עובי כותל הדרומי של אולם וזה פירש בפסוק י"ב וגבול לפני התאים אמה אחת וגו' והתא שש אמות מפה ושש אמות מפה דהיינו שאלל של כשא הראשון היה משוך שש אמות מפה דהייני מאלל של אולם שמבפנים :

פסוק י"ג מגג התא לגג ז"ל מצודת דוד ר"ל כי הגג היה מונח על חללי התאים ולא על עובי הכתלים עכ"ל. וכן מבואר בצורת הבית. פתח כנגד פתח. הכל כמו פי' רש"י וכן בכותל הצפוני הדרומי של עזרת נשים היה עשוי שער ואולם ותאים הכל כתבנית כותל המזרחי אלא שלא היו מכוון באמצע כמו בכותל מזרחי כי הכניסים של השערים שלו של כותל הצפוני והדרומי לצד מזרח היו קל"ח אמות כמו בכותל המזרחי אבל הכניסים של לד מערב היו קל"ג אמות ואלל השערים עשר בין הכל שלש מאות ושבעה עשר אמות של התלל :

פסוק ט"ו לשער סביב סביב. מצודת דוד ר"ל מה' הכתיפות של פתח התאים. ופ"ש וכן לאלמות ר"ל וכן היה לכל האולמות בהתנגות ההם (ואלונות סביב סביב) ועוד היו חלונות להתאים ההם שמוה ושם יהיו פנים לכותל הפנימה והיה כותל עזרת נשים שהיה פנימי להם והיה להם לכותל מאחריהם עד כאן לשונו :

פסוק י"ז והנה לשכות. מצודת דוד ר"ל עומדת בחללה עכ"ל :

פסוק י"ח והרלפה אל כתף השערים לעומת אורך השערים הרלפה התחתונה עד כאן לשונו הפסוק והיה נקראת רלפה ללשכות שעליה הכל כמו שפי' רש"י עד כאן לשונו. מצודת דוד הרלפה התחתונה ר"ל שהתחתונה הרלפה היה מכוון מול גובה השערים דהיינו חמשים אמה מן הקרקע וכליסתה למעלה והלשכות עליה עכ"ל :

פסוק י"ט וימד רוחב מלפני השער התחתונה וגו' זה שער של עזרת נשים ונקראת תחתונה לפי שהיה בשפלי ההר יותר מעזרת ישראל (לפני החלר הפנימי מחוץ מאה אמה) וחלר הפנימי הוא עזרת ישראל והיה עד באמצע רוחב חלל של עזרת נשים והיה לו שלשה כתלים מזרח צפון דרום ומערבו של שם שתי אמות וחללו מאה על מאה נמלא שחללו ועובי כותליו של צפון ודרום הוא מאה ושנים עשר אמות באמצע חלל של עזרת נשים כאשר מעלה מאות ושנים עשר אמה של חלל עזרת נשים מאה אמה לצד דרום מאה אמה לצד צפון ומחלל שלש מאות ושבעה עשר אורך של עזרת נשים היה כמו כן מאה אמה לצד מזרח של עזרת ישראל וכותל מזרח של עזרת ישראל היה שתים וחללו מאה הרי שם מאות ושתים נמלא נשאר לצד מערב מאה ואחד עשר אמה ובאמצע חללו של עזרת ישראל לצד מזרח צפון ודרום היה גם כן שערים ותאים ואולמות הכל כמו בעזרת נשים ולא היה שום שינוי אלא שאולם של עזרת נשים היה לצד פנים ואולם של עזרת ישראל היה לצד חוץ נמלא שהיה אולם כנגד אולם ודבר זה הוא זה צורת הבית. ועוד זה לשונו ונאמר שהיו בנויים (ר"ל האולמות של עזרת ישראל) חוץ מתאי השער ולא בין התאים שאלו היו בין התאים לא היו נראין לחוץ אבל משך בליטת האולם רק עשר ואם היה שש וכותלו חמשה הרי בליטת התא עם כותלו אמה יתירה מהאולם ולכן נראה שאף גם בעזרת ישראל היה חוץ מן התאים וכותל אולם בשוי בקנה שהא כנגד כותלו ויולא אמה יתירה שכותל אולם היה שש והרי שלא משוך מחלל השער אלה ומאלה מכאן וכן מכאן שיהיה ע"כ אורך האולם שלשה עשר אמות כאורו של עזרת נשים. (מצודת דוד) (מחוץ מאה אמה) ר"ל מחוץ לחלר הפנימי והוא החלל של עזרת נשים ממזרח למערב עד כותל מזרחית של עזרת ישראל היה מאה אמה עכ"ל :

פסוק כ"ח מ"ד. וחלונים לו. ר"ל לכל אחד משתים ולאולמו גם להאולם סביב סביב. ר"ל משני עבריו מזה ומזה עכ"ל :

פסוק ל"ד ואלמות סביב סביב. פירש רש"י ואולאם היו מבצנים כי התאים היו מבחוץ ושם תאים וכותליהם וחמשה עשר אמה של אורך השער שלים לחמשים ואחד אמה כן לריך להיות הגירסא ברש"י. (והפוגה שהיתה שהיסוד שלו היה שלשים ושנים על שלשים ושנים היה נתון באמצע חלל של עזרת ישראל באורך שלהם מן המזרח למערב באמצע. שאלר בשנים ועשרים ממזרח המזבח לכותל מזרחי של עזרת ישראל ושמשמש

שפסוק פאת דרך הים רחב שבעים אמה כתב שהוא אולם כמו שנאלב בבית שני דהיינו במסיבה וכותלה כשל דתנן במס׳ מדות מן הצפון לדרום שבעים אמה כותל המסיבה חמשה והמסיבה וכותל התא חמשה והתא ששה כותל ההיכל שש ותוכו עשרים אמה כותל ההיכל ששה והתא ששה כותל התא חמשה בית הורדת המים שלשה אמות וכותל חמשה אמות פי׳ שהיה מסיבה וכותלה שמונה אמות אצל התאים הצפוניים לצד חוץ וכן אצל הדרומיים אלא שבצפון נקרא מסיבה ושבדרום נקרא הורדת המים שמשם המים אלא שארבע אמות האחרים כאן שהתאי שבמשנה היה שמה מכאן ומכאן וכאן היה רק ארבע ע״כ. מוכרחים אנו להגדיל המסובה וכותלים עד עשר אמות מכאן ומכאן למלאות חשבון של שבעים אמה כדבר ה׳ ולפי מה שפי׳ רש״י שאמה יתירה של יסוד התא המערבי הוא מכלל החשבון של מאה אורך נוכל לומר גם כן שבכותלי מסיבה וכותלי תאים לצפון ולדרום היה גם כן ביסודם אמה יתירה לצד חוץ והם משלימין החשבון של שבעים אמה ואף שהמסיבה לא נזכר כלל בפסוק לפירושם שאין המסיבה מכלל השלשים ללשות אבל מקום הרי הכתוב אומר שבעים אמה ועליך למלאות השבעים במה שתוכל ומה נראה למלאותם כדתנן ע״כ. ברש״י שודף על ההיכל חמשה עשר אמה כו׳ ר״ל עודף על ההיכל והתאים שבצד כתלי ההיכל מזה ומזה חמשה עשר אמה וק״ל:

פסוק י״ד ורוחב פני הבית והגזרה להקדים מאה אמה עכ״ל הפסוק. דהיינו שכנגד חמש אמות של עובי כותל מזרחי של אולם וחמש אמות מן ההיכל שלו שהכל הוא עשר אמות מן המזרח למערב היה מחובר מן הצדדין לצפון ולדרום בית החליפות ששם היו מניחין הסכינין והאולם עם בית החליפות המחובר לו משני צדדיו היה מאריך עד כנגד מאה אמה של אלל עזרת ישראל מצפון לדרום נמצא כותל רחבו של בית החליפות ההולך ממזרח למערב עשר אמות היה עומד עם עובי כותל הצפוני של עזרת ישראל בזווית גלבת כעין ד וכן לדרום עם עובי כותל הדרומי והיינו מ״ש הכתוב והרוחב פני הבית והגזרה לקדים דהיינו עם בית החליפות המחובר לו מכאן ומכאן הוא מאה אמה מצפון לדרום ועשר אמות ממזרח למערב נמצא נשאר תשעים אמה מתחילין מן סוף חמשה של אלל האולם ממזרח למערב ובתוך תשעים אמות אלו היו בנויים חמשה תאים מסולשים זה על גבי זה נמצא סך כלם חמשה עשר ואורך אלו של כל אחד ממזרח למערב שנים עשר אמות הרי ששים אמה לחמשה תאים וחמשה כתלים של חמש חמש אמה הרי שמונים וחמשה ורוחב חמשה אמה של המנוגה שהיה בין בית החליפות ובין תא הראשון המזרח של התאין סך הכל תשעים אמה ואף שלחמשה תאים מוכרח להיות ששה כתלים ע״כ לריכין אנו לומר שהתא הראשון המזרחי לא היה לו כותל לצד מזרח אלא היה כולו פתוח והוא הפתח הנזכר בפסוק י״א ופתח הצלע למונח. כן היה לצפון הבית ולדרום הבית ורוחב אלל כל אחד מן התאים מצפון לדרום ארבע אמות וכותל צפוני ודרומי של כל אחד חמש אמות כן לריכין אנו לפרש לפי פי׳ רש״י שלפנינו אבל כבר נודע הבית הבית בשם רבינו שמעיה תלמיד רש״י ז״ל שאלל כל תא ותא של המה תאים לפוניים ודרומיים לא היה רק אחד עשר אמות נמצא שנוכל לומר שגם התא הראשון של לפוניים ודרומים היה להם כתלים לצד מונח נמצא סך הכל שמונים וחמשה וחמש של מונח היו תשעים:

פסוק ט״ו ברש״י ומדד על עקבו מלפני מערב זה לשון אגודת דוד עקביו מדד אורך התאים אשר לפני הבית גבוה דרום וז״ש אשר על אחריה ר״ל אחוריים שחזר על עקבו ומדד כלפי מערב כי בתחילה מדד את המערבי ואחר זה תא הצפוני ואחר זה האולם ובית החליפות שבמזרח ואחר זה חזר על עקבו כלפי מערב למדוד תא הדרומי עכ״ל:

פסוק ט״ז ברש״י וקרקעית החומה זה לשון אגודת דוד והארץ עד החלונות ר״ל מקרקע הבית עד החלונות עכ״ל. וכבר כתבתי לעיל בתיקוני הטעות הגירסא ברש״י אגודת הבית גם כן ועיי״ש.

סימן מב פ״ג ברש״י מיושבין אלל החומה להיזק כו׳ ר״ל אלל החומה מבחוץ לבד ולא היו ממעטין בשביל זה החלל מבפנים אבל הני כו׳. ודע שלשון עד כך מלאתי בשם אשל גדול כו׳ אינו מלשון רש״י רק סוף תוספות ומד״ה בשליטים כו׳ הוא לשון רש״י. לשון רש״י והאיך אוכלות מן העליונות כו׳ מלשון זה נראה שהבין פ׳ הפסוק בפסוק ה׳ (והלשכות העליונות קצרות) קאי על לשכה הג׳ העומדת ע״ג שתים היא היתה קצרה בחללה אבל שתים התחתונים שתחתיה היו רחבים ותיבת העליונות שבפסוק לא קאי על כל הלשכות שעומדים בגובהן אל הר לכן הבין הפי׳ בהיכא קצרות שבפסוק היפך מפי׳ התוספות שהובא העתקתו בפי׳ רש״י לכן כתב רש״י ואני לא יכולתי להבין כו׳ וק״ל:

פרק ד ולפני הלשכות מהלך עשר אמות רחב (לבא) אל הפנימית דרך אמה אחת ע״כ לשון הפסוק (לשון בעל צורת הבית) פי׳ לפי שלא היו יכולין לבוא אל האויר העשרים שבין הלשכות וההיכל לא מחצר הפנימית ולא מחצר החיצונה כי החצר הפנימי לא היה רק מאה על מאה לפני הבית למזרח ונאמר על רוחב הבית לקדים מאה אמה נמצא רוחב הבית סוגר את רוחב החצר ואותן אמות היתירים מחמשה עשר של בית החליפות שעוביו של כותל המפסיק בין החצר הפנימי ובין החצר החיצונה הבא מן המזרח למערב שהרי עוביה שש אמות וא״כ כי היה מבוא לשם א״כ היה מפסע ונכנס כשהיה מכלה סוף חומה שבין ב׳ החצירות היפך בתוך החצר החיצונה בעובי החומה אמה כדי כניסת אדם ונכנס בתוך אויר חמש אמות שבין כותל החליפות וכותל הלשכות ואורך בחלל אויר לצד מערב עשר אמות ושם כלה מקף בית החליפות וזש״ה מהלך י׳ אמות רחב וחמש ואילך כ׳ אמות האויר שבין הלשכות וההיכל וגו (קראו מהלך רחב) והלא היה לו לומר מהלך י׳ אמות אורך לפי שלמערב בית החליפות הוא רחב לפי שבנין החליפות מן הצפון לדרום כ״ו אמה ומן המזרח למערב היה אלא י׳ אמות ע״כ דברי רש״י ז״ל. ואע״פ שהיו יכולין להלך לאויר העשרים שאחורי בית הכפורים מ״מ האורך למבוא שבכאן שהוא

[illegible] כי האמה אמות וכן צריך להיות ברש"י עובי החומות שמונה הרוחה את העזרה מדד מן המזרח למערב המש אמות ואף של בית שני היה כן כו'. (עד סוף הדיבור ומתיבה למערב עד היכא חמש הוא מדברי רש"י כלל רק הוא העתקה הכותב שמצא בפירושים אחרים ואינו עיקר כלל) :

פסוק מ"ט (ועמודים אל האילים ר"ל בחלל האולם בפנים אצל המזוזות של כותל מזרחי שלו עמדו שני עמודים מזה ומזה :

סימן מא פ"ז כי מוסב הבית למעלה למעלה וגו'. מצודת דוד בשביל שהיה כותל הבית מסובב למעלה בשליפות בכל סביבו בכדי להניח עליהם קורות עליות הצלעות . ע"כ בשביל זה נתרחב הצלעות סביב אלמעלה ר"ל בשניים ובשלישים עד כאן לשונו . וזה גם כן כוונת רש"י בפירושו אך נראה להגיה ולמחוק אות ש"ין של תיבת שאמרנו וכצ"ל ע"כ אמרנו כו'. אך זה אינו מדוקדק בלשון רש"י שמקודם תפס בלשונו ונסבה למעלה למעלה שמשמעותו שתיבות למעלה למעלה קאי על ונסבה ולא על תיבת ורחבה ולבסוף כתב לשונו ע"כ אמרנו ורחבה למעלה למעלה נראה שרצונו לפרש תיבות למעלה למעלה שקאי על רחבה :

פסוק ח"ית ברש"י ת"י רווח תורת הבית נ"ל על תיבת אצילה מתרגם הת"י רווח ור"ל גדולה ולשון אצילה מלשון ואל אצילי בני ישראל (שמות כ"ד) ור"ל כל אמה היתה גדולה בת ששה טפחים . ומ"ש רש"י יסוד מחילת הצלע כו' אין כוונת רש"י לפרש וליתן ביאור בתיבת רווח של ת"י רק הוא מלתא באנפיה נפשיה לפרש הפסוק :

פסוק ט"ית ברש"י היא מחיצה מערבית כו'. באותו כותל שהוא חמש נראה מדברי רש"י שדוקא אותו כותל של צד המערבית ולא שאר כתלים משל התאים ובפסוק ה"ת משמע שכל הצלעות היה כן ביסודם שהם חמש אמות שהרי כתוב מוסדות הצלעות לשון רבים ובאמת בעל תורת הבית גם ספר מצודת דוד כתב שכל הכתלים של התאים היו כן . בא"ד לשון אחר כו' וכן אותו שלפנים מן הצלעות נראה מלשון וכן פרש"י כמו שהכותל אשר אל החוץ של התאים היו חמש אמות כמו שנזכר בפסוק זה כמו כן היה המונח שלפנים מן הצלעות חמש אמות וק"ל . בא"ד סביב שכתוב במקום המונח ר"ל הכתיב בפסוק י"א . בא"ד שאין התאים מקיפין את כל הבית נראה שר"ל שאין מקיפין גם כן את האולם כי אין מקיפין רק את קדשי קדשים והיכל ואמה אחת מן האולם ומשם מתחיל המונח חמש אמות דוק ותשכח . בא"ד בית צלעות אשר לבית נגד אויר כ' פירושו זה קאי אלשון הראשון של פי' המונח שהיו במקצעות וז"ל מצו"ד בית צלעות אשר לבית ר"ל לבנין הצלעות העשוים לבית עכ"ל . בא"ד יסוד הכתלים היה נבלע בחלל התא ובמ"א דיבור זה הוא בפסוק י"ב. הנה אף שבכל התאים היה היסוד נבלע בחלל התא ואינו עולה למנין לפי' רש"י אך באותו תא שכותל מערבי של ק"ק הסמוכה לאגף ע"כ גם רש"י ס"ל שהיסוד לא היה נבלע בחלל התא ועולה בחשבון דאל"כ לא תמצא מאה אמה ממזרח למערב לפי' רש"י וכן מבואר בהדיא ברש"י בפסוק י"ג וכן מבואר בגו"ה עיי"ש :

פסוק יו"ד ובין הלשכות רחב עשרים אמה . (תורת הבית) פי' שהיו לשכות בנוים לצפון התאים ולדרום התאים כמו שיתבארו ואמר הכתוב בין אותם הלשכות אל התאים עשרים אמה סביב סביב לשון הפסוק דהיינו לצפון ולדרום כמו סביב סביב דגבי מונח כמו שפי' רש"י שם . ואלו עשרים אמה מהם חמשה עשר אמה שכנגד העודף של צפון ולדרום וחמש אמות עודף עליהם וכלם בשם חצר הפנימי יקראו כמו שנאמר סימן מ"ב פסוק ג' נגד העשרים אשר לחצר הפנימי ע"כ. בא"ד אלא תימהא נראה שאינו דוקא שהרי בין חומת ההיכל והלשכות היה מפסיק התאים וגם העשרים אמה שבין התאים והלשכה וק"ל :

פסוק י"א ורוחב . מצודת דוד ר"ל ממזרח למערב עכ"ל . ופשוט שזה לפי' הראשון של רש"י בפי' המונח . ברש"י פנוי בקרן זוית גם כאן נמשך רש"י אחר לשון הראשון של המונח וק"ל :

פסוק י"ב והבנין אשר על פני הגזרה דהיינו הבית והתאין שמכאן ומכאן. לשון הפסוק . פאת דרך הים רוחב שבעים אמה . היינו רוח מערבית מצפון לדרום שבעים אמה והא לך החשבון התא שאחורי ארבע יסודות עשר הרי ארבע עשר וחמש מקום הפנוי בין התא לבית הרי תשעה עשר רחב ויסוד הכתלים היה נבלע בחלל התא ובמקום הפנוי וכותל היכל שש הרי עשרים וחמשה והללו רחב עשרים הרי ארבעים וחמשה וכותל היכל דרומי שש הרי חמשים ואחד ותשעה עשר שלשה הדרום סך הכל שבעים ואף על פי שהם שני פירושים ברש"י פי' האחד שהמונח היה בין התאים ולבין בית החליפות ולפי' זה לא היה מונח בין התאים לבית אדרבא הכותל של הבית לצפון ולדרום היה כותל גם כן לתאים כמו שפי' רש"י על פסוק ו' להיות אחוזים ולא יהיו אחוזים בקיר הבית מכל מקום לענין החשבון תפס רש"י פי' שני הפירושים פי' אחד שמונח היה בין בית החליפות לתאים כדי להשוות בנין בית זה לבנין בית שני ושם מצינו שלא היה פתח לתאים לצד חוץ כי אם לאחד ואחר פי' השני שלא היה כאן מונח כלל כ"א בין התאים לבין הבית וע"כ הפתח נמי היה למונח שבין התאים לבית ולפי זה משמע מן הפסוק שכל התאים היה להם פתחים למונח כמו שכתוב שהם ופתח הצלע למונח ולא פי' איזה צלע אבל אם נאמר גם כן פי' האחד שהיה מונח גם כן בין בית החליפות ובין התאים יוכל לומר שפיר שלא היה פתח כי אם לתא האחד המזרחי והא דלא פי' הפסוק איזו צלע משום שהפסוק איירי ממונח זה שבין בית החליפות לתאים ואצל מונח זה לא היה צלע אחר כ"א זה ולא הוצרך לפרש ולפי' שני תפס רש"י שהיה מונח גם כן בין התאים לבית כדי לקיים החשבון ורוחב דרך הים שבעים אמה עכ"ל תורת הבית וכתב עוד בשם רבינו שמעיה תלמיד רש"י ז"ל על פירוש השני שכתוב ברש"י שהיה גם מונח בין התאים לבית שאינו מרש"י כלל רק תלמיד שמעיה כתב זה אלא שהתאים היו מחוברים לכותלי הבית וכותלי הבית היו גם כן כתלים לתאים ומוכרחים שנאמר כן כפי שמשמע מפסוק ו' להיות אחוזים ולא יהיו אחוזים בקירות הבית כמו שפי' רש"י שם ועל החשבון

הפסוק

לקדים כאורך הלשכות והם מכוונין לאחורן ומשכחת נמי לפניהם רוחב י' אמה אבל כאורך של תאי והם בנוין כנגד המערה במקצוע שלא סמוכין לכותלה כלומר בשוה לכך אסברה לך בגוונא מקדים ושכר את הצפון כנ"ל עולה ס' שכן הם במקצוע מזרחית צפונית אלא שאין מתחילין במקצוע ממש אלא כדפרישית ואף אותה היתירה שהכנסנו בלשכות שלמעלה וכתבנו שהן בעצמן כ"א אמות צריך ג"כ להכניס כמו כן באלו הלשכות אמה ולא משני הכותל של החצר הפנימי ובכלות הכותל והלשכות הם כנגד החצר שם בולטין אמה אל החצר לדרום והלשכות שבדרום בולטין אל החצר בכלותן מכנגד הפנימי אמה א' אל החצר לצפון ונמצא שהם בעצמם הם כ"א אמות וחצי לפניהם חמישים לפני הלשכות שבצפון יהיה החצר לפניהם לצפון ולפני הלשכות שבדרום יהיה החצר לפניהם חמישים לדרום דוגמת שלמעלה והשתא א"ש מ"ש רש"י ז"ל כנגד הגזרה והבנין שבפנימיות לפי שנתבאר שהיו בנויין כנגד הכותל של הפנימית ולא שהתחילו במקצוע ממש והם היו בנויין אלמות בפנים כמו שנא' בסי' מ' פסוק ל' ואלמי סביב סביב וגו' והנה הלשכות בעצמן בנויין כנגדן. (א"נ יש לפרש הבנין שבפנימית הם התאים ונוכל נמי לומר שאמר אמה מכותל את החיצון כמשה לתוך אלו הלשכות כדי שיהוו הלשכות שבמזרח אל הלשכות שבמערב כמו שנאמר בין הלשכות שבמערב לכותל ע"כ שמערבי י"א אמה שהוא נקרא אחורי בית הכפורת כמו כן יהא שם י"א אמה מכותל מזרח של ע"כ עד כותל מזרח של הלשכות שבמזרח והא לך הבנין שהלל ע"כ לקדים הוא ק' אמה כאורך שלשה והלשכות הם מכוונין לאחורן לצד מערבי י"א אמה דהיינו נגד שש אמות עובי כותל של ע"כ וד' אמות ומחצה של ההלל דהיינו עד כותל שהוא הראשון דהתאים של כתף מזרח של השער ושל כתף מערב של השער ועם השער עצמו שביניהן כ"א אמה כמו שפירש"י שם נמצא נשאר ד' אמות ומחצה לכאן וד' אמות ומחצה לכאן נמצא הוא עשר אמות ומחצה שהלשכות הן מכוונין לאחורן ועוד חצי אמה שהשתא כנגס לתוך הלשכה נמצא שהלשכה משוך לאחוריו י"א אמה שלימים וכנגד שהלשכה משוך מאחוריו י"א אמה נשאר כמו מלפניו י"א אמה דהיינו מכותל מזרח של ע"כ עד כותל מזרח של הלשכה והוא שפיר כנגד הבנין שבפנימיות דהיינו התאים כיון שכנוסין הם בהם במקצת וכל זה לפירש"י ז"ל אמנם לדעתי הקלושה נראה מ"ש אל פני הגזרה ואל פני הבנין שרצה באה לבאר לנו מה שכתבנו שהלשכות הללו הם מכוונין לאחורן למערב ואינם שוים בארכן המאה כאורך מאה השער שבפני הקדים הפנימים והיינו אומרו (אל פני הגזרה והבנין) שעם היות שוים במאה מהקדים על כל זה לאו בקדים ממש הם ושהן בארכן המאה ממש אורך שלם של החצר שלשם אלא שהם מכוונין קצת אל הגזרה הוא הבית והבנין הם התאים שסביב הבית כפירש"י בפסוק והבנין אשר על פני הגזרה וגו' כלומר שהם מכוונין למערב אל פני הגזרה וכנ"ל כדפרישית. ואתי נמי שפיר מה שאמר הכתוב סימן מ"ב פסוק י"ב פתח בראש דרך בפני הגדרת הגינה שפירש"י שהיה להם פתח בראש דרך שלפני הדוכן שכן בראשן מקום שמתחילין בראש התאים הם כנגד חלל חצר הפנימי כמו ד' אמות ומחצה כמו שנתבאר וכשיש שם פתח מהם אל חלל חצר הפנימי נמצא הוא בראש דרך הדוכן לפי שכל מהלך רגלי ישראל בהתחלת החצר הפנימי הוא דרך אל הדוכן שלפניו ומהלכן בי"א אמה עד הדוכן כמו שנתבאר לעיל ונמצא שהפתח שבד' אמות ומחצה הראשונות מהי"א הוא בראש הדרך של הדוכן אבל מה שפירש"י על מ"ש בפסוק י"ב הנ"ל (וכפתחי הלשכות אשר דרך הדרום) היו פתחי לשכות הקדים שאף בדרום הי' לשכות כו' קשיא לפי"ז למה שלא הכתוב פתח לשכות אלו כפתחי לשכות הדרום והנה אותן הלשכות שדומים בכתוב בלתי מפורש בהדיא כמו אותן שבצפון ועוד שאף אלו שבחיצונים דבהוא משתעי קרא מיירי נמי בצפונים כמו שכתוב ומתחת שלשכות האלה ולכן לא נזכרו ולא נראו הדרומיים עד אחר כך שנאמר לשכות הצפון לשכות הדרום ועוד שהדרך ל' אמר שלפניהם אלא הכתוב בלשכות צפון של מעלה כמו שכתוב (ודרך לפניהם כמראה הלשכות אשר דרך הצפון) ולמה לא יעשה כן בשתיהן לאותן שבצפונית ג"כ לכן נראה כפי' המתרגם שתירגם וכתרעי לשכתא דפתיח לאורח דרומא ר"ל כזה שמפ"ה (אשר דרך הדרום) אינו מוסב אל סיבת הלשכות אשר על תיבת וכפתחי לומר שכפתחי הלשכות הפתוחים לדרום ולעולם בלשכות הצפונית מיירי שהם פתחים לאויר העזרים שביניהן לרחבות שהאים כדפירשנו והוא דרום שלהם ואמר שאף אלו הם פתוחים לאותו הדרום ושם יש להם פתח בראש דרך וגו' ולפיכך לא חשבי ליה בראשה קודם זה הכתוב וכפתחי לפי שבא עכשיו לבאר פתח יתירה שהיה להם בראש דרך ומהכי לומר וכפתחי הלשכות הפתוחים דרך הדרום שהוא אויר העזרים כדפירשנו כמו כן אלו פתוחים לשם ועוד פתח לשם בראש דרך או שפתח זו בלבד להם במקום פתחי הלשכות שלמעלה אל הדרום אבל האמת נראה לפרש ועוד פתח כדי שיהיו פתוחים ג"כ אל החצר החיצונה בדרומי שלהן. ויש ליישב דברי רש"י ז"ל שלפי שבא לפרש שהפתח שבדרום שלהן ולדרום שלהן אין כאן אויר עזרים כמו לאותן שלמעלה כ"א החצר מגוה לפיכך שאלו בלשכות שבדרום שהם פתוחים בדרום שלהן ג"כ אל החצר מגווה שהאויר העזרים בצפונם שם

עכ"ל ע"ה :

פסוק י"ד כרש"י לבוא לאותן הלשכות שבצפון ר"ל לאותן הלשכות העליונות שעומדות בגובה של הר ומ"ש רש"י שבצפון ר"ל הלשכה עליונה שבצפון וה"ה להלשכה עליונה שבדרום וק"ל. בד"ה באה מערבית לחיצונית אין הי"ג לומר שהיא כותל מערבית לחצר החיצונה שכותל מערבי של חצר החיצונה היא אחורי בית של אחורי בית הכפורת רוחב שלא מלאות ושניים עשר אמה ר"ל שהעומד בחצר החיצונה כנגד כותל מזרחי של עזרת ישראל עד שהכותל הבית היא כותל מערבי של חצר החיצונה וק"ל :

פסוק ט"ו וכלה את מדות הבית הפנימי וגו' ומדדו ר"ל כלה למדוד את הבית הפנימי וזה כלל שאומרים והוצאות כי כלם הם לשמושי הבית הפנימי והוא ההיכל עד כאן לשונו :

נשלם בעזה"י ביאור על בנין הבית העתיד שיבנה ב"ב אמן :

יוצא למזרח העזרה שהם רוב מהלך והשמים ההלך ועוד שבני דעסינו אין שם שער אל החצר למערב וא״כ הרואה ילך שהחצר אל שער העתידים יצטרך לילך לפני מרחק ולהקיף המאים רוחב מזרחן וק' ארכן וכ' רחבן של מערב עד שיבא אל שער המערבים משום כך היה המבוא אליהם במזרחן ומאי טעמא נמי לא סגי בפתחי הלשכות שאל החצר ומשם אל שער החצרים דהא היה להם פתחים ג״כ אל האויר העזרים כמו שכתבנו לעיל ויהיה א״כ יכולין לילך אליהן דרך הלשכות דהשתא נמי יצטרך להקיף ברחבן של מזרח והוי ארכן ורחבן מבפנים מפתח ובנתא הכי נמי אין מן הראוי שפתחי הלשכות יפתחו אל אויר העזרים שאלו הלשכות הם חדרים הראוים להיות מסוגרים ואין יוצא ובא אלא לעתו ובעתו ואלו השערים של האויר הנה הם ככל שאר החצר הראוים להיות פתוחים הדרך החצר שיוכלו לבא אליהם כמו אל כל החצר עכ״ל. (סוף הפסוק ופתחיהם לצפון) ז״ל ע״כ פי' לצד החצר החיצונה דהכי בלשון שבצפון מפתחי ורש״י ז״ל פי' בפסוק י״א סימן מ״ו ויבאני במבוא שהיה להם ג״כ פתחים אל אויר השערים ע״כ ולפשר שדקדק כן ממה שאמר ויביאני במבוא וגו' אל הלשכות וגו' דמשמע שהמבוא שאל אויר השערים משם הביאו אל הלשכות הנה מבואר שהיו הלשכות פתוחות לשם עכ״ל. וז״ל מנו״ד ולפני הלשכות ר״ל כשרצה לבוא באויר העזרים שלפני הלשכות היה לו מהלך י' אמות כו'. ומ״ש דרך אמה א' פי' באורך הכותל ממזרח למערב אבל בעוביה של הכותל מצפון לדרום היה צריך לקצץ שתי אמות דהיינו אמה אחת נגד הלשכה שהלשכה היתה נ״ה אמה כמבואר בגו״ס ואמה אח', כדי שיוכל לכנוס לאויר ההמש אמות מצפון לדרום שבין כותל הלשכה לכותל כ״ם החליפות עכ״ל. ברש״י נמצא כל רוחב החצר שהוא ר״ל חצר החיצונה ונענין זה הוא שהוא שאין ישלים לגב ממנה אל אויר העזרים וק״ל: **פסוק ה** בנין מוסב למעלה כי יאכלו העתיקים אלו בנין:

פסוק ז וגדר אשר לחוץ לעומת הלשכות וגו' ארכו חמשים אמה. (לשון מנו״ה) פי' רש״י ז״ל וגדר אשר לחוץ וכו' המפסיק בין הלשכות והחצר החיצונה של צד מזרח ארכו חמשים אמה מן הצפון לדרום עכ״ל רש״י ומוכח דהאי אותו גדר של צד מערב הלשכות ג״כ ארכו נ' אמה ולא נקט רק של צד מזרח אלא משום דקרא בחד גדר איירי וכבר רש״י דבההוא גדר שאל רוב החצר מיירי א״כ לפי שהוא מכוון חמשים אמה מא״כ במערב שלשם ע״ב הוא אמה א' יותר שהרי *** נתבאר למעלה שההולך הלשכות נתרחק ה' אמות מבין החליפות ואוכן ה' אמות בצפון למזרח בעי כותל חצר הפנימי דהיינו ע״י המפסיק בינה לחיצונה ורוחב ו' אמות ה' מהן כנגד אלו ה' ואמה אחת יתירה ומכותל הזאת ולהלן חלל חצר החיצונה דהיינו ע״כ ק' אמה כמו שכתוב וימד משער אל שער ק' אמה ומעתה קשיין קראי אהדדי דכתוב א' אומר (סימן מ״ב פסוק ח') כי אורך הלשכות נ' אמה מן הצפון לדרום וכתוב א' אומר פסוק ב' והרחב נ' אמות שהוא רוחב החצר שלפני הלשכות כדפי' רש״י שהם ולפי החשבון שלמעלה שהלשכות מתחילין באמה שמן עוביה הכותל חצר הפנימי דהיינו ע״י נמצא שנשאר לך אמה א' שלא עולה בחשבון כתוב זה ולא בחשבון כתוב זה ולפנים תפילה ונמצא שהכתובים מכחישים זה״ז בא הכתוב הזה וגדר אשר לחוץ ומכריע ביניהם שפי' בזה קרא גדר שאל המזרח בלבד לומר שאותו גדר היה נ' אמה כנגד חצר החיצונה אבל הלשכות בעצמן הן נ״א אמות אלא שאמה יתירה לא היתה צריכה לגדר שעובי הכותל של חצר הפנימי סותמה לפיכך לא מיירי אלא בחד גדר והיינו בשל מזרח לפי שבשל מערב היה נ״א אמה שגם אין דבר הסותמו עכ״ל ע״ש. וז״ל ספר מצודת דוד ולפי שאמרנו למעלה שהאמה הקיצונה בכותל חצר הפנימי היה פרוץ וא״כ היה נראה כל הכותל מ״מ הי' נכסה מעין הרואה העומד ממרחק עכ״ל. בפסוק אל פני הלשכות פי' למזרחן של הלשכות.

ברש״י המפסיק בין הלשכות ר״ל כותל המזרחי של הלשכה מפסיק בין הלשכה לחצר החיצונה:

פסוק ח כי אורך הלשכות אשר לחצר החיצונה נ' אמה. מ״ש ר״ל מדתם מצפון לדרום ואמר אורך אע״פ שזה הוא רחבן משום שהיה דקרא והנה על פני ההיכל ק' אמה לשון הפסוק פי' ממזרח למערב לצד האולם וההיכל ובית הכפורת (והוא מאה אמה) ולפני הלשכות הללו החצר של ע״כ רוחב חמשים כמו שפירש״י על פסוק ב' של והאורך אמות המאה פאת הצפון והרחב נ' אמות ע״ש ומ״ש הכתוב פסוק ב' אורך החצר שלפני הלשכות ק' אמה הוא בערך הלשכות שאינם רק ק' אבל החצר בעצמו עוד יותר ויותר כנגד ע״י ולהלן וג״כ למערב היה החצר עוד י״א אמה אחורי בית הכפורת ע״כ:

פסוק ט עד פסוק י״ג פי״ש עם פירש״י היטב. לשון ע״ש אע״פ שממה שכתב רש״י שלא על פני גדר החצר כותל פנים של חצר הפנימי כו' סמוכות לאותו הכותל כו' משמע שאלו הלשכות בנוין ארך על פני הגדר מצפון לדרום ורוחב ממזרח למערב אין הדבר כן לפי שאי אפשר לפרש כך שהרי היו שם אלים שבולטים עם כותליהם י״א אמה אל החצר ולא יהיה א״כ מקום חצר שיהיה בכן נ' רוחב הלשכות וג' הגר לפניהם כמו שאל הלשכות שלמעלה וכן לא יעמדו באורך וברוחב שלהם כאותן שלמעלה דהיינו שאותן שלמעלה ארכן ממזרח *** למערב ורחבן מצפון לדרום ואלו להיפך ארכן מצפון לדרום ורחבן ממזרח למערב ועוד קשיא דרך ילכו אל השער החצר (ר״ל שער עזרת ישראל המזרחי) שהם ילכו דרך הלשכות אל השער אתמהה וכן אין נראה לפרש שהם במקצוע לתאים מזרחית החצר הפנימי ארכן ממזרח למערב כאותן של מעלה דא״כ אין כאן מקום להלוך מפינה לפינה בחצר החיצונה כ״א דרך שלפני הלשכות מתחלקין כל אורך החצר החיצונה שלפני הפנימית לקדים וזה אינו נראה שיהא ההלך מפינה לפינה בחצר דרך הלשכות מהטעם שפירשתי למעלה בענין הלשכות של מעלה שלא יהא מפסיקין מהחצר אל אויר העזרים לכן נראה שבמקום שכלים אותם התאים של השער שכותי של ע״י שבכתף השער נמזרח שכלותם מתחילין אלו הלשכות וכן בשער הדרומי וארכן עומד ממזרח למערב כאותן שלמעלה והנה יש דרך ומבוא מפינה לפינה בחצר החיצונה כי עד שם שהם מסוכים לאחור לצד מערב והם גבוהים כנגד אגף השער שכי שאלה שמזרחים כנגדן יהיה מקום מרוח לפניהם לתחנה מרובע עד כותל החצר החיצונה שערי ארץ של שער

ירדן

ים המלח

רבלה שפם

עין

ים כנרת

מזרח

ארץ ישראל

דרום צפון

מערב

מ"ע צנה קדש ברנע חצר אדר עצמון

נחל מצרים

חצר עינן זפרונה צדדה חמת הר ההר

ים הגדול

ציור גבולי יהושע המתחיל מסי' ט"ו
בספר יהושע הועתק מס' קצוי ארץ

מזרח | מזרח

ללבון ים המלח .. הירדן .. מי יריחו

חלי הגלעד

ארץ עוג גבול מנשה

מחנים גבול בני ראובן וגד

דרום

גלגל יריחו

גבול בני יהודה

גבול בני בנימין

גבול בני אפרים

גבול בני יששכר

לזנת תבור

צפון

ועיין ביהושע סימן ט"ו פסוק ה' ברש"י ובסי' י"ח פסוק י"ט ברש"י

גבול בני נפתלי

וצידון

נחל קנה גבול בני מנשה וכל הערים של גבול מנשה היו בתוך נחל זה חוץ מערים שהיה למנשה ביששכר ובאשר

כר זידון

כבול

קנה

עטרות

שוקקה

שריד

בית חרון עליון

גבול זבולון

ימה

בית דגן מסלול

לדדם

גבול בני אפרים

גבול בני אשר עמעד
אלמלך
אכשף
בטן
חלי
חלקת
פרס
כזיב עמה אפיק רחוב

נחל קנה

כל זה גבול בני יהודה

דרום

(ים הגדול) סר

(ים הגדול)

מערב | מערב | מערב

